LATIVS
DE
IMMACVLATA
B. M. V.
CONCEPTIONE.

Hos retulisse uiri, potuit qui, in imagine uultus,
Ille Syracosio claudet in orbe Polum

AQVILA TRIVMPHANS;

SEV

TRIVMPHVS MARIANVS:

OPVS ABSOLVTISSIMVM:

In quo Sacrarum Scripturarum oraculis, omnium Patrum, Doctorumq; testimonijs, omniumq; Fidelium plausu, viuidisq; rationibus euincitur, demonstratur, concelebratur Mysticæ Aquilæ Mariæ Triumphus de stygio Pithone originalis peccati, in ipsomet primo suæ Conceptionis instanti.

AVCTORE

A. R. D.

D. CAROLO LATIO

V. I. D. AC S. T. P.

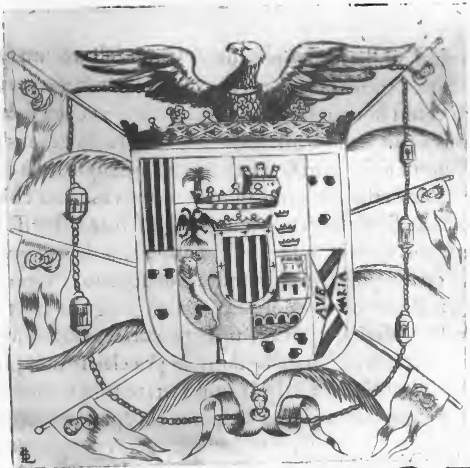
NVNC PRIMVM PRODIT IN LVCEM;

OMNIBVS DIVINI VERBI PRÆCONIBVS PERNECESSARIVM.

PANORMI, Ex Typographia Petri de Isola, M. DC. LXIII.

Impr. Abbas Gelosus V. G. *Impr. de Dominici P. P.*

DON HECTORI

DE ARAGONA, PIGNATELLI, ET CORTES,

PRINCIPI AMPLISSIMO CASTRIVETERANI, ET TERRÆNOVÆ Duci, Marchioni Vallis Indiarum de Guajaca, Domino Villarum, & Partitorum de Cuernauaca, Tuſcla, Ialapa, Toluca, Cuyacan, & Gharo; Marchioni Abulæ, Fabariæ, & Caroniæ; Comiti Burrelli, & Burgetti, Baroni Sancti Angeli, Birribaidæ, Belicis, & Petræ Belicis, Domino Caſteltermini, & Montis aurei. Hæredi immediato Ducatus Montis Leonis, & Principatus Noiæ. De Magnatibus Hiſpaniarum, Ex Proceribus Suæ Catholicæ Maieſtatis, eiuſq; Belli Conſiliario in hoc Siciliæ Regno.

DON CAROLVS LATIVS D.

AQVILA hæc mea, de antiquo illo Dracone cunctis ſemper mortalibus infeſtiſsimo inclyta vſquequaque Triumphatrix, ad te quidē, ſuas præ gaudio geſtientis in morem explicans pennas, fauſtiſsimè deuolat, Princeps Magnanime; ampliſsimas nempe tui patrocinij alas feſtinanter petit, vt ijs pro-

tegentibus, nullis impetita aduersantium telis totum queat orbem liberè ; tutissimeque peruagari. Ad perenne tuarum gratiarum veluti flumen lætabunda accurrit , vt cùm forte reuoluentibus annis senio confecta fuerit, veteres ibi exuens plumas, ad meliorem sese vitam sæpius renouet, aurasque inde capiat feliciter immortales. At quid ego Rhetorum hic vtar coloribus? Ingenuè, ac sine vlla verborum pompa fatear, necesse est, nemini melius, quàm tibi meam hanc opellam deberi, quam profecto (qualis qualis in ea sit nostra elucubratio) totam cernis in Augustissima Dei parente à communi originis contagio defendenda versari. Ecquis etenim ignorat, te, maioresque tuos, Heroas, inquam, Pignatellæ familiæ præclarissimos, interque Italiæ totius optimates eximia tum pietate, tùm nobilitate conspicuos pro incontaminato Deiparæ cõceptu perpetuam propugnationem suscepisse, eamdemque auctoritate firmasse, amore fouisse, votis instaurasse, atque in omnibus, ijsque quam plurimis propriæ ditioni subiectis oppidis mirum in modum propagasse? Te vnum hoc loco memorare satis sit, in quem omnia maiorum tuorum ornamenta, omnes animi, corporisque dotes natura profusè congessit. Te vnum quidem, cuius cùm egregium nomen liber hic meus in fronte gerat , propugnatorem certè vnà secum ferre, in aperto est: quod enim Hector Græcè dicitur, latinè defensorem iurè meritò appellamus; Hectorem quippe Troianarum fortissimũ à strenuissimè defensis patriæ vrbis præsidijs gloriosissimum huiusmodi nomen adeptum esse, ex nonnullorũ testimonio habemus; quoad enim ipse pugnare, imò veriùs propugnare visus est, nil sanè Troia subire discriminis potuit , nil vnquam mali ab hostibus extimuit. Tuo igitur sospitante nomine, Hector fortissime , quid sibi, nisi salutarem ab inuidentium armis tutelam , mea hæc Aquila pollicetur? Tuis ipsa sub auspicijs æternum sese victuram, procuidubio cõfidit. At verò celeberrimum illum ex atauis tuis Hectorem Pignatellum in mentem hic reuocas, qui primus Burrelli, ac Mõtisleonis Dux, à Carolo huiusce nominis quinto ad supremam

vni-

vniuerſæ *Siciliæ* gubernationem euectus, atque ad rebellantes ſeditioſorum tumultus ſuo conſilio, ſuaque virtute compeſcendos Panormum miſſus, Ioannis Squarcialupi, aliorumque coniuratione ab ipſo penitus extincta, omnem pro Cæſare defenſionem ſuſcepit, ac duodeuiginti annorum ſpatio, quibus, prorogata etiam in filio adminiſtratione, rebus ſiculis præfuit, Panormo fælicitatem, Regno pacem, Regnum denique Regi ſuo fideliſsimè reſtituit. Magnam hìc mihi laudum ſegetem video exhiberi, queis innumera familiæ tuæ decora, aliqua ſaltem ex parte in medium proferrem: poſſem namque illuſtria quæque à maioribus tuis domi, bellique perpetrata facinora, præſtantiſſimos Principes, ſtrenuiſsimos Duces, pientiſsimos Præſules, Pontificios, Regioſque legatos, prudētiſsimos Regnorum moderatores, grauiſsimos Hiſpaniarum magnates, cæteros demum præſignes animo viros in memoriam reducere, quos multis abhinc ſæculis florentiſsimos in Italia percenſes. Enarrare præterea vellem, quem tibi ab Ioanna coniugė tua, Didaci Aragonij Terrænouæ Ducis filia, eaque religioſiſsima Heroina ſplendorem acceſsiſſe, cōſpicimus. Verumtamen ne breues epiſtolæ fines prætergredi, neue luci tenebras offundere videar, ſingularem tui ſanguinis, virtutiſque claritatem, non minus quàm Solis radios, ſuo meliùs ſinam ſeſe nomine prodere. Vale itaque, Neſtoreoſque annos viue, meamque Aquilam, quantulacumque illa ſit, quam in deuotiſsimi erga te animi mei monimentum dono, ac dico, benigniſsimo in ſinu tuo excipe, ac nobili patrocinio tuere.

AVCTOR
BENEVOLO
LECTORI.

NE mireris (Amice Lector) si post tot prima omnium sciẽ-
tiarum, ingeniorumque lumina, nouissimè & ego, non
quidem temerario ausu, sed humillimo, viuidoque in
Gloriosissimam Deiparam Mariam obsequio, obsequẽ-
tissimus audeo excelsissimi Mariani Throni adyta pe-
netrare, fastigium ipsum conscendere, gloriosissima eius
principia breui calamo percurrere, eiusque laudes vnà
omnium ore prosequi, si non pro dignitate, pro affectu tamen quoquo-
modo conclamare, concelebrare. En: *Vox de Throno exiuit, dicens, laudem* Apoc. 19.
dicite Deo nostro omnes serui eius, & qui timetis Deum, pusilli, & magni.
Hoc est, vox exiuit de Maria, Altissimi Throno, inuitante cunctos ho-
mines, non solos magnos ingenioque pollentes, verùm etiam pusillos, in-
genioque hebetes quosque, balbutientes, rudesque ad Dei magnalia de-
cantanda, ac ipsius gloriosissimæ Deiparentis encomia diuulganda. Non
audisti vnquam: *Congregationes aquarum appellauit maria*; ac omnium
gratiarum congregationes appellauit Mariam. Sicut ergo Oceanus ne-
quit vnquam exhauriri, ita neque Maria poterit vnquam pro dignitate
commendari. vnde satis aptè Bernardus, omnium sæculorum negotium
dixit Mariam; eò quia omnium sæculorum Doctorum calamos, ac lin-
guas occupare potest vna Maria; quæ proinde figuratur in illo Taber-
naculo, quod vt commodiùs per desertum portaretur, in partes forma-
tum, ac diuisum est; adeò enim grandes sunt Mariæ prærogatiuæ, quòd
necesse fuerit illas per sæcula diuidere, ac in vno quidem sæculo de eius
Natiuitate dissereretur, alio de eius Pręsentatione in templo, alio de eius
perpetua Virginitate, & per quinque ferè integra ab hinc sæcula ex pro-
fesso de eius Immaculatissima Conceptione; de qua equidem in præsenti
item ex professo acturus, velim mecum spectes gratulabũdus Heroinam
hanc de communi Hoste originalis peccati gloriosissimè Triumphantẽ,
sub Aquilæ symbolo de infensissimo Pithone Triumphantis. Neque pu-
tes ei vnquam displicere & si nudorum verborum obsequia, quæ ab vno
Verbo cuncta quæque bona accepta recognoscit, neque nobis deesse vn-
quam poterunt verba, dum ab eodem Verbo mutuabimur, quæ pro Ma-
ria vnquam dicturi sumus.

Et quidem primò anteire videbis quàm plurima Prophetarum oracu-
la, quàm maxima Sacrorum Vatum vaticinia, prope infinita Diuinorum
Voluminum testimonia, vel apertè eundem Triumphum ab ipsismet
mundi incunabulis inaugurantia, vel symbolicè, diuino more, præcinen-
tia, vel ex Patrum, Doctorumque testimonio id ipsum attestantia. Su-
spiciendæ subinde erunt celeberrimæ illæ septem columnæ, à Sapientia Prou. 9.
Verbi ad ædificandam sibi Marianam domum singulari artificio excisæ;
nimauis erectas eas dicere pro Triumphali Arcu nostræ Heroinæ Triũ-
phanti. Summa nempe Maternitatis Dei Maiestas, omnem à se eliminans

pec-

peccati ignobilitatem: Corredemptricis munus, omnimodam prærequirens sanctitatem: Maximum in omnes creaturas Imperium, omnem à se culpæ procul ablegans seruitutem: Mediatricis officium, paxque inter Deum, & hominem peracta, æternam cum Deo ipso exigens familiaritatem: Eiusdem Virginis ante omnem aliam puram creaturam electio, nullam aliarum subsequentium creaturarum admittens impuritatem: Mirabilis Mariani corporis efformatio pro corporanda ipsa Diuinitate, prope Diuinam arrogans puritatem: Ac summa eiusdem corporis pulchritudo, summam item in anima inaugurans totius gratiæ plenitudinem; quibus si addas cælestes Reuelationes, Ac frequentia miracula eundem Triũphum conclamantia, duodecim sanè Stellas enumerabis, triumphantia

Apoc. 12. eiusdem Heroinæ tempora coronantes. Audies, & hic Apostolos ipsos, eorumdemque Discipulos ab ipso nascentis Ecclesiæ exordio, eundem Deiparę Triumphum vbiquè conclamantes. Succinent & his omnes Ecclesiæ Doctores, antiquissimi quique Patres, totius Sapientiæ Antesignani, omnes Theologiæ Antistites, omnes sacrorum voluminum Interpretes, omnes Biblicæ scientiæ Proceres, omnes primæ litteraturæ Primates, omnes scholastici luminis Principes, pulueris que litterarij primores. Subsequentur sex præcipuè Religionum, tot instar legionum, agmina, omniumque sacrorum Ordinum classes eidem Heroinæ Triumphanti vnanimi consensu acclamantes. Eidem plaudent Summorum Põtificum Decreta, Sacrorum Conciliorum Statuta, Imperatorum, Regumque leges, Academiarum constitutiones, Vniuersitatum vota, Ecclesiarum iuramenta, Capitulorum instituta, Regnorum, Prouinciarum, Ciuitatum sanctiones, omniumque populorum plausus; paucissimos si demas, qui si cum his omnibus comparentur, pro nihilo reputantur. His adduntur immemorabiles traditiones, plenissimæ Indulgentiæ; tres sacri Ordines, eiusdem Mysterij cultum ex professo profitentes; tot Confraternitates, Congregationesque sub Immaculatæ Conceptionis titulo erectæ; tot tẽpla, ac Sacella eiusdem Mysterij cultui vbique dicata; ac demum ipsius Romanæ Ecclesiæ Maiestas, vel tot Officia, pro eodem cultu compacta, approbantis, vel eundem cultum solemniter vbiquè terrarum pręcipientis; in quibus omnibus mihi quidem videre videor Sexaginta illos fortes lectulum hoc veri Salomonis ambientes contra timores nocturnos op-

Cant. 3. positæ opinionis; quæ & si adhuc ab eadem Ecclesia toleratur, nihil tamen derogat de Mysteri j veritate; non enim hic contendimus, piam nostram Opinionem fide Diuina tenendam, sed rectæ rationi omnino cõsentaneam, omneque falsitatis periculum excludentem. Et quidem omnia leuiori calamo, ac maiori qua potero claritate, syncereque tetigisse potiùs iuuat veritatis pondera, quàm longè petitis verborum ambagibus veritatis lumen obnubilare, vel nigris conuitiorum lapillis, ex frequentibus Aduersariorum fodinis erutis, Triumphalem diem adnotare, ac fędare. Siquidem, & Magnos quosque ac Pusillos huic cæli terræque plausui adesse aueo. Vnum mihi præstes velim, vt ni priùs totum Opus legas, iudicium de eo ne feras; nam cùm illud ex partibus heterogeneis totum constet, sanè nisi priùs omnes eius partes, instar totius corporis partium, conspicies, rectum iudicium quidem de eo ferre nequibis. Vale.

Adm.

Admodum R. P. Franciscus Cappellus, & Mutius, Præpositus Domus Oratorij S. P. Philippi Nerij in laudem Auctoris.

QVa tua, Lati, merita redimat laus?
Ingenij, & Doctrinæ vi,
Alarum veluti remigio,
Per amplissimum Gloriæ Cœlum spatiaris;
Tuique nominis assecla
Iure tibi debitos Fama euulgat applausus.
Nouere Latium, & te nouere quoque.
Terrarum margines vltimæ
Quidquid illi arma,
Hoc tibi literarum studia contulere.
Doctorum adstipulatur cætus
Qui tuos de Pontificio Diplomate;
Cruce insignitis ad sacram expeditionem
Dato,
Commentarios lucubratissimos
Vno ore collaudant.
Testis tandem adest
Cœlitum, Cœlique Regis Parens Virgo,
Cuius illibatum ab omni lue Conceptum
Nouis lucubrationibus illustras.
Istud ne tibi Numen non adesse senties,
Quod de tuo nomine probè testatur?
En tibi
Nulla laudum serta
Posse calamum attexere,
Quando præpotens Diuum Regina
Stellarum illa Diademate connectit.

Del Signor Dottor Don Pietro Fimia in lode dell'Autore.

BAtti le caste piume, e situa il moto
La doue impura penna alzar non lice,
Ch'iui esser, LATIO, il giunger tuo felice
Al volo di questa Aquila fia noto.
E ben l'immenso ingegno tuo, che vuoto
D'impuri parti, l'Alma è Imperatrice,
Di Dio Sposa, Figliuola, e Genitrice,
Quiui c'esenta dal comune loto.
Ne lascia insoluto obijce, ne Autore,
Che non concilia, in modo che decanta
L'Aquila tua di verità splendore.
Che mentre frà suoi fregi auuera il vanto
(D'Immaculata) ogn'vn col sangue, e il core
E pronto far, che ne risoni il canto.

APPRO-

APPROBATIO.

VIdi de mandato Reuerendissimi D. Don Ioannis Antonij Geluso Vicarij Generalis Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Don Petri Martinez Rubio Archiepiscopi Panormitani, nec non ex iussu Spectabilis Don Ioseph Dominici Aduocati Fiscalis M. R. C. huius Siciliæ Regni librum, cui titulus *Latius de Immaculata B. Mariæ Virginis Conceptione*, & quia nihil contra fidem, aut bonos mores, vel contra Regiam iurisdictionem continere, & magno labore elucubratum, variaque refertum eruditione reperi, vtilemque fore legentibus censui: dignum duxi, qui typis mandari possit. In quorum fidem præsentem feci manu mea subscriptam die 1. Maij 1663.

Hieronymus la Chiana, e Societate Iesu
librorum Censor.

INDEX

INDEX CAPITVLORVM

PROOEMIVM.

Errata

PRO ERRORVM CORRECTIONE.

Num.72.l.12. statum, corrige statutum. 76.l.13.tu, tui. 161.l.16.in, ista. 185.l.10 ponderosorum, ponderosum. 189.l.5.sanctituco, sanctitudo. 234.l.vl. subsituantur, substituantur. 238.l.32. Ma Marianitæ, Marianitæ. 241.l.26.excussæ, excusæ. 257.l.10. promouerat, promeruerat. 283.l.5. omium, omnium. 284.l.15. omium, omnium. 293.l.23. perfodiuno, perfodiunt. 331.l.17. exurge, exuge. 412.l.35. inceudio, incēdium. 413.l.2. Eliexerum, Eliezerum. 446.l.4.preduxit, produxit. 448.l.7. repentiuo, repentino. 449.l.9. complexions, complexionis. 487.l.14. go, ergo. 508.l.28. iesius, ipsius. 526.l.3. Iesu, Iesus. 544.l.13. Aethiophum, Aethiopum. 684.l.15. constrigimur, constringimur. 827 l.5. est a) pertè, est) apertè. 844.l.2. Blasius, Blosius. 865.l.vl. asseretur, assereretur. 965.l.21. æquæ, æquè. 980.l.6. fuerunt, fuerat. 1087.l.13. obtestarus, obtestatus. 1108.l.18. quæri, queri. 1140. l.1. omnem, omne. 1199.l.22. appella, appellat. 1246. l.4. Papæ, Papè. 1289.l.19. siue, sine. 1393.l.18. uouarum, nouarum. 1474.l.16. instantij, instanti. 1627.l.1. Venerabis, Venerabilis. 1898.l.1. iniquissimus, iniquissimum. 2096. l.27. vestrum, vestram. 2158. l.2. isem, item. 2185. l.1. par, pari. 2196. l.1. alias, Elias. 2253. l.25. viuis, niuis.

Num. 99. l.3. ex ore, *appone*, Altissimi. 1850. l.14. nomine, *adde*, quàm Cōceptionis. Cetera leuioris momenti tuæ prudentiæ reliquimus. mētis siquidem partus, ventris foetus imitari videntur, cùm vix absq; macula prodeant in lucem.

PROOEMIVM.

1 SEXIES millesimus octingentesimus sexagesimus primus, iã ann⁹ est (iuxta satis receptã ab Ecclesia supputationem) quãdo Altissimus, post vnam ipsam æternitatem, se iam ad extra communicaturus, inter penè infinitas creaturarũ myriadas, vt ipsius viui Archetypi viuam imaginem, ac præstantissimum ipsius Triadis simulachrum, meliori quodam penicillo elaborauit, numerisque omnibus protoparẽtem nostrum absoluit Adamum, omniumq; visibilium creaturarum Principem communi plausu inaugurauit, acclamauit, omnibusq; virtutibus, ac Spiritus Sãcti donis, sanctificantẽ gratiam cõsequẽtibus, adhuc in primo eius cõditionis momento, prout tanti Principis condecebat Maiestatem, plena manu condecorauit.

2 Neq; hoc adhuc contentus, qui diues est in bonitate sua, voluit, vt & particeps Adam esset eorundem bonorum, quibus ipsemet Deus fruitur, gaudetq; ęternum; eiusdemque gloriam tandem aliquando fœlix sodalis sortiretur. Pro cuius summi boni assecutione, affatim gratiam illi præstitit, qua in ipsius Dei amicum, imò & in filium adoptabatur, ac eiusdem æternæ glorię hęres deputabatur; cum qua item gratia, iustitia originalis associabatur, qua cum Deo, secumque pacem seruabat: sensus rationi, & ratio ipsi Deo subdebatur.

3 In quibus omnibus bonis, adhuc eidẽ Adamo Deus promiserat, vt omnes eius posteri, veluti hæreditario iure, æquè succederent, si ipse Adam, vt eorũ omnium caput iã constitutus, à vetito pomo se abstineret; sin minùs, tum ipse, tum eius posteri, via naturali à se descendentes, ab omni bono caderent miserrimè; adeò vt in ipso primo Conceptionis limine, tam à sanctificante gratia, quàm à reliquis dictę iustitię originalis priuilegijs spoliati miserandum in modum apparerent: *Peccatum originale esse aliud intelligere nequeo* (bene inquit Anselmus) *nisi ipsam factam, per inobedientiam Adæ, iustitiæ debitæ nuditatem.* l. con. Virg. cap. 27.

4 Verùm quid inde? nimiùm indulgens iam tunc Adamus amori coniugis Euæ, illum Diuino prætulit præcepto, seque ac nos miser summo gratiæ spoliauit bono, cęterisq; iustitiæ origina-

ginalis priuilegijs orbauit, omniumque malorum immersit in profundum. Inde enim quasi infecta veneno mortifero miserãda lues, omnes Adami posteros mille cupiditatum aconitis inficit, venenifera malitia voluntatem deprauat, liberum arbitriũ infirmat, intellectum erroribus obnubilat, diuinorũ beneficiorum reminiscentiam ex animo obliterat, abraditque; & quod peius est, in profundissimum iræ Dei abyssum præcipites agimur, æternæ damnationi deuouemur, Satanæ turpissimæ seruituti mancipamur. Quę omnia turpia, inhonora, ac probrosa de gloriorissima Dei parente effundit, qui eam in originali peccato cõceptam contendit. Quasi verò Omnipotentis Dei brachium à tam dura, diraque conditione eximere quem vellet, nõ potuisset; si ergo potuit, vtiquè suam dilectissimam Genitricem à communi lege exemisse, omnino fatendum est.

5 Quis enim credat, Deiparam Mariam, omnium gratiarum mare, adhuc gratiæ guttula aliquando indigentem? Dignissimam Dei parẽtem sub miserrima Diaboli seruitute aliquando tabescentem? Deique electam Sponsam; quis credat, prius à teterrimo Hoste conculcatam, quàm à Spiritu sancto foecundatam? *Ordinari ad concipiendũ Sanctum Sanctorum, & non esse Sanctum, includeret cõtradictionem*; bene docuit Anselmus à Bachonio relatus. Horrẽt quidem piæ aures audire Dei Matrem sub ira eiusdem Dei: Dei Matrem sub fætore peccati: Dei Matrem sub Diaboli seruitute: Cęlitum Reginam è Cęlo eliminari, totius mundi Imperatricem inferno mancipari, summi Dei Genitricem ab Auernalibus Monstris conculcari. Veræ salutis Parentem perditioni dãnari; æternæ vitæ Genitricem, ęternę morti ancillari; totius libertatis Auctricẽ fędissimo Hosti deseruire.

in 4. d. 2. q. 3.

6 Quis credat, Turrim Dauid mille clypeis cõmunitam, præstantissimorum Heroum panopliam, à vilissimis prædonibus deprædatam? Aquilam illam magnarũ alarum à sordido pressere contritam? Mulierem denum illam singulariter fortem, terribilem vt castrorum aciem ordinatam, progredientem in martialem præsentis vitæ campum, à fædissimo Serpente subactam? *Magnum inter Mariam, & Serpentem certamen attendo* (inquit aureus Chrysostomus) *magnum bellum dispositum esse cõsidero. Stat enim Maria in procinctu, Serpentis caput, & obseruans, & vitans; obseruans vt calcet, vitans vt Serpentis morsus declinet. Adest paratus, & Serpẽs callidus, & subtilis: callidus, ne Mariæ pede calcetur; subtilis, vt eius morsu Maria prosternatur. Hanc pugnam aspiciebat Deus.* Quid tum? audi quid Deus eidẽ Serpenti loquatur: *Tantum robur Marię concedam, vt continuò immineat capiti tuo, te autem faciam sub pedibus eius iacere.*

7 Iacuit ergo victus sub gloriosissimis pedibus Triumphantis huius Heroinę infẽsissimus Hostis cuius gloriosissimũ Triumphum longè prius contemplatus Regius Psaltes, eam, instar nouæ Palladis, conceptam ob armatã aduersus tartareas Phalanges, cecinit admirabundus: *Astitit Regina à dextris tuis, in fimbrijs aureis, circumamicta varietatibus.* Alij vertunt: *Ex vestibus auro ocellatis, circumamicta* Ps. 44.

amicta varietatibus. At Hieronymus., *Inscutulatis ducetur ad Regem*. ac si diceret, in primo ipso Conceptionis instanti iam fasciolis omnium virtutum inuolutam prodijsse; ast ocellis distinctæ erant fasciæ infantis Mariæ, quia in illam Deus, & Angeli attentis oculis intendebant; Erãt etiam scutulatę, quia erant vndequaque circummunitæ scutis, vt tela inimica retũderet, ac de communi hoste gloriosissimum ageret Triumphum. De quo, omni quidem æuo (vt videbimus) Vatum pręcinere vaticinia, Prophetarum resonuere oracula, Patriarcharum nos docuere mysteria. Eũ primæuę scripturarum innuere visiones, omnium Sanctorum Patrum conclamauere auctoritates, Doctorũ enodauere dissertationes, Summ. Pontificum approbauere Diplomata, Conciliorũ comprobauere Decreta, Academiarum vota, Vniuersitatum instituta, Ciuitatum suffragia, Imperatorum Regumq; statuta, innumeræ reuelationes, frequentia miracula, omnes denique totius terrarum orbis nationes, cælo, terraque plaudentibus, succinere, vt in sequentibus videbimus.

Pœan Primus

Spiritus Sancti.

8 SPiritus Sanctus, qui in omnibus Canticorum Canticis dilectæ sponsæ decora concelebrat præclariora: *Maria Virgo in omnibus Canticis* (ait S. Vincentius Ferrerius) *imò & in singulis versibus directè, vel indirectè est mysticè contenta*. Sic itidem conceptis verbis eiusdẽ Triumphãtis sponsæ de triumphato communi Hoste, adhuc ab instanti eius Conceptionis, nobis præcinit Triumphum, ad triumphales, meritasq; eam vocitans coronas: *Veni de libano sponsa mea, veni de libano, veni, coronaberis*. loquitur hic sponsus (iuxta nobiliores interpretes) de instanti Conceptionis Mariæ; reconditum verò mysterium nobis reserant prę alijs Hieronymus, & Bernardus; *Nõ immeritò venire de Libano dicitur Maria* (suddit inter DD. Maximus) *quia Libanus candidatio interpretatur; erat enim candidata, ac dealbata niue candidior, quoniam quidquid in ea gestum est, totum puritas, totum gratia fuit; & ideo immaculata, quia in nullo corrupta*. Longè tamen clariùs Mellifluus Doctor, sic eamdem Virginem alloquens: *Libanus mons dicitur dealbatio, ideoque altam præ omnibus signat innocentiam tuam: innocens enim fuisti ab originalibus, & ab actualibus peccatis, nemo ita præter te.*

Ser. de Conc. cept. V.

Cant. cap. 4.

Hie. & ad Eust.

Ser. 4. in salm. reg.

9 Neque mysterio caret trina hæc de Libano vocitatio, cùm enim trinà maculà maculari possit homo, sc. mortali, veniali & originali, ter item à Libano mysticè vocatur: *Veni de Libano Sponsa mea, veni de Libano, veni*; vt à mortali, & à veniali, imò etiam ab originali immunis Maria nobis prædicetur.

10 Verùm spectemus, quæso, quo triumphali diademate, triũphantis Sponsę tempora cinget Sponsus admirabundus; *De capite amana, de cubilibus Leonum, de montibus pardorum*, accinit idem Sponsus. Exoticum sanè, inauditumque diadematum genus; apprimè tamen aptum Triumphanti de peccati origi-

nalis Monstro condecoramentum. Heroum enim quique maximi haud auro, gemmisue, verùm triumphatorum hostium spolijs heroica cingebant capita; sic Alcides deuicti Leonis Nemæi pelle pro triumpho sua circumdedit tempora: immò, & Christum *Dominum*, de peccato triumphantem, iuuit spinis coronari, deuictum pecati mysticè præseferentibus; hinc *Diuinus* Sponsus, de triplici peccatorum monstro, mortali, veniali, & originali triumphantem Sponsam in auguraturus, triplici monstrorum genere implexam coronã eidem meritò pollicetur.

Serm. 1. de Ass. 11 Quod si, *Ad Mariam omnia ænigmata concurrunt scripturarum*, (vt S. Ildefonsus docet) fatendum nobis est, huc etiam spectare nouam illam Arrham eidem Sponsę ab eodem Sponso promissam: *Murænulas aureas* Can. cap. 1. *faciemus tibi vermiculatas argẽto*; ex Ruperto verò: *In similitudinem serpentis*. Quod quidem ornamẽtum fuisse capitis, asseruit Iustus Vrgelitanus, vt quæ Stygij serpentis superbum caput contererat, tunc sanè, cùm in ipsissimo eius Conceptionis instanti (per calcaneum præsignato) originali macula eam fœ- Gen. c. 3. dare more suo insidiabatur. At, si cũ eodem Ruperto id dixeris colli monile, tunc dicam, pro graui Adami iugo (prout graue iugum dixerat Ecclesiasticus originale peccatum: *Graue iugum super filios Adam, à die* Eccl. ca. 40. *exitus de ventre matris eorum*) gratiæ monili, in ipso Conceptionis instanti, donata est Maria; vnde idem sponsus: *collum* Can. cap. 1. *tuum sicut monilia*, ait eidẽ Sponsę; quam inde satis aptè, *Iuuencã inexpertã iugum*, dixit Ioannes Damascenus. At, si cum *D.* Bernardo id dixeris aurium ornatum; tunc simul etiam fatendũ, nunquam tartarei Serpentis sibilo aures præbuisse Mariam. Ac demum, si iuxta Clementem Alexandrinum, id fuit pedum condecoramentũ; vtiquè tunc, sicuti Triumphãtium plerique in pedibus gestabant triumphatorum Hostium effigiem, ita & nostram Triumphantem Heroinam iurè iuuit viua imagine tartarei serpentis vsquequaque deuicti, suas plantas condecorare.

12 Prosequitur vlteriùs *Diuinus* Sponsus hunc Sponsæ Triumphum nouis emblematibus in cælum efferre; hinc à almæ triũphorum symbolo, eam comparat: *Statura tua assimilata est* Can. cap. 7. *Palma.* notãdum tamen hic est, quod Spiritus Sanctus reliquorum commẽdaturus triũphos, solos eorum capillos comparat Palmę: *Coma eius sicut elatæ Pal-* Can. ca. 5. *marum*; vt nos sanè ad pręsentis mysterij vocaret cognitionem; sicut enim homo definit in capillos, ita & reliqui Iusti in solo vitæ termino victores sunt acclamandi; vnde Ecclesia solam eorum mortem communiter fastis adscribit. Maria verò, è contrariò, à pedum plantis vsque ad summum capitis verticem, nobilis Palma à Spiritu Sancto cõclamatur, vt nobis mysticè innueret, Mariam adhuc à primo sui esse, instantiue suæ Conceptionis, singulariter de communi Hoste nobilem egisse triumphum; vnde Ecclesia non solùm vitæ terminum, ortumque Marię festiuo concelebrat cultu, verùm etiã, & eius Conceptionem magno plausu vt Sanctam adorat. Vel dicamus cum Hailgrino: sicut Palma, idest, *arbor*

crucis

crucis terribilis est malignis spiritibus, *ita B. Virgo merito suæ rectitudinis malignos spiritus terret, & expellit.*

13 Triplici. Turri itidem Diuinus Sponsus Spõsam comparauit: *Vbera tua sicut Turris. collum tuum sicut Turris Dauid: nasus tuus sicut Turris Libani.* sub Turris symbolo Sacrę Litterę denotant diuinum auxilium, quo aditum peccato pręcludimus; in quo quidem sensu ait Propheta: *Factus es spes mea Turris fortitudinis à facie inimici.* & Christus D. de anima fideli, sub vineę parabola: *Aedificauit in ea Turrim*, vnam sanè, ac vnicam, eò quia, quamuis omnia, ac singula grauia peccata diuino auxilio vitare possimus, nequimus tamen itidem omnia leuia vitare, absque speciali Dei priuilegio, vt Tridentinum decreuit; vnde idem Christus D. comune auxilium, pro venialibus vitandis, sepi comparauit: *Sepem circumdedit ei. Hoc est, Diuina custodię munitione vallauit, ne facilè spiritualium pateret incursibus bestiarum*; subdit Ambrosius. Quia igitur B. Virgo singulariter, prę ceteris omnibus, vberrima à Deo obtinuerat auxilia ad vincenda, omni perfectiori modo, non solùm omnia grauia, verùm etiam perfectissimè omnia, ac singula adhuc leuissima peccata (vt idem Tridentinum apertè statuit) hinc duplex turris meritò dicitur Maria. Quòd si tertiò turris Libani acclamatur, iurè fatendum est, neque Originale habuisse aditum in Mariam.

Can. 8. 4. & 2.

Ps. 60.

Matt. c. 21.

cap. 20. Ses. 6. Can. c. 13.

ibid.

14 Clausus Paradisus mysticè etiam dicitur à Spiritu Sancto Virgo B. *Hortus conclusus soror mea sponsa*, alludit enim ad terrestrem Paradisum, qui vtinam clausus semper fuisset, tartarei enim Serpentis nunquam subiacuisset incursibus. Quare, si B. Virgo fuit semper clausus Paradisus, necessariò dicendum est, tartareum Serpẽtem nunquam in eam aditum habuisse. Hinc per Dauid ait ipsa Virgo B. *Deus qui pracinxit me virtute, & posuit immaculatam viam meam, & vsque super excelsa statuens me*: à mea conceptione vsque ad mortem, & gloriosam assumptionem circumcinxit me diuina virtute adeò vt Diabolus nunquam habuerit in me aditum.

15 Propiùs autem sic Diuinus Sponsus Sponsæ omnimodam concinit pulchritudinem, hoc est, eius omnimodam puritatẽ, ac ab omni; peccati macula immunitatem: *Quàm pulchra es, amica mea, quàm pulchra es.* pulchrè subdit Galatinus: *Duplicat sermonem* (ait) *vt ostenderet ipsam dupliciter pulchram, idest, puram, & in conceptione sine peccato originali, & in vita sine peccato actuali futuram.* Imò triplicat sermonem, terque pulchrã acclamat, sapientiùs adnotauit sapientissimus Idiota: *Quàm pulchra es, amica mea, quàm pulchra es, tota pulchra es.* vt ostenderet, ait iste Sanctus, in Maria: *Nullã fuisse maculam peccati, neque mortalis, neque venialis, neque originalis.*

Can. cap. 4.

lib. 3. c. 5.

de con. c. 2. & 6.

16 Et nequis de omnimoda Deiparę ab omni prorsus culpa immunitate ambigeret, longè luculentiùs eam Sponsus alloquitur: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te.* Quę quidem verba, quamuis aliquãdò Ecclesię aptentur, communiter tamen de B. Virgine Maria intelliguntur; de qua minimè verificarentur, si originali macula aliquando commaculã-

da

da erat; tunc enim absolutè vera fuisset eius cõtradictoria hęc propositio: *Et macula est in te*; atque adeò falsò de B. Virgine caneret Ecclesia: *Et macula non est in te*. Fatendum ergo est; idem prorsus esse dicere: *Macula non est in te*, ac; *Macula originalis peccati nunquam fuit in te*. ac de facto, in nonnullis particularibus Ecclesijs, ex speciali Sum. Pontificum concessione, sic à fidelibus conclamatur: *Tota pulchra es, & macula originalis peccati nunquàm fuit in te*.

17 Huc mihi aduocandus mellifluus Doctor, docens, quòd: *Quando Ecclesia* (ait Diuus Bernardus) *in Scripturis Diuinis verba alterat, vel alternat, fortior est illa compositio, quàm prima verborum positio; & fortassis tantò fortior, quantùm distat inter figuram, & figuratam: inter lucem, & vmbram: inter Dominam, & ancillam*; Et hoc, quia quidquid Ecclesia agit, Spiritus S. ductu sanè peragit; cùm igitur Ecclesia, non solùm de Deipara hunc spiritus sancti concinat Pœana, verùm etiam de ipsissima eiusdem Virginis conceptione canendùm putet (vt dictum est) maximo itidem animi affectu ab omnibus concinendum erit: *Tota pulchra es Maria Domina nostra, & macula originalis peccati nunquam fuit in te*.

Serm. 3. de N. D.

18 Adnotandum etiam hic est, dictam propositionem: *Macula non est in te*, esse indefinitam, & absolutam, proinde ęquiualere huic vniuersali: *Nulla macula est in te*, consequenter vt talem sumendam, iuxta magni Augustini regulam communissimè receptam; nempe eam esse veram, ac propriam sacrarum scripturarum interpretationem, quę ex linguę proprietate nobis innotescit; dummodò neque fidei, neq; bonis moribus obstet. Cũ igitur dicta nostra interpretatio, nullo modo neque fidei, neque bonis moribus repugnet, imò longè magis consonet omnibus ipsarum sacrarum scripturarum oraculis, SS. Patrum doctrinis, ac fidelium deuotioni (vt ex dicendis satis patebit) vna voce, vnaque mente percinamus: *Tota pulchra es Domina nostra, & nulla macula vnquam fuit in te, neque actualis, neque originalis peccati*.

Lib. 3. de doct. Chris.

19 Sic similiter nobiscum subcinit Iacobus de Voragine, Illustrissimę Prędicatorum familię doctissimus alumnus: *Ipsa enim pulchra fuit* (ait, de Deipara loquens) *quia sine peccato originali: tota pulchra, quia sine peccato mortali: & sine macula, quia sine peccato veniali*.

Serm. 6. de ann.

20 Inde plaudens Diuinus sponsus, nostrę magis pię opinioni sic se subscribit: *Pulchra es, amica mea, suauis, & decora, sicut Hierusalem*; iuxta verò Septuaginta; *sicut beneplacitum*. aptiùs tamen D. Ambrosius: *Pulchra es, sicut bona opinio*, ait S. Doctor; quasi diceret Spiritus sanctus dilectę sponsę Marię, Tu reuera es, prout tenet, ac docet bona, ac magis pia opinio; nempe in ipso tuę conceptionis instanti, gratià sanctificante singulariter prędita, neque vnquã peccati maculà, commaculata.

Can. cap. 6.

L. de Virg.

21 Verùm enim verò, vt totalis iste Marię candor magis magisque elucesceret, reliquis Adę filijs, culpa saltem originali, denigratis, ea comparatur: *Sicut lilium inter spinas* (ait idem Diuinus sponsus) *sic amica mea inter filias*. Spinę, iuxta Hieremiam, symbolum sunt peccatorum: *Nouate vobis nouale, & nolite serere*

Cãn. ca. 2.

Cap. 4.

serere super spinas (ait ipse) hoc est, pœnitentię iugo, vestrarum conscientiarum arate solum, vt sic cęlestis gratię vberes influxus suscipiatis, ac frumenta bonorum operum serite, non autē super peccatorum spinas, sine fructu. Luculentiùs Christus D. *Qui in spinis seminant, hi sunt, qui verbum audiunt, & ærumna sæculi, & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiscentia introeuntes, suffocant verbum, & sine fructu efficitur.* Mysticè igitur hic nobis Spiritus sanctus innuit, solam Mariam, ex reliquis omnibus Adę filijs, peccatorum aculeos nunquam sensisse: *Quis enim dicere potuit, sine peccato sum natus, aut mundus sum ab omni iniquitate dicere audebit?* (ait Magnus Augustinus) Attendamus verò ad eiusdem Virginis exceptionem. *Nisi illa Dei Mater,* (sequitur idem S. Doctor) *ab æterno præseruata incorrupta ab omni labe peccati.*

Serm. de Ann.

22 Hinc auidus sponsus amicitiarum fœdera ęternùm cum sponsa firmare, his sic eam obsecrat: *Pone me vt signaculum super cor tuum*; iuxta verò alios: *Vt sigillum*. cupit ergo Spiritus S. in corde Virginis, gratię obsignare sigillum. sed cur, quęso, in corde, & non potiùs in fronte, vt de reliquis sanctis testatur Ioannes? *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui*; caussamque assignat: *Donec signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* hoc verò signum, siue sigillum, esse Diuinā gratiam, apertè docet Apostolus: *Signati estis Spiritu promissionis Sancto* (ait D. Paulus) secūdùm verò D. Chrysostomum: *Sigillati estis.* Docet Stagirita, in viuentibus cor primum omnium procreari, reliqua subinde membra efformari, vltimò verò vultum conspici; hinc in reliquis, dictum gratię sigillum, imprimi dicitur in frōte, quia eorū iustificatio vsque ad susceptionem baptisimalis characteris differtur, & ex speciali priuilegio post semestre à sui cōceptione, Pręcursor Baptista iustificatur; Deipara verò singulariter in corde, gratię sigillo mysticè insignitur, hoc est, statim in primo suo esse, quod idem est, ac in primo suę conceptionis instanti.

Can. cap. 6.

Apoc. ca. 7.

ad Epiph. cap. 1.

23 Hoc ipsum, equidem reor, tunc Magnum Basilium sensisse, cùm Deiparam, ex sanctificante gratia compactam, disertè acclamauit, nedum, vt reliqui iusti, gratia pręditam: *Ex sanctitate compacta caro* (ait Basilius) *digna erat, vt Deitati Vnigeniti vniretur.*

Serm. de Chr. Nat.

24 Hinc eadem mente Illustrissimus Fr. Petrus de Palude, sacri Pręedicatorum Ordinis celeberrimus alumnus, ac Patriarcha Hierosolymitanus, satis aptè de omnimoda eiusdem Virginis ab omni peccato immunitate, testatum reliquit: *Impermista fuit Maria puritas* (ait iste Doctor) *quia non habuit admistionem peccati originalis, nec actualis, nec venialis, nec mortalis.*

Enar. ca. 2.

25 Tandem suum Pœana clausurus Diuinus sponsus, vt itidem persępius, eiusdem Virginis triplicem à triplici peccati labe recineret immunitatē, ter itidē suā vocat: *Soror mea Amica mea, columba mea* thesimq; pœanos claudit: *Immaculata mea.* Et quidem: *Si originalem maculā contraxisset per quamcumq; horam* (vltimò addendum puto cum eodem Petro de Palude) *immaculata Virgo B. non fuisset.*

Can. cap. 5.

Pœan

Pœan Secundus.

AEterni Patris.

26 AB ipſomet mundi exordio, AEternus Pater nobis prçcinit, Glorioſiſſimam *Dominam* noſtram, ſingulariter inter filios Adę, de peccato originali triumphaturam; tunc ſanè, cùm inſtygium, inuiſibilemque ſerpentem animaduerſurus, viſibili ſerpenti ait: *Inimicitias ponam inter te, & Mulierem; ipſa conteret caput tuum, & tu inſidiaberis calcaneo eius*. ac ſi ei dixiſſet Fruſtra, deuicta hac imbelli muliere Eua, ſuperbiente capite incedis; pro certo enim ſic habeto, aliam longè fortiorem mulierem, nobiliori auſu, euentuque feliciori, in primo ſuo greſſu, tibi ſuperbum caput cõtrituram, nobilemque de te acturam triumphum.

Gen. cap. 3.

27 Verùm, fortem hanc Mulierem (dicamus cum Salomone) quis inueniet? Inuenit ſanè Bernardus: *Quam tibi aliam* (aptè docet Mellifluus *Doctor*) *prædixiſſe Deus videtur, quando ad Serpentem aït: Inimicitias ponam inter te, & Mulierem, niſi Mariam? & ſi adhuc dubitas, an de Maria dixerit, audi quid ſequitur: Ipſa conteret caput tuum; cui enim hac victoria reſeruata eſt, niſi Maria? Ipſa proculdubio caput contriuit venenatum.* Ita Bernardus. Premenſque preſſiùs ipſiſſima Salomonis verba: *Mulierem fortem quis inueniet?* (aptiſſimè ſubdit idẽ S. *Doctor*) *Hæc Virgo eſt, quæ adeò fortis eſt, vt illius ſerpẽtis caput cõtereret cui à Deo dictum eſt: Inimicitias ponam inter te, & Mulierem, ipſa conteret caput tuum.*

Hom. 2. sup. miſſ. eſt.

Ser. 9.

28 Et ne vllus hic daretur ambigendi locus, Euamne, an Mariã de ſtygio ſerpente triumphaturam in augurari; ideò non, *pono*, ſed, *ponam*, in futuro, à ſupremo Numine dictum eſt, docet inter *DD.* Maximus. *Mater Domini in illa muliere promiſſa eſt* (ait Hieronymus) *Hæc inimicitijs oppoſita eſt Serpentis; ponã, inquit, inimicitias inter te, & Mulierem; non certè pono, dicit, ne ad Euam pertinere videretur verbum promiſſionis.*

29 Age iam, ſi ſola B. Virgo, ex puris creaturis de *D*iabolo abſolutè dicitur triumphaſſe, conſequenter dicendum eſt, nunquam illam incurriſſe neque actuale, neque originale peccatum; peccato enim actuali nunquam ſubiacuiſſe, vtiquè commune habuit Maria non ſolùm cum omnibus ex hac vita ante vſum rationis decedentibus, verùm etiam cum Ioanne Baptiſta, ac ſatis probabiliter cum D. Ioſepho, & Hieremia. Ergo hic AEternus Pater præcipuè loquitur de ſingulari victoria à peccato originali, vt potè inter puras creaturas ſingulare quod fuit, mirumque in Maria; quæ ſi aliquando ſub iugo peccati originalis fuiſſet, quid, quæſo, ſingulare eſſet quoad hoc in Maria? nonne, & reliqui poſt baptiſmi, aut alterius ſacramẽti antiquæ legis ſuſceptionem, diceretur de diabolo ſimiliter triũphaſſe? igitur vt Marianus de Diabolo triumphus dicatur ſingularis, neceſſariò fatendum eſt, nunquam ſub Diaboli dominatu eam fuiſſe ſubiectam, atque adeò eius fęliciſſimam animam fuiſſe vnà cum ſanctificante gratia creatam, quod ſanè admirabile, ac ſingulare fuit inter Adami naturaliter deſcendentes.

Hinc

30 Hinc Deus, antequam inferat Adamo, & Euæ pęnas, priùs in serpentem protulit iudicium, constituitque Mariam campi Ducem ad debellandum illum, ac deinde tulit sententiam in peccatores, ac rebelles; vt sic apertè colligeremus, eam seruatam fuisse à diaboli seruitute, cùm, vt libera, statim præficitur belli Ductrix aduersus victorem; vt sicut mulierem callidus serpens vicerat, à muliere item in pœnam vinceretur; atque adeò sicuti absolutè, perfecteque illam vicerat, hoc est, nunquam ab illa superatus, sic ex æquo absolutè, perfecteque ab altera muliere vinceretur, hoc est, nunquam ab eo victa, neque vnquam eius iuris effecta; alioqui non fuisset pœna pro serpentis demerito. Adde, quòd non posset Deipara absolutè dici de Tartareo serpente triumphasse, si sub illius tyrannide aliquando, etiam per vnicum instans, fuisset.

31 Huiusmodi verò certamen, aureis quidem verbis, præ oculis nobis exposuit Chrysostomus, vt supra etiam tactum est: *Magnum (ait) inter Mariam, & serpentem certamen attendo, magnum bellum dispositum esse cōsidero. Stat enim Maria in procinctu, serpentis caput, & obseruans, & vitans: obseruans vt calcet, vitans vt serpentis morsus declinet. Adest paratus, & serpens callidus, & subtilis: callidus, ne Maria pede calcetur; subtilis vt eius morsu Maria prosternatur. Hanc pugnam aspiciebat Deus.* Qui aureo eiusdem Doctoris ore, sic serpentem alloquitur: *Tantum robur Mariæ concedam, vt continuò immineat capiti tuo, te autem faciam sub pedibus eius iacere.* En triumphantis nostræ Heroine de tartareo serpente singularis, absolutusque vndequaque triumphus, atque adeò neque actuale commisit, neque originale peccatū Maria contraxit.

32 Hinc alloquens Deus serpentem, ait: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem*, non autem, *Inimicitiam*; vt sic innueret, nō vnicam, nempe solius peccati actualis, inimicitiam cū gehennali serpente habuisse Mariam, verùm etiam, & alteram admirabilem, nempe peccati originalis; quia sola Maria, inter puras creaturas, & quoad actuale, & quoad originale peccatum, in communem Hostem rebellauit. Vnde rebellionem sonat, *Maria*, vt aptè doctissimus Canisius adnotauit; quia adhuc in primo suæ conceptionis momēto, imminens primæuæ, ac grauissimę tyrannidis sceptrum perrupit, iugum excussit, gehennale detrectauit imperium.

33 Neque absque mysterio eodem prorsus modo loquutus tunc est Deus de dictis inimicitijs inter Mariam, & serpētem, ac inter Christum Dominum, & ipsum serpentem: *Inimicitias ponam inter te, & Mulierem, & semen tuum, & semen illius.* Dicitur Christus: *semen Mulieris*, satis quidem aptè, vtpotè ex solo purissimo solius Virginis sanguine conceptus, superueniente Spiritus sancti virtute; vnde vt homo, solius Virginis dicitur Filius. In serpentis autē semine figuratur cuiusque generis peccatum, quo sibi generat peccatores, diaboli verè filios: *Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis perficere*, docuit Incarnata Sapientia Patris. *Et, Qui facit peccatū, ex diabolo est, quoniam ab initio diabolus peccat.* Io. 8. & 3.

34 Quarè, sicuti Christus D. perpetuas cum omni peccatorum genere gessit inimicitias, ita & B. Virgo Domina nostra. Et cōsequenter, sicuti Christus absolutè, perfecteque adhuc à primo suę supernaturalis conceptionis instanti, de diabolo triūphauit, ita & B. Virginem absolutè, perfecteque, adhuc à primo instanti suę conceptionis, quamuis naturalis, de eodem communi Hoste triumphasse, fatendum est. Licèt Christus ex propria natura impeccabilis, ratione hypostaticę vnionis, Maria verò ex sola gratia speciali, naturę defectum pręueniente. Quòd si B. Virgo sub diaboli seruitute (quod absit) aliquandò contendatur, quomodò tam expressum de ea oraculum verificaretur?

35 Neque dicas Hieronymum, Cyprianum, Chrysologū, aliosque nō paucos cum Septuaginta legere: *Ipse conteret caput tuū*, non autem *Ipsa*; sic Christo Domino, tantum de diabolo triūphum adscribentes. Nā D. Augustinus, D. Ambrosius, D. Gregorius Magnus, D. Chrysostomus, Rupertus, Ioseph Hebręus, alijque communiter cū Vulgata, qua vtitur Ecclesia, legunt: *Ipsa conteret caput tuum.* Sic gloriosissimę Virgini, dictū de veternoso serpente triumphum similiter adscribentes.

36 Quòd si contrarias sacrarum litterarū interpretationes, mysteria dixeris recondita, cum Magno Augustino, non contradictiones; inferendum inde vtiquè est, tàm Christum, quàm Mariam perfectum, absolutumque de communi Tyranno egisse triumphum; atque adeò neque Christum, neque Mariam illius tyrannidem vnquam sensisse; & consequenter vtrumque fuisse impeccabilem, quamuis Christus fuerit de se, & ex natura sua impeccabilis, vt homo Deus; Maria verò ex sola, ac pura præueniente gratia, vt pote pura creatura, ac via naturali concepta.

37 Verùm enim verò, si in serpentis semine velimus dignoscere, cum B. Alcuino, instans quo originale peccatum contrahitur: *semen serpentis* (ait ipse) *est peccati originalis primordium*, consequenter, si cum tali instāti perpetuas gessit inimicitias instans Marianæ Conceptionis in eiusdem semine figuratum, necessariò dicēdum est, nequaquam B. Virginem originale peccatum incurrisse: *Rectè cum serpentis semine inimicitias Virgo habet*, (appositè infert Nauarrinus) *vt à peccati originalis sordibus alienam eam fuisse, colligeremus.* In Gen. int. 7 c.

38 In serpentis autem capite, ipsum originale peccatum figurari, satis cōmuniter docent *DD.* Nec minùs aptè; primò quia, sicuti serpens quò semel caput immittit, facili sanè negotio post se totum corpus trahit (vt rectè adnotauit Nissenus) ita, ingrediente in animam originali peccato, heu quàm faciliùs & actualia peccata, vt eius membra, subsequūtur. Secundò quia, sicuti à capite reliqua corporis membra vitales influxus recipiunt, ita, & peccata actualia à peccato originali satis superque suum cōtra nos percipiunt vigorem. Tertio quia, sicuti cuiusque rei origo, principiumque satis aptè dicitur caput, ita non minùs aptè dicendum, *Caput*, originale peccatum, vt pote actualis peccati, omniumque malorum origo, principiū-

que

que. Quartò quia, sicuti hominis caput, radix dicitur, reliqua verò eius membra, rami; vnde: *Arbor inuersa*, appellatur Homo; ita dicendum Caput originale peccatum, à quo, tanquam à venenata radice, vix albescente rationis luce, mortifera pullulat soboles ramorum actualium culparum. Quintò quia Diabolici regni caput, originale peccatum fuit; proinde, si B. Virgo tale caput contriuit, profectò illius Tyrannidem euitauit, originalis peccati seruitutē non agnouit. Ac tandem cum magno rerum diuinarum scrutatore dicamus: *Cùm subiectio peccati originali caput sit Diaboli* (ait Augustinus) *tale caput Maria contriuit, quia nulla peccati subiectio ingressum habuit in animam Virginis.* in Gen. c. 3.

39 Neque absque mysterio addidit Deus ipse: *Et tu insidiaberis calcaneo eius*; nam, si absque armatura gratię, inermisque vt reliqui, in bellico humanę vitæ cāpo prodijsset Maria, quid quæso tot insidiarum opus erat Hosti veterano? satis ergo cælesti gratia, omnique armatura fortium prodijt obarmata mystica nostra Pallas in hoc vitæ campo martiali, de auernali Hoste mirādum in modum triumphatura, ac nunquam satanicę seruituti mancipāda. Quod quidem mysterium, in eodem oraculo proditū agnouit Fr. Mauritius de Villaprouata, his verbis: *Si B. Virgo serpentis caput contriuit* (ait iste Doctor) *contriuit etiam virus, peccatum deleuit; non enim est illa ab Eua noxa contacta, nam eam præseruatam esse, & piè credimus, & liberè fatemur.* Can. cap. 4. Dom. serm. 20.

40 Idem mysterium similiter cecinisse Aeternum Patrem tunc, cùm de prima luce ait, *Fiat lux*; luculentissimè docuit S. Vincētius Ferrerius: *Nō credatur, quod fuerit sicut in nobis* (ait S. Doctor de Marię priuilegijs loquēs) *qui in peccatis concipimur, & nascimur, & nutrimur; sed statim atq; eius anima fuit creata, fuit sanctificata, & statim Angeli in cælo fecerunt festum Conceptionis*; ergò vt de re sancta; vt infra latiùs. Serm. 2. de Nat.

41 Denique ipsemet Pater Aeternus alloquens S. Brigittam (prout ipsamet in suis reuelationibus testatur) sic inquit: *Fuit Maria vas mundum, & non mūdum: mundum verò fuit, quia tota pulchra, & tanta immunditia non inueniebatur in ea, vbi cuspis acus infigere tur: sed non mundū fuit, quia de radice Adæ processit, & de peccatoribus nata est, licèt sine peccato concepta, vt Filius meus de ea sine peccato nasceretur.* l. 5. reuelat. c. 3.

Pœan Tertius

AEterni Verbi.

42 AEternum Verbū verbis, factisque pręsens Marianæ Conceptionis dulcissimum mysterium, & Prophetarum oraculis omni æuo præcinit, sacrarumque scripturarum ænigmatibus luculentissmè inaugurauit. *Ecce ad quā omnia eloquia Prophetarum, ad quam omnia ænigmata concurrunt scripturarum*, ait S. Ildephonsus de Maria. Serm. 1. de Ass.

43 Et primò quidem Sapientia Patris, Marianum hunc de Tartareo Hoste Triumphum viuidis coloribus satis expressit in veteri illa Arca testamenti: *Arca te-*

testamenti est Maria, docuit Seraphicus Doctor Bonauentura eò quia, vt priùs docuerat Ambrosius, *Arca portabat testamenti tabulas, Maria autē testamenti gestabat haredē: illa intus, forisq; auri nitore radiabat, Maria intus forisq; puritatis splendore fulgebat: illa terreno ornabatur auro, ista cælesti*. Apteque subdit Bernardinus de Busti is: (Quod ser.) *Illa lignis imputribilibus facta, ista ab omni peccatorum putredine præseruata, immaculata concepta est.*

44 Magis tamen magisque quæso, ad hanc mysticam Arcam accedamus, propiusque spectemus sacramentum: *Intrauit igitur Arca in templum Dagon* (l. 1. Regum cap. 5.) (ait sacer textus) hoc est, Maria in hunc mūdum, iuxta illud Christi D. *Nunc Princeps huius mundi eijcietur foras*; quatenus in hoc mundo, vt in templo, veluti diuinum Numen adorabatur. Nō quòd ille nequam vnquam fuerit noster verè Princeps; sed tantùm quia deficiens noster Protoparens Adam à Creatore, vero, legitimoq; Rege nostro, nos pessum dedit, ac teterrimi Tyranni miserrimæ tyrannidi mancipauit. Vnde vix primum limen huius mundi attingentes, quòd (heu mortales) eius lachrymabili seruituti adscribimur. En miserabile Decretum, in primo nostræ conceptionis limine exaratum: *Omnes nascimur filij iræ*; excepto tamen vero Principe nostro Christo, quia ex propria natura *Princeps legibus subditus non est*; & Augustissima Regina nostra Maria ex speciali tamen gratia; quia, *Augusta licèt sit subdita, Princeps tamen eadem priuilegia illi concedit, qua ipse habet* (l. Princeps §. de legib.). Atq; adeò sicuti Christus D. nūquam communi seruituti mancipatus fuit, qui adhuc in ipso suæ conceptionis limine de nequissimo Tyranno gloriosè triumphauit; ita & Domina nostra Maria. Cuius Mariani triumphi, en reconditum Sacramentum: *Intrauit Arca in templum Dagon, & ecce Dagon* (idest Diabolus) *iacebat pronus in terra ante Arcam Domini*, (idest) ante pedes Mariæ.

45 At, ne quis contenderet, in hac vnica victoria, nostram cælestem Amazonem de solo actuali peccato triumphātem inaugurari; notandum est vlteriùs factum, signandumque mysterium: *Tulerunt igitur Dagon* (Azotij) *& restituerunt eum in locum suum*. Sed quid inde? *Rursumque manè die altera consurgentes, inuenerunt Dagon, iacentem super faciem suam in terra coram Arca Domini*. Bis ergo dicitur Virgo gloriosissima fæliciter de Diabolo triumphasse, quia neque actuale vnquam cōmisit, neque originale peccatū contraxit. Et si, *caput Dagon, & duæ palmæ manuum eius abscissæ erant super limen*; sanè id ipsum iterum indicatur; nempe Mariā mysticam Arcam in sua Conceptione, quæ limen fuit vitæ, peccatum originale, quod caput est Diaboli, & peccatum aut mente, aut opere patratum, hoc est, tartarei Hostis ambas manus truncasse.

46 Hanc duplicem Deiparę, & ab actuali, & ab originali peccato immunitatem, satis quidem aptè, sol ille lucidissimus Hispaniarum Ildephonsus agnouit, in duplici eiusdem Arcæ inauratione: *Et deaurabis eā auro mundissimo intus, & foris*. addit S. (Serm. 1. de Assump.) Doctor: *Rectè Arca sacramentorum Dei, Virgo Maria fuit, quia Mariæ nullum extrinsecùs irrepsit peccati contagium, & intus*

fuit

fuit omnis custodia legis. Apteq; per omnē custodiam legis, Mariæ immunitatem ab omni peccato actuali innuit; quatenus omnis custodia legis, omne peccatum actuale excludat; cùm actuale peccatum non sit, nisi dictum, factum, vel cōcupitum contra legem æternam Dei; vnde custodia legis rectè dicitur intus esse, vtpote ex propria, & interna operantis voluntate; è contrariò, per peccati contagium, quod negat irrepsisse extrinsecùs in Mariā, meritò originale peccatum innuit, quatenus hoc solum extrinsecùs in hominem irrepsit, nempe per extrinsecam alterius voluntatem.

47 Verùm audiamus quid sentiat Bernardus de hac admirabili Arca: *De lignis setbim condita est Arca* (ait Mellifluus Doctor) *in qua thuribulum, manna, & virga sunt recondita, quia licèt Maria de Patrum natura per peccatum vitiata duceret originem; prælecta tamen per Spiritum Sanctum, & præseruata ad purum.* Ac demum, si triumphali corona redimitam optemus conspicere Mariam, Diuinum oraculum audiamus. *Faciesque supra coronam auream per circuitum.*

De B. Virg.

1. Reg. c. 6.

48 Quòd si ab hac ad alteram transeamus Arcam, inter voraces aquarum vortices vnicè superstitem; vtique id ipsum mysterium in ea itidem à Diuina Sapientia exaratum, dignoscemus. Ruptis igitur omnibus fōtibus abyssi magnæ, apertisque cæli cataractis, facta est pluuia super vniuersam terram, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, deleuitque Deus omnem substantiam, quam fecerat, de facie terræ, vt vnà insi-

Gen. cap. 7.

dantium culparum deleret sordes: *Viderat enim Deus, quòd multa malitia hominum esset in terra,* ait sacer textus. Subdunt sacri Intrepretes, (communi quidem suffragio) vt in isto communi rerum visibilium exitio, veluti in speculo, contemplaremur longè lacrymabilius iustitiæ originalis naufragium, non è cæli cataractis erumpens, sed è characteribus cælestis Decreti: *In quacumque die comederis ex eo* (ligno) *morte morieris,* corporisque, animæque.

49 Et quidem diluuiū illud, altissimos quosq; Caucasos, excelsosq; operuit Olimpos: inundans verò originalis culpæ diluuies, non è cæli nubibus, sed ex Adę lumbis, adhuc eximiæ sanctitatis Primores, in altissimis montibus figuratos, miserrimè inundauit. En vnus pro omnibus cōmune excidium illacrymans: *Intrauerūt aquæ vsque ad animam meam* (ait Serenissimus Dauid) *infixus sum in limo profūdi.* Claratque figuram: *Ecce enim* (ait) *in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me Mater mea.* Ps. 68. Ps. 50.

50 In isto tamen communi naufragio incolumis, fęlixque concinit Maria: *Aquæ multæ non potuerunt exinguere caritatem, nec flumina obruent illam.* Attēdamus figuram: *Et aquæ preualuerunt nimis super terram, opertique sunt omnes montes excelsi sub vniuerso cælo; & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, mortua sunt.* Quod mysticè est, quod docuit Paulus: *Omnes in Adam mortui sunt.*

51 Ij tamen rapidi vortices pro triumphali fuere curru nostræ mysticę Arcę triumphāti: *Multiplicatæ sunt aquæ* (ait sacer textus) *et eleuauerunt Arcam in*

su-

sublime à terra; idque quia Deus periculũ anteuertit, cùm *Clausit eam deforis*; hoc est, præueniente gratia eam præuenit, ne in communi naufragio periret. Quæ quidẽ gratia satis aptè dicitur, *Deforis*, eò quia non iure naturæ debebatur illi, sed extrinseco priuilegio, & gratuita Diuina voluntate aduenit.

52 Atque adeò, sicuti in illam materialem Arcam lux solis intrabat, non autem diluuij aquæ, ne minima quidem gutta; sic, quamuis lux gratiæ, è radijs meritorum Christi, veri iustitiæ solis, exoriens, totam illustraret Mariam; eam tamen, nunquam ne minima quidem originalis culpæ, tetigit gutta: Vnde ipsius Arcæ fenestram (in eodem quidem sensu) appellauit doctissimus Rampegolus Mariam: *Sicut in Arca Noè erat vitrea fenestra* (ait ipse) *per quã lux intrabat, & tamen aqua diluuij intrare non valuit: sic B. Virgo est fenestra lucifera, non tamen per ipsã gutta peccati originalis descendit.* *in fig. Bibl.*

53 Iuuat hoc ipsũ Apostoli doctrinã astruere, ait ergo Moyses: *Cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, mortua sunt*; docet Paulus, Deiparam non fuisse rem terrestrem; sed cælestẽ: *Sicut primus Adam de terra terrestris* (ait ipse) *sic secundus Adã de cælo cælestis.* Quid mirum igitur, si istiusmodi aquæ tantùm terrena dissipantes, Deiparam non tetigere?

54 D. Damascenus docet, terrestrem Paradisum ab aquis diluuij extitisse incolumem; equidẽ crediderim, quia symbolum extitit Mariæ, dictæ in sacris literis: *Paradisus in benedictionibus*; atq; adeò ab originalis peccati diluuie, omninò immunis seruanda erat *Maria*. *Lib. 2.* *Eccl. ca. 40.*

55 Sed quid, amabo vos, portẽdit candidissima illa columba, nostræ Arcæ aduentans, viridi oliuæ ramo onusta? an forsan, vt de voracibus aquis eam triũphantem coronaret? Verùm, quia pacis est oliua signum, iuxtà Mantuanum: *Pacificaq; manu ramum prætendit oliuæ*; æternã simul ostendere pacem inter Altissimum, & Mariam; quæ proinde numquam Altissimi subijt inimicitiam, neq; per actuale, neq; per originale peccatum; Ac diligenter aduerte, quomodo ne sorde aliqua pollueretur, pedem figere nullibi voluit.

56 Hanc ipsam æternam pacem inter Deum, ac Mariam, itidem portendere videtur Arcus ille cælestis, vtriquè pacis, fœderisq; signum; ni dicam triumphalem Arcum, tempori plaudentem nostræ Amazoni de originalis peccati Monstro triumphanti; tripliciq; colore præfigurantẽ, triplicem item Virginis immunitatem, nempe à mortali, à veniali, & ab originali peccato.

57 In Nube etiam illa leui, *nubeque diei*, super quam ascendit Dominus in Aegyptum, eãdem Virginis immunitatem intueor adumbratam. Nubes igitur Maria, quia, & si de terra orta, è terra tamen eleuata suspicitur: nubes leuis Maria, quia nullo peccati pondere prægrauatur: nubes diei Maria; *Quia nunquam in tenebris fuit, sed sẽper in luce*; subdit Max. Hieron. *Ps. 77.*

58 In admirabili itidem illa Iacobi Scala stante, cælumque tangente, ipsissimam Virginem admiror solam stãtem, reliquis omnibus in originale peccatum miserandum in modum collabentibus. Tãgebat quidem terram pars inferior scalæ, quia Virginis corpus ex terrea Adami *Gen. c. 28.*

mi

minatura, aliorum more, formatum; pars tamen superior tangebat cęlum, quia eiusdem Virginis anima nunquam parẽtis Adami tetigit sordem. Sed cur sola stat *Maria*? quia Dominus innixus illi; eò quia, qui dixerat: *Cælum mihi sedes*, solam *Mariam* sibi elegerat in sedem.

Exod. c. 2.

59 In rubo etiam ardenti, & incombusto (quem prospiciens *Moyses* iurè obstupuit) eiusdem Deiparę, nõ minus animi, quàm corporis, agnosco integritatẽ, singulari quidem miraculo eam præseruans Sanctissimus Filius ab ipsa flamma, incendioque peccati.

60 In terra itidem illa Sacerdotali, omni onere libera, mihi videre videor eamdem B. Virginem, ex specialissimo priuilegio liberã ab omni peccati censu, omniq; tributo. *Omnis creatura purè humana, fuit peccato subdita, & per consequens Diabolo tributaria* (eleganter ait Illustrissimus Petrus de Palude) *excepta B. Virgine, quæ priuilegio æterni Regis dotata est, vt esset libera à cẽnsu peccati, & tributo culpæ. Ideò Anselmus de Conceptu Virginis, ait: si omnes Sancti, & Sanctæ interrogarentur, vtrum sine peccato essent, responderent illud Ioan. 1. Si dixerimus, quòd peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis nõ est; dempta tamen B. Virgine, quod satis figuratur Genesis 47. quando tempore egestatis tota terra Egypti fuit tributaria Pharaoni, excepta Sacerdotali, quæ fuit libera ex Regis priuilegio.*

Gen. cap. 47

Dom. serm. de Concep.

61 Omnino quippe liberam cõdiderat Deus humanam naturam, verùm deficiente protoparente Adamo à suo naturali, ac Supremo Domino, subdita (heu dolor) effecta est peccato, ac consequẽter Diabolo tributaria. Cui mysticè illacrymabat Ieremias: *Princeps Prouinciarum facta est sub tributo*. Ingruente igitur vndique maxima iustitię originalis caritate, panis gratię inde vndique desiderabatur; sola tamen, ab ista communi miseria, excipitur *Maria*, vnica Sacerdotalis terra; summi quippe illius Sacerdotis qui vt nos à Diabolica redimeret durissima seruitute, se ipsum in ara crucis obtulit in pretium. Vnde sic cõcludit Sancius la Porta: *Hac priuilegiatissima Virgo habuit mali carentiam, vnde excipitur à regula generali.*

Dominicanus.

62 Sicut in Pharaone, & Holopherne Diabolum, ita & in Iuditha inuicta Deiparam agnoscunt figuratam Hieronymus, Augustinus, Chrysostomus, alijq; communiter Patres. Notemus ergo historiam, signemus mysteria. Et quidem cùm reliqui continerentur clausi, hęc sola secura ac libera noctu egreditur; quia ipsa sola in illa peccati nocte, qua conclusi tenebamur omnes, libera fuit, vt sic valeat abscindere superbũ caput, iuxta Diuinum oraculum: *Ipsa contéret caput tuũ*. Et sicut: *Vna Mulier Hebræa fecit confusionem in domo Regis Nabuchodonosor*, sic & nos dicamus, Vna *Maria* fecit confusionem in domo Diaboli.

Iud. ca. 14.

63 Sed attẽdamus ad egregium facinus: *Et percussit bis in ceruicem Holophernis, et abscidit caput eius*. Duplicauit ictum, & sic abscidit caput eius. Sed cur non vnico ictu? Omnipotentissimum brachium, istius Amazonis regens dexteram tunc expalluit, defecitque? vel exercituũ Deus, ferri aciem ignorauit? aut Spiritus Sancti gratia moras nectere, tardaque molimina didicit

Cap. 13.

ali-

aliquando? *Omnia in figura contingebant*, respondet Apostolus. Non tam tunc temporis attendebat Deus ad Iuditham Holopherni caput obtruncantem, quàm ad *M*ariam bis de Auernali Hoste triumphantem, primò ab originali, deinde ab actuali peccato vndequaque præseruatam.

64 Ad hęc, nonne faciliùs erat Iudithę, Holopherni cor transuerberare? satis quidem; cur ergo difficiliorem viam aggressa, caput obtruncauit? anne quia communis Tyranni caput dicitur originale peccatũ? Clamet ergo mystica Iudith, & quidem gloriosiùs: *Non permisit me Dominus Ancillam suam coinquinari, sed sine pollutione peccati reuocauit me Dominus gaudentem in victoria sua.*

65 Sed vnde tam singularis victoria? Audi; *Viuit Dominus, quoniam custodiuit me Angelus eius, & hinc egredientem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem*; id est vnicus vitę gratię Auctor custodiuit me, ne in aliquod inciderem peccati inquinamentum per præuisa merita Angeli testamenti; tã egredientem, hoc est, primò in hunc mundum prodeuntem, primo conceptionis instanti; quàm ibi toto vitę cursu commorantem, tũ etiam huc reuertentem, nempe in terrã, de qua sumpta erat:
Li.3. *Vt sic videas* (aptè subdit Catharinus) *Et in ortu suo primo, & in omni vita, & in morte seruatam ab Angelo suo; videlicet, et à communi peccati labe primùm, & à propria quauis culpa; & ita à carnis corruptione, ne exiret in puluerem, vt erat generalis sententia.*

66 Recinat ergo Maria: *Non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari: sed sine pollutione peccati reuocauit me Dominus gaudentem in victoria sua, in euasione mea, in liberatione vestra; Tanquam apertè diceret* (subdit idem Illustrissimus Dominicanus) *Nolite mirari hoc, quia Dominus est, qui potest omnia; hic est, qui non permisit me inquinari peccato ancillam suam, quia scilicet summo modo præseruauit, ideo ego gauisa sum in victoria sua; ille enim vicit in me, non ego, sed gratia Dei mecum, & Angeli custodis mei.*

67 *Gauisa, inquam, sum, & exultauit Spiritus meus in euasione mea, & liberatione vestra. Noto verbum ò Sancta mulier, signo mysterium. Tu singulariter euasisti præseruata, nos liberati sumus, scilicet communi liberatione. Nã quomodo poterat clariùs se à nobis separare, quàm dicens; se euasisse, nos liberatos esse. Scilicet vt summè liberatam eam intelligas, quæ mansit in ceterorum captiuitate, libera: Hoc etiam respexit* Ps.84. *Psaltes, cùm diceret: Auertisti captiuitatem Iacob; idest Virginis, ne captiua fieret; redemisti iniquitatem plebis suæ, scilicet quam ceteri omnes contraximus.*

68 Demum, si *Concurrerunt ad Iudith omnes à minimo vsque ad maximum*; iam totus terrarum Orbis Marię Conceptionem vt Sãctam, Immaculatamque adorat, & colit: *Non solùm omnes ferè Theologiæ professores, & Doctores* (inquit Lyppomanus de præsenti Mysterio loquens) *sed etiã omnes, qui Christiani nominis fidem profitentur, in hanc sententiam vno animo, vnoque affectu conspirant.*

69 Tandem: *Ioachim Summus Pontifex de Ierusalem venit in Bethuliam cum vniuersis presbyteris suis vt videret Iudith. Quæ*

cùm

cùm exiſſet ad illum, benedixerunt eam omnes vna voce dicentes: Tu gloria Ieruſalem, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri, quia feciſti viriliter, & manus Domini confortauit te, & ideo eris benedicta in æternum. Et dixit omnis populus, Fiat, Fiat. Nihil ergo reliqui eſt, niſi quòd Summus Pontifex tãdem aliquando tale Myſterium definiat, dum totus Chriſtianus populus enixè clamat: Fiat, Fiat.

in l. Eſther. 70 Nobilis item eiuſdem myſterij figura fuit pulcherrima Regina illa Eſther. Et quidem omnem eius populum iam capitis condemnauerat Rex Aſſuerus, ſuperbo Amano ſuggerente. Reum iam mortis totum genus humanum declarabatur: *Omnes in Adam mortui ſunt*; cuius cauſſa primaria extitit ſuperbiſsimi Satanæ ſuggeſtio: *Serpens decepit me*. Excipit tamen expreſsè ipſemet Rex ab eo communi mortis decreto Reginam; eam ſic alloquens: *Quid habes Eſther? Ego ſum Frater tuus, noli metuere; non morieris, non enim pro te, ſed pro omnibus hæc lex conſtituta eſt.* (*Cap. 15.*) Hãc ipſiſsimam equidem exceptionem audio, poſt tot ſæcula, de cæli Regina per ſacroſanctum Tridentini Concilij oraculum intonuiſſe cælorũ Imperatorem, cùm inquit: *Non eſſe ſuæ intentionis comprehendere in Decreto, vbi de peccato originali agitur, Beatam, & immaculatam V. Mariam* Dei *Genitricem*. (*Seſſ. 5.*)

71 Agnoſce item in Eſther, cõuiuium Amani deteſtanti, & Mariam de fructu vetito non attingentem. Corruit Eſther, ſed Rex ſuſtentans eam vlnis ſuis, cadere non ſiuit. Debuerat quidẽ *Maria* vt ex Adami maſſa, via naturali concepta, in originale peccatum incidere. Quod etiam in illo Eſther pallore mihi conſpicere eſt: *Regina corruit, & in pallorem colore mutato*; attamen, *Rex feſtinus, ac metuens exiliuit de ſolio, & ſuſtentans eam vlnis ſuis*; id eſt, Rex æternus exiliuit è ſolio *Maieſtatis* gloriæ ſuæ, vt vlnis ſuorum meritorum eam ſuſtentaret, præueniretque ne cum reliquis caderet; ſummo quidem ſingularique redemptionis genere, ſatis ſuperque ſignato in ſummitate illa regij ſceptri, crucem figurantis; quam proinde ſola Regina oſculata eſt: *Quæ accedẽs oſculata eſt ſummitatem virgæ eius*. *Cap. 5.*

72 Aptè quidem Nauarrus doctiſſimus Dominicanus de eadẽ V. Deipara loquens, ſubdit: *Ipſa ſola eſt, cui ex filijs hominum donatum ſit ex virili ſemine procedere originalis labis immunem. Et iuſtè quidem, nam ſi à lege cõmuni quoſdam excipi iuſtis ex cauſis legimus; Aſſuerus enim inquit ſuæ coniugi Eſther: NON propter te hæc lex poſita eſt. Et licèt ſtatum ſit hominibus ſemel, & in breui mori, Helias, & Enoch adhuc viuunt præter taxatum communem annorum vitæ hominum numerum, &c. Et qui tempore vltimi Iudicij in conſummatione ſæculi, inuenti fuerint (ſi Hieronymi ſententiæ adhæremus) non morientur omnes, iuxta illud Pauli: DEINDE nos, qui viuimus, qui reſidui ſumus rapiemur obuiam Chriſto in aëra; cur ergo non B. Virgo à lege tam dura peccati originalis excipienda erit?* (*Tom. 1.*)

73 Agnoſco demum in ea famula, *Super quam innitebatur Regina Eſther*, SS. Patrum Auctoritatem quàm maximè hanc Marianam præſeruationem, ſuſtentantem. In altera verò famula, *Cap. 15.*

quæ *sequebatur Dominam, defluentia in humum indumenta sustentans*; mihi videre videor, Rationē naturalē ex varijs congruentijs eiusdem Mysterij veritatem, colligentem.

74 Adumbrauit item Sapientia æterna eandem mundissimam ab omni peccati sorde Virgineam Conceptionem in admirabili illo Salomonico Throno ex candidissimo ebore, extructo: *Fecit Rex Salomon Thronum de ebore grādem, & vestiuit eum auro purissimo*. In Salomone figurari Christum, ipsemet Christus attestatur: *Ecce plusquam Salomon hic*. Construxit sibi grādem Mariæ Thronum ex solo ebore, auroque purissimo conuestitum: *Quoniam quidquid in Maria gestum est, totum puritas, totum gratia fuit*, subdit Hieronymus.

Matt.c.12.

Ad Eustac.

75 Dictum est de illo: *Non est opus tale in cunctis regnis*; audi quid de nostro animato Throno cecinit Doctor Mellifluus Bernardus: *Innocens fuisti ab originalibus, & ab actualibus peccatis, nemo ita præter te*: De quo item Psaltes cecinit: *Thronus eius sicut sol in cōspectu meo*. Tum quia singularis inter puras creaturas fuit Mariæ Conceptio; tū quia simillima fuit Christi Conceptioni, veri solis iustitiæ. *Talis suo modo fuit Mater, qualis Filius*, inquit Magnus Augustinus; quamuis ille ex suapte natura vt Deus Homo, solaque Spiritus Sancti virtute conceptus, Maria verò ex sola gratia, & priuilegio, vt pura creatura, ac via naturali ex massa Adami concepta.

Ser. 4. sal. Reg.

Ps. 88.

In An. sal.

76 Id quod allegoricè cecinit ipsummet Verbum æternum eo Cantico: *Equitatui meo assimilaui te, Amica mea*. Alij ex Hebræo legunt: *Equo meo assimilaui te*. Vnde D. Ambrosius, *Humanitati meæ assimilaui te*. Quasi diceret Humanatum Verbum, sicuti in ordine naturæ communiter filij quique perfectiores, matribus assimilantur; ita in ordine gratiæ tu, Mater mea, humanitati mei tu Filij assimilaris. Proinde sic accinit antiquissimus Origen. *Mater eius Mater Immaculata, Mater incorrupta; Mater eius, cuius eius? Mater Dei, digna digni, immaculata Sancti immaculati, vna vnius, vnica vnici*. Vnde idem Diuinum Verbum, sic inceptum resumit canticum: *Vna est Columba mea, perfecta mea*.

Can. cap. 1.

77 Eadem mente Augustinus, in libro de quinque Hæresibus, sic in persona eiusdem Incarnati Verbi, Manichæum aggreditur; *Hæc, quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, & de manu mea fabricata*. Quasi diceret: Ne putes Manichæe, me casu fortuito, vt ceteri mortalium, Mariam in Matrem sortitum esse, sed singulariter, vt Omnipotentis Dei condecebat Maiestatem, meis proprijs manibus eam mihi fabricaui; cogita ergo qualis perfectionis eam mihi fabricauerim, quantæ puritatis efformauerim, quantaque gratia, quibusque charismatibus illam condecorauerim. Num me ad id potentem deneges? Si ergo potui eam ab omni suę originis inquinamento omnino immunem preseruare; omnique sanctificantis gratiæ condecoramento condecorare, audebisne me id nolentem, prędicare? Si igitur id potui, & volui; siquidem si id potens noluissem, à filiali debito defecissem, ac in opprobrium meum cecidissem.

78 Audi S. Methodium: *Qui dixit,*

xit, Honora patrem, & matrem, vt Decretum à se promulgatum obseruaret, atque in hac parte alios excelleret, omnem Matri gratiam, & honorem impendit. Sanè neque omnem gratiam, neque debitum Matri honorē Christus D. impendisset, si ei in conceptionis instanti preseruatiuam gratiam denegasset, & Diaboli seruitutem subire Genitricem permisisset. Proinde: *Nullum dubium est de Matre Domini* (inquit Hieronymus) *Quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobriū Filij sui.* Quò collimans idem Augustinus inquit item in persona eiusdem Christi: *Si potuit inquinari, Manichee, Mater mea, cùm ipsum facerem, potui, & ego inquinari, cùm ex ea nascerer*. quasi idem inconueniens esset asserere Matrem peccato inquinatam, ac ipsum Christum eius Filium.

Or. ob hyp. D.

Vide Pœa. 17.

Ibid.

79 Excogitauerat totum hoc Deuotissimus P. Aloysius de Granata: *Vt igitur magnum filij dedecus est ex accusanda matre nasci* (ait ipse) *ita non vulgaris eius honor est, de honestissima genitrice gloriari. Quocirca, si filiorum in manu esset, vt matrē eligere, aut efficere possent, haud dubium, quin eam supra cunctas fœminas ornatissimā, et honestissimam eligerent. Cùm igitur Dei filius hac tanta potestate preditus esset (qui solus et Matrem eligere, et talem facere posset, qualem vellet, nec hoc ipsum maioribus expensis, quàm sola voluntate efficere posset) quis iam dubitare queat, eum Matrem supra creaturas omnes excellentissimam, atque sanctissimam elegisse? quis enim rem adeò pretiosam tam facili pretio, hoc est, solo voluntatis nutu comparare nollet?* Vnde Carol. Latius de Immac. Concept.

Serm. 1. de Concept.

Ambrosius in persona eiusdem Verbi Incarnati eandem Virginem alloquentis, sic concludit: *Generationis meę in te priuilegium recognosco, quæ nulla potuit macula inquinari peccati.*

In ps. 40.

80 Adumbrauit item hanc pręcellentem futurę Parentis pręrogatiuam increata Sapientia Verbi in illa noua luce: *Noua lux oriri visa est.* Omnem aliam sanctorum lucē, culpę vel originalis, vel etiam actualis pręcedunt tenebrę: *Noua tamen lux Maria, quia in sui conceptione fuit tota lucida, et sine vlla pręcedente obscuritate peccati*, inquit Mayronius, Doctor Illuminatus.

Esth. cap. 8.

81 Itē in illa celeberrima Iacob Stella; quia sicut stella est remota ab omni peregrina impressione, sic B. Virgo ab omni impressione peccati fuit aliena. Singulariter autem dicitur Maria, Maris Stella, *Quia Stella Maria* (inquit Hieronymus) *nunquam patitur occasum, sed est ab occasu distantissima.* Maria in sua Conceptione nesciuit occasum originalis peccati, & ab occasu peccatorum fuit semper distās. Alię Stellę, scilicet Sācti aliquādo perdiderunt gratię splendorem: *Stellę retraxerunt splendorem suum*; At Maria nunquam fuit sine gratię splendore.

Arist. 1. de Cæl.

Ad Eust.

Ioel. cap. 2.

82 Fuit item hęc Marię excellētia singularis, ac gloriosissimus hic de originali Triumphus, figuratus in Noè liberato à Diluuio, in Abraamo à morte Regum, in Isaac ab Ismaello, in Iacob ab Esau, in Hebręo populo à Pharaone, in Dauide à Golia, & Saul, alijsque, quę breuitatis caussā, deuotioni aliorum Immaculatę Conceptionis cultorum, lubens meditanda relinquo.

83 Demum, dum quędam Religiosa admiraretur, quòd tunc ab Ecclesia festum Conceptionis non celebraretur, audiuit Christi vocem sibi dicentem; *Scias filia pro certo, quòd die octaua Decembris, festum Conceptionis Matris meæ in Curia cælesti solemniter celebratur*. Sicuti ergo omnes tres Diuinę Personę Deiparam Mariam in eius Conceptione certatim exornarunt, ita etiam singulę eiusdem ab originali peccato triumphũ, specialibus concentibus decantarunt.

Bust. ser. 8.

Pœan Quartus

Eiusdem Virginis Deiparę.

84 SVmmerso Pharaone cum suis curribus, omnique equitatu, populum electum insequente; post Ducem Moysen *Sumpsit Maria Prophetissa soror Aaron, tympanum in manu sua*, nobilemq; de triumphato Tyranno occinit triumphum, dicens *Cantemus Domino, gloriosè enim magnificatus est, equum, et ascensorem eius deiecit in mare*. Sed quia hęc omnia in figura illis contingebant, concinat hic nobis, post Sãctissimę Triadis pęana, ipsamet Deipara Maria, quę post SS. Triadem prima est persona; & suum de Tartareo Hoste triumphum recinat longè nobiliorem. *Magnificat anima mea Dominum*, ait ipsa. Addit, & causam: *Quia fecit mihi magna qui potens est*. Apteque subdit Hugo Cardinalis Eminentissimus Dominicanus: *Quorum primum, fecit eam ab originali peccato pręseruari.*

Exod. c. 15.

Luc. cap. 1.

85 *Fecit Deus potentiam in brachio suo*, sequitur eadem Deipara Heroina, nempe vt eam ab vniuersalissimo originalis naufragio exemptam, sibi pręseruaret. Veterum monimenta de Iulio Cęsare prodidere, tanti suum Commẽtariorum librum fecisse, vt vi tempestatis adactus, & in mare proiectus, vno brachio naret, altero in altum erecto, suum Commẽtariorum librũ ab vndis illęsũ sustineret. Sic Christus D. in mare rubrum proprij sanguinis proiectus, iuxta illud Prophętę, *Intrauerunt aquæ vsque ad animam meam*, suæ omnipotentię sustulit brachium, & ex pręuisis suis meritis Mariam, quæ admirabilis liber ille fuit, *In quo Dei Verbum ineffabiliter sine manibus scriptũ fuit* (vt inquit Damascenus) ab immũda originalis peccati alluuione omnino liberam, immunemque pręseruauit.

86 Hinc alludens ad illam Nòèmi Oliuam, à communi illa vndarum iniuria singulariter exẽptam: *Dimisit Nòè columbam ex Arca, at illa venit ad eum portans ramum oliuę virentibus folijs in ore suo*, seipsam speciosam Oliuam ipsamet Deipara mysticè nuncupauit: *Ego quasi Oliua speciosa in campis*. Quia illius instar oliuę, quę, iuxta D. Ambrosium, singulari exemptione ab vndarum omnia deuastantiũ colluuione, pręseruata fuit, sic Maria ab vniuersali originarię culpę inundatione, singulari priuilegio fuit exempta. Cumque reliqui omnes communi isto naufragio fuerint summersi, hęc vna ex puris creaturis immunis euasit. Cui quasi ex tũc in figura gratulatus est Nòè. *Vir iustus, videns fructum de veteri semine aliquem reseruatum, et inde collegit misericordię insigne*

Eccl. c. 26.

l. de Noe, cap. 40.

Di-

Diuina, qui fructum demonstrares, cui non possent nocere diluuia.

87 Hinc etiam Myrrhæ se comparat: *Ego quasi myrrha electa dedi suauitatē odoris*; eò quia Virgo Deipara, maximo superfluētium gratiarum odore, cuiuslibet peccati tam actualis, quàm originalis arcuit corruptionem; Balsamo item puro, nulloque alio liquore, misto: *Quasi balsamum non mistum odor meus*; quia in Maria, nulla vnquam fuit mistio corrupti liquoris peccati; Platano, *cuius folia arcent à nido ciconiæ veneficas noctuas*, inquit Pierius. *Quasi Platanus exaltata sum iuxta aquas*; quia stygiæ Noctuæ nunquam ausę sunt ad Annæ vterum accedere, in quo fuit Virgo Maria concepta. Etiam Libani Cedris, assimilatur: *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano*. Eo quia subdit Seraphicus Doctor; *Ideo Maria cedris Libani comparatur, quę serpentes fugant, & occidunt; quia ipsa in sua conceptione contriuit Draconis caput.* *Apud Biel. serm. 4. de Concept.*

88 Proinde vt triūphatrix Heroina, Palmam, victorię signum, sese clamat: *Quasi Palma exaltata sum in Cades.* subditque auxilia ad hoc singularia: *Deus meus, susceptor meus, misericordia eius præueniet me*; quia Christus aliorū hominū fuit redēptor per gratiam subsequentem, ac post lapsum; Mariæ verò redemptio fuit præseruatiua: atque adeò omni alia redemptione perfectior; meliùs est enim aliquem à vulnere defendere, ac præseruare, quàm post suscepta vulnera eum sanare. Lōgeque maius beneficium est impedire nequis in seruitutem redigatur, Quàm à seruitute redimere; vt fusiùs infra dicetur. *Ps. 58.*

89 Aperit item stratagemata talis victorię singularis: *Obumbrasti super caput meum in die belli.* grataque gratias simul agit tanto benefactori, subdit Abulensis: *Caput* (ait ipse) *principium est vitæ, dies autem belli est instans illud conceptionis, in quo Dæmon peccati originalis maculâ dominatur de animæ: principium autem vitæ B. Virginis obumbratum fuit ab instanti conceptionis ex vi præuisionis meritorū Christi, & nullam contraxit maculam originalem; vnde gratias agens Deo pro tanto beneficio, dixit: Obumbrasti super caput meum in die belli.* *In Epil.* *Ps. 48.* *In Matt.*

90 Quod totum meritò ipsa singularissimo Diuinæ beneuolentiæ beneficio adscribit: *In hoc cognoui, quoniam voluisti me*, vel vt legit Lyranus, & Gerebrardus: *dilexisti me. Quoniam non gaudebit inimicus meus super me.* hoc est: *Si Diabolus, inimicus meus, non gaudeat super me, tanquam deuictam ab eo*, inquit Folengius Mantuanus; id est: *Sine peccato inuenta sum.* *Ps. 40.*

91 Quod quamuis ad litteram dicatur de Christo, qui solus ex suapte natura de Diabolo triūphauit, exemptusque fuit à peccato; verificandū tamen adhuc est de V. Deipara; primò quia, vt bene docet B. Amadeus: *Hæc summa, hic finis testamentorum, Christum proloqui, Christum annunciare, & Virginem Mariam.* Imò S. Germanus vocat Mariā: *Noui, ac veteris Testamenti sigillum.* Atque adeò omnia encomia, quæque priuilegia in sacris litteris de Christo D. ex suapte natura annunciantur, similiter de gloriosissima Virgine Deipara, per specialissimam eiusdem Christi gratiam, prædicanda erunt, dum purę creaturæ statum *Hom. 1. de laud. B. V.* *Serm. de V. Mar.*

tum non transcendunt. Vnde Doctor Maximus Hieronymus aptè cantauit: *In Mariam totius gratia, quæ in Christo est, plenitudo venit; quamquàm aliter*; hoc est, in Christo, vt Deo homine, ex propria natura: in Maria verò, vt pura creatura, ex sola speciali gratia.

92 Secundò quia, Augusta licèt sit legibus subdita, Princeps tamen eadem priuilegia illi concedit, quę ipse habet. Proinde, sicuti Christus Dominus ex vi suæ naturæ iurè dicit: *Sine peccato inuentus sum*; poterit item Augustissima Deipara, ex specialissimo eiusdem Filij priuilegio, dicere: *Sine peccato inuenta sum*; et, *In hoc cognoui quoniam voluisti, seu dilexisti me, quoniam non gaudebit inimicus meus super me, tanquam deuictam ab eo*; Nōne si in originale peccatum incidisset Deipara, iurè Diabolus gauisus fuisset super eā? Vnde sequitur: *Me autem propter innocentiam suscepisti*, scilicet in Matrem; at innocentia absolutè dicta, ab omni peccato includit immunitatem: *Vera innocentia* (subdit Augustinus) *vbi integritas sine peccato*.

L. Prin. ff. de leg.

93 Non ergo immeritò eadem Deipara suam conceptionem cum eiusdem Filij conceptione comparat in Canticis: *Ecce tu pulcher es, dilecte mi, & decorus, lectulus noster floridus.* Alloquitur hic Virgo Deipara suum dilectum Filium (ait Petrus Galatinus) ac si illi diceret: *Quemadmodum ego absque originali labe concepta sum, ita tu quoque Fili mi; idcirco pulcher, & formosus es; bis vtique pulcher: lectulus noster, hoc est, conceptio nostra est florida, & odorifera, absque vlla corruptione peccati*; licèt tu ex vi naturæ, ego verò ex gratia speciali. Quò collimat Magnus Augustinus, cum ait: *Talis suo modo, fuit Mater, qualis Filius*. Et clariùs D. Ambrosius his verbis: *Generationis meæ in te (Maria) priuilegium recognosco, quæ nulla potuit macula inquinari peccati*; inducens Christum cū sua genitrice alloquentem.

Cap. 15.

Lib. 7. ca. 5.

In Aug. ſal.

In ps. 40.

Can. cap. 1.

94 Hoc idem mysterium eadem Deipara nobis indicat, cùm à suo item Filio petit: *Indica mihi, vbi pascas, vbi cubes in meridie?* Vocat enim meridiem horam illam, quà primi Parentes per esum pomi diuinum præceptum transgressi sunt, iuxta Rabbanū Abbatē: *Aptè* (inquit) *Dominus crucem meridie ascendit, vt qua hora primus homo lignum praeuaricationis tetigerat, secūdus homo lignū redemptionis ascenderet.* Cōscia ergo Deipara illius deambulationis ad auram post meridiem, scire cupit, vbinā hora illa meridiei, qua Protoparentes deliquere, Dominus cōmoraretur. Cui Dominus sic Respondet: *Si te ignoras ò Pulcherrima mulierum?* quæ verba ita Rupertus comentatur. *O benedicta inter mulieres, cuius pulchritudo benedictio est; talis, ac tanta caussa tua est, vt si te ipsam non ignores, statim scias illud, quod quæris. Fides, & humilitas, tota pulchritudo tua; et hic est locus requiei meæ.*

In c. 3. Gen.

95 Et quidem, ac si diceret, talis, ac tantus est gratiarum, ac benedictionum cumulus in vnā Mariam congestus, vt qua hora ab Adamo, eiusque posteris per peccatum in ipso primo Parēte perpetratum, Deus repulsam patiebatur, in vna Maria conquiescebat, ac iucundabatur; tantum aberat, vt Deipara Maria in Adamo peccaret, vt po-

potiùs ipsi Deo instar asyli fuerit, vbi à peccato Adami, eiusq; posterorũ tutaretur. Nemo igitur in animum inducat suũ, fœdissima originalis labe fœdatam fuisse gloriosissimam Deiparam, dũ in eo signo, seu tempore, quo protoparentes, vetiti pomi esu, Dei prçceptum transgressi sunt, absuit ipsa ab ipsorum voluntate.

96 Hoc ipsum eadem Virgo innuere videtur, dum canit: *Nondum erant abyssi; & ego iam concepta eram.* Abyssus idem sonat, ac albedinis priuatio, seu nigredo, commune peccati symbolũ. *Denigrata est super carbones facies tua*, exprobauit Ieremias ciuitati Ierusalẽ peccatrici. Et Dauid de peccato vaticinatus est: *Abyssus abyssum inuocat*, hoc est: *Vnum peccatum ad aliud trahit*, interpretatur Gregorius Magnus. Et communiter sacri interpretes illud Exodi: *Abyssi operuerunt eos*, mysticè peccato originali aptant; quod cùm non fuerit in eius idæali conceptione, vtiquè non poterat deinde in tempore eam denigrare.

Prou. cap. 8.
Cap. 4.
Ps. 41.
Cap. 15.

97 Claratque magis magisque sermonem: *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequàm quidquam faceret à principio*: hoc est, vt Cornelius à Lapide interpretatur: *In ipso initio viarum, ipsoque momento conceptionis, & vitæ, fuit B. Virgo à solo Deo possessa, tanquam hereditas amplissima, Mater vtique Dei dilectissima futura*; atque adeò, si Virgo Deipara ab ipso instanti suæ cõceptionis fuit à Deo possessa, consequenter nunquam habuit in ea dominium per peccatum communis Tyrannus. Vnde rectè subdit Petrus de Biuero, de sacris priuilegijs, ac festis magnæ filiæ, sponsæ, & Matris Dei: *Non est opus alia comprobatione, vel alia definitione, cùm B. Maria, stante adhuc dubio, dirimat litem, antiquam suæ possessionem allegando: Dominus, inquit, possedit me in initio viarum suarum. Vobis dico, qui adhuc de mea iustitia originali dubitatis. Vobis dico, qui de pura mea conceptione ambigitis. Vobis dico, qui filiam Adæ, & non Dei in prima mea formatione suspicamini: Dominus possedit me in initio viarum suarum.*

Prou. cap. 8.
In 3. par.
Diss. 5. n. 2.

98 Claratq; vlteriùs reconditũ mysterium: *Antequam quidquã faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram. Nũdum fontes aquarum eruperãt: necdum montes graui mole constiterãt; ante colles ego parturiebar; adhuc terram non fecerat, & flumina, & cardines orbis terræ.* Et alibi: *Ab initio, & ante secula creata sum*, quæ quidem verba, cùm ex Ecclesiæ auctoritate, ipsi Virgini Deiparæ aptentur, vtiquè verificanda sunt vel ordine executionis, vel ordine intentionis, seu electionis; cùm autem nequeant ea verificari de Virgine ordine executionis, vtiquè verificanda sunt ordine intentionis, seu electionis. Sic B. Petrus Damianus: *Hæc B. Virgo* (inquit) *ante constitutionem mundi, in consilio æternæ sapientiæ electa, & præelecta fuit*; neque vt sic, sed simulac in illo primo æternitatis signo fuit à Deo electa, & præfinita; fuit simul electa, & præfinita in futuram Dei Matrem (vt fusè infra dicetur) Ac proinde decretum de creando Adamo; & eum eo pacto puniendo, vt subsequens, inue-

Ibid.
Ser. de Ass.
Pœan XI.

inuenit Mariam ad dignitatem Maternitatis Dei iam assumptam, & consequenter omnium reliquarum creaturarum Imperatricem constitutam; atque adeò indecens fuisset, eam in pacto cum vassallis inito includere.

99 Meritò igitur Altissimi Primogenitam seipsam prædicat: *Ego ex ore prodiui Primogenita ante omnem creaturam.* proinde, sicuti primogenituræ, maximè Regiæ, est de iure annexa maior diuitiarum amplitudo, quàm illa, quæ alijs filijs natu minoribus è patria hæreditate distribuitur; sic Maria veluti iure primogenituræ, maiores gratiarum thesauros accepit, quàm omnes simul aliæ creaturæ. Audi vt ipsamet Deipara id innuat: *In me* (ait) *omnis gratia via*; Hoc est, omnis gratia vnquam viatoribus data, in vna Maria inuenitur; & quidem superabundans; quia vt bene inquit Hieronymus, siue Sophronius: *Ceteris per partes præstatur, Mariæ verò simul se tota infudit plenitudo gratiæ.* Cùm igitur non solùm Angeli, verùm etiam protoparentum animæ fuerint in abundãti gratia creatæ, longè sanè potiori iure, in abundantiori gratia, anima Matris gratiæ, auctorisque gratiæ Genitrix creanda erat.

Eccl.ca.24.

Ibid.

Ser. de Ass.

100 Aptè quærit D. Augustinus, cur Deus in prima rerum molitione, solam lucem omni ex parte perfectam creauerit, cùm reliquas creaturas quoad solas partes integrales, pfectas creasset, non autem quoad reliquas omnes partes perfectionales. Extendit cælũ, sed micantibus stellis orbatum; creat terram, sed arboribus, floribusque nudatã; adaggerat mare, sed squamigeris piscibus viduatũ; creat denique primum hominem, sed adiutorio simile sibi tunc rerum initiò destitutum. Audi quid S. Doctor respondeat: *Ideò* (ait) *tantam in lucem claritatem pulchritudinem, et perfectionem Deus contulit, quia omnium eius quę fecit ad extra, extitit primogenita.*

101 Vnde sic aptè subdit Biellus: *Primogenita Maria nominatur; quia tanquam lux lucida, perfecta, et sine nebula, primogenita concipitur, et ab initio conceptionis lucem perfectam absque macula tanquam sui operis primogenitam Deus creauit.* Confirmat id ipsum Mayronius: *Maria fuit per lucem primariam figurata* (ait ipse) *quia in conceptione sua, tota lucida fuit.* Et clariùs ad rẽ præsentem D. Vincentius Ferrerius, his luculẽtissimis verbis: *Lux dicitur illa benedicta generatio Virginis Mariæ, quę sine tenebris culpę facta est.* Hinc de gloriosissima Deipara mysticè intelligitur illud Esther: *Noua lux oriri visa est*; eò quia Maria in sua conceptione tota lucida fuit, & absque vlla præcedente obscuritate peccati.

Serm. 4. de Concept.

Ser. de Cõc.

Serm. 2. de Nat.

Cap.8.

102 Idque iurè tribuit singulari maternitatis Dei muneri: *Ego Dilecto meo, et dilectus meus mihi.* Vnde inter Matrem, & Filiũ æterna vnio: *Adhæsit anima mea post te*; quia sua dextera eam suscepit, ne in peccati barathrum incideret; *me suscepit dextera tua*; inde canit Hostium eã aggredientium irritum conatum: *Ipsi verò in vanum quæsierũt animam meam*; hoc est: *Dæmones volentes eam sibi subiugare*, subdit Bernardinus de Bustis. Fuisse hoc singulare priuilegium inter Adami filios, ipsamet testatur: *Cadent in retiaculo eius peccatores; singulariter sum ego donec*

Can.cap.6.

Se.8.

Psal. 140.

nec transeam. cōcluditque Mystica Iudith: *Non permisit Dominus, me Ancillam suam coinquinari.*

103 Singularissimam consequenter inter reliquas puras creaturas suam acclamat creationem: *Et dixit mihi Creator omnium, & qui creauit me*; quęso, si clarè inquit: *Creator omnium*, quid fuit opus addere: *Et qui creauit me?* Fatendū ergo omnino est, Virginis Deiparę creationem adeò inter reliquas creationes excelluisse, vt sub communi creationis nomine, minimè Magnæ Dei parentis includi singularissimam creationem. Eccl. c. 20.

104 Verùm amotis iam ænigmatum obscuritatibus, symbolorū velaminibus, allegoriarum ambiguitatibus, sic apertè eadem Virgo Deipara suę Immaculatæ Conceptionis Mysteriū D. Brigittam edocuit: *Veritas est* (loquitur ipsamet V. Maria) *quòd ego concepta fui sine originali peccato, & non in peccato.* Aliaque vice, eadem B. Virgo sic eandē Brigittam alloquuta est: *Bene potest vocari aurea hora illa, in qua à meis parentibus concepta fui, qui plus hoc fecerunt ex obedientia Diuina, quàm ex voluntate propria, & plus ibi operata est charitas Dei, quàm voluptas carnis; sed voluit Deus, quòd Cōceptionis meæ modus non statim omnibus notus esset, donec veritas elucesceret tempore præordinato; & quòd sicut ante legem scriptam precessit lex naturalis, & electio voluntaria boni, & mali, ac postea veniret lex scripta, quæ cobiberet omnes inordinatos motus, sic placuit Deo, quod mei amici dubitarent de mea conceptione, & quilibet ostenderet zelum suum.* lib. 6. c. 49. Cap. 55.

105 Cuidam Diacono, Vngarię Regis germano, ea ipsa die, qua nuptialem benedictionem acceperat (vt infra fusiùs dicetur) Horas Virginis Marię, ac antiphonam illam, *Pulchra es, & decora Filia Ierusalem*, decātanti, apparuit eadem B. Virgo, dicens: *Si ego sum pulchra, & decora, quid est, quòd dimittis me, & aliam sponsam accipis?* Cui ille respondit, *Domina mea dulcissima, claritudo tua omnem mundi pulchritudinem excellit. Quid vis Domina vt faciā?* aitq; illi Virgo Beata: *Si sponsam carnalem, cui adhęrere vis, amore mei dimiseris, me Sponsam in cælesti regno habebis; & si Conceptionis meæ festum annuatim sexto idus Decembris solemniter celebraueris, & celebrandum prædicaueris, mecum in regno Filij mei laureatus eris.* Quibus dictis, B. Virgo disparuit; eiusque dicta, omni cura, diligentiaque ille exequutus; est vt infra suo loco fusè dicetur. Carol. Latius de Immac. Concept. Nu. 1597.

106 Quidam Canonicus adulterij reus, cùm à Dæmonibus per Sequanæ pelagus raptaretur, cæpit tamen, vt poterat, Horas B. Virginis, vt semper assolebat, decantare; prę stoque fuit Refugium peccatorum, eumque ab vtraque morte, corporis, & animæ suscitatum, de profundo pelagi ad portum incolumem reduxit; vbi ille gaudens pedibus B. Virginis prostratus: *Carissima Domina mea* (dicebat) *& Virgo speciosa, Christo gratissima, quid tibi tribuam pro tantis beneficijs, quæ mihi fecisti? liberasti me de ore Leonis, & de tormētis inferni grauissimis animam meam.* Cui B. Virgo ita ait: *Precor te, ne de cetero in adulterij peccatum cadas, ne fiat tibi nouissimus error peior priore. Precor te iterum, vt de cetero festum* Nu. 1600.

Conceptionis meæ deuotè celebres annuatim sexto idus Decembris, & vbique celebrandum prædices. De quo fusiùs etiam infra dicetur.

107 Eadem Virgo Gloriosissima Beato Petro Villariensi Ordinis Cisterciensis apparuit die octaua Decembris, ac de celebranda, ea ipsa die, sua Immaculata Conceptione plenissimè instruxit; vt videre est in Seraphico Regesto. Col. 473.

108 S. Norbertus, Ordinis Præmonstratensis Fundator, ab eadem B. Virgine candidissimam vestem accepit in testimonium suę Immaculatę Conceptionis; eaque instructus, Ordini Candido Præmonstratensi initium dedit, cuius proprium est venerari, pijsque obsequijs celebrare præsens Immaculatę Cōceptionis Mysterium; vt infra suis locis fusiùs dicetur. Nu. 1551.

109 Venerabili Beatrici de Sylua, tam generis nobilitate, quàm sanctitatis splendore celeberrimę, ipsamet B. V. Deipara apparuit candido, ac cæruleo ornatu circumamicta, & de instituenda Religione Monialium sub inuocatione Immaculatæ Conceptionis admonuit, cuius proprium esset eiusdem Mysterij sanctitatem colere, ac venerari; prout latiùs infra dicetur. Nu. 1553.

110 P. Fr. Hieronymus de Carmelo, quam maximè scire peroptans, quid illis verbis: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te,* intenderit Spiritus Sanctus; in ecstasim raptus ipsam V. Deiparam conspexit, & Angelos coram dulciter decantantes, Pulchrā in sua Conceptione extitisse, & absque vlla originalis peccati macula. Vnde sic ipse deinde testatum reliquit: *Tota pulchra es Maria, & macula originalis non est in te. Ego vidi, id ipsum Spiritus Angelicos decantare.* Vide num. 148.

111 Quędam monialis, virtutum splendore clarissima, (vt refert Bernardinus de Bustis) vidit item B. Virginem sic sibi dicentem: *Scias filia, quòd meæ Immaculatæ Conceptioni, & sanctificationi interfuerunt tria millia Cherubim canentium; & dicentium: Mater Domini est Maria, & tabernaculum Trinitatis.* Vide num. 149.

112 Franciscus de Salès, vir eximiæ sanctitatis, Episcopus, ac Princeps Gebenēsis, die 8. Decembris, quo consecratus est Episcopus, vidit B. Virginem sibi apparentem, & in suam singularem protectionem ipsum assumentem, eò quòd eximius cultor suę Conceptionis extitisset; ita Marracius cap. 43.

113 Alexander, Ecclesiæ S. Georgij Tarsacti in Dalmatia Gubernator, cùm grauissimo morbo laboraret, vidit B. Virginem sibi apparentem, & dicentem, quòd si vellet cōsequi salutem, Domum in qua ipsa fuit Concepta, ac nata, ab Angelis ex Nazareth ibi delatam, deuotissimè coleret, & coli ab alijs omnibus prędicaret. Spondet ipse ita se facturum; disparuit visio, ac è lecto statim surrexit incolumis; vt fusiùs infra dicetur. Nu. 1627.

114 Quædam mulier Anglicana (vt refert Bernardinus de Bustis) cum partui proxima nauigaret, sęuiente tempestate, partuque imminente, in tabula extra nauim deposita promisit Magnę Deiparæ, eius Conceptionis festum deuotiùs se celebraturam, si imminens periculum euaderet. Vix dixerat, cum ei adfuit Virgo Deipara, quæ eam ad littus perduxit, & à periculo abortus liberauit, natoque Se. 9.

que puero officium pręstitit obstetricis.

115 Vallisoleti in Hispania, Bartholomęus de Cardines (de quo fusiùs infra) Immaculatæ Conceptionis incredulus, graui morbo correptus, ac pro mortuo habitus, cùm paululum obdormisset, sensit se totum vndequaque comburi, simulque magno frigore algere, vocemque audiuit dicentem: *Cruciate fortiùs hunc incredulum meæ purissimæ Conceptionis*; apertisque magna vi oculis, conspexit in medio cubili B. Virginem stantem, sicque eum, interrogantem: *Credis meam Immaculatam Conceptionem?* & respondēte infirmo: *Credo Virgo Sanctissima, te absque originali peccato fuisse conceptā*; subdidit B. Virgo: *Sic crede, sic dicito, sic omnibus prædica, ac manifesta.* Replicante autem infirmo: *Obsecro Virgo purissima, vt pristinæ meæ sanitati restituas*; Respondit B. Virgo: *Fiat tibi, sicut petisti.* His dictis, in cęlum remeauit. Exultans infirmus, sanus effectus, cœpit vbique Immaculatam Deiparę Cōceptionem prædicare, & ad idē credendum omnes adhortari. Nu. 1729.

116 Simile quid contigit cuidam Magistro contra Immaculatam Virginis Conceptionem iam iam concionaturo (prout Bernardinus de Bustis enarrat) cui ipsa B. Virgo visibiliter apparens, agminibus stipata cælestibus, sic eum compellat: *O Magister, quid ego vnquam tibi feci, quòd hoc mane vis contra meum honorem prędicare?* Iussitque eū flagellari. Quare ipse genuflex⁹ veniam postulabat: tunc B. Virgo dixit Archangelo Gabrieli adstanti: *Vade, & doce hunc sermonem, quem mane faciet Vniuersitati Parisiensi.* Cui Gabriel ait: *Aperi os tuum, & implebo illud.* Statimque sensit Magister in corde suo sermonē pulcherrimum, quo demonstrabatur, quòd V. Deipara concepta fuerat absque originali peccato, illumque prędicauit populo Parisiensi. Se. 6.

117 Petrus Antonius de Bernardinis (vt refert idem de Bustis) orans in Ecclesia S. Angeli, Mediolani Fratrum Seraphici Patriarchę, vidit V. Deiparā egredientem è Sacello S. Bernardini, Virginum choris stipatam; genuflectitur ergo Antonius, vt eam reuerenter adoraret; at B. Virgo faciem suam cooperuit, & euanuit; ea propter consternatus Petrus Antonius statuit exinde singulis sabbatis solo pane, & aqua ieiunare, vsquedum penetraret, quid Virgo B. eo facto significare voluisset. Post integrum igitur septennium à suscepto ieiunio, sensit se erga Immaculatam Conceptionem parum affectum; quare genuflexus V. Deiparę promisit, singulis annis solemniter eius Cōceptionis festum in posterum celebrare, dūmodo eius faciem sibi hilarem dignaretur ostendere. Ecce breui, Petrus Antonius sibi videre visus est; Christum D. è D. Francisci templo egredientem, sole clariorem, & in eius dextera Virginem Deiparam, cęlestibus choris stipatos, liliorum plenis manibus, quorum cęlesti odore attractus Antonius, vnum sibi instanter lilium petijt, statimque illud accepit è manibus ipsius Virginis Beatæ, quæ sic addidit: *Immaculatam meā Conceptionem cole, & fac, vt ab alijs similiter colatur:* his dictis, disparuit visio. Ap. Mor.

118 S. Ildephonsus sacra veste ab ipsamet Virgine Deipara do-

Carol. Latius de Immac. Concept.

natur. De quo sacratissimo dono loquens Ioãnes Alanus Doctor Parisiensis, sic inducit eandem Virginem loquentem: *Occidentalem olim Hesperiam amore prospiciens, Præsuli Toletano amico meo charissimo Alphõso, me sordes primæ originis, mortisque veteris minimè contraxisse, reseraui fideliter, casulam meæ gloriæ pignus donans in testimonium veritatis*. Idem refertur de B. Guidisaluo Archiepiscopo Tolosano, qui similiter per totam Hispaniam Cõceptionis festum auxit quam maximè, quod sic refert Bernardinus de Bustis.

Vide num. 748.

Ie. 4.

119 *De B. Guidisaluo Archiepiscopo Tolosano (qui propter singularem erga Dominam nostram, deuotionem, eius Cappellanus nuncupatus est) legitur: quòd quotiescunque celebrabat, aderat ei Virgo benedicta. Cùm autem Conceptionis eiusdẽ die se ad sacrosancta missarũ solemnia præpararet, apparuit illi Dei genitrix Maria, eique vnam mundissimam planetam niueo candore radiantem tradidit, dicens: Scias Guidisalue, me sine originali macula fuisse conceptam; reuerenter igitur festũ intemeratæ Conceptionis meæ celebrare procura. Archiepiscopus verò composuit pulcherrimum de Conceptione Virginis tractatum, ordinauitque festum Immaculatæ Conceptionis per totã Hispaniam celebrari, totoque vitæ suæ curricula annuatim publicè de Conceptione B. Deigenitricis, omni qua potuit eloquentia perorauit.*

120 Alias longè quidẽ plures gratias, quibus Virgo Deipara suæ Immaculatæ Conceptionis cultores prosecuta est, possem his addere: plures itẽ pœnas ab eadem Deipara idem suæ Immac. Conceptionis Mysterium impugnantibus omni ęuo inflictas possem hic facili calamo subtexere; verùm quia de his ex professo infra acturi sumus, satis sit has tantùm hic leui calamo tetigisse. Vnum pro certo sit: *A Luna signum diei festi*, inquit Ecclesiasticus; hoc est, A Maria omnis festiuitas, ac felicitas in nos promanat. Luna autem sub Mariæ pedibus tantùm conspicitur, cùm eius Immac. Conceptionis Mysterium præcipuè exprimitur.

Pœan. 35. 36.

cap. 43.

Pœan Quintus

Angelorum.

121 CAElestes illos Angelorũ choros, Immaculatæ Conceptionis Magnæ Deiparæ Mariæ festum primos concelebrasse, satis piè asserit D. Vincẽtius Ferrerius, his apertissimis verbis: *Statim ac eius anima fuit creata, fuit sanctificata, & statim Angeli in cælo fecerunt festum Conceptionis.* Et Barchinone, in Cœnobio S. Mariæ de Mercede (prout refert Ioannes Martinus in Chronica dicti Ordinis) Fratribus ad Officium Matutinum nocte ipsius immaculatæ Conceptionis, ob hiemis asperitatem, non surgentibus, qui ex illis vigilabant, Angelorum idem Officium recitãtium voces, audierunt.

Serm. 1. de Nat.

Torres. fo. 524.

122 Sed propius audiamus, quid cælites illi de hoc mysterio cecinere. Et quidem, Archangelus Gabriel, vt refert B. Amadeus, Ordinis Seraphici, apud Italos reformator Apostolicus, in libro inscripto, *Apocalypsis noua*, & asseruatur in regia Bibliotheca S. Laurentij in Escoriali, raptu quarto, inquo Archange-

lus

lus illum instruit de ijs, quæ in obitu V. Deiparæ peracti sunt; in quo Apostoli, ac reliqui sanctissimi viri, qui illuc conuenerant, vnusquisque pro suo affectu in Magnam Deiparam, elogia ac priuilegia eiusdem Virginis decantauerunt; Archangelus, inquã, Gabriel initiò raptus octaui inter alia sic fatur: *Firmiter credendum est, ipsam quam Deus super omnes Angelos elegit in gratia, & gloria, & quam primam post se in regno suo esse voluit & per quam omne bonum, & omne donum in homines transfundere statuit, & quam in suam Matrem elegit; nũquam fuisse filiam iræ, nunquam in aliquo peccato fuisse maculatam. Nunquam neque dum existeret, neque antequã existeret, & in mente diuina visione apprehenderetur, fuit apprehensa tanquam inimica, aut gratiæ carens.*

123 Idem Mysterium idem Archangelus Gabriel item innuit, cùm, cælestis Paranymphi fungens munere, sic B. Virginem salutauit: *Aue gratia plena*; quatenus, bene subdit D. Bernardinus, fuit immunis Maria, *à triplici Va, nẽpe originalis, mortalis, ac venialis peccati. Aue, quasi sine va, id est sine peccato* (eadẽ mente D. Augustinus docet; additque) *non enim foret gratia plena, si præseruationis illi gratia defuisset.* Accinit Augustino Eminentiss. Bellarminus: *Domina nostra, gratia plena est, quia nullius peccati macula, nec originalis, aut actualis, nec mortalis, aut venialis, infecta fuit.* to. 1. ser. 51.

124 Nec minùs disertè idem Mysterium elicit Ioãnes Viguerius Magister Dominicanus, ex eadem Angelica salutatione, in institutionibus sacris, cap. 20. de Incarnatione, his luculentissimis verbis: *Primò eam humiliter, & reuerenter salutauit, dicens, Aue. Per Aue, nomen trium literarum, ostendit se nuncium SS. Trinitatis; A enim significat Amorem, et repræsentat Spiritum Sanctum; V significat Veritatem, et repræsentat Filium; E significat, Æternitatem, et repræsentat Patrem. Aue, secundùm grammaticos, est dictio salutantis, et significat, Gaude. Theologi, et Expositores dicunt primò, quòd Aue, est dictio composita ex litera A, et Væ interiectione execrantis, et maledicentis; et significat absque væ, seu maledictione tam peccati originalis, quàm venialis, et mortalis*

125 Quò longè priùs collimauerat Hieronymus, cùm inquit: *Bene gratiâ plena, quia ceteris per partes gratia præstatur, Mariæ verò tota se infudit plenitudo gratiæ, et si in ceteris Patribus gratiâ fuisse credatur, non tamen eatenus plena*; concludit Doctor Maximus. Hinc antiquissimus Origenes, Mariæ propriam hãc dixit salutationem: *Aue gratiâ plena; vbi in scripturis alibi legerim, non recordor* (ait ipse) *quare soli Mariæ hæc salutatio seruabatur.* Eò quia nulla alia pura creatura à prima maledictione immunis fuit, inquit D. Fulgentius: *Cùm dixit Aue* (ait S. Doctor) *salutationem cælestem illi exhibuit; cùm dixit, gratiâ plena, ostendit ex integro iram exclusam primæ sententiæ, et plenam benedictionis gratiam restitutam.* Hie. Ser. de Lau. Mar.

126 Quærit hic vlterius Nicolaus de Lyra, cur idem Gabriel dixerit eidem Virgini: *Spiritus Sãctus superueniet in te*, & non potius: *Veniet in te*; ac ita respondet: *Benè dixit, superueniet in te, quia priùs venerat Spiritus Sanctus*

ctus super Virginē, adhuc in vtero Matris existentem, eam ab originali peccato præseruando. Adde, quòd neque dixisset: *Benedicta tu in mulieribus*, si Virginē Deiparam communis aliarum mulierum maledictio tetigisset.

127 Quin imò, hac noua ac singulari Salutatione, videtur Gabriel æternam Deiparę sanctitatem acclamare; solent enim Cęlites, Dei sanctitatem æternam acclamare, trisagio illo, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, in Dei honorē compacto, quatenus eo trinam temporis differentiam, nempe præteriti, pręsentis, & futuri, complectūtur. Vnde cùm apud Isaiam, Deus ter Sanctus à Seraphicis choris acclamatur, vtiquè Dei ęternitas innuitur apud Chaldaicam trāslationem, quę sic habet: *Sanctus in sæcula, et in sæcula sęculorum Dominus exercituum*. Quod etiam firmatur ex capite quarto Apocalypsis, vbi post trisagium illud statim subijcitur: *Qui erat, et qui est, et qui venturus est*; vbi satis apparet, sanctitatem ter à cælestibus choris decantatam, æternam Altissimi sanctitatem propalare.

128 Ad Marianam nunc Sanctitatem accedamus, quam per ternarium numerum Archangelus Gabriel nobis item exposuit, dum Mariam ter gratiâ fulgētem salutauit. & quidem primò, dum ait: *Aue gratia plena*. Secundò, dum addit: *Dominus tecum*; hoc est, per superabundantem, ac specialissimam gratiam nulli vnquam purę creaturę concessam. Ac tertiò, dum subdit: *Inuenisti gratiam*. En vt celestis Aliger ter Sāctam, Deoque gratam decantat Mariam, vt sic non solùm ingentem eius sanctitatis cumulum pateficeret, verùm etiam ostenderetur, Deiparę gratiam compotem esse alicuius æternitatis; adeò vt nullo vnquam tempore fuerit gratiâ; ac sanctitate, viduata Maria; nulla temporis differentia Dei amicitiâ, destituta; sed priusquam aut in lucem ederetur, aut conciperetur, dum in futuritionis statu delitescebat; nulla vnquam peccati labe neque originalis, neque mortalis, neque venialis, Diuinæ menti obijciebatur maculata Maria, sed semper sancta, ac per totam ęternitatē, omnique statu prępterito, præsenti, ac futuro, Dei amicitiâ satis conspicua, ac sāctificante gratia, condecorata. Decebat enim Magnam Dei Genitricem, vt ne momento quidem temporis eius sanctitas interciperetur.

129 Ita D. Bernardinus huius cogitationis auctor: *Tertia* (ait) *fuit sanctificatio maternalis, et hæc remouet culpam originalem, et confert gratiam; hæc fuit in B. Virgine. Sane Deus ipse æternus sic illam benedictam Matrem suam talem condidit, et sanctificauit in tēpore, qualem eam sāctam elegit in sua æternitate, et talem, tā nobilitate naturæ, quàm perfectione gratiæ condidit Matrem, qualem eam decebat habere suam Maiestatem, quia in ea, et de ea habebat sumere, quod in æternum sibi esset vnitū vnitate personæ.* To.2.ser.51 ar.1.c.1.

130 Vbi satis aptè Deiparæ sanctitatem ęternitatis ęmulam decātat, nam cùm adhuc sub futuritionis statu contemplaretur in æternitate, totoque subinde vitę spatio, siue à Deo, siue ab Angelis, semper sanctificantis gratię coruscabat maiestate. At si in star reliquorū primæua protoparentis

parentis

parentis sorde, vel vno temporis momento, fuisset Deipara deformata, sanè nõ semper sancta in ęternitate pro omni temporis differentia, præcognita fuisset. Nouo ergo, insolitoque laudis encomio applaudit Seraphicus iste Doctor Virgineę Sãctitati, vtpote ab hæreditaria lue omnino exorti, cùm temporum vicissitudini non subiacuerit, sed cum ipsa ęternitate contenderit.

131 Huc collimauit S. Sabbas, cũ eandem Deiparam sic alloqutus est: *De te enim sola publicè constat, quòd ab æterno munda extiteris*. cuius Sancti verba sic vlterius clarat Simon VVangnerechius: *Dũ Mençæ dicunt, Mariam ab ęterno mundatam extitisse; non ita intelligi debent, ac si velint, Mariam ab æterno vixisse (cùm præter Deum nemo fuerit ab æterno) sed potiùs explicari debent, vt censeantur dicere velle, ab omni æternitate nullum vnquã momẽtum extitisse, in quo verum fuisset dicere, Deiparam ab originali peccato vel fore, vel esse immundam.*

Apud Poss. cap. 14.

132 Idem loquendi modus inuenitur in alijs SS. Patribus præsertim Græcis, ac in reuelationibus S. Brigittæ, vbi Deipara ab æterno in caritate Dei fuisse dicitur, & ab ęterno fuisse Deo carissima super omnia; vt innotesceret, pro nulla tẽporis differentia vnquam fuisse verum dicere, Deiparam aliqua peccati macula fuisse maculatã. Prout Paranymphus cæleftis in sua solemni salutatione ad eandem Deiparam expressit, vt dictum est. Quod etiam docuit Athanasius his verbis: *Neque enim id temporarium in Virgine accidisse opinor* (scilicet fuisse Mariã gratia plenam) *sed per omnia tempora hoc illi datum fuisse*.

Lib. 3. & lib. 4.

133 Quò etiam collimauit Augustinus, cùm, de eadem V. Deipara loquens, ait: *Quam Deus sic elegit, & praelegit, ante mundi constitutionem, vt sancta, & Immaculata Dei esset Mater, & filia, ab æterno præseruata ab omni labe peccati.*

Ser. de Ann.

134 In stuporem ergo acti Cęlites, veluti choro facto, sic vlterius nostrę Heroinę plaudunt triumphanti: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora cõsurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata?* instar exercitus communiti in aciem prosilientis, in gentem victoriam ab Hoste debellato reportantis. *Quid non horruerunt Principes tenebrarum* (subdit Alcuinus) *quando viderunt præter morem instructam omni armatura fortium contra se procedere fœminam, sc. Mariã?* Quid inde? audi Richardum de S. Victore: *Virgo tenebrarum Principibus terribilis fuit, vt ad eam accedere non præsumpserint.*

Can. cap. 4.

Ser. de Nat.

135 Eadem mente inquit Guillelmus Abbas: *Dilectus Filius, vt Matrem Spiritibus malignis terribilem demonstraret, dixit de ea: Terribilis vt castrorũ acies ordinata; quasi dicat: quia te sciũt aëreæ Potestates esse Matrem Triumphatoris sui, qui aufert spiritum principum, id est, destruit superbiam malignorũ Spirituum, tu quoque terribilis facta es, et non mediocriter, sed sicut est illis terribilis Angelicus exercitus, ad cöercẽdum eos diuinitùs ordinatus*. Sola ergo Maria tantæ est potentiæ ad cöercendos Dęmones, quantę ipsa Angelorum phalanx, quæ nunquam tartareum cognouit imperium.

136 Colloqui autem hìc Angelos inter se de Virgine Deipara; apertè

apertè atteſtatur D. Bernardus his verbis: *Glorioſa Virgo ipſis quoque Angelis miraculo fuit, vt dicerent: Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi Aurora conſurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata?* Maria quippe, iuxta Rupertum Abbatem, Luna fuit in Cõceptione, ſurgens Aurora in Natiuitate, ſol verò in Aſſumptione. Se. de Aſſ. 1.

137 At, quomodo Deipara in immaculatiſſima Conceptione dicitur Luna, quę inter corpora cæleſtia, ſola maculata conſpicitur? Pulchrum quidem viſu firmamentum, nullos tamen in ſe defectus admittit; pulcherrimũ Empyreum, auguſta Beatorũ regia, nullo tamen inquinamento deuenuſtatur: *Nihil coninquinatũ intrabit illuc.* pulcher Sol, nũquam tamen radiorum ſplẽdore orbatur; pulchræ Stellæ, nullas tamen maculas admittũt. Vnius ſanè Lunę pulchritudo maculata creditur, & apparet, cur ergo Mariæ pulchritudo cum Lunæ pulchritudine confertur? Apoc.

138 Et quidem Stoici apud Plinium ſomniabant, Lunæ maculas, eſſe ſordes quaſdam ſublatas vnà cum terrę vaporibus, ac maculantes Lunam vt terrę viciniorem. Megiſtanes verò, Lunę maculas, oculorum allucinationi tribuebat. Alij aſſerebant eſſe valliũ, nemorumque ac opacorum locorum imagines. Vera tamen Aſtronomorum philoſophia docet, quę in corpore Lunę maculę videntur, reuera maculas non eſſe, ſed partes rariores ipſius Lunę, quę licèt ęqualem lucem à ſole mutuentur, non tamen in ſe propter raritatem ęqualiter illam retinentes. Ita profectò Maria in puncto ſuę Conceptionis, quamuis nulla peccati macula fuerit deturpata, nonnullis tamen propter oculorum imbecillitatem, Adę maculis infecta videtur; nõ ſic tamẽ perfectiſſimę Dei aciei, qui proinde de ea canit: *Tota pulchra es, & macula non eſt in te.* lib. 2. Hiſt. c. 19. Cãn. cap. 4.

139 Cui accinẽs Richardus de S. Victore: *Tota Virgo pulchra dicitur* (inquit) *quia pulchra facie fuit, & pulchra mente fuit; nemo enim tam ſanctus, qui maculam non habuerit, & defectum, prçter Mariam; tota enim pulchra fuit, quam tota poſſedit gratia, quia nullum in ea locum habuit peccatum.* Quare ſi Plinius de Luna teſtatur: *Luna ſuper omnia pura,* dicamus nos de glorioſiſſima Deipara confidenter: *Maria ſub Deo omnibus creaturis purior.*

140 Quòd ſi item Auroram velimus dicere Mariam in ſua Cõceptione dicamus cũ deuotiſſimo de Buſtis, *Sicut Aurora à lumine incipit, & ſemper in lumine creſcit, ſic Maria à lumine Diuinæ gratiç in Cõceptione incipiens, ſemper in virtutum claritate ſuccreuit.* Vel cum Mayronio: *Sicut lux Auroræ oriente ſole manè abſq; nubibus rutilat, ſic anima Virginis reſplenduit abſque nubibus peccatorum.* Aptiuſque cum Seraphico Doctore ſuper illud Iob: *Homicida, fur, & adulter, ſi ſubitò apparuerit Aurora, arbitrantur vmbram mortis.* Vbi ſic Bonauentura: *Homicida Diabolus, quia genus humanum occidit: fur Diabolus, quia quacumq; poteſt nobis bona ſubtrahit: adulter Diabolus, quia ſponſam Dei animam corrumpit,* at apparente Aurora, ſcilicet Maria, verè vmbram mortis expertus, nedum arbitratus eſt. Off. lect. 5. Se. 2. de Cõc. Cap. 24. Spec. c. 3.

141 Demum, ſi etiam Solem velimus

limus dicere Mariam in sua Cõceptione; tunc dicamus cum Magno Augustino: *Talis suo modo fuit Mater, qualis Filius*, verus iustitiæ Sol, quamuis, *suo modo*; eò quia Christus D. fuit impeccabilis per naturam, Maria verò per solã gratiam. Quòd etiam collimauit Hieronymus, cùm de eadem Deipara conclusit: *In Mariam totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quamquam aliter*; hoc est Christus fuit plenus gratiæ, adhuc ab instanti suæ conceptionis, ex natura sua, item & Maria; ex sola tamen specialissima gratia, ac singulari priuilegio, vt dictũ est.

In Aug. ... Can. cap. 3.

142 *Quæ est ista* (subdit alter Cęlitum Chorus admirabũdus) *quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi*? Quę est ista, quæ concepta in deserto sterilitatis parentum: *Bonum desertum Ioachim, & Anna*, inquit Gilbertus Abbas; ascendit sicut virgula fumi. At quid inquitis, ò Cælites, quid inquitis? non ne fumus est peccati symbolum, primęque culpæ hieroglyficum, ex vetito eo ligno erumpens, omnesq; Adę posteros decolorans? *Fumus est peccatum, ex quo nascitur cæcitas mentis*, inquit Rupertus Abbas. *Fumus est cogitatio mala, exiens de corde in opus*, inquit Hugo Cardinalis.

Glos. cap. 9.

143 Maximè tamen differt inter fumum è lignis exhalantem (vt rectè adnotauit Gilbertus Abbas) ac fumum ex aromatibus euaporãtem; ille enim excæcat, iste verò recreat, oblectatque; proinde sicut ille peccatum, sic iste sãctificantẽ gratiam adumbrat. Hinc à Cælitibus dici ut Maria, *virgula fumi*, non vt sic, sed, *ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij*. Aptè Gilbertus: *Rectus quidem, & spiritalis est vapor fumi* (inquit) *in quem se virtutum aromata concremata relaxant*.

In Apoc. c. 9. Can. ibi.

144 Iure quidẽ optimo stupent Angeli vnam Deiparentis Conceptionem odoriferum ex Spiritus Sancti igne fumum exhalãtem, inter omnes mortalium conceptione fumum originalis peccati expirantes: *Quasi dicãt Angeli* (inquit Gregorius Lusitanus) *ex eò miramur, quòd cùm in reliquis conceptionibus peccati fumus obnubilet mentis oculos, & deplorare faciat; fumus tamen, seu vapor, qui ex Virginis Conceptione procedit, odoriferus est, & suauis, quia culpa nulla extitit, nec fumus horroris, sed ille, qui à Spiritus Sancti igne procedit*.

145 Hinc subdit alter chorus instar item admirabundi: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicijs affluens*? Nullum quidem mortalium viderant adhuc Cęlites intrantem in hunc mundum, ridentem, sed omnes primam Protoparẽtis culpam deplorantes iuxta illud: *Primam vocem similem omnibus emisi plorans*; quasi nobilcũ ferentes vel aquas pro culpę maculis abluẽdis, vel vniones, argentumque pro soluẽdo duro tributo communi Tyranno in ipsomet primo animę ingressu in hoc corpus mortale. Meritò ergo vnam Mariam mirantur Angeli, singulariter delicijs affluentem, hunc mundum, intrantem. Sic excogitauerat idem Gregorius Lusitanus: *Optimè* (inquit ipse) *& cum mysterio sic loquũtur Angeli dicentes: Quæ est ista, quæ ascẽdit de deserto, delicijs affluẽs? Vt nempe significent* (subdit ipse) *Immaculatæ Virginis Cõceptioni nullã omnino sese apposuisse mœstitiã culpæ, & ex hoc admirãtur*.

Can. c. 8. Sap. cap. 7. Expos. 12.

Carol. Latius de Immac. Concept. E Audi

146 Audi, & Bernardum hanc singularem Virginis exceptionem inter puras creaturas acclamantem: *Nemo ita præter te,* (inquit Mellifluus Doctor) *innocens enim fuisti ab originalibus, & actualibus peccatis*, proinde nemo ita præter te. Ser.4.in ps.

147 Addunt, & ipsimet Cælites istius singularissimi Mariæ priuilegij caussam ibi: *Innixa super Dilectum suum.* Eò quia Maria (inquiunt) intrauit in hūc mundum innixa super forte brachiū preuenientis gratię dilecti Filij sui, ideo non incidit in commune barathrum culpæ originalis. Quò equidem crediderim collimasse eandem Virginē Deiparam, cùm de se concinit: *Fecit potentiam in brachio suo; fecit mihi magna, qui potens est;* quorum, iuxta Eminētissimum Hugonem, *primum fecit eam ab originali præseruari.* Ibid. in Magnif.

148 Sublatis tandem ænigmatibus, Angelicos eos Spiritus idem Immaculatę Conceptionis Mysterium apertissimè, dulciterque decantantes audiuit R.P.Fr. Hieronymus de Carmelo, Ordinis S.Marię de Mercede. Is enim cùm in Cantica Canticorum scriberet Comentarios, deuenit tādem ad ea decantata Spiritus Sancti verba: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te;* & cùm hęreret anxius, scire cupiens, quid Spiritus Sanctus his verbis intenderit, in ecstasim raptus Gloriosissimam Deiparam conspexit, & Angelos coram dulciter decantantes, pulchram in sua Conceptione, & sine macula originalis peccati extitisse. Vnde ipse deinde sic firmauit: *Tota pulchra es Maria, & macula originalis non est in te; ego vidi, Id ipsum Spiritus Angelicos declarare.* Atq; eadem maximo cum gaudio repetens, totusque in purissimæ Conceptionis mysterium absortus, inéque vlterius scribere quid potuit, neque cōmentari; de quo supra etiam actum est. vid.n.120.

149 Anselmus omnimodā Deiparæ innocentiam iugi etiam Angelorum custodiæ attribuit: *Nulli dubium, castissimum corpus, & sanctissimam Mariæ animam funditus ab omni fuisse macula peccati iugi Angelorum custodia protectam.* At quot Angelorum myriades hoc animatū Sanctissimæ Triadis tabernaculum custodiere? *Scias Filia* (inquit eadem Virgo Deipara cuidam sanctissimæ Moniali) *quòd meæ Immaculatæ Conceptioni, & sanctificationi interfuerunt tria millia Cherubim canentium, & dicentium: Mater Domini est Maria, & Tabernaculum Trinitatis.* De exercit. Virg.c.3. vid.n.110.

150 Et quidem, si materialis Arca sub Cherubim custodia erat, quantò ergo magis hæc animata Deiparæ Arca sub eadem Cherubica custodia, credenda est? Si Michael Archangelus (secundùm D. Pantaleonem) igneo gladio defendebat Paradisum, ne in illum Adam peccator, ampliùs intraret, quantò magis gladio diuini amoris debuit impedire aditum ipsimet peccato in hunc cælestem Mariæ Paradisum?

151 Si idē Archangelus Michael adeò semper libertatem corporalem populi Dei defendit: *Venit Michael in adiutorium populo Dei;* quantò magis defendere debuerat libertatem spirituale͞, non Synagogę, sed ipsius Matris Dei? non à bono Angelo Persiæ, sed à Diabolo, generis hu- Dan.cap.9.

humani Hoste infensissimo?

152 Demum, si idem Archangelus ne per vnicũ quidem instans siuit Luciferum in cęlo morari, eò quia Dei sedes cęlum est; cęlestis item sedes Dei electissima est Maria: *Cœlũ mirabile Maria*, inquit Philippus Abbas; imò & Apostolus: *Primus Adam de terra terrestris, secundus de cœlo cœlestis*; igitur *Sancti Michaelis, & Angelorum prælio, ne originaria labe tangeret Virginem, victus, captúsque est*, de Lucifero concludendum est cum deuotissimo P. Spinello. Et si tunc eæ cælestes phalanges dixere: *Quis vt Deus?* hic piè credendum est, eidem Lucifero dixisse: *Quid tibi cum Matre Dei?* l.6.in Cant.

153 Plaudant ergo Cęlitum agmina communi Heroinæ de communi Tyranno, triumphãti, ingeminentque [Viuit Dominus, quoniam custodiuere te Angeli eius, & hinc egrediẽtem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem. Tũ gloria cęlestis Ierusalem, tu lętitia Israel humani generis, tu honorificentia omnis creaturę, quia fecisti viriliter, & manus Domini confortauit te, nec permisit te dilectissimam Matrem suam coinquinari;] solusque Lucifer cum suis auernalibus phalangibus vlulet triumphatus: *Vna Mulier Hebrea fecit nobiscum confusionem*. Et quam renuit infelix initiò suę creationis, vtriusque naturę dominãtem adorare, tandem aliquando eam adhuc ab initio eius Conceptionis didicit formidare, vt singulariter de eo Triũphantẽ. Iud.ca.13. Ibi.cap.13.

Carol. Latius de Immac. Concept.

Pœan Sextus

Prophetarum.

154 PRæcipuum, ac principalem scopum, quo Prophetę omnes collimarunt, nouę Ecclesię structuram describentes, fuisse Christum, & Mariam, primarios illius, angularesque lapides, in confessò est apud omnes. *Hęc summa, hic finis Testamẽtorum, Christum praeloqui, Christum annunciare, & Virginem Mariam*, jurè docuit B. Amadeus. Imò ipsemet Christus D. id ex ore Dauidis attestatur: *In capite libri scriptum est de me*; Alij legunt: *In argumento libri*; Alij: *In themate libri*. Proinde sic subdit Cornelius à Lapide: *Sicut argumentum libri in eius capite scribitur, ita in Capite, & in Indice Sacrę Scripturæ est Christus.* Homil.1.de laud.Virg. Ps.39.

155 Specialiter autem de Deipara Maria sic asserit S. Ildephonsus: *Ecce ad quam omnia eloquia Prophetarum, ad quã omnia ænigmata concurrunt Scripturarum. Spiritus Sanctus de Maria per Prophetas prędixit, per oracula intimauit, per figuras intonuit, per præcedentia promisit, per subsequentia compleuit*. Et S. Bernardus: *De hac, & ob hanc, & propter hãc omnis scriptura facta est*. Idẽ attestatur S. Vincentius Ferrerius, sermone de eadem Conceptione Virginis: *Virgo Maria in omnibus libris Sacrę Scripturę, et in omnibus Canticis imò etiam in singulis versibus directè, vel indirectè est mysticè cõtenta.* Serm.1.de Assumpt. de Virg.c.3 Sup. salue ser.1.

156 Eiusdẽ mentis fuit Andreas Cretensis, cùm inquit: *Dicitur*

Maria Diuinorum oraculorum summa, de qua resonarunt omnes Diuini Spiritus Interpretes. Eodem encomio S. Germanus eandem Virginem salutat: *Salue totius prophetiæ clarissimum supplementum, summa diuinitus inspiratæ veritatis Scripturæ, in qua sine voce, et scriptura ipse inscriptus Deus, et Verbum per diem legitur. Gaude quæ ab initio nostræ figurationis finis es eorum, quæ ad nos sunt, Diuinorum oraculorum, ac prædictionum.* Vocat etiam idem Doctor Mariam: *Noui, ac veteris Testamenti sigillum*; quia sicuti in sigillo, vnico obtutu, cuius sit sigillatum scriptum dignoscimus, ita quidem inspecta Gloriosissima Deipara Maria, facilè nobis erit introspicere, ac comprehendere, obserata, occultaque Prophetarum mysteria esse eiusdem Deiparæ Mariæ scripta nobis diuinitus missa; quibus de eius gloriosissimis priuilegijs certiores longè faciliùs redderemur, quò abditiorem in illis loquendi modum in dies experiremur. Vnde Andreas Cretensis vocauit Mariam *Dioptram*, hoc est, Perspectiuam, per quam quæ distant, propiùs, ac meliùs dignoscuntur.

Se. de Nat. Virg.

157 Obiectum ergo totius Scripturæ adæquatum Christus est, & Maria, atque in his duobus tota lex, & Prophetæ innituntur. Quorum primus in medium prodeat Immaculatæ Conceptionis Mariæ nobilis præco, euangelicus Propheta Isaias. Et quidem primò, ex omnimoda Christi sanctitate, omnimodam item Mariæ ab omni peccato immunitatem nobis innuit Isaias, cùm de eodem Christo prophetauit: *Butyrum comedet*; aptè enim subdit Bernardus: *Butyrum comedit, caseum non comedit*; eò quia (docet Mellifluus Doctor) Christus D. formatus, ac compactus fuit ex purissimo sanguine Mariæ, in qua nunquam fuit coagulum peccati. Luculenter ad rem nostram totum ænigma soluit Gregorius Lusitanus, duce Bernardo, his verbis: *Isaias de Verbo Incarnato prædixit, non caseum, sed butyrum fore manducaturum; nam natura humana absque originali culpa lac fuit mundissimum; vbi autem accessit coagulum iniquitatis, quod originalis culpa fuit, amisit simplicem candorem gratiæ. Butyrum ergo tantùm comedit Christus, quia ex Virgine carnem assumpsit, et ex illo lacte pastus est, in quo coagulum culpæ originalis non fuit.*

Cap. 10.

de Conc.

158 Sequitur idem Isaias prophetico stylo eandem Immaculatam Mariæ Conceptionem acclamare: *Egredietur Virga de radice Iesse* (ait) *et flos de radice eius ascendet.* Verùm: *Quæ Virga hæc* (subsumit Tertullianus) *nisi Virgo Maria? et quis nouus nascendi modus huius floris, nempe ex radice? noui certè orbis arbos hæc.* Apud nos enim ex radice truncus, inde rami, ex his folia, ex quibus gemmæ, subinde tandem flores. Iam flores gloriosa Sanctorum facta adumbrant ex Beda; alij ergo Sancti post longum vitæ cursum, virtutum, ac gratiarum dedere flores; at Maria, noua ac singularis orbis arbos, adhuc in ipsa Conceptionis radice in nobilissimos erupit flores heroicarum virtutum, quibus ad abundantissimam gratiam recipiendam se disposuit, longè excellentiori modo, quàm Angeli in sua creatione (vt infra latiùs dicetur.) Atque adeò V. Deipara nunquam sanctificante gratia caruit, & per con-

Cap. 11.

lib. 5. cont. Marcion.

consequens nunquam peccati fœditas habuit ingressum in Mariam.

159 Alio ænigmate eandem Deiparentis Mariæ prærogatiuam singularem eidē concinit Isaias dum ait: *Gloria Libani data est ei.* Cap.35. Equidem nullam in monte hoc gloriā mihi videre videor; multam tamen in mōte Sion, quem in cathedram ipse Deus elegit, vt Diuinam legem nobis dictaret; & magnam in monte Platan, quem in thronum gloriæ Spiritus Sanctus constituit; maximam etiam in monte Horeb, in quo Moyses cum Domino facie ad faciem colloquutus est; ac singularē sanè gloriam agnosco in monte Thabor, in quo Christus D. suæ immortalis gloriæ ideam primò detexit. Rem enodat D. Bernardus, in maximo, ac singulari candore omnē Libani gloriam reponens: Serm.4. in psalu. *Libanus candidatio interpretatur*, ait mellifluus Doctor; qua propter mysticum Isaiæ sensum optimè attingens, sic Virginem Deiparam alloquitur: *Ideoque altam præ omnibus signat innocentiam tuam; innocens enim fuisti ab originalibus, & ab actualibus peccatis, nemo ita præter te.*

160 Hinc Isaias ijsdem symbolis vtitur pro acclamando hoc Mariano candore, quibus omnino Christi innocentia adumbratur. Et quidem si Christus D. de se dixit: *Ego sum lux mundi*; de Maria item dixit Isaias: *Orietur in terris lux tua*. Si Ioannes de Cap.58. Christi luce testatus est: *Et tenebræ eam non comprehenderunt*, de Mariana luce etiam testatur idē Isaias: *Orietur in tenebris lux tua*, neutrius enim innocentiæ lux, culpæ vmbrā agnouit. Si Christus vt homo dixit; *In baculo meo transiui Iordanem*; hoc est; virtute hypostaticæ vnionis ad Diuinum Verbum, primæque culpæ inundantes aquas transiui immunis; in eodē sensu idem Diuinum Verbum eidem Virgini per Isaiam promittit: *Cùm trāsieris per aquas, tecum ero; & flumina non operient te.* Cap.43.

161 Si Pater æternus de Christo dixit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*; idem per eundem Isaiam inquit Mariæ: *Ego elegi te*, in Matrem Cap.41. mei Vnigeniti Filij; ac proinde nunquam eris per culpam longè à me. Vnde meritò exultans gloriosissima Deipara Maria, sic ex eiusdem Isaiæ ore ait: *Gaudēs gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis*; in textu verò Hebræo sic legitur: *Quia induit me vestimentis Iesu.* At quænam sunt in Christi Iesu vestimenta? Audi Apostolum id docentem his luculentissimis verbis: *Sanctus, Innocens, Impollutus, segregatus à peccatoribus*; ergo etiam Sancta, Innocens, Impolluta. Et quidem *Sancta*, absque peccato mortali; *Innocens*, absque veniali; *Impolluta*, absque originali; Atque adeò omnino segregata à peccatoribus acclametur Deipara Maria. *Fuit Mater* (inquit S. Thomas de Villanoua) *in omnibus Filij adumbrata imago, in omnibus humanas Christi virtutes repræsentans.*

162 Sub allegoria tandem nouæ ciuitatis eandem Deiparentis singularem prærogatiuam accinit idem Isaias his verbis, ipsum Deum loquentem introducens: *Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos; & fundabo te in Saphiris.* Cap.54. Hoc est, Diuinus ille Architectus in extructione admirandi illius Palatij, in quo Vnigenitus

genitus Dei Filius non solùm spiritualiter, sed etiam per nouem menses corporaliter habitabit, ita ordinabit potētiarum lapides, vt inferior superiori subordinetur, superior verò affatim Deo subijciatur; primusque eius fundamentalis lapis, hoc est, initium eius essendi, seu conceptio, sit Sapphirus cærulei coloris, nempe gratia cælestis.

163 Instar ergo attoniti Baruch Propheta, istius Palatij excellentiam, structuramque iure admirans, exclamat: *O Israel, quàm magna est Domus Domini!* En quid illi respondetur à Spiritu Sancto: *Non hominibus, sed Deo præparatur habitatio.* Cōsequēter: *Digna digni*, subdit Origenes; ac *solo Creatore digna*, addit Damascenus. Quapropter: *Vnde sordes in domo* (concludit Augustinus) *ad quam nullus habitator accessit, solus ad eam Dominus, & Fabricator eius venit?* Atque adeò teterrimus Hostis nullum vnquam ingressum habuit per culpam in Mariam.

Cap.3.

2.Paral.ca. 23.

Homil. 1.

164 Hinc Ezechiel portā clausam dixit Mariā: *Porta hæc clausa erit, & non aperietur.* Per hāc Ezechielis portam, mysticè intelligi Mariam, nemo est qui dubitet; quomodo ergo fuisset clausa, si aliquando per originariam culpam habuisset Diabolus ingressum in Mariam? additque S. Propheta rationem veluti à priori dicens: *Quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea.* Nēpe, quia Deus Israel per eam ingressurus erat corporaliter in hunc mundum. Verùm si Princeps sedebit in ea, quomodo ergo erit clausa Principi? & si Princeps Deus ingressus est per eam quomodo ergo clausa Principi illa dicitur? vtique fuit ea clausa illi Principi, de quo dixit Christus Dominus: *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras*; solus tamen ingressus est per eam Princeps ille pacis, qui proinde dicitur, quòd *sedebit in ea*, hoc est pacificè habitabit in ea.

Cap.44.

165 Eadem mente Ieremias dixit gloriosissimam Mariam: *Solium gloriæ à Principio.* Et quidē, quòd gloriosissima Deipara Maria fuerit gloriosissimum gloriæ solium, quatenus in ea Rex glorię Christus fuerit Diademate Diuinitatis redimitus, in confessò est apud omnes. Adde, omnes animas in gratia, etiam dici posse glorię solium; tum quia gratia sanctificans est vnicum solium Spiritus Sancti in anima præsidentis, tum etiam quia, sicuti gratia dicitur semen gloriæ, quatenus ex sola gratia expectandus nobis est tempore suo æternæ glorię fructus; ita etiam dici poterit gloriæ soliū, quatenus per solam sanctificantē gratiā cōstituimur Regni cælestis hæredes; verū quomodo Virgo Deipara fuerit *à principio* solium glorię, non video.

Cap. 17.

166 Difficultatem tamē ad rem nostram soluit Petrus Galatinus his apertis verbis: *Ego per solium glorię* (ait) *Virginem intelligi arbitror, quæ est sedes Dei Altissimi; dixit autem à Principio, vt ostenderet eam absque initiali, id est originali peccato conceptam fuisse.* Heu nos miseri, in quibus, in primo ipso instanti, ac principio creationis animæ, Auernalis ille Hostis tyrannicū erigit solium, tetraque originalis culpę fœce, nostrę seruitutis chirographum stipulatur; non sic tamen, non sic in gloriosissima Deiparente Maria, sed in eo

Lib.7.c.18.

pri-

primo instanti, ipsoque principio creationis felicissimę eius animæ, omnium gratiarum solium in ea erexit Altissimus, suique solius eius iuris etiã ex tunc singulariter inter Adami filios, via naturali descendentes, eam declarauit.

167 Hinc Ecclesiasticus apertè asserit de Virgine Deipara: *Ipse creauit illam in Spiritu Sancto.* Cap.1. prout sacri Interpretes de illa, Ecclesiastici hæc verba mysticè interpretantur. Quare si Marię anima fuit in gratiã creata, quod idem est ac in Spiritu Sancto, consequenter non fuit in originali culpa, concepta Deipara Maria. Imò quod idẽ Propheta asserit de Christo Domino: Cap.43. *Exaltate eum quantùm potestis, quia maior est omni laude*; item de eadem V. Maria à Patribus, & Scholasticis depredicatur, pleno ore dicẽtibus: *Exaltate eam quantùm potestis, quia maior est omni laude.* Cũ igitur cum maximo nostrarum animarum profectu possimus acclamare Mariam absque vlla peccati macula conceptam, cur ei tantam gloriam denegabimus?

168 Loquens idem Ecclesiasticus Iesus de eadem V. Deipara, Cap.26. sic ait: *Sicut sol oriens mundo in Altissimis Dei.* Eò quia, subdit Ser.8. Bernardinus de Bustis: *Sicut sol creatus fuit plenus lumine, & sine vlla tenebra, ita Mater Dei in conceptione suà procreata est fulgida lumine Diuinæ gratiæ, & nunquam fuit obscurata vlla tenebra peccati.* Dicitur autem in altissimis Dei, scilicet priuilegijs, quibus super omnem creaturam fuit decorata. Addit idẽ Propheta: *Et sicut lucerna splendens super candelabrum Sanctũ*; quia ipsa Virgo super candelabrum sanctum originalis iustitię posita, totum mundum innocentię suę radijs illustrauit. Eius quoque fundamẽta ab eodem Ecclesiastico dicuntur, *ęterna*, quia Marię virginis Cõceptio Immaculata ab ęterno fuit in mente Dei pręordinata, *& supra solidam petram constituta*; per petram in sacris literis intelligitur Christus: *Petra autem erat Christus*; id est per Christum pręseruata; vnde Virgo Beata iurè dicere poterat illud Dauidis: *In petra exaltauit me, & nunc exaltauit caput meũ super inimicos meos*; & alibi: Ps.26. *Tu autem Domine susceptor meus es,* Ps.3. *gloria mea, & exaltans caput meum*; caput autem hominis est eius principium (vnde dicitur arbor inuersa) atque adeò eiusdem Conceptio.

169 Eandem Deiparentis Mundissimam Cõceptionem innuit idem Propheta sub mundissimi vasis allegoria: *Vas admirabile opus Excelsi*, eam vocitans. Admirabile, quidem, quia eius formatio inter puras creaturas singularis; absolutè opus Excelsi, quia solius gratiæ opus. Admirabile, quia ex communi corrupta; maculataque Adami massa coagulatum, compactumque, attamen nullam Adami maculam admisit; opus Excelsi, quia ipsi excelso parabatur. Ad quod fortassis alludens doctissimus Taulerus (dictus Doctor Illuminatus) inquit: Cap.43. *Hinc illi accessit decor, quòd culpæ originalis perpetuò expers fuit, à qua præseruarat illam Filius eius; ita vt nè momento quidem temporis vel iræ filia, vel Vas immundum, vel diabolico (sicut nos alij omnes) subiecta dominio fuerit, etc.*

170 Demum idem Ecclesiasticus, pręsẽtem de originali peccato

cato Triumphum Marianum acclamaturus, eam sic Palmę comparat: *Quasi Palma exaltata sum in Cades.* Palma enim in signum victorię extollitur: *Et palma in manibus eorum*, dixit Ioannes de Martyribus, de Ecclesię Tyrannis triũphatis triũphãtibus. In manibus tamen hi palmã ferunt, quia post eorum pręuisa merita, bonaque opera (iuxta Ambrosium, aliosq;) fuerunt ad hanc gloriã electi: *Quos praesciuit, et prędestinauit*, inquit Apostolus; *Non enim ante praedestinauit, quàm praesciret* (subdit Ambrosius) *sed quorum merita pręsciuit, eorum praemia praedestinauit.* Et alibi: *Quos praesciuit futuros sibi deuotos, ipsos elegit ad promissa praemia capessenda*; at Maria absolutè Palma acclamatur, quia ante eius pręuisa merita fuit ad dignitatem Maternitatis Dei prędestinata, ac per pręuenientem gratiam ad hanc singularem gloriam, victoriãq; singulariter pręelecta.

Cap. 24.

Apoc. cap. 7.

ad Ro. ca. 8.

L. 5. de fide. c. 6.

Pa. 3.

171 Eandem Virginis Deiparæ singularissimam Victoriam videtur etiam acclamasse Abacuc Propheta, cùm inquit: *Percussisti caput de domo Impij.* Quod ad literam de Virgine interpretatur Rupertus Abbas; & per Caput, intelligit ipsum originale peccatum, iuxta supra satis à nobis dicta.

Cap. 3.

172 Sed audiamus quid sentiat de Mariana Conceptione patientissimus Propheta. Loquens ergo Iob de nocte conceptionis inquit: *Pereat nox, in qua dictum est: Conceptus est homo*; de qua tamen nocte ita subdit: *Expectet Lucem, et non videat, nec ortum surgentis Aurorae.* Per Lucem hic venire Christum, iuxta illud eiusdem Christi: *Ego sũ lux mundi*; per Auroram autem Mariam; apertè docuit Solscientiarum Aquinas, de eiusdẽ Virginis Conceptione loquens in tertia parte; vbi vtrumque mysterium sic elucidat: *Hoc signatur Iob 3. vbi de nocte originalis peccati dicitur: EXPECTET lucem, id est Christum, et non videat (quia nihil inquinatum incurrit in illum, vt dicitur Sapientiae tertio) nec ortum surgẽtis Aurorae, id est B. Virginis, quae in suo ortu fuit immunis à peccato originali.* Videtur ergo Angelicus Doctor ex Iobi Doctrina inferre, peccatum originale adeò lõgè stetisse tam à Christo, quàm à Maria, vt illos ne viderit quidem, nedum vnquam tetigerit.

Cap. 3.

q. 27. ar. 2.

173 Quod autem hic, *Ortus*, sumatur pro Conceptione (quę sicuti etiã dicitur natiuitas iuxta illud, *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est*, ita & Ortus) suadetur ex eo, quia hic Iob expressè loquitur de hominis cõceptione in peccato, à qua, ex D. Thoma, excipit Christum, & Mariam, quam reuera non exciperet, si pro Ortu eius solam natiuitatem intelligeret, vt satis patet, & infra meliùs patebit. Num. 916.

174 Eadem mẽte idem Propheta inquit: *Vidi Solem* id est Christum Dominum, verum iustitię Solem; *Cùm fulgeret*, id est per omnimodam iustitiam, ac perfectissimam sanctitatem. *Et Lunam*, id est Mariam, mysticam Lunam cęli Ecclesię; *Incedentem clarè*, hoc est absque vlla vmbra, aut macula neque actualis, neque originalis peccati. Cap. 31.

175 Videtur etiam Abdias eandem Deiparæ præseruationem prędixisse, cùm contra superbũ Edom vaticinatus est inter alia: *Neque ingredieris portam populi mei in die ruinae eorum.* Portam E. 13.

my-

mysticè dici Mariam, per quam Summus Princeps Christus D. in hunc mundum intrauit pro salute populi sui, & per quam saluandorum quique ingressuri sunt, ambiget nemo. In die tamen ruinæ, in qua scilicet per Adami pręuaricationem, tartareus Edom omnes eius posteros pessundedit, ac per omnes peccati morte pertransijt, minimè verò per Mariam; vtpote ab æterno electam ac præelectam ad eiusdem Tyranni destructionem.

176 Quò fortè in figura collimauit Sophonias, cùm in spiritu prophetico, in persona Sionis, & Israelis, sic Magnæ Deiparęti de communi Hoste Triumphanti grátulatur: *Lauda Filia Sion, iubila Israel, lętare & exulta in omni corde Filia Ierusalem.* Sed vnde hæc inopina lætitia? *Non timebis malũ.* Quod nam, quæso, malum, nisi malum culpæ? omne siquidem pœnæ malum, tantùm, *secundùm quid*, dicendum malum; solumque culpæ malum, absolutè dicendum malum. Neque in parte hoc ipsum malum timuit Maria, sed absolutè illud nunquam timuit Maria, quia præuenienti gratia præmunita neque actualem culpam commisit, neque originalem contraxit. Cap.3.

177 Addit, & caussam: *Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipse saluabit.* At cur: Dominus Deus tuus? nonne Deus est cõmunis, omniumque Dominus? cur ergo, Dominus Deus tuus? Agnosco iam, Deipara Maria, Mysterium, veneror sacramentum. Fuit quippe Deus specialiter tuus, quia singulariter, & Filius tuus, quia in medio tui, nẽpe in medio ventris tui erexit solium assumptæ Humani- Ibid.

tatis suæ. Ni velimus dicere, fuisse Deũ in medio Mariæ, quasi in sphęræ cẽtro, vt sic innueret in omnibus eius vitæ partibus, instantibusque sua sanctificante gratia æquè præstò fuisse Marię.

178 Hinc singulariter dicitur Fortis Deus in saluanda Maria: *Dominus Deus tuus in medio tui Fortis, ipse saluabit*; quia statim ac concepta fuit Maria, præstò ipsi sua sanctificãte gratia adfuit Deus, eam potenti brachio gratiæ suæ præuenientis retinens, ne turpissimæ communis Tyranni seruituti subigeretur per originale peccatum.

179 Aliquod item pręsentis Mysterij vestigium mihi videre videor in Propheta Iona. Et quidem prophetam hunc fuisse Christi figuram, ipsemet Christus apertè attestatur: *sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus, sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.* Virginem ergo Deiparã agnosco in Naui illa in Tharsis eunti; quæ, licèt in mari huius mundi facta sit tempestas magna, originalis culpæ, omnes Adami posteros in illũ via naturali ingredientes, vsque in limo profundi, demergentis, incolumis tamen ipsa euasit; attamen, *periclitabutur cũteri*, quia vt ex corrupta Adami massa, via naturali, concepta, casura sanè erat in commune naufragium, nisi mysticus Ionas missus in mare passionis, suam dilectissimam Matrem à casu præseruasset. Matt.c.12. Ion.cap.1.

180 Eandem Magnæ Deiparæ supremam inter puras creaturas puritatem Michęas Propheta innuit sub supremi montis figura: *In nouissimo dierũ erit Mõs domus Domini præparatus in ver-* Cap.4.

tice montium, *& sublimis super colles, & fluent ad eum populi.* Sub qua item figura prædixerat Isaias. *Potest huius Montis nomine, Beatissima semper V. Maria, Dei Genitrix designari* (aptè Gregorius Magnus) *Mons quippe fuit, quę omnem electæ creaturæ altitudinem, electionis suæ dignitate transcendit. An non Mons sublimis Maria, quæ vt conceptionem Æterni Verbi pertingeret, meritorum verticē supra omnes Angelorum choros vsque ad solium Deitatis erexit.* Si ergo illi Angelorum chori omnes in gratia creati fuere, cur ergo Angelorum Reginę id ipsum denegandum? *Rationaliter creditur* (inquit Angelicus) *quòd illa quæ genuit Vnigenitum à Patre plenum gratiæ, & veritatis, prę omnibus alijs maiora priuilegia gratiæ acceperit.* Cap. 2. 3. p. qu. 27. ar. 1.

181 *Mons quippe in vertice montium fuit* (sequitur idem S. Doctor) *quia altitudo Mariæ supra omnes Sanctos refulsit.* Ergo si Protoparentum animæ adhuc in primo suę creationis instanti sanctificante gratia refulsere, vtiquè longè abundantiori gratia refulsit anima Marię, item in primo suæ creationis instanti; nefas enim est tantę Virgini denegare, quod vel vni mortalium constat fuisse concessum. Vel dicas, altissimum Montem fuisse Mariam, quia vt docet Eruditissimus Incognitus: *Montes aliqui sunt ita alti, quòd ibi nō ascēdant peregrinę aëris impressiones;* ita primęuę labis impressio non ascendit ad Mariam. In ps. 148.

182 Huc crediderim collimasse, & Danielem, cùm item altissimum Montem dixit Mariam, vnde prodigiosus ille Christi lapis abscissus est sine hominis manibus; sed sola Spiritus Sancti virtute; qui tā gloriosum de Tartareo Imperio, in multi formi illa Statua figurato, egit triūphum. Neque à vero quidem aberrauerit, qui in hoc Propheta inter voraces Leonum rictus illæso, agnouerit Mariam omnino abijsse illęsā à voraci rugientis illius Leonis rictu, omnes Adami posteros, via naturali descendentes, miserrimè dilacerātis, pessundantis, deuorantis. Atque adeò faustiori alite canere poterit Maria: *Deus meus misit Angelum suum,* Angelum nempe testamenti, qui non vt reliquos Adæ posteros me ex auernalis Leone extraxit ore, sed nobiliori præseruatiuæ redemptionis genere, ne me quidē attingeret, *conclusit os Leonis, & non nocuit mihi. Quia coram eo iustitia inuenta est in me;* illa nempe iustitia, quam suis posteris deperdiderat Adamus. Cap. 2. Ibid. cap. 6.

183 Inde ipsummet Diuinum Verbum de Maria carnem assumpturum, per Zachariam longè prius gratulatur, sub Sionis allegoria, & Ierusalem: *Exulta satis filia Sion, iubila filia Ierusalem.* Et iterum; *Lauda, & lætare filia Sion, quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui;* quasi in cētro, vt in omnibus totius circuli vitæ partibus æquè præsto esset. Neque immeritò Cornelius à Lapide cū Galatino, alijsque Lapidem illum Primarium, apud eundem Zachariam, interpretatur de eadem V. Deipara, quatenus vnà cùm Christo eius Filio ante omnem creaturam prædefinita; nequaquam deinde in pacto cum Adamo includenda erat; vt infra satis dicetur. Cap. 9. Cap. 2. Cap. 4.

184 *Et veniet Desideratus cunctis gentibus*, subdit Propheta Cap. 2.

Ag-

Aggæus. Sed quid inde? *Et implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum*. At quomodo Domũ suę Matris impleuisset gloriâ, si eam in summam peccati ignominiã cadere permisisset? Audi quid ipsemet Deus populo suo exprobrauerit per
Cap.1. Prophetam Malachiam: *Filius honorat patrem, & seruus dominum suum; si ergo Pater ego sum, vbi est honor meus?* Nonne idem dicere poterat Virgo Deipara Christo Domino: *Si ergo Mater ego sum, vbi est honor meus?* Si eam in ignominiam peccati incidere aliquando permisisset?

185 Idem Immaculatę Cõceptionis mysteriũ fuisse Prophetę Elię figuratum in nubecula illa, satis eleganter docuit D. Ioannes Patriarca Hierosolymita-
l. de instit. Mon. c. 3. nus, sic: *Licèt Nubecula illa esset originaliter eiusdem naturæ cum mari, alterius tamen fuit qualitatis, alteriusque proprietatis; mare quippe ponderosorum est, & amarum: sed nubecula illa leuis fuit, & dulcis; sic, quamuis in quolibet alio homine instar maris natura humana sit in sua origine, ita amaritudine peccatorum pondere pressa, vt fateri cogatur: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue, grauatæ sunt super me; Beata tamen Maria de hoc mari, id est humanâ naturâ, aliter fuit orta, quia in suo ortu non fuit onerata amaritudine delictorum, sed instar illius nubeculæ fuit leuis per immunitatẽ peccatorum, & dulcis per plenitudinem charismatũ.*
Nu. 1125. Quòd autem hìc S. Pater intelligat pro, *Ortu*, Conceptionem, fusè dicetur infra. Adde, immunitatem peccatorum, absolutè dictam, significare tã ab actuali, quàm ab originali peccato immunitatem.

186 Sapientissimo demum Salomoni iuge delicium fuisse, Marianam Conceptionem canere immaculatam, prę sertim in Canticorum Canticis, satis supra dictum est. Addam tamen hic, eiusdem Salomonis vnum aut alterum de eodem dulcissimo Mysterio vaticinium. In libro ergo Sapientię sic vaticinatur: *Nihil inquinatum in eam incurrit*. Quod de Incarnata Sapientia absque originali peccato concepta, interpretatus est Angelicus Doctor, vt supra dictum est. Proinde iuxta Patrum Doctrinam (omnia Christi encomia etiam ad eius Matrẽ Mariam extendentium, vbicunque fides non obstat) cõfidentissimè dicamus, nullum neque originalis, neque actualis peccati inquinamentum incurrisse in Mariam, vt item apertè de Maria inquit Augustinus, sic: *Nihil inquinatum in ipsam incurrit.* — C. 1. & 3. & 5. / Cap. 7. / Num. 172.

187 Similiter, & quod idem Salomon sequitur ibidem: *Candor est lucis æternæ*. Atque adeò nũquam peccati nigredine fuit denigrata Maria. *Speculũ sine macula*. Ac proinde peccati macula nunquã infecit Mariã. *Dei Maiestatis*; Quomodo, quęso: Dei Maiestas introspiceretur in Maria, si vnquã peccati sordes eam conspurcasset? *Et imago bonitatis illius*. Candidissimam ne Dei imaginem poterit vnquam nobis exprimere fędissima peccati nigredo? Rectè ergo concludit: *Est enim Hæc speciosior sole*; eò quia in sole nonnullę maculę conspiciuntur; in Virgine vero Deipara nullę. *Luci comparata inuenitur prior*; quia lux hęc materialis à tenebris oritur, & in tenebras desinit; Virgo verò Deipara, in gratia concepta, semperque in gratia fuit. *Non* — Serm. 2. de Nat.

credatur (bene concludit de Maria, Ferrerius Sanctus) *quòd fuerit sitût in nobis, qui in peccatis concipimur, nascimur, & nutrimur.*

188 *Fortitudo, & decor indumentum eius* ; Sequitur idem Salomon de Maria ; subditque Bernardinus de Bustis : *Id verum non esset, si in sua Conceptione circumdata fuisset fragilitate, & turpitudine originalis peccati.* Verè enim Virgo Deipara affirmare poterit : *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa*, nẽpe cum Sapientia Verbi, longè quidem veriùs quàm ipse Salomon; cur ergo de vna prȩseruationis gratia in suȩ conceptionis istanti dubitandum ? *In maleuolam animam nõ introibit Sapientia* (inquit idem Sapiens) *nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Nullo igitur peccato subiacere debuerat Maria, quã ȩterna Sapientia Verbi, in suã specialissimam domum prȩelegerat ab ȩterno prout idem Sapiens multò ante prȩdixerat, ijs verbis : *sapientia ædificauit sibi domum IPSAM scilicet Virginem Mariam*; Subdit Bernardus ; serm. *9*. de par.

Serm. 5.

Sap. cap. 7.

Ibid. c. 1.

Prou. ca. 9.

189 Sed audiamus, quid de hac ȩternȩ Sapientiȩ animata Domo sentiat eius parens, regius Psaltes: *Domum tuam decet sanctitudo Domine*, ait ipse. Et quidem absolutè, atque adeò non pro aliquo eius vitȩ tempore, sed pro omni. Attendamus ergo ad eius fundamenta. *Fundamenta eius in montibus Sanctis*, inquir idem Dauid. hoc est Maria in primo sui esse instanti habuit maiorem gratiam quàm omnes Sancti (in montibus figurati) simul sumpti in toto vitȩ cursu. Neque mirum; *Aquila enim* (Mariæ, vt vult Iob) *in arduis ponit nidum suum*. Quod satis eleganter docuit Seraphicus Doctor, his verbis : *Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata intrant in Mariam. Flumen gratiæ Angelorum intrat in Mariam; flumen gratiæ Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam; flumen gratiȩ Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & Virgiuum intrat in Mariam, omnia flumina intrant in Mariam.* Cûm ergo inter Angelorum gratias enumeretur, fuisse eos in gratia creatos, consequenter in maiori gratiȩ cumulo fuisse Mariȩ animam creatam, necesse est.

Ps. 99.

Ps. 86.

Spec. c. 2.

190 Adstruet Bernardus apertissimè, dũ de Virgine Deipara sic asserit : *In illo instanti Cõceptionis plus amabatur à Deo, quàm ceteri Sancti, quia amabatur vt Mater futura.* Iam gratia in nobis est effectus dilectionis, quȩ est in Deo, ergo Virgo Deipara, adhuc in primo instanti suȩ Conceptionis, habuit maiorem gratiam, quàm omnes Sancti simul sumpti adhuc in toto ipsorum vitȩ termino ; vt fusiùs etiã infra dicetur.

Epis. 147.

191 Huc item collimasse videtur idem Dauid, cùm inquit: *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob* : Sicuti enim supra, conceptionem dixerat fundamentum, quod sicuti est ȩdificij principium, ita conceptio est essendi initium ; ita hic conceptionem appellat portã, per quam sicuti in palatium ingredimur, ita per conceptionẽ ingreditur homo in huius mũdi palatium, eo modo quo baptismus porta item dicitur sacramentorum, eò quia hominis conceptio in esse gratiȩ, incipit à baptismate. *Diligit ergo Dominus portas Sion*, id est Concep-

Ps. 86.

tionem

tionem Mariæ, *super omnia tabernacula Iacob*, id est super absoluta ædificia Iacob, nempe supra reliquos Sanctos adhuc in vltimo vitæ termino; cùm ergo Deus iuxta gratiæ mensuram nos amet, consequenter dicendum est, Virginem Deiparam, non solùm abundãtem gratiam in instanti suę Conceptionis habuisse, verùm etiã adhuc maiorem quàm reliquos omnes Sanctos, adhuc simul sumptos; plus enim Deus vnam suam Matrem semper dilexit, quàm reliquas omnes alias creaturas simul sumptas. Vnde bene dixit Richardus de S. Laurentio: *Omnis Sanctus respectu Mariæ est sicut arena respectu auri*.

Li. 2. de V. laud.

192 Eadem mente idẽ Propheta Dauid, eandem Virginem Deiparam soli comparauit: *In Sole posuit Tabernaculum suum*; quia sicut Sol clarior est omnibus sideribus adhuc simul sumptis, ita lux Marianæ gratiæ clarior, maiorque est gratia omnium reliquorum Sanctorum adhuc simul sumptorum. Inde Ioannes vidit, *Amictam Sole*, Mariam recenter conceptam. Flectamus ergo ad Marię Conceptionem illud eiusdem Dauidis: *Quæretur peccatum illius, & non inuenietur*.

Ps. 18. Apoc. c. 12. Ps. 9.

193 Vocauit item Dauid Mariã, Diem: *Dies diei eructat Verbum*, hoc est: *Angelus Virgini nuntiat arcanum Incarnationis Verbi æterni*, Interpretatur Bernardus. Si ergo à D. Bernardo dicitur Angelus, Dies, eo quia nunquam fuit in peccato, ergo neque Maria vnquam fuit sub obscuritate peccati. Neque mirum; habuit enim verùm Solem semper pręsentem: *Deus in medio eius nõ commouebitur*, inquit idem Dauid. *Adhæsit anima mea post te*, (inquit eadem Virgo dilecto Filio) *me suscepit dextera tua*, ne scilicet in commune peccati malum inciderem. Vnde suam immunitatem ab omni peccato concludit: *Saluasti de necessitatibus animã meam* (hoc est de peccato originali, quod ex necessitate naturæ corruptæ contrahitur) *nec conclusisti me in manibus inimici*; Sicuti reliquos omnes ab Adamo via naturali descendentes.

Ps. 18. Ps. 45. Ps. 42. Ps. 30.

194 Sequitur eadem Virgo Deipara suorum inimicorum irrita stratagemata patefacere: *Liberauit me de laqueo venantiũ*. Quod nequit intelligi de peccato actuali, quia nonnulli ab hoc fuere liberati; loquitur ergo de originali saltem principaliter. Vnde sequitur per eundẽ Prophetam: *Cadent in retiaculo eius peccatores; singulariter sum ego, donec transeam*. Quod vlterius elucidans idem Regius Propheta, sic idem singulare Mariæ priuilegium vaticinatur: *In via peccatorum non stetit*, Nequaquam actualium peccatorũ viam ambulauit Maria, sed quod gloriosius est: *In cathedra pestilentiæ non sedit*; Nempe originalis peccati, quod instar vniuersalis pestilentię omnes Adami posteros inuasit.

Ps. 90. Ps. 140. Ps. 1.

197 Verùm non accessit ad Mariam, salutis Matrem, tale malũ, neque huiusmodi flagellum appropinquauit Altissimi Tabernaculo, inquit idem Dauid: *Nõ accedet ad te malum, & flagellũ non appropinquabit Tabernaculo tuo*. Et hoc, quia: *Dominus custodit te ab omni malo, custodiat animam tuam Dominus, Dominus custodiat introitum tuum*; Hoc est, à principio vitæ vsque ad vltimum vitę terminum. Imò in hac triplici Dei custodia, triplicem

Ps. 90. Ps. 120.

plicem

plicem item Virginis Deiparæ præseruationem a mortali, veniali, atque etiam ab originali peccato, equidẽ agnosco. Ps.70. Laudet ergo lætabunda Maria: *In te confirmata sum ex vtero, de ventre matris meę tu es protector meus. In te cantatio mea semper tanquam prodigium facta sum multis, & tu adiutor fortis.*

196 Clarescit adhuc Prophetæ vaticinium, dum ait: Ps.45. *Adiuuabit eam Deus manè diluculo*; Hieronymus verò legit: *Auxiliabitur ipsi Deus in ipso ortu matutino*, hoc est, in ipso initio essendi. Ps.15. *Ne dares Sanctum suum videre corruptionem*. Vbi Augustinus: Ser. de Ass. *Corpus sacratissimũ, de quo Christus carnem assumpsit, vermibus traditum fuisse, sentire non valeo, dicere erubesco*. Quantò ergo magis debuit Deus eam prę seruare ab animæ corruptione? Et meritò, quia corruptio hęc subsequuta est primæuam illam terræ maledictionem; terra autem illa vnde Flos ille Diuinus erupit, semper benedicta fuit, Ps. 60. vt idem Dauid attestatur: *Benedixisti Domine terram tuam.*

197 Vltimum ergo Prophetarũ rhythmũ canat hic Propheta, nostræ plaudens Heroinæ de tot auernalibus monstris singulariter triumphanti: *Virgã virtutis suę emittet Dominus ex Siõ, dominare in medio inimicorum suorum.* Virgam nempe illam, quę cęlestis viridarij florem nobis protulit nobiliorem. Ps.90. *Super aspidẽ, & basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem; & draconem*; Triumphantium more. Ps.9. Victrixq; *Omnium inimicorum suorum dominabitur.* Ac per antonomasiã acclametur: Ps.60. *Turris fortitudinis à facie inimici*. Et Ps.80. hoc, quia: *Ipse* (Deus) *fundauit eam*; idest, primum iecit eius fundamentum, atque adeò firmum, sanctumque.

198 Plaudamus ergo & nos eodem Dauidico plectro nostræ Heroinæ triumphanti: *Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deũ tuũ Sion, quoniã cõfortauit seras portarum tuarum*, Ps. 147. scilicet initiũ Conceptionis; *Dictum est de Christo* (aptè hic subdit Ambrosius) *quòd confortauit seras portarum suarum; & suam portam confortare non potuit? confortauit profectò*, L.inst.Vir. ne scilicet in peccati rueret profundum.

Pœan Septimus

Maternitatis Dei.

196 DEi Maternitas, regalis instar Heroinę, altiùs præ omnibus, Deiparæ Cõceptionem acclamat immaculatã. Audi quid concinat per Vgonem de S. Victore: *In cęlo* (ait) De Ver.Inc. *qualis Pater, talis Filius, & in terra, qualis Mater, talis Filius in Cælo cum Patre æterno æternus, & immensus, in terra cum Matre Immaculata Immaculatus: in cælo imago Patris, in terra imitator Matris*. Addamus, & nos confidenter cum Anastasio Synaita [in cælo imago Patris, & in terra Imago Matris] l.6.in Exa. *Et quis dic mihi quæso* (ait Synaita) *dicere audebit, quòd eã, quæ est eiusdem simul cum Deo essentiæ, non sit ad imaginem, & similitudinem eius, qui est ipsa natura? quomodo est enim Mater eiusmodi Filij non ferens in se integram, & illæsam fætus sui imaginem.*

200 Quantò enim magis aliquid suo principio appropinquatur in suo genere (docuit Areopagita) cap. 4. cæl. Hier.

gita)

gita) tantò magis participat de effectu illius principij; vnde infert, Angelos quò Deo propinquiores, eò magis participare Diuinam bonitatem; hinc rectè quis subsumet: Cùm igitur Maria per Dei Maternitatem, supra reliquas omnes creaturas, ipsosque Angelos, appropinquetur Deo, consequenter, si Angeli fuerunt in gratia creati, multò magis Dei Mater erat in gratia concipienda.

201 Equidem verò non hic sistam gradum, neque solùm dicendum puto, in longè maiori gratia fuisse Deiparam conceptam, quàm ipsos Angelos creatos; verùm etiam ipsius Christi conceptioni simillimam de facto Deiparę conceptionem in innocentia acclamandam; non meo quidem sensu, sed vnanimi Augustini, Hieronymi, aliorũque Patrum consensu. *Talis fuit Mater* (clamat Agustinus) *qualis Filius. In Mariam totius gratiæ, quę in Christo est, plenitudo venit*, docuit Hieronymus. *Sicuti in cęlo qualis Pater, talis Filius, ita & in terra qualis Mater, talis Filius*, Inquit Vgo de S. Victore. in Au. Mar.

202 *Virgo Maria, digna digni, Immaculata Sancti Immaculati, vna vnius, vnica vnici*, ait antiquissimus Origenes. *Vidi, perspexi, atque proprijs oculis intuitus sum Deiformem Matrem Iesu*, Scripsit Magnus Areopagita. *Integram, & illæsam fœtus imaginem tulit Maria*, asserit Syriaita: *Quæritis qualis Mater? quærite prius qualis Filius*, docet Eucherius. *Si formam Dei, te appellem (o Maria) digna existis*, affirmat idem Augustinus. *Domina nostra fuit plena gratia*, Testatur Seraphicus Doctor, alludẽs ad illud Gabrielis: Homil. 1. in Matt. Ad D. P. Cit. in Nat. V. Ser. de Ass. Ser. 1. de B. Virg.

Aue gratia plena, quod de solo Christo D. testatus est Ioannes: *Plenum gratiæ, & veritatis*.

203 Quod si ijdẽ Patres addunt aliquandò, *Suo modo talis fuit Mater, qualis filius*, vt Augustinus; vel *Quàmquam aliter*, vt Hieronymus, sic *In Mariam totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quamquàm aliter*; id solùm est in ordine ad modum; siue principium obtinendi dictam gratię plenitudinem, eò quia Christo D. debebatur talis gratiæ plenitudo ex vi, suę naturę vt homini Deo, ac vi solius Spiritus Sancti supernaturaliter concepto; Deiparæ verò vt puræ creaturę, ac via naturali conceptę, ex sola, ac mera gratia Dei, vt in eius Genitricem ab ęterno electę. Igitur gloriosissima Deipara, nõ solùm fuit in gratia concepta, verùm etiam, *tanta gratia illi à Domino data est, quantam vni puræ creaturæ dari possibile est*, concludendum cum Mellifluo Doctore. to. 1. ser. 61

204 Idque, quia B. Virgo per Maternitatem Dei, non solùm eiusdem Dei affinis effecta est, verùm etiam ipsius Dei consanguinea, & quidẽ in primo gradu, qualis vtiquè est inter Matrẽ & filium. Imò, iuxta dispositionem legum ciuilium, vna eadẽque psona existimatur filij persona, & parentum: *Cum & natura pater, & filius eadem esse persona penè intelliguntur*, statuit Imperator Iustinianus Augustus. Et Romanæ eloquentię Princeps: *Cum filijs vidi bona nostra partimur, qui pro eadem persona habentur*. Multò ergo magis Maria, vna eademq; persona existimanda est cum Christo, inquantum sola, absque hominis L. fin. l. c. de imb. Orat. 3. in Ver.

minis consortio, ipsum conceperit Christum; proinde multò magis Christus D. debuerat cum sua dignissima Genitrice Mariâ, bona gratię partiri, eaque maiori gratia eam condecorare, quantâ purę creaturę dari possibile erat. Cùm igitur satis possibile fuerit Marię animam, non solùm in gratia vt sic creari, verùm etiam in abundantissima gratia creari, vtiquè non solùm in gratia, verùm etiam in abundantissima gratia creatam fuisse, fatendum est.

205 Quòd si ex humanis legibus ad leges æternas gradum faciamus, id ipsum in illis statui inspiciemus. Summus enim ille Princeps Deus, non sicuti mũdi huius Principes qui officia, dignitatesque impertiẽtes, idoneitatem tamen, ad eadem munia cum dignitate exercenda, nequennt impertire; Summus autem Princeps Deus (benè docet Angelicus Doctor) quos ad aliquod eligit, ita præparat, ac disponit, vt ad illud, ad quod eliguntur inueniantur idonei, iuxta illud Apostoli: *Idoneos nos fecit Ministros noui testamenti*; atque adeò, quò maius fuerit munus, ad quod quis à Deo eligitur, eò maiora priuilegia, maioraque gratiatum dona Deum illi impertiri necesse est. 3. pa.

206 Hinc, cùm elegisset Moysen in Vicedeum Pharaonis, Diuinam itidem virtutem eidem cõtulit, inaudita omnino portenta patrandi; &, si ceruicosissimi populi Ducem creauit, mansuetudine quoque prope Diuina eum ditauit. Io. Baptistam in suum gloriosissimnm Paranymphum pręelegit, ac proinde in vtero matris adhuc existentem sanctificauit, maioremque inter natos mulierum acclamauit. Ad fundandam Ecclesiam Apostolos designauit, ideoque omnium linguarum dono condecorauit, supra tartareas potestates maxima potestate firmauit; ac contra inoleta ethnicorum dogmata, diuina sapiẽtia roborauit, & contra nequissimos totius mũdi ingruentes incursus, in gratia confirmauit. Item quia Saulum, vas electionis designauerat, supra reliquos pro Iesu nomine elaboraturum, lõge quidem admirabiliore vocationis genere in Paulum transformauit, ac Diuinorum arcanorum adyta in ipso tertio Cęlo ei reserauit. Ibique mentis acie videre est purissimos illos Spiritus, nunquam, ne leuissima quidem peccati macula maculatos; idque, quia in perpetuos Ministros illius cęlestis Curię electos, propinquioresque Sũmi Principis aulicos initiatos. Idemque videre erit in reliquis Ecclesię militantis Heroibus, qui ad pręclariora munia à Deo electi, pręclariora itidem priuilegia ab eodem Deo Opt. Max. obtinuere, ad eadem munia pro dignate exercenda.

207 Age ergo iam; Maria Velecta, ac pręelecta à Deo ab ęterno fuit in Matrẽ ipsius Dei; *Tu ante omnem creaturam in mente Dei prædestinata fuisti, vt Deum ipsum, hominem procreares*, inquit S. Bernardinus Senensis. Ser. 51. c. 4. Et Ecclesia inde aptat illud Virgini B. *Ab initio, & ante sæcula creata sum: Dominus possedit me in initio viarum suarum*, Etc. Quò etiam spectat illud Andreę Cretensis: *Hac est* (ait) *declaratio profundorum diuinæ incomprehensibilitatis; hic est scopus, qui excogitatus est ante sæcula*. Ser. de Ass. Ergo etiam ab æterno pręordinata, pręfinitaq; sunt & priuilegia,

uilegia, iure Maternitatis Dei, eidem virgini competētia, pro dignitate tanto munere fungēdi; vt fusè infra dicetur.

De ex. Virg c.6.c.3.

208 *At, de Virgine solùm prædicare, quòd Mater Dei est, excedit omnem celsitudinem, quæ post Deum dici, aut excogitari possit* ait D. Anselmus; meritoque addit, *intendat enim mens humana, & contempletur, videat, & admiretur, vnum Filium sibi consubstantialem Deus Pater genuit; hunc sibi tam vnicum, & in omnibus omnino æqualem, non passus est remanere solummodo suum, sed eundem ipsum voluit in rei veritate esse B. Mariæ vnicũ, & naturalem Filium; nec ita, vt duo essent, vnus videlicet Filius Dei, alius Virginis; sed vnus idē ipse, qui Filius Dei, in vna persona esset Filius Virginis, & qui Filius Virginis, vnus, & idem ipse, esset in vna persona Filius Dei. Quis hæc audiens, nō obstupescet? & quòd Deus tale quid velle potuerit, non vltra omne quòd dici potest, admirabile ducat?*

209 Ac satis meritò; sic enim Pater non solùm præ reliquis creaturis B. Virginem adamauit, ac etiam præ Angelis, omnium gratiarum fluentis illam repleuit, verùm etiam (quod Angelicę, nedum humanę, mētis captum superat) aliquod priuilegium B. Virgini singularissimo fauore dilargitus est, quod ipse Pater ęternus neque Filio, neque Spiritui Sancto concessit. *Omnia* (ait ipse Dei Filius) *quæcunque habet Pater mea sunt*

Ioa. cap.6.

At Genitoris relationem, siue naturæ fæcunditatem ad producendum Dei Filium, nequaquam Verbo Diuino contulit, cui omnia attributa, perfectionesque absolutas communicauit, imò & naturam fæcundam vt cum ipso Patre posset aliam Diuinam personam producere, non autem vt diceretur Pater, seu Genitor personæ Diuinę.

210 Ad hęc, Pater, & Verbum communicauere quidēper processionem Spiritui Sancto Deitatem, essētiam, omnesque Proprietates, ac decoramenta ipsam Diuinitatem comitantia, at neque fęcunditatem, neque vim producendi Diuinam personam hausit Spiritus Sanctus. Specialissimum hoc fuit solius Marię priuilegium, vt Mater Diuini Verbi diceretur, & esset, ratione naturę assumptę in vnitate personę diuinę; ac propterea relationem Dei Genitricis sortiretur, vt vim fęcundam hic producēdi Diuinam personam ab Aeterno Genitore mutuaretur. Ac Filium vnicum consubstantialem sibi, quem ipse Pater ab ęterno genuit; hunc ipsum sibi vnicũ, & in omnibus ęqualem noluit esse solummodo suũ, sed eumdem re ipsa voluit esse Marię vnicum, eique consubstantialem, ęqualemque dilectissimum Filium naturalē. Quis ergo hęc audiens, non obstupescet?

211 Neque proinde obstupescas, si ipsammet sanctitatem audis aliquando Mariam acclamari. Audi Origenem alloquētem eius sponsum Iosephũ: *Accipe* (ait) *Mariam sicut commendatum cæelestem thesaurum, Deitatis diuitias, sicut plenissimam Sanctitatem, sicut perfectam Iustitiam: accipe eam sicut Vnigeniti mansionem, sicut honorabile templum, sicut Domum Dei.* Vbi ipsa Sanctitas in abstracto dicitur Maria, ipsaque Iustitia; eo modo quo Apostolus Paulus Christum D. vocat ipsam iustitiam, & Sanctitatem: *Qui factus*

Homil. 1. in c.1. Matt.

1. Cor. ca.1

Carol. Latius de Immac. Concept.

G est

est pro nobis Iustitia, & Sanctificatio. Vbi Christo tribuitur sanctitas in abstracto, vt sic summa eius innocentia, summaque puritas declaretur. Qui enim sanctus est in concreto, potuit aliquando deliquisse, neque denegat omnino saltem leuem aliquam noxam, quæ cum homine simul esse potest; at sanctitas in abstracto omnem prorsus à se amouet culpã; forma siquidem abstracta cum sibi contraria, & aduersaria decertat, & à se lõgè ablegat. Quare si aliquando sanctitas cum peccato commerciũ habuisset, sanctitas absolutè neque esset, neque diceretur; eò quia omnis culpę dicit negationem. Cùm ergo PP. eodem modo cum proportione loquantur de V. Deipara, omnem consequenter culpæ maculam intendunt ab ea amouere.

212 Imò ipsemet Diuinus Sponsus fatus de Virgine, sic inquit: *Quàm pulchra es Charissima in delicijs.* Quę verba plures Interpretum sic transferunt: *Quàm pulchra es charitas in delicijs.* vbi Deipara vocatur à Spiritu Sancto Charitas in abstracto, cũ tamen de solo Deo liceat proferri: *Deus Charitas est.* Hoc enim attributum in nullã cadit creaturã, cuius perfectio omnis dici solet accidens seu proprietas; proinde nõ dicemus Doctorem doctrinam, sed doctum; neque Sapientiam, sed Sapientem; neque dicimus Regem potẽtiam, sed potentem; neque Ducem fortitudinem, sed fortem; neq; Principem nobilitatem vocamus, sed nobilem; neque Mulierem pulchram pulchritudinem, sed pulchram. Cur ergo Spiritus Sanctus vocat Mariam Charitatem, quæ solius Dei est appellatio?

Cant. cap. 7.

213 Profectò in reliquis perfectionibus, ac virtutibus attribui potest Marię nomen cõcretum absque vllo ipsius honoris dispendio, vt esse sapientem, non ipsam sapientiam; esse potẽtem, non ipsam omnipotentiam; esse nobilem, non autem ipsam nobilitatem, & sic de reliquis; verùm dum loquimur de ipsius sãctitate, & innocentia, dicenda vtiquè est, esse ipsam sanctitatẽ, & charitatẽ in abstracto; sicuti enim gratia nequit esse peccatum, sic etiam Maria dicitur ipsissima charitas, eò quia nũquã neque leuissimam peccati maculam siue actualis, siue originalis admisit. Quod rectè expenderat D. Augustinus his verbis: *O quã bene tibi cantatur: CHARITAS in delicijs, quia ipsa non perdidit cum impijs animã suam.*

tr. 65 in Io.

214 In eundem scopum collimauit etiam Dionysius Carthusianus, cùm docuit Virginem Deiparam esse ipsam vitam: *Maria non solùm viua, sed etiam vita dicenda est.* Quando igitur de V. Maria, eiusque sanctitate, & innocentia loquimur, nequaquam nomina concreta vsurpare debemus, sed abstracta. Quare acclametur Maria vita ipsa, non viuens; sanctitas ipsa nõ sancta; innocentia ipsa, non innocens; charitas ipsa, ipseque amor, non amans; eò quia nunquam neque cum peccato, neque cum Dei inimicitia vllam Deipara habuit admistionem; *Impermista fuit Mariæ puritas* (succinit gloriosus Patriarcha Hierosolymitanus Petrus à Palude) *Quia non habuit admistionẽ peccati originalis, nec actualis, nec venialis, nec mortalis.* Quomodo enim Maria permiscenda erat cum iniquitate, cuius caro vnienda substantialiter erat cum

Dom. in 2.

cum ipsa *Diuinitate*?

215 Hinc glorioso nisu dicamus cum Magno Augustino, Dei Maternitatem constituisse Virginem Mariam Imaginem expressiuam Diuinitatis, vt supra etiam innuimus: *Si te Dei formã appellem, digna existis*, Inquit Augustinus; at quomodo hæc Diuinitatis imago posset apparere in Maria, si primæua iniquitatis sorde, sordidata fuisset? *Qui videt me, videt & Patrem meum*, clamabat de se Christus Dominus; addit rationẽ D. Paulus: *Qui est imago Dei visibilis*. Sed vnde Dei Imago dignoscitur Christus? ex miraculisne, portentisque? at alij maiora horum facient. Audiamus ergo ex ipsamet Incarnata Sapientia expressiorem imò ipsissimum Diuinitatis characterem: *Quis ex vobis arguet me de peccato*? Inquit Christus suam Diuinitatem tandem aliquando cumulatissimè expressurus; siquidem omnis purus homo mendax. Iam verò, Diuinitatis Imago acclamatur Maria de nullo ergo peccato eam redargui posse, fatendum est; non quidem ex natura sua, vt Christus Dominus, sed ex mero Dei priuilegio; vt sæpe dictum est. *Nullum dubium est de Matre Domini* (inquit Hieronymus) *Quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset; cùm hoc fuisset ad opprobrium Filij sui*.

Serm. 3. de Aff.

Ioa. 1.

Col. c. 1.

Io. 8.

V. Pœa. 17.

216 Et quamuis in reliquis creaturis aliquod ipsius Diuinitatis vestigium dignoscatur, attamen per vnam Deiparam Mariam quãtus sit Deus dignoscitur auctore aureo Chrysologo: *Quantus sit Deus satis ignorat, qui huius Virginis mentẽ non stupet, animum non miratur. Hinc* (meritò exclamet Eminentiss. Pe-*Carol. Latius de Immac. Concept.* trus Damianus) *taceat, & contremiscat omnis creatura, & vix audeat aspicere tantæ dignitatis immensitatem*. Vna siquidẽ Maria Diuinæ omnipotentiæ limites, Deique bonitatis, ac sapientię metam attigit, rectè docet Seraphicus Doctor. *Ipsa est, qua Deus maiorem facere non potest* (inquit Bonauentura) *maiorem mũdum posset facere Deus; maiorem quàm Matrem Dei non posset facere Deus*.

Ser. 140.

Se. de N. V.

Spec. V. c. 8.

217 Hinc pro sũmo Mariæ encomio, satis fuit Euangelistis de ea dixisse: *De qua natus est Iesus*, inquit S. Thomas de Villanoua: *SS. Euangelistæ de Maria laudibus silent, quoniam ineffabilis est eius magnitudo; satis fuit de ea dicere: DE qua natus est Iesus*. Quod rectè expendens D. Anselmus, inquit: *Hoc solum de S. Maria Virgine prædicare, quòd Dei Mater est, exceedit omnem celsitudinem, quæ post Deum dici, vel cogitari possit*. Vnde bene intulit S. Præsul, omnem eam puritatem de gloriosissima Deiparente prædicandam, qua maior sub Deo nequit excogitari; atque adeò omnimodam immunitatem tam ab actuali, quàm ab originali peccato de Maria acclamandam. Si enim Deipara fędata vnquã fuisset aliqua peccati sorde, vtiquè eius puritas non solùm non esset maior omni alia sub Deo excogitabili puritate, sed etiam esset de facto minor Angelorum puritate, vt qui nulla vnquam peccati sorde sordidati.

I. de exc. V. c. 6.

218 Audi Angelicum Doctorẽ, quid de Virgine Deiparente cõcinat: *Rationabiliter creditur, quòd ea quæ genuit Vnigenitum à Patre plenum gratiæ, & veritatis, prę omnibus alijs maiora dona gratiæ, & priuilegia accepit*.

3. p. qu. 27. ar. 1.

Maiora ergo dona gratię, maioraque priuilegia accepit Virgo Deipara quàm ipsimet Angeli, ex Angelico Doctore; cùm igitur Angeli fuerint, & in gratia creati, & nunquam vlla peccati sorde maculati, rationabiliter ergo cum eodem Angelico fatendum est, cum maioribus donis gratiæ fuisse Deiparæ animã creatam, ac longè nobiliori priuilegio eam ab omni peccati macula fuisse præseruatam.

219 Cecinerat olim Fulbertus, Episcopus Carnotensis: *Aue Maria electa, quæ immaculata semper extitisti ab exordio tuæ creationis, quia paritura eras Creatorem totius sanctitatis*; Verùm hoc solo non contentus Aquinas, gloriosissimè contendit, Deiparentis Mariæ puritatem, omni alia creata puritate longè maiorem acclamandam: *Rationabiliter creditur, quòd ea quę genuit Vnigenitum à Patre plenum gratię, & veritatis, præ omnibus alijs maiora dona gratiæ, & priuilegia accepit.* Fortè alludens ad illud Chrysostomi, sic de eadem Deipara concinentis: *Verè dignum, & iustum est glorificare te Deiparam, & semper beatissimam, ac penitus incontaminatam Matrẽ Dei nostri; honoratiorem Cherubim; & gloriosiorem incomprehensibiliter Seraphim.*

Se. de N.V.

Vide num. 1169.

220 Dixerat olim S. Romanus Diaconus: *Maria Virgo Angelos puritate transcendit.* Itẽ & Ioannes Euchaita: *Immortalem naturam immaculatissima sanctitate mortalis præcurrens superasti, dum puella tenera, carne liberos Angelos nitoris intaminatissimi laude post se reliquis.* Sed neque hoc contentus Aquinas, Duce Anselmo, asserit, Deiparæ puritatem, eam esse, qua sub Dei puritate nequit maior excogitari: *Decens erat* (inquit Anselmus) *vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quẽ de corde suo æqualem sibi genitum, tanquam se ipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus idemque communis Dei Patris, et Virginis Filius.* Subdit Angelicus: *Puritas intenditur per recessum à contrario; & ideo potest aliquod creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis sine vlla contagione peccati, & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali fuit immunis. Fuit autem sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum.* Mariana ergo puritas in hoc solùm, per Angelicũ, ipsius Diuinæ puritatis culmen non attingit, quia erat in potẽtia ad peccandum.

Vide num. 1183.

Vide num. 085.

221 Vnde, idem Angelicus Doctor concludit, Deiparæ puritatem esse prope infinitam: *Beata Virgo ex hoc, quòd est Mater Dei, habet quandam dignitatem infinitam, ex bono infinito, quod est Deus; & ex hac parte non potest aliquod fieri melius eis.* Cui accinens Seraphicus Doctor, inquit de Maria: *Ipsa est, qua Deus maiorem facere non potest.*

1. p. qu. 26.

Cit.

222 Et quidem meritò; nam si Deus maiorem facere potuisset, vtiquè eam sic facere debebat. Audi D. Methodium, sic eidem Virgini gratulantem: *Euge euge, quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur; Deo enim vniuersi debemus, tibi autem etiã ille debet; proinde qui dixit: HONORA patrem tuum, & Matrẽ tuam, vt is decretum à se promulgatum obseruaret, & alios excederet, omnem Matri & gratiam, & honorem impendit.*

Or. de Pur.

De-

223 Debuerat ergo Deus, iure filiationis, suæ Matri, & omnem gratiam, & omnem honorem impendere; ergo non solùm dicendum est, Deum ei abundantissimam præseruationis gratiā impendisse ad vincendum tam actuale, quàm originale peccatum; verùm etiam, adeò eam plena manu tum naturalibus donis, tum supernaturalibus charismatum priuilegijs condecorasse, vt verè cum Angelico, ac Seraphico Doctore prædicare possimus, Deum Maria maiorē facere non posse.

224 Et quidem, si tibi datum fuisset efficere tuam Matrē prout libuerat, nonne in eam efformandam, omnem tuam operam impendisses? *Nullus tam crudelis, tamque impius reperitur* (rectè docet Bernardinus de Bustis) *Qui si matrem suam facere posset, eam perfectissimam facere non contendat.* Inde meritò concludit: *Dominus ergo noster omni pietate repletus, qui benedictā Virginem, de qua erat nasciturus summo studio, & arte fabricauit, profectò Sāctissimum illud tabernaculum tanta claritate decorauit, vt nihil nobilius, nihil excellentius, nihilue purius in toto orbe terrarum valeat excogitari.* Le. 5.

225 Tenebatur etiam ad hoc Deus iure præcepti de honorādis parentibus tam solemniter à se lati. Cùm enim Christus D. non venerit soluere legem, sed eam adimplere, vtiquè eam legem non adimpleuisset, si electissimā Parentem, in fœdissimā Diaboli seruitutē, per originale peccatum, deuenire permisisset. Ita excogitauerat Cancellarius Parisiensis: *Cùm tu Summus Princeps velis habere Matrē carnaliter in terra, illi certè debebis honorem, reuerentiam, & seruitium* (bene inquit Gerson Christū D. alloquens) *nunc autem appareret illam legem non bene adimpleri, si in huiusmodi abominatione, immunditia, & subiectione peccati originalis aliquo tempore permitteres illam, quæ esse debet palatium totiùs puritatis.* Proinde longè antea dixerat D. Methodius citatus: *Qui dixit: Honora patrem tuum, & matrem tuam, vt is decretum à se promulgatum obseruaret, & alios excederet, omnem Matri gratiam, & honorem impendit.* Ser. de Coc.

226 Ad quod itē tenebatur ratione proprij honoris; siquidē parentes gloriosi, gloria filiorum, iuxta illud Sapientis: *Gloria filiorum patres eorum.* Atque illud item Ecclesiastici: *Gloria hominis ex honore patris sui, & dedecus filij, pater sine honore.* Quare, si Virgo Deipara fuisset, per originale peccatum, Diaboli serua, sanè in dedecus, opprobriumq; Filij sui cessisset, vt rectè docet D. Hieronymus: *Nullum dubiū est de Matre Domini* (inquit Doctor Maximus) *quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filij sui.* Cui succinens Magnus Augustinus: *Cùm de peccatis agitur* (inquit) *nullam prorsus volo habere quæstionem; iam enim scimus, quòd ei plùs gratiæ collatum fuit ad vincendum ex omni parte peccatum, quia eū concipere meruit, & parere, quem constat nullum habuisse peccatum;* & hoc: *Propter honorem Domini.* Prou. cap. 9. Cap. 3. Cit. Vide num. 581.

227 Hinc idem Augustinus exprobrans Manichæum in persona Christi, sic illi dicebat: *Hæc quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, & manu fabricata est mea.* Quasi illi diceret, Nonne si tibi datum fuisset efficere tuā Matrem prout libuerat, eam L. cons. har.

absque

absque dubio fecisses sine illis imperfectionibus, quas tu in mea Matre ponis? cur ergo non putas, me multò meliorem effecisse? imò adeò perfectam, omnibusque numeris, absolutam, qualem de omnipotenti manu Dei poteras sperare? Ne turberis ergo Manichæe, quòd de Muliere carnē sumpserim, quia egomet meis manibus eam mihi formaui, atque adeò tantæ puritatis, & perfectionis, prout tantæ Matris Dei condecebat maiestatem. Desine ergo tandem aliquando, eam Adami labe inquinatam somniare, quia, *Si potuit inquinari cùm ipsam facerem, potui & ego inquinari, cùm ex ea nascerer*; siquidem ita inconueniens quodāmodo fuit, quòd ego facerem Matrem meā inquinatam, cùm eam omnino Immaculatam efficere potuissem, ac si ipse ex ea nascerer inquinatus.

Bona u. cit.

Aug. cit.

228 Inde sic concludit idem Augustinus: *Dicat ergo qui cognouit sensum Domini, & qui consiliarius eius fuit, numquid non pertinet ad benignitatem Domini, Matris seruare honorem, qui legem non soluere venerat, sed adimplere? Lex enim sicut honorem matris præcipit, ita inhonorationem damnat.* Cui succinens Anselmus ita clamat: *Insciane fuit, & impotens sapientia Dei, et virtus mundum sibi habitaculum cōdere, remota omni labe conditionis humanæ? Angelis alijs peccātibus bonos à peccatis seruauit; et fœminam, Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?*

Ibid.

Cap. 6.

229 Improperabat olim Deus per Malachiam Prophetā, Israëlitico populo, quòd ab illo neque timeretur vt Deus, neque vt Pater honoraretur: *Filius honorat patrem, et seruus Dominum suum; si ergo ego Pater sum, vbi est honor meus? et si Dominus ego sum; vbi est timor meus?* Certè, si Deus permisisset Mariam Matrē suam in seruitutem Diaboli incidere, vtiquè idem poterat Filio suo gloriosissima Deipara dicere confidenter, Filius honorat Matrem suam; si ergo ego Mater tua sum, vbi est honor meus?

Cap. 1.

230 Quod expendens Raymundus Paschalius celeberrim⁹ Doctor Dominicanus, sic docuit super illud Pauli: *Per quem accepimus gratiam, et Apostolatum.* Subdens: *Deus de more habet, vt quando ad munus aliquod, siue officium illustre, et præstantissimum assumit aliquem, semper illum solet ornare virtutibus, et gratia; non qualicumque gratia, sed illa quæ deceat dignitatem, et excellentiam officij, ad quod est a Deo vocatus, et electus; et hæc est D. Thomæ sententia in 3 p. q. 27. ar. 5. ad primum. Et hinc colligere licet, quòd cū B. Virgo Maria adscita, et electa, imò præelecta fuerit ad tantum munus, quale est esse Filij Dei naturalis, veram, et propriam Matrem, consequens est, et rationi consentaneum, omnia genera gratiarum (quarum ipsa capax esse poterat) fuisse ei collata; etc. et ex hoc quoquè (tametsi scriptura taceat) valde credibile est, Mariam Dei Matrem ab omni labe peccati fuisse semper immunem; talis enim sanctitatis gradus, et puritatis et Filium, et Matrem maximè decebat, licèt dispari modo illum gradum gratiæ ambo consequuti fuerint, alter per naturam, alter verò per gratiam.*

Cap. 1.

231 Nec minùs piè nobis adsuaet P. Fr. Aloysius Granata, eiusdem Ordinis, his luculentissimis

tissimis

Serm. 1. de Conc. tissimis verbis: *Vt magnum filij dedecus est, ex accusanda Matre nasci, ita non vulgaris eius honor est, de honestissima genitrice gloriari Quocirca, si filiorum in manu esset, vt matrem eligere, aut efficere possent, haud dubium, quin eam supra cunctas fœminas ornatissimam, et honestissimam eligerent. Cùm igitur Dei Filius hac tanta potestate praditus esset (qui solus, et matrem eligere, et talem facere posset, qualem vellet, nec hoc ipsum maioribus expensis, quàm sola voluntate efficere posset) quis iam dubitare queat, eum Matrem supra creaturas omnes excellentissimam, atque sanctissimam elegisse? quis enim rem adeò pretiosam, tam facili pretio, hoc est, solo voluntatis nutu comparare nollet?* Proinde si id noluisset, ex hoc etiam capite in eiusdem Christi Domini opprobrium cessisset.

232 Quod vlterius ex recentiorum adytis elicere lubet. Et quidē si Virgo Maria fuisset in peccato concepta, verum esset dicere, in omni rigore, adhuc post eius sanctificationem, & gratiæ collationē [Mariæ caro fuit sub peccato] atqui caro Christi fuit caro Mariȩ, ergo caro Christi fuit sub peccato; quod horret animus audire. Inde itidē posset inferri: Ergo caro Christi peccatum nouit, atque adeò Christus peccatum nouit, quod est apertè cōtra Apostolum de Christo docentem: *Qui peccatū non nouit, pro nobis peccatum fecit*, id est Hostiam pro peccato. Imò ipsemet Christus D. de se clamabat: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Argui tamen posset respectū illius partis, quā ex Matre Maria sumpsit, & quam nunquam amisit, si ipsa Deipara Maria fuisset in peccato cōcepta. (Vega. n. 208.)

233 Hinc vlterius, posita communicatione idiomatum, nempe quòd ea, quæ sunt propria cuiusuis naturæ in Christo dicātur, & de altera, & è conuerso; prout cōstat ex Cōcilio Ephesino, sic docente: *Si quis non confitetur, Dei Verbū passum carne, crucifixum carne, anathema sit.* (Conc. c. 12.) Proinde discursus iste [Caro Christi circūcisa fuit, ergo Christus circumcisus fuit, ergo Deus circumcisus fuit] non solùm verissimus est, sed etiam fide Diuina tenendus. Quo supposito, sic licet argumentari, considerando (maioris claritatis gratiâ) Christū in instanti suæ conceptionis; Si Deipara fuisset in peccato concepta, vtique verum esset dicere: Caro Mariæ fuit sub peccato: sed caro Christi fuit caro Mariȩ: ergo caro Christi fuit sub peccato: ergo Christus fuit sub pecato: ergo Deus fuit sub peccato; sicuti dicebamus de carne Christi respectū circumcisionis ratione communicationis idiomatum. Similiter, si Diuinum Verbum sibi vniuit carnem, quȩ fuit in peccato cōcepta, consequenter assumpsit illam, quȩ olim fuerat Diaboli serua, ac inferno digna; ex quibus quot absurda inferantur, alijs altiùs contemplanda relinquimus.

234 Neque dicas, primam illā Mariani embryonis partem sub peccato originali conceptam, fuisse iam deperditam tempore Incarnationis Verbi, cuius loco iam aduenerat alia, quȩ nunquā fuerat sub peccato. Cōtra enim est, primò quia hoc est solùm sub Philosophorum opinione; fide tamen diuina certissimè fatendum est, Christi carnem nūquam fuisse sub peccato, sed tātùm in similitudine carnis peccati.

cati. Secundò quia, manente eadem semper persona, moraliter semper idem numero homo censetur, quamuis aliæ partes materiæ deperdantur, aliæ earum loco substituantur.

235 Ex quibus adhuc impossibile videtur, Virginem Deiparam fuisse originaria labe maculatã; quod sic suadetur. Si Virgo Deipara fisset in peccato concepta, darentur duæ contradictoriæ propositiones, simul verę; hę enim duę propositiones [Christus peccatum nouit: Christus peccatum non nouit] contradictorię sunt; & tamen secunda est de fide certa, altera verò sequitur in sententia Aduersariorum, vt supra dictũ est; ergo &c. Cui censioni adsauens D. Anselmus relatus à doctissimo Bachonio, ita inquit: *Ordinari ad concipiendum Sanctum Sanctorum, et non esse sanctum, includeret cõtradictionem*. Atque adeò Maternitas Dei habet oppositionẽ moralem ex natura rei cũ peccato.

236 Audi Illustrissimum Catharinum sic nobis succinentem: *Quare, dum ipse mecum intimis pręcordijs contemplor, quàm grãde, quàm magnificum sit esse excelsam Dei Matrem, et quàm indignum computari sub macula, ac fatore peccati, hoc est sub ira Omnipotentis Dei, ac turpissima Diaboli seruitute, maxima quidem dissonantia offendor*. Neque profectò est, qui omni affectione semota rem tranquillius tractãs, hanc dissonantiam non sentiat. Verùm quia nonnulli adhuc Magistrorum traditionibus malè affecti inueniuntur, nil mirum si à re tam absona non afficiantur. Claudat ergo pręsentem Pęana Mellifluus Doctor: *De Immaculata Virgine Immaculatus processit, omnium maculas purgaturus*; cõcludit Bernardus.

lib. 1.

Ho. 2. sup. Miss. est.

Pœan Octauus

Redemptionis Humanæ.

237 INter alia dignissima Magnę Deiparę Marię encomia, meritò Corredemptricis encomium enumerandum; cum per ipsam fructus meritorũ Redemptoris nostri, & eius filij nobis applicentur, sic ipso iubẽte Redemptore, & ipsa tradiderit carnem filio Dei, qua factus homo patiens, homines redemit. Vnde Augustinus vel cũ tanto doctore exordiar. *Hęc (inquit) prima matris damna resoluit, hęc homini perdito redemptionem adduxit: mater generis nostri pœnam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria, Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit*. Eadem mente eadem V. Deiparam alloquitur D. Ambrosius his cõceptis verbis: *Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, Filio tuo. Tu captiuorũ redemptio, et omnium salus. Aue salus mundi, etc.*

Ser. 35. de Sanct.

Epis. ad Sab.

238 Accinit Augustino Bernardus: *Eua ministra seductionis, Maria propitiationis: illa suggessit prauaricationem, hæc iniecit redemptionem*. Nobilis quidem contrapositio inter Euam culpę matrem, & Mariam matrem gratię; sicut enim illa humani generis primaparens initiũ fuit cõtagiosi morbi originalis peccati, ita è contra Deiparens Maria optatę salutis per Christum filium suum, quem nobis edidit Redemptorẽ, attulit gratię remedium:

Ser. de Ver. Apoc.

medium: illa veneno culpæ occidit, Hæc gratię alexipharmaco viuificauit: illa seruituti Diaboli addixit, Hęc de turpissima seruitute vindicauit: illa nos vendidit cōsensu, Hæc redemit assensu. Vnde Ecclesia tātorum bonorum Auctrici sic meritò plaudit: *Quod Eua tristis abstulit, tu reddis almo germine*. Addit idem Bernardus, & tanti beneficij nobilem effectum: *Per te Virgo* (ait) *S. Ecclesia repleta est, infernus euacuatus, & ruina cælestis Hierusalem restaurata*. Satis ergo piè Doctor Laurentius à Ponte inquit: *In cælo ni fallor non solùm Christiferi, sed & Mariani Marianitæ dicemur. Nec solùm in fronte signum T. sed etiam & Mariæ circumferemus, vt potè præcipuè ab ea saluati, precipueque sui.*

Ser. 8.

To. 2. in l. Sap.

239 Dicamus ergo cum D. Hieronymo: *Veneremur salutis Auctricem, quæ dum Auctorem suum concepit de cęlo nobis Redemptorē præbuit in terra.* Idque factum est (inquit Irenæus) vt omnium bonorum inter puras creaturas principium eā veneremur: *Vniuerso generi humano caussa salutis facta est* (subditque) *Quid est quòd sine Mariæ consensu non perficitur Mysterium Incarnationis? quia nempe vult Deus illam omnium bonorum esse principium.*

Epist. de Assump.

L. 3. cont. Vale.

240 Sed perscrutemur, quęso, in quonam sensu Virgo Deipara dicatur nostræ salutis caussa, nostræ salutis Auctrix, Christi Coadiutrix, & Corredemptrix. Et quidem primò certum est, V. Deiparam non fuisse primariam caussam, ac veluti principalem nostræ salutis; siquidem hoc propriū fuit Christi D. qui ad æqualitatē satisfecit pro omnium hominum peccatis; sed sicuti Eua dicitur caussa nostræ ruinæ extitisse, mortemque ac peccatum in mundum inuexisse ex eo, quia Adamum ad transgressionem diuini præcepti allexit, ita è contrario Virgo Deipara benè dicitur caussa nostræ salutis, quia secūdum Adamum Christum peperit, eumque precibus allexit (alioquin lubentissimè ad opus nostre salutis currentem) vt ęterni Patris mandatum exequeretur, Deumque nobis infensum placaret sanguinis effusione; proinde cùm Filius haberet aliquid Matris proprium, vtique V. Deipara aliquid quod suum erat pro communi hominum salute ęterno Patri obtulit in Filio. Vnde D. Bonauentura aptè inquit: *Sic Maria dilexit mundum, vt Filiū suum Vnigenitum daret.*

241 Virgo igitur Deipara Christum Dominum nobis gignens, vtique Materiam subministrauit, ex qua Deus summi valoris nummum excudit, hoc est ipsius Christi Domini humanitatem; in qua, mediante hypostatica vnione ad Diuinum Verbū, imprimens sui infiniti valoris sigillum, eam in Bancho Crucis soluit pro superabundanti, nedùm æquiualenti pretio, quo humanum genus sibi cōèmeret, ac à potestate Diaboli redimeret. Proinde ipsa Virgo Deipara meritò deprædicatur Christi Coadiutrix; ac Corredemptrix, dum humanitatem, tanquam defęcatissimi auri materiā exhibuit Christo; Christus verò nostræ redemptionis caussa principalis, quatenus ab eius Diuinitate, eiusdem Christi operationes Theandricæ infinitum valorem sumentes, quasi sigillo Diuinitatis excussæ, superabundans quidem, nedū ęquiualens, extitere pretium humanæ libertatis,

tatis, redemptionisq; Ea propter D. Hieronymus cùm priùs dixisset: *Deiparam veneramur salutis auctricem*; veluti caussam à priori subinde assignans, ait: *Sanguinem, quem pro Matre obtulit, de sanguine matris accepit.* Ep. de Ass. Hom. 1. de Nat.

242 Idem etiam innuit, sub alia tamen allegoria, Guillelmus in Cantica Canticorum, cùm eandem Virginem his verbis alloquitur: *Da illis de carne tua victimam reconciliationis humanæ.* Humanitatis enim victimam, quam pro hominum peccatis Christus Dominus in ara Crucis obtulit in holocaustum, nonne à Virgine Deipara acceperat? Magnam igitur partem habuit in humana redemptione Deipara Maria. Vnde meritò S. Bernardinus adeò extulit, illud *Fiat*, Mariæ, quo Diuinum Verbum nostra conuestiuit humanitate, qua humanum genus à Diaboli seruitute redimendũ erat: *Quidquid per plurima Fiat à Domino factũ est, nunc in B. Virginis vnico verbo Fiat, redditur reformatum.* T. 2. Se. 48.

243 Quòd autem Virgo Deipara, non solùm vnà cùm Aeterno Patre communem Filium pro totius generis humani redemptione morti tradiderit, vt benè expendit D. Bernardinus, his luculentissimis verbis: *O mira circa nos vtriusq; parentis Iesu Christi pietatis dignatio! O inæstimabilis Dei, & Virginis dilectio caritatis! qui vt seruũ redimerent, communem Filium tradiderunt propter nimiam caritatem, qua Deus & Virgo nos miseros peccatores dilexerunt*; Verùm etiam eundem Filium precibus allexerit (alioqui in nostram redemptionem currentẽ) vt Patris mandatum exequeretur, Deumque humano generi infensum placaret sãguinis effusione; ita docuit Cardinalis Hailgrinus apud Delrio: *Species mulieris exhilarat faciem viri potentis, cumque humiliat; seuerum, & austerum emollit. Huius mulieris speciem sic concupiuit Dominus, & ipsa eius desiderium in tantum superduxit, hoc est ad tantum excessum perduxit, vt ad nostram infirmitatem humiliatus sit Omnipotens, & qui est vita viuentium, emollitus sit ad mortem.* T. 1. Se. 51. in Can. c. 4

244 Quod vt clariùs elucescat, mentis oculis contemplemur Verbum Diuinum in primo suæ Conceptionis instanti liberam optionẽ à Patre habuisse, vt eligeret vel mortem subire pro totius humani generis salute; vel si nollet pati mortem, ipse tunc immortalis permaneret, & impassibilis. Si primum mallet, iam ex tunc humanæ saluti incumberet, cruciatibus expositus, ac morti crucis addictus; si verò mortem, neque tormenta subire nollet, tũc immortalis, ac impassibilis esset, cum maximo tamen dispendio totius generis humani, quod æternæ morti erat necessariò adiudicandum; Verùm tũc Dei Filius elegit potiùs mortem, ac tormenta pro nostra salute subire.

245 Quæro ergo hic, cur Christus D. potiùs elegerit vitam hanc tormentorũ pelago, mortique turpissimæ expositã? Certè id ex Diuina natura non hausit cùm Deus æquè sibi complaceret, quòd moreretur Christus, vel quòd morti non subijceretur (vt placet pluribus non inferioris notę Theologis, quos tacito nomine laudat Vega) quæ doctrina satis nititur in illis eiusdem Christi verbis Ad Petrum: *An putas, quia non possum rogare Patrẽ meum, & exhibebit* num. 1777. Matt. c. 26

mi-

mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorum. Imposuit ergo Pater Filio præceptum humanæ redemptionis per mortē crucis, attamen penes eundem Christum erat eiusdem præcepti duratio; adeò vt, quoties petijsset à Patre, vt tale præceptū. auferret, ita factum fuisset; quæ petitio æquè quidem Deo grata fuisset, sicut fuit, & ipsius præcepti adimpletio; maluit tamen Christus D. ipsum Patris præceptum adimplere, quàm illius dispensationem obtinere. Vnde ergo quæso, Christus *D.* emollitus est, vt pro homine redimendo, morti turpissimæ addiceretur? profectò dicendum est, ab humanitate hausta à mitissima parente Maria, tantamque pietatem, tantamque mansuetudinē hausisse à carne Mariæ, adeò in humanam salutem propendentis, vt maluerit pro hominū salute perpeti mortem, quàm Paterni præcepti obtinere dispensationem, vt dictum est.

246 Id ipsum innuere videtur eadem Deiparens Maria, cùm inquit: *Dum esset Rex in accubitu suo*, Hoc est, dum Rex in vtero meo tanquā in Maiestatis throno sederet: *nardus mea dedit odorem suum*; sed quid inde? *fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi*; adeò ei suauis extitit odor (nempe pietas) vestimenti acceptæ à me humanitatis, vt pro humano genere redimendo, mirrha tormentorum, mortisque crucis, florū fasciculus videretur. Quò videtur collimare S. Amadeus, dum ait: *Bonus odor, qui Regem in accubitu suo existētem per Virginem prouocauit, vt ad nos veniens nostra reciperet, sua daret.* Aptè Arnoldus Carnotēsis: *Diuidunt (ait) coram Patre inter se Mater, & Filius pietatis officia, & miris allegationibus muniūt redemptionis humanæ negotium, & condunt inter se reconciliationis nostræ inuiolabile testamentum; Maria Christo se spiritu immolat, & pro mundi salute obsecrat, filius impetrat, Pater condonat.* Sicuti ergo Eua dicitur caussa humanæ perditionis, quatenus Adamum ad trāsgressionem Diuini præcepti allexit, ita etiam Deiparens Maria meritò deprædicanda est caussa nostræ redemptionis, quatenus etiam Filium nouum Adamum suis precibus impulit, allexitq; ad subeundam mortem pro totius humani generis redemptione.

Cant. 1.

Hom. 2. de laud. Virg.

tr. de laud. Virg.

247 Ad hoc facit, quòd Christus D. crucis mortem, vt rem maximè arduam, valde difficilem, turpissimamque ex varijs motiuis, & circumstātijs respiciebat, prout ipsemet apertè innuit illis verbis ad Patrem: *Pater si possibile est, transeat à me calix iste.* Io. 19. Quam quidem rei arduitatem, præter æterni Patris volūtatem, nulla alia re meliùs superare potuit, quam Matris Mariæ voluntate allectus; & sicuti Patris voluntas agnita animos auxit ad crucis mortem alacri animo aggrediendam, vt præseferunt ea eiusdem Christi D. verba ad eūdem Patrem: *Veruntamen non mea sed tua voluntas fiat*; sic Matris Mariæ voluntas a Filio cognita addidit calcar ad tormēta, crucisque mortem subeundam.

248 Hinc fortassis non Matrem, sed Mulierem Christus in cruce animam agens dixit Mariam: *Mulier ecce filius tuus.* sicuti etiā tunc temporis, non Patrem sed Deum appellauit æternum Patrem: *Deus Deus meus vt quid dereliquisti me*; eò quia scilicet æternus Pater ita Filium suum

morti crucis addixerat, paternum veluti exuens affectum vt non Pater esse videretur; ita & Maria eundem Filium sic cruci, cruciatibusque deuouerat, quasi extranea Mulier, ac Materni affectus oblita; & quamuis vterque parens amantissimus, ita tamen communem Filium omnino spontaneè morti obtulere pro humana salute, vt in hoc erga illum se gesserint, tanquam alienæ personæ, ac parentum viscera, pietatemque paternam deponentes. Ea propter Epiphanius vocat Mariam, & Sacerdotem, & altare: *Virginem* (ait) *appello velut Sacerdotem pariter, & altare, quæ quidem mensam ferens, nobis dedit cælestem panem Christum in remissionem peccatorum*; instar enim veri Sacerdotis, hostiam Filij obtulit æterno Patri pro humani generis redemptione. Dicitur etiam altare, quia Christus semel tantùm in Crucis altari, at in Virginis Mariæ corde singulis horis offerebatur, quotiescúnque illum iubens pro humana salute morti deuouebat.

Ser. de laud. Virg.

249 Cuius admirandæ Marianæ fortitudinis fuit egregius contemplator D. Bonauentura, cùm inquit: *Mater per omnia conformis Patri, & Filio, in hoc miro modo debet laudari, & amari, quòd adeò compassa est, vt si fieri potuisset, omnia tormenta, quæ Christus pertulit ipsa libentius sustinuisset; & nihilominùs placuit ei, quòd Vnigenitus eius pro salute generis humani offerretur. Verè ergo fuit fortis, & pia, dulcis pariter, & seuera, sibi parca, & nobis largissima.* Quare sicuti Christus mortē voluntariè perferens pro humana salute satisfecit, ita Virgo Maria Filium morti spōte deuouens omnium hominum salutem impetrauit.

1. sen. d. 48 q. 2.

250 Audeam non solùm Sacerdotem, & altare appellare Deiparam Mariam, sed etiam & victimam, non carnificis manu, sed eximię caritatis affectu, omni gladio ancipiti, penetrabiliori, pro hominum salute in ara cordis Deo oblatam: *Ipsa sine strepitu seipsam mactans in altari interiori* (inquit Arnoldus Abbas Carnotensis) *& ligna, & flammas, & latices conferebat. Optabat Maria ad sanguinem animæ, & carnis suæ addere sanguinem, & eleuatis in cruce manibus celebrare cum Filio Sacrificium vespertinum, & cum Domino Iesu corporali morte redemptionis nostræ consummare mysterium.*

tract. super Mul.

251 Et alibi: *Hoc stupendum est, quòd consummata dispensatione incarnationis expiraturus Iesus Matrem tanto affectu honorat, victor suppliciorum, & quasi sui immemor ad Mariam de cruce conuertitur, & colloquitur, intimans quanti apud Deum meriti esset, & gratiæ, quam solam in illo puncto respiceret, cùm iam capite vulnerato, fossis manibus, & pedibus in vltimis esset. Mouebat enim eum Matris affectio, & omnino tunc erat vna Christi, & Mariæ voluntas, vnumque holocaustum; ambo pariter offerebant Deo, hæc in sanguine cordis, hic in sanguine carnis. Verùm breui est sermone colligendum, quo initio, quo progressu ad hunc beatitudinis cumulum Virgo Sancta peruenerit, vt cum Christo communem in salute mundi affectum obtineat.*

de lau. Vir.

252 En vt Virgo Deipara simul cum Filio in vnum conueniant pro salute generis humani recuperanda; & quidem si Christus pro hominum peccatis in ara crucis obtulit victimam, eam a

Matre Maria ad hoc acceperat; si Christus pro hominis salute mortem aggreditur, non solùm à Paterna voluntate impellitur sed etiam à Maternis precibus ad id allicitur; & si Christus in crucis altari, vi tormentorum sese immolat, vt Deum nobis infensum placaret, etiam Virgo Maria in ara cordis viuo caritatis igne pro humana salute sese incendit in holocaustum. *Maria ante crucem stabat, & pijs spectabat oculis Filij vulnera* (inquit Ambrosius) *quia spectabat, non pignoris mortem, sed mundi salutem, aut fortasse quia cognouerat per Filij mortem, mundi redemptionem, aula regalis putabat se, & sua morte publico muneri aliquid additurum.*

l.10 in Luc.

253 Quamuis ergo solus Christus D. ad æqualitatem, imò superabundāter pro omnium hominum peccatis satisfecerit, cōgruum tamen fuit, vt integrum sibi Christus reseruans satisfaciendę iustitiæ munus, reliqua tamen pietatis, & gratiæ officia in hoc cum Matre diuideret, & sic vterque ad opus nostræ redemptionis cōcurreret: *Bonum non erat* (inquit Bernardus) *hominem esse solum, sed congruum magis, vt adesset nostra redemptioni vterque sexus, quorum corruptioni neuter defuisset*; sicq; vterque sexus nostræ incumberet reparationi.

Ser. de verb. Apoc.

254 Bene igitur Virgo Deipara dicitur mysticè adiutorium illud secundo Adamo exhibitum, & quidem simile certo modo sibi, in gloriosissimo Redemptionis opere, vt aptè etiā expendit Richardus de Sancto Laurentio: *Fuit Dominus* (ait) *cum Maria, & ipsa cum Domino in eodem labore, & in eodem opere nostra redemptionis. Mater Misericordia Patrem Misericordiarum adiuuit in opere nostræ salutis*; *vnde prædictum erat de prima muliere: Non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorium simile sibi. Illa enim litteralis Eua viro suo non fuit in adiutorium, sed in destructorium magis; hæc autem in adiutorium, quia in manu fœmina tradidit Dominus Sisaram, & vna Mulier Hebræa fecit confusionem in domo Nabuchodonosor.*

l.1 de Lau. Virg.

255 Idem docet idem Auctor super illud Michææ: *Nunquid dabo Primogenitum meum pro scelere meo, Fructum ventris mei pro peccato animæ meæ*, Subdens hæc verba: *Caritate sua, qua vulnerabatur, Vnigenitum suum dedit pro sceleribus nostris, & Fructum ventris sui pro peccatis animarum nostrarum. Tunc impletum est illud, quod de prima muliere dixerat Deus in figura Mariæ, quasi loquens de secundo Adam; Non est bonum, hominem esse solum, faciamus ei adiutoriū simile sibi. Nolebat siquidem Deus Pater (si liceat ita loqui) solius Filij morte saluari genus humanum, & Diabolum condemnari, sed disposuerat in manu fœmina tradere Sisaram.* Pia quidem verba, ac sanctæ audaciæ plena.

Cap.6.

Lib.2.cit.

256 Non absque igitur mysterio dicitur Christus, solus absque alio viro passionis torcular calcasse: *Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum*; cur verò de fæmina reticetur? quia licèt nullus vir, vna tamen Maria Christum adiuuit in admirabili opere nostræ redemptionis. Audi eundē Richardū: *Quid est, quòd Dominus dicit: Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum? Verum est Domine; quòd non est vir* te-

Isai.ca.63.

tecum, sed Mulier tecum est, quæ omnia vulnera, quæ tu suscepisti in corpore, suscepit in corde; & sicut lancea militis perforauit latus tuum, ita gladius doloris eius animam pertransiuit, &c. & sicut tu salutem humani generis in cruce sitiisti, sic & ipsa sitiuit.

257 Quamuis ergo Deus Homo Christus Dominus Iesus, solus hominum redemptionem condignè faceret, satis tamen congruēter etiam dignissimam Parentem Mariā ad idem excellētissimum Corredemptricis munus adhibuit; tum quia eandem hominum redemptionem ipsa congruè promouerat; tum etiā vt Christi redēptio, quę quoad suam sufficientiam affatim perfecta fuit, quoad efficaciam in vnoquoque singillatim per Mariam suum sortiretur effectum, Ad quod faciunt verba illa S. Ildephonsi eandem Virginem sic alloquentis: *Concedas mihi adhærere Deo, & tibi; illi sicut Redemptori meo, tibi sicut operi Redemptionis meæ; quod enim in mea redemptione est operatus, in tuæ persona veritate formauit.* Nulla enim vocatio congrua, nullum efficax auxilium à Deo in nos deriuat, quod per V. Mariam ad nos non deueniat. Inde etiam dicitur Maria Deipara complere hominum redemptionem, quatenus gratiam per Christū nobis pręparatā per V. Mariam de facto nanciscimur.

l.de V.Ma. c.12.

258 Si quis ergo gratiarum flumina, ac glorię maria desiderat, Mariam sollicitet precibus, obsequijsque; ipsa enim tum fluminibus gratiæ, tum maribus glorię pręsidet. *Gloriosa Virgo Maria* (inquit D. Bernardinus) *eleuata fuit ad altitudinem regni vt de ea dici possit, quòd non solùm dominatur à Dan vsque Bersabee, sed dominatur à mari gratiæ, vsque ad mare gloriæ, & à flumine influxuū Diuinorū, vsque ad terminos orbis terrarum, super omnem creaturam regnans.* Vnde idem S. Doctor eam adūbrat in Paradisiaco illo fonte omnia irriganti: *Figurata fuit V. Maria in fonte illo, de quo Genesis secundo: Qui de terra ascendens, irrigabat vniuersam superficiem terræ.*

to.3.ser.11

259 Subditque ad Rem Bernardus: *Quis misericordiæ tuæ, ò Benedicta, longitudinem, & latitudinem, sublimitatem, & profundum queat inuestigare? nam longitudo eius vsque in diem nouissimum inuocantibus eam subuenit vniuersis. Latitudo eius replet orbem terrarum, vt tua quoque misericordia plena sit omnis terra; sic et sublimitas eius ciuitatis supernæ inuenit restaurationem, et profundum eius sedentibus in tenebris, et vmbra mortis obtinuit redemptionem.*

ser.4.de Ass.

260 Hinc meritò D. Bonauentura clamat: *Quid mirum si omnis gratia in Mariam confluxit, per quam tanta gratia ad omnes defluxit? ait enim B. Augustinus: gratia es plena, Maria, quam apud Deum inuenisti, et per totū mūdum effundere meruisti.* Quare sic concludit sapiens Idiota: *Accede igitur per deuotam mentis contemplationem ad gloriosissimam V. Mariam, quia per ipsam et cum ipsa, et ab ipsa habet mundus, et habiturus est omne bonum.* Redemptionis ergo fructus per Mariam distribuitur, plenaque manu hominibus applicatur; *Quia hæc est voluntas Domini* (succinit Bernardus) *qui totum nos habere voluit per Mariam.* Et: *Redempturus humanum genus, pretium vniuersum contulit in Mariam.*

in spec.

l.b.de B.V.

ser.de N.V.

Tan-

4.p.tit.15. cap.20. 261 Tādem D. Antoninus ex hactenus dictis rectè ostēdit, Virginem Deiparentem in omni genere caussę concurrisse ad excellentissimum nostrę redemptionis opus. Et quidem in genere caussę efficientis (inquit) post Deum, sub Deo, & cū Deo, quia ipsa Christum nobis progenuit, qui nos omnes recreauit, ac in pristinum statū redegit per suam mortem, & passionem, virtutem gratię conferentem in Sacramentis; imò & promeruit, vt suum Filium nobis gigneret. In genere caussę Materialis, eò quia Spiritus Sanctus de purissimis eius sanguinibus, medio eiusdem Virginis assensu sumpsit, quod in Christi corpus efformaret, per quod nostra redemptio operata fuit. In genere autem caussæ formalis, quatenus suo exemplo mundissimum speculum est omnibus se ad Deum conuertendi. Demum in genere caussę finalis, quia totū redemptionis opus, post Deum, in Christi Filij eius, vt homo est, ac etiam in eiusdem V. Deiparę gloriam, & honorem collimauit. Quis ergo credat eam sub diaboli seruitute, vnà cum humano genere, de facto extitisse, quę Redemptori Filio humanam carnem dedit qua ipsum genus humanum à tali seruitute redemit?

Cap.7. 262 Et quidem Doctor Gētium scribens ad Hebręos, vt omnimodam Christi D. sanctitatem ostenderet, omnimodamque ab omni peccato immunitatem de eo predicaret, argumentum vtiquè euidens existimauit, illum appellare Redemptorem: *Talis enim decebat, vt nobis esset Pontifex, Sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, et excelsior Cęlis fact⁹.* Quis ergo ad humani generis redemptionem sufficere poterat solus Christus Dominus, siquidem omnia sufficientia nostra ex Christo est; supposito tamen quod Deus decreuit, & Virginem Matrem ad idem redemptionis opus assumere (modo iā dicto) vtiquè talis decebat, vt nobis esset Corredemptrix Maria, sancta item, innocens, impolluta segregata à peccatoribus, & excelsior cęlis facta; atquè adeò tam ab actuali, quàm ab originali peccato immunis. Hinc tale adiutorium à Deo in redemptionis opere in figura nouo Adamo Christo datum, simile sibi vtiquè declaratur: *Faciamus ei adiutorium simile sibi*; hoc est, *sine vllo peccato*, bene subdit Bernardinus de Bustis. Lr.6.

263 Vtrumque nobis apertè innuit assidua illa Marię cum Christo D. coniunctio; si enim ab ęterno predestinatur Christus, etiam vnà cum illo prędestinatur Maria. Dictū est de Christo: *Adorent eum omnes Angeli eius*, At non sine Maria, *Super omnes Angelos exaltata ad cælestia regna*, vt canit Ecclesia. Venit Angelus de cęlo euangelizare in terris Verbum bonum, at quis meretur audire tale Mysterium, nisi quę de se confidenter ait: *Eructauit cor meum Verbum bonum*, vt quod priùs mente cōceperat, pręstito deinde consensu tam pro se, quàm pro toto humano genere, conciperet in ventre. Verbum ergo caro factum est, sed ex solius Marię carne compactum.

264 Adoratur infans à militia cælesti, sed cum Maria. Maria omnium prima ineffabili amore excipit in gremium, mira deuotione mundissimis pannis inuoluit,

noluit, incredibili lętitia ad materna vbera applicat, vnaque Maria eum summa lactat caritate. A pastoribus inuenitur, sed cum Maria. Adoratur à Magis, sed in sinu Mariæ. Acclamatur à Simeone, sed pręsente Maria. Asseritur verus Messias ab Anna Prophetissa, sed adstāte Maria. Secedit in Aegyptum, Herodianam fugiens rabiem, sed comite indiuidua Maria. Disputat in templo, sed in foribus adest Maria. Sacrat primo suo miraculo matrimonij sacramētum, sed iussu pręsentis Marię. Prędicat turbis, contendit audire, & Maria. Baiulat verus Isaac lignum crucis, sed sequente eum cum caritatis igne parēte Maria. Scandit aram Crucis Diuina victima pro hominum peccatis immolāda, sed pręsente Maria. Pendet de patibulo, humanę redemptionis cōsummans Mysterium, sed iuxta crucem Maria. Emittit spiritum, sed præ oculis Marię

265 Deponitur de cruce, reclinatur in sinu Marię. Inuoluitur syndone munda, sed ab eadem parente Maria. Reponitur in sepulchro, sed manibus eiusdem Marię. Resurgens apparet Mulieribus ac discipulis, sed primò Marię. Ascendit in cęlum, sed aspiciente Maria. Sedet ad dexteram Patris, ibique etiam consedere facit, & dignissimam Matrem Mariam. Inde gratias diffundit, sed easdem gratias distribuit per manus Marię. Demum ad iudicandum veniet, sed eius lateri assistente Maria. Vnde prudentes Virgines occurrent obuiam Sponso Christo, & Spōsę Marię. Verùm, quid mirum si Maria Christo adiutorium simile sibi fuit? Societas autem assidua aut similitudinē parit, aut omnino illam pręsupponit.

266 Concludamus ergo iuxta Pauli doctrinam; Talis decebat, vt nobis esset Corredemptrix Maria, *Sancta*, sine peccato mortali; *Innocens*, sine veniali; *Impolluta*; sine originali; atque adeò omnino segregata à peccatoribus. Cui succinens Bernardus; sic concludit super Missus est: *De Immaculata Virgine Immaculatus processit, omnium maculas purgaturus.*

Pœan Nonus

Marianæ Potestatis.

267 Virginem Deiparā Mariam verè, ac omni proprietatis rigore esse Reginā, ac totius Vniuersi Dominam, atque Imperatricem, patet primò ex iure Maternitatis Dei; secundò ex officio Corredemptricis, quia per Filiū suum, & carnem ab ipsa acceptam omnes homines libertate donauit; ac tertiò quia Spiritus Sanctus eā in veram spōsam sibi copulauit. *Mittitur Gabriel Angelus* (ait Chrysostomus) *et egreditur de Rege ad Reginam, de Imperatore ad Imperatricem, de ciuibus cæli ad Dominam Palatij*. Eandemque similiter salutat Ecclesia: *Aue Regina cęlorum, aue Domina Angelorum.* *in Luc.*

268 Et quidē Virginem Deiparam, iure Maternitatis Dei Regnum, Imperiumque in omnes alias creaturas sibi comparasse, docent primo communiter Patres. Sic luculenter Damascenus, de fide Orthodoxa: *Maria rerum omnium conditarum Domina effecta est, cùm Creatoris* *lib.4.c.15.*

Ma-

Mater extitit. Et alibi. *Oportebat Dei Matrē ea, quæ Filij erant possidere, atque ab omnibus rebus conditis vt Dei Matrem adorari. Quamquam enim semper ita cōparatum est, vt hæreditas à parētibus ad filios deuoluatur; nunc autem (vt eruditi cuiusdam viri verbis vtar) sursum sacrorum fluminum fontes fluunt; etenim Filius Matri res omnes conditas in seruitutem addixit*. Itemque alibi: *In cælo ac regijs sedibus sic Regina, Domina, Hera, ac verè Mater, & Genitrix Dei deposita est*. Quibus Deiparæ verum ius ad omnia vniuersi regna, ac dominium item directum in res omnes creatas, potestatem etiā in omnes homines, tamquam in veros seruos censuit inhærere.

Orat. 2. de Assun.

Orat. 1. de Assun.

269 Idem docuit Athanasius his verbis: *Quandoquidem ipse Rex est, qui natus est de Virgine, idēque Dominus est Deus; ea propter & Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara propriè, & verè censetur*. Vbi verum, ac proprium rerum creatarum dominium Deiparæ defert.

Sermon. de Deip.

270 Nec minùs clarè Rupertus: *Hæc* (ait) *in cælis Regina Sanctorum, & in terris Regina regnorū est* (caussamque addit) *Quandoquidem est Mater Regis coronati, quem constituit Dominus super opera manuum suarum; ac proinde constituta Regina, totum iure possedit Filij regnū*. Quibus verbis ex iure item Maternitatis Filij summi Regis, Deiparæ regnum, ac principatum omnium regnorum, non metaphoricè, ac per translationē, sed in omni defert proprietate,

in c. A. Can.

271 Luculenter etiam id ipsum fassus est Nicetas in celeberrima illa confessione, qua è Mauricis castris ad fidem catholicā receptus est, sic: *Sanctam præterea Virginem, quæ illum in carne pepererat, Dei propriè vereque Matrem esse credo, & confiteor; eamdemque vt reuera Dei, qui homo factus est, Matrem, atque idcirco Reginam omnis creaturę diuina gratia effectā adoro, & veneror*.

272 Suffragatur etiam D. Anselmus, libro de Excell. Virginis, ita: *Super hoc, cùm ipsam Dominam, per quam tanta bona illis prouenerunt, præ oculis habuerint; iuxta Deum, quem de suo vtero Virgo peperit, residentem, & iure materno, cælo terraque cum eodem Filio suo præsidentem*.

Cap. 9.

273 Clariùs tamen idem docuit Arnoldus Carnotensis, his verbis: *Nec à Dominatione, vel potētia Filij mater potest esse seiuncta; vna est Maria, & Christi caro, vnus spiritus, vna caritas; & ex quo dictum est ei, Dominus tecum, inseparabiliter perseuerauit promissum, & donū; vnitas enim diuisionem non recipit, nec secatur in partes; & licèt ex duobus factum sit vnum, illud tamen vltra scindi non potest, & filij gloriam cum matre, nō tam communem iudico, quàm eandem*.

274 Ex quibus gradum faciam ad rationem huius rei à priori, eò quia quilibet honor, & dignitas, qua à natura sua Filius gaudet, refunditur etiam in parentes, ex ipso naturali iure, vt bene docet Philosophorum Princeps, his verbis: *Amicitia paterna beneficiorum magnitudine differt, est enim pater caussa essendi, quod maximum esse certum est, &c. vnde naturà pater filiorum imperium obtinet*. Imò pater est proprij filij rex, atque adeò si filius erit rex, tunc pater erit magis rex, vt ipsemet docet

l. 8. eth. c. 11

ibi.l.10. Aristoteles, sic: *Societas patris ad Filios regni præsefert effigiem, nati namque patri sunt curę*; hoc est, parens ductu ipsius naturæ est filio superior, ac veluti ipsius rex naturalis; ac proinde si filius à natura sortiatur regnum, vtiquè Pater erit rex regis, adeoque absolutè rex; quodcumque enim Filius à natura ipsa sortitur, in parentem redundare necesse est.

275 Et ratio vlterior ex eodem Aristotele est, quia parens, & filius reputantur pro eadem substantia, & filius censetur pars aliqua parentis, vel etiam idem prorsus cum illo: *Pater, & Filius vna caro esse probantur*; inquit Gratianus, & Imperator Iustinianus: *Cum & natura Pater, & Filius eadem esse persona penè intelligantur*. Eadem mente loquitur Romanę eloquentię Princeps: *Cum filijs viui bona nostra partimur, quia pro eadem persona habentur*; bene docuit Cicero. Ex identitate ergo personarum, seu substantiarum inter parentem, & Filium, meritò infertur bonorum communitas.

25.q.3.cap. contrad.

l.fin.cap.de imb.

orat.3.in ver.

276 Neque in hoc obstat l.1.ff. De Senatoribus, vbi hęc habentur verba: *Consulares fœminas dicimus Consularium vxores*: adijcit Saturninus, *etiam Matres, quod nec vsquam relatum est, nec vnquam receptum*: Nam tale ius supponit in Filijs Consulatum, & Imperium per electionem, seu deditionem multitudinis; tunc enim vltro fateor filiorum regnum, & imperium in parentes non remigrare, quia tunc potestas illa solùm pendet ab Electoribus, solumque ei personę communicatur, in quam Electores dignitatem illã transferre intendunt; verùm cùm Imperium ab ipsa natura Filijs obuenit, tunc in parentes etiam illud refundi, necesse est. Cùm igitur Christus D. suapte natura, nempe ex vnione ad Verbũ, & non ex hominum electione, fuerit verè ac propriè omnium creaturarum Summus Rex, & Supremus Imperator, consequenter, & B. Virgo dignissima eius genitrix, idem Regnum, & Imperium cum Filio nacta est.

277 Imò, cùm longe potiori iure dicatur, sitque vna eademq, pesona, modo dicto, Maria cum Christo Domino, inquantum sola, absque alterius hominis, consortio ipsum conceperit Christum, consequenter longè potiori iurè Christi Filij regnũ, Imperiumque etiam eius Genitrici Virgini Mariæ subijcietur. Eleganter colllimauit Petrus, Damianus cùm ait: *In humano genere ille nobilis dicitur, qui claris maiorum titulis insignitur: B. Virgo Maria licèt generosa sit Patrum stirpe progenita, ab illo tamen trahit amplioris excellentiæ genus, qui de illa est nouo nascendi genere procreatus; clara proauorum titulis, sed incomparabiliter clarior generositate prolis, filia siquidem Regum, sed Mater Regis Regum.* Ser.2. de Nat.

278 Quoad secundum verò caput, satis supra dictum est, Virginẽ Deiparam vna cum Christo D. omnes homines in libertatem filiorum Dei vindicasse; quòd autem ex hoc item Imperium, ac dominium omnium creaturarum nacta fuerit, luculenter docuit D. Anselmus, his verbis: *Vtique cuncta, quæ Deus, bona, & vtiliter fecit in eo statu, quo condita fuerunt, sicut diximus, esse destiterunt, & per hanc Virginem in pristinum statum reuocata sunt, ac restituta; sicut* P.ca.VIII. cit.c.11.

ergò Deus sua potentia parando cuncta Pater est, ac Dominus omnium, ita B. Virgo Dei Genetrix suis meritis cuncta reparando Mater est, ac Domina rerũ. Deus est Dominus omnium, singula in sua natura propria iussione constituendo; & Maria est Domina rerum omnium, singula congenitæ dignitati, per eam, quam meruit, gratiam restituendo.

289 Sicut ergo Christus quia suo sanguine homines ex peccati captiuitate in libertatem vindicauit, iure Rex, & Imperator hominum nuncupatur, & est; Ita cùm Deipara sanguinem suum in Christo ad hoc sciens, ac volens subministrauerit, iurè Reginę, ac Imperatricis dominium in omnes homines habebit. Proinde meritò docuit idem Anselmus: *Hæc omni profuit creaturę, quam veluti coëmptam à seruitute in libertatem asseruit.* Vbi apertè Deipara iure coëmptionis soluto pretio homines suo addixit Dominio, ac ditioni. Orat. 1 de Assump.

280 Habet demum Deipara ius regni in omnes creaturas, regiamque potestatem, iure Spõsę Spiritus Sãcti, qui vices sponsi sustinens vterum absque viri semine fæcundauit; vnde non animę solùm, verùm etiam corporis Virginei Sponsus vocari potest Spiritus Sanctus, inquantum (vt dixi) Sponsi vices sustinens, absque vlla viri opera grauidauit. Cùm ergo omnia sponsi bona sint communia spõsæ, vt leges apertè docent; consequenter Virgo Deipara ex hac item bonorum societate cum Spõso, verum ius, ac dominium in omnes creaturas acquisiuit. l. Princeps, ff. de leg.

281 Deipara ergo non solùm in omnes homines verũ Dominiũ habet, sed etiam in Angelos suũ protendit imperium: *Si Reginã te Angelorum vocitem* (inquit Ildephonsus, eandem Virginem alloquens) *verè esse comprobaris.* Ser. de Ass. Sicuti, & ipsemet Christus Dominus, addit Arnoldus Carnotensis: *Christus Dominus, Maria Domina; constituta quippe est super omnem creaturam, & quicũque Iesu curuat genu, Matri quoque pronus supplicat.* de Lau. V. Signatque partes istius Principatus, Seraphicus Doctor: *Hoc etiam competit tantæ Imperatrici* (ait Bonauentura) *Quæ reuera Domina est cælestium, terrestrium, & infernorum; Domina inquam hominum, Domina Angelorum, Domina Dæmonum.* in specul. Sicuti ergo Christi imperium in cælestia, terrestria, & inferna loca porrigitur, rationales creaturas, irrationalesque complectitur; ita etiam eædem Magnę Deiparæ imperio mancipantur.

282 Sed inquiramus quęso, quãdonam hoc omnium creaturarum imperium capessiuit Virgo Deipara. Cùm enim ex dignitate Maternitatis Dei, ius hoc omne, imperiumque Virgo Deipara obtinuisset; hanc autem Maternitatis dignitatem nacta fuisset, postquam vtero Christũ concepit, quis asserere posset, item post Christi conceptum, dictum Imperium Virginẽ Deiparam obtinuisse.

283 Dicendum tamen omnino est, V. Deiparam, quamuis ob Maternitatem Dei omium creaturarum Imperium adepta fuerit, attamen ab instanti suæ conceptionis Imperium hoc nactã fuisse. Primò, quia ex communi Iurisperitorum glossa, in L. Cũ hęreditas, C. Depositi, sola electio sufficit ad ius conferẽdum, sic *Principẽ, ad hæc Rege patre viuente, quantumuis regni admini-*

strationem, & regimen non obeat, Regem tamen, & Augustum vocari. Non ex alio quidem capite, nisi quia constans ius ad regnum, & spes certissima illud suo tempore obtinendi, vtiquè eiusdem Regni dominium, Regisque appellationẽ iurè Principi defert.

284 Ita similiter filius, qui certò paternam aditurus est hæreditatem, quamuis illam actu non possideat, adhuc tamen Dominus paternę hæreditatis iure nuncupatur; eò quia ius ipsum in illa bona, etiam antequam capessat actu hæreditatem, illũ eorũdem bonorum Dominum, & efficit, & denominat. Quod ex Apostoli doctrina deducitur, sic ad Galatas dicentis: *Dico autem, quanto tempore hæres paruulus est, nihil differt à seruo, cùm sit Dominus omium; sed sub tutoribus est vsque ad præfinitum tempus à patre.* c.4. Vbi apertè vocat paruulum hæredem paternorũ bonorum *Dominum* etiam antequam eam adeat hereditatem; eò quia ius certissimum in paterna bona, etiam priusquam eorumdem bonorum hæreditatem nanciscatur, verum Dominum constituit. Iam vèrò Deus V. Mariam, *In æternitate consilij sui Dominatricem, & Reginam Angelorum statuit*, vt bene inquit Anselmus, ex eo quidem, quòd etiã ex tunc in Deiparentem, prçelegerat; consequenter etiam à primo suę Cõceptionis instanti certum, & infallibile ius in omnes prorsus creaturas, imperiumque obtinuit.

285 Huc collimant illa eiusdem Virginis Deiparæ verba: *Dominus possedit me in initio viarum suarum.* Prou.c.8. Vel iuxta D. Athanasiũ: *Dominus præfecit me initium viarum suarum.* Nomine autem viarum, intelliguntur creaturę; initium, autem principium, vel principatum sonat; vnde sensus est: *Dominus Principem me fecit omnium creaturarum.* ibi.c.13. Quod ipsamet etiam Deipara confirmat ibidem, dum ait: *Ab æterno ordinata sum*; alij verò ex Hebræo vertunt: *Ab æterno inaugurata sum Princeps.* Quare si B. Virgo certò & infallibiliter adhuc ab instanti suæ Conceptionis dictum ius habebat in omnes prorsus creaturas, consequenter meritò etiam ex tunc earum Princeps, ac Regina inauguratur.

286 Apertè adfauet D. Chrysologus, qui ex Maiestate Christi Filij nascituri, creaturarum dominium in Deipara, ac eiusdem Natiuitate aucupatur, super ea verba: *Ne timeas Maria*; vbi sic subdit S. Doctor: *Ante causa dignitatis Virginis enunciatur ex nomine. Maria Hebraico sermone, latinè Domina nuncupatur. vocat ergo Angelus Dominam, vt Dominatoris genitricem trepidatio deserat seruitutis; quam nasci, & vocari Dominam, ipsa sui germinis fecit, & imperauit auctoritas.* Ser.142. Cùm ergo eadem adfuisset caussa in eius Conceptione, cõsequenter etiam in sua Conceptione, veram omnium creaturarum Dominam extitisse necesse est.

287 In cuius Imperij signum omnes item creaturę illi inseruire certatim ambibãt. Cælum enim illam sole vestit: *Mulier amicta sole.* Apoc.c.12. Luna plantis crepidas subministrat: *Luna sub pedibus eius.* Sidera in regalem coronam compacta caput condecorant: *Et in capite eius corona stellarum duodecim.* Cęlestes sphęrę regales currus pręparãt: *Gyrum cæli*

cir-

circuiui sola. Ignis in sui custodiam satellitio munit : *Ego ero murus ignis in circuitu*. Aër regium attollit thronum: *Thronus meus in columna nubis.* Mitescit mare, vt ipsa tutò perambulet: *In fluctibus maris ambulaui.* Terra planat inuia : *Adiuuit terra mulierem.* Quid tum, *Tot creaturæ seruiunt B. Virgini, quot seruiunt Creatori,* cõcludit Bernardus.

Zac.c.2.

Eccl.c.24.

Apoc.cit.

288 Hinc pronum vtiquè erit præcipuum nostrum intentum aggredi, nempe Deiparam absque vlla originalis peccati labe fuisse conceptam; eò quia etiam in eo primo conceptionis instãti omnium creaturarum dominio potita est; cùm hæc duo satis inter se pugnent. Siquidem primus homo per peccatum, ita Dominium in omnes creaturas cũ iustitia originali adeptum, deperdidit, vt nunquam illud recuperauerit, quamuis gratiam, Deique amicitiam iterum obtinuerit; ergo si V. Deipara aliquando originali peccato subiacuisset, nunquam dominium in creaturas habuisset; cũ autem illud etiam in primo suę Conceptionis instanti habuerit, consequenter etiam in eo primo suæ Conceptionis instanti fuisse Deiparam originali iustitia condecoratam, fatendum est.

289 Confirmatur etiam ex eo, quia Deus constituit Adamum caput aliorum hominum, & ius ad gratiam, & iustitiam in reliquos ex se via naturali descendentes transfundendam ipsi cõtulit, in quantum maiori gratia, & iustitia eũ ditauit; atqui Deus Deiparenti Mariæ longè abundantiorem gratiam, iustitiamq; distribuit super omnes homines, & Angelos : *In Mariam totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit*; bene docuit Hieronymus. Eamque Caput constituit post Christum, omnium gratiarum, omniumque bonorum à fidelibus obtinendorum, prout bene etiam asseruit Bernardus, his verbis: *Hæc est volũtas Dei* (ait Mellifluus Doctor) *quæ totum nos habere voluit per Mariam, vt proinde siquid spei, siquid gratiæ in nobis est, ab ea nouerimus redundãre : ideo enim gratia plena dicitur, vt ex plenitudine illius accipiant vniuersi*; ergo si Adam fuit in abundanti gratia creatus, multo certè potiori iure in abundantiori gratia, anima Virginis Deiparę creanda erat.

Ser. de N.V.

290 Insuper, V. Deipara non solùm in Angelos, & homines, resque insensatas, sed etiam in Dęmones suum protẽdit imperium : *Hoc etiam competit tantæ Imperatrici* (inquit Bonauentura citatus) *quæ reuera Domina est cælestium, terrestrium, & infernorum; Domina inquam Angelorum, Domina hominum, & Domina Dæmonum.* Atque adeò: *Vt in nomine Iesu omne genu flectitur Cælestium terrestrium, & infernorum,* ita & in nomine Mariæ, exultant Cęlestes, gaudent terrestres, Dęmones contremiscunt. *Tantæ virtutis est, & excellentiæ tuum sanctissimum nomen, Beatissima Virgo* (ait doctissimus Idiota) *Quòd ad inuocationem ipsius cęlum ridet, terra lætatur, Angeli congaudent, Dęmones contremiscunt, Infernus conturbatur*; Cælum ridet, quia per Mariam impletur : terra lętatur, quia à Maria ad vincendum homo armatur: Angeli cõgaudent fidelibus, duce Maria, triumphantibus : Dæmones cõtremiscunt, quia habent contra se,

num. 282.

l. de cont. Deip.

se, Mariā belligerantē: Infernus cōturbatur, quia sub potēti manu Marię cecidit triumphatus.

291 Audi Alcuinum, satis elegāter describētē hanc in tartareos Principes Marianam potestatē: *Quid enim* (ait) *non horruerunt Principes tenebrarum, quando viderunt præter morem instructam omni armatura fortium contra se procedere Fæminam, scilicet Mariam, Hoc est incedebat Maria in mundo aduersus aëreas Potestates belligerans; & cum in nomine eius cunctus sit armorum apparatus, quid non exhorrescerent Dæmones? quid illas denigratas phalanges non perterrefaceret? cuius inuocatio omnibus aduersarijs nostris semper est terrori.* Imò, vt bene addit Hailgrinus: *Sicut arbor Crucis, terribilis est malignis Spiritibus; ita B. Virgo merito suæ rectitudinis, malignos Spiritus terret, & expellit.* Ser. de Nat. Sup. Cant.

292 Cuius rei signum efficax est, quòd magi, alijque huiusmodi cum Dæmonibus confæderati, quando se illis dedunt (vt bene obseruauit Cæsarius cum alijs) non solùm Deum, verum etiam specialiter, & Mariam abiurare coguntur. Vnde est, quòd sagę non portentur vespere à Dæmonibus ad suos cōuenticulos, nisi post pulsum capanæ ad Angelicam salutationem; & ante eundem pulsum matutino tempore easdem domum reportēt; quòd si forte contingat, dari dictum pulsum ad, *Aue Maria*, antequam domum peruenerint, & dum per aëra adhuc portantur, tunc Dæmon sagam deferens, eam confestim ex aëre in terram demittit, non absque magno lęsionis membrorum, ac vitæ periculo; quippe solùm eo audito signo, quo in fidelium mentes venerandum Marię nomen reuocatur, perterrefiunt Tartareę phalanges. lib.2.c.12. Lerichius c.25.

293 Aptè ad rem nostram Iob: *Homicida, fur, & adulter* (ait) *si subito apparuerit Aurora, arbitrantur vmbram mortis & sic in tenebris quasi in luce ambulant.* Sed quisnam sit hic homicida, fur, & adulter; quę verò hęc Aurora cuius admirabili luce fugantur, eleganti penicillo sic depingit D. Bonauentura: *De Homicida, fure, & adultero ait Iob: Perfodiunt in tenebris domos, sicut in die cōdixerant sibi, & ignorauerunt lucem; si subitò apparuerit Aurora, arbitrantur vmbrā mortis. Homicida Diabolus, fur Diabolus, Adulter Diabolus est. Homicida est, quia genus humanū occidit. Fur, quia quæcunque potest, nobis bona, subtrahit. Adulter, quia sponsam Dei animam corrumpit. Heu quanta nobis mala maligni spiritus faciunt? perfodiunt namque in tenebris ignorantiæ interiores domos mentium nostrarum; si autem subitò apparuerit Aurora, sic itò nobis aduenerit, & superuenerit Mariæ gratia, & misericordia, arbitrantur vmbrā mortis; id est, sic timēt Dæmones, sic trepidant; sic fugiunt, sicut homines fugiunt, & timent vmbram mortis.* Cap.24. Spec. c.13.

294 *Non sic* (inquit Bernardus) *timent hostes visibiles quamlibet castrorum multitudinem copiosā, sicut aëreæ potestates Mariæ patrocinium, vocabulum, & exemplum.* Eiusdem mentis fuit S. Bernardinus cùm ait: *Sicut magnus ignis effugat muscas, sic à sua ardentissima mente, & inflammatissima caritate Dęmones effugabantur, & pellebantur in tantum, quòd solum in modico nō ausi erant respicere mentem eius, nec de magno spatio illi appropinquare.* Similiter, & Thomas à Kem- Ser.2. sup. Miss. to.2.se.51.

opusc.3.p. fe.4. Kempis his verbis: *Expauescunt cæli Reginam Spiritus Maligni, & diffugiunt audito nomine sancto eius, velut ab igne. Horrent terribile, & sanctum nomen Mariæ, &c. Non audent apparere, nec possunt sua ludibria exercere, vbi nouerint nomen clarere S. Mariæ, tanquam tonitruum de cælo factum sit, prosternuntur ad S. Mariæ vocabulum.*

295 Audi demum quid ipsamet Deipara circa hoc reuelauerit D. Brigittæ: *Meum nomen etiam Dæmones verentur, & timent, qui audientes hoc nomen, Maria, relinquũt animam de vnguibus, quibus tenebant eam; sicut enim auis, quæ in prædam vngues, & rostrum habet, si audierit sonum aliquem, relinquit prædam; sic Dæmones audito nomine meo, statim relinquunt animam, quasi territi.* (l.1.c.9.) Vnde Maria plures æternis flammis addictos liberauit, prout innuit Richardus de S. Laurentio: *Qua* (inquit) *iustitia, vel quo iure ipsa saluet damnabiles, & sine pænitentia defunctos, quis sufficiat enarrare? constat tamen quod ita facit.* (l.4. de Lau. Virg.) Quot, Deus bone, ęternis flammis mãciparentur, nisi in Marianum asylum confugerent! *Tu cùm habeas maternam apud Filium tuum fiduciam, & potentiam* (ex Con. Vir) (D. Germanus eandem Mariam alloquitur) *nos qui sumus condẽnati, & non audemus intueri cæli altitudinem, tuis interpellationibus, & intercessionibus Deo nos efficis familiares, das salutem, et ab æterno liberas supplicio.* Bene ergo concludit Richardus citatus: *Subtracto* (ait) *nobis adiutorio Mariæ, statim labimur in peccatum; indeque in infernum.* (l.8.)

296 Addendum etiam pro hoc maximo Mariano Imperio, damnatos puniri citra condignum, primò ex Diuina miseratione, deinde ex Deiparæ Mariæ protectione, ac patrocinio. Sic Rutilius Benzonius: *Quantitas pœnæ damnatorum ex Dei misericordia, et intercessione B. Marię citra condignum taxatur.* (c.32.) Idem docet Dionysius Carthusianus, Aloysius Nouarinus, Bernardinus de Villegas, Christophorus Vega, aliįque communiter non inferioris notæ DD.

297 Age iam (vt ad rem nostrã redeamus) Deipara Maria habuit verum, & absolutum dominium in Dæmones adhuc ab instanti suę Cõceptionis (vt ostensum est) ergo neque tunc fuit illis per originale peccatum V. Maria subiecta, vt ex se satis patet; nequit enim quis pro vno eodemque instanti esse Dominus, & simul seruus respectu eiusdem. Quam rei impossibilitatem optimè innuit Nicolaus de Cussa, doctissimus Dominicanus, super illud Canticorum: *Sicut Lilium*; subdens: *Sola electa Dei Mater hoc habet, quòd in initio essendi, sub nequitia maligni deficere nequiuit.* (To.2.) (Vide Pa. 24) Quòd si alicui adhuc durum videatur, audiat eiusdem sacri Ordinis Prędicatorum Raymundũ Paschalium, Doctorem celeberrimum, in commentarijs ad Epistolam D. Pauli ad Romanos, sic dicentem: *Nulli deuoto Deiparæ Virginis durum, ac graue esse videri debet, si pro Regina cæli et Domina dicamus, non fore positam dictam tam grauem legem* (peccati originalis) *sed pro omnibus alijs.*

298 Et vt in ore trium testium eiusdem Ordinis stet etiam nostri asserti veritas addam Ioannem Taulerum, dictum Doctorem Illuminatum, ita docentẽ: *Qui nimirum hinc Mariæ accessit decor, quòd culpa originalis* (Vide Pa. 24.)

per-

perpetuò expers fuit, à qua preser-uarat illam Filius eius; itaut ne momento quidem temporis vel iræ filia, vel vas immundũ, vel Diabolico (sicut nos alij omnes) subiecta dominio fuerit; præuenit enim hoc Sapientia æterna, nolens electissimum templum suum aliqua labe aspergi.

299 Ex dictis, multò verosimilius infero cum Richardo de S. Victore, alijsque ex Patribus, & Scholasticis, Deiparam Mariam, nulla vnquam, de facto, praua suggestione à Dæmone tactam fuisse. Dixi, de facto; nam quamuis certum sit, Deiparam ab intrinseco tentari non potuisse, quia fomite ad peccandum vel carebat, vel illum omnino ligatum habebat, à quo tentamenta omnia ab intrinseco procedunt, ac etiam ab inordinatis potentijs, quibus inferior appetitus aduersus rectam rationem insurgit, & inferiores facultates contra superiores rebellantur; cùm autem in B. Virgine appetitus inferior rationi perfectè subijceretur, & consequenter nunquam passa fuerit huiusmodi rebellionem, hinc dictum est B. Deiparam non potuisse ab intrinseco tentari; ab extrinseco tamẽ à Dæmonibus tentari potuisse, nulla apparet repugnantia; verùm de facto neque vnquam tẽtatam fuisse à Dæmonibus, sic luculenter docuit Richardus: *Virgo (ait) tenebrarũ Principibus terribilis fuit, vt ad eam accedere, eamque tentare nõ præsumpserint; deterrebat enim eos flamma caritatis, incendebãt orationes, et feruor deuotionis, stupebant immunem à peccatis.*

In Can.

Vega Kem. VilleCastr.

300 Eadem mente inquit Rupertus in illud Canticorũ: *Oculi tui columbarum. Nunquam (subdit ipse) aduentus spiritualis Accipitris hoc est Dæmonis, aut te, ò Mater Misericordiæ, consequi, nec tibi appropinquare potuit.* Eodem etiam modo loquutus est D. Bernardinus supra citatus, alijque vt dictum est; ergo neque in eius conceptionis instanti ad Gloriosissimam Deiparentem accedere ausum fuisse Diabolum, omnino fatendum est.

cap. 4.

301 Quòd si Christus D. tentari à Dæmone permiserit, hoc sane permissum est, & vt verus etiam homo agnosceretur, & vt nobis in tentationibus documenta, armaque præberet, ac consequendæ victoriæ ab infensissimo hoste, nobile esset exemplar. Ita S. Gaudentius sermone de Villico iniquo: *Vt homini artem præliandi, atque vincẽdi in semetipso demonstraret.* Strenuissimi item Ducis est primum omnium in aciem prosilire, exemploque suo milites ad gloriosè triumphandum de hostibus incitare; Reginæ autẽ proprium est, Regiam custodire. Quare Deus solam Deiparam Mariam hoc priuilegio donauit, vt Dæmon in illam neque oculos inijcere auderet, nedum praua aliqua suggestione ei molestiam inferre, de qua Spiritus Sanctus per Regium Prophetam prædixerat: *Et factus est in pace locus eius, ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladium, et bellum.* Vnde bene subdit idem Richardus: *In ceteris sanctis magnificum habetur, quòd à vitiis non possint expugnari, in Maria mirificum videtur, quod à vitiis non potest ipsa vel in modico impugnari.* Ps. 25.

302 Demũ, pro coronide huius admirandæ Marianæ potestatis, dicendum puto cum communiori Doctorum sensu, contra nonnullos; Deiparam Mariam etiam

etiam in Christum D. habuisse dominiũ, patriamque potestatem, vt clarè patet ex capite secundo D. Lucæ sic id attestantis *Et erat subditus illis.* Cui auctoritati innixi S. Ildephonsus, S. Bernardinus, deuotissimus Gerson, Hugo Victorinus, Richardus de S. Laurentio, S. Methodius, S. Petrus Damian⁹, S. Hyppolitus, Maldonatus, Salazar, Vega, alijque tam ex Patribus, quàm ex Scholasticis, absque vlla hęsitatione docent, & prędicãt, Christum Dominum extitisse sub patria Virginis Matris Mariæ potestate, ipsamque Dei genitricem auctoritatem in Christum Filium habuisse.

l. de Virg. Mar. 303 *Vt per hanc Virginem Deus fieret homo* (inquit Ildephonsus) *Verbum fieret caro, & Filius Dei factor omnium, fieret Filius Matris, quam ipse formauerat, essetque Dominator nascẽdo subditus ancillæ, quam ipse condiderat; sicque haberet ancilla potestatem in subditum Dominum.* Quare (vt bene probat Maldonatus) in Luc. quamuis Christus D. ratione vnionis Hypostaticæ fuerit immunis ab omni imperij sęcularis dominio, & potestate, non ideo tamen fuit exemptus à patria potestate, qua reliquæ Matres suis Filijs præsunt.

304 Hãc item potestatem inter Marianæ potestatis partes enumerat D. Bernardinus: *Tot creaturæ* (ait S. Doctor) to. 1. ser. 61. *Seruiunt Gloriosæ Virgini, quot seruiunt Trinitati; omnes enim creaturæ quemcumque gradum teneant, siue spirituales, vt Angeli, siue rationales, vt homines, siue corporales, vt corpora cælestia, vel elementa, & omnia, quæ sunt in cælo, & in terra, siue damnati, siue Beati, quæ omnia sunt Diuino imperio subiugata, eadem gloriosæ Virgini sunt subiecta. Ille enim qui Filius Dei est, & Virginis benedictæ, volens paterno principatui principatum æquiparare maternum, ipse qui Deus erat, Matri famulabatur in terra, & erat subdit⁹ illi. Propterea hęc est vera propositio: Diuino imperio omnia famulantur, etiam Virgo; & iterum hæc est vera: Imperio Virginis omnia famulantur, etiã Deus.*

305 Ratio autem est, quia obsequium Filij erga matrem, pietas est, atque adeò veræ virtutis actus, officiumque, vt rectè docuit D. Ambrosius: *Quid enim Magister virtutis* (inquit S. Doctor) *nisi officium pietatis impleret? non vtiquè infirmitatis, sed pietatis ista subiectio est.* Nihil ergo indecentiæ includit, Christum D. patriæ Deiparæ subijci potestati, sed officium naturalis pietatis. Vt certum enim supponunt DD. Christum D. deuinctũ fuisse naturali pręcepto parendi suæ genitrici Mariæ; siquidem ipso iure naturæ tenetur filius honorare, & obedire suis parentibus arctiori lege, ac vinculo, quàm reliquis. Sic deuotissimus Gerson: *Meliùs* (inquit) *eam appellare non possumus, quàm Matrem Dei, quoniam per hoc habet veluti authoritatem, & naturale dominium ad totius mũdi Dominum, & à fortiori ad omne id, quod huic subiectum est Domino.*

306 Idem docuit Richardus de s. Laurentio, his conceptis verbis: *Quia pro salute famulantium* l. 2. de La. Vir. *sibi non solum potest Filio supplicare, sicut alij Sancti, sed etiam potest authoritate Materna eidẽ imperare; vnde sic oramus eam: Monstra te esse Matrẽ, id est quasi imperiosè, & materna authoritate supplica pro nobis Filio.* Et l. 1. c. alibi super illa Gabrielis verba:

Carol. Latius de Immac. Concept.

Dominus tecum; sic subdit: *In his duobus verbis notatur Mariæ dignitas, & dominium super Filium suum; cùm enim de omnibus ceteris Sanctis dicatur, & magnum sit eis esse cum Domino, Maria maius aliquid ceteris hominibus sanctis sortita est, vt non solùm ipsa subijceretur voluntati Domini, sed etiam Dominus voluntati ipsius; ideo Canticorum 8. dicitur innixa super Dilectum suum, quasi superior Dilecto. Item Canticorū 2. dicit ipsa: Dilectus meus mihi, subditus scilic. & obtēperans, & obediens sicut Matri.*

307 Idem ius, ac dominiū Matris Mariæ in Christum Filium agnouit Hugo Victorinus libr. de modo orandi, in ea verba: *Dicit Mater Iesu ad eum: Vinum non habent*; ita ille subdit: *Non dixit, peto vt defectum poculi, vinum creando, aut commutando suppleas; sed hoc Maternæ reuerētiæ priuilegium deberi existimauit, vt quidquid vel innuēdo se velle significaret, pati à Filio repulsam non debuisset; & hoc quidem iustum fuerat, si tale aliquid ab eo petiuisset, quod ille facere posset secundùm naturam, quam ab ea acceperat*. Nil ergo mirum, si pietate verè filiali dignissimæ Parenti statim obtemperauerit. Quam filialem pietatem in Deiparam, etiam in vltimo vitæ termino, Christum D. seruasse, sic D. Ambrosius testatur: *Hoc testamentum Filij est de Matris integritate; hæc Mariæ locuples integri pudoris hereditas, hic totius finis consummationis. Denique hoc dixit, & emisit spiritum consummans omne Mysterium bono fine pietatis*. Clausit ergo Christus D. vltimum suæ vitæ terminū optimo filialis pietatis officio, Virginem nēpe Matrē Virgini Ioanni cōmendans.

to. 2. c. 3.

l. 10. Epist. c. 79.

308 Hinc meritò S. Methodius in hæc verba erupit: *Euge quæ debitorem habes eum, qui omnibus mutuatur; Deo enim vniuersi debemus, tibi autem etiam ille debet*. Ad quod filialis pietatis debitum, ex ipsa æterni consilij lege, Christum D. obstrictum fuisse, luculēter asseruit S. Hyppolitus, his verbis: *Qui dixit: Honora Patrem, & Matrem; vt decretum à se promulgatum obseruaret, omnem gratiam Matri, & honorem impēdit*. Vtique neque omnem gratiam neque omnem honorem ei impendisset, si in originale peccatū eam labi permisisset.

ser. de Purifica.

orat. de sanctifica.

309 Ex quibus apertè infertur Filij in Matrem honor, & obsequium; si enim Virgo Deipara iure Maternitatis potestatem habebat in Christū, consequenter Christus D. honorem & obsequium Virgini Deiparæ impēdere tenebatur. Audi doctissimum Gersonem eò aptè tendentem, quò nostra item hic collimat oratio: *Cum tu* (inquit) *Summus Princeps velis habere Matrem carnaliter in terra, illi certè debebis honorem, obedientiā, reuerentiam, seruitium: nunc autem apparet illam legem non bene adimpleri, si in eiusmodi abominatione, immunditia, & subiectione peccati originalis aliquo tempore permitteres illam, quæ esset habitaculum, templum, & palatium totius puritatis*.

ser. de Con.

310 B. Petrus Damianus putat, etiam nunc in cælis, dum pro nobis Filiū interpellat, vti hoc iure gloriosissimam Deiparam: *Accedis* (ait S. Doctor) *ad aureū illud diuinæ seueritatis tribunal non rogans, sed imperans; Domina, non ancilla: quomodo potestati tuæ obuiare poterit Potestas illa, quæ de tuis visceribus traxit origi-*

originem? Idē apertè docuit Richardus de S. Laurētio citatus, cùm ait: *Quia pro salute famulantium sibi non solùm potest Filio supplicare, sicut alij Sancti; sed etiam potest authoritate Materna eidē imperare; vnde si oramus eam: Monstra te esse Matrē, id est quasi imperiosè, & Materna authoritate supplica pro nobis Filio*. Quis ergo in animum inducet suum, Virginem hanc Deiparam sub turpissima teterrimi hostis seruitute per originalem culpam aliquando extitisse?

311 Noluit Deus (inquit ex D. Augustino Angelicus Doctor) vt Virgo Deipara, quæ ad tantā electa fuerat potestatem, sub D. Iosephi viri esset potestate: *Videtur, quòd Virgini debuerit annunciari mysterium Incarnationis per virum* (inquit Angelicus; ac respondet) *Sicut Augustinus dicit in sermone de Assumptione, Virgo Maria, vera æstimatione à quibusdam generalibus excipitur, quia nec conceptus multiplicauit, nec sub viri potestate fuit, &c.* Ergo multò magis noluit Deus, vt eadem V. Deipara sub turpissima Diaboli, per originale peccatum, esset seruitute.

3.p.q.30. a.3.

312 Docuit Albertus Magnus, V. Deiparam nullo modo dici posse Christi D. seruam; rectè adnotans discrimen inter Matrē Dei, & alios homines; quòd hi vt pote peccati obærati serui dicuntur, suntque pluribus titulis; Deiparæ verò iure Maternitatis Dei dignior competit libertas: Vnde in tractatu de laudibus eiusdem Virginis sic inquit: *Hoc dicimus quia Beata Virgo secundùm omnem dignitatem & nobilitatis modū fuit nobilissima, & dignissima; in summo*. Quod in Aristotele fundatur docente, Parentem nulla ratione dici posse poprij Filij seruum; siquidem nihil magis oppositū summæ dignitati Matris in Filium, quàm seruitus, adeò vt omnino indecens, absurdumque videatur, matrem esse proprij Filij ancillam, seruámque; cùm enim mater habeat potestatem in filium ipsamet natura duce, nequit consequenter patria hæc potestas aliquo accidenti deperdi, & seruiliter verè, ac propriè proprio filio mancipari.

313 Quare idem Aristoteles rectè infert in Ethicis, parentem bello captum, aut à proprio filio emptum, aut quacunque alia via, ac iure acquisitum, non ideo tamen esse talis filij seruū, sed adhuc semper liberum, ingenuumq; manere. Vnde apertè apparet, maiorem oppositionem habere seruitutem cum patria potestate; quàm cum vero dominio; nam contingere potest, vt verus Dominus sui serui mancipium fiat, nunquam tamen accidere potest, vt mater sui Filij serua fiat. Quo posito, sic probatur assertum; nempe, quòd Virgo Deipara neque sit, neque dicatur Christi ancilla, aut serua, in quantum homo: Humanitas enim Christi qualis Diuinitati iuncta, non ideò fuit exempta à patria potestate V. Matris Mariæ, ergo non poterat Mater Christi ipsi humanitati ancillari; siquidem patria potestas omnem eliminat seruitutem, vt dictum est.

314 Antecedens admittitur à Maldonato, Salazar, Vega, Ambrosio, alijsque, vt supra etiam dictum est. Et ratio, quia huiusmodi submissionis debitum in parentes nihil adimit neque ingenui-

Carol. Latius de Immac. Concept.

genuitatis, neque libertatis; adeoque imbibitum est cum ipsa filiatione, vt qui velit Christũ ab hoc debito eximere (vt rectè adnotat Vega cit.) filium quoq; ipsius Virginis negare videatur. Quis ergo eam audeat per primæuam culpam Diaboli aliquando seruam asserere? imò ex hoc piè etiam fatendum est, V. Deiparentē neque debito proximo peccati originalis fuisse obnoxiam (iuxta infra dicenda) *num. 352.* esset enim contra eius ingenuitatē, & serua aliquo modo posset nuncupari.

315 Quòd si dicas; B. Virgo verè, & propriè subijcitur Christo tanquam capiti corporis mystici, & tanquã Redemptori, cùm verè, & propriè fuerit Christi sanguine redempta, quare dici poterit Christi serua. Tunc cōcesso antecedenti, negabo consequentiam, cum Vega citato; prout satis patet ex dictis. Solũ ergo Virgo Deipara dicitur Ancilla Dei, seu Ancilla Domini, iuxta illud Dauidis: *Et Filius ancillæ tuæ*; non autē alterius. Meritò ergo hanc Deiparentis potestatem, maiestatemque stupens Epiphanius, exclamet: *Sola Deo excepto, cunctis superior existis.* Eademq; mente sapiens Idiota: *Nemo æqualis est tibi* (ait) *nemo maior te, nisi Deus.* *or. de Virg.* *c. 2.*

316 Iam verò, si Deipara Maria fuisset in originali peccato concepta, non solùm esset in hoc tam Angelis, quàm protoparētibus Adamo, & Euæ inferior, vtpote his omnibus in abundāti gratia creatis; verùm etiam (quod nequit absque maximo horrore audiri) iurè posset tartareus ille Hostis gloriari; sub suo dominio, ac potestate aliquando eam habuisse, quam ab æterno in supremam omnium creaturarum Dominam Deus elegerat, Spiritus Sanctus in Sponsam dilectissimam, ac ipsemet Vnigenitus Aeterni Patris Filius prælegerat Parentem: *Mater Domini effecta est Domina omnis creaturæ* (inquit D. Bernardinus; rectèque inde infert) *Quomodo enim subijcitur creaturæ, quæ Mater effecta est Creatoris?*

317 *Perge ergo Maria* (dicam tādem cū Guarrico Abbate) *Perge secura, in bonis Filij tui fiducialiter age tāquam Regina, Mater Regis, & Sponsa. Indiuiduum habere tecum cupit imperium, cui tecum in carne vna, & vno spiritu indiuisum fuit pietatis, & vnitatis Misterium.* Proinde ne timeas mystica Esther, ne timeas vniuersalissimam legem illam: *Omnes in Adam peccauerūt.* Ne timeas, quia: *Non morieris; non enim pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est.* Licèt enim Augusta ex natura sua sit legi subdita, *Princeps tamen eadem priuilegia illi concedit, quæ ipse habet.* Cùm autem supremus Princeps Christus fuerit ex natura sua ab omni peccati lege solutus, consequenter, & Augusta Deipara Maria, ex specialissimo priuilegio, ac gratia singulari, abibit similiter ab omni peccati lege, soluta. *ser. 3. de Assump.* *Est. c. 15.* *ff. de Leg.*

Pœan Decimus

Pacis inter Deum, & Hominem.

318 PAX inter Deum, & Hominē à Magna Deipara Virgo Maria gloriosissimè peracta, nobis item clarissimè accinit eiusdem Deiparæ omnimodam à peccato originali immunitatem.

nitatem. Et quidem Virginem Deiparam, gloriosissimam inter Deum, & homines extitisse paciferam, luculentissimè docuit Mellifluus Doctor, his verbis, super illam Archangeli Gabrielis ad eandem Virginem, salutationem: *Inuenisti gratiam apud Deum*; vbi subdit Bernardus: *Inuenisti, quod nemo ante te potuit inuenire. Inuenisti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis destructionem, vitæ reparationem.* Hoc est, adeò cara Deo fuisti, quòd propter filij tui gratiam, & amorem, chirographum mortis deletum est.

Hom. 3. super missus est.

319 Eadem mēte D. Ambrosius eandem Virginem Deiparentem sic alloquitur: *Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, Filio tuo. Tu captiuorum redemptio, & omnium salus. Aue salus mundi, aue Mediatrix gloriosissima, aue vniuersi terrarum orbis recōciliatrix.* Iisdem ferè verbis idē accinit S. Efrem: *Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, Filio tuo. Tu captiuorum redemptio, & omnium salus. Aue pax, salus mūdi, aue mediatrix gloriosissima, aue vniuersi terrarum orbis recōciliatrix.* Eadem mente inquit Arnoldus Carnotensis: *Diuidunt coram Patre inter se Mater, & Filius pietatis officia, & miris allegationibus muniunt redemptionis humanæ negotium, & condunt inter se Reconciliationis nostræ inuiolabile testamentum; Maria se spiritu immolat Christo, & pro mundi salute obsecrat, Filius impetrat, Pater condonat.*

Epist. ad Sabin.

320 Eodem modo loquitur D. Anselmus, lib. de Excellentia eiusdem Virginis: *Pura Sanctitas & sanctissima eius puritas* (scilicet Mariæ) *omnis creaturæ puritatem, sanctitatemque transcendens, incomparabili puritate hoc promeruit, vt reparatrix perditi orbis dignissimè fieret, quæ tantorum beneficiorum sola præ cunctis effici meruit Mediatrix.* Ad quod etiam faciunt, quæ supra dicta sunt de eadē Virgine Deipara vt generis humani Corredemptrice.

c. 9.

321 Ratio autem huius rei est, quia, vt luculentissimè docet D. Bernardinus, propter Deiparā Mariam Deus primum hominē post peccatum cum tota posteritate funditus non euertit: *Adā* (ait S. Doctor) *& Eua ex propria transgressione, non solùm mortis, sed & annihilationis exterminium meruerunt, sed propter præcipuam reuerētiam, & singularissimam dilectionem, quam habebat ad Virginem, præseruauit; quia eam ab æterno super omnes creaturas Deo non vniendas, quæ creandæ erāt, superexcessiuè dilexit; propterea præseruati sūt Protoplasti, nec vt merebantur, in nihilum sunt redacti. Ratio huius est, quia hæc benedicta puella in lumbis erat Adæ secundùm seminalem rationem.* *to. 1. se. 61.*

322 Extitit huius rei nobilis figura Regina Esther, pro cuius amore totus populus ab vltimo discrimine liberatur. Audi Angelicum Doctorem apertissimè id attestantem: *Traditi enim eramus* (inquit Sāctus Doctor) *vt iugularemur, in corpore periremus, & in anima cōtereremur; id est simul iugularemur, corporaliter periremus, spiritualiter contereremur; id est continuè tereremur æternaliter. Sed Esther Regina, id est Virgo B. placuit in oculis Regis ad restaurationem generis humani, & inuenit gratiam coram eo, non solùm pro se, sed pro toto humano genere.* Diuisū enim Imperium cum Maria Christus ha- *c. 7.*

ha-

Pref. expo. Epis. Cano

habet; inquit idem Angelicus: *Deipara dimidiam partem regni Dei impetrauit, vt ipsa sit Regina Misericordiæ, cuius Filius Rex est iustitiæ.*

Io. 1.

323 Iurè igitur Mystica Esther à Summo Assuero audiat: *Non propter te hæc lex posita est* (subdit Nauarrus, celeberrimus Dominicanæ familiæ Doctor) *Nam si à lege communi quosdam excipi iustis ex caussis legimus, vt Assuerus inquit sua coniugi Esther; & licèt statutum sit hominibus semel, & in breui mori, Helias tamen, & Enoch adhuc viuunt præter taxatum communem annorũ vitæ hominum numerum, &c. Et qui tempore iudicij vltimi in consummatione sæculi, inuenti fuerint (si Hieronymi sententiæ adhæremus) non morientur omnes, iuxta illud Pauli: Deinde nos, qui viuimus, qui residui sumus, rapiemur obuiam Christo in aëra; cur ergo* (Concludit idem Doctor) *non B. Virgo à lege tam dura peccati originalis excipienda erit?*

3. p. q. 30, ar. 2.

324 Quod quidem iste Doctor totum hauserat ex eodem, Angelico Doctore, sic ex Augustino docente: *Ad Secundum dicendum, quòd (sicut Augustinus dicit in sermone de Assumptione) Beata Virgo Maria vera æstimatione à quibusdã generalibus excipitur.* Quo tanto Doctore duce ita subcinit Raymundus Paschalius eiusdem Ordinis, super ea Apostoli verba: *In quo omnes peccauerunt. Nulli* (inquit ipse) *deuoto Deiparæ Virginis durum, ac graue esse videri debet, si pro Regina cæli, & Domina dicamus, non fore positam hanc tam grauem legem, sed pro omnibus alijs.*

325 Quæ Virginis Mariæ exceptio à communi lege specialem in præsenti locum habet, nam (vt sapienter philosophatur S. Isidorus Archiepiscopus Hispalensis) ad hoc Mediatricis, seu aduocatæ munus; etiam Conceptionis gratia necessariò requirebatur in Virgine Maria: *Domine Iesu Christe* (ait S. Doctor) *qui sic Virginem Matrem honorificasti, quousque Conceptionis eius gratia eam coram te suffragatricem inuenimus.* Præsupponit enim quòd sicut Christus vt esset idoneus noster Mediator, & Aduocatus, necessariò fuit impeccabilis, & absque vlla culpæ macula, etiam ab instanti suæ Conceptionis, ex natura sua; sic itẽ B. Virgo Maria, vt foret idonea nostra Mediatrix, & Aduocata, debuerat similiter esse impeccabilis ex gratia, adeoque sancta adhuc ab instanti suæ Conceptionis. Quare sic concludit idem S. Doctor: *Vnde facta est idonea Aduocata; idonea, quia purissima; idonea, quia acceptissima, quia piissima; hæc enim omnia ad Aduocatam requiruntur.*

Orat.

326 Sicuti ergo Virgo Deipara non fuisset idonea Corredemptrix, nisi omni peccati macula caruisset (vt supra satis dictum est) ita neque fuisset idonea inter Deum, & hominem Mediatrix, & Aduocata nisi ab omni culpæ macula immunis fuisset, omnique gratia, condecorata: *Quomodo non est plena Maria, iuxta Gabrielis oraculum, gratia, quæ effecta est interuentrix mundi, Dei, atque hominum verissima Mediatrix?* inquit Laurentius Iustinianus. Quasi diceret; non fuisset vtique Maria inter Deum, & hominem idonea Mediatrix, si præseruationis gratia in sua Cõceptione caruisset. Ad quod ex D. Augustino allusit Doctor Seraphicus Bonauentura: *Quid mi-*

Se. de Ann.

mirum (ait) *si omnis gratia in Mariam confluxit, per quam tāta gratia ad omnes diffluxit? ait enim D. Augustinus: Gratia es plena Maria, quam apud Deum inuenisti, & per totum mundum effundere meruisti.* *In spec.*

327 Hinc Arnoldus Carnotensis, soli Mariæ, inter puras creaturas, munus hoc Mediatricis, & Aduocatæ tribuit: *Quis igitur ista perpendens* (rectè ipse concludit) *æstimare queat, qua laude digna sit, quæ tantorum beneficiorum sola præ cunctis effici debuit Mediatrix.* *lib. de exc. Virg.*

328 Ratio autē à priori est, quia Mediatoris, seu Aduocati munere fungens, debet esse omnino gratus, carusque illi apud quem id muneris exercendum suscipitur. Finge iam communitatem aliquam à suo naturali Domino deficere, totamque rebellare; tunc sanè istius communitatis nemo idoneus foret Mediator inter Dominum offensum, & rebelles; nam cum existeret eiusdem criminis reus ac proinde communi Domino similiter inuisus, ipsius intercessio aptior esset ad irritandam iustam offensi Domini iram, quàm ad patrati delicti reis veniam impetrandam. Vnde, pro ostendenda omnimoda Christi Domini innocentia, satis fuit Paulo Apostolo Mediatorem, seu Aduocatum inter Deum, & homines illum appellare.

329 Age iam; Virgo Deipara post Christum D. extitit inter Deum, & homines, Mediatrix & Aduocata, ac specialiter eam nobis peccati originalis condonationem impetrasse, perspicuè docet D. Cyrillus in Homilia habita Ephesi contra Nestorium; vbi *Salue* (inquit) *Virgo per quam sanctum baptisma obtigit credentibus*; per baptisma autem originale peccatum cōdonatur, ergo, & per Mariam eadem culpa nobis remittitur.

330 Hinc satis communes apud Patres illę loquutiones, per Christum, & Mariam ablatum quidquid mali per Adamum, & Euam nobis illatum: *Quidquid maledictionis infusum est per Euam, totum abstulit benedictio Mariæ*, inquit D. Hieronimus. *Ad Eust.* *Hęc est illa, per quam omnis maledictio soluta est primorum parentum, & cælestis benedictio in toto venit mundo*, inquit D. Ildephonsus. *Ser. 2. de Ass.* *Sola Maria nobis introducto gaudio expulit dolorem primæ parentis, &c. Impletum est quidquid est creatum tuà gloriâ; sanctificatum est vniuersum vnguento tui odoris; per te deleta est peccati occasio, transmutata est in lætitiam primæ parētis execratio*, inquit Andreas Cretensis. *Homil. de Dor. Virg.*

331 Non semel idem asserit Bernardus præsertim in sermone, cuius titulus est: *Virginis deprecatio*; vbi sic Mellifluus Doctor: *Vides hanc tunicam pelliceam, quæ nos circumdedit? tunica Euæ parentis nostra est, quam ad nos olim misera illa transmisit, et superuestiuit carnem filiorum suorum, sicut diploide, confusione sua; & quis liberabit nos à corruptela huius misserrimę pelliculæ? gratia Saluatoris nostri Filij tui, ô Maria; & quis tam idoneus vt loquatur ad cor Domini nostri Iesu Christi, vt tu felix Maria, &c. Exsurge virus hoc exinanitura mortiferum, quod de pomi sui reliquijs Eua nobis propinauit, quando succi noxialis gustu ebriata est, & reliquias dimisit paruulis; vtinam poculum suum ebria illa totum ebibisset, & non*

item

item in nos diffudisset. hom. in Ass.

332 Suffragatur etiam D. Damascenus, dum ore primorum parentum sic fatur: *Tunc sanè Adam atq; Eua nostri generis primi parentes exultantes clarè suis labris exclamarunt: Tu Beata Filia deleuisti pœnas nostrę trãsgressionis, tu cùm à nobis originem duxisses, vt benè simus vicissim reddidisti, dolores partus soluisti, mortis fascias perfregisti, nobis antiquum constituisti habitaculum; nos clausimus paradisum, tu ligni vitę viam aperuisti: per nos ex his, quæ bona erant, venere, quæ erãt molesta; per te ex his, quæ erant molesta, rediere quæ erant iucunda.*

333 Eiusdē sententię est Chrysippus Hierosolymitanus: *Verisimile est* (inquit) *Hostem generis humani secum loqui, dum videt nos per mulierem reuocatos ad filiorum adoptionem, quam initiò habebamus: Nonne hæc, dicit, et queritur? Quì fit, vt instrumentum, quod in principio cooperabatur mihi, nunc mihi aduersetur? Mulier mecum effecit, vt genus humanum tyrannidem occuparem, et mulier me à tyrannide deturbauit: antiqua Eua me erexit in altum, et noua deiecit.* S. 2. de laud. Virg.

334 Adstruet etiam D. Augustinus: *Hæc* (ait) *prima Matris damna resoluit, hæc homini perdito redemptionem adduxit; Mater enim generis nostri pœnam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem edidit mũdo: auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria, Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit.* S. 3. de Ass.

335 Adnecto vltimò his omnibus B. Petrum Damianum, qui in sermone de Assumptione dilucidè ostendit, primos parentes tenebrosam mundo peccati originalis voraginem fodisse, genusque humanum in densissimam conglobatũ nigredinem nocte terribili sepeliuisse. Ac tandem addit: *Sed nata Virgine, surrexit Aurora, quia Maria veri pręuia luminis, Natiuitate sua mane clarissimum serenauit.* Quibus S. Doctor apertè ostendit Deiparam Mariam per filiũ suum nobis peccati originalis condonationem consequutam fuisse, ac primæuæ culpæ maculas, quæ genus humanum fædauerant, detersisse; suorumque meritorum micanti fulgore à toto genere humano, suo mediãte Filio, tenebras originarij peccati depulisse. Alij autem Patres allati, apertè innuunt, Deiparam suis meritis, saltem de congruo, pro Euę delicto satisfactionē, & Adami lapsus, posteros in casum impellentis eandem Deiparã restitutionē impetrasse: *Ipsa B. Virgo Patri pro Matre, scilicet Eua satisfaciat*; inquit Bernardus super Missus est. Serm. 2.

336 Patrum ergo testimonia conuincunt, V. Deiparam non minùs ad totius humani generis reparationem concurrisse, quàm Euã ad suorum posterorum subuersionem; atquè Eua (vt patet) extitit causa subuersionis per originale peccatum; ergo instauratio gratiæ, ac eiusdem originalis peccati condonatio, & expiatio erit eidem Deiparæ post Christum attribuẽda. Deinde, quidquid Christus Dominus vel nobis, vel ipsi Virgini suis meritis promeruit ex condignitate, omne id, nobis ex congruitate impetrauit, & Virgo; sed Christus suis meritis comparauit nobis originalis peccati expiationem; ergo & B. Virgo item suis meritis nobis promeruit ex congruitate eiusdem peccati obliterationem.

Quis

Quis ergo credat, eam sub eiusdem peccati fœditate vnquam fuisse?

337 Ad maiora tamen euocatur animus, altiusque in præsenti peruolat mens; ex Mediatricis enim officio Mariana gratia, vtriusque creaturæ, Angelicæ, & Huumanæ gratia maior vtiquè prædicanda. Siquidem si B. Virgo Deipara fuit estque Mediatrix inter Deum, & hominem; sanè per Virginem, ac propter Virginem Deo placent quoquot hucusque Deo placuerunt; munus enim Mediatricis id exposcit, vt plus sola placeat, quàm omnes simul, pro quibus officio Mediatricis fungitur; prout patet in Christo, qui vt Mediator plus omnibus placet Deo, & gratior est omnibus, quia omnes per illum placent Deo, eique sunt grati; nisi enim omnium meritum, & gratiam vinceret, Mediatoris munus rectè obire non posset; quod etiã patet in humanis; ergo V. Deipara vt Mediatrix, plus grata fuit Deo, quàm omnes simul creaturæ, pro quibus Mediatricis munere functa est.

338 Cùm autem gratia in nobis sit effectus dilectionis, quæ est in Deo, consequenter Mariana gratia ex Mediatricis officio, est maior omni gratia omniũ creaturarum adhuc simul sumptarum. Cui excogitationi sic adstipulatur Anselmus: *Pura sanctitas, & sanctissima puritas pijssimi pectoris Mariæ, omnem omnis creaturæ puritatem, sanctitatemque transcendens, incomparabili puritate hoc promeruit, vt reparatrix perditi orbis dignissimè fieret, &c. Quæ tantorum beneficiorum sola præ cunctis effici meruit Mediatrix.*

de Ex Vir. c.9. cit.

339 Quod vlterius suadetur ex *Carol. Latius de Immac. Concept.* eo, quia Virgo nihil gratiæ à Deo hominib⁹ postulauit, quod ipsa viatrix non promeruit; siquidem sua merita Deo obtulit pro hominibus, gratiam impetratura, ac reliqua cęlestia dona Deus item ea merita acceptauit; nã hæc duo ad Mediatoris munus desiderantur, ipsique Patres id intendunt, quando Virginem Deiparã nostrę salutis caussam, ac reparatricem appellant. Quis enim ambiget, longè difficilius esse gratiam alijs promereri, quàm sibi; sed merita V. Deiparę omnem gratiam, omniaque dona spiritualia, & supernaturalia alijs consequta sunt, ergo longè maiorem gratiam eidem Virgini compararunt.

340 Quę quidem ratio nõ solùm de omnium gratiarum speciebus, sed etiam de partiali gratia singulorum indiuiduorum procedit; siquidem pro certo supponendum est, Deiparam V. nõ solùm dona supernaturalia, sed etiam gratiam omnem in omnibus hominum indiuiduis existẽtem, gratumque facientem, ipsius Virginis meritis fuisse promeritam, vt bene perpendit D. Bonauentura in Speculo, his verbis: *Quid mirum, si omnis gratia in Mariam confluxit, per quã tanta gratia ad omnes defluxit? ait enim D. Augustinus: Gratia es plena Maria, quam apud Deum inuenisti, & per totum mundum effundere meruisti.*

341 Et quidem à maiori ad minus arguit Bonauentura, ac si diceret [Nihil mirum, si omnẽ omnium reliquarum creaturarum gratiam antecellat gratia Mariæ, eò quia illam alijs merito suo impetrauit, quod longè difficilius est, quàm gratiã omnium hominum, & Angelorum gratias superãtem, sibi obtinuisse.

se. Meritò ergo Virginis Deiparæ, quæ adeò Deus extulit, vt ad impetrandam alijs gratiam ex Mediatricis munere acceptauerit, à fortiori maiorem gratiæ cumulum omnibus gratijs hominum, & Angelorum (si in vnam coirent) peperisse ipsimet Virgini, & ratio suadet, & ipsa decentia conuincit, ac Patres intendunt.

342 Ex quibus nō modo excessus in gratia sanctificante Virginis Deiparæ infertur, sed pari modo in fide, spe, ac reliquis virtutibus infusis, ac Spiritus Sancti donis, in quibus omnibus B. Virgo superauit omnium hominum, & Angelorum virtutes, & dona simul sumpta. Eò quia hæc omnia suis meritis, alijs impetrauit; atque adeò potiori iure easdem virtutes auctiores, & intentiores omnibus virtutibus aliorum simul sumptis sibi promeruisse fatendum est.

343 Audistis vnquam fontem in Paradisum ascendisse de terra, eumque plenis fluentis irrigantem; deinde in quatuor flumina dissectum, quatuor item mundi plagas fæcundantem? *Fons patēs domui Israel*, de Christo vaticinatus est Zacharias; siquidem omnis gratia totius Ecclesiæ militantis ab hoc vnico fonte emanat; ita tamen vt primùm totus fons in Paradisum, nempe in Virginem pleno alueo diffundatur, ac toto aquarum impetu, in quam tota se infudit plenitudo gratiæ; non quidem primùm tempore, sed ordine intentionis vt patet. c. 13.

344 Deinde fons ille gratiarum in quatuor flumina dissectus, quorum vnum Angelos fæcundauit, vel per modum illuminationis, gubernantia, & imperantis, vt docet D. Thomas; vel etiā per modum merentis prædestinationem illorum, gratiam simul, & gloriam, ac reliqua media pro illius finis assecutione, vt vult Scotus; eò quia virtute meritorum Christi steterunt, & de malis Angelis triumpharūt. Alter fluuius Sanctos Limbi Patres abluit, quatenus virtute itidē meritorū Christi, perruptis inferorum valuis; cælos ingressi sunt; de quo sic item vaticinatus est Zaccharias; *Tu quoque in sanguine testamenti eduxisti vinctos de lacu, vbi nō erat aqua.* c. 9.

345 Tertium flumen in purgatorias flammas ingreditur; quatenus thesaurus meritorū Christi ab Ecclesia per modum suffragij animabus Purgatorij applicatus, à pœnis illis vel omnino liberat, vel saltem in parte leuat. Quartum demum fideles omnes irrigat, per septem Sacramentorum fontes sese diffundens. Totus tamen Christi fons iste primum omnium Marianum Paradisum pleno alueo inundauit, quia in illam præcipuè Christi merita collimarunt; vnde redemptionis primogenita acclamatur; ac etiam quia vna Deipara Maria plus gratiarum omnium, tum sanctificantis, tū ceterarum nacta est, quàm reliquæ omnes creaturæ simul sūptæ. Et hoc ex eo quia (vt initiò tetigi) omnes creaturæ simul etiam sumptæ, nequiuere recōciliare Deo humanam naturam lapsam; potuit tamen Maria, de fonte Filij sui accipiens virtutē vt satis dictum est. Ergo plus placuit Deo vna Maria, quàm reliquæ omnes creaturæ adhuc simul sumptæ; cùm autem amor Dei erga nos, gratià metiatur, consequenter vnius Deiparæ Mariæ gratia, omnium reliquarum creaturarum, adhuc simul sump-

sumptarum, gratiam superauit.

346 Et ne putes Marianam gratiã in solo vitę termino, & Angelorum, & hominum gratiam, adhuc in vnum congestam superasse, verùm etiam in ipso instanti Conceptionis eiusdem Virginis Deiparæ, audi Bernardum: *In illo instanti Conceptionis* (inquit Mellifluus Doctor de Virgine) *plus amabatur à Deo, quàm cæteri Sancti quia amabatur vt Mater futura*. Iam verò, Deus plus diligit eum, qui e. g. habet centum gradus gratię, quàm viginti alios, quorum vnusquisque habet tantùm quatuor gratiæ, & omnes simul tãtùm octoginta; nam (vt supra etiam dixi) gratia in nobis est effectus dilectionis Dei erga nos; igitur si Deipara, adhuc in instanti suæ conceptionis, plus amabatur à Deo, quàm ceteri Sancti, consequenter V. Deipara, adhuc in instanti suæ conceptionis, non solùm abundantem gratiam nacta est, sed etiã maiorem, quam vnquam nacti sunt tum Angeli tum homines, adhuc in vnum omnes simul sumpti. Epist. 174.

347 Et hoc, *quia amabatur vt Mater futura*, inquit Bernardus. Dicamus nos, cum Ambrosio, quia etiam amabatur, vt dignissima Mediatrix, vniuersi terrarum orbis reconciliatrix, captiuorum redemptrix, vt omnium saluatrix; atq; adeò omnib⁹ reliquis puris creaturis Deo gratior, & per consequens omnes reliquas puras creaturas in gratia exuperans. Quod item innuit D. Damascenus, loquens de Virginis natiuitate (eadem tamen est ratio de eiusdem Virginis Conceptione) *Hodie clarissimus Dei Mons paritur; Mons inquam ille, qui collem omnem,* Cit. Orat.

Carol. Latius de Immac. Concept.

ac Montem, idest Angelorum, & hominum sublimitatem exuperat.

348 Sub eadem item allegoria idẽ olim vaticinatus fuerat Regius Psaltes cum de eadem Virgine ænigmaticè cecinit: *Fundamẽta eius in montibus sanctis*; eò quia vbi Sanctorum omnium gratia, ac merita fastigiantur, ac perficiuntur, ibi Magnæ Deiparæ gratia, ac meritum primò exorditur, primumque suæ ferè in immẽsum exurgentis sanctitatis iacit fundamentum. Ps. 86.

349 Idemque innuere voluit Deus, cùm Mariam recens conceptam ostendit Ioanni, terentem pedibus Lunam: *Et Lunam sub pedibus eius*; hoc est, iuxta Bernardum, *totam Ecclesiam sub pedibus habebat Maria in primo suæ Conceptionis exordio*; quando reliquorum Sanctorum capita in solo vitæ termino, instar Lunæ diademate coronantur; eò quia Sanctorum coronæ, fastigiumque est primum Marianæ gratiæ fundamentum, totaque Ecclesia militans ac triumphans Mariæ pedibus obuoluitur, quia eam vniuersam vna Maria in primo suę Conceptionis instãti, immenso gratiarum cumulo supergreditur. Apoc. c. 12. Ser. in sign. Magn.

350 Claudat ergo pręsẽtẽ Pęana Anselmus, prout incepit: *Pura sanctitas, & sanctissima Maria puritas, omnis creatura puritatem, sanctitatemque trãscendens, incomparabili puritate hoc promeruit vt reparatrix perditi orbis dignissimè fieret, quæ tantorum beneficiorum sola præ cũctis effici meruit Mediatrix.* Tantùm ergo abfuit, quod ei in suo Cõceptu gratia defuerit, vt, ne in originale peccatũ incideret, fuerit præseruata.

Pœan Vndecimus

Mariana Prædestinationis.

351 PRofundissimũ hic profectò Diuinorum arcanorum pelagus ingredimur; an scilicet in eo initio, absque vllo initio, æternitatis, priùs Deus (iuxta nostrum intelligẽdi modum) & ante omnia Christum Dominũ prædestinauerit, eiusque simul gloriosissimam Genitricem, propter indiuiduam, correlatiuam, ac omnino necessariam connexionem, quæ inter matrem, eiusdemque filium intercedit. Quod quidem si affirmabimus (prout ex aperta Sacrarum Litterarum auctoritate, ac luculentissima SS. Patrum, Scholasticorumque doctrina cogimur affirmare) consequenter quando deinde Deus, seu in secundo signo (vt scholæ loquũtur) Adamum condere decreuit, & cum eo de non comedendo vetito pomo pacisci, iam V. Maria in Dei Matrem inueniebatur electa, ac prælecta, atque adeò omni gratia, independenter ab Adami obedientia, decorata; & sic nullo modo in pacto cum Adamo includenda; & per consequens peccãte Adamo ipsam in illo non peccasse fatendum est.

352 Et quidem, quòd primum Diuinum decretum fuerit de Christo Redemptore, conditionato tamen, non absoluto (iuxta infra dicenda) ac proinde eodem isto decreto fuerit simul V. Maria comprehensa, & in Dei Matrem prælecta, itaut primariò decretus fuerit Christus D. morti obnoxius, vt Caput hominum, & Angelorum, eorumdemque caussa finalis, & exemplaris, ac post Christum ipsa Virgo Deipara, item tanquam quodammodò caussa, quę post Christum influeret in reliquos omnes prædestinatos, suis meritis impetrando illis omnia dona, omnesque gratias, quę ad veram salutem, vitamque æternam conducerent, probatur ex D. Paulo sic docente, secunda ad Timotheum: *Vocauit nos vocatione sua sancta, non secundùm opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis in Christo Iesu ante* Cap. 1. *tempora secularia*. Et ad Ephesios: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti.* Cap. 1.

353 Quæ quidem Apostoli verba satis luculenter ostendunt, omnes electos fuisse prædestinatos in Christo, & per Christum Redemptorem ante mũdi decretum; nam verba illa: *Ante mundi constitutionem, & ante tempora secularia*, nequeũt intelligi de sola antecessione ab æterno ante actualem existentiam mundi; sic enim nihil speciale de Christo honorificũ protulisset Apostolus; ergo intelligenda sunt de antecessione etiam in ordine intentionis.

354 Hinc Christus, adhuc vt homo, Primogenitus omnium creaturarum passim in scripturis sacris acclamatur, quod cũ intelligi nequeat in ordine exequutionis (vt patet) necessariò intelligi debet in ordine intentionis: *Vt sit ipse Primogenitus in multis fratribus*, docuit Apostolus, ad Romanos. & luculẽtiùs ad Colossenses, loquens de Christo etiam vt Redemptore, sic: *Qui est imago Dei inuisibilis, Primogenitus omnis creaturæ;* Cap. 8.

quo.

quoniam in ipso condita sunt vniuersa in cælis, & in terra visibilia, & inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Si ergo per Christũ & in Christo omnes creaturæ tam visibiles quam inuisibiles creatæ sunt, cõsequenter Christi prædefinitio precedere debuit omnium creaturarum prędefinitionem.

355 Quod autem Apostolus hìc loquatur de Christo etiam vt Redemptore patet ex ipsomet contextu. Dixerat enim priùs de Christo: *In quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum; qui est imago Dei visibilis, &c.* post quę subdit: *Et ipse est caput Corporis Ecclesiæ, qui est principium, Primogenitus ex mortuis; vt sit in omnibus ipse primatum tenens, quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in ipsum; pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt*. Ergo Christus etiam vt Redemptor est per D. Paulum, *Ante omnes*; & quidem nõ ordine exequutionis (vt dixi, ac patet) ergo in ordine intentionis; atque adeò Christus fuit prędifinitus ante omnes etiam vt Redemptor, modo tamen infra explicando.

356 Id ipsum innuit item David, cùm ex ore Aeterni Patris sic inquit: *Ego Primogenitum ponam illum* (Christum) *excelsum præ Regibus terræ*. vbi ly, *Ponam*, includit libertatem, atque adeò sermo est de Christo vt homine nam Christus vt Deus, est primogenitus, imò Vnigenitus Patris ex necessitate naturę. Nequiret quidem Christus vt homo dici Primogenitus omnis creaturę, nisi fuisset ante omnẽ creaturam decretus ac prædefinitus; quod etiam magis condecebat eiusdem Christi Domini dignitatem, Maiestatemque. ps. 88.

357 Hinc propter correlatiuam ac consequenter necessariam connexionem inter filium eiusque matrem, eodem sanè decreto de Christo comprehendenda est, & Virgo Mater; vnde sicuti Christus absolutè dicitur Primogenitus, ita & B. Virgò dicitur inter puras creaturas Primogenita, prout ipsamet ex Ecclesiæ institutione de se canit: *Ego ex ore Altissimi prodiui Primogenita antè omnem creaturam*. Quę quidem Deiparę primogenitura cùm nequeat verificari in ordine exequutionis (vt patet) necessario verificanda est in ordine intentionis; atque adeò eodem Decreto quo ante omnem aliam creaturam decretus est Christus, decretà item fuit, & Virgo Mater, ex qua carnem assumpturus erat. Eccl. c. 24.

358 Cui dicendi modo, velut agmine facto, astipulantur Patres. Sic D. Cyrillus Alexandrinus lib. 5. Thesauri, in ea verba Prouerbiorum: *Ante sęcula fundauit* (quæ tam de incarnata Sapientia, quàm de B. Virgine capi possunt) his conceptis verbis subdit: *Præfundatur ante nos Christus, & in ipso omnes nos superædificamur, idque ante initiũ mundi in præscientia Dei, vt cum ordine Diuino benedictio maledictionem antecesserit, & damnationem in mortem vitæ pollicitatio, & seruitutem Diaboli adoptionis libertas, possit natura humana, superatis malis, quæ interim acciderunt, in pristinam per gratiam Christi, quæ fundauit* c. 8.

eam

eam in bonis, dignitatem recurrere.

359 Vbi satis apertè D. Cyrillus defert Christo D. prioritatem in Dei prædestinatione; nam ex mente Cyrilli, non solùm ea, quæ supernaturalia fuerunt in Adamo, sed etiam ea, quæ naturalia fuerunt, superædificata sunt in Christo, ergo ab ipsamet æternitate fuit prævisus, & decretus Adamus superædificandus in Christo; vnde Adamus etiam quoad naturam præsupponit Christum in Diuinis Decretis; ibi enim Cyrillus sermonem instituit de fũdatione naturę humanę ante pręuaricationem Adę.

360 Quam quidem allegoriam Cyrillus hausisse videtur è D. Paulo appellante Christum, *Lapidem angularem*, id est, fundamentalem, qui sicuti in ędificãdis ędificijs primò ponitur, super quem deinde totum ędificium superędificatur: sic in pręsenti communicatione Dei ad extra, ac constructione totius huius mundi, Christus omnium primus decretus est, in quo omnes nos superędificati sumus, hoc est, ex cuius pręuisis meritis omnes reliquę creaturę suum esse tam naturale, quàm supernaturale recepere; vnde coaluit compactumque est totum creatum, prout idem Apostolus docuit sub allegoria Capitis, sic scribens ad Ephesios: *Qui est Caput Christus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iuncturam subministrationis, &c.* (Ad Ephes. c. 2.) (Cap. 4.)

361 Astipulatur Rupertus lib. 13. in Matthęum de gloria, & honore Filij hominis, vbi sic habet: *Et quæ caussa est, propter quã Deus omnia creauit, nisi iste Filius hominis?* religiosè dicendum, reuerenter est audiendum, *quia propter hunc Filium hominis, gloria, & honore coronandũ, Deus omnia creauit.* Iam si Deus decreuisset creare mundũ ante decretũ de Christo, vtiq; mundi creatio esset omnino independens à Christo, atq; adeò non posset dici, propter Christum omnia Deum creasse. Si ergo propter Christum omnia creata sunt, consequenter decretũ de Christo pręcedere debuit quodcunq; aliud decretum.

362 Idemq; specialiter docuit de Virgine Deipara Cardinalis Petrus Damianus his luculentissimis verbis: *Hæc eadem Beatissima Virgo ante constitutionẽ mundi in consilio ęterna Sapientia electa, & praelecta.* (Se. de N. V.)

363 Eodem modo loquitur D. Bernardinus Senensis, sic eandem Virginem alloquens: *Tu ante omnem creaturam, in mente Dei prædestinata fuisti, vt Deum ipsum hominem procreares.* (Ser. 51. c. 4.)

364 Eodèm collimauit Andreas Hierosolymitanus Episcopus Cretensis, cùm ait: *Hæc est declaratio profundorum diuinæ incomprehensibilitatis, hic est scopus, qui excogitatus est ante secula.* (Ser. de Ass.)

365 Item, & Dauid, ex D. Hieronymo, cùm inquit: *Adducentur Regi Virgines post eam.* Hieronymus verò transtulit: *Adducetur Regi, Virgines post eam.* Quia Virgo Deipara ante omnes alios per Christi Filij merita in primo decreto de ipso Christo Redemptore ipsi Christo adducta fuit; ac si B. Virgo Deipara foret chori Sanctorum Pręcentrix, Ductrixque. (Ps. 44.)

366 Idem docuit tam de Christo quàm de Maria, Rabbi Ankelos in Glossa Chaldaica, in ea verba: *In principio creauit Deus cælum,* (Gen. cap. 1.)

cælum, & terram. vbi ita subdit: *Propter sapientiam creauit Deus cælum, & terram. Propter sapientiam, hoc est amore intemeratæ Virginis, quæ est mundi sapientia creauit Deus hunc mundum, & amore Messiæ Filij sui cui in Diuinis sapientia tribuitur.*

Ser. 3. 367 Cui censioni apertè astipulatur D. Bernardus, sic in *Salue* scribens: *Et vt breuiter concludam, de hac, & ob hanc, & propter hanc, nempe Mariam, omnis scriptura facta est, propter hanc totus mundus factus est.* Ergo decretum de creanda Maria, necessariò precessit in eterno consilio decretum de creando mũdo.

368 Inde satis aptè Cornelius à Lapide de V. Deipara ad litterã intelligit verba illa: *Ego feci vt in celo oriretur lumen indeficiens* Eccl. c. 24. ac si diceret ipsamet Deipara [propter me Deus lumen edidit, celos, mare, flumina, totumque vniuersum in lucem protulit, ipsosq; Angelos creauit.] Quò tendit Andreas Hierosolymitanus, cùm ait: *Virgo ipsorum Seraphim ipsam vincens naturam miraculo Dei generationis: prima naturà proximè accedens ad Deum opificem omnium generationum.* Cùm enim audis, *primam naturam*, ne putes naturam Virginis esse nobiliorem Angelica, cùm sit eadem cum natura humana sed sensus est, Virginem esse primam, & proximiorem Deo in ordine ad predefinitionem, ac prædestinationem inter puras creaturas. Sr. de Ann.

369 Hinc Hebreorum antiquissimi, doctissimique Magistri, vt testatur Cornelius à Lapide, cũ Galatino Lapidem illum Primarium, apud Zachariam cap. 4. interpretãtur de Matre Messiæ, quę excellentia dicitur *Lapis primarius*, ædificij celestis viuis ex lapidibus constructi; atque adeò primus homo, primaque creatura optimè dicitur Maria; qua de caussa Christus antonomasticè dicitur Filius Hominis. Fuit ergo Virgo Maria in Dei intentione prima pure creatura, primaque in gradu dignitatis, virtutum, gratiarumque prerogatiuã. l. 7. c. 3. et 4

370 Quibus omnibus ita se subscribit D. Antoninus: *Dignitate quoque est Mater, quia Primogenita est ante omnem creaturam, nobilior enim est, & perfectior gratia, & gloria omni pura creatura. Quod autem est primum in vnoquoque genere, est quasi caussa aliorum.* Et infra: *Ipsa enim ante secula predestinata est, vt esset principium, ex quo recreandum fuit omne creatum, & sic dicitur de ea: DOMINVS possedit me in initio viarum suarum, idest, vt sim Prima omnium creaturarum, quæ puræ creaturæ sunt*, Quod etiam innuit Richardus de S. Laurentio: *Ipsa enim est caussa salutis generis humani, & quædam ratio, & complementum post Filium suum omnium, quæ futura sunt.* Et luculentissimè D. Augustinus: *Quam Deus sic elegit, & praelegit ante mundi constitutionem, vt Sancta, & Immaculata Dei esset Mater, & filia, ab eterno preseruata ab omni labe peccati.* quò tota nostra collimat oratio. 4. p. t. t. 15. c. 4. l. 2. p. 1. Ser. de Ann.

371 Quò item collimauit Petrus Comestor in doctissimo libello, *De Pura Virginis Conceptione*, explicans illud Psalmi: *Ipse fundauit eam altissimus*, sic eleganter subdens: *Intellige quod ait: IPSE fundauit eam. Ipse non alius, non vetus Adam, sed Nouus nouum iecit fundamentum, super quod tam praeclarum,* Ps. 86.

tam

tam insigne surgeret ædificium; alioquin si veteris ruina manse re vestigia, si veteri superędificatum est: vetus Adam, non ipse ędificauit eam Altissimus. Et luculentius tandem D. Io. Damascenus de fide Orthodoxa: *Ipsa* (ait) *quo omni antiquiori, ac prę sciente Dei consilio prędestinata, variisque Prophetarum imaginibus, ac sermonibus per Spiritum Sanctum adumbrata, atque ante prędicata.* l.4.cap.15.

372 Virgo igitur Deipara omnium rerum prędefinitione antiquior post Trinitatem in Dei prędefinitionibus fuit, & prima post Trinitatem persona; Vnde apparet, cur Spiritus Sanctus ab ipsis nascentis mundi incunabulis, aquis quas maria nuncupauit, statim incubaret; nempe quia post Spiritum Sanctũ, Maria, per maria adumbrata, proximior aderat, per quam reliquę creaturæ in lucem edendę erant, ac ipsius meritis etiam recreandæ. Atque adeò statim post Spiritum Sanctum, absolutis Diuinis emanationibus ad intra, ante omnes creaturas prima Diuinę mẽti proponebatur post suã sobolẽ Maria, cũ nulla pſona creata vicinior, ac proximior Spiritui Sãcto fuerit Maria.

373 Quod etiam innuisse videtur cęlestis Paranymphus, cùm eidem Virgini inquit: *Inuenisti gratiam apud Deum.* Luc.cap.1. Particula enim illa, *Apud*, coniuncta cum nomine Dei, ęternitatem sonare videtur, sicuti cùm Ioannes ait: *Et Verbum erat apud Deum*; Cap.1. sicuti ergo Diuinum Verbum per naturam, eandem cum Patre nãciscitur ęternitatem, proximamque ad Patrem amat circumsessionem; ita eiusdem Verbi dignissima Parens Maria per gratiam Dei singularem, candẽ ęmulatur ęternitatẽ, situmque Deo viciniorem, subselliumque Spiritui Sancto propinquius satagit obtinere; quippe in ipso primo ęternitatis signo in ipsius Diuini Verbi Matrem ipsa destinabatur.

374 Totum id præmeditatus est Albertus, non cognomento magis quàm re Magnus: sed in hoc se ipso maior, sic: *Ipsa inuenit* Maria cap. 236. *gratiam propinquiorem, quàm aliqua alia creatura, non tamen simpliciter æqualis situs potuit esse cum Deo; impossibile est enim in situ vel in aliquo creaturam æquari Deo; oportet ergo si dicitur quoad aliquid esse apud Deum, quòd hoc sit respectu aliarũ creaturarum &c. vel sicut dicitur Filius esse apud Patrem, & Verbum erat apud Deum, propter identitatem naturæ; sic etiam dici potest, esse apud Filium propter identitatem naturę; in qua vnum est.* Et infra eandem Deiparam alloquens: cap. 237. *Hæc omnia inuenisti apud Deum; apud dico, propinquissima similitudine, dignitate, familiaritate, naturæ vnitate.* Est ergo Deipara Maria omnium purarũ creaturarum prima, quia antiquior prę omnibus in prędefinitionibus Diuinis; prima itidẽ quia in situ, & positione Filio, & Spiritui Sãcto propinquior existit dignitate ac perfectione; ac prima demum, quia eundem cum Aeterno Patre Filium, & cum Filio identitatem naturę sortita est.

375 Idem assertum intueor in illis Genesis verbis: *Faciamus ei adiutorium simile sibi.* Quę verba Augustinus, Bonauentura, Rupertus, aliique communiter Interpretes in Christum referunt, & eius Matrem Mariam. Chaldęus autem loco, *simile sibi*, ponit, *Quod sit iuxta ipsum*; nẽpe,

quod

quod in primo Decretorum Dei ſigno proximiùs Chriſto adhæreat, ac poſt Chriſtum primam ſedem occupet Maria, adeò vt nõ ſolùm Virgo Deipara dignitate, ac Maieſtate inter reliquas creaturas primum locum obtineat poſt Filium, quem ſolum agnoſcit ſuperiorem, & excellẽtiorem, verùm etiam in Diuinorum decretorum ſerie vicinius Chriſto ſubſellium ſortita ſit.

376 Eidem aſſerto ſubſidium fert Mattheus ſic Chriſti generationem deſcribens: *Chriſti autem generatio ſic erat; cùm eſſet deſponſata Mater eius Maria Ioſeph, antequam conuenirent, inuenta eſt in vtero habens de Spiritu Sancto.* Preme iam illud, *Erat*, cum aureo Chryſologo: *Non dixit, ſic facta eſt* (inquit S. Doctor) *ſed ſic erat; quia Chriſti generatio erat apud Patrem, quando generabatur ex Matre; Quod erat, ſemper erat; quod factum eſt hoc reddebatur; erat Deus, reddebatur homo, &c. Cùm eſſet deſponſata Mater eius Maria, virginitate Sponſa, fœcunditate Mater, Mater viri neſcia, partus conſcia. Aut quomodo nõ ante conceptum Mater, quæ poſt partum Virgo Mater; aut genitrix quando non, quæ ſeculorum genuit Auctorem?* — Cap. 1. — Ser. 146.

377 Satis ergo aptè Euangeliſta Mattheus, dum temporalem Chriſti generationem ex Maria explicat, vtitur verbo ſubſtantiuo, *Erat*; vt certè innuat, hanc Chriſti generationem in tempore ex Maria æmulam exiſtere generationis æternæ ipſius Verbi ex Patre, de qua Ioannes inquit: *In principio erat Verbum*; vbi Ioannes per verbum ſubſtãtiuum, *Erat*, generationem Diuini Verbi ex Patre exprimit æternam; atque adeò, ſicut in omni aſſignabili æternitatis ſigno verũ eſt dicere, Pater æternus generat Verbum, eſtque Verbi Pater; ſic item in omni aſſignabili ſigno, ac proinde etiam in primo æternitatis ſigno verum erit dicere, Maria in Diuinis prædefinitionibus eſt Dei Mater. — Cap. 1.

378 Quò collimans Chryſoſtomus, homilia de interdictione arboris ad Adam, inquit: *Seductio Eua attulit mortem; conſenſus Mariæ peperit à ſæculo Saluatorem*; Ac ſi diceret, à Sæculo, hoc eſt, ab ipſo æternitatis initio Saluatore fœta apparuit; nõ quia illum in æternitate genuerit reali ac phyſico influxu, ſed intentionali, quatenus iam ex tũc in primis Decretorum prædefinitionibus mẽti Dei obuerſabatur, vt prima prædeſtinatorum poſt Chriſtum, vt ipſius Chriſti iam in Matrem ſingulariter electa; ſimili modo, quo eadem Virgo Deipara ab initio, & ante ſæcula, condita prædicatur.

379 In quo itẽ ſenſu inquit Hieronymus ſuper illud Iſaiæ vaticinium: *Dominus venit in Aegyptum ſuper nubem leuem*; ſubdens, *Nubes iſta leuis quæ eſt? videtur mihi Sancta Maria nullo humano ſemine prægrauata; iſta nubes leuis venit in mundum, & ſecum portat mundi Creatorem.* Igitur per Hieronymum, dum Maria adhuc concipitur, & mundum ingreditur, iam Deo fœta venit, mundique ſecũ adſportat Creatorem; quatenus vnà cum Filio ab æterno in primis Decretorũ prædefinitionibus prædefinita fuit propter correlatiuam, ac omnimodam cõnexionem, quã habet Mater cum Filio, vt ſupra etiam dictum eſt. Quò item ſpectant ea eiuſdem Virginis Verba: *Dominus poſſedit me in initio* — in pſal. 96. — Prou. c. 8.

viarum suarum; hoc est, ex quo Deus in hunc mundum venire decreuit, se ad extra communicare, me penes ipsum habuit, *antequam quidquam faceret à principio.*

380 Bene proinde prosequitur; *Cum eo eram cuncta componens*; tanquam Idea, mihi sapientissimè suggerit sapientissimus Idiota, appellans Mariam, *Creaturarum Ideam*, Deique Formam Augustinus: *Si Formam Dei te appellem, digna existis.* Ponunt Theologi in Deo quasdam formas, & ideas omnium creaturarum, quę sint tanquam exemplaria ad ipsarum creaturarum creationem; ac proinde ideę necessariò pręcedere debent ijs creaturis, quarum sũt ideę; cùm ergo Virgo Deipara idea, ac exemplar omnium creaturarũ constituatur; consequenter necesse est, vt in mente Dei, eiusque pręd efinitionibus ipsa pręiuerit.

ibi.

381 Huc itidem respicit D. Damascenus vocans Mariam massę nostrę primitias. S. Ildephõsus, primam omnium inter primos. Quamplures, omnium prędestinatorum Primiceriam, hoc est, in libro vitę, in quo prędestinati adnotantur, nempe in Dei pręscientia, omnium prima conscripta. Ac demum D. Ephiphanius, serm. de laudibus Mariæ, illam vocitans: *Cæli, terraq; mysterium*; hoc est, omnium creaturarum compendium, ac summa; eò quia rerum omnium excellentię, perfectiones, ac virtutes in vna Deipara tanquã in eminentissima omnium perfectionum Idea cohibentur; *Maria creaturis constat omnibus* (rectè asserit Arnoldus Carnotensis) *quidquid enim singulis distributor iustus contulit, Matri adornandæ congessit.*

ser. de Nat. Orat. 3. de N.V. serm. 1. de Ass.

382 Deniq; Deus primo, ac maximo, pre omnibus reliquis puris creaturis amore Virginem Deiparam prosequutus est, vt in veram Diuini Verbi Matrem destinatam; iam, vt bene Diuus Anselmus docet: *Decretum prædestinationis ex amore, vt ex prima radice oritur*; vnde eandem Virginem sic alloquitur: *Te ille rerum omnium Deus dignam pranoscens amauit, amatã prędestinauit.* Si igitur Dei amor in Mariam, & primus, & maximus fuit, ergo, & eiusdem prędestinatio primo loco post Christum decreta fuit.

Orat. 1. de N.V.

383 In idem recidet, si dicas: Virgo Deipara reliquas omnes puras creaturas longè superat perfectione, ergo debuit, & primũ locum in mente, ac pręuisione Dei obtinere. Ex eo enim Deus seipsum ante omnes res creatas cognoscit, & amat, quia reliquorum omnium entium perfectissimum est; cùm igitur V. Deipara omnium entium post Deum perfectissimum sit, consequenter ipsa post Deum, erit primum obiectum Diuinę cognitionis, ac dilectionis. Quod etiam confirmatur ex eo, quia ideo Deus prius seipsum diligit, quia perfectione, ac bonitate immenso interuallo omnes superat creaturas, ergo eo ordine creaturas diliget, quo se inuicem perfectione, ac bonitate excesserint, (quamuis non codẽ ordine prodeant in lucem) iam V. Deipara propè infinito interuallo omnes reliquas puras creaturas superat perfectione, ac bonitate; ergo nõ solùm plus reliquis omnibus puris creaturis, sed etiam prius à Deo cognosci,

gnosci, ac diligi, atque etiam prędefiniri oportebat.

384 His positis, dicendum cum Gundisaluo Sanchez de Lucero, Iacobo Pinto, Molina, Vega, Granado, Albertino, alijsque apud dictum Vegam (pro coordinanda Diuinorum decretorum serie) Deum, antequã Adamum, eiusque posteritatem absolutè decerneret, preuidisse scientià conditionatà (si fortè eam admittis) quòd si Adamus in talibus circumstantijs existeret, & in eius volũtate omnium posterorum salus collocaretur, futurum esse vt Adamus delinqueret, atque, adeò in sui delicti consortium omnes posteros venturos: Quòd si scientiam cõditionatam non admittes, tunc dic; Deum scientià simplicis intelligentię, antequam Adamum, eiusdemque posteritatem absolutè decerneret, pręcognouisse tam Adami, quàm omnium ipsius posterorum (sicuti & reliquarum omnium creaturarum) impotẽtiam naturalem ad opera bona, vitę ęternę digna, patranda; atque adeò diuinà gratià, auxilijsque supernaturalibus ad hoc omninò indigentes; ac longè magis impotentes ad satisfaciendum Deo offenso ad ęqualitatem, si casu in aliquod inciderent peccatum. num.150.

385 His ita à Deo præuisis, decreuit Deus in primo signo, Christi Domini futuritionem in statu possibilitatis; ex cuius præuisis meritis, totius boni thesaurus, fons, & origo conderetur: In secundo signo Virginem Deiparam prædefiniuit, eamque ex eisdem Christi meritis ad dignitatem Maternitatis Dei euexit, atque adeò ad eam gratiæ plenitudinem, eamque gloriam euocauit, prout tantum munus condecebat. In tertio signo propter ipsum Christum Dominum, & Deiparam Mariam, vniuersum mundum, Angelos, & Adamum, eiusque posteros, & ex his Mariam Deiparam, extra caussas ponere decreuit. In quarto autem signo decreuit Deus ex eiusdem Christi meritis pręuisis, dare Adamo gratiam, aliaque dona, quæ sub iustitiæ originalis nomine comprehenduntur; cum hoc tamen pacto, quòd si Adam in dicta iustitia originali permaneret, tunc & sibi, & posteris eãdem iustitiam seruaret; si vero ipse in peccatũ rueret, tunc non sibi solùm, sed etiam, & posteris eandem originalem iustitiam deperderet. Viditque subinde Adæ peccatũ absolutè futurum.

386 Sic igitur Diuinorum Decretorum serie coordinata, iuxta Sacrarum Scripturarum, ac SS. Patrum doctrinam, satis supra allatam; nullamque contradictionem inuoluente, sed magis magisque ad altissimã Christi Domini, eiusque dignissimæ Matris dignitatem faciente; lõgè rationabiliùs, longeque decentiùs dicendum est; Deum præcognoscentem periculum saltem, deperditionis dictæ iustitiæ originalis in Adamo, & consequenter in eiusdem posteris, nequaquam inclusisse, ex eiusdem Christi meritis præuisis, Virginem Deiparam in dicto pacto cum Adamo. Et consequenter peccans Adamus, ac deperdens sibi suisque posteris iustitiam originalem, minimè illam deperdidit Deiparæ Virgini Mariæ, vt pote cum reliquis, ex eiusdem Christi Filij meritis, in pacto cum eodem Adamo nõ inclusę. Atque adeò; secundùm hunc dicendi modũ,

Virgo Deipara non solùm originale peccatum non contraxit de facto, sed etiam neque habuit debitum proximum, illud contrahendi, sed tãtum remotum, quatenus ex Adami corrupta massa, via naturali, descendebat.

387 Quòd si omnino cõtendas, Virginem Deiparam fuisse inclusam in supradicto pacto cum Adamo, tunc communiter, ac bene nostri Doctores respondent, V. Deiparam, tantùm de iure, & ex natura sua debuisse contrahere originale peccatum, non autem etiam de facto illud contraxisse (vt fusè infra;) quid enim prohibet, quòd aliquid de iure, ac propriâ naturâ tale, ex speciali tamen priuilegio ac fauore non eueniat tale? E. G. de iure seruę Filius, seruus nascitur; potest tamen Dominus ex speciali fauore illum etiam antequam nascatur emancipare, atque adeò nasciturus seruus de iure, & ex propria natura, ex priuilegio tamen de facto liber nascitur. Sic quãuis demus, V. Deiparam de iure, & ex natura sua habuisse etiã debitum proximum contrahẽdi originale peccatum, non inde tamen cogimur asserere, de facto illud eam contraxisse.

388 Quę quidem responsio quãuis omnino euacuet in hoc Aduersariorum difficultatem, ad maiorem tamen præsentis Mysterij elucidationem, veritatem que iuuat ex supra allatis auctoritatibus, iactisque principijs aliam in præsenti inire viam. Et quidem demus Aduersarijs, Adamum deperdisse non solùm sibi, ac reliquis suis posteris gratiam, ac cetera status innocentię dona, verùm etiam, & ipsi B. Virgini, vt ab illo via naturali descendẽti; quinimò ponamus, neque Deum dedisse Virgini eũ gradum gratię, quem ipsa habitura fuisset, si Adam non peccasset; quid tum? num ex hoc poterit quis absolutè inferre, Ergo Marię anima fuit creata, qualibet sanctificante gratia, spoliata? nequaquam; esset enim argumentari à *secundùm quid ad simpliciter*, atque adeò omninò inutiliter. *Sicuti* si quis diceret [Petrus fuit spoliatus omnibus bonis paternis, ergo (inferret) omnibus bonis viuit spoliatus] inutilis satis esset consequentia, vt patet; potest enim alijs bonis, etiam locupletissimè viuere, aliunde ei obuenientibus; simili quodam modo dicendum in pręsenti.

389 Quod vt clarius fiat, recole quod supra diximus, nempe Virginem Deiparam prędefinitam fuisse ante Adami peccatũ absolutè futurum; atque adeò preuiso deinde Adami peccato absolutè futuro, & consequenter spoliatione gratię tam in ipso Adamo, quàm in reliquis ex eo via naturali descendentibus, atque etiam (esto) in ipsa Virgine, loquendo de eo gradu, seu portione gratię, quam & nos, & ipsa B. Virgo, habituri fuissemus, si Adam non peccasset; nõ ideo tamen B. V. Maria absolutè omni gratia tũc intuebatur spoliata, sed alia longè præstantiori via, alioque longè eminentiori titulo (nempe Maternitatis Dei) atq; adeò longè abundantiori gratiæ gradu, cumuloque condecorata in anteriori signo refulgebat. Quapropter, esto, quòd B. Virgo debuerat originali peccato subesse ex priuatione illius gratiæ aliunde ipsi debitę, si Adam non peccasset, illud tamen non incurrit ex pręsentia

gra-

gratiæ eidem concessæ ex alio capite, nempe ratione Maternitatis Dei, vt dictum est. Nihil enim refert, an Virgo vitauerit originale peccatum gratiâ A. vel gratiâ B. dummodo illud vitauerit, quod solùm hic contendimus.

390 Et, ne in vno tantùm dicendi modo fundetur præsentis Mysterij veritas; in idem recidit, si cum schola Thomistica ponamus Christi Domini prędefinitionē post pręuisionē peccati Adami absolutè futuri; quāuis enim iuxta hunc dicendi modum, pręuiderit Deus vnà cum Adamo peccante tū ipsum Adamum, tum omnes ex eo via naturali descendentes, spoliatos ea gratia ipsi Adamo pro se, ac suis promissa, si ipse Adamus stetisset; decreta tamen inde Diuini Verbi Incarnatione, ac electione Mariæ in eius Matrem, vtiquè virtute talis electionis debebatur Marię gratia longè abundantior eà, quàm habitura fuisset si Adam non peccasset; atque adeò, si cum hac gratia nullum stare potuisset in anima peccatum (vt patet) sanè multò minus potuit simul stare originale peccatum in anima Marię cum ea longè abundantiori gratia, ac fortassis altioris ordinis, ipsi debita iure Maternitatis Dei, prout dictum est.

391 Quod quidem maximum robur accipiet, si hic supponam[b] (vt fusissimè probat Christophorus Vega) Dei Maternitatem esse formam sanctificātem; præsertim quia Dignitas Maternitatis Dei est sublimior ac prędstantior dignitate gratiæ habitualis; ergo si gratia habitualis reddit subiectum cui inhæret sanctum, Deoque gratum, consequenter multò magis id præstabit dignitas Maternitatis Dei. Antecedens patet ex SS. Patribus communi suffragio contestantibus, Dei Maternitatem ipsi soli Deo, & vnioni Hypostaticę esse inferiorem; eamque infinitam, immensam, incomprehensibilem, ac primam post Deum esse astruentibus; quæ quidem encomia in gratiam habitualem, neq; ipsius B. Virginis, cadere non possunt; bene tamen supra Dei Maternitatem ratione termini, nempe Filij infiniti, & immensi, dicitur & ipsa item infinita, immensa, &c. quatenus ratione eiusdem termini nequit vllum aliud suscipere incrementum.

[b] à nu. 1602. vsque ad n. 1637.

392 Consequētia autem suadetur ex eo, quia in ordine supernaturali nequit fieri, vt dignitas ac pręstantia alicuius formæ superet nobilitate, & excellentia gratiam habitualem, & non vēdicet sibi omnes effectus formales proprios sanctitatis; quarè si Dei Maternitas est nobilior, ac præstantior gratiâ habituali, consequenter erit Deo amabilior, ac gratior ipsâ gratiâ habituali; quò enim res aliqua præstantior est, ac melior, eò etiam amabilior, ac gratior erit; ac proinde maiorem dignitatem confert personæ, cui inest, atq; etiam maiorem ęstimabilitatem ac valorem impertiet operibus à tali persona prodeuntibus. Si ergo Dei Maternitas pulcrior est gratiâ habituali, consequenter omnem peccati fęditatem eliminabit à subiecto cui inest.

393 Iam verò, in eo signo, in quo visum est Adami peccatum absolutè futurum, omnes eiusdem Adami posteros inficiens, iam B. Virgo inueniebatur assumpta ad dignitatem Maternitatis Dei in priori signo, iuxta supradicta,

cta, atque adeò nequiuit tale peccatum illam afficere, & inficere; nequit enim compati simul in eodem subiecto maior formositas, quàm ea quæ inest gratiæ habituali, cum horrida, ac fçculenta turpitudine peccati; quem effectum sibi vendicat gratia habitualis propter ipsius præstantiam, & pulchritudinẽ; cùm autem Dei Maternitas sit longè prçstantior, ac pulchrior, quàm habitualis gratia, consequẽter potiori iure ipsa Maternitas Dei tales gratiæ habitualis effectus sibi vendicabit.

394 Quòd autem Decretum de Christo Redemptore, & consequenter de eius Genitrice Maria, positum ante prçuisionem peccati Adami absolutè futuri, magis conformetur tam Sacris Litteris, quàm SS. Patrum loquutionibus, satis patet ex supradictis hic initiò. Quòd autẽ etiam cedat in maiorem Christi Domini gloriam, eiusdemque Sanctissimç Genitricis Mariç dignitatem, ex se patet. Solùm autem aliqui hic nobis obijciunt, ex hoc sequi, Deum consequẽter voluisse efficaciter, & ipsum Adami peccatũ: Christus enim (dicunt isti) nequit dici Redemptor nisi in ordine ad Redemptionem, hçc autem nequit haberi nisi supponatur peccatum, circa quod solùm versatur, ergo si Deus voluit in primo signo Christum vt Redemptorẽ, voluit consequenter peccatum; quod non est dicendum.

395 Verùm hoc facilè diluitur. Et quidem si loquamur de Redemptione præseruatiua, seu quòd Christus prçseruatiuè redimat, nihil aliud est, nisi quòd ex eiusdem Christi meritis detur gratia prçseruatiua, nempe qua à peccato prçseruetur subiectum cui ipsa datur; atque adeò redemptio prçseruatiua de se tantùm supponit audam possibilitatem talis peccati euitandi, ac fugiendi ne exeat in actũ. In quo sensu dicitur Christus redimisse Angelos, & B. V. Deiparam; quatenus ex Christi prçuisis meritis data fuit Angelis gratia, qua stetere; & Virgini, qua, & originale, & omnia actualia peccata vitauit. Et in hoc sensu, Deum in primo signo absolutè decreuisse Christum redemptorem, nulla sanè est difficultas.

396 Si verò loquamur de redẽptione post lapsum, tunc dico; Deum in primo signo absolutè voluisse Christum, vt redemptorem tamen conditionatè, scilicet in casu quo homo in peccatum laberetur; eo modo quidẽ, quo Princeps absolutè vult Medicum in suo Palatio, conditionatè tamen quoad exercitium medendi, scilicet in casu quo eueniat morbus. Similiter Iudex absolutè vult in ciuitate carceres, ac patibula, conditionatè tamen quoad eorum vsum scilicet in casu quo patrentur delicta; quarè sicuti hinc non sequitur, quòd Princeps velit vna cum medico morbum, vel Iudex vnà cum carceribus, ac patibulis delicta, ità neque inde sequitur, quod Deus vnà cũ Christo Redemptore voluerit peccatum. Similiter quamuis Adam non peccasset, adhuc tamen verum esset dicere, quòd Deus sit incarnatus propter peccata; eo modo, quo in allatis exemplis, etiãsi non cõtingerent morbi, neque delicta, verum tamen esset dicere, quòd Medicus positus fuerit in ciuitate propter morbos, ac carceres, & patibula fuisse posita propter delicta.

Ce-

397 Ceterùm, quòd B. V. Deipara neque originale peccatum contraxerit, neque debitum proximum habuerit illud contrahendi, communiter Recentiores docent cum Salazar, Albornox, Velasquez, apud quem Granado testatur, cõsultos DD. Cõplutenses, Hispalenses, Cordubenses, Granatẽses, Ossunenses, & Salmaticẽses huic opinioni se subscripsisse tanquam veræ, vel saltem valdè probabili, seu indignequauis leuissima nota; & de mandato supremi Hispaniarum S. Inquisitionis Tribunalis an. 1626. declaratum, nil in tali doctrina esse non dignum typis. Quod etiam fulcitur suffragio Patrum Conc. Tridentini, qui postquam verba fecerant non solùm de peccato originali, sed etiam de dicto debito, subdunt, Non esse suę intentionis comprehendere V. Deiparam in huiusmodi loquutionibus. Ser. 5.

Pœan Duodecimus

Incarnationis.

398 MYsterij Incarnationis granditas non sub obscurè nobis item accinit pręsentis Mysterij veritatem. Et quidem ad rem, disquirit Magnus Basilius, cur Deus constituturus Solem totius lucis parentem, ac dierum præsidẽtem, quarta tamen die illum condiderit, cùm tamen prima die lucem creauerit; nõne maior nobilitas ab antiquiori origine deducitur? satiùs ergo foret, vt qui reliquis præficiebatur, omnisque lucis, ac dierum Princeps inaugurabatur, omnem lucem præcelleret antiquitate. l. 1 in Gen.

399 Rem dirimit S. Præsul, nempe id ita factum, nõ absque mysterio singulari; eò quia oportebat, Solem omnium creaturarum lucidissimum, non ortum ducere à tam obscuris parentibus, quales sunt tenebræ; non quia planetarum princeps minùs micasset, etiamsi à tenebris duxisset originem; sed quia maximè dedecebat adeò pulcherrimum Planetam à tam deformi, & obscuro natali originem trahere; proinde consultissimè non à tenebris, sed à luce suum ortum habuit. Longè ergo magis Diuinum Verbum humanitatẽ assumpturum dedecebat; vt verus iustitiæ Sol Christus ortum duceret à Parente aliquãdo primæui delicti tenebris cõsepulta.

400 Ad rem D. Anselmus subdit de Christo: *Quamuis de mundissima Virgine conceptus sit non tamen necessitate, quasi de peccatrice parente, iusta proles generari nequiret, sed quia decebat, vt Christi conceptio de Matre purissima fieret.* Fuit igitur vt lux Deiparæ generatio, succinit D. Vincentius Ferrerius, premens ea verba Genesis: *Fiat Lux*; eaque aptat lucidissimæ Conceptioni Virginis Mariæ, per hæc verba: *Lux dicitur illa benedicta generatio Virginis Mariæ, quia sine tenebris culpæ facta est; & coniunctio Ioachim, & Anna luminosa fuit.* l. de Concil. c. 8. Serm. 2. de N. V.

401 Quæret quis, cur Deus in prima rerum creatione, solas aquas in sui lecticam elegerit, non autem àërem, non terram, non firmamentum? *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* Et quidem primò, ob istius elemẽti munditiam, & puritatem, quibus in primo illo mundi exordio

dio reliquis elementis anteibat. Quando enim tunc horridum chaos orbem occupabat, atra fuligo terram cõtegebat, firmamentum siderum splendore orbatum suffusa caliginè, turpe, & informe apparebat, cunctaque omnia plusquam cymmerijs tenebris obnubebantur, sola, inquam, aquarum fluenta purissima, ac mundissima, crystalloque simillima iam tunc existebant; meritò quidem, quia iam in Dei triumphalem currum struebantur. Aptè Tertullianus, hoc inter aquas, & reliqua elementa discrimen cõtemplabatur, cùm inquit; *Cùm tenebræ totæ adhuc sine cultu siderum informes, & tristis abyssus, & terra imparata, & cælum rude: solus liquor semper materia perfecta, læta, simplex, de suo pura dignum vectaculum Deo subijciebat.* Si ergo aqua, quia Dei lectica, semper pura, perfectaque in mundi nascentis exordio, cùm reliqua omnia turpi tenebrarum dedecore turpabantur; quid, quæso, de ipsius Dei gloriosissima Genitrice Maria, quæ vterum Deo præparauit, suis purissimis sanguinibus Deum ipsum coagulauit, sinu fouit, suo lacte nutriuit; dicendum erit? vtiquè semper etiam in sui conceptus exordio puram, immaculatámque meritò decantemus, ac pro omni differentia temporis sanctam prædicemus.

lib. de bap. c. 3.

402 Deinde, aquam in sui currum Deus delegit ob aliud singulare priuilegium, quo reliquis elementis præiuit, nempe pellucido quodam splendore. Ita asseruit Theophilus Anthiochenus ad Autolicum, his verbis: *Vnum quidem spiritum, lucis qui formam obtinet, inter aquam & cælum constituit medium, ne tenebræ communicarint cum cælo, quod proximum Deo est, antequam ipse diceret, Fiat Lux.* Itaque cùm reliqua elementa horridis consepulta tenebris iacebant, solæ aquæ superfuso lumine collucebant. Quod etiam innuit Hieronymus ad Oceanũ: *Rudis mundus, necdum sole rutilante, nec pallente luna, nec astris micantibus, incompositam, & inuisibilem materiam abyssorum magnitudine, & deformibus tenebris opprimebat; solus Spiritus Dei in aurigæ modum super aquas ferebatur.* Ne ergo arbitreris aquas communem cum reliquis elementis tenebrosum horrorẽ subijsse, sed Dei iubare rutilasse, eò quia æquę erant Deo vectaculum suffecturę.

lib. 2.

epist. 83.

403 Clariùs stat pro hoc singulari aquarum priuilegio Gregorius Nissenus, sic: *Spiritus Dei natura idem est cũ ipso Deo; quod si vna natura Dei, & Spiritus, atque lumen est Deus, lumen prorsus fuerit etiam Spiritus Dei; porro lumẽ efficit, vt in lumine prorsus versentur illa, super quæ fertur; igitur aqua, super quam Spiritus Dei ferebatur, in lumine prorsus, & à caligine seiuncta erat.* Si ergo aquę, quia Dei sedes à reliqua creaturarum turba segregandę erant, & ab atro reliquarum rerũ nigrore amouendę; quid sanè ęquum erit, ac rationi consonum de Deipara cogitare, nisi quòd instar aquę pellucidę per tot progenitorũ aquęductus effluxerit: & cùm densa caligo reliquos homines suffuderit, ac originalis delicti tenebræ cunctos Adami posteros inuaserint; sola Virgo Deipara ab hac communi strage immunis Diuino Spiritus Sancti splendore, hoc est sanctificante gratia in primo sui cõcep-

in Hex.

tus

tus exordio coruscauerit, vt Diuini Verbi sedes, ac lectica singularis singularissimo electa priuilegio?

404 Quòd si ab Alcuino quæramus, cur Deus creaturarum ornatum completurus, solis aquis superuectetur, & non potius saltem ex immobili terræ elemento sibi regium currum apparat, ad ostendendam supremi regni firmitatem. *Eò quia* (respondet Alcuinus) *terra maledicendum erat, non aquis, quia homo de fructu terrę contra vetitum manducauerat, non de aquis*. Dedecebat enim quammaximè Diuinã munditiem eo elemento supervectari, quod aliquando diuinę maledictioni futurum erat obnoxium; multò sanè magis dedeceret Diuinum Verbum humanitatem assumpturum, sedẽ in Maria figere, si eam aliquando primęui delicti maledictio feriret. Ibid.

405 Sed cur neque leui nube, neque ex micanti igne, sed ex sola aqua currum sibi triumphalem apparauit Deus? profectò quia labẽtibus annis congressuræ erant aquę aduersus originalem culpam, ab eaque triumphũ in baptismate reportaturę; quod iam inde ipse Deus meditabatur: *Itaque de Spiritu Sancto sanctificata natura aquarum, & ipsa sanctificare concepit*; *inquit Tertullianus lib. de Baptismate*. Si ergo Deus prę reliquis elementis adamauit aquas, eò quia in originariam culpam solemne bellum suscepturæ erant; opus consequenter fuit, vt Mariã, quã ipsemet Deus præ reliquis fœminis in admirabili Incarnationis mysterio pręelegerat, pro eodem primorum parentum delicto maximè debellando, de eodem primæuo delicto Cap.4.
Carol. Latius de Immac. Concept.

nobilem ageret triumphum.

406 Neq; mirum, si solæ aquæ, tunc in ipso mundi nascentis exordio, singulari fulgerẽt splẽdore, quando solas aquarum congregationes mària appellauit Deus; sanè innuit, solam Deiparam Mariam ex puris creaturis, adhuc in primo suę creationis instanti, sanctificantis gratię splendore singulariter refulsisse, *Non credatis* (inquit Ferrerius, de eiusdem V. Marię immaculata conceptione) *Quod fuerit sicut in nobis qui in peccato concipimur, sed statim post quam corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata. Et statim quia facta est lux sanctificationis in ea, Angeli in cælo fecerunt festum Conceptionis.* Cit.

407 Quòd si quęras, cur Diabolus potius serpentis formam assumpsit, quàm columbę. Respõdet Magister Sententiarũ, quòd vtiquè columbæ formam Dæmon induisset, cuius pulchritudine, colorumque varietate, tãquam aptiori instrumento ad alliciendam Euam, eamque superandam, vti potuisset, quàm horrido serpentis aspectu, vultuque formidabili, quo magis fuganda, quàm allicienda erat Eua, si id illi permissum fuisset; at noluit Deus, eò quia Spiritus Sanctus sub columbæ specie super Christi verticem in Iordane descẽsurus erat. Quasi quam maximè dedeceret, vt Diabolus eam assumeret formam, suoque contactu illam deturparet, quã labentibus annis ipsemet Spiritus Sanctus assumpturus erat; non quidem columbę substantiam sibi intimè per vnionẽ copulando, sed solam externam illius speciem assumendo: *Venit ad hominem in serpentis specie* lib.1.D.17.

N (in-

(inquit prefatus Doctor) *qui fortè, si permitteretur, in columbæ specie venire maluisset; sed nõ erat dignum, vt spiritus malignus illam formam homini odiosam faceret in qua Spiritus Sanctus appariturus erat.* Quis ergo credat Spiritum Sanctum aliquando permisisse, quòd mystica columba Maria, de qua ipsemet canit: *Surge, propera Columba mea*, à Diuino Verbo in sui sedem specialissimam electa, Adę delicto commacularetur, ac priùs Dæmonis contubernio conspurcaretur? Cant.c.2.

408 Imò, quamuis ex communi Patrum suffragio, Virgo Deipara cum Aaronis virga passim conferri soleat, eò quia fortassis, sicuti illa Aaronis virga flores simul, ac fructus edidit, sic Maria adhuc in primo sui conceptus flore plures fructus simul edidit sanctę operationis, vt infra suo loco dicetur; nunquam tamen cum Moysis virga confertur, & si hæc tot prodigiorum extiterit operatrix; ex eo quidem solùm quia hęc Moysis virga in figuram serpentis versa est, sub qua figura Dęmon seduxit Euam, ac peccatum inuexit, in mundum; proinde diuino consilio factum est, vt neque vmbraticè referret Mariam, quę ex omni parte tam ab actuali, quàm ab originali peccato extitit immunis.

409 Hinc admirando nisu, verè tamen docuit D. Ambrosius: *Maluit Dominus de sua generatione, quàm de Matris pudore dubitari*; maiori enim studio quoad externa signa, & figuras, videtur Deus remouisse omnẽ primæuę culpę suspicionem à Maria, quàm ab ipso Christo. En, Hębrei ob iactas in Deum querelas venenosis serpentum morsibus excruciabantur in morte; clamoribus igitur æthera complent, Moysemque deprecantur, vt instans malum procul auertat; Deus ergo ad misericordiam motus, serpentem æneum fieri iubet, cuius solo aspectu à Serpentibus infecti sanarentur. Hunc autem Serpẽtem æneum in sublime erectum Christi figuram extitisse, ipsemet Christus Dominus asseruit: *Sicut Moyses (ait) exaltauit Serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, vt omnis, qui credit in ipsum non pereat.* Et tamen, ex communi Patrum consensu, nunquam Deipara per virgam Moysis adumbratur (vt dictum est) quamuis in virga Aaronis figuretur; eò quia Moysis virga olim in Serpẽtem versa est, qui Euam seduxerat. Lib. inst. Vir. Num.c.21. Ioan.c.3.

410 Id ipsum videre est in prima protoparentum formatione; formauit enim Deus Adamũ de limo terræ, Euã verò ex Adę costa efformauit; nimirum quia Eua figurabat Mariam, Adamus verò Christũ adumbrabat; cùm ergo terra subinde maledicenda esset, hinc noluit Deus ex terra condere Euam, vt neque per vmbram vlla peccati suspicio Deiparam Mariam macularet. Quare Deus quoad externa signa, ac figuras, videtur maiori sedulitate studuisse omnem maculæ vmbram, suspicionemque à V. Deipara, quàm à Christo D. arcere; siquidem vt serpentum morsibus medelam ferret, faciẽ serpentis retulit: ac in serpente adumbratur; at ad arcẽdam adhuc leuissimę maculę suspicionẽ à V. Deipara, noluit neque vmbraticè per Moysis virgam, quę aliquando in serpentem versa est, eam adumbrari, ex qua humanam carnem Diuinum Verbum

bum

bum erat assumpturum.

411 Semper equidem demiratus sum, quòd olim Deus reuelauerit Patriarchę Iosepho in somnis multos, variosque vitæ cursus, minimè tamen scriptura memoret, Deum eidem etiam reuelasse importunam dominæ sollicitationem, vt sic meliùs ad futuram pugnam obarmaretur. Noluit tamen Deus huiusmodi pugnam neque in somnis Iosepho reuelare; ne vel in somno sopitum cogitatio minùs munda illaberetur; quæ quia in somnis contingeret, in aliquem inordinatum motum propelleret Iosephum illum, qui ex D. Bernardo alium Iosephum Verbi Incarnati putatiuum patrem figurabat; multo igitur potiori iure ab omni prorsus peccati macula immunem præseruaturus erat Deus illam, quam in verã suam Matrem ipsemet Deus assumpturus erat.

412 Deus olim sub Angeli specie accesserat in domum Lothi, sicque illum alloquitur: *Omnes, qui tui sunt, educ de vrbe hac, delebimus enim locum istum*. Gen. c. 19. Cur quæso Deus tam grandi, singularique priuilegio Lothum donat? certè non quia innocens, siquidem plurimi infantes saltem, & si omnis sceleris expertes, ab eo vniuersali excidio exempti nõ sunt. Quo ergo obsequio subornauit Deũ Lothus, vt à communi incendio euaderet incolumis? eò quia Deum sub Angeli specie recepit hospitio; Respondet Chrysostomus: *Vide* (ait ipse) *quomodo iusti hospitalitatem remunerat; & quomodo propter eius merita largiri vult ei suorum omnium salutem*. Optima quidem excogitatio; verùm non omnino satisfacit; siquidem Deus ad hoc in domũ Lothi accesserat, vt eum ab illo communi incendio liberaret; ergo ante hospitalitatis iura, decreuerat ipse Deus tali insigni priuilegio Lothum donare. Voluit ergo Deus hoc factò ostendere, tanto singulari priuilegio donandum Lothum, cuius domum semel in sui hospitium elegerat. Aptè quidem originale peccatum appellauit Incendio D. Hieronymus, super ea verba Isaiæ: *Ab aquilone fumus veniet, & non est, qui effugiat agmen eius*. Cap. 14. Nil tamen mirum si à tali peccati originalis incendio, quod per omnes Adæ posteros grassatur, exempta singulariter fuerit V. Maria, quæ in ipsius Dei hospitium singulare, ac Diuini Verbi Matrem fuit ab æterno singulari prælecta priuilegio.

413 Inducens olim Abrahamus famulum Eliexerum ad iurandum ita eum alloquitur: *Pone manum tuã subter fæmur meum, vt adiurem te*. Gen. c. 24. Nonne lõgè meliùs fuerat, si super sacrum aliquod volumen, vel altare manũ apposuisset, vt sic solemnius iuramentum emitteret, prout fert omnium nationũ religio? Sed mysterium clarat Augustinus, dicens, idem omnino sonare Abrahami verba: *Mitte manum tuam ad altare, aut ad Arcam testamenti, aut ad templum Dei, & iura mihi: fæmur tangebat, & per Deum cæli, & terræ iurabat. quòd ipse Dominus* (subdit idem Augustinus) *cæli, & terra in ea carne venturus esset: quæ de illo fæmore propagata est*. Ser. 75. de temp. quæst. 62. in Gen. Si ergo Abrahami caro ea sãctitate pollebat, vt cum altari, aut Arca testamenti componi posset, eò quia ex illa post tot sæcula nasciturus erat Messias; qualis quæso sanctitatis fulgor,

quęue ab omni peccati labe immunitas decebat eam, de qua immediatè sumpturum erat Aeternum Verbum carnem?

414 Audi Anselmum, mihi hic iurè succinentem: *Decebat* (ait S. Doctor) *vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quem de corde suo aqualem sibi genitum, tanquam seipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus idemque communis Dei Patris, & Virginis Filius*. Quę verò, ac qualis censenda sit immediatè sub Deo creata puritas, audi Magnum Aquinatē, Theologica lance id ipsum librantem: *Puritas intenditur per recessum à cōntrario* (inquit Angelicus Doctor) *& ideo potest aliquod creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis sine vlla contagione peccati; & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à pecato originali, & actuali fuit immunis; fuit autem sub Deo, inquantum erat in ea potentia ad peccandum.*

lib. 2. cur Deus Hom.

1. sen. D. 44 ar. 2.

415 Succinat & suo, communique Doctori, Alphonsus Nauarrus, eiusdem Sacri Ordinis Dominicani: *Si Filius Dei mortuus* (ait ipse) *noluit sepeliri, nisi in sepulchro nouo, in quo nondum quisquam positus fuerat; nec inuolui corpus eius nisi in syndone munda; & nunc nec consecrari in fermentato, sed in azimo sinceritatis; nec super pullum ascendit, nisi cui nemo vnquam hominum sedit; profectò nec Matrem credēdum est sibi elegisse ab alio præuentam & conculcatam, nisi eam omni tempore ea sanctitate pollentem, qua maior sub Deo inueniri non possit.*

Ser. de Cōc.

416 Imò, rectè docuit D. Gregorius Thaumaturgus, quòd nō solùm ad hoc tam admirabile Incarnationis Mysteriū eligenda erat ab omni peccati labe immunis Virgo, verùm etiam ipse Nuncius, ac Paranymphus ab omni peccato liber eligendus; *Missus est seruus incorporeus* (inquit Thaumaturgus) *ad Virginē Inuiolatam: missus est à peccato liber, ad corruptionis, seu labis Immunem.*

Serm. 3.

417 D. Paulus de Christi D. sāctitate scribens ad Hebręos sic inquit: *Talis decebat, vt esset Pontifex sanctus, innocēs, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus*. Cur, quęso, Doctor gentium, omnimodā Christi D. sanctitatem delineaturus, in vltimis verbis ad eius gloriā gradum facit quasi propositi thematis oblitus? Absit tamen hoc; imò mirum in modum assertum corroborat, cōfirmatque, vt enim nobis Christi sanctitatem omnino Immaculatam proponat, ostendatque, nullo alio argumento id efficacius cōcludere poterat, quàm asserens, adeò fuisse sanctum, innocentem, impollutum, itaque à peccatoribus segregatum, vt excelsior cęlis sublatus fuerit.

Cap. 7.

418 Veniat in mentem illud Iob: *Cæli non sunt mundi in conspectu eius*; & hoc quia *in Angelis suis reperit prauitatem*. Vnde veluti vestigium aliquod in cęlis remāsit pręteriti peccati malorum Angelorum inibi patrati. Omnes ergo cęlos scandens triumphans Christus, sedem ibi triumphalem non vbicunque defigit, sed ipsis cęlis sublimiorem; adeò enim puritatem amauit, eaque puritate nitebat, vt in cęlis ipsis, in quibus pręteritī delicti vestigia impressa remanserant, existere non pateretur. Quod subtiliter innuit D. Thomas his verbis: *In tantum Christus*

Cap. 4.

ctus separatus est à peccatoribus, quod etiam factus est excelsior cælis, & super omnem creaturam eleuatus. Quasi diceret, super omnes cęlos Christus D. suam sedem collocat, ne ipsius puritas, ac omnigena sanctitas in aliqua creatura aliquando peccato maculata sedem figeret. Deus bone! quomodo Christus D. primò pedem in Mariam intulisset, si aliqua peccati labe, ea maculata aliquando fuisset; vel in Regiam humanatæ Diuinitatis eam elegisset, si in illa auernalis Hostis, ac peccati primicerius Diabolus vnquam inhabitasset?

416 In veriori sententia, nunquam Deus permisit Dęmones illorum corpora assumere, qui in hac vita de Diabolo gloriosè triumpharunt; valde enim dedecet sic à Dæmone profanari, qui seipsos Spiritui Sancto sacrarium exhibuere. Quàtò ergo magis dedecebat à Diabolo per labem peccati eam profanari, quam ab ęterno Deus ipse elegerat, ac prælegerat corporã-dæ Diuinitatis in Sacrarium? Hinc etiam nunquam Deus permisit (prout asserit S. Raymũdus Nonnatus) Dęmonem B. Virginis Mariæ formam in suis apparitionibus assumere; adeò enim Diuinus ille Sponsus sui Nuptialis Thalami honorem semper zelatus est, vt ne phantasticam quidem eius formam, fœdissimi Dęmonis fœdari consortio vnquã passus sit. *Domum tuam Domine* (dicebat Propheta) *decet Sanctitudo*, & quidem absoluta; atque adeò absque vllo adhuc vestigio peccati. Vnde rectè subdit Ioannes Viguerius ex Alma Prędicatorum familia: *Maria sola, speciali gratia, præuenta fuit, & præseruata, eò quòd fuit præuisa Mater, & Domus Dei; vnde Psalmista: Domum tuam Domine decet sanctitudo.*

Hist. Merc. lib. 7.

Cap. 18. de pecc. orig.

420 Et quidem, iuxta D. Thomã de Villanoua, omnino decuit, vt omni nobilitatis splendore ea fulgeret, in qua Diuinum Verbum erat incarnandum, ne qua obscuritatis, & ignobilitatis nota redundaret in Filium: *Licèt* (ait S. Pręsul) *pauperem, & humilem Matrem elegeris Deus, sed tamen genere illustrissimam, nobilissimam, generosissimamque multò ampliùs secundum carnem quàm sit modò quæcunque illustris fæmina; nam ab antiquo multis seculis longa progenie à Patriarchis, & Regibus, & Sacerdotibus originem traxit. Recense nunc in toto orbe, quænam sit, quæ tot Regibus, & Principibus polleat in origine. Nobilissima igitur fuit V. Maria secundum progeniem, & Illustrissima, qualem decuit esse Matrem Dei futuram; neque enim decuit rusticam esse, & vulgarem, ne aliqua obscuritatis, & ignobilitatis nota redundaret in Filium.*

Concl. 1. de Nat. Virg.

421 Imò necessarium, nedum decens, id ipsum putauit Guillielmus, super ea Lucæ verba: *Et dabit illi Dominus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob.* vbi sic ipse ait: *Cùm dicit, Filius Altissimi, indicat Diadema paternum, propter quod habet in fæmore suo scriptum, Rex Regum. Cùm ait, sedem Dauid patris eius, tunc indicat Diadema maternum, cuius ratione titulus super crucẽ positus est, Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Necessarium ergo fuit non solùm decens, vt Verbum æternitatis gloria coronatum, regio etiam sanguine per Mariam decoraretur, vt ex hac Parte non videretur defectuosum, sine materno*

in Con. c. 3.

terno Diademate, quo eum Mater coronauit, nempe regia nobilitate assumptæ humanitatis, eò quòd illum de sanguine suo regio secundùm carnem concepit.

422 Inde probant communiter DD. hæreditarium ius in Regnum Israël in V. Deiparam deuolutum fuisse ex temporali progenie; ac proinde Virginē Beatam, & B. Iosephum Israëlici Regni hæredes fuisse legitimos; vnde, & Christus D. in habitu, seu in debito idem ius habuit, regiamque consequenter potestatem. Quod apertè etiam colligitur ex Christi testimonio, cùm sciscitanti Pilato: *Tu es Rex Iudæorum?* annuit, respondens: *Tu dicis*. Pilatus enim de temporali Israëlis Regno sermonē instituerat; eò quia hoc Christo Iudæi imputauerant tanquam maximum flagitium, Christus autem ad Iudicis mentem respondit; quasi diceret, quale Regnum de me inquiris, hoc habeo. Quòd autem idem Christus subdiderit: *Regnum meum non est de hoc mundo*; solùm per hæc verba negauit externum Ministrorum appparatum, siue regni vsum, & exercitium.

Matt. c. 27

423 Hinc in Cruce affigi voluit Regis Iudeorum inscriptionem, tribus nobilioribus linguis exaratam, quamuis totis viribus in hoc Iudei obstiterint Pilato; vt hoc signo hereditaria in Israëliticum regnum successio in Christum per Matrem Mariam deuoluta vniuerso Orbi patefieret vt rectè expendit Abulensis super ea Zachariæ verba: *Ecce venit Rex tuus.* vbi ipse: *Dixit Rex tuus, quia de Messia loquebatur, quia Rex erat; de semine enim regali Dauid erat, & cui promissum erat, quòd regnaret. &c. Christus vocatus est Rex Iudæorum in titulo passionis, qui titulus Deo placuit, tanquam conueniens; ideo, licèt Iudæi voluerint illum delere, Deus non permisit, dans in mentem Pilato, quòd sic maneret titulus. Et cùm Christus omnium Iudæorum esset specialiter Rex, adhuc erat specialiùs Rex Sion, & Hierusalem, quia ibi erat Metropolis regni*. Ex quibus apertè deducitur, non tantùm ex personali vnione ad Verbum, Christum regem dici (sic enim non solùm Rex Iudæorum, sed etiā totius Orbis Rex est) sed etiam secundùm corpoream substantiam ius speciale in regnum Israel habuisse ex hereditaria sanguinis Dauidis successione.

9. 30.

424 Quòd autem in Hebreorum republica, fœmina poterat Regni hæreditatem adire, patet ex libro numeri sic: *Homo cum mortuus fuerit absque filio; ad filiam eius transibit hæreditas*. Neque est cur ab hac generali lege debeat excipi regia heredditas, tum quia nullibi cautum fuerit in lege ipsa, tum quia fæmina ex se non est regni incapax; Athalia verò (in qua fundantur aliqui oppositum sentientes) non perimitur iussu Ioiadæ Summi Sacerdotis, ne fæmina regnum capesseret; sed quia, occisa regia prosapia, per vim se in regnum intulerat. Quare cùm Herodes Antigonum, & quadraginta quinque alios ex Dauidis familia iussisset occidi, priores Ioachimo in iure regni (de Ioachimo alijsque eiusdem mediocris fortunę, nō curans, vel quia procul à regnandi cupidine videbātur, vel ex speciali Dei prouidentia, qui Ioachimum, & Iosephum in parentem, & sponsum V. Marię selegerat) ad ipsum Ioachimum vltimò ius illius Regni trāsierat, & per ipsum ad ipsam Dei-

c. 27. & 39

Suar. 3. p. q. Tom.

Num.924. Deiparam Mariam, vt dictum est, & eruditè Vega probat. Iacob autem pater S. Iosephi, & Ioachim parens B. Virginis, aut fratres erant, aut fratrum filij, iuxta Marianã in caput 1. Matthæi, & Canisium, lib. 1. de eadem Deipara.

425 Neque ex solo regio, sed etiam ex summo Sacerdotali sãguine V. Deiparam duxisse originem, apertè docet D. Augustinus, sic: *Firmissimè tenendum est* (inquit) *carnem Christi ex vtroque genere propagatam, & Regum, & Sacerdotum.* vtriusque enim sanguinis splendor omnimodam Christi D. dignitatem decebat. *Ex ea Tribu Dominus Iesus*(inquit Ambrosius)*videtur secundùm corporis susceptionem, genus ducere, ex qua Tribu sunt Sacerdotes Leui, & Nathan, quos S. Lucas in Euangelij libro, quem ipse scripsit inter Maiores Domini computauit. Sacerdos enim Patris, & Princeps omnium Sacerdotum, sicut scriptum est, Tu es Sacerdos in æternum: Sacerdotalis originis successionem debuit vindicare.*

li. 2. de cõs. Euan.

426 Deipara ergo ex Tribu Iuda, ac de stirpe Dauidis per viam paternam, originem traduxisse, per maternam autem lineam ex Tribu Sacerdotali Leui ortum habuisse, docent communiter DD. quibus sic adsauet idẽ Ambrosius: *Quòd verò* (ait) *per Salomonem Matthęus generationem deriuandam putauit, Lucas verò per Nathan, alteram Regalem, alteram Sacerdotalem Christi familiam videtur ostẽdere. Fuit enim verè, & secundùm carnem regalis, & Sacerdotalis familia; Rex ex regibus, Sacerdos ex Sacerdotibus.*

to. 1. ser. 61. 427 Demum sic concludit D. Bernardinus: *Fuit B. Virgo* (inquit) *nobilius indiuiduum, seu nobilior creatura omnibus indiuiduis, seu creaturis, quæ in humana natura fuerunt, aut possunt generari; quia igitur omnes præclaritates, ingenuitates, prafecturas, dignitates, & nobilitates, quæ possunt esse in aliquo indiuiduo humano secundùm originem sanguinis, describunt Euangelistę in hac puella, oportet nos eorum testimonio, eam præferre omnibus Principibus, Regibus, Imperatoribus, Reginis, imperatricibus, omnibus Potestatibus, Tribubus, & linguis totius Vniuersi*. Et Magnus Albertus: *Hoc dicimus quia B. Virgo secundùm omnem dignitatem, & nobilitatis modum fuit nobilissima, & dignissima in summo.* Omnis enim nobilitatis gloria, ac splendor, qui vnquam apud gentem aliquam effulsit, clariùs sanè apud Hebręorum populum illuxit, quem Deus, sicut, & reliquis naturæ bonis, ita & nobilitate cumulauit; Deipara autem (vt dictum est) ex nobilioribus Hebræorum familijs ortum habuit, ergo fuit omniũ indiuiduorum naturæ humanæ Nobilissima.

tr. de laud. Deip.

428 Iam verò, si Diuini Verbi futuram Matrem adeò decuit nobilitatis gloria, sanguinisque splendor, quem ipsamet V. Deipara sub Lunæ symbolo sub pedibus terit, longè quidem magis fatendum est, eandem Deiparentem decuisse animę omnigenam nobilitatem, in omnimoda sitam puritate; *Sola enim apud Deum nobilitas est, clarum esse virtutis*. Vnde Chrysostomus: *Quid prodest ei, quem sordidant mores, generatio clara?* Quid ergo V. Deiparæ profuisset clarissima tot Regum, Summorumque Sacerdotum generatio, si vnquam eam fędissima peccati sor-

sordes sordidasset?

429 Quòd si primogenitura, pręsertim tunc temporis, summum splendorem, ac summa quæque familię priuilegia afferebat; hinc etiam voluit Deus, vt Maria ipsius Mater futura, esset Ioachimi, & Annæ vnigenita, nedum primogenita vt eiusdem innuit Diuinus Sponsus: *Vna est Columba mea, perfecta mea, vna est matri suę, electa est genitrici suæ.* Prout de Virgine B. interpretantur Rupertus, Theodoretus Canisius: *Hæc igitur ait Spiritus Sanctus, vnica est matri suæ Annæ, apertè innuens B. Annam, nullam sobolē procreasse.* Eò quia, vt rectè excogitauerat D. Bernardinus: *Omnes præclaritates, ingenuitates, præfecturæ, & nobilitates, quæ possunt esse in aliquo indiuiduo humano, huic vni Deiparæ concessæ sunt.* Vnde Marianus venter meritò aceruus appellatur, inquit D. Antonius Paduensis: *Quòd in eo coaceruata sunt omnes prærogatiuæ.* Sic enim decebat summmam Filij dignitatem. Quid ergo illi denegandum erat in gratia creari?

Cant.c.6.

li.1. de B.V.

Cit.

Do.3. Qua.

430 Ratio autem satis à priori est (prout supra etiam innuimus) quia ex vna parte non casu, viaque naturali, vt in nobis contingit, fuit Christus D. Virginis Marię Filius, sed ex electione; ex altera verò parte quis neget potuisse Deum absque vllo defectu eligere illam? ergo omnino dicendum est, sic absque vllo defectu illam elegisse. Quod collimauit Augustinus contra Manichæum sic insurgens, in persona Christi, *Hæc, quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, & manu fabricata est mea.* Nonne si tibi datum fuisset efficere tuam matrem prout libuerat; eam vtiquè fecisses absque illis imperfectionibus, quas in mea Matre ponis? cur ergo non putas me multò meliorem effecisse? non ergo eam ampliùs aspicias vt primi Adami nepotem, nisi etiam vt secundi Adami Parentem, eius facturam, atque adeò tam perfectam qualem de omnipotenti Dei manu potes sperare. Ne turberis ergo Manichæe, quòd de Muliere carnem sumpserim, quia egomet eam feci vt decebat, absque meę Diuinitatis inhonoratione, & absque nota Diuinæ reputationis, illis enim donis, ac prærogatiuis eam ornaui, prout Dei Matrem decebat.

lib. de quinq. hæres.

431 Desine ergo Manichęe eam primæua Adami labe inquinatam somniare, quia: *Si potuit inquinari cùm ipsam facerem, potui, & ego inquinari, cùm ex ea nascerer.* Siquidem ita inconueniens quodammodo fuit, quòd ego summè bonus, summeque potens facerem Matrem meam inquinatam, cùm eam omnino illibatam, Immaculatamque facere possem, ac deberem; sicuti si meipsum inquinassem. *Dicat ergo, qui cognouit sensum Domini* (concludit idem Augustinus) *Et qui consiliarius eius fuit, numquid non pertinet ad benignitatem Domini, Matris seruare honorem, qui legem non soluere venerat, sed adimplere? Lex enim sicut honorem matris præcipit, ita inhonorationem damnat.* Aug. ibi.

432 Cùm igitur Diuinum Verbū iure Filiationis teneretur electę suę Matris Marię honorem asserere, neque vllo modo permittere, eam in teterrimam Diaboli seruitutem incidere, vnde quęso dicendum est id non fecisse? *Insciane fuit, & impotens sapientia Dei, & virtus* (dicam cum Anselmo) *mundum sibi habita-* c.6.

bita-

bitaculum conderet; remota omni labe conditionis humanae; & Angelis aliis praeuaricantibus, bonos à peccatis seruauit, & foeminam Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?

433 Rectè Ambrosius in similis docuit: *Aut natura liberos habemus, aut adoptione; in natura casus est; in adoptione iudicium.* Et quidem, si filij quos à natura accipimus probi sunt vel improbi, casu euenit, ac fortuitò; atque adeò neque pro bonis sumus, neque pro improbis vituperandi, quia in natura *Casus est*; è contrario in adoptione si improbi sunt, sanè multùm vituperandi, quia in adoptione *iudicium*. Sic, quamuis; *Gloria filiorum parentes eorum*; reuera tamen pro improbis parentibus vituperandi non sumus, quia in natura casus est; si quis tamen posset sibi in Matrem eligere optimam, eligeret tamen defectuosam, vtique quàm maximè vituperandus esset, quia in electione non rectum iudicium fecit.

Prou. c. 17.

434 *Nullus tam crudelis, tamque impius reperitur* (concludam cum deuotissimo Busti) *qui si matrem suam facere possit, eam perfectissimam facere non contendat; Dominus ergo noster omni pietate repletus, qui benedictam Virginem, de qua erat nasciturus, summo studio, & arte fabricauit profectò sanctissimum illud tabernaculum tanta claritate decorauit, vt nihil nobilius, nihil excellentius, nihil purius in toto orbe terrarũ valeat excogitari.*

Lect. 5.

Pœan Decimustertius
Ipsius Mariae Conceptionis.

435 NObilissimam in praesenti Mariani Palatij contemplabimur constructionem, hoc est Virginei corporis nobilissimas dotes, perfectionesque, vt inde speciosiorem inhabitantis animi, absolutamque dignoscamus perfectionem, & ex singulari, ac omnino admirabili Virginis Deiparę prima Cõceptione, ad singularissimam, admirabilioremque eiusdem Virginis secundam Conceptionem gradum faciamus.

436 Duplex enim à Doctoribus agnoscitur in homine Conceptio; Prima, cùm virile semen in materno vtero non solùm recipitur, sed etiam retinetur, ac veluti cũ materna comparte coagulatur, iuxta illud Iob: *Nonne sicut caseum me coagulasti?* Quo signo poterit mulier adnotare, vel horam, vel saltem diem qua concepit; quod, vt docet Hippocrates, contingit aut eadem die quo eę viris permiscentur, aut omnino in paucis; atque hęc spermatum coagulatio, seu conglobatio, conceptus dicitur, seu genitura; imò antiquitus id absolutè dicebatur conceptio, ac mulier tunc temporis absolutè item concipere dicebatur, vt suo loco infrà latiùs dicetur.

Cap. 10.

lib. de nat. puer. n. 39.

437 Altera verò Conceptio est, quando Deus corpori iam organizato animam infundit, quã aliqui vocãt generationem, seu perfectam conceptionem, siue totius hominis conceptionem; eaque cõtingit post circiter diẽ

sordes sordidasset?

429 Quòd si primogenitura, præsertim tunc temporis, summum splendorem, ac summa quæque familię priuilegia afferebat; hinc etiam voluit Deus, vt Maria ipsius Mater futura, esset Ioachimi, & Annæ vnigenita, nedum primogenita vt eiusdem innuit Diuinus Sponsus: *Vna est Columba mea, perfecta mea, vna est matri suę, electa est genitrici suæ.* Prout de Virgine B. interpretantur Rupertus, Theodoretus Canisius: *Hæc igitur ait Spiritus Sanctus, vnica est matri suæ Annæ, apertè innuens B. Annam, nullam sobolē procreasse.* Eò quia, vt rectè excogitauerat D. Bernardinus: *Omnes præclaritates, ingenuitates, præfecturæ, & nobilitates, quæ possunt esse in aliquo indiuiduo humano, huic vni Deiparæ concessæ sunt.* Vnde Marianus venter meritò aceruus appellatur, inquit D. Antonius Paduensis: *Quòd in eo coaceruatæ sunt omnes prærogatiuæ.* Sic enim decebat summmam Filij dignitatem. Quid ergo illi denegandum erat in gratia creari?

Can. c. 6.

li. 1. de B. V.

Cit.

Do. 3. Qua.

430 Ratio autem satis à priori est (prout supra etiam innuimus) quia ex vna parte non casu, viaque naturali, vt in nobis contingit, fuit Christus D. Virginis Marię Filius, sed ex electione; ex altera verò parte quis neget potuisse Deum absque vllo defectu eligere illam? ergo omnino dicendum est, sic absque vllo defectu illam elegisse. Quòd collimauit Augustinus contra Manichæum sic insurgens, in persona Christi, *Hæc, quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, & manu fabricata est mea.* Nonne si tibi datum fuisset efficere tuam matrem prout libuerat; eam vtiquè fecisses absque illis imperfectionibus, quas in mea Matre ponis? cur ergo non putas me multò meliorem effecisse? non ergo eam ampliùs aspicias vt primi Adami nepotem, nisi etiam vt secundi Adami Parentem, eius facturam, atque adeò tam perfectam qualem de omnipotenti Dei manu potes sperare. Ne turberis ergo Manichæe, quòd de Muliere carnem sumpserim, quia egomet eam feci vt decebat, absque meę Diuinitatis inhonoratione, & absque nota Diuinæ reputationis, illis enim donis, ac prerogatiuis eam ornaui, prout Dei Matrem decebat.

lib. de qu. hæres.

431 Define ergo Manichęe eam primæua Adami labe inquinatam somniare, quia: *Si potuit inquinari cùm ipsam facerem, potui, & ego inquinari, cùm ex ea nascerer.* Siquidem ita inconueniens quodammodo fuit, quòd ego summè bonus, summeque potens facerem Matrem meam inquinatam, cùm eam omnino illibatam, Immaculatamque facere possem, ac deberem; sicuti si meipsum inquinassem. *Dicat ergo, qui cognouit sensum Domini* (concludit idem Augustinus) *Et qui consiliarius eius fuit, numquid non pertinet ad benignitatem Domini, Matris seruare honorem, qui legem non soluere venerat, sed adimplere? Lex enim sicut honorem matris præcipit, ita inhonorationem damnat.* Aug. ibi.

432 Cùm igitur Diuinum Verbū iure Filiationis teneretur electę suę Matris Marię honorem asserere, neque vllo modo permittere, eam in teterrimam Diaboli seruitutem incidere, vnde quęso dicendum est id non fecisse? *Insciane fuit, & impotens sapientia Dei, & virtus* (dicam cum Anselmo) *mundum sibi habita-* c. 6.

bita-

bitaculum condere, remota omni labe conditionis humanæ; & Angelis aliis peccantibus, bonum à peccati seruauit; & fœminam, Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?

433 Rectè Ambrosius in similis docuit: *Aut natura liberos habemus, aut adoptione; in natura casus est, in adoptione iudicium.* Et quidem, si filij quos à natura accipimus probi sunt vel improbi, casu euenit; ac fortuitò; atque adeò neque pro bonis sumus, neque pro improbis vituperandi, quia in natura *Casus est*; è contrario in adoptione si improbi sunt, sanè multùm vituperandi, quia in adoptione *iudicium*. Sic, quamuis; *Gloria filiorum parentes eorum*; reuera tamen pro improbis parentibus vituperandi non sumus, quia in natura casus est; si quis tamen posset sibi in Matrem eligere optimam, eligeret tamen defectuosam, vtique quàm maximè vituperandus esset, quia in electione non rectum iudicium fecit. Prou. c. 17.

434 *Nullus tam crudelis, tamque impius reperitur* (concludam cum deuotissimo Busti) *qui si matrem suam facere possit, eam perfectissimam facere non contendat; Dominus ergo noster omni pietate repletus, qui benedictam Virginem, de qua erat nasciturus, summo studio, & arte fabricauit profectò sanctissimum illud tabernaculum tanta claritate decorauit, vt nihil nobilius, nihil excellentius, nihil purius in toto orbe terrarũ valeat excogitari.* Lect. 5.

Pœan Decimustertius

Ipsius Marianæ Conceptionis.

435 NObilissimam in præsenti Mariani Palatij contemplabimur constructionem, hoc est Virginei corporis nobilissimas dotes, perfectionesque, vt inde speciosiorem inhabitantis animi, absolutamque dignoscamus perfectionem, & ex singulari, ac omnino admirabili Virginis Deiparę prima Cõceptione, ad singularissimam, admirabilioremque eiusdem Virginis secundam Conceptionem gradum faciamus.

436 Duplex enim à Doctoribus agnoscitur in homine Conceptio; Prima, cùm virile semen in materno vtero non solùm recipitur, sed etiam retinetur, ac veluti cũ materna comparte coagulatur, iuxta illud Iob: *Nonne sicut caseum me coagulasti?* Quo signo poterit mulier adnotare, vel horam, vel saltem diem qua concepit; quod, vt docet Hippocrates, contingit aut eadem die quo eę viris permiscentur, aut omnino in paucis; atque hęc spermatum coagulatio, seu conglobatio, conceptus dicitur, seu genitura; imò antiquitus id absolutè dicebatur conceptio, ac mulier tunc temporis absolutè item concipere dicebatur; vt suo loco infrà latiùs dicetur. Cap. 10. lib. de nat. puer. n. 39.

437 Altera verò Conceptio est, quando Deus corpori iam organizato animam infundit, quã aliqui vocãt generationem, seu perfectam conceptionem, siue totiùs hominis conceptionem; eaque cõtingit post circiter diẽ

quadragesimum à prima conceptione, ac formatione, si fuerit mas; post circiter diem octogesimum, si fuerit fœmina, vt communiter docent medicinæ Professores. Vnde Galenus totum generationis tempus aptè diuidens in septem quadragenarijs, horum primum quadragenarium fœtus formationi totum deputauit.

l. de f. pt. & cc. par.

438 Primis enim septem diebus vtrunque parentum sperma in vtero receptum, & retentum fermentationis modum quendam suscipiens, vt cremor, & veluti lactis concretio coalescit; mox in vtero, veluti in secretiori, ac subterranea quadam officina, natura illud sperma decimò quarto ab inchoato formationis die in substantiam carneam, sanguineamque manifestè permutat. Et quamuis carnea hæc massa sanguine abũdet, est tamen adeò rudis, informisque vt nullam prorsus membrorum figuram nullaque lineamẽta valeat exibere; nam neque cor, neque iecur, neque alia humani corporis pars distinctam obtinet figuram, neque sensibilem effigiem seruat.

439 Post hæc, eadem natura formationi fœtus vlterius insistẽs, membrorum distinctionem aggreditur, & vigesimoprimo tãdem die, hoc est tertia parte primi mensis, primique quadragenarij hebdomada, nobiliores principesque partes, nẽpe Cor, ex quo arteriæ; Cerebrum, ex quo nerui tanquam quędam ex colo filamenta: demum Hepar, ex quo venę propagantur, absoluit. Trigesimo tandem die, si mas fuerit fœtus, sin fœmina quadragesimosecundo circiter die, extrema membra, nempe bracchia, ac crura complet, totumque humanum opificium perficit; ac vltimò perfecta omnium partium organizatione, creatur anima, & corpori perfectè organizato infunditur; vnde, *Actus corporis organici*, anima communiter definitur.

440 His positis, Bandelus, Guillelmus Pepinus, nonnullique alij putant, id ipsum euenisse in B. Virginis Conceptione, atque adeò asserunt, eiusdem Virginis animam fuisse creatam, & inditam corpori octoginta diebus post parentum commistionem, nempe die vigesima quinta Februarij. Cuius opinionis fundamẽta omnino pretermittenda puto, tum quia nullius roboris sunt, tum etiam quia facillimè ex dicendis, nullo adhuc impellente ruent.

441 *Dicẽdum* ergo omnino puto cum B. Amadæo, Granado, Philippo Malla Doctore Parisiensi, Magallaneo, Vdelrico, Christophoro Vega, alijsque communiter, præsertim ex recentioribus, sacratissimum *Deiparæ corpus*, ipsamet die octaua *Decembris*, in qua eiusdem Virginis Conceptio festiuo cultu celebratur ab Ecclesia, & à fidelibus adoratur, post breuissimum temporis spatium à coniunctione parentum, fuisse organis instructũ, membris coaptatum, alijsque heterogeneis partibus perfectè distinctũ, perfectèque compactum, multiplicibus prærogatiuis absolutum, animaque rationali etiam præditum.

442 *Suadetur* id primò ex eo quia cõdecebat, vt B. Virginis efformatio esset multò perfectior Euę, & Adami formatione; sed hi absque vlla mora fuerunt perfecti, tam quoad organorum dispositionem, quàm quoad ani-

me

mæ infusionem, ergo potiori iure idem de B. Virgine asserendum. Verè quidem asseruit Petrus Hispanus: *Honestior disputatio esset, excellentiam aliquam sacratæ Virginis Conceptioni supra primorum parentum creationem concedere, quàm ipsam illis inferiorem appellare præsumere.* Hinc licet etiam obiter inferre, quòd si primi parentes fuerunt in abundanti gratia creati, longè quidem potiori iure asserendum est, in abundantiori gratia fuisse Virginis animam creatam.

Pr. de Conc.

443 Roboratur prædicta ratio ex D. Thoma putante multùm dedecere, quòd Adamus pedetentim in corporis perfectionẽ eueheretur, ita ut præcederet rudis materia carnis, indigestaque embryonis moles, absque animæ rationalis ornamento; si ergo huiusmodi morosa formatio dedecuit generosam Protoparentum maiestatem, vtiquè multò magis Angelorum Imperatricem, ipsius Dei dignissimã Genitricem, ac malorum omnium, quę ipsi primi Parentes in hunc mundum inuexere, reparatricem dedecuit: *Humanæ naturę venustas, & primigenię matris Euæ correctio*, fatur de Virgine Damascenus. Accinat Bernardus: *Quod vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum.* Grande quidem piaculum à me committi suspicarer, si quod Adamo, & Euæ priuilegium à Deo collatũ fuisse compertum est apud omnes, Magnę Deiparenti denegarem.

p. p. q. 91. ar. 4.

or. 1. de V. nat.

Epi. 174.

444 Vlterius eadem ratio firmatur ex Suario, alijsque asserentibus, non solùm Adami, & Euę formationem fuisse in vno momẽto, omni ex parte peractam, sed etiam reliqua animantia in instanti condita fuisse, quoad organizationem substantialem, animęque productionẽ, & quoad corporum accidentalem formationem, dispositionemque; quãto ergo potiori iure, saltem breuissimo temporis interuallo, formationem Mariani corporis peractam fuisse pędicabimus? Si enim ea omnia animantia altiori productionis modo, quàm per ordinariam, communemq; generationem oportuit condere, quia per se ipsum illa Deus in lucem edidit; cùm specialissimo suo concursu, ac miraculoso Deiparam, non solùm naturalium caussarum influxu produxerit, oportebat sanè vt quàm celerrimè eius corpusculum effigiaret, omnibus numeris absolueret, ac perpoliret; quę enim à Deo immediatè producuntur, impigra celeritate in lucem perfectissima dantur.

de op. sex. dier.

445 Huc fortassis respiciebant sacrę litterę appellantes Deiparam, *Paradisum in benedictionibus*. Audi quęso, quid de illo protoparentis topiario, omni perfectione absolutissimo, sacer testus attestetur: *Plãtauerat autem Dominus paradisum voluptatis à principio*, hoc est in momento; & credam animatum Deiparę paradisum, Diuini Verbi sacrarium, Sanctissimæ Triadis delicium, pedetentim ab informi, rudique materia in imperfectum embryonem à Diuina manu fuisse formatum?

Gen. 2. 8.

446 Imò (quod magis mirandũ) terra ipsa tunc in mundi exordio non sensim, tardoque gradu germina virentia preduxit, absque vlla mora edidit segetes, nõ cũctabunda dedit fruges, impigra in proceras arbores desilijt

prius, quã in tenera adolescerẽt virgulta, augescerent in ramos, consolidarentur in truncos, virescerent in folia, decorarentur in flores, natiuæ quidem feracitatis vi potentissima, optimique ac valentissimi tẽperamenti virtute: & mirabimur quòd Mariana Palma, mystica Platanus, Oliua fructifera, nobilis Virga Iesse, lilium inter spinas, Rosa in Hierico speciali Dei concursu, depulsa omnis cunctationis tarditate, quę in reliquis hominum conceptionibus, ac formationibus cõtingere solet, celerrima formatione, tanquam Arbos pulcherrima eruperit in lucem?

447 Hinc forsan Seraphicus Doctor Bonauentura appellauit Virginem Deiparam, *Salicem virentem*; non quòd sterilitatis, & castitatis, exprimat imaginẽ, vt Ethnici sentiebant, dùm hortorum Deo salignam falcem cõsecrabant, vt sic docerent impudicas cogitationes, castitatis falce resecandas. Alij verò Salicem dictam putant ex eo, quia celeriter crescit, itaut salire videatur; sic vtiquè Deipara, quasi per saltum accrescit, & perfecto corpusculo citò efformatur, quando reliqui fœtus per plures dies pedetentim à natura perficiuntur, vt supra dictum est. *in Ps. min.*

448 Verùm, vnde nam tunc in primo mundi nascentis exordio tam præcox, extemporaneaque terræ feracitas ortum habuit? & quidem Alcimus id *Dei verbo* detulit, cùm pepigit:

Pulchra repentino vestita est gramine tellus,
Accepere genus sine gramine iussa creari,
Et semen voluisse fuit sic vbere Verbo.
Frondescunt syluæ.

Nunquid dormitauit *Diuinum Verbum* in efformando sibi hoc Virginis sacrario, quando in germinandis arbusculis ita pro vilissimis seruis inuigilauit?

449 Alij verò primam illam præcocem vbertatem optimo terrę temperamemto tribuendam affirmant. Audi Abulensem: *Sicut creata fuerunt arbores, ita plenæ fuerunt fructibus; & credendum puto, quòd nunquam arbores tantum de fructu, & tam bona complexione produxerunt. Ratio est, quia semper operatio, quæ à solo Deo est, perfectior est, quàm perfectio naturalis, & quia tunc complexio terrę erat in optimo gradu.* Eadem ergo ratione, ac potiori iure hanc Mariani corporis formationem breuissimo item temporis spatio fuisse peractam affirmabimus; tũ quia Virgo optimum temperamentum, ac summum optimæ complexionis tenuit gradum, longè quidem perfectiorem, quàm in statu innocentiæ contingeret; tum etiam quia eadem Omnipotentis virtus, per quam in mundi exordio arbores subita magnitudine, florum venustate foliorum virore, fructuum vbertate concreuerunt, B. Virginem in suo primo conceptu organis compegit, corporis lineamentis figurauit, admirabilibus priuilegijs perpoliuit, ornauitque. *in Post.*

450 Nemini igitur mirum videatur, si gloriosissimæ Deiparentis Cõceptionem mirabilem acclamemus, sacrumque eius corpusculum celerrimo tempo ris spatio fuisse perfectè elaboratum, eleuante diuina virtute quasque caussas secundas ad id suum exhibẽtes concursum, diuinoque concursu supplente lõgam octoginta dierum moram,

quæ

quæ in elaborandis aliarum fæminarum corpusculis insumitur vt dictum est; liceatque in hunc sensum verba illa *Damasceni* deflectere: *O miraculorum miracula, & rerum admirandarum res maximè admiranda; siquidem par erat, vt ad Dei Incarnationem omni sermonis facultate superiorẽ, iter per miracula muniretur.* Tãtę enim molis erat Marianum condere corpus, ex quo deinde Diuinitas ipsa, per summum miraculum, erat corporanda.

lib. de pæn. cap. 12. 451 Hinc aptè Petrus Cellensis: *Et quid ampliùs ei assignare possumus diuini muneris, & honoris, quàm vt quod verum est fateamur, eam Genitricem Dei esse, & hominis? infra hoc dicitur, quidquid in eius commendatiotem affertur. Si cæli Reginam, si Angelorum Dominam, vel quodlibet aliud excellentissimum, tam ab humano corde, quàm ore excogitatum protuleris, non assurges ad hunc superindicibilem honorem, quo creditur, & prædicatur Dei Genitrix.* Nihil ergo hæsitemus, quod pulchrius, quod gloriosius, quod decentius, honorabiliusque Magnæ *Deiparæ* deferre, atque adeò celerrimè ab omnipotenti *Dei* manu perfectissimam euasisse, minimè inficiemur; quando, vt bene docuit Num. 561. Hieronymus: *Quidquid in Maria gestum est, totum gratia fuit.* Or. de Puri. Et hoc (vt rectè asserit S. Methodius) quia, *Deus Matri suæ omnem gratiam, & honorem impendit.*

452 Quod ergo de Christo protulit *Damascenus*, liceat cum sua proportione, Magnæ *Deiparenti* adaptari: l. 3. fid. c. 2. *Dei Filius per Spiritum Sanctum procreationis modo sibi ipsi carnem anima rationali animatam condidit, non ita vt paulatim, tacitisque incremẽtis figura corporis absolueretur, sed vno, eodemque momento perficeretur.* Siquidem vtriusque Conceptionem eędem ferè circumstantiæ præcessisse videntur.

453 Et quidem, si formationem humanitatis Christi, annunciatio Archangeli Gabrielis pręcessit, in Conceptione item Deiparę eadem eiusdem Archangeli pręcessit annunciatio: *Anna vxor tua pariet tibi filiam* (dixit Gabriel Ioachimo, vt D. Hieronymus refert) *Et vocabis nomen eius Mariam; hęc enim erit, vt vouistis, ab infantia Domino consecrata, & Spiritu Sancto replebitur adhuc in vtero matris suæ.* Hist. de N. V. tom. 9.

454 Si Christi Humanitas formata fuit ex Matre Virgine, Virgo etiã Deipara ex carne sterili Annę. Si in Maria nulla prorsus fuit carnalis delectatio in sui Filij conceptione, neque fuit in Anna in conceptione Marię. Et si ibi fuit Virginitas, hic maxima castitas. Ita eadem V. Deipara reuelauit S. Brigittę. *Ego sum Regina, volo tibi dicere quàm dulciter Filius meus dilexit corpus meum, & quàm dulciter animam meam, quantùm etiam honorauit nomen meum. Ipse coniugium patris mei, & matris tanta castitate coniunxit, vt tunc non inueniretur castius coniugium, vt nunquam conuenire vellent, nisi iuxta legem solummodò caussâ suscitandi prolem. Et cùm sibi nunciatum esset ab Angelo, quòd Virginem parerent, vnde salus mundi procederet, magis voluisse mori, quàm carnali amore conuenire, & voluptas in eis mortua erat. Tamen pro certo dico tibi quòd ex caritate Diuina, & ex verbo Angeli nunciantis conuenerunt carne, non ex concupiscentia aliqua voluptatis, sed contra volun-* lib. 1. cap. 9.

lutatem suam ex Diuina dilectione; & sic ex semine eorum per Diuinam caritatem caro mea compaginata est.

l.6.c.55. 455 Et infra: *Quando Mater mea, & Pater meus matrimonialiter conuenerunt, plus fecit hoc obedientia, quàm voluntas; plus operata est ibi caritas Diuina, quàm voluptas carnis; nam hora illa, in qua ego concepta fui, bene potest vocari aurea hora, & pretiosa, quia alij coniuges conueniunt ex voluptate carnali, mei verò parentes conuenerunt ex obedientia & præcepto Dei.* Quod etiã protulit D. Damascenus ex Angeli ore, sic S. Ioachimum alloquentis: *Deus clausit ad tempus vterum vxoris tuæ Annæ, vt non libidinis foret, quod nasceretur, sed Diuini esse muneris nosceretur.* Orat. 1. de N.V.

456 Si fuit item necessaria æterni Patris omnipotentia in formatione Humanitatis Christi: *Virtus Altissimi obumbrabit tibi*; fuit etiam necessaria in Deiparæ formatione, supplens causarum secundarum defectum sterilitatis suo concursu speciali. Ac Demum, si in formatione eiusdem Humanitatis Christi concurrit specialiter Spiritus Sancti virtus: *Spiritus Sanctus superueniet in te*; etiam in formatione Deiparæ Mariæ magis locum habuit Spiritus Sancti gratia, quàm natura, ipsam venerans gratiam, eiusque nutum veluti expectans in formatione Mariæ: *Natura paulisper expectauit* (docuit Damascenus) *donec gratia fructum suum produceret.* Ni mauis cum Hieronymo asserere: *Quidquid in Maria gestum est, totum gratia fuit.* Or. de N.V. cit.

457 Cum toto tamen hoc longè semper nobilior acclamanda ac miraculosior Christi D. conceptio conceptione Virginis Mariæ, præcipuè quia includit admirandam Diuini Verbi vnionẽ cum Humanitate, & inuiolatam eiusdem Virginis integritatem in ipso conceptu. Fuit etiam longè miraculosior, & admirabilior Christi conceptio, quàm Virginis ex parte causæ efficientis, eò quia nullius viri ope, sed Spiritus Sancti virtute, peracta fuit; ex parte autem Virginis, licèt fœcunda, proportionari tamen oportuit diuina ope Materia, vt Ecclesia canit: *Deus, qui gloriosæ Virginis Matris Mariæ corpus, & animã, vt dignum Filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritu Sancto cooperante præparasti.* Similiter ex parte aliarum causarum, vt patet. Vnde ex vi suæ cõceptionis debuerat contrahere originale peccatum, quamuis ex speciali gratia illud non contraxerit; Christus verò etiam ex vi suæ Conceptionis, neque illud contrahere debuerat.

458 Suadetur vlteriùs ista celerrima Mariæ in vtero Annæ formatio, ex eo quia in statu innocentiæ, eundem futurum diem coniunctionis parentum, & fætus animationem, asserunt quãplures non inferioris notæ Doctores; eò quia in statu innocẽtiæ nihil obesse poterat, quo minùs breuissimo tẽpore eæ caussæ suum sortirentur effectum; si quidem primæuo vigore florebant; atque adeò iuxta D. Augustinum de Genesi ad litteram Lib. 12. aliosque pœna originalis peccati est, vt Materia animanda, anima rationali, post parentum commistionem, præcedat in informi embryone spatio multorum dierum, vt dictũ est. Quid ergo obest, vt eandem celeritatem in formatione Mariæ affirmemus,

memus, quando fere omnia illius innocentię status priuilegia cum communi Doctorum suffragio, de eadem gloriosissima Deipara affirmamus?

459 Demum, id ipsum suadetur auctoritate Ecclesiæ, colentis Conceptionem Virginis ipso die octauo Decembris, quo eius parentes matrimonialiter conuenere ad eam procreandam; vt patebit enumeranti ab hoc die vsque ad octauum diem Septembris eius Natiuitatis, nouem integros menses; sub nomine autem Conceptionis quamuis veniat prima conceptio, nempe attractio, ac retentio seminis, ac etiam corpusculi organizatio, iuxta supradicta; pręcipuè tamen venit creatio animę rationalis, eiusdemque in corpus infusio, quod magis propriè in pręsenti Materia dicitur Conceptio, & quam principaliter celebrat Ecclesia, vt fusiùs infra dicetur. Incredibile etiam videtur, vt à S. Nicolao (qui ex sua reuelatione facta Abbati Helsino, prout infra, induxit Diem festum Conceptionis in Ecclesiam Latinam) massam illam sanguineam, siue carneam & informem embryonem à fidelibus coli indiceretur; cùm non corpus sed anima sit sanctitatis subiectum, & consequenter sacri cultus obiectum.

Poean. XXXVII.

460 Quantum verò tẽporis spatium intercesserit inter primam & secundam Virginis cõceptionem, pijs animis meditandum relinquimus. D. Anselmus, in homilia de eadem Conceptione, inquit eadem die vtramque contigisse. B. Amadęus, Raptu 4. refert, Archangelum Gabrielem sibi reuelasse, materiam Cõceptionis futuri corporis Virginis Mariæ in ipsa nocte congressionis parẽtum purissimam fuisse, & secundam Conceptionem, nempe animationem, sex horis post commistionẽ paternorum seminum fuisse peractam; cui cohæret reuelatio S. Nicolai, quæ (vt dixi) induxit diem festum Conceptionis in Ecclesiam Latinam. Idem contestantur alię reuelationes, quarum meminit Dionysius Carthusianus ser. 1. Petrus de Natali lib. 1. cap. 42. Iodocus Clictoueus lib. de puritate Cõceptionis alijque.

461 Similiter tuentur hãc propositionem; *In eodem die, quo S. Anna semen suscepit, corpus B. Virginis fuit organizatum, & anima introducta*, Iacobus Granadus, to. 3. in 3. partem, controu. 2. de gestis mirabilibus vitę Christi, tr. 1. d. 3. se. 1. §. 2. & in libello pro Immac. Conceptione, d. 2. se. 2. & 3. Marcus Antonius Palaus Prępositus, & Decanus Ecclesiæ Orihuelę in Defensione Dominicana, fol. 44. quam tanquam probabilem approbarunt plurimi viri doctissimi, vt ipse Palaus refert, Christoforus Vega, Palęstra 6. cert. 1. & 2. Philippus Malla Doctor Parisiensis, in concione habita de eadem Immaculata Conceptione Barchinone, typis mandata Valentię anno 1488. quam ait, se defendisse in Academia Parisiensi in Thesibus pro Laurea Doctoratus; alijque viri docti à me consulti, pręsertim quia ex nullo capite id repugnat, quod in pręsenti materia efficacissimè concludit, quandoquidem in maiorem Virginis honorem cedat.

462 Bene quidem Nicolaus, qui fuit à Secretis Diui Bernardi asseruit in Epist. quę est 9. inter epistolas Petri Cellensis lib. 7.

Mul-

Multa præsumuntur de B. Virgine, quæ nunquam leguntur, & præsumptionibus standum est, donec probetur contrarium. Nihil ergo decentię, nihil excellentię temerariè, ac vanè de Magna Deipara pręsumitur, dum oppositum aliquo efficacissimo argumēto nō concluditur. Cuius rei ratio à priori est, quia dignitas Maternitatis Dei omnia gratiarum genera cum pura creatura possibilia possidet, nisi aliquo argumento oppositum euincatur. Aptè D. Anselmus relatus à Nogarola in officio Immaculatę Conceptionis approbato à Sixto IV. *Si quid tenuitas sensus mei capere potuit de ipsa Maria, quod dignitati illius existimem non aduersari, in medium proferre libet.* l. 7. vlt. dici

463 Hinc iure quidem optimo erit inferre, omnes gratias, omnesq; virtutes, omniaque Spiritus Sancti dona sanctificantem gratiam concomitantia, vna cum animæ infusione, fuisse Virgini Deiparę plena manu infusa. Sic B. Amadæus refert ex persona Archangeli Gabrielis: *Tunc* (idest in puncto Conceptionis) *Deus noster magnus, & potens creauit animam Marię habentem omnia dona, omnem scientiam, siue omnes habitus, & similitudines rerum omnium sicuti nos, qui accipiendo vnam similitudinem, Diuinæ scilicet naturæ, omnium rerum similitudines accepisse dicimur.* c. 9. §. 23.

464 Et quidem, si Deus creauit & Angelos, & primos parētes cum his virtutibus, ac donis (vt cum communi Doctorum suffragio docet Suarez, de opere sex dierum) vtiquè potiori iure idem priuilegium Magnæ Deiparæ deferendum: & si Deus citauit gressum in eius corporis l. 3. c. 11. efformatione, cur non citaturus vt eiusdem animam omnium gratiarum cumulo adimpleret? ac si Deo displicuit, vt in Maria imperfecti Embryonis horrida ac rudis massa pręcederet, quę corpori Virgineo materiam sub ministratura erat, credam ipsum Deum toleraturum horrendum, ac fętidissimum peccati originalis monstrum, spurcissimam, ac fędissimam primę culpę massam in Magnę Deiparę anima, dignissimo Spiritus Sancti sacrario?

465 Ex omnibus tamen priuilegijs Deiparę concessis in eo primo suę animationis instanti, vnicum iuuat in pręsēti diutius contemplari; An scilicet B. Virgo à primo suę animationis, siue Conceptionis momento, perfecto rationis vsu polluerit. Et quidem negat D. Thomas, ne Christi glorię deroget. Ait enim hoc specialissimum priuilegiū soli Christo exhibitum esse. Verùm ratio hęc nihil obstat, neque aliquid Christi glorię detrahitur; imò ipsius honor adaugetur, si Matrem Mariam in istius priuilegij, sicut & aliorum consortium vocet. 3. p. q. 27. ar. 3.

466 Affirmant tamen D. Bernardinus Senensis, to. 2. ser. 51. Iacobus de Valentia super *Magnificat*; Suarez, to. 2. in 3. p. D. 4. Vasquez ibidem, D. 119. Salmeron to. 3. tr. 12. Azor. to. 2. l. 1. cap. 17. Barradas to. lib. 6. Salazar cap. 32. Viguerius de Iustitia Theol. cap. 5. Vega Pales. 12. cert. 1. Lucerus in defensione pro eadem Immaculata Virginis Conceptione, alijque communiter DD. Et meritò, eò quia in hoc nulla apparet repugnantia; ac valde consentaneum excellentię tantę Virginis fuit, vt nullum eius vitę instans abiret,

in

in quo Deũ non agnoſceret, ſuſpiceret, & diligeret, ac diſponeretur ad tantum Maternitatis Dei munus; ergo &c.

467 Confirmatur etiam plurium Scholaſticorum ſuffragio, putãtium infantes paradiſi à primo ipſo conceptu perfectam intelligentiam phantaſmati connexam habituros. Et à ſimili, quia Ioannes Baptiſta adhuc in vtero matris, ſtatim ac ſãctificantẽ gratiã recepit, ſimul vſu rationis donatus eſt, vt docent communiter Patres, quorum vnum aut alterum afferam. Audi S. Irenæum lib. 3. aduerſus hæreſes: *Ioanes, cùm adhuc in ventre matris ſuæ eſſet, & ille in vulua Mariæ, Dominum cognoſcens ſalutabat.* Eadem mente inquit D. Ambroſius: *Habebat intelligendi vſum ſeu ſenſum, qui exultandi habebat effectum.* Similiter &S. Leo: *Præcurſor Chriſti ſpiritum prophetiæ intra viſcera matris accepit, & nondum editus Genitrici Dei ſigna exultationis oſtendit.* Ergo multò magis ipſa Dei Genitrix vnà cum ſanctificante gratia perfectum rationis vſum nacta eſt.

c.17.

lib.1.in c.1. Luc.

468 Et ne longior in hoc ſim, nobis ſufficit in ordine ad rem præſentem, quòd Aduerſariorum Anteſignanus Caietanus admittat in B. Virgine, adhuc in primo inſtanti animationis, ſiue Conceptionis, perfectum rationis vſum, licèt id illi deneget pro reliquo infantiæ tempore: Sed immeritò quidem, nam ex regula Iuris in Sexto: *Principis beneficium, ac priuilegium debet eſſe permanens, ac ſtabile*; quod potiori iure in Dei beneficentiam cadit; qui, vt docet Apoſtolus: *ſine pœnitentia dat ſua dona*; hoc eſt, vt ſemel donata, iterum non auferat. Sed quid ſit pro tempore ſubſequẽti; ſufficit enim in præſenti, quòd Caietanus admittat in Virgine perfectum vſum rationis pro primo inſtãti eius animationis; quo poſito, ſic contra ipſum Caietanum, ad hominem inſurgo.

3.p.q.27. ar.3.

ad Rom. c. 11.

469 Per Caietanum B. Virgo in primo Conceptionis inſtãti habuit vſum rationis: deinde cum D. Thoma, ac vniuerſa Thomiſtica ſchola idẽ docet, puerum ſtatim ac rationis vſum attingit teneri ad Deum aliquo virtutis actu conuerti; quod ſi non præſtet, grauiter peccare; tum ſic.

470 B. Virgo in ſuæ conceptionis momento, vtiquè perfecto rationis vſu gaudebat; ergo vel proprium aliquem virtutis actum elicuit, quo ſe conuerteret ad Deum, vel nullum elicuit; ſecundum nequit affirmari, ſequeretur enim B. Virginem tũc grauiter deliquiſſe contra præceptum Diuinum naturale, ſe ad Deum conuertendi, vbi primum rationis lumen affulſerit (vt ex iacto Thomiſtico fundamento ſatis conſtat) quod adhuc cogitare, nedum dicere, nefas eſt.

471 Neceſſariò igitur tenetur Caietanus aſſerere primum; & conſequenter Virgo Maria etiã in eo inſtanti ſuę Conceptionis, iam extitiſt in gratia, Dei amica; atque adeò nulla originalis peccati labe, fœdata. In ſententia ergo etiam Caietani euincitur B. Virginem Mariam, adhuc in primo ſuę conceptionis inſtanti, ſanctificante gratia ornatam extitiſſe, quod nos Immaculatæ Conceptionis cultores contendimus; adeò vt vnà cum naturę vita, & gratiæ vitam ſingulariter acceperit.

472 Audi quo animi affectu Id ip-

Caral/Latius de Immac. Concept. P

ipsum docuerit Stephanus Mẽdez, Almę Dominicanę religionis nobilis alumnus: *Hoc singulare priuilegium* (inquit) *est soli B. Virgini concessum, inter Adæ filios via naturali conceptos, quòd vnà cum vita inciperet sanctitas; Deus enim qui illam animã creauit, dedit illi sanctitatem in eodem instanti, quo illa gloriosissima persona viuere incepit.* Proinde de gloriosissima Virgine Deiparente longè verius dicere est, quod de SS. Innocentibus cecinit Chrysologus: *Christus istis dedit ante triumphare, quàm viuere; quam donauit coronis, ante quàm membris; ante cælum possidere, quàm terram; nec ante humanis inserere, quàm diuinis.*

10. I.

ser. 152.

473 Idem accinit Antonius Nauarrus, sermone primo de Conceptione: *Ex dictis colligitur, quàm magnum fuerit, & meritò B. Virgini beneficium diuinitus concessum; cùm enim esset Adæ filia, eductaque à massa illa infecta præuenta est à Deo, quòd quando eius anima iungeretur suo iam organizato corpori, nullam deformitatem, aut culpæ maculam cõtraheret, sed in ea puritate, in qua Deus eam creauit de manu sua, permaneret; & quòd pro nullo tempore dici posset fuisse filiam iræ, inimicam Dei, sed semper amicam, immaculatam, Deique filiam dilectam, & electam.*

Dominicanus.

474 Plus addit Emmanuel de Vargas, eiusdem Ordinis Dominicani, sic: *Virgo Sanctissima in sua Immaculata conceptione habuit maiorem gratiam, quàm habuere omnes Angeli, & omnes Sãcti in tota vitæ tempore.* Ac meritò, quià vt supra cum Mellifluo Doctore dicebamus: *In illo instanti Conceptionis plus amabatur à Deo, quàm ceteri Sãcti*; ergo V. Maria, adhuc in primo suę Conceptionis instanti, plus gratiæ habebat, quàm ceteri Sancti. Quis ergo asserat (concludendum) adhuc parum sanctificantis gratię, dignissimę Deiparenti tunc defuisse?

ser. de Inc.

num. 190.

Pœan Decimusquartus

Marianę Pulchritudinis.

475 EX caussa hic indagabimus effectum; decor enim ac Mariani corporis pulchritudo, vtiquè effectus est integerrimę eiusdem Virginis tẽperiei (de qua hactenus dictum est) Sicut ergo omnis pulchritudo, vt Diuinæ pulchritudinis particula, veluti nos manu ducit ad incomprehensã Dei pulchritudinem vestigãdam, iuxta illud: *A magnitudine speciei, & creatura cognoscibiliter poterit Creator horum videri*; Ita & nos hic ex omnimoda Mariani corporis pulchritudine, omnimodam item Mariani animi vestigabimus sanctitatem. Sap. c. 13.

476 Et quidem Marianam pulchritudinem inter omnes reliquas creatas excelluisse, luculenter docet vnanimis Doctorum consensus. sic docuit Gregorius Nazianzenus in Christo patienti: *O Virgo, forma quæ nitore ceteras præis.* Georgius Episcopus Nicomediensis, oratione de Virginis oblatione: *O pulcherrima pulchritudo omniũ pulchritudinum! ò Dei Genitrix pulchrorum omnium summum ornamentum!* Hugo Victorinus, sermone de Virginis Assumptione: *Ipsa tota dulcis est, & tota suauis vnicè pulchra, & singulariter speciosa.* Petrus Damianus, sermone primo de eiusdem Virginis

Na-

Natiuitate: *Virgo Dei Genitrix, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur.*

477 D. Damascenus, oratione de Natiuitate, vocat omnium naturarum pulchritudinẽ. Andreas Hierosolymitanus, eximiam pulchritudinem, à Deo sculptam statuam. Gerson, omnium pulchritudinum compendium. Alij, pulchritudinem miraculosam. Alij, pulchritudinũ Paradisum. Ac tandem D. Bernardinus Senensis sic concludit: Epist. ad Sia.

Nulla fuit tanto mulier redimita decore,
Quæ speciem superet, Virgo Maria, tuam.
Candidior veris rutilas Regina colore,
Et radijs cedit clara Diana tuis;
Luna suum perdidit, tecum sociata, nitorem.
Atque comes nullum sol tibi lumen habet.

omnibusque applaudens Diuinus Sponsus, sic subcinit: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* cant. c. 4.

478 Quo quidem modo dicendi, omne pulchritudinis genus, videtur Diuinus Spõsus expressisse in Maria, nempe positiuum motiuum, & negatiuum. Et quidem pulchritudinem positiuã, consistentem in recta omnium membrorum dispositione, expressit ibi: *Tota pulchra es.* Pulchritudinem autem motiuam, quæ potenti, occultaque quadam vi aspicientium oculos ad se allicit, corda deuincit, captiuos trahit affectus, ibi: *Amica mea.* Pulchritudinẽ verò negatiuam, quæ procul à se omnẽ propellit deformitatẽ, quemcumq; auersatur defectũ, ibi: *Et macula non est in te;* & vt Ambrosius vertit: *Reprehensio non est in te.*

Carol. Latius de Immac. Concept.

479 Apteque subdit D. Bonauẽtura: *Non solùm pulchra es, ait, in quo notat, eam omnem pulchritudinem habuisse hominis, sed addit: Et macula non est in te; in quo notat, eam nullam maculam admisisse, vt sic fuerit summè pulchra per omnis boni præsentiam, & fuerit, absque macula, per omnis mali, & culpæ absentiã.* Hinc meritò eidem Virgini B. ex sapientię verba aptantur: *Est enim hæc speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata inuenitur prior.* pallescunt quidem solares radij, fatiscit stellarum adamas, ipsius lucis euanescit alba, si cum Mariæ splendore veniant in certamen. ser. ... B.V. c. 7.

480 Quòd si velimus hanc summam Deiparæ pulchritudinem in aliquo nitidissimo speculo viuidiùs introspicere, vtiquè eius Filij Christi D. pulchritudo inspicienda est, prout ab eadem Deipara apud S. Brigittam sic describitur: *Filium meum* (inquit ipsamet Virgo B.) *qualis est in cælis videre non poteris, sed qualis erat secundùm corpus in mundo, cognosce. Ipse enim tam pulcher facie erat, quòd nullus videbat eum, qui non consolabatur in adspectu ipsius, etiamsi præcordialiter dolorem haberet; iusti verò spiritali consolatione consolabantur; sed & mali à tristitia sæculi tanto tempore, quo eum videbant, releuabantur. Vnde & dolentes dicere consueuerant: Eamus, & Filium Mariæ videamus, vt saltem tanto tempore releuemur.* l. 4. reu. c. 7.

481 *Anno igitur vigesimo ætatis sua in magnitudine, & fortitudine virili perfectus erat inter medios modernis corporis magnus, nõ carnosus, sed neruis, et ossibus corpulentus. Capilli eius, supercilia,*

& barba croceum colorem referebant; frons non prominens, vel mersa, sed recta, nasus aqualis, nō paruus, nec nimis magnus. Oculi verò eius tam puri erant, quòd etiam inimici eius delectabantur eum adspicere. Labia non spissa, sed clarè rubentia. Mentum non erat prominens, nec nimis longum, sed pulchrè moderatione venustum. Maxilla carnibus modestè plena. Color eius erat candidus, claro colore permistus; statura eius recta.

482 Cum igitur inter Christum, & Mariam maxima intercesserit similitudo, idem temperamentum, eadem corporis constitutio, eadem forma, ac species, quantùm sexus inæqualitas pati poterat; proinde quę de Christi D. pulchritudine dicuntur, eadem de Deipara D. nostra, affirmanda erunt, prout ipsemet Christus atteſtatur apud eandem D. Brigittam, sic: *Sicut semen* (inquit Christus) *vbicunque seminatur tales flores germinat, quale semen fuerit, sic membra mea conformia fuerunt membris tuis in forma, & facie.*

L. 1. reu. c. 51.

483 Quod confirmat D. Antoninus suoque, & Alberti Magni suffragio: *De pulchritudine particulari, docet Albertus, in tribus sitam esse; nempe in debita corporis quantitate, & qualitate, in eleganti membrorum dispositione, & proportione, & coloris venustate. Conueniens quantitas corporis Deiparę probari potest à quantitate corporis Filij sui, quod tanquam perfectissimum in suis naturalibus debitissimam habuit quantitatem; corpus enim Filij formatur à corpore generantis, itaut de tali tale, & de tanto tantum, nisi error, aut impotentia impediat, vel per viam accidentis aliter fiat; sed naturaliter magnus magnum, & paruus paruum, & tantus tantum. Cùm ergo Filius habuerit in summo debitam quantitatem, & Mater eius Virgo habuit debitam quantitatem conuenientem fęminæ; idemque de qualitate dicimus.*

4. p. t. 15. c. 11.

484 Sequitur ibidē idem S. Doctor, singulas corporis partes depingere, atque ex Filij pulcherrima omnium membrorū proportione, colore, venustate, figura, ac symmetria, ipsius Parentis omnimodam pulchritudinem, duce Philosopho, sic dimetiri: *In formatione corporis à generante, sic formatur totum à toto, quòd à qualibet parte generantis sit formatio; vnde inter generatum, & genitum naturaliter, & regulariter singulorum membrorum ad inuicem est similatio in forma, & figura, nisi per viam accidentis impediatur; in corpore autem Dominico formãdo nullum potuit intercedere impedimẽtum, cùm Spiritus Sanctus formator exstiterit, & ideò membra illius corporis fuerunt elegantissima dispositionis, congruentissima proportionis, itaut oculi non fuerint nimis grandes, vel parui respectù aliorum membrorum: similiter aures, os, gena, brachia, manus, tibia, & huiusmodi alia, sed singula erant alijs correspondentia; & idem dicendum est de membrorum proportione B. Virginis Matris eius, quod probatur ex parte geniti.*

486 Confirmatur ergo absumptum ex similitudine Matris cum Filio; vbicunque enim generatio perfectissima intercedit, nullumque interponitur impedimentum, vtiquè similitudo maxima inter genitum, & generātem necessariò interuenit; cùm [illegible] igi-

igitur Filius speciosior formà præ cunctis acclametur, consequenter, Christo solo dempto, eius S. Parens omnium speciosissima, ac pulcherrima iurè quidem extollenda. Quod sic vlterius premit idẽ D. Antoninus: *Secundùm Philosophum, naturà est vis insita rebus, ex simili similem procreans; nisi ergo natura impediatur, vel erret, filius erit similis patri, vel matri; vnde sequitur, quòd Filius, qui nascitur de Matre, & non de patre, & tali operante, quod impediri non potest, vel errare, scilicet Deo, ibi necesse est Filium fieri similem Matri, et è conuerso; sed ipse est pulcherrimus iuxta illud: Speciosus forma præ filijs hominum, et in ipsum desiderãt Angeli prospicere, ergo et Virgo Deipara est omnium pulcherrima.*

486 Hinc maximus nobis aperitur aditus asserendi, Marianam pulchritudinem summum attigisse culmen, ad quod natura extendi potest; sic Dionysius Carthusianus appositè: *Quemadmodum corpus Christi, est perfectissimum, et pulcherrimum naturà, quod fieri potest secũdùm statum viæ; sic corpus Virginis, ad hoc immediatè ordinatum fuit pulcherrimum secundùm statum viæ, quod natura per se operans facere potest.* l.1.de Lau. Virg.

487 Suffragatur eidem thesi D. Antoninus citatus: *Deipara Virgo ad ea pulchritudinis fastigia peruenit, vt in natura rationali nulla alia præstantior excogitari queat; ordo enim est in rebus naturalibus, et in corporibus humanis: natura facit aliquod pulchrũ, et aliquod pulchrius; ergo et aliquid debet esse pulcherrimum secundùm naturam; natura enim habet aliquem terminum, ad quẽ possit peruenire, et non vltra: aut ergo illum terminum continget in aliquo indiuiduo, aut nusquam: si nusquam, ergo deficit respectũ earum operationum; quod est falsum, quia ait Philosophus, quòd natura non abundat in superfluis, nec deficit in necessarijs; natura ergo alicubi habet suum terminum; corpus autem naturale aliquando formatur à corpore naturali, ipsa natura creatura operante naturaliter, et aliquando ipso Deo operante supernaturaliter; ergo alicui est summum in corpore humana, Deo operante, & alicui est summum natura operante; sicut ergo corpus Dei, quod Deus per se ipsum formauit, est perfectissimum, et pulcherrimum in natura, quod Deus potest facere secũdùm statum viæ; ita corpus B. Virginis, ad hoc immediatè ordinatum, erit pulcherrimum secundùm statum viæ, quod natura potuit facere se operante.* c.10.

488 Ex communi igitur Doctorum sententia, Suarij, Barradij, Granadi, Vegæ, Busti, & aliorum, nulla fœmina, in hac hominum serie, naturę vi edi potest B. Virgine pulchrior: sicuti nec vllus homo Christo D. pulchrior, ac speciosior esse potest, vt bene probat Granadus. Suadetur ex eo, quia humana pulchritudo, saltem in præsenti serie, exigit vltimum, ac summum determinatum terminum, eo modo, quo communiter datur in architecturę pulchritudine, vnde dicitur scientia finita; cùm enim consistat in partium proportione, vtiquè dabilis est vltima, ac summa inter partes proportio; atque adeò, sicuti iure quidem optimo affirmamus in Christo D. virilem pulchri- de con.D.3.

tudi-

tudinem in summo, consequẽter, & in Deipara affirmanda est muliebris pulchritudo item in summo, saltem in hac hominum serie, vt dictum est.

489 Hinc Diuinus Sponsus, postquam per omnia Canticorum Cantica, singularum partium Virginei corporis decantauit pulchritudinem, eximiam viuidioribus coloribus ex excellentioribus creaturis decerptis, depinxit elegantiam, & quidquid in humano corpore excogitari, fingique potest, in describẽdum Marianum corpus congessit; postquam omnes creaturas sub nomine filiarum Sion inuitauit, vt hanc suam Sponsam tãquam omnium formosissimam prædicarent, tandem quasi vlterius non valeas tantæ pulchritudinis substinere maiestatem, admirabundo similis, hiulcè periodum claudit: *Quàm pulchra es! quàm pulchra es!* Vnde iurè subdit Rupertus: *O quàm pulchritudo admirabilis, quam sic admiratur, et laudat pulchritudinis auctor.* (Cant.c.4.)

490 Ex quibus siquis inferat, cũ aliquibus ex doctissimis modernis Doctoribus, B. Virginis in corpore mortali pulchritudinem, vel æquè præstantem, vel fortassis præstantiorem extitisse, quàm illam, qua predita erũt corpora beata, verissimum puto. Quod vt magis eluceat, presupponendum est, dupliciter sumi posse pulchritudinem; primò substantialiter, nempe pro apta partium, ac membrorum proportione, cum grata quadam coloris suauitate. Secundò accidentaliter, nempe pro eadem apta partium proportione, prout tamen ornata certo quodam lumine ac splendore superaddito, cum reliquis gloriæ dotibus, quæ simul omnia multò magis spectantium oculos ad se alliciunt. (apud Vegã. num.727.)

491 Iam verò, si sumatur pulchritudo primo modo, ac substantialiter, puto Deiparæ pulchritudinem, etiam in hac vita, maiorẽ extitisse, quàm alicuius corporis beati pulchritudinem. Suadetur autem sic: Deipara nunc iam beata eandem numero partium proportionem habet, symmetriam, membrorumque concinnitatem, quam viatrix; sed modò pulchrior ipsa est, quàm reliqua beatorũ corpora; ergo Deipara adhuc mortalis pulchriori gaudebat corpore, quàm ipsa beatorum corpora. Splendor autem gloriæ quamuis splẽdidius reddat corpus gloriosum, eandem tamen eiusdem partium proportionẽ exprimit, & si diuerso, ac nobiliori modo; sicuti e.g. vestium elegantia, & ornatus valde conducit ad splendorem; attamen non est de cõceptu formali pulchritudinis naturalis hominis; sic se habet elegantia dotium corporis Beati comparationẽ pulchritudinis substantialis naturalis.

492 Adde, preter dictam pulchritudinem, longè maiorem splendorẽ Virgini Deiparę contulisse Dominum, quàm olim illi Heroinæ Iudithæ contulerat: *Interior* (inquit Dionysius Carthusianus) *Illa Virginis puritas, ac sanctitas in eius facie visibiliter radiabat, tantaque fuit, vt opus fuerit huiusmodi radiationem diuinitùs temperari, quò posset cum hominibus conuersari.* Ex Virginea igitur facie mirus quidam splendor emicabat, quo intuentium oculos ad aspectum, animos ad amorem conciliabat; ac iustus Simeon ven- (Iud.c.10. l.1.de Lau. Vir.)

venturi Messię agnouit genitricem, vt docet Timotheus Hierosolymitanus, in oratione ad, *Nunc dimittis*: sic: *Iustus Simeon oculos huc illucque circumferens vidit quidem multas mulieres, verum singulas schemate, ornatuque humanæ naturæ proprio affectas; solam autem Virginem, quodam diuino, infinitoque lumine circũfusam animaduertit. currens itaque segregauit reliquas matres, etc.*

493 Idem docuit Doctor Angelicus, Auctor Margaritæ sic firmat: *Respicientes Christi, et Virginis Diuinum vultum, non posito actuali obiceo, statim mouebantur ad detestationem peccatorum, vita emendationem ex quodam cælesti fulgore ex eorum vultibus radiante.* Hinc plerique docent, dum adhuc viueret hac mortali vita, spectatores suos, ex vi solius Virginei aspectus, ad pænitentiam allexisse. Idipsum videtur innuisse Ioannes, dum Deiparam sole amictam prædicauit.

3.p.q.28. ar.3.

494 Et quidem, si filij Dei, nempe filij Seth (vt docent Chrysostomus, & Cæsarius) splendorem quendam in vultu præseferebant, quo ab alijs secernebantur, & filij Dei censebantur, eò quia Adamum in felicissimo innocentię statu referebãt, cuius vultus, vt aliqui volunt, splendore quodam perfundebatur, quo per inobedientiam deperdito, vltra ei animalia non obsequebãtur, sicut ante peccatum; & de S. Stephano inquit D. Lucas: *Intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tãquam faciem Angeli*, hoc est micanti splendore suffusam. Quid mirum si asseramus, Magnę Deiparę vultum, à Deo decoratum fuisse diuino quodam splendore, quo tantæ Imperatricis dignitas exteriùs eluceret, & internam in animo delitescẽtem sanctitatem significaret?

Apoc.c.12.

495 Confirmatur etiam exemplo Christi D. volentis simillimam sibi Matrem in omnibus, purę creaturę tamen non repugnantibus, vt docent communiter Patres cum Hieronymo, & Augustino apertissimè asserentibus: *Talem Matrem, qualem Filium*; Cùm igitur Christi D. vultus (ex eiusdem Hieronymi, aliorumque Patrũ testimonio) Diuino coruscauerit splendore, quo omnium animos, suaui quadam vi in sui amorem alliceret: *Certè* (inquit Hieronimus) *Fulgor ipse, et Maiestas Diuinitatis occulta, quæ etiam in humana facie relucebat, ex primo ad se videntes trahere poterat adspectu*; Vtiquè, similem quendam splendorem à se eiaculatam fuisse eiusdem dignissimam Matrẽ, minimè denegandum.

in c.9 Mat.

496 Celeberrimus, oculatusque totius huius rei testis fuit Magnus Dionysius Areopagita, qui cùm Deiparam aliquando conspiceret, nimio vultus splendore perstrictus, stupore perculsus, atque attonito similis, in hęc dicitur verba prorupisse: *Nisi crederem in Filium tuum, de quo mihi per Paulum prędicatum est, nunc plantis tuis prouolutus, vnum te Diuinæ Maiestatis insigne adorarem, et nisi fides adesset, haud mihi persuadere possem, Deũ orbis auctorem te esse pulchriorẽ; sed noui, quod is incomprehensibile lumen inhabitat, à quo tu ad nos radius es destinatus, vt illuminares eos, quos primum mulier cæcos parturiuit.* Satis igitur meritò, concludat D. Vincentius Ferrerius: *Pulchritudo Diuina*

ser. de Nat. inerat in Maria. Quid ergo mirum, subdit Epiphanius, si aspicientium ad se traheret affectus, repleretque admiratione, et gaudio, cùm Deiformis species fulgeret in illa.

497 Maxima tamen hæc Mariani corporis pulchritudo, quamuis aspicientium ad se mirum in modum traheret affectus, nullum tamen inordinatum excitabat motum, sed: *Ea visa, insanis libido prorsus extinguebatur*, asseruit Maior. Vnde Cedro, ac Myrrhę comparatur, *Quia sicut Cedrus interficit serpentes* (ait Alensis) *odore suo, ita sanctificatio eius irradiabat in alios, et in eis extinguebat omnes motus concupiscentiæ, carnales in carne serpentes; et sicut Myrrha interficit vermes, ita eius sanctitas interficiebat vermes, id est cõcupiscentias carnales.* *in 1. Luc.* *3.p.q.9.*

498 Similiter loquitur D. Thomas: *Gratia sanctificationis* (inquit Angelicus) *nõ solùm repressit in Virgine motus illicitos, sed etiam in alijs efficaciam habuit; ità ut quamuis esset pulchra corpore, à nullo concupisci potuerit.* Idem docuit D. Bonauentura, Bernardinus de Bustis, S. Thomas de Villanoua, Ioãnes Maior S. Bernardinus Senensis, Simon de Cassia, Gabriel, alijque plures; vnde inter omnes creatas pulchritudines, sola Deiparæ pulchritudo meruit dici *sanctissima*, à D. Gregorio Taumaturgo: *Non solùm admirationem nobis parit Sanctissima illius in corpore pulchritudo, sed virtutes animæ eius.* *in 3. D. 3. q. 1.* *serm. 1. de Ann.*

599 Idem reuelatum fuit D. Brigittę ab Angelo Gabriele: *Gratissima corporis eius pulchritudo omnibus eam cernere cupientibus vtilis fuit, et consolatoria in terris, etc. In his autem, qui ad peccandum prouisissimi erant, ex eius verborum, et gestuum honestate statim peccati feruor extinguebatur, quandiu ipsam conspiciebant.* Vnde meritò à Diuino Sponso acclamata est inter reliquas, *Lilium inter spinas*, quia cùm valde delectaret vultu, inordinata tamen sugestione pungebat neminem; imò de illa dicere, possumus, quod de eius Filio dicitur: *Virtus de illa exibat, et sanabat omnes.* *Cap. 13.* *Luc. cap. 6.*

500 Age iam amice lector, ex hac omnimoda Mariani corporis pulchritudine, ad omnimodam item eiusdem Virginis animę sanctitatem aditum aperiamus, sicuti D. Ioseph (vt asserit Hilarius) *per diuini luminis radium, qui in ea nitebat, Incarnationis cognouit Sacramentum.* Et cum Stagirita, ex pulchro corpore pulchram animam prędicante: *Pulchra anima in pulchro corpore*, docuit ipse. Ex pulcherrimo ergo Virginis Deiparæ corpore, pulcherrimam eiusdẽ prædicemus animam, hoc est omnimoda absolutaque & qua maior sub Deo intelligi nequit, sanctitate condecoratam, nulloque vnquam peccati neuo, maculaue deformatã; dicamusque confidenter totam pulchrã Mariam, nempe animâ & corpore, iuxta Diuini Sponsi Lauream: *Tota pulchra es amica mea, & nulla peccati macula est in te.* *sup. Matt.* *Can. cap. 4.*

501 Si enim omnium molitor Deus, id omne quod absolutissimæ pulchritudinis excogitari potest in humano corpore, id omne in effigiãdum Marianum corpus congessit, vt inter omnia humana corpora obtineret principatum; nonne longè potiori iure, quicquid absolutissimæ sanctitatis, ac puritatis

excogitari poteſt in aliqua pura creatura, id omne congeſturus erat Deus in exornandam eiuſdem Matris Mariæ animam; vt inter omnes puras creaturas, omnium gratiarum obtineret Imperium?

502 Quamuis enim corporis pulchritudo inter reliqua naturalia bona maximum exiſtimetur bonum, vt Sthobæus docet: *In primis equidem* (ait) *ipſum exiſtimo felicem pulchritudine, quæ inter humana dona maximè conſpicua, & ſuauiſsima Dijs eſt, hominibus gratiſsima, poſsidenti minimè moleſta, cognoſci facillima. Cetera enim bona in homine ſita, vt fortitudo, prudentia latère poſſunt, niſi opere aliquo demõſtrentur; pulchritudo autem latère nullo modo poteſt; ſtatim enim in poſsidenti apparet, aut etiam à principio celerem ſui ſenſum exibet. Ad hæc, bonis quidem plurimi inuident, & inimici redduntur: pulchritudo autem eos, qui ita ſentiunt amicos reddit, & neminem inimicum ſibi fieri permittit.*

Ser.65.

503 Verùm, quia vt bene docet Clemens Alexandrinus: *Pulchritudo optima eſt Pulchritudo animæ, cùm fuerit ornata Spiritu Sancto*; quod etiam Deus ipſe innuere viſus eſt, dum res omnes à ſe productas ea Laurea commendabat: *Vidit Deus, quod eſſet bonum*; Editur in lucem Homo, ea tamen laurea non donatur; nempe quia homo omnem laudem à ſola virtute auſpicaturus eſſet. Aptè D. Ambroſius: *Pulchra quidem ſpecies, & præſtantior cæteris animantibus; ſed irrationabilia ſpecie corporis æſtimentur, ea autem quæ rationis plena ſunt communem laudẽ ſequeſtrent*: Quaſi res inanimes, ac rationis expertes de pulchritudine laudes nanciſcantur; at homo rationis compos corporis pulchritudinem flocci pendat, cui alia longè præſtantior laus præ omnibus reſeruatur. Meritò ergo corporis pulchritudo minimi à V. Maria pendebatur; in cuius rei ſignum; Lunam totius pulchritudinis ſymbolum, iuxta illud: *Pulchra vt Luna*, pedibus terit: *Et Luna ſub pedibus eius*, ſolius animi pulchritudinis auida. Quid enim ei profuiſſet corporis pulchritudo, ſi aliquando peccati ſordes eius animam ſordidaſſent?

Pæd. l.3.c. 11.

de institut. Virg.

304 Aptè Alphonſus Cabrera Doctiſſimus Dominicanus, qui cùm dixiſſet: *Domina iſta ſola fuit abſque peccato originali, quòd ſignificauit Spiritus Sãctus, vocans illam: Columba mea, Immaculata mea.* & alibi: *Veni de Libano; vnde Hieronymus: Immaculata dicitur, quia in nullo corrupta fuit.* (addit) *Neque in corpore, neque in anima; eò quia habere integrum corpus, animam verò originali culpa fœdatã, maxima fuiſſet corruptio.*

505 Nonne quæſo riſum excitaret homo ſummam in veſtibus munditiem quærens, facie tamẽ incederet ſordidata? veſtis quædam animæ dici poteſt corpus; anima verò hominis facies, qua ſola Deo placemus; cur ergo Deus, cùm ſummam Mariano corpori contuliſſet venuſtatem omnimodam neglecturus erat eius animæ puritatem, atquè ab omni peccati ſorde immunitatem?

506 Adde, ſummam Marianì corporis pulchritudinẽ ex ſumma eius animæ puritate redundaſſe: *Interior illa Virginis puritas, ac ſanctitas in eius facie viſibiliter radiabat* (inquit Dionyſius Carthuſianus); & : *Hoc eſt* l.1.de lau. Virg. l.2. de pra.

credibile; imò certum; excellentissimam illam gratiæ plenitudinem, & mentis claritatem in corpus redundasse, præsertimque in vultu resplenduisse; si enim mentis perturbatio in anima passionata deformitatem corpori adducit; cur non serenissimæ, & candidissimæ mentis, & in Spiritu Sancto lætissimæ conscientiæ vultus decorem, totiusque corporis venustatem exuberaret, ac redundaret?

507 Similiter docuit Henricus de Hassia item Carthusianus, de Virginis formatione, his verbis: *Quoniam omnium Artifex Deus ad ipsius formationem in vtero supernaturaliter concurrens, Filio suo habitaculum fabricaturus, eam intrinsecus omnium gratificantium charismatum, & dignificantium habituum plenitudine adornauit; vt eius etiam in exteriori effigie, Diuina gratia tam copiosè, afficeretur quæ luceret.* Si ergo Mariani corporis summa fuit pulchritudo, in summo itē, & qua maior sub Deo excogitari nequit fuisse Marianæ animæ pulchritudinem, puritatemque ac sanctitatem, omnino fatendum est, omnique iure posse de ea Diuinum Sponsum canere: *Tota pulchra es amica mea*, anima scilicet, & corpore, *& macula non est in te*, nempe neque originalis, neque actualis peccati. *Tota Virgo pulchra dicitur* (subdit Richardus de S. Victore) *quia pulchra facie fuit, & pulchra mente; nemo enim tam sanctus, qui maculam non habuerit, & defectum præter Mariam; tota enim pulchra fuit, quam tota possedit gratia; quia nullum in ea locum habuit peccatum.*

508 Idem demum adumbratum videre lese in celebri illo Templo à Zorobabel ædificato, de quo inquit Spiritus Sāctus: *Manus Zorobabel cœperunt ædificare domum istam.* Figuratur quidem in illo, ex communi Doctorum suffragio, eadem Virgo Beata; in Zorobabel autem Christus; Zorobabel enim ex Hieronymo, idem sonat ac, *Magister insignis in Babel*; en Christum de se loquentem: *Vos vocatis me, Magister, & benedicitis*; qui ambabus sanè manibus mysticum Templum suę Genitricis formauit in ipso eius Cōceptionis instanti; nempe vna quoad omnia bona naturalia corporis, altera quoad omnia bona supernaturalia gratiæ animæ. In nostra siquidem formatione Deus, vna tantùm manu vtitur, nempe quoad esse naturale, ac multò post alia quoad esse supernaturale. Inde felix tanto priuilegio ipsa gloriatur: *Læua eius sub capite meo, & dextera ieſus amplexabitur me.*

509 ATQVE hæc è Sacrarum Literarum fontibus hausisse, atque à grauissimis cōgruentijs hactenus intulisse, tot Doctorū suffragio, pro præsenti Mysterio, satis sit; quando Caietanus ingenuè nobiscum fateatur, nostram piam opinionem de Immaculata Deiparæ Comceptionē; Sacris Litteris minimè repugnare; quia tamen ipse contendit pro se stare Patres, idcirco illorum scripta in sequentibus perscrutabimur, ab ipsismet Apostolis, eorumdemque Discipulis, atque Ecclesiæ Doctoribus initium sumētes, nullumque eorum prò sententia minùs pia stare ostendemus; vt sic tandem aliquando cogantur AA. fateri, nostram piam opinionē neque Sacris Litteris, neque Patribus esse contrariam.

Pœan

Pœan Decimusquintus

Apostolorum.

510 SI Spiritus Sanctus (vt egregiè docet S. Ildephonsus) *De Maria per Prophetas prædixit, per oracula intimauit, per figuras intonuit, per præcedētia promisit, per subsequentia compleuit*; fatēdum omnino nobis est, etiam Christi D. Apostolos, immaculatæ Deiparæ conceptionis, celeberrimos extitisse Precones. de V. M. c. 3.

511 Et quidem primus Apostolici Collegij candidatus, sic (teste Abdia Babilonico) Marianam Conceptionem nobis cecinit Immaculatam : *Sicut de immaculata terra* (ait Apostolus Andreas) *& nunquam maledicta factus fuerat primus homo, ita ex semper immaculata Virgine formatus fuit secundus Adam* : Nobilis quidem parelia inter primum, ac secundum Adamum Christum D. imò efficax à minori, ad maius, argumentum ; si enim primus Adam (docet hic Andreas) peccati auctor, formatus fuit ex immaculata terra, hoc est, non adhuc tribulis, ac spinis obruta, neque Diuina maledictione, tabescente terra; potiori sanè iure secundus Adam Christus D. peccati vindex, ex semper immaculata Virgine formandus erat, hoc est, nunquam communi culpę obnoxia, neque vnquam vlla peccati macula, fędata Parente. Et, quęso si Deipara adhuc per vnicum instans, aliqua peccati macula, fędata fuisset, num, *semper Immaculata*, ab Apostolo Andrea prędicanda erat? Igitur, si semper Immaculata Deipara ab Apostolo Andrea prędicatur, fateri consequenter necesse est, nulla macula vnquam, neque actualis, neque originalis peccati, eam fuisse attaminatam. Quę subinde D. Andreę ipsissima verba, satis celebre thema fuere Magno Patriarchæ D. Dominico, toto terrarum orbe, ore scriptisque immaculatissimam acclamādi Deiparę Conceptionem ; vt fusiùs infra dicetur. l. 4. vit. S. An. num. 964.

512 Altiùs tamen dulcissimum hoc Mysterium intonuit, magnus ille D. Iacobus Apostolus, canone 32. suę Liturgię, à Sexta Synodo appprobatę, his dulcissimis verbis. *Commemorantes Sanctissimam, Immaculatam, & gloriosissimam Mariam* (sic claudit pæana) *Dignum est, vt te verè beatam dicamus, & omnibus modis irreprehensam, honorabiliorem quàm Cherubim*. Quæso hic iam, amice lector, si pro aliquo adhùc temporis instanti, aliqua peccati macula fuisset Deipara maculata, quomodò acclamare absolutè poterat Apostolus *Immaculatam*? Cùm omnes, nos adhùc post sanctificantis gratię susceptionem, in sacris litteris, maculati absolutè dicamur, etiam pręcisè ex eo, quia aliquādo peccato originali fuimus conspurcati ? neque *omnibus modis irreprehensa*, ab Apostolo prædicanda erat Maria, si aliquo modo aliqua peccati labe fuisset vnquàm fędata : ac multò minùs supra Cherubim erat Marię puritas extollēda, si ijs simul cum sanctificante gratia creatis, Maria verò cum peccati originalis sorde cōcepta fuisset. Fatēdum ergo est, iuxta D. Iacobi Apostoli doctrinā, gloriosissimam Deiparam fuisse in gratia conceptam, & sic nunquam,

quam, neque actualis, neque originalis peccati sorde fuisse commaculatam.

513 Iuuat etiam dulcissimā istius Mysterij veritatem ex limpidissimis D. Pauli fontibus exhaurire. scribens ergo Apostolus ad Rom. docet, Christi Domidi gratiam in plures diffusam fuisse (nempe quoad eius efficaciam) quàm Adæ peccatum; *Sed non sicut delictum, ita & donum* (ait Apostolus) *si enim vnius delicto multi mortui sunt, multò magis gratia Dei, & donum in gratia vnius hominis Iesu Christi in plures abundauit.*

514 Communiter, ly, *In plures*, aduerbialiter sumunt Interpretes, hoc est, abundantiùs Christi gratiam diffusam fuisse, quàm Adę culpam. Verùm hoc erit notabiliter, inuertere litteralē verborum sensum, contra satis receptam regulam sacras litteras interpretandi, dum in proprio, ac litterali eorum sensu cōmodè poterūt interpretrari; nam, *in plures*, ac *multos*, denotant subiecta, in quibus Adæ culpa transfunditur, vel Christi Domini gratia; non autem adnotant modum, quo vel Adæ peccatum, vel Christi gratia transfunditur.

515 Hinc alij putant, Christi gratiam, ex Apostolo, in *plures* diffundi, quàm Adę peccatum, inquantùm Christi gratia, non solùm ab hominibus, verùm etiam ab Angelis participatur; culpa verò Adę, solam humanā inficiat naturam. Verùm huiusmodi interpretatio est apertè contra D. Pauli intentum, ibi solum comparantis mortuos Adę culpa, ac Christi gratia viuificatos in sola, ac vnica natura humana, vt clarè patet ex cōtextu; primosque *Multos*, dicit; secundos verò, *Plures*. Adde, in sententia aliquorum DD. Angelorum gratiam fuisse independenter à Christo.

516 Necessariò igitur hic dicendum est, in plures Christi gratiam diffusam (iuxta Apostoli doctrinam traditam) quàm Adę culpam, inquantùm Christi gratia, & pro omnibus hominibus, & precipuè pro Domina nostra Maria, ab eodem Christo comparata est; è contrariò, Adę culpa, quamuis reliquos eiusdem Adę filios infecerit, minimè tamen tetigit neque ipsum Christum, neque eiusdem dignissimā Matrem. Quod aptissimis verbis innuit Doctissimus à Lapide: *Non peccatum Adæ, sed gratia Christi se extendit ad B. Virginem*; Ait ipse; eo modo, quo in plures diceretur extendi gratia, seu fauor illius Principis, decem fauere intendentis, quàm alterius iræ, siue indignatio, solùm octo, nouemue perdere satagentis. bic nu. 310.

517 Huc itidem spectare videtur illud eiusdem Apostoli ænigma: *Quòd si delibatio sancta est, & massa*; ait Paulus. Delibationem autem hanc semel in ara crucis cruentam, & quotidie incruentam, pro humana salute oblatā, esse Christum D. quis ambiget? massam verò, vnde compacta est talis delibatio, esse Mariam, nemo dubitat; igitur si Christus fuit absolutè sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, erit similiter, & Maria absolutè sancta, innocens, impolluta, segregata à peccatoribus; talis autem nō esset dicenda, si originali peccato fædata aliquando fuisset; nam, ex eiusdem Apostoli doctrina: *Modicum fermentum totam massam corrumpit.* Christus tamen abso- ad rom. c. 2. 1. Corin. 5.

lutè

lutè sãctus ex sua natura, Maria verò ex sola Dei gratia singulari.

518 Vocat etiam Paulus Mariã, Cælum: *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis*; non quòd Virgo B. ex cęlesti materia fuerit cõpacta, (vt aliqui somniarunt) sed quia, sicuti cęlũ nulla terrea exhalatione afficitur; ita & Maria, quãuis ex terrea Adami natura cõpacta, communem tamen Adami labem nunquam passa est. (ibi. c. 15.)

519 Tandem magnus hic Doctor Gentium, vt primùm vidit Deiparam gloriosissimam, sic eidem Virgini dixisse fertur: *Licèt Christum in carne nõ viderim, cùm te tamen video, ac si ipsum tuum Natum viderem*. Et quidem si aliqua peccati labe fuisset vnquam Deipara fædata, quomodo cum candore lucis ęternæ, eam Apostolus comparasset? (B. Anna. cap. 8.)

520 Hoc ipsum Mysterium videtur innuisse, & Ioannes *in muliere amicta sole, & Luna sub pedibus eius*. Fuit enim Maria amicta sole totius gratiæ, nullęque peccatorum tenebrę eam vnquam comprehenderunt. &, *Si per lunam intelligitur defectus, sanè per lunæ suppeditationem, omnium defectuum designamus cõculcationem*, aptè ait Illustrissimus Petrus de Palude Dominicanus; *primus autem defectus, est peccati fœditas* (subdit idem Doctor; concluditque) *B. igitur Virgo, speciali priuilegio fuit præseruata; quod considerans Salomon in spiritu dixit: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te; si enim fuisset in peccato originali cõcepta non posset dici immaculata*. (mar. pri.)

521 Verùm enim verò, cur gloriosissima hæc nostra Regina, redimita Stellis conspicitur: *Et in capite eius corona stellarum duodecim*, non autem lapidibus pretiosis, vt reliqui electi? *Quia in ipsa nihil fuit emendabile* (respondet Mellifluus Doctor) *ideò stellis redimitam Mariam cernimus*, Quasi diceret Bernardus, [quia reliqui Sancti licèt mira refulgeant sanctitate, in peccatorum tamen obscuritate concepti, ęquè ac lapides, quamtumuis pretiosi, initiò tamen viles, nulliusque pretij conspiciũtur; ac non nisi post multum laborem illustrantur, sordidaque scoria expurgantur; non sic tamen, non sic Maria, sed sicuti stellę in luce create sunt, ita, & Maria cum luce sanctificantis gratię concepta est, & sic nihil in ipsa fuit emendabile, mundabile nihil. (Ps. 20.) (ser. in Sig. Mag.)

522 De hac itidem Marię singularissima luce loquutum eũdem Apostolum, cùm ait: *Lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt* (rectè docuit Mayronius, subdens) *Maria in conceptione sua tota lucida fuit, et sine peccati obscuritate, non enim permisit Deus tenebras peccati esse cum Maria; vnde de ea rectè dici potest: Lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt*. Ex quibus omnibus apparet, quàm verè ab Andrea Cretensi dicatur: *Maria, summa Diuinorum oraculorum, de qua resonarũt omnes Diuini Spiritus Interpretes*. (Io. c. 1.) (ser. de conc.) (Orat. 2. de dor. Vir.)

523 Addo cum Doctore Lucero, Petro Oieda, alijsque grauissimis *DD.* etiam communi Apostolorum suffragio, præsens Mysterium fuisse decretum, eadem Virgine adhùc viuente, in celeberrimo illo Hierosolymitano Concilio, de quo meminit D. Lucas in eorumdẽ Apostolorum (l. de Conc.) (c. 15.)

stolorum Actibus, prout habetur in quibusdam manuscriptis vetustissimis, characteribus Arabicis conscriptis à SS. Martyribus Cecilio, & Ctesiphonte, *D.* Iacobi Apostoli discipulis, in vltimo isto seculo repertis, neque absque euidenti miraculo, in Monte Sancto Granatensi, vulgò dicto, *Vallis Paradisi*; cuius libri inscriptio, hec est: *Liber domus glorię, et tormenti, Auctore S. Ctesiphonte*. Cuius Apostolici Decreti (prout, post maximum laborem interpretauere tunc Primores in omni scientia ac pietate) hec sunt ipsissima verba: *Illa Virgo, illa Maria, illa sancta fuit, à peccato originali in primo instanti suæ conceptionis præseruata, et ab omni culpa immunis; et qui sic non senserit, non consequetur vitam æternam.*

524 Ad hec, conuenientes vno, eodemque temporis momento Hierosolymam Apostoli, eiusdem Virginis, choro facto, concelebrauere dormitionem, prout enarrat *D.* Dionysius Areopagita; *Conuenimus* (ait Areopagita) *cum Apostolis, alijsque ex Primarijs Ecclesię Pastoribus, et Apostolorum Discipulis ad Deiparę felicem transitum, et ad contuendum corpus illud quod vitę principium dedit, Deumque suscepit; et post eius intuitum, Apostolis, ac ceteris, qui cōuenerant, placuit, vt infinitè potentem Diuinę virtutis bonitatem Pontifices laudarent omnes, quisque pro captu suo*. Distulit tamen ipse enarrare, quid quisque illius supremi Chori tūc de communi Domina concinerit (crediderim iuges lacrymas satis superque diluisse Areopagitę atramenta) enarrat tamen singillatim B. Amadeus, in sua noua Apocalypsi, prout ab Archāgelo Gabriele acceperat; aitque quòd extollens alter Dei Maternitatem, alter verò omnimodè eius commēdans integritatem: hic ardentem concinens caritatem, ille firmam subcinēs fidem: ac singuli singula Deiparæ concelebrantes priuilegia, commune tamen Intercalare fuit [Gloriosissimæ Virginis Conceptionem immaculatissimam extitisse.]

de D.N. c.3.

capitu 8.

525 Andreas igitur, vt chori Decanus, omnium primus præclarissima Deiparæ decora concelebraturus, terrę cælique acclamauit Reginā, vt Supremi Regis genitricem; finemque concinēdi fecit: *Iustū, et rationabile fuit, vt Mater Dei tanta puritate splenderet, vt sub Deo nulla maior excogitari posit: tota pulchra es, et nulla macula est in te, vnica es columba mea sine felle, vnica, immaculata. Non enim tu mortua in Adam fuisti, quamuis ratione propagationis morti obnoxia fuisti. Tu sola ab omnium vniuersali damnatione præseruata fuisti; electa enim eras in Dei Genitricem, et omnium Reginam.*

526 Mattheus verò, qui Mariana decora tribus clauserat syllabis: *De qua natus est Iesu:* à Dei item Maternitate sumpsit dicēdi principium; clausitque panegyrim: *Niuei candoris es ò Maria immaculata; scirpus es sine nodo: pœnas carnis ob peccatum Adę in posteritatem deriuatas, pro parte etiam tu, tanqnam carne corruptibili obtecta, sustulisti, pœnas verò animę non habuisti, nam Spiritus Sanctus te pręseruauit.*

527 Longè verò altiùs sumens exordium Thomę panegyris; totus fuit hic Apostolus in enodanda ad hanc ipsam Maternitatem pręelectione, qua supra reliquas puras creaturas erat Dei-

Deipara iurè exaltanda; subditque tandem: *O Maria, quàm felix es, quæ Adæ peccato præuiso, non fuisti cùm alijs condemnata, sed voluit Deus, vt merita Filij tui tibi super omnes prodessent; teque pro minimo momento noluit inimicam, sed semper prò charissima amica. Nullus ex Filijs Adæ quem aliquando non habuerit pro inimico Deus, præter te, ò Virgo Maria.*

528 Immēsa subinde gratiarum Mariæ maria percurrit canendo Mathias, quibus amantissimus Filius, satis plena manu, suam condecorauerat Genitricem; pro vltima verò meta, hęc adiecit: *Cuius Filij præuisis meritis, à peccato omni præseruata fuit; in peccato non fuit concepta, omni gratia fuit repleta. Nullum donum conueniens creaturæ fuit ipsi denegatum.*

529 Tutissimo concelebrato patrocinio, quo pijssima Deipara populo fideli patrocinatur, sic ipsam dignissimam Patronam alloquutus est Iacobus: *O Immaculata, ò purissima omnium Angelorum*: Atque adeò, si ij fuerunt simul cùm sanctificante gratia creati, potiori quidem iure cum vberiori gratia erat Deipara concipienda, eiusque anima creanda.

530 Ardenti deinceps caritate, viuaque fide, firmaque spe, Marianam contexuit panegyrim Philippus; summam tamen Mariæ Laureolam putauit, quamlibet adhuc minimam culpę vmbram ab ea eliminare; inde Soli imò Christo eam comparauit: *Sol est Christus* (concinit tunc Philippus) *Ecce hic Stellam, ex qua Sol prodijt, videtis Mariam, & tamen ipsa etiam est Sol.*

531 At Bartholomæus (qui centiès vnaquaque die, ac centiès vnaquaque nocte, flexis genibus Angelicam salutationem recitabat.) Solis lucem imparem ratus Marianę puritati (crediderim, quia adhùc in ipso Sole nonnullæ suspiciuntur maculæ) Empyreo, sola luce compacto, Mariam comparauit: *Empyreum est Maria* (ait ipse, caussamque addidit) *Illud enim cælum simplex est, cetera verò composita.*

532 Omnia esse infra Deum, solam tamen caritatem esse ipsissimum Deum, cecinit tunc Thadæus; appellauitque Mariam, culmen caritatis: *Cuius culmen post Filium tuum, tu possides Maria*, ait ipse; vt sic innueret, Marianam puritatem cum puritate Diuina comparandam.

533 Altiùs tamen præ omnibus Ioannis Aquila volitans, ipsumque æterni Patris sinum attingens, Gordianum enodauit verissimū nodū hypostaticę vnionis æterni Verbi cum humana natura, in Mariano vtero completa; suumque pæana sic compleuit; *In Maria sunt omnia laude digna, omnia splendida, omnia decora.* Quod quidem Ioannis de Maria encomiū nequaquàm verificaretur, si Virgo Beata, adhùc per vnicum instans, fæce siue actualis, siue originalis culpæ fœdata fuisset.

534 Arrisit hic dicendi modus Simoni, qui proinde eumdem animi sensum, ferè ijsdem verbis iterauit: *In Maria omnia pulchra, omnia magna, omnia excelsa.* At quomodò omnia pulchra in Maria, si sub fęditate peccati aliquando fuisset? quomodo omnia magna in Maria, si aliquādo sub misera Diaboli seruitute fuisset? quomodò omnia excelsa in Maria, si sub ira Dei, vt reliqui mortalium fuisset concepta?

Tan-

535 Tandem Petrus, celebrantis sortitus munus, nouis, obortisque lacrymis iterum, iterumque sulcans genas, his sacrum epicedium terminauit: *Quia ergo Domina nostra Dei Genitrice nemo humilior fuit, iustum est, vt in regno cęlorũ nemo sit maior, neque sublimior ea*. Verùm, non vltra sustinens conspicere mortuam, quæ ipsi *Auctori vitæ*, vitam dederat, vnà cum ea fælicissima turba conclamauit: *Surgat Arca sanctificationis tuæ; mortem non merebatur ab omni peccato immunis*.

536 *At*, quid vltra immoror, apertissimum hoc Mysterium scriptis, dictisue *Apostolicis* elucidando? nonne immemorabilis fidelium cõsuetudo vniuersalisque Ecclesię traditio, luce clariùs ostentant, immaculatæ conceptionis Marię Mysterium, ipsorum *Apostolorũ* linguis, in cordibus fidelium, indelebilibus characteribus, fuisse conscriptum? *Illa enim* (docet Magnus *Augustinus*) *Quæ vniuersa tenet Ecclesia, ob hoc ab Apostolis pręcepta bene credũtur, quamquàm scripta non reperiantur*. Prout etiam clarè patet in non paucis alijs Ecclesię ritibus sacrisque ceremonijs, ab eadem Ecclesia, vt *Apostolicis* statutis, procul dubio susceptis. (to.7.l.5.co. Dom.c.27.)

537 Sed age iam, quem vnquam latuit immemorabilis fidelium cõsuetudo cõcelebrandi (quod idem est ac, vt sanctam adorandi) Marianã Conceptionem in omnibus Orientalibus, & Occidentalibus Ecclesijs, prout luculentissimè demonstrat Oiedus, alijque quamplures ex historicis primores: à D. Iacobum minorem Hierosolymitanę Ecclesię Pręsulem, hoc festum ibi instituisse, patet in sacra illius Liturgia, & perantiquo antiquissimę Carmelitanę familiæ Breuiario, vbi habetur: *Festum Conceptionis iuxta vetustam, & approbatam Hierosolymitanę Ecclesię consuetudinem*. (Cit.)

538 Flauius Dexter, citatus à paulo Orosio in epistola ad Eustochiũ, Marcus Maximus, cuius meminit S. Isidorus lib. de viris illustribus, alijque penè innumeri, adhuc antiquissimi Scriptores testantur, D. Iacobum item *Apostolum*, Cęsaraugustanam extruxisse Ecclesiam, vulgò dictam, del *Pilar*, siue, *Pilastri*, in honorem eiusdem Marianę Conceptionis, eiusdem Deiparę iussu, ferè post quadriẽnium à Saluatoris in cęlum *Ascensione*; quo exemplo aliæ subinde erectę sunt sub eodem titulo Ecclesię, vt Hispalensis, Tarraconensis, & Toletana, adhùc eadem Virgine viuẽte; alięque deinceps innumerę per totam Hispaniam; quę non immeritò prę cęteris gloriatur, se ab ipso nascentis Ecclesię exordio, ipsaque Virgine adhùc viuente, toto animi affectu eiusdem Virginis celebrasse sanctissimã conceptionem; hinc supradicti DD. sic cõcludunt: *A Iacobi prædicatione celebratur in Hispania festum immaculatæ, & illibatæ Conceptionis Dei Genitricis Mariæ*. (ad an.300 c.46.)

539 Huc etiam spectat Decretũ Concilij Oxonensis, inter pręcipuos festiuos dies Marianam Conceptionem enumerãtis, sic: *Festum Conceptionis Mariæ Sanctissimę secundùm antiquam consuetudinem obseruetur*.

540 Tandem, vniuersę Patriarchales Ecclesię, ab eisdem *Apostolis* erectę, hoc ipsum B. Virginis festum maximo cultu, ex immemorabili consuetudine, con-

concelebrantes, nonne clarè ostendunt, Immaculatę Cõceptionis festum, ab ipsismet Apostolis fuisse pręceptum?

541 Id ipsum satis etiam confirmatur doctrina eorumdem Discipulorum, idem apertissimè docentium, prout ex sequentibus patebit.

Pœan Decimussextus

Discipulorum Apostolorum.

542 SVpradicti Martyres Cæcilius, & Ctesiphon D. Iacobi Apostoli Discipuli (vt dictum est) in supracitatis ipsorum scriptis, eiusdem Magistri vestigijs inhęrentes, non solùm Sanctam, Immaculatamque Deiparę vocant Conceptionem verùm etiam addunt, quòd nũquam Cęlestis Paranymphus, solemni illa salutatione: *Aue gratia plena*, B. Virginem salutasset, si aliquo vitę instanti vita gratię Virgo B. caruisset. Inde sic concludit S. Martyr Ctesiphon: *Maria non tetigit primum peccatum.*

543 Hinc vlteriùs confirmatur, nobilissima Hispaniarum Regna celeberrimam omni æuo præsentis Mysterij extitisse cathedram; ni ea mauis dicere excelsum Libanum, vbi securiùs mystica nostra Aquila conquiescit, triumphans, longeque magnificentiori apparatu, à generosissimis Austriacorum Heroum Aquilis cõcelebratur gloriosissimus hic mysticę Aquilę Marię de communi Tyranno Triumphus.

544 D. Marcus Euãgelista item instituit per omnes Ecclesias Sirię, & Alexandrię, Conceptionis Mariæ festum, vt habetur in Calendario Alexandrino die octauo Decembris, sic: *Festum Conceptionis B. Virginis Mariæ.* In sua item Liturgia, quæ circumfertur in primo tomo Bibliothecæ SS. Patrum, vocat ipse B. Virginem absolutè *Intemeratam, illibatam, immaculatam*. In Liturgia similiter Aethiophum, quæ huic Euangelistæ communiter tribuitur, ait itidem Mariæ: *Lætare Immaculata.* &: *Hoc est corpus, quod assumpsit de Immaculata Virgine Maria.* Sala. c.42.

545 Verùm, amabo vos, quomodo B. Virgo diceretur absolutè Immaculata (exclamãdum hic reor cũ Magno illo Patriarcha Hierosolymitano, Petro de Palude) si originali labe fœdata fuisset? *Si enim fuisset in peccato originali concepta* (docet celeberrimus iste Dominicanus) *non posset dici Immaculata.* Inde ipse concludit: *Impermista fuit Maria puritati quia non habuit admistionem peccati originalis, nec actualis, nec venialis, nec mortalis.* in can. n.17.

546 S. Lucas item Euangelista, sicuti viuidis coloribus externã Mariani corporis expresserat pulchritudinem, ita etiam (vt B. Amadæus testatur) eiusdem Virginis animi luculentissimis verbis omnimodam expressit puritatem. Cùm enim dixisset S. Euangelista, Mariam nunquã subiacuisse viro, solaque Spiritus Sancti virtute Diuinum concepisse Verbum, subdidit: *Hoc te decebat Matrem Dei, Angelorum Reginam, & à peccato originali liberam.* Cit.

547 Sed audiamus, quid senserit de gloriosissima Deipara Magnus Dionysius Areopagita: *Quando ergo decebat* (ait ipse) 3. de N.D.

Carol. Latius de Immac. Concept.

in illud corpus Virginis, postquā habuit animam, fuisset vnquam mortuum peccato, si dedit principium vitæ illius, qui cùm essemus mortui, viuificauit nos? Et quidem fuisset B. Virgo mortua peccato, si peccatum originale contraxisset.

548 Ad hæc, scribens idē Areopagita suo Magno Magistro Paulo Apostolo, sic inquit: *Vidi perspexi, atque proprijs oculis intuitus sum Deiformem; atque supra omnes Angelicos Spiritus Sanctissimam Matrem Iesu; & si tua doctrina non me docuisset, hanc veram Deam credidissem.* Et quidem, si Areopagita in Diuinis nominib⁹ satis celebris anatomista, aliquam culpæ fœditatem in Maria vnquam agnouisset, quomodo, quæso vos (præcisa Pauli doctrina) in animum induxisset suum magnus Areopagita, vt nouam Deam adorare Mariam?

549 Diuino quoque sensu nobis hic innuit S. iste Doctor omnes gratias, altissima quæque priuilegia, suprema quęque dona, lubenti animo, acclamanda de Maria nisi vetaret fides; prout ipsemet libentissimo quidem animo, Diuinitatem ipsam acclamasset in Maria, nisi Apostoli doctrina, pro aggere stetisset. Bone Deus, quis vnquam, hoc saltem temporis renuet fateri Sanctā, Immaculatamque Mariæ Conceptionem? quando eadem beatæ Mariæ Conceptio Sancta, Immaculataque acclamatur tot Sacræ Scripturę oraculis; ipsorum Apostolorum testimonijs; omnium SS. Patrum suffragijs; infinitis Scholasticorum voluminibus; innumeris Vniuersitatum demōstrationibus; vniuersalibus Academiarum statutis; inuiolabilibus Imperatorum, Regumque legibus; sanctissimis Cōciliorum decretis; maximis Summorum Pontificum sanctionibus; omnium populorū fidelium, infideliumque; totiusque Ecclesię maximo plausu. Item vt Sancta, immaculataque eadem Mariana Cōceptio concelebratur, omnibus præconijs extollitur, viuidioribus animi viribus adoratur; & quod magis est, iam per integra sęcula, Petri clauibus, firmissima fulminatarum censurarum sera, contrariam minùs piam Aduersariorum opinionem, in abditissimo ęterni silentij Latibulo, ęternùm obserantibus.

550 *Deiformis*, etiam dicitur à Dionysio Maria, hoc est, viua imago Diuinitatis, Diuinę essentiæ expressa similitudo, typus diuinarum perfectionum, quæ nequaquam de Virgine verificarentur, si fęce peccati fędata fuisset.

551 Extollitur itidem ab Areopagita, Mariana puritas, supra ipsam Angelicam puritatem; igitur si Angeli fuerunt vnà cum sanctificante gratia creati, & sic nunquam peccati labe maculati; certè longè potiori iure creāda erat gloriosissimę Deiparę anima simul etiam cum abundātiori gratia; atque adeò, iuxta Areopagitę doctrinam, nullius culpę macula fuit vnquam Virgo Beata commaculata.

552 Eadem mente celeberrimus Ioannis Apostoli alumnus, D. Ignatius Martyr, cùm acclamasset Deiparam pelagus gratiarū, sanctitatis oceanum, abyssum puritatis, sic suum claudit poema: *Angelica sanctitati sociatur.* ep. ad S. Io.
Quasi diceret Ignatius [Mariæ sanctitas, nequaquam compa-randa cum mortalium sanctitate, cuius orientis obscurissima

originalis peccati nox præcedit, sed cum Angelica solùm puritate, cuius aurora nullam precognoscit culpę obscuritatem.

553 Idem Immaculatę Conceptionis mysterium docuisse S. Secundum, Episcopum Abulensem, & Apostolorum Discipulũ, testatur Capitulum eiusdem Ecclesię Cathedralis, in formula iuramenti, votique nuncupati, anno 1622. pro defendenda eadem Immaculata B. Virginis Conceptione, sic: *Quoniam gloriosissimam Virginem Mariam Dei Augustissimam Matrem, sine originali peccati labe conceptam esse, Patres nostri annunciauerũt nobis, nimirum Sanctissimus Secundus, Apostolorum discipulus, istius Almæ Ecclesiæ primus progenitor, &c.*

554 Demum, vniuersę Ecclesię Europę, Asię, Gręcię, Armenię, ex immemorabili traditione, in honorem Marianę Conceptionis erectę ab eisdem Apostolorum Discipulis, nonne meridiana luce clariùs ostendunt, hoc ipsum Immaculatę Conceptionis Mysterium, eorumdem *Di*scipulorum Apostolorum fuisse preceptum?

555 Id ipsum omnes item, vnanimi consensu sentijsse Ecclesię Doctores, omnes reliquos Patres, nobilissimas quasque Vniuersitates, vniuersas Academias, reliquos omnes Scholasticos, (paucis, si cum ijs comparentur, exceptis) ex infra dicendis patebit satis.

Pœan Decimusseptimus

D. Hieronymi Maximi Ecclesiæ Doctoris.

556 PEroptans nũc iam eiusdē dulcissimi Mysterij doctrinam, è Doctorum fontibus haurire, operę pretium duxi, à Maximo Ecclesię Doctore Hieronymo sumere principium. Omnimodam igitur Marianam immunitatem ab omni culpę tenebra, nouo preconio, commendaturus Hieronymus, Regiam illam, *Nubem diei,* pro themate assumens, sic de Immaculata Conceptione suum incipit Pęana: *Certè nubem leuē Mariam debemus accipere: pulchrè dixit* (Psaltes) *in nube diei; nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce.* [vera diei nubes dicenda est Maria (ait Hieronymus) quę ex priuilegio singulari semper luce gratię prędita, nullas culpę tenebras agnouit. Cui deinde accinens D. Vincentius Ferrerius, in simili dixit: *Lux dicitur illa benedicta generatio Virginis Mariæ, quia sine tenebris culpæ facta est.* Ps. 77.

557 Subdit, et rationem S. Doctor huius singularissimi Deiparę priuilegij: *Nullum dubium est de Matre Domini* (ait Hieronymus) *quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui nõ posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filij sui.* Et quidem cùm S. *Do*ctoris propositio sit absoluta, consequenter tàm de actuali, quàm de originali peccato intelligenda est, cùm vtrumque peccatum constituat Diaboli vile mancipium; atque adeò non solùm cessisset in maximum Filij opprobrium, si aliquod actuale peccatum Genitrix commisisset, sed etiam si originale contraxisset. Adde, quòd si de solo actuali Hieronymus intellexisset, nihil singulare de Maria hic dixisset.

558 En vt magis magisque clarat Hieronymi sensum magnus ille decor Dominicanę Familię Aloysius de Granata: *Vt igitur ma-* Serm. 1. de Conc.

magnum filij dedecus est, ex aecusanda matre nasci (ait ipse) *ita non vulgaris eius honor est, de honestissima genitrice gloriari. Quo circa, si Filiorum in manu esset, vt matrem eligere, aut efficere posset, haud dubium, quin eam supra cunctas fœminas ornatissimam, et honestissimam eligerent; cùm igitur Dei Filius hac tanta potestate præditus esset (qui solus & matrē eligere, & talem facere posset, qualem vellet, nec hoc ipsum maioribus expensis, quàm sola voluntate efficere posset) quis etiam dubitare queat, eum Matrem supra creaturas omnes excellentissimā, atque sanctissimam elegiße? quis enim rem adeò prætiosam, tam facili pretio, hoc est, solo voluntatis nutu comparare nollet?* Quarè si id noluisset, ex hoc etiam capite in eiusdem opprobrium cessisset.

serm. 1. de Conc.

559 Commētans similiter Hieronymus Isaiam, eadem mente ait: *In aula Virginali, & nulla sorde maculata, de Spiritu Sancto est Dei Sermo conceptus.* Iam, si nulla peccati sorde maculatā dixit Hieronymus Mariam, quis nō videt, S. Doctorem in ea negare tum actuale, tum originale peccatum?

Cap. 9.

560 Sequitur idem S. Doctor eamdem Deiparę Conceptionē acclamare immaculatam, supra illud Canticorum: *Veni de Libano Spōsa mea veni de Libano*: subdens: *Non immeritò venire de Libano dicitur Maria, quia Libanus, candidatio interpretatur; erat enim candidata, ac dealbata niue candidior; quoniam quidquid in ea gestum est, totum puritas, totum gratia fuit, & ideo immaculata, quia in nullo corrupta.* Subdit, & rectè, Alphonsus de Cabrera Dominicanus. *Neque in corpore, neque in anima; quia habere corpus integrum, animam verò originali culpa fœdatam, maxima fuisset corruptio.* Et: *Nihil est candoris, nihil est splendoris, nihil est luminis, quod non resplendeat in V. Gloriosa*; Concludit S. Doctor.

Cap. 6. & ad Eust. & 4. Hom.

561 Si ergo, iuxta Maximi Doctoris S. Hieronymi doctrinam, fuit omni candore prædita Maria, vtiquè nulla peccati sorde fuit conspurcata Maria: Si solius gratiæ fuit opus Maria, igitur infirmę naturæ labes non habuit locum in formatione Marię: si ipsamet puritas fuit Maria, ergo nulla peccati impuritas irrepsit in Mariam: si absolutè immaculata extitit Maria, igitur nulla vnquàm peccati sorde fuit, vt reliqui mortalium, maculata Maria: si in nullo fuit corrupta Maria, ergo peccati corruptionem nunquam sensit Maria: si demùm omnis gratię splendor, omneque sanctitatis lumen resplenduit in Maria, consequenter fatēdum est, nullas vnquàm culpę tenebras nouisse animam Marię.

562 Et, si addit idem S. Doctor: *Quidquid maledictionis infusum est per Euam, totum abstulit benedictio Mariæ*, vtiquè satis condecens erat, quòd vindex maledictionis Euę Maria, eidem maledictioni minimè subiaceret. Ad quod alibi alludens, sic ait idem S. Doctor: *De Maria canitur in Canticis: Hortus conclusus, fons signatus; sic signatus, vt nesciat vllis insidijs, fraudibusue Diaboli violari.*

sup. cit.

563 Pro coronide demum sui pęanos, satis vulgarem laudem existimans Hieronymus, prędicare de Maria omnem SS. Patrum sanctitatem, omnium Prophetarum benedictiones omnium Angelorum gratias, ipsorum

rum Seraphinorum puritatem, addit, eamdem gratiarum Christi plenitudinem confluxisse in Mariam: *In Mariam totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit* (inquit Hieronymus) quamquàm aliter; nempe in Christo Domino, vt Deo homine, ex propria natura; in Maria verò, vt pura creatura, ex sola speciali gratia.

564 Iam verò, si ex hac etiam gratię Christi plenitudine, satis vtiquè euidenter colligimus, nunquam vllam in Christo Domino defuisse gratiam: ita similiter ex eadem plenitudine gratię Mariæ inferendum est (iuxta Hieronymi Doctrinam) nunquam ipsam Dominam nostram Mariam sanctificante gratia caruisse.

565 Hinc sacra Hieronymi religio maximam pijssimæ sententiæ de Immaculata Conceptione cōciliauit auctoritatem: *Hieronymianus Ordo omnis deuotissimè semper fuit affectus in hanc piam sententiam, &c.* testatur Hieronymus Ormachea. tom.3.prol. 3.n.178.

566 Hinc etiam Pius V. concessit omnibus Monasterijs huius Ordinis, quòd: *Tempore cuiuscunque interdicti tam generalis, quàm specialis, Officium Diuinū, & Missa, tam per religiosos, quā religiosas alta voce, & ianuis apertis in die conceptionis B. Virginis publicè dici, celebrari, & cantari possit.* Vt habetur in compendio priuilegiorum eiusdem Ordinis impresso Matriti anno 1593. collecto à Fr. Garzia à Toleto eiusdem Ordinis, Procuratore Generali in Curia Romana.

Pœan Decimusoctauus D. Augustini, Summi Ecclesię Doctoris.

567 SVmmus Ecclesiæ Doctor Augustinus, qui vno eodēque tempore, hinc purpureo Christi vulnere pascebatur, inde candidissimo Mariæ vbere lactabatur, viuidioribus procul dubio rationum ponderibus ostendet, eandem gloriosissimam Deiparam, quamuis Christi sāguine redemptam, semper tamen cælesti sanctificantis gratię candore preditam refulsisse, & absque primęuę culpę sorde, candidissimam fuisse conceptam.

568 Sic igitur suum incipit Pœana Augustinus: *O Mater Domini, sicut in prima fœmina abundauit delictum, ita & in te superabundauit plenitudo gratiæ; & ideò super omnes es ignara delicti.* Quod vtiquè est, nunquam in Maria fuisse culpę ne vestigium quidē; vt Immaculatę Conceptionis cultoribus contemplandum lubenti animo relinquo, tum breuitati consulens, tum clariora tanti Doctoris testimonia de hoc ipso mysterio, in medium allaturus. Ser. de N. V.

569 *Magnifica illum, ò Virgo Beatissima* (sequitur idem S. Doctor caussamque assignat) *qui te ab omni peccato, super omnes, præseruauit; quis enim dicere poterit, sine peccato sum natus; aut mundus sum ab omni iniquitate, dicere audebit? nisi Virgo illa, animatum templum Dei excelsi, quam Deus sic elegit, & praelegit ante mundi constitutionem, vt Sancta, & immaculata Dei esset Ma-*

Mater, & Filia, ab æterno præseruata ab omni labe peccati.

570 Luculentioribus quidē verbis, non poterat Summus iste Ecclesiæ Doctor sanctam, & immaculatā proclamare Mariæ Conceptionem. Vt enim ipse ostenderet, se de peccato originali loqui, apertè ait, B. Virginem fuisse liberam, & immunē ab eo peccato, quod omnes nobiscum ferimus ex ipsomet vtero nostrarum parentum; quod nequit aliud esse peccatum, nisi originale. Vnde ad maiorem rei corroborationem inquit, neminem posse dicere, sine peccato sum natus, imò neminem posse dicere, mundus sum ab omni iniquitate, nisi solam B. Virginem; iam solum peccatum actuale nequit dici, *omnis iniquitas*, nisi simul addatur, & peccatum originale; cùm igitur per Augustinum B. Virgo sit singulariter libera ab omni iniquitate immunisque, consequenter libera erit, & immunis Maria non solùm ab actuali peccato, sed etiam ab originali.

571 Imò, ly, *Natus sum*, nequit sumi pro sola, ac nuda natiuitate ad hanc lucem; sic enim falsa esset hæc Augustini propositio, nam & Batista, & Ieremias vtiquè sic nati sunt absque peccato, cùm sanctificati fuerint adhùc existentes in vtero suarum parentum; atque adeò in isto sensu tàm Baptista, quàm Ieremias poterunt confidenter dicere [sine peccato nati sumus] ergo non sola Virgo posset dicere [sine peccato nata sum.] vt ergo sola Virgo Beata singulariter inter puras creaturas dicere possit [sine peccato nata sum] vt docet Magnus Augustinus, necessè est, vt dicamus, quòd sola Beata Virgo ita sit nata sine peccato, vt etiam absque peccato fuerit concepta, vt inde etiam absolutè dicere queat [munda sum ab omni iniquitate,] quod ex puris creaturis dicere poterit nemo.

572 Hinc vlteriùs inquit S. Doctor, eamdem Virginem alloquens: *Qui te ab omni peccato super omnes præseruauit*. Iam, si Deus præseruasset B. Virginem à solo peccato actuali, quomodo verificaretur Augustini propositio ista? præseruari enim à solo peccato actuali, est tantùm in parte, & secūdùm quid præseruari, & non ab omni peccato, & absolutè præseruari. Igitur, si per Augustinum, fuit Virgo B. præseruata ab omni peccato, vtiquè non à solo actuali peccato præseruata fuit, sed singulariter etiam ab originali.

573 Adde, vocem hanc, *Præseruare*, esse formalissimum terminum, quo aptissimè vtuntur Theologi in enodando Diuino artificio, ne B. Virgo, cum reliquis Adæ filijs, modo naturali descendentibus, in commune originalis peccati baratrum caderet; hoc est, sua gratia eam præuenit. Cuius singularissimi Mariani priuilegij, si cupis caussam; Audi eumdem Augustinū, quia: *Deus eam sic elegit, & præelegit* (ait S. Doctor) *ante mundi constitutionem, vt sancta, & immaculata Dei esset Mater, & Filia, ab æterno præseruata incorrupta ab omni labe peccati.*

574 Age iam; per Augustinum fuit Virgo præseruata incorrupta ab omni labe peccati ergo tā ab actualis, quàm originalis peccati labe, fuit libera Maria; cùm, ex fide catholica, etiam originale peccatum sit vera labes peccati; atque adeò Virgo B.

neque

neque actuale commisit, neque originale contraxit; alioqui nõ fuisset ab omni labe peccati pręseruata, sed post lapsum erecta, vt reliqui.

575 Neque absque mysterio, dixit Augustinus, *Ab æterno præseruatam Mariam ab omni labe peccati*; Vt videlicet innueret, semper, omnique assignabili tẽporis momento fuisse pręseruatam Mariam ab omni peccati labe; atque adeò non solùm fuit in vita pręseruata ab actuali peccato, sed etiam in conceptione fuit similiter preseruata ab originali. Quòd si Maria originale peccatum contraxisset, non posset dici in puncto conceptionis præseruata (vt patet) atque adeò non semper, neque ab ęterno fuisset pręseruata; quod clarè esset contra Augustini traditam doctrinam.

576 Demum, si Virgo fuisset vnquam peccati sorde maculata, vtiquè, tàm diligens diuinarum scripturarum scrutator rerumque spiritualium tàm prudens examinator, & eximius ęstimator Augustinus, non dixisset eam absolutè, *Immaculatam*; Nam huiusmodi naturę est peccatum, vt quamuis per infusionem sanctificantis gratię, formaliter tollatur ab anima, ita tamen affectam eam relinquit, vt semper adhùc maculata in sacris litteris à Spiritu Sancto dicatur. Sic apertissimè docuit Illustrissimus ille Patriarcha Hierosolymitanus, Petrus de Palude, Illustrissimæ Dominicanę familię ornamentum: *Si B. Virgo* (ait ipse, alibi etiam citatus) *originalem maculam contraxisset, per quamcumque horam, immaculata non fuisset.*

577 Eamdem doctrinam docuit idem Augustinus, Sermone de Assumptione, his verbis: *Nulla corruptio sequi debuit Mariam, quam tota perfudit gratia; cum dilecta enim Matre sua semper fuit Filij sui gratia, illam ab omnibus malis præseruans; nihil inquinatum in ipsam incurrit.* gratia igitur Dei fuit semper cum Maria, ex Augustino; consequenter ipsa gratia Dei, per eũdem Augustinum, fuit cum Maria, & in vita, & in natiuitate, atque etiam in conceptione; aliter nõ fuisset semper Dei gratia cum Maria; atque adeò in sua Conceptione non fuit sine gratia Dei, & sic non fuit sub originali peccato concepta vbi enim adest gratia, procul abest peccatum.

578 Asserit hic similiter S. Doctor: *Nihil inquinatum incurrisse in Mariam*, Igitur per eumdem S. Doctorem, neque actualis, neque originalis peccati inquinamentum incurrit in Mariam.

579 Explicans similiter Augustinus Angelicam salutationem, eandem Virginis pręseruationem ab omni prorsus peccato apertissimè contestatur: *Aue, quasi sine Va, id est, sine peccato* (inquit Augustinus; ac subdit) *Non foret gratia plena, si præseruationis illi gratia defuisset.* Inde concludit: *Talis, suo modo, fuit Mater qualis Filius.* Dignissima quidem parelia inter Christum, & Mariam; videlicet, quòd sicut Christus D. fuit semper plenus gratia, adhuc ab instanti suæ conceptionis, ita & Maria Domina nostra, quamuis suo modo hoc est ex mera Dei gratia, Christus verò ex propria natura.

580 Magnus tãdem Augustinus, veluti indignatus, in dubium reuocare rem hanc meridiana luce

luce clariorem, sic ait, de peccato originali disputans cum Pelagio: *Excepta Virgine Maria, de qua, propter honorem Domini, nullam prorsus, cùm de peccatis agitur, volo habere quæstionem; iam enim scimus, quod ei plùs gratiæ collatum fuit ad vincendum ex omni parte peccatum, quia eũ concipere meruit, & parere, quem constat nullum habuisse peccatum; hac inquam Virgine excepta, si omnes illos Sanctos, & Sanctas, quos ille enumerat, congregare possemus, & interrogare, vtrùm essent sine peccato, quid fuisse responsuros putamus? an quod Pelagius, aut quod Ioannes dicit, rogo vos? Quantalibet fuerint sanctitate, si de hoc interrogari potuissent, vnâ voce clamassent: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus.* Hæc Augustinus.

lib. de Nat. & gr. c. 36. & ale.

581 At, quid hic effutiant AA; ne graueris audire, amice lector; contendunt ergo isti, hanc Augustini sententiam, de solis peccatis actualibus intelligendam, non autem de originali. Primò quia (aiunt) de solis actualibus sermo erat contra Pelagium, putantem, B. Virginem, aliosque plures fuisse iustos, & consequẽter absque peccato actuali. Secundò, quia nequit dici de Sanctis, quòd haberent originale, à quo erant iam liberi. Tertiò quia verba illa: *Scimus, quòd ei plùs gratia collatum fuit ad vincendum peccatum*, necessariò intelligenda (inquiunt) de actuali peccato, cum quo pugnam habemus; cum originali enim nullam habemus pugnam.

582 Quartò, quia sententia illa ab Augustino allata: *Si dixerimus, &c.* De actuali intelligitur, non de originali. Quintò demũ (subdunt) quia Magister sententiarum, docet dictam Augustini sententiam verificari ab eo tempore, quo B. Virgo cæpit esse Christi D. Mater. Ita AA. à veritate toto quidẽ cælo aberrantes, nam ibi Augustinus de originali peccato præcipuè, ac directè loquitur, solùm tamen incidenter, & indirectè de actuali.

583 Patet id quidem ex eo, quia Pelagius (vt refert ipsemet Augustinus) apertè negabat naturam humanam fuisse peccato vitiatam, ex eo præcipuè, quia in sacra Scriptura plures dicuntur absolutè iusti; atque adeò omni prorsus peccato expertes quod non esset verum (dicebat Hæreticus) si Adę peccatum omnes eiusdem posteros tetigisset; & præsertim quia (vt omnes catholici tunc asserebant) necesse erat, quemlibet actualiter peccare, qui sub originali peccato cõprehenderetur. Vnde, saltem vniuersaliter, negabat Pelagius originale peccatũ. Et sic, vt patet, quæstio principalis ibi cum Pelagio erat de originali peccato. Concludebat tandem Hęreticus (neminem posse dici simpliciter iustum, si omnes essent tali peccato obnoxij). Quod de gloriosa Virgine non confiteri, impium esse, aiebat. *Credamus igitur, quod legimus; & quod non legimus, credamus nefas astruere*; clamabat Pelagius.

584 Cui Respondens Augustinus, negat eos, quos Pelagius absolutè proferebat iustos, ita fuisse iustos, vt nullo peccato prorsus fuerint obnoxij, præter (ait) B. Virginem. Ergo, per Augustinum, nullo prorsus peccato fuit obnoxia B. Virgo, consequenter neque actuali, neque originali peccato; imò principaliter huiusmodi Virginis exceptio

exceptio intelligenda est de originali, de quo principaliter disputabat tūc Augustinus cum Pelagio, vt dictum est. Subditque Augustinus (vt Pelagianum dogma penitus infringeret, naturamque humanam etiam in B. Virgine fuisse corruptam, ostenderet) quòd Maria excipiebatur, non ex vi naturæ, sed ex vi solius gratiæ pręcellentis, & propter honorem Christi D. Quare ex vi naturæ vtique lapsura erat B. Virgo in aliquod saltem peccatum; ex vi tamen excellentis gratię pręuenientis, in nullum prorsus lapsa est; prout ex doctrina etiam Augustini hic ostendere intendimus.

585 Concludit tandem Augustinus contra Pelagium: *O vtinam nihil vellet ille astruere, præter id, quod in sacris litteris legitur;* Rom. c. 5. *fideliter enim & obedienter audiret, quod scriptum est: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita per omnes homines pertrāsijt, in quo omnes peccauerunt.* Quæ quidem loca cùm de solo peccato originali loquantur, consequēter ea referens Augustinus, & cum toto tamen hoc excipiens Mariam, euidenter eam à peccato originali principaliter excipit, & per consequens etiam ab actuali.

586 Et ne quis cerulcosus vlteriùs cōtendat, hic Augustinum de solo actuali peccato loqui, audiat quæso. Si Augustinus intenderet hic excipere Mariam à solo peccato actuali, vtiquè falsa esset eius talis singularis exceptio; eò quia similiter excipiendi erant Ioannes Baptista, SS. Innocentes, omnesque decedentes ex hac vita ante vsum rationis, post susceptum baptismum; atque adeò falsò excepisset Augustinus singulariter Mariam, si loqui intendisset de solo actuali peccato.

587 Neque dicas sermonem esse de solis adultis; Contra enim est, nam idem Augustinus apertè ait, neminem esse liberum à peccato, neque puerum recenter natum; ergò Augustinus intendit vniuersalissimè loqui de omni peccatorum genere, cum proportione tamen accommoda, tàm quoad adultos, quàm quoad non adultos; à qua vniuersalissima regula excipiens S. Doctor Mariam, vtiquè eam euidenter excipit tàm à peccato actuali, quàm (imò principaliter, vt dictum est) ab originali.

588 Hinc, non dixit S. Doctor, *Cùm de actualibus peccatis agitur*, sed simpliciter, & absolutè, *Cùm de peccatis agitur*. Aiunt [erat ibi quæstio solùm de actualibus] falsissimum omninò est; imò (vt dictum est) principaliter quæstionabatur cum Pelagio de originali, quo excluso, intendebat Hæreticus inde etiā excludere & actuale; siue exclusis prorsus actualibus peccatis in aliquibus maxima sanctitate præditis, inde vniuersaliter ab humana natura excludere etiā originale.

586 Inquit vlterius Augustinus [Mariæ collatam fuisse gratiam ad vincendum ex omni parte peccatum] ergo tum in toto vitæ cursu ad vincendum actuale, tum in instanti conceptionis ad vincendum originale. Ita apertissimè D. Bernardus, qui afferens hunc Augustini textum, sic subiūgit Mellifluus Doctor: *Ex omni parte* (inquit) *hoc est, ex parte originalis, & ex parte actualis peccati*. Neque dicas [gratiam dari ad vincendum solùm

lùm actuale peccatum, cum quo solùm pugnam habemus, non autem cũ originali] nam etiam contra originale maximè pugnamus, continuoque colluctamur (cùm propter illud continuò in nos ingruant tentationes à quamplurimis miserijs) donec vincatur per Christi gratiam, siue subsequentem vt in nos, siue præuenientem, vt in Deipara; sicuti dicimur vicisse imminentem morbum, si præseruatiuo pharmaco aditum in nos illi præclusimus.

590 Clamat vlterius Augustinus: *Nullam prorsus volo habere quæstionem.* O dignam tanti Doctoris sententiam; qua, non solùm ab omni prorsus peccato absoluitur B. Virgo, verùm etiam omnis quęstio circa hoc, de medio tollitur. Quærebatur enim à quibusdam [An Maria actualiter peccauerit] reijcitur talis quęstio ab Augustino; ab alijs [An saltem originaliter] & hęc quæstio similiter amputatur ab eodem Augustino. Ab alijs demum inquirebatur [An saltem in Maria fuerit peccati fomes] & hæc etiam quæstio ab eodem S. Doctore prorsus eliminatur. Quare quæso? quia nulla fieri debet quæstio de re, quam certò scire debemus.

591 Audi Magnum Augustinum: *Scimus* (ait ipse confidenter) *scimus, quòd ei plùs gratiæ collatũ fuit, &c.* Nõ dixit, *Opinor:* nõ dixit, *Puto: Reor,* vel quid huiusmodi, aliquam preseferens formidinem oppositi, sed confidẽter, *Scimus.* Imò, neque dixit, *Scio* : quasi illi soli hæc adesset euidens scientia, sed dixit, *Scimus*; vt sic clarè innueret, hunc esse communem, & satis vniuersalem omnium Catholicorum sensum. Verùm, vnde inquit, id Scimus? Audi eundem Augustinum. *Ex hoc* (ait) *scimus, Quòd concipere, & parere meruit illum, quem constat, nullum habuisse peccatum.*

592 Hinc vlterius vrgeo Aduersarios contendentes, Augustinũ hic solùm loqui de actualibus. nam dicta S. Doctoris ratio pro vtroq; militat peccato; eò quia, si immunis à peccato actuali dicitur ab Augustino Maria, quia meruit cõcipere, & parere eum, qui venit tollere actuale; consequenter, cùm meruerit etiam concipere, & parere eum, qui venit tollere similiter, imò maximè, originale; erit consequenter, iuxta doctrinam eiusdem Doctoris, eadem B. Virgo immunis etiam ab originali peccato.

593 Simili argumento vtitur idẽ Augustinus, vendicans eamdem Virginem ab incineratione, perfectamque eiusdem astruens resurrectionem; sic enim ait: *Decens fuit, vt esset integraliter viuens, quæ omnium integram, perfectamque genuit vitam.* Ita similiter hic dicendum ex eiusdem Doctoris doctrina [Decens fuit, vt esset prorsus ab omni peccato immunis, quę meruit illum concipere & parere, qui nullum prorsus habuit peccatum.

594 Et ratio vlterior S. Doctoris est, *Propter honorem Domini,* ait Augustinus, maximè enim indecens erat, vt in Dei Matrem eligeretur, quę aliquando fuerat vilis Diaboli serua. Iam non solùm per actuale peccatum efficitur homo vile Diaboli mancipium, verùm etiam per originale (vt fide sanctũ est) vnde proprijssimè dicimur per Christum redempti à dura Diaboli seruitute, quatenus eius gratia ab originali pecccato eruimur.

Ex

Ex doctrina igitur Augustini, neque actuale peccatum B. Virgo committere debuerat, neque originale contrahere. Hinc Augustinus, in lib. de quinque Hęresibus, sic Manichęum redarguit in persona Christi: *Si potuit inquinari, Manichae, Mater mea, cùm ipsam facerem, potui & ego inquinari, cùm ex ea nascerer.* Quasi diceret, tam inconueniens erat, vt aliquo peccato inquinaretur Mater mea, quàm ego vt filius eius.

595 Ad primam verò AA. replicam, positam num. 582. satis patet ex hactenus dictis. Ad secundam autem dico, reliquias peccati post gratiam adhuc remanentes in sāctis, dici etiam peccatum tàm à Scripturis, quàm à Patribus communissimè. Ad tertiam etiam patet ex supra dictis.

596 Ad Quartam verò allatam num. 583. Dico, quòd si ea sententia: *Si dixerimus, &c.* De solo actuali peccato intelligatur, vtiquè falsa erit; nam sine actuali, (vt docet, idem Augustinus, D. Thomas, alijque) poterit esse homo, saltem pro aliquo paruo tempore, pro quo consequēter posset dicere [peccatum non habeo] ergo maximè de originali peccato intelligenda est; eò quia originalis reliquiæ, adhuc post gratiam, remanentes in Sanctis, etiam peccatum dicuntur (quamuis impropriè) vt supra dictum est.

597 Demum, ad id, quod ex Magistro Sentētiarum addunt, Dico esse omnino reijciendum, cū D. Thoma, D. Bonauentura, & communi omnium DD. consensu, atque adeò supradictam Augustini sententiam intelligendā esse non solùm respectù totius vitę temporis B. Virginis, sed etiam respectù omnis peccati.

598 Firmissimè etiam sensit D. Augustinus, quoslibet cum originali peccato cōceptos, etiam in actualia deinde casuros (an verò id necessariò sequatur, an ex sola congruentia, non est huius loci) hinc S. Doctor contra Iulianum docet [Christum nullum actuale peccatum commisisse, eò quia originale non contraxit] quod similiter docuit D. Ambrosius, sic: *Seruatū est, vt ex viro, & muliere conceptus, nemo videatur expers delicti.* Et expresè loquitur de actuali delicto, cùm dicat: *Ideò abstinuit à peccato Christus quia de Spiritu Sancto conceptus est.* Abstinere enim à peccato non dicitur, nisi respectù actualium. Id ipsum Origenes docuit, alijque communiter antiquitùs Patres. Cùm igitur per Augustinum euidentissimè (neque ipsi AA. negant, vt ex supradictis patet) nunquam B. Virgo actuale commiserit, consequenter, ex eiusdem Doctoris doctrina, neque originale contraxit. *lib. 5.* *l. de Nat. & grat.*

599 Huius argumenti vim cupiens declinare Capreolus, ly, *Peccatum fecisset*, interpretatur: *Fomitem habuisset*, quasi verò habere fomitem, sit facere peccatum; aut necesse sit ad habendum fomitem, expectare grandiorem ætatem; verba enim Augustini contra Iulianum concludentis, hęc sunt formalissima: *Propterea nullus est hominū, præter Christum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, &c.* *l. 5. cō. Iul.*

600 Gregorius tamen de Arimino vltrò fassus talis argumenti vim, etiam sub actuali Beatam Virginem inclusit. Sed ò quantò meliùs, ac religiosiùs is fecisset, si inde etiam ab originali *apud Cath. lib. 2.*

peccato eam exclusisset; cùm isti & D. Augustinus, & D. Thomas, & (quod summa est) tota Ecclesia, à quocunque actuali, adhùc leuissimo, eam seruatam, firmissimè confiteatur.

601 Sed accedamus iam propiùs ad ea Augustini celeberrima loca quibus Aduersarij quā maximè lętari intendunt. Et quidem apertissimè D. Augustinus, non in vno loco ait: *Omnes, præter vnum Christum, sub originali concepti sunt.* Hinc inferunt AA. [ergo B. Virgo, per D. Augustinum, fuit sub originali concepta; alioqui S. Doctor falsò dixisset: *Omnes, præter vnū Christum, &c.*

602 Acutissimè satis. Verū quid isti dicturi erunt; audientes eumdem Augustinum eodem dicendi modo eademque singularitate vtētem in Christi D. natiuitate, ac de eiusdem Christi conceptione vsus est? num similiter sub originali peccato natam autument Mariam? centiès enim ait Augustinus: *Omnes præter vnum Christum, sub originali nati sunt.* Et tamen ipsimet AA. fatentur non solùm B. Virginem absque originali natam, sed etiam Baptistam, & Ieremiam.

603 Quidam igitur contrarię factionis, primam augustini auctoritatem de Christi conceptione, læta fronte circumferentes, alteram eiusdem Doctoris auctoritatem de eiusdem Christi natiuitate, omnino supprimunt silentio. Alij verò audaciores non fideliter citant Augustinum, sed vbi S. Doctor, omnes natos sub peccato testatur ipsi inuertunt, *Conceptos.* Alij tandem eiusdem farinę cōtendunt, per Augustinum, idem esse nasci, ac concipi, iuxta illud: *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est*; Eò quia conceptio, quædam natiuitas est. Mat.c.1.

604 At huiusmodi Aduersariorum expositio apertè est contra verborum Augustini sēsum, eiusdemque mentem; nam ipse postquam adduxit Ambrosium sic docentem. *Omnes homines sub peccato nascuntur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectum, dicente David: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis peperit me Mater mea.* Et super Lucam: *Solus per omnia ex natis mulierum Iesus Christus D. qui terrena contagia corruptela immaculati partus nouitate non sensit, &c.* Statim subdit Augustinus: *Concipimur ergo in peccatis parentum, & in delictis eorum nascimur.* Quod si hic, *Nascimur*, exponas, *Concipimur*, vtiquè erit aperta nugatio; sensus enim esset [concipimur in peccatis] & iterum [concipimur in peccatis] quod esset effutire. cont.Noua. l.1.con.Pel.

605 Similiter Augustinus ita docet: *Solus sine peccato natus est, quem sine virili complexu, non concupiscentia carnis, sed obedientia mentis, Virgo concepit.* Vbi apertè natiuitatem à cōceptione contradistinguit, & clariùs: *Nullus hominum, præter Christum, est sine peccato infantilis ætatis exorsu, etiamsi vnius diei sit super terram.* Hinc D. Hieronymus iuxta Hebraicum textū, alijque antiqui *DD.* illud Psalmi, ita adducebant: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis peperit me Mater mea* (licèt aliter alij) quę elegantior videtur lectio, ne bis id ipsum dicatur: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum*, Superfluè addatur: *Et in peccatis concepit me Mater mea.* con.Iuli.

Si-

606 Similiter idem Augustinus de originali peccato interpretatur iugum illud: *Graue iugum super filios Adæ à die exitus de ventre Matris*; Subditque S. Doctor: *in quo omnes nascimur*. Iam hic dicitur, exitus de ventre, non ingressus in ventrem. Demùm S. Doctor scribens ad Dardanum, sic inquit: *Hoc ergo excepto lapide angulari, non video quomodò ædificentur homines in domum Dei ad habendum in se habitantem Deum, nisi cùm fuerint renati, quod nondum esse possunt antequàm nati*. Iuxta autem Aduersariorum interpretationem dicere debuerat, Iterum renati; quia nati, per ipsos importat conceptionem, & sic ortus, per renasci; atque adeò baptismalis gratia erit tertia natiuitas, iuxta eorum figmentum.

Eccl. 1.

l. 5. Apol.

607 Sed cur in hoc vltra immoror? nonnè hic ingeniorum Phœnix, eodem prorsus modo loquitur de Christi D. vita, ac de eiusdem natiuitate, & Conceptione? Idem enim Augustinus, qui asserit [solum Christum absque peccato conceptum: solum Christum absque peccato natum] idem centiès contestatur [solum Christum nunquam actualiter peccasse] quid, quæso, commentaturi vltra erunt AA? an inde includent Deiparam sub actuali? absit hęc prorsus ab omnium mente, dira cogitatio. Eodem igitur prorsus modo, quo AA. non includunt Deiparam sub actuali, non obstante vniuersali Augustini doctrina, de peccato actuali; ita similiter, & nos excludemus eamdem Virginem à peccato originali, non obstante vniuersali eiusdem Augustini doctrina de peccato originali.

608 Vis ergo Augustinum contestantem, solum Christum absque actuali peccato vixisse? ecce vt inquit S. Doctor contra Iulianum: *Nullus hominum, præter Christum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu.* lib. 5. & ibidem: *In carne sine peccato viuere, solius est Redemptoris*. Et lib. 1. de peccat. merit. & remissione: *Solus sine peccato vixit inter aliena peccata*. Et libro de perfectione iustitiæ: *Aliud est esse sine peccato, quod de solo in hac vita Vnigenito dictum est: aliud sine querela, quod de multis iustis, etiam in hac vita dici potuit*. Et lib. de Fide, tria hęc simul perstringit, inquiens [solum Christum conceptum, natum, & mortuum sine peccato] idemque alibi repetit S. Doctor. cap. 29.

609 Neque putes, amice lector solum Augustinum id docuisse, qaando idem fuerit omnium antiquorum sensus. Vt Cyrillus, qui sic similiter ait: *Solus Iesus est, qui nunquam inuenitur extra Sancta; solus, qui peccatum non fecit*. Ambrosius super Lucam: *Solus Christus à peccatis abstinuit*, Hilarius super illud psalmi: *Spreuisti omnes discedentes à te*: Subdit: *Si Deus peccatores sperneret, vtiquè omnes sperneret, quia sine peccato nullus est*. Leo Magnus: *Sicut nullum à reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit*. Cyprianus similiter dixit: *Quisquis se inculpatum dixerit, aut, stultus, aut superbus est*. Hoc ipsum docuit Gregorius Magnus super ea verba: *Non adæquabitur ei aurum de Aethiopia*; aliique communiter.

610 Ad quod probandum, & suadendum, innumera Sacræ Scripturę testimonia in mediũ afferebant, vt: *Non est iustus quis-*

Ps.13.116. 119.142. *quisquã, nec vnus. Omnes declinauerunt. Omnis homo mẽdax. Si iniquitates obseruaueris Domine,* Pr.10. *quis sustinebit? Non iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuens. Quis gloriabitur castum se habere cor, Mundus sum à peccato? Non est, qui faciat bonum, & non peccet.* Et D. Petrus singulariter de Christo, dixit: *Qui peccatum non fecit.* Et Paulus: *Omnes peccauerunt.* ad Ro.c.3.

611 Imò ipsemet Christus, vt suam inferret Diuinitatem, id assumpsit: *Quis ex vobis arguet* Io.c.8. *me de peccato, & Quid me dicis* Mat.c.19. *bonũ? solus Deus bonus:* Aliaque huiusmodi testimonia. Quæ, si secundùm verborum sonum velint interpretari AA. æquè ac interpretati sunt ea de Christi conceptione, inextricabilem sanè ingredientur Labyrinthũ; coacti enim similiter erunt asserere Mariam sub actuali (quod absit) æquè ac ex eisdem Augustini testimonijs contendunt, eam sub originali fuisse.

612 In nostra autem sententia, facillimè omnia enodantur. Dicimus enim spectata naturę cõditione, solum Christum D. immunem fuisse ab omni prorsus peccato; reliquos verò omnes, omni prorsus peccato subiectos, obnoxiosque, adhùc B. Virginem, ex se scilicet, & ex natura sua spectatam; ex vi autẽ specialissimę gratię, nullo prorsus peccato, neque originali, neque actuali vnquam fuisse de facto subiectam contestamur, cõfitemur, omnibus animi pręcordijs prædicamus.

613 Quæ quidem interpretatio tum Augustini, tum aliorum Patrum, & scripturarum, præterquam quòd amplectẽda omnino est ab eisdem Aduersarijs, ad saluandam fidei veritatem, (vt innui) apertissime etiam traditur tàm ab eodem Augustino, quàm ab alijs Partibus.

614 Et quidem Augustinus, vt vidimus centiès milliesque docet [solum Christum D. fuisse absque peccato actuali] & tamen idem S. Doctor ita etiam docet: *Qui dicunt esse posse in* De Nat. & gra. *hac vita hominem sine peccato, nõ est eis continuò incauta temeritate resistendum.* Quomodò, quæso, non resistendum, directè eius doctrinæ oppositum asserentibus? Audi eundem Augustinum, iuxta nostram allatam distinctionem, distinguentem: *Si enim esse posse negauerimus* (ait ipse) *& hominis arbitrio, qui hoc volendo appetit, & Dei misericordiæ, qui ad hoc adiuuando efficit, derogabimus.*

615 Et ne in sola rei possibilitate sistamus, ita ait idẽ Augustinus: *Piè, & Christianè dubitari posset, vtrùm aliqui tanta gratia præditi fuerint, vt omnino à peccato immunes fuerint;* (respondet) *si hoc fuit, per gratiam Christi fuit.* Et quidem, si Augustinus absolutè centies docuerat, solum Christum fuisse immunem ab omni peccato, quomodò deinde asserit, quòd siquis fuit immunis ab omni peccato, per gratiam Christi fuit? nonnè vt apertè innuat, solum Christum absolutè immunem ab omni peccato dicendum, quatenus suaptè naturà talis vtiquè est?

616 Hinc S. Doctor statum quęstionis cum Pelagianis aperit: *De hac re cum istis tota vertitur quæstio* (ait) *ne gratiam Dei quæ est in Christo Iesu Domino nostro, peruersa naturæ defensione, frustremus.* Hinc exclamans, inquit: *Pro Christi gratia clamo, sine qua nemo iustificatur;* Atque adeò, præcisa Christi Domini

gra-

gratia, quilibet ex Adamo via naturali descendens (vi præsentis decreti) in peccato concipitur, & nascitur ac viuit. Quòd si absque vllo peccato B. Virginē vixisse cōfitemur, & absque originali natam, & conceptam; non naturæ, sed soli Christi D. gratiæ tribuendum, apertissimè protestamur.

617 Eadem Augustini mente loquutos fuisse reliquos Patres, ipsimet sese apertissimè explicant. Audi Ambrosium ex hoc probantem, Spiritum Sanctum, Deum esse; *Quia (ait) sine peccato est, ideo creatura non est* (ac subdit) *Omnis enim creatura peccatorum capacitati obnoxia est; sola enim à peccato immunis est, & immaculata sempiterna Diuinitas.* Vbi, vt vides, neque ipsos Angelos excipit Ambrosius à peccato, ex eo præcisè, quia vt creaturę ex propria natura sunt peccati capaces; quod alibi dixit: *Deus solus sine peccato*. Similiter loquitur Clemens Alexandrinus: *Nihil omnino peccare, est proprium Dei.* Ac S. Gregorius Nazianzenus: *Eum vita statum, qui ab omni prorsus peccato vacat, Deum supra humana natura modum constituisse.*

lib. 3. de Tr.

li. 1. Pædag.

Or. 45

618 Audi Magnum Gregorium qui tractans illud Iob: *Non æquabitur ei topatium de Aethiopia*, ita inquit: *Ne acceptis quisque virtutibus extollatur, à S. viro dicitur: Non adæquabitur ei Topatium de Aethiopia; ac si apertè dicat: Nullus Sanctorum, quibuslibet virtutibus plenus, ex ista tamen nigredine mundi collectus, se æquare potest ei, de quo scriptum est: Quod ex te nascetur Sanctum. Nos quippe & si sancti efficimur, non tamen nascimur; quia ipsa naturæ corruptibilis cōditione restringimur, vt cum Propheta dicamus: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis peperit me Mater mea.* Vbi tanquam duo opposita accipit S. Doctor, *Effici sanctum*, &, *Nasci sanctum*; Quia ille verè, ac propriè nascitur sanctus, qui suapte natura sanctus nascitur hinc B. Virgo, quamuis sancta egressa sit ex vtero, quia tamen id ei non contingit ex propriæ naturę dignitate, ideò dicitur effecta Sancta, non nata quod vt magis aperiret S. Doctor, subdit: *Aliud enim est, natos homines gratiam adoptionis accipere, aliud vnum singulariter per Diuinitatis potentiam Deum ex ipso conceptu prodiisse* Vbi non solùm asserit Christum Sāctum in ipso conceptu, sed ex ipso conceptu, hoc est, ex vi, & modo speciali conceptionis, per potentiam diuinitatis, & Spiritus Sancti virtute.

cap. 8.

619 Audi & Hieronymum id ipsum apertè etiam docentem super illud Psalmi: *Non iustificabitur in conspectu eius omnis viuens*. Subdit Doctor maximus: *Non ait, omnis homo, sed omnis viuens, id est, non Euangelista, non Apostolus, non Propheta; ad maiora conscendo, non Angeli, nō Throni, non Dominationes, non Potestates, ceteraque Virtutes; solus Deus, in quo non cadit peccatum, ab Apostolo, solus iustus dicitur, & solus immortalis; non quòd Angeli iniusti sint, & mortales, sed quòd ipse ita sit immortalis, & iustus, cui collata vniuersa iustitia, iniquitas inueuitur. Et Iob: Non iustificatur homo compositus Deo.* 142.

620 Et ne multus in hoc sim; sufficiat hoc ipsum docuisse Caietanum, qui à veritate coactus, sic inquit: *Est necessarium*

se-

L.2.q.18. *secundùm fidem credere, quòd omnis vtriusque sexus ab Adam secundùm seminalem rationem proueniens, ex ipsa sui generatione, sit obnoxius peccato originali. Et contra Pelagianos dicentes oppositum, Augustinus differit, & definit. De solo autem Iesu Christo verum est, quòd ex ipsa sui generatione, nulli obnoxius est peccato, iuxta verbum Angeli dicentis ad B. Virginem: Quod ex te nascetur Sanctum.* Vbi ex vi generationis, ait, omnes vniuersalissimè, adhùc inclusa B. Virgine, esse obnoxios peccato originali; non autem, dixit de facto; quia B. Virgo, licèt fuerit ex vi suę generationis (vt reliqui) obnoxia originali, de facto tamen minimè. Et, si etiam de facto vniuersalissimè, adhùc B. Virgine inclusa, senserit Caietanus id esse secundùm fidem credendum, falsissima esset eius assertio, vt satis patet.

sup. Luc. 621 Concludam tandem præsens intentum auctoritate Alberti Magni, doctissimè disputantis, & acutissimè concludentis, multa siue in scripturis, siue in sententijs Doctorum dici singulariter de Christo, hoc est, secundùm naturam, & essentialiter ei competentia, quæ tamen ex gratia alijs apertè videntur concessa. En Scriptura ait singulariter de Christo: *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem*, & tamen etiam de Marię corpore recipit Ecclesia, quòd non viderit corruptionem. Respõdet Magnus Albertus: Quid ita? si de Christo singulariter fuit illud dictum, nisi quia singulariter de Christo intelligitur, quia de se, & sui naturà illud habuit?

622 Similiter Ecclesia canit: *Tu solus Sanctus*; & tamen ipsamet Ecclesia multos Sanctos vocare non veretur. Item Christus solus Filius Dei singulariter vocatur, cùm tamen etiam multi sint filij Dei, videlicet Angeli, & ad quos ipse sermo Dei factus est, vt ait scriptura. Ipsemet Christus, ad suam contestãdam Diuinitatem, singulariter de se dixit: *Quis vestrum arguet me de peccato?* Et tamen etiam Iob de se ait: *Si fuero iudicatus, scio quòd iustus inueniar.* cap. 13. Et Paulus: *Quis accusabit aduersus electos Dei?* ad Ro. c. 8. De Christo similiter dicitur singulariter: *Quòd in ore eius non est inuentus dolus*; Et tamen ipsemet Christus de Nathanaele apertè etiam testatur: *Ecce verè Israëlita, in quo dolus nõ est.* Singulariter simili modo de se Christus ait: *Ego sum Pastor bonus*; Ioa. 10. & tamen multos quoque fuisse bonos Pastores, quis ambigit? Cur ergo solus Christus Pastor bonus? nisi quia (vt ibidẽ exponit Gregorius Magnus) Christus solus essentialiter bonus.

623 Quo quidem sensu inquit ipsemet Christus: *Solus Deus bonus*; cùm Scriptura dicat: *Vidit Deus cuncta, quę fecerat, & erant valde bona.* Gen. 1. Deus similiter de se dixit: *Ego sum, qui sum*; & tamen Ex 3. alia multa esse dicimus præter Deum. Quin (vt declarat idem Augustinus) eminenter de eo li. de perf. iust. solo hęc, & huiusmodi intelliguntur.

624 Similiter Christo singulariter dicuntur cæli aperti, cùm tamen omnibus, qui in ipso inuenientur, aperientur. In solo Christo singulariter dicitur, nihil iuris habuisse Princeps huius mundi, quia ex sua propria natura fuit ab illo perfectè immunis. Solus Christus dicitur: *Inter mortuos liber*; Cùm tamẽ scriptũ Ps. 83. sit:

[illegible]: *Beati mortui qui in Domino moriuntur.* Et quidem, quomo. [illegible] essent, nisi etiam liberi [illegible]?

625 Sicuti igitur omnia hęc, aliaque penè infinita tàm in scripturis sacris, quàm in Patribus, singulariter de Christo *D.* prædicantur, quatenùs ex suapte natura ei competunt, ac suo iure naturali debentur; ita & nos hic similiter dicimus, solum Christum, tàm ab Augustino, quàm ab alijs Patribus asseri absque peccato cõceptum, absque peccato natum, & absque vllo peccato vixisse, quatenus solo Christo ex suaptè natura competat, ac suo naturali iure debeatur, & absque peccato concipi, & absque peccato nasci, & absque vllo prorsus peccato viuere.

626 Hinc tamen non sequitur, non posse, & alios, per Dei gratiam, de hoc tanto bono etiam lætari, vt patet in Angelis bonis, qui per abundantissimam Dei gratiam absque vllo prorsus peccato perstitere; Baptista, & Ieremias, ex speciali etiam Dei gratia, etiam absque peccato nati sunt; ac B. Virgo Domina nostra, ex superabundantiori, ac specialissima gratia Dei, non solùm fide confitemur absque vllo peccato prorsus vixisse, & cum Ecclesia acclamamus, ac profitemur absque peccato originali ex Annæ vtero prodijsse, verùm etiam omni morali, ac physica certitudine (vt infrà dicemus) etiam absque peccato originali sanctam fuisse conceptam. Pa.37. Sicuti g.e. quamuis nobilis absolutè dicatur, qui ex sua natura, hoc est sanguine, talis est; hinc tamen non tollitur, quin aliquis, sanguine alioqui plebeius, possit ex Principis gratia, effici nobilis.

627 Iuuat vlteriùs supradictum tum Augustini, tum aliorum Patrum de Christo singulariter loquendi modum exemplificare, & confirmare communi loquendi modo tàm in philosophia, quàm in Theologia, quoad potentiam aliquid faciendi. Absolutè enim dicimus, solum Deum posse facere opera supernaturalia; vnde Christus *D.* ad contestandam suam Diuinitatẽ, absolutè de se ait: *Nemo potest facere opera, quæ ego facio*; Nempe ex propria virtute. En vt alibi de credẽtibus in in se ait: *Maiora horum facient*; nempè per solam Dei gratiam, & adiutorium.

628 Audi D. Paulum, qui commemoratis mirabilibus à se gestis, mirabiliter tandem subdidit: *Non ego, sed gratia Dei mecum.* En vt se ipsum à se ipso separat, & eadem fecisse, & non fecisse testatur. 1.Cor.15. & quidem non fecisse vt homo, & in puris naturalibus consideratus; fecisse tamen supra humanam naturam eleuatus per superadditam *Dei* gratiam, adiutoriumque.

629 Enodet tandẽ vlteriùs præsentem nodum idem Augustinus super illud Iacobi: *Nullus hominum potest domare linguam suam.* cap.3. Subdit aptè S. Doctor: *Apostolus non dixit simpliciter: Nullus potest domare linguam suam, sed nullus hominum, id est, iuxta humanam cõditionem; quia cum domatur, Dei misericordia, Dei adiutorio, Dei gratia domatur.* lib.de Nat. & gr. Eodem prorsus modo dicendum de Virgine gloriosissima; videlicet, si absque vllo peccato vixit, & nata est, imò & concepta absque originalis labe non eius humanæ conditioni

(cùm fuerit vt & nos, via naturali, concepta) sed Dei misericordiæ, *Dei* adiutorio, Dei gratia præuenienti tribuendum.

630 Quod apertè innuit idem Augustinus, cùm ait: *Talis Mater, qualis Filius*; hoc, est sicut absque vllo peccato vixit Filius, & sanctus conceptus, sancta itidem nata est Mater, ac sancta etiam concepta est Maria; posuit tamen diuersitatem huiusmodi sanctitatis, in solo modo, addens: *Suo modo*; hoc est Christus vt homo Deus, fuit omni sanctitate præditus, modo Diuinitati cõuenienti, id est essentialiter, & ex natura sua; atque adeò, ita fuit Christus D. semper Sanctus, vt omnem implicauerit contradictionem oppositum.

631 Maria verò, & si fuerit itidem semper sancta, fuit tamen, vt pura creatura, prędita sanctitate modo puræ creaturæ conuenienti; hoc, est non essentialiter, & ex propriæ naturę conditione, hoc est, contingenter, & ex mera Dei gratia, qua, nisi preuenta fuisset, necessariò ex vi Diuini decreti cum Adamo casura erat, vt reliqui, in originalis peccati fęditatem; vnde est, vt quilibet ex Adamo, via naturali proueniens, si secundùm eius naturæ conditionem nudè sumptus, ac independenter ab extrinseco, & contingenti Dei beneficio consideretur, in omni rigore dici possit, in peccato concipi, in peccato nasci, &c.

632 Et quamuis in statu purę naturæ possit dari medium inter *Sanctum & Peccatorem*, nempe, *non Sanctum*; in hoc præsenti tamen statu naturæ lapsæ, non datur hoc medium; sed necessariò aut sanctus homo concipitur, aut peccator: & quidem si Sanctus concipitur, erit id omnino contingenter ab extrinseco beneficio Dei; cùm verò peccator concipitur, ex vi *Diuini* decreti, necessariò. Inde est, vt Augustinus, alijque Patres proferentes vniuersales, ac scientificas propositiones, nõ respicientes contingentiam rei, sed solam, meram, ac nudam naturam rei, vtiquè verissimè in omni rigore dixerunt, solum Christum, & sanctum vixisse, & solum sanctũ natum esse; & solum sanctum conceptum; prout dictum est. præterquamquòd (vt fusè etiam dictum est) tàm homo, quàm Angelus vt purę creaturę, & cõsequenter peccato obnoxij, absolutè peccatores à Patribus dici solent; in quo sensu Iob dixit Angelos: *Instabiles*, hoc est ex propria natura instabiles, & peccatores; quamuis alioqui ex beneficio Dei stabilissimi iam sint, in gratia perfectissimè confirmati, ac immobiliter Diuinę voluntati adhærentes. Cap. 4.

633 Quæ quidem Patrum explicatio est omnino, ac necessariò ab omnibus amplectenda, non solùm ne reddantur secum Patres pugnantes, nunc affirmantes, quæ alibi negarùnt; verùm etiam ne fundamenta nostræ fidei infirmentur; vt ex supradictis satis patet. Quod ergo AA. aliundè necessariò præstare coguntur, ne quęso molestè ferãt, id ipsum, & nos pręstare etiam propugnandi gratiâ immaculatam Magnæ *Deiparæ* Conceptionem.

634 Habemus igitur Magnum Augustinum apertè propugnatorem, pręconemque celeberrimum Immaculatę Cõceptionis, vt satis superque patet ex supradictis hic initiò; & nunquam oppositum apertè docentem;

tem.; & quamuis aliquando videatur S. Doctor oppositum docuisse, tunc non solùm commode pro nobis explicatur, verùm etiam omnino necessariò ita interpretandus est; vt satis ex hactenus dictis patet.

635. Ac vltimò tandem aduertendum hic est, non nulla D. Augustini loca ab Aduersarijs circumferri deprauata, ad suum probandum intentum, tanti Doctoris auctoritate. Inquit igitur Augustinus: *Maria ex Adam mortua est propter peccatum Adæ*. Nempe, Maria mortua est non propter suum proprium peccatum sibi inhærens, sed propter peccatum Adæ, quo eiusdem descendentes morti addicti sunt, adhuc post ipsum peccatum deletum.

In ps. 38.

636. Caietanus verò mutilãs verbum illud, *Adæ*, sic deinde pro se citat Augustinum: *Maria ex Adam mortua est propter peccatum*; significans mortuam esse, non propter peccatum Adæ (vt aperte vult Augustinus) sed propter proprium peccatum. Miror equidem hominis audaciam, quid enim fœdius, ac detestabilius, quàm adulterare Doctorum dicta, eaque sic adulterata in argumentum adducere? hoc enim non est veritatem indagare, sed more bellico per fas nefasque victoriam obtinere.

637. Quòd autem B. Virgo mortua sit propter Adæ peccatum, nihil prorsus obstat eius præseruationi à peccato; non enim liberatio à peccato trahit necessariò post se & liberationem à morte nam etiam nos fide, & sacramento liberamur à peccato, non tamen à morte. Placuit *Carol. Latius de Immac. Concept.* igitur Deo præseruare suam dignissimam Matrem à peccato (imò ex decentia debuerat) non autem a morte, vt sic magis Filio conformaretur.

638. Asserit alibi Augustinus: *Solus ille, etiam homo factus manẽs Deus, peccatum nullum habuit vnquam, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de natura carnis peccati*; Caietanus verò, ex suo Bandelo, referens hæc Augustini verba, vbi S. Doctor ait: *De natura carnis peccati*, ipse apponit: *De Materna carne peccati*, inferens inde, Mariam de facto peccatum originale contraxisse cùm ab Augustino caro Mariæ, caro peccati dicatur. lib. 2. de pe. rem. c. 7.

639. Quòd si velimus in hoc excusare Caietanum, fortasis vtētem, non genuina Augustini editione præsertim Parisiensi anni 1586. sed aliqua alia ab Hæreticis deprauata; tunc necessariò dicendum, grauiter hic dormitasse Homerum; nam quandò D. Augustinus vocat carnem Mariæ: *Carnem peccati*, vt in libro super Genesim ad litteram, addens: *Qui hoc negat, detestandus hæreticus inuenitur*; Non significat, Mariam de facto contraxisse originale peccatum, vt inferre intendit Caietanus; sed (vt bene aduertit Catharinus) esse carnem peccati, nihil aliud significat, nisi esse propagatam naturaliter, seu modo naturali, & ex peccatoribus, & non ex Spiritu Sancto, quod qui negat de Virgine, verisimè detestandus hæreticus inuenitur; nõ autem significat, quòd actualiter peccatum inhæreat in carne (hoc enim esset desipere) nam peccati subiectum, non est caro, sed anima. Neque esse carnem peccati, necessariò importat animam peccato inquinatã;

eò quia adhùc caro animæ quãtumuis per gratiam mundatæ, etiam dicitur caro peccati, vt potè via naturali à peccatoribus propagata; vt infra latius.

640 Quòd autem hæc ipsissima fuerit Augustini mens, ipsemet declarat apertè, subijciens: *Et quid incoinquinatius illo vtero Virginis, cuius caro, & si de peccati propagatione venit, non tamen de peccati propagine concepit.* (subditque) *Proinde corpus Christi, quamuis de carne fœminæ assumptum est, quæ de illa carnis propagine concepta fuerat; tamen quia non sic in ea conceptum est, quomodò fuerat illa concepta, nec ipsa erat caro peccati, sed similitudo carnis peccati.*

641 Quibus apertissimè S. Doctor ostendit carnem peccati dici, quę modo naturali concipitur, & non de Spiritu Sancto, vnde in hoc caro Christi D. vt pote de Spiritu S. concepta, superat in puritate Virgineã carnem, vtpote modo naturali cõceptam; ac proinde cum debito, saltem remoto, ad contrahendum originale. Patet igitur iam, quàm vanissimè AA. contendant, in eorum tessera Magnum Augustinum adscribere.

642 Adnotandum denique est, quòd Bandelus in lectione sexta Officij à se compacti ex varijs SS. Patribus ab eodem partim mutilatis, partim adulteratis (more suo) affert hęc verba tanquam ex D. Augustino: *Quid est caro peccati, nisi illa, quæ mortem habet, & peccatum: quid est similitudo carnis peccati, nisi illa, quæ mortem habet sine peccato? Similitudo enim carnis peccati est, in qua fuit pœna sine culpa; caro verò peccati est, in qua culpa fuit.* Sed, vt bene adnotarunt Auctores Seraphici *Armamentarij*, dicta verba nõ inueniuntur in D. Augustino, sed conficta sunt ab ipsomet Bandelo, more suo, vt dictum, est.

R. col. 261.

943 Eadem prorsus Augustini mente, in propugnanda Immaculata Deiparę Conceptione, extitisse eiusdem Augustini Augustissimam Religionem, iuuat hîc tempori eidem subnectere Doctori.

Pœan Decimusnonus

Augustissima Religionis Augustiniana.

645 CEleberrimus inter dignissimos Magni Augustini filios S. Thomas de Villanoua, celeberrimus itidẽ semper extitit Immaculatæ Conceptionis propugnator, non absque Diuino consilio, his vltimis temporibus Sanctorum fastis adscriptus, cùm maximè fidelium pietas vltimam tãti mysterij in dies expectat definitionem. *Sic igitur ipse suum incipit de Virgine pęana: Sileat Lingua carnis, excedit enim intellectum, & loquelam Virginis magnitudo, non modò nostram, imò fortè & suam; & datum est illi, quãtùm capax est pura creatura.* Iam verò, capax fuit B. Virgo huiusmodi priuilegij pręseruationis (vt de se patet) ergo de facto pręseruata fuit, iuxta S. Pręsulis doctrinam, ne originale contraheret peccatum. Ser. 2. de Nat. Vir.

945 Sequitur idem S. Præsul luculentioribus verbis idem Mysterium acclamare: *Decuit* (ait) *& Matrem Dei esse purissimam, sine labe, sine peccato; vnde non solùm quando puella, sed quando paruula sanctissima, & in vtero san-*

sanctissima, *& in Conceptione sanctissima.*

646 Audiat & rationem huiusmodi singularissimi Deiparę priuilegij: *Non enim decebat* (inquit) *Sanctuarium Dei domum Sapientiæ, reliquiarium Spiritus Sancti, vrnam mannæ cælestis, aliquam labem in se habere; propter quod, antequàm anima illa sanctissima infunderetur, plenè fuit caro illa mundata ab omni fæce, & labe; & anima, cùm infusa est, nullam habuit ex carne, neque contraxit labem peccati, sicuti scriptum est: Factus est in pace locus eius, id est, domus Diuinæ Sapientiæ sine omni fomite peccati formata est.*

647 Et sermone de Assumptione id ipsum prędicat: *Infusi amoris* (ait) *quanta fuerit magnitudine, dotata, quis non videat? Quæ in gratia concepta, gratiam, quam semel acceperat, semper bonis operibus adauxit, & peccatis nunquam amisit.* Id ipsum centies ac millies repetit in omnibus ferè suis quà doctissimis, quà sanctissimis scriptis D. Thomas de Villanoua, Illustrissimæ Augustinianę Familię fulgētissimum decus, Valentinique Pręsulatus, imò totius Hispanię gloriosissimum ornamentum.

648 Idem docuit Iacobus de Valentia, Episcopus Christopolitanus, his conceptis verbis. *B. Virgo non solùm ab actuali, & veniali, sed etiam ab originali peccato fuit per gratiam præseruata.* in ps. 45.

649 Id ipsum docuere Paulus Orosius eiusdem Magni Augustini auditor, in quadam epistola ad Eliodorum, S. Fulgentius in sermone de laudibus Marię. Augustinus de Ancona, super, *Magnificat*, Thomas Angles, cognomento, Secundus Scotus, B. Oroscus, qui scripsit eiusdem B. Virginis iussu.

650 Eiusdem dignissimę Augustini familię fuere Fundatores vtriusque celeberrimę Vniuersitatis Parisiensis, & Paduanę, anno D. 788. iuxta Eminentissimi Baronij supputationem, quæ ab ipsismet incunabulis, Immaculatam Deiparę Conceptionem acerrimè propugnauere; ac pręsertim Parisiensis, quę preterquamquòd, veluti fidei articulum, pręsens Mysterium semper venerata est, omnium etiam prima, solemni voto se adstrinxit, immaculatam Mariæ Conceptionem propugnandi, anno D. 1330. vt benè adnotauit doctissimus Bachonius, Venerabilis Carmeli Familię decus; neque ibi ad Doctoratus gradum permittitur ascendere, nisi qui priùs idem votum solemniter emittat; cuius nobilissimum exemplum deinceps sequuti sūt nobilissimę quęque totius orbis Vniuersitates, & Academiæ agmine facto, vt infra fusiùs dicetur. in 4. D. 2. q. 4.

651 Sed audiamus quid de hoc Mysterio sentiat eiusdem Augustini solis lucentissimus ille radius Carnotensis: *Quomodo Matrem carnis suæ Dominus sanctificauerit, audiamus* (inquit ipse) *vt inde lætetur Catholicus, immundus confutetur Hæreticus; omne quippe næuum tam originalis, quàm actualis culpa in ea deleuit; sicque carnem de carne eius sumens in eandem munditiam Diuinam transformauit.* ser. de N. D.

653 Ex quibus apertissimè apparet, quomodo veteres DD. in præsenti materia, in eodem prorsus sensu vsurpabant *Sanctificare*, ac, *Præseruare*; dum hìc Carnotensis eodem prorsus modo inquit, V. Deiparam fuisse sanctificatam à peccato originali, & ab actuali, siquidem

etiam

etiam per ipsos Aduersarios certissimum est; nullum actuale peccatum fuisse in Maria; proinde æquè bene dicitur Maria à peccato originali sanctificata, absque eò quòd in ea ipsum originale præcesserit, sicuti à Carnotensi eadem Virgo dicitur à peccato actuali sãctificata, absque eo quòd in ipsa nullum actuale precesserit peccatum; prout fusè infra dicemus.

num. 938. 653 Idẽ Mysterium docuit Hugo de S. Victore, Canonicus Regularis, qui floruit ãno 1120. his verbis: *O Maria, antiqua illa mulier Eua nominis tantùm, non lepra te reliquit hæredem, quæ nec maculam, nec rugam habuisti.*

Ser.

654 Similiter Ricardus de S. Victore, item D. Augustini Canonicus regularis, qui floruit anno 1150. pro eadem Immaculata Deiparæ Conceptione hæc habet: *Non decuit vt caro Mariæ qualicunque foret obnoxia culpâ; nam Dei sapientiâ indignum credimus, vt quam ad lucem gentium destinauit, prauitate tenebræ fineret inuolui. Nec enim ingratus fuit Matri, qui patri matrique honorem præcipit exhibere.* Ingratus sanè fuisset Matri, ac contra præceptum de honorãdis parentibus egisset, si Deus ab originali peccato eam non preseruasset.

apud Bus. Lec. 1.

655 Sanctus autem Norbertus, Magdeburgensis Archiepiscopus, Sacri Ordinis Premonstratensis gloriosissimus Patriarcha, Doctor egregius, ac super omnia (vt testatur Bernardus scribens ad Brunonem Archiepiscopum Coloniensem) *Illustris præcipua sanctitate, & auctoritate etiam hostibus reuerenda, nam tanto vir ille in Diuinis mysterijs aperiendis nobis promptior, quantò & Deo propior esse cognoscitur*; Vnde poterat Vel solus Norbertus Mysterium hoc Virgineæ præseruationis, toti Ecclesiæ persuadere; adeò fuit Immaculatæ Conceptioni addictus, vt & Officium de eadem proprium composuerit; cuius titulus sic erat: *Officium Puræ, & Mundæ Conceptionis.* In responsorio autem ad 2. Vesperas: *Aue sponsa sunamitis, secundùm cor Summi Regis: Aue Virgo Spiritu Sancto præseruante, quæ de tanto parentis primi peccato triumphas innoxia, &c.*

Epist. 126.

656 Quod Officium idem Sanctissimus Patriarcha suæ Sacræ Religioni Præmonstratensi recitãdum tradidit. Cuius deinde recitandi formam cùm plures Cathedrales Ecclesiæ in Germania, Gallia, & Belgio recepissent, Immaculatæ Conceptionis simul festum mirum in modum propagari cæpit, & à nonnullis etiam impugnari: quorum dubia luculẽtissimè soluit Iacobus Atrebatensis, vt supra notatum est.

657 Huic Sanctissimo Patriarchæ habitu nigri coloris Canonicorum Regularium induto, apparuit B.V. Maria, eumque vestibus albis superinduens, vt eis in posterum vteretur, præcepit vt Religionem in honorẽ suæ purissimæ Conceptionis institueret, quæ perpetuò ipsam Patronam haberet.

658 Norbertus Deiparæ iussa exequutus, Religionem ab ipso institutam Callistus II. confirmauit, albas vestes absque alterius coloris mistura nouis Religiosis assignans, sub titulo Ordinis Conceptionis Virginis, sub nomine *Præmostre*, propter habitum celitus præmonstratum. Cuius deinde priuilegia, auctoritate regia roborarunt Ludouicus

cus XI. & Carolus VIII. Francorum Reges, vt infra latiùs dicetur. Floruit autem D. Nobertus anno 1120.

659 Hinc anno 1105. M. Adamus eiusdem Ordinis Generalis, vnà cum toto Capitulo, litteras expediuit, ad hoc, vt in Conuentu Ottenouensi in Bauaria festū Immaculatę Conceptionis celebraretur; & in Statutis eiusdē Religionis impressis Parisijs anno 1632. Dist. 1. Cap. 10. vbi assignātur dies, quibus seruari debet ieiunium, sic habetur: *Vigilia Assumptionis, Natiuitatis, Conceptionis, & Purificationis B.V. Mariæ.* Leon. t. de Conc.

660 Idem Mysterium Immaculatę Conceptionis propugnat, adhuc in sententia D. Thomę Aquinatis, Philippus Bernal, eiusdem Premonstratensis Ordinis Magister Generalis in libro: *De sententia D. Thomæ in fauorem Immaculatæ Conceptionis Virginis Matris Dei.*

661 Similiter Bernardinus de Leon, eiusdem Ordinis, in prima, & secunda parte Opusculorum, de purissima Conceptione Dominę nostrę Matris Dei.

662 Iacobus Atrebatensis item eiusdem Ordinis, Abbas S. Martini de Monte in Episcopatu Cameracensi, & Doctor Parisiensis, in primo ex octo libris de Laudibus Virginis, & Conceptione, dicatis Decano, & Capitulo Ecclesię Atrebatensis, qui hoc festum solemniter celebrabant; vbi doctissimè respondet omnibus dubijs, & quęstionibus ab Aduersarijs contra tale Mysterium adductis, vt supra etiam dixi.

663 Idem etiam prestitit Leander à S. Martino, eiusdem instituti, in libro inscripto: *Ocium Theologicum tripartitum.*

664 Neque hic tacendus est Auctor talis festi Conceptionis in supradicta Ecclesia Atrebatensi; fuit enim S. Godescalcus eius Episcopus, eiusdem Ordinis Premonstratensis, qui Magistri vestigijs insistens, idem Officiū ac festum Immaculatę Conceptionis maximopere promouit vt bene adnotarunt Auctores Armamentarij Seraphici. col. 124.

665 Eandem Immaculatam Deiparę Cōceptionem disertissimè propugnat Aegidius de Presentatione integro tractatu; vbi doctissimè inter alia hęc habet: *Ecclesia Romana dum ex certa scientia Conceptionem B. Virginis sub titulo Immaculatæ celebrat; statuit, & declarat sententiam, quæ tenet B. Virginem sine originali fuisse conceptam, nō solùm simpliciter esse veram, sed ita esse certam, vt à parte rei nullo modo sit falsa.* Vnde Auctor hic non solùm moraliter, sed etiam physicè certam putat de Immaculata Conceptione sententiam. Lib. 3. q. 6. ar. 1.

666 Eruditissimum tractatum item pro eodem Conceptionis Mysterio edidit Hieronymus Asnar, eiusdem Ordinis, sub nomine, *Conceptus de Immaculata Conceptione.* Vbi inter alia eleganter comparans V. Deiparam Arcæ Testamenti, ita subdit: *Arca est sanctissimum Virginis corpus: Vrna verò reponenda in illa, est eius purissima anima, in qua antequam corpori infunderetur (saltem in priori natura) posuit Deus Manna sanctificantis gratiæ.* Alludit ad dictam Vrnam, in qua priùs repositum fuit cęleste illud Manna, quàm in Arca reponeretur. Vnde concludit: *Proinde nihil potuit in anima Mariæ peccatum, quia potentior est gratia quàm natura, vt probat S. Thomas, & S. Bonauentura* cap. 3.

se-

sequentes D. Augustinum; atque adeò peccatumquod habebat suum ius in corpore nequiuit eius animam maculare, iam sanctificanti gratia præmunitam.

667 Eiusdem etiam Gloriosissimæ Familiæ fuere Bartholomęus de los Rios, Paulus Bonetus, Petrus de Simancas, Ioannes de Tolosa, Ioãnes Gueuara, Aloysius de Leone, Dionysius Vasquez, Sebastianus Garzia, Michael Salonius, Frãciscus de Christo, Thomas de Argentina, Philippus Vergomensis, Paulus de Venetia, Antonius de Rampegolis, Ambrosius Landucci, Castrouerdis, alijque penè infiniti, qui vel integris voluminibus, vel ex data occasione, Immaculatam Virginis Deiparę Conceptionem vbique terrarum acerrimè, gloriosissimeque propugnarunt, Magni Patriarchę Augustini vestigijs sanctissimè inhęrentes.

668 Ac demum pręsentis Augustissimę Religionis, de Immaculata V. Deiparę Cõceptione, excellentissimis pręconijs coronidem imponat Excellentissima, ac Sanctissima Nerecię Principissa, Brigitta, quę in suis satis toto orbe celeberrimis Reuelationibus, sic cęlitus accepisse testatur: *Maria de radice Adæ processit, & de peccatoribus nata est licèt sine peccato concepta*; quod pluries repetit, vt videre est in eisdẽ reuelationibus, prout fusiùs infra. lib.5.

669 Iuuat proinde hic vltimò attexere, quid de hoc inclyto suo Ordine, circa hòc, verissimè testetur dictus R. P. Aegidius de Pręsentatione: *In hoc etiam laudandus est noster Eremitarum Ordo* (inquit) *quia cùm Aegidij Romani doctrinam summè veneretur, & colat; in hac tamen controuersia zelo B. Virginis iam, annis ab hinc plusquam trecentis, eum non probat; etenim noster Thomas de Argentina, eiusdem Aegidij acerrimus defensor, duce suo relicto, Cõceptionis puritatem constanter defendit, qui post Aegidium (qui obijt anno 1280.) annis ferè septuaginta scripsit, anno 1350. Et post eum Paulus Bonetus (qui floruit anno 1400.) annis quinquaginta post Argentinam, eandem probauit sententiam; post quos eandem opinionem sequuti sunt omnes eiusdem Ordinis innumeri Theologi, quorum Opera temporum iniuria sepulta fuerũt; nec aliquis ex nostris post Aegidium, & Gregorium Ariminensem reperitur, qui hanc B. Virginis puritatem impugnauerit; imò à pluribus annis in omnibus Vniuersitatibus Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, & Lusitaniæ nostri Theologi semper approbarunt hanc piam sententiam.* Cui cõsentiens Dominicus Sotus, loquens de celeberrima illa Tridẽtini exceptione de B. Virgine, ab illa vniuersali Pauli sententia: *In quo omnes peccauerunt*; subdit: *Est tamen exceptio B. Virginis ab hac vniuersali sententia Pauli vsque adeò celebris, non modo inter plebes, verùm etiam inter bonos DD. quales præcipuè sunt Illustrissimi Parisienses.* lib.3.5.6. Dominicanus.

670 Ex quibus omnibus satis superque apparet, qualiter Alma hæc Augustini Religio erga præsens Immaculatæ Conceptionis Mysterium fuerit semper affecta. Idemque apertè videbimus de reliquis Ecclesiæ Doctorib⁹, ceterisq; Ordinibus quàm maximè.

Pœan

Pœan Vigesimus

D. Ambrosij, Celeberrimi Ecclesiæ Doctoris.

671 SI Ambrosium Magni Augustini dixero Magistrum, satis me dixisse, neget nemo, pro acclamanda tanti Doctoris doctrina. Celeberrimus ergo Ecclesiæ Doctor Ambrosius (qui portentosi illius apum examinis fruitus melle, nullos tamen earum sensit aculeos) longè quidem viuidiùs ostēdet dignissimam Deiparam, in ipso sui conceptu, cęlesti sanctificantis gratię dulcedine satis, superque fruentem, nullos tamen primęuę labis lethales aculeos sentientem.

672 Sic igitur Ambrosius in quodam, ambrosio quidem, sermone super illud Psaltis: *Quare seruum tuum* pro Immaculatissima Deiparę Conceptione stare, apertissimè protestatur, dùm eius Filium his conceptis verbis alloquitur: *Suscipe me, non ex Sara, sed ex Maria, per gratiam integra ab omni labe peccati*; Ergo iuxta Ambrosij doctrinam, non fuit B. Virgo neque actualis, neque originalis peccati labe maculata; alioqui non posset dici, Integra ab omni labe peccati. Ser. 22. Ps. 118.

173 Et alibi: *Non de terra, sed de cælo vas sibi hoc, per quod descenderet Christus elegit, & sacrauit templum pudoris*. Hoc est, limpidissima illa aqua (docet hic S. Doctor) viui fontis ęterni sinus satis superque se ad extra communicatura per hypostaticam vnionem, non elegit quodlibet terræ vas illius putore pu- de instit. Virg. c. 8.

Carol. Latius de Immac. Concept.

tens, cui dictum est: *Terra es, & in terrā ibis*; sed cæle stis odore gratiæ ęternum fragrans iuxta illud apostoli: *Primus homo de terra terrestris, secundus verò de cælo cælestis.*

674 Idem docuit S. Doctor in quodam sermone Mantuæ habito (vt testatur Michael Carcanus, apud Busti) super illud Isaiæ: *Egredietur virga de radice Iesse*; sic subdit Ambrosius de Virgine: *In quā nec nodus originalis, nec frutex actualis culpæ fuit*. Et super Psalmum 40. sic ait in persona Christi suam matrem alloquentis: *Generationis meæ in te priuilegium recognosco, quæ nulla potuit macula inquinari peccati.* Ser. 5.

675 Demum in homilia de Caino, & Abele, appellans totum humanum genus, morbidum gregem, de Maria verò statim subdit: *De hoc grege, Sancta, & Immaculata illa intacta ouis processit B. Maria.* Et quidem neget nemo, communem humani generis morbum originale fuisse peccatum; proinde, si per D. Ambrosium intacta extitit Maria, à tali communi morbo, fuit consequenter illa immunis ab originali peccato.

676 Neque absque mysterio vsus est S. Doctor verbo, *Processit*, quod importat primam Mariæ formationem, & egressionem è natura humana, quod est ipsissima Conceptio, vt patet. Si igitur per Diuum Ambrosium, Sancta, & Immaculata processit Beata Virgo è morbida humana natura, vtiquè Sancta, & immaculata, per eumdē S. Doctorem, concepta est Maria; imò, neque absolutè Sanctam, & Immaculatam dixisset Ambrosius Mariam, si eam in peccato conceptam putasset, vt sa-

tis patet ex supradictis, tam scripturarum oraculis, quàm Doctorum auctoritatibus, præsertim doctissimi Petri de Palude, apertissimè docentis: *Quod, si fuisset B. Virgo in peccato originali concepta, non posset dici Immaculata.*

Num. 596.

Dominic. 41

677 Cum toto tamen hoc, contendit Caietanus pro se stare Ambrosium; attendite, quæso, ad eius stratagema. Loquens Ambrosius de Virginibus Sanctimonialibus, sic ait, *Venit Dominus Iesus, & in carne, quæ peccato fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit.* Caietanus autem addidit, *in Matre*; sicque illum adducit: *Venit Iesus, & in carne, quæ peccato in Matre fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit.* quasi verò caro Christi fuerit in matre Maria, subiecta originali peccato, & tamen verbum illud *in Matre*, non inuenitur ibi, vt dictum est.

lib. 2.

Hom. cit.

678 Vocauit autem Ambrosius ibi Christi carnem, peccato obnoxiam, quatenus Christus Dominus omnem peccati reatum super se assumpsit, vt ligno crucis combureret, ac chirographum nostræ seruitutis deleret; in eo quippe sensu, quo Apostolus de eodem Christo dixerat, *Factus est peccatum.*

679 Ceterùm, quando D. Ambrosius inquit: *Solus per omnia, ex natis de fœmina, Sanctus Dominus Iesus*; Intelligendus est, ratione propriæ naturæ, seu essentialiter, prout supra satis superq; demõstratum est.

in Luc.

Num. 618.

Pœan Vigesimusprimus

D. Gregorij, Magni Ecclesiæ Doctoris.

680 D. Gregorius, inter Ecclesiæ DD. iurè Magnus, non solùm eximia sanctitate, vberrimaque doctrina, verùm etiam quia visibiliter ipsum Spiritum Sanctum habuit Doctorem, sub candidissimæ Columbæ specie, reconditissima quæque veræ fidei arcana diuinitus inspirantem, quamuis maximum totius Ecclesiæ cælũ sustineret nouus iste Atlas, nequaquam tamen oblitus est laudum candidissimæ conceptionis mysticæ Columbæ, absque felle culpæ originalis.

681 Sic igitur Magnus Gregorius, qui floruit ãno 580. de Immaculata Deiparę Conceptione concinit super Genesim luculentissimè: *B. Virgo* (ait ipse) *quamuis fuerit de propagatione carnis peccati, ipsa tamen concepta fuit sine originali.* Insuper salutãs idem S. Doctor eamdem Dominam nostram, sic illi ait: *Salue Sancta Parens, omni prorsus labe carens.* Iam verò, si Virgo labe originalis culpę fœdata fuisset, quomodò dici posset, *omni prorsus labe carens?* apud Bust. ser. 6.

682 Nõ subobscurè etiam idem Mysterium innuit idem S. Doctor super ea verba: *Fuit vir vnus de Ramathaim sophim de monte Ephraim.* de Deipara sic subdens: *Potest montis nomine B. semper Virgo Maria, Dei genitrix designari; Mons quippe fuit, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem, electionis suæ dignitate transcendit. An non mons sublimis Maria,* lib. 1. Reg.

quæ

quæ, vt cōceptionem Aeterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum Choros, vsque ad solium Deitatis erexit? Huius enim Montis præcellentissimam dignitatem Isaias vaticinans, ait: Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium; mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ supra omnes Sanctos refulsit. Dijudicet quęso hîc verus Immaculatæ Conceptionis Marię cultor, an Magnus Gregorius cum hac tanta supra Sanctos omnes ipsosque Angelorum choros asserta eiusdem Deiparę celsitudine esset vnà simul compacturus vltimam peccati depressionem, turpissimam originalis culpę fęditatē, ignominiosissimamque Diaboli seruitutem.

683 Quam Marianam Celsitudinem super omnes creaturas acclamaturus deuotissimus Petrus de Palude, Patriarcha Hierosolymitanus, ex sacra Dominici familia citatus, ita inquit: *Maria comparatur cælo, quia sicut cælum eleuatum est à terra, sic Maria vltra omnes creaturas; ideo dicitur Ecclesiastici 24. EGO in altissimis habito. Anselmus: O Domina, nihil tibi æquale, omne quod est, aut infra te, aut supra te est; supra te solus Deus, infra te omne quod Deus non est; nam ipsa fuit alta in tribus; primo in puritate, nàm nullus puluis peccati eam maculauit, Cant. 4. Tota pulchra es, & macula non est in te &c.*

684 Obijciunt hîc AA. eundem D. Gregorium sic dicentem, ex Bandelo, in Officio Sanctificationis ab eodem Bandelo compacto: *Nullus Sanctorum quantumlibet virtutibus plenus existat, vllo modo potest æquari ei, de quo ad distinctionem nostræ sanctitatis dictum est: Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei; &, quod in ea natum est, de Spiritu Sācto est; Nos quippe & si sancti efficimur, non tamen sancti concipimur, quia cōditione naturę corruptibilis cōstrigimur, vt cum Propheta dicamus: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Solus igitur ille veraciter sanctus est natus, qui ex commistione carnalis copulæ non est conceptus; alij verò Sancti, qui ex peccati nigredine ad gratiam veniunt, nequaquam æquari Deo homini in puritate possunt. Solus igitur Christus in carne sua mūdus à peccato extitit, quia huc per carnalem delectationem non venit.* (l. 7. Carthusius de Immac. Concept.)

685 Verùm quàm mendosum, & adulteratum referat dictus Bandelus, more suo, hunc D. Gregorij textum, nempe in octo deficientem, & immutatum, per egregiè commonstrant Auctores regesti Seraphici; proinde supradicta verba, vt potius ab ipso Bandelo conficta, quàm ex D. Gregorio excerpta, nullam aliam quidem respōsionem merentur; nisi quòd discant isti in posterùm fideliter SS. Patres in medium adducere, & non ad proprium sensum tam perfricta fronte illos confingere. col. 223. & 224.

686 Ceterùm si Magnus Doctor Gregorius alicubi videtur huic mysterio contrarius, omnino tunc interpretandus est iuxta supra satis dicta; nempe, solum Christum Dominum fuisse ex natura sua absque vllo peccato; Num. 619. quod non tollit, quin potuerit B. Virgo esse etiam absque vllo peccato, ex sola tamen pręueniente gratia, & priuilegio; vnde bene docet D. Gregorius, quòd

nulla purę creaturę sāctitas poterit cum Christi D. sanctitate comparari.

687 Hinc Magnus Gregorius cōsultò satis non absolutè dixit, quòd solus Christus sanctus conceptus sit, reliqui omnes in peccato; sed quòd, *Conditione naturæ corruptibilis constringimur, &c.* Quod etiam fide sanctum esse, non negamus (vt millies dictum est.) Ceterùm an de facto voluerit Deus aliquam puram creaturam ex hac dura lege eximere, vt de gloriosissima Deipara affirmamus, Gregorius nunquam negauit. Sicuti vera est hęc propositio ex vi legis, *Conceptus de serua, seruus est*; poterit tamen Dominus seruę, prout libuerit, declarare liberum, ac manumittere, à sua serua etiam concipiendum. Quamuis igitur B. Virgo vt pura creatura, via naturali concepta ex massa corrupta Adami, concipienda erat cum originali, vt reliqui, quod est ratione *Conditionis naturæ corruptibilis* ex Diu. Gregorio; ex priuilegio tamen singulari preuenta est Diuina gratià ne illud contraheret.

688 In eodem etiam sēsu inquit Gregorius, quòd: solus Christus *veraciter* Sanctus est natus; hoc est; vndequaque, & sub omni ratione; eò quia solus Christus D. ex natura sua, & connaturaliter sanctus est natus, reliqui verò, vt purę creaturę, solùm secundùm quid, & accidentaliter sancti dicuntur; eodem modo, quo dicimus, solos nobiles ex sanguine, *veraciter* nobiles nuncupandos; nobiles verò ex solo Principis priuilegio, tantùm secundùm quid, & accidentaliter, seu aduentitiè nobiles appellandos.

689 Ac demum (si bene Bandelus aduertisset) D. Gregorius nō dixit: Solus Christus veraciter sanctus est conceptus, sed, solus Christus veraciter, *Sanctus est natus*; Nunquid, per Bandelum, Deipara nata est non sancta? Nequè dicat, quòd idem hic sonet *Sanctus Natus*, ac *Sanctus Conceptus*; Nam S. Doctor satis contradistinguit natiuitatem à conceptione (vt consideranti patebit) & à conceptione Christi D. sancta, & solius Spiritus Sancti virtute peracta, infert Gregorius eiusdem natiuitatem sanctam fuisse. Quare sicuti cogimur omnes dicere, à Magno Gregorio solius Christi Dom. natiuitatem dici sanctam, nempe ex propria sua natura, & naturaliter, Deiparam verò ex gratia & accidētaliter; ita similiter, quæso, ne ęgrè ferat ampliùs Bandelus cum suis, nos fateri, solum Christum D. ex propria natura, & naturaliter sanctum conceptum fuisse, Deiparam verò ex sola gratia, & accidentaliter & sanctam natam, ac sanctam fuisse conceptam.

690 Omnes igitur primi quatuor Latinę Ecclesię Doctores Immaculate Conceptionis Deiparę gloriosissimos extitisse pręcones visum est; id ipsum & reliquos omnes vtriusque Ecclesiæ Patres, ac Doctores vnanimi cōsensu præstitisse, videndum erit. Liceat tamen hic primò, ex Magni Gregorij occasione, ostendere; quomodo sacra, ac Venerabilis eius Benedictina Religio in hoc primas tulerit, de reliquis verò in sequentibus.

Pœan Vigesimussecundus

Venerabilis Religionis Benedictinæ.

691 HVic Venerabili Benedictinę Religioni omnium Auctorum consensu debetur maxima propugnatio, summaque illustratio festi Immaculatę Conceptionis Virginis Deiparę; cum enim *Diaconus* ille Hungarię Regis frater, Aquileiensis deinde Patriarcha, tempore Caroli Francorum Regis (scilicet ab anno *Domini* 840. ad 900. vt habet Salazar) initium huic festiuitati in Italia dedisset; post duo circiter sęcula, de eadem festiuitate celebrãda, Diuinam reuelationem accepit Abbas Helsinus, ac prout ea instructus erat, prędictum festum Conceptionis Virginis in suo cœnobio Beccensi pręcepit celebrari, & ipse quamdiu vixit, deuotissimis celebrauit obsequijs, vt testatur D. Anselmus, in Epistola ad Episcopos Anglię, vbi vtrumque dissertissime sic enarrat.

692 *Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, & Pastor Anglorum, Coëpiscopis suis, cunctisque orthodoxis salutem, & perpetuam in Christo benedictionem. CONCEPTIO venerandę Dei Genitricis perpetuæ Virginis Mariæ, dilectissimi fratres, quemadmodum per multa signorum experimenta in Anglia, & in Francia, ceterisque climatibus mundi celebranda sit declarata, me narrantem audiat dilectio vestra.* apud Bina.

693 *Tempore namque illo, quo Diuinæ placuit pietati, Anglorum gentem de malis suis corrigere, suaque seruitutis officiis arctiùs adstringere, gloriosissimus Normanorum Dux Gullielmus eãdem patriam debellando subegit. Qui videlicet Guillelmus tunc temporis Rex Anglorum factus, Dei virtute, & industria sua, totius Ecclesiasticæ dignitatis honores in meliùs reformauit. Cuius piæ intentionis operibus inuidens bonorum omnium inimicus Diabolus, tum familiarium fraudibus, tum extraneorum incursibus multoties conatus eius obsistere successibus. Sed Domino protegente, & timentem se Regem glorificante, ad nihilum deductus est malignus. Audientes autem Daci, Angliam esse subiectam Normanis, grauiter sunt indignati, & suo quasi hereditario iure priuati, arma parant, classem aptant, vt eos adeuntes à data sibi diuinitus patria expellant.*

694 *Hoc comperto prudentissimus Guillelmus, Heluinum quendam religiosum Abbatem Beccensis cœnobij accersitum, in Daciam dirigit, vt inquirat huius rei veritatem. At ille, vt vir sagacis ingenij, strenuè Regis negotium exequitur, quo fideliter peracto, ad Angliam reuerti cupiens, mare ingreditur; & cùm iam maximã partem maris prospero cursu trãsisset, subitò densis surgentibus vndique ventis, horrida tempestas cælum commouit, & vndas.*

695 *Fatigatis igitur nautis, nec vltra iam obniti valentibus, fractis remis, funibusque ruptis, cadentibus velis, spes salutis amittitur, nihil sibi nisi submersionis exitium miserabiliter expectãtibus; cumque de salute corporum desperati, animarum solummodo magnis clamoribus salutem Creatori suo commendarent; & B.V. Mariam Dei genitricem, miserorum refugium, & desperatorum spem*

spem deuotè reclamarent; ecce subitò conspiciunt quēdam admodum reuerendæ habitudinis virū, Pōtificali infula decoratum, quasi inter medias vndas naui proximum; qui vocans ad se Heluinum Abbatem, his verbis capit eum appellare.

696 *Vis (inquit) periculum maris euadere? vis in patriam tuam sanus redire? Cumque cum fletu id toto corde desiderare, & hoc solùm expectare responderet, tunc ille: Scias (inquit) me ad te à Domina nostra Dei genitrice Maria directum esse, ad quam dulciter reclamasti; & si dictis meis obtemperare volueris, sanus cum comitibus tuis euades imminens periculum maris. Ille verò illicò spondet, se ei in omnibus obtemperaturum, si hoc euaderet naufragium. Promitte (inquit ille) Deo, & mihi, quòd diem Conceptionis, & creationis Matris Domini nostri Iesu Christi solemniter celebrabis, & celebrandum prædicabis. At ille, vt prudentissimus: Et quis (inquit) dies in hoc festo celebrandus erit? Sexto (ait) Idus Decembris, hoc festum solemnizandum tenebis. Et quo (inquit Abbas) Officio vtemur in Ecclesiastico obsequio? Omne (inquit) officium, quod dicitur in eius Natiuitate, dicetur in Conceptione; excepto quòd nomen Natiuitatis mutabitur in nomen Conceptionis.*

698 *His dictis, ille disparuit, & dicto citius sedata tempestate, Abbas incolumis, concito flatu appulit littoribus Anglicanis; & quæ viderat, & audierat, quibus potuit notificauit. Statuit autem idem festum in Beccensi Cœnobio celebrari, & ipse quandiu vixit deuotis obsequijs celebrauit.* Hucusque Anselmus, qui hac coronide claudit factum: *Nos ergo, Fratres dilectissimi, si portum salutis volumus apprehendere, Dei genitricis Conceptionem dignis obsequijs, & Officijs celebremus, vt ab eius Filio digna mercede remuneremur.* Ad quod alludens Mantuanus cecinit: *Fluxit ab hac maris irati formidine festum:*

698 Et quidem iuuit per extensum ipsissima Anselmi verba afferre, tam vt ex testimonio tanti *Doctoris*, tum doctrina, tum sanctitate celeberrimi, veritas dictæ reuelationis clariùs elucesceret, quàm vt eiusdem S. Præsulis deuotio erga idem Immaculatę Conceptionis Mysterium euidentiùs constaret. Verùm, quia AA. adhuc audēt pro se Anselmum citare (vt infra videbimus) operæ pretium priùs erit, aliqua saltem ex prope infinitis testimonia afferre luculentissima, in quibus S. Doctor eiusdem Immac. Conceptionis præco extitit celeberrim⁹, acerrimusque propugnator, ac subinde Aduersariorum infringere audaciam.

699 Et quidem primò sic habet Anselmus libro 2. *Cur Deus homo; DECEBAT, vt illius hominis conceptio de Matre purissima fieret.* Sed quantanam puritate? sequitur S. Doctor id ipsum declaraturus: *Nempe decens erat, vt ea puritate qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum, tanquam seipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus idēque communis Dei Patris, & Virginis Filius.* Iam verò, per Anselmum, Dei Matris puritas nō solùm reliquorum hominum, verùm etiam, & omnium Angelorum superat puritatem; ergo euidenter per Anselmum, nunquam Dei Mater fuit alicuius *Cap. 7.*

pec-

. peccati sorde, sordidata; si enim Mariç anima aliquando sanctificante gratia caruisset, sanè cuiuslibet Angeli beati puritas maior esset puritate Mariæ, vt patet; atque adeò puritas Dei Matris tuncnon esset maior sub Deo, vt bene docet Anselmus; & anima creata in gratia cùm sit infinitè purior, quàm anima non in gratia creata, vt de se patet, consequẽter vt demus cum Anselmo, Dei Matri omnem illam puritatem, quæ maior sub Deo excogitari nequit, necessariò asserendum, Mariæ animam in gratia fuisse creatam, & sic numquam, neque actuali, neque originali peccato eam subiacuisse; aliàs si solis actualibus Maria caruisset, vtiquè alia maior puritas intelligi posset, nempe immunem etiam esse ab originali.

700 Quòd, si petas ab Angelico Doctore, quomodo Mariç puritas fuerit maior omni alia excogitabili puritate creata, & sub Deo; respondet S. Doctor Aquinas, quia Maria fuit immunis tã ab actuali, quàm ab originali peccato; fuit tamen sub Deo, non quia aliquando eius anima caruerit sanctificante gratia, sed quia vt pura creatura poterat ex natura sua in peccata incidere; en Doctoris Angelici formalissima verba: *Puritas* (ait Magnus Aquinas, gloriosissimus in hoc Anselmi comentator) *puritas intenditur per recessum à contrario; & ideo potest aliquod creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, sine vlla contagione peccati; & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali fuit immunis; fuit autem sub Deo, inquantum erat in ea potentia ad peccandum.*

1. sent. D. 44. ar. 2.

id. n. 850.

701 Marianæ item Conceptionis festum ab Anselmo in primis celebratum solemni cultu in Anglia, & publicatum in omni terrarum Orbe, passim attestantur Auctores, vt Ioannes Bachonius, in 4. sent. qui obijt anno D. 1346. ex Anglia oriundus, vbi Anselmus claruit; asseritque ita se in multis, varijsque Bibliothecis, non solùm Angliæ, sed etiam Franciæ legisse. Durandus in 3. D. 3. in quo Auctore & auctoritas, & antiquitas ponderanda est, ac prçcipuè quòd iste aliàs Virginis immunitatem ab originali peccato impugnauerit, & tamen adhuc fatetur Anselmum fuisse auctorem, seu propagatorem festi Conceptionis idem asserit Gerson Cancellarius Parisiensis, sermone de Conceptione habito in Concilio Basil. Petrus Episcopus Equilinus, libro 1. Catalogi Sanctorum; Thomas Bozius libro 9. de signis Ecclesiæ; Petrus Aureolus in tertio; Claudius de Rota, Cardinalis Baronius, Frãciscus Biuarius, PP. Concilij Cantuariensis celebrat. ianno 1328. alijque innumeri id ipsum asserunt; & tamen adhuc audent AA. pro se citare Anselmum.

702 Attendamus ergo ad eorum tabulas; sic igitur inquit Caietanus ex suo Bandelo: *Anselmus In lib. Cur Deus homo, cap. 16. dicit: LICET ipsa Christi conceptio munda sit, Virgo tamen ipsa, vnde assumptus est, in iniquitatibus concepta est, & in peccatis concepit eam Mater eius.*

703 Additque Fr. Petrus de Vincentia pro se, sic eundem Anselmum in suis meditationibus ad Deum loqui: *Animam gloriosæ Virginis Mariæ in macula culpæ originalis creasti, sed consequẽter eam à primaria labe purgasti, e tc.*

Ve-

Verùm hęc verba esse omnino ficta, ac supposititia, rectè adnotauit Petrus Possinus in suo libro, *Vincentia Victus*; eò quia in neutro libro meditationum D. Anselmi, dicta verba inueniantur, ac proinde esse conficta à dicto Fr. de Vicentia, iurè præsumendum est.

Cap. 8

704 Ad priorem ergo locum me referens, qui alicuius momenti videtur, iuuat interim dare Aduersarijs, Anselmum tunc, cùm hæc scriberet, pro eis stetisse; quid inde? sunt ne perpetui errores, lapsisue per ignorantiam denegatur facultas retractandi? Esto olim Anselmus iunior pro Aduersarijs steterit, maturiori tamen ęuo, saltem Archiepiscopus consecratus, aliud sensit, aliudque docuit siquidem tunc quàm maximè institit, vt Immac. Conceptionis festum tam per Angliam quàm per Galliam solemni ritu celebraretur, vt supra ostendimus; vnde Aduersarijs apertè via præcluditur asserendi, Anselmum iuniorem pro nobis, grandæuum verò pro eis stetisse.

705 Omnino tamen fatendum est, nihil vnquam contra Immaculatam Deiparę Cõceptionem docuisse Anselmum; supradicta autem verba à Caietano pro se allata, non esse Anselmi, sed Bosonis ipsum Anselmum interrogantis, conuincunt Franciscus Biuarius in *Anselmo Vindicato*, P. Possinus in *Vincentia Victus*, Philippus Ramarcinectus in *Fide Caietana*, alijque. Cũ enim frequentissimum sit in Dialogis aliqua tribui personis, quę longissime abeunt à sententia Auctoris ipsius, inde non raro interrogantis verba ipsi Auctori tribuuntur, nisi huiusmodi Dialogi attẽtissimè interpũgantur.

l pos. cap. 9. f. 21.

706 Fuit autẽ dictus Boso ęqualis, ac familiaris Anselmi, cum quo S. Doctor frequenter colloquebatur, ac pro soluendis eiusdem Bosonis dubijs, ac perplexitatibus post eiusdem conuersionem ad religionem (de qua fusè Edinerus ad finem lib. 1. vitę D. Anselmi) totum dictum librum per modum dialogi absol uit, prout indicat idem Anselmus in fine primi Capitis prioris libri; sic: *Vnum ex illis, qui hoc flagitant, qui inter alios instantiùs ad hoc me sollicitant, accipiam mecum disputantem, vt Boso quarat, & Anselmus respondeat, &c.*

707 Audire ergo ab Anselmo pręcipuè satagebat Boso, quonã pacto fieri potuerit, vt Deus humanam naturam absque peccato assumpserit, qui tamen illam non iterum creauerit, sed ex eadem Adami massa, quæ tota vitiata erat contagio originalis peccati, carnem sibi desumpsit, prout patet ex titulo illius Capitis 16. sic: *Qualiter Deus de massa peccatrice assumpsit hominẽ sine peccato.*

708 Audiamus nunc verba Bosonis Anselmum inibi interrogantis: *Quapropter sicut eorum, quæ supra dicta sunt, rationem aperuisti; sic peto, vt eorum, quæ sum adhuc quæsiturus, rationem ostẽdas. Primum scilicet qualiter de massa peccatrice, & humano genere, quod totum infectum erat peccato, hominem sine peccato, quasi azymũ de fermentato Deus assumpsit? Nam licèt ipsa hominis eiusdem conceptio sit munda, & absque carnalis delectationis peccato, Virgo tamen ipsa vnde assumptus est, est in iniquitatibus concepta, & in peccatis concepit eam mater eius; & cum ori-*

originali peccato nata est, quia & ipsa in Adam peccauit, in quo omnes peccauerunt.

709 Iam verò dicta verba vni omnia tribuenda sunt; vel ergo omnia *Anselmo*, vel omnia Bosoni; non primum, quia in illis asseritur, non solùm in peccato fuisse conceptam V. Deiparam, sed etiam & natam; quod nefas est tanto Doctori tribui, meritoque ipsimet exhorrescunt AA. eò vel maximè quòd eius tempore celebris habebatur in tota Ecclesia Natiuitas ipsius Virginis, ac multò ante à S. Ildephonso specialibus sermonibus fuerat etiam decantata; ac solemni ritu celebrata; fieri ergò nequit, vt Anselmus Natiuitatem Virginis originali peccato fœdatam asseruerit; atque adeò omnia supradicta verba soli Bosoni tribuenda sunt, seu sic ab Anselmo relata, prout à Bosone dici audierat, quod in idem recidit.

710 Dices, si ea fuissent contra Anselmi mentem prolata, vtiquè S. Doctor illa confutasset. Respondeo primò, S. Doctorem solùm attendisse ad id, quod præcipuè à Bosone petebatur; de incidentibus autem casu nō curasse; curaturus fortassis, nisi hoc eius Opus, *Cur Deus homo*, ipso renuente datum esset in lucem, priùs quàm vltimam illi manum imponeret. Qua de re ipse Anselmus conquestus, hāc Operi præfixit præfatiunculam: *Opus subitum, quod propter quosdam, qui antequàm perfectum, & exquisitum esset, primas partes eius, me nesciente, sibi transcribebant, festinantiùs quàm mibi opportunum esset; ac ideo breuiùs quàm vellem sum coactus, vt potui consummare; nam plura quæ tacui inseruissem, et addidissem; si in quiete et congruo spatio illud mibi edere licuisset. In magna cordis tribulatione (quā vnde, et cur passus sum, nouit Deus) in Anglia rogat⁹ incepi, et in Capuana prouincia peregrinus perfeci.*

711 Ac post pauca subdit idem S. Doctor: *Hanc præfatiunculam cum capitulis totius operis, omnes qui librum hunc transcribere volent, ante eius principium, vt præfigant postulo, quatenus in cuiusque manus venerit, quasi in fronte eius aspiciat, si quid in toto corpore sit quod non despiciat.* Qui ergo (rectè concludit Biuarius) huic Operi, *Cur Deus Homo*, præfigi voluit istiusmodi antidotum, fassus est, in eo non omnia sibi placere; quinimò siquid in illo sit, quod lector non despiciat, attentè considerandum esse, atque adeò de eius mente ex peculiari aliqua doctrina istius Operis nequaquam certū videtur aliquid haberi posse.

712 Neque hoc contentus Anselmus, existens deinde Lugduni, quietiùs nouum Opus de eadem re rescripsit, sub hoc tamē titulo: *De Conceptu Virginali, & peccato originali*, multa addens, emendans plurima, vt ex eius exordio patet: *Cùm in omnibus* (inquit Anselmus) *religiosæ tuæ voluntati velim, si possim, obsequi (frater, & fili carissimè Boso) tunc vtiquè maximè debitorem me iudico, cùm eam à me in te excitari intelligo. Certus autem sum, cùm in libro, CVR Deus homo (quem vt ederem, tu maximè inter alios me impulisti, in quo te mecum disputantem assumpsi) legis, aliam præter illam, quam ibi posui, posse videri rationem, quomodo Deus accepit hominem de massa peccatrice humani generis sine peccato; quia studiosa mens tua ad quærendum quanam sit illa,*

Carol. Latius de Immac. Concept.

la), non parum prouocatur; dicam sic breuiter de hoc quod sentio, etc.

713 In quo quidem nouo eiusdem argumenti Opere, non solũ nihil posuit Anselmus, vnde de eius mente quoad Immaculatam Virginis Conceptionem dubitaremus, sed iterum addidit celeberrima ea verba: *Decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, &c.* (de qua satis supra) vnde tam veteres, quàm moderni Theologi conuincunt Marianam immunitatem non solùm ab actuali, sed etiam ab originali peccato; si enim solis actualibus Virgo caruisset, vtique alia maior puritas intelligi posset, nempe esse immunem etiam ab originali.

714 Adde, per Anselmum, concipi in peccato, esse cõcipi cum necessitate cõtrahendi tempore animationis ipsum formale peccatum, accipit enim S. Doctor conceptionem hominis pro susceptione paterni seminis in materna vulua, prout infra fusè dicemus, à numero 888.

715 Respondeo secundò cum Biuario citato, & quidem Anselmi menti conformiùs; nempè peccati originalis nomine non intellexisse Anselmum culpam originalem; seu animæ maculam, sed tantùm fomitem, seu concupiscẽtiam ex Adami peccato in nobis vitiatam, prout etiam D. Paulus Apostolus eam appellauit, cùm ait ad Romanos: *Iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* §. 2. l.ᵃ poss.

716 Suadetur autem hoc primò, quia peccatum, de quo hic agit Anselmus, docet idem S. Doctor, perseuerasse in Virgine vsque ad Diuini Verbi Incarnationem, vt fusè probat Biuarius cit. Ex pluribus eiusdem Anselmi locis; vnum accipe: *Qualiter autem Virgo eadem per fidem ante ipsam Conceptionem* (Christi) *mundata sit, dixi, &c.* Vult ergo Anselmus, Virginem mundatam fuisse ab hoc peccato, de quo ipse hic agit, ante Verbi conceptionem, per fidem, qua verbis Angeli annunciantis credidit; de qua Mariana fide Elisabeth Spiritu Sancto repleta, dixit: *Beata quæ credidisti, &c.* Vnde concludit Anselmus, quòd licèt de Matre in peccato concepta, & nata Verbum humanam naturam assumpserit, quia tamen ante per fidem fuerat mundata, hinc Verbum maculari in conceptione nequiuit. Aliam tamẽ rationem assignat in libro de Conceptu Virginali; nempe, quòd etiamsi Virgo peccatrix esset, eo tamen solo quòd sine viri permistione concepisset, inquinare non poterat prolem; nam non nisi per naturalẽ propagationem peccatum contrahi potest.

717 Quis, quęso, asserat Anselmum existimasse B. Virginem cum originali culpa semper vixisse vsque ad superuentionem Spiritus Sancti in Angelica Salutatione? nam ad minùs B. Virgo octauo die à sua Natiuitate oportuit ab originali peccato purificari legali illa ceremonia, quæ in fœminis correspondebat Circumcisioni masculorum; num & hoc latebat Anselmum? imò incredibile est Anselmum sensisse Virginem cum originali natam, quando ipse Virginis Natiuitatem toto orbe solemnem agnouerit, & celebrauerit, vt dixi. Igitur Anselmus hic sub nomine peccati originalis nequit ipsam originalem culpam, seu animæ maculam intelligere, sed tantùm fomitem; seu concupiscen-

piscentiam per Adæ peccatum vitiatam, vt dictum est.

718 Quod assumptum suadetur secundò, quia peccatum originale prout significat culpam originalem, seu animæ maculã, omnino impertinens erat ad propositam quæstionem; prout tamen significat fomitem, omnino ad rem erat. Proposita ergo Quæstio ab Anselmo in Bosonis gratiam hæc erat: *Qualiter de massa peccatrice, & humano genere, quod totum infectum erat peccato, hominem sine peccato quasi azymum de fermentato Deus assumpsit? præsertim, quia Virgo etiam ipsa, de qua assumptus est, fuerat in iniquitatibus concepta, & cum originali peccato nata*. Sunt eius formalissima verba.

719 Videamus iam quid causset in prole peccatum, peccatum ne originale, seu culpa originalis, existens in animabus parentum, an verò cõcupiscentia carnalis delectationis in ipsa generatione? Sanè fideles cùm generant filios, minimè originali macula inquinati sunt, & tamen eorum proles maculata editur. Quinimo, etiamsi eo tempore adhuc originalem culpam haberent, non ideo filios ederent inquinatos, quia ipsi tunc inquinati inueniuntur, nam peccatum in vno inexistens subiecto, non est productiuum peccati similis in alio.

720 Ad hęc (vt bene etiam adnotauit idem Biuarius) si B. Virgo præseruata ab originali macula, suscepisset (argumentandi gratiã) filios ex suo Sponso Ioseph, dubium non est, quòd in eos transfunderetur originalis culpa; ergo parentes habere, vel non habere peccatum, seu culpam originalem, nihil prorsus conducit ad transfundendam eandem culpam in prolem, & consequenter neque conducebat ad propositã Anselmi quæstionem, vt dixi.

721 E contra, inordinata concupiscentia fomitis maximè cõducit ad inquinandam prolem, vt latè desumitur ex Augustino lib. 2. de Nuptijs, & concupiscen. & lib. 3. contra Iulianum Pelagianum. Vnde Thomas vitiosam libidinem vocat principium peccati originalis, docetque inesse semini quoddam vitium; quamuis maximè laboret Capreolus in explicanda dicti vitij qualitate, asseratque tandem esse qualitatem quandã intentionalem. c. 8. c. 12. in 3. dist. 12. q. 3. in 2. d. 31. q. 1.

722 Augustini ergo sententiam sequutus Anselmus, præsertim cap. 7. eiusdem libri de Conceptu Virginis, exponens quonam pacto humanum semen à S. Iob dicatur immundum, quamuis ibidem asserat idem Anselmus in semine non reperiri rigorosè peccatum non magis quàm in sputo, & sanguine, siquis mala voluntate expuat, aut sanguinem emittat; ex vitiosa tamen concupiscẽtia docet, hominem generari peccato maculatum; & licèt in semine peccatum nõ sit, esse tamen originem, seu radicem pecati, sic: *De immundo semine in iniquitatibus, & in peccatis, concipi potest homo, intelligi, non quòd in semine sit immunditia peccati, aut peccatum, siue iniquitas; sed quia ab ipso semine, & ipsa conceptione, ex qua incipit homo esse, accipit necessitatem, vt cùm habebit animam rationalem, habeat peccati immũditiam.*

723 Cùm ergo Anselmus docet, Virginem in Christi conceptione fuisse à peccato mundatam,

nihil aliud contendit, quàm eius fomitem prorsus tunc extinctum fuisse, & ipsius semen, ex quo Christi corpus fabricandum erat, fuisse à superueniente Spiritu Sancto omnino purificatum, ne scilicet quantùm ex se erat, produceret fętum simili fomitis vitio, seu pecato inquinatum; sicque satisfacit propositæ Bosonis interrogationi, nõ valẽtis percipere, qualiter Deus de massa peccatrice humanitatem sine peccato, quasi azymum de fermentato sumpsisset.

724 Supposuerat enim ipse ex vna parte, Christi conceptionẽ omnino mundam fuisse, vtpote absque carnalis delectationis peccato, eo ipso quòd sine viri admistione peracta est, ibi: *Nam licèt ipsa hominis ipsius* (Christi) *conceptio sit munda, & absque carnalis delectationis peccato, &c.* (en, vt delectationem carnalem appellat peccatum, cùm ex natura sua indifferens sit;) ex alia verò parte asserit in Virgine fomitis immunditiem; inde oritur eius dubium, quomodo Christus assumpserit ex Virgine humanitatem omnino mũdam à tali immunditie, cum ipsa fuerit tali immunditia maculata? Respõdet Anselmus Virginem ante quam Christum conciperet, fuisse ab ea immunditie mundatam per quam immunditiem, & peccatum si intelligamus veram culpam originalem, & animę maculam, pręterquam quòd non facit ad propositum, multa etiam incommoda inde sequuntur, vt ex supradictis patet; si verò originalis peccati nomine, fomitis immunditiem hic intelligimus, omnia saluabuntur, vt ex hactenus dictis cõstat.

725 Hancque fuisse Anselmi mẽtem, probatur vlterius ex eò, quod S. Præsul in eodem libro de Conceptu Virginali, peccatum, de quo ipsa Virgo, per ipsum, mundata fuit in Verbi Incarnatione virtute superueniẽtis Spiritus Sancti, supponit in esse posse in semine, dum ait: *Non longè supra inuestigare proposui, quomodo semen sumptum de Virgine, in quo monstratum erat, nullum esse peccatum, liberum possit intelligi, &c.* In semine autem non posse inesse peccatum rigorosè, & prout importat rationem culpæ, quis nõ videt?

726 Ad hæc, in libro de Excellent. Virginis, non dicit Anselmus, Virginem mundatam fuisse in superuentione Spiritus Sancti à peccato originali, sed, *Ab omni, siquid adhuc in illa originalis, siue actualis peccati supererat, mundatum cor illius.* Qui loquendi modus importat mũdationem à reliquijs peccati originalis, vt est fomes, & cetere illius imperfectiones ex Adami peccato in nos cum eius natura transfusæ, & possunt per partes tolli; peccatum verò originale, prout importat rationem culpæ, sanè non per partes tollitur, sed totum simul, & indiuisibiliter, vt patet. Igitur cùm Anselmus docet, Virginem mundatam fuisse ab originali peccato antequam Verbum conciperet, euidenter sub peccati nomine nequiuit intelligere culpam originalem, seu animę maculam; sed tantum fomitem, aliasque imperfectiones ex Adami peccato in nos prouenientes, vt dictum est.

727 Insuper Anselmus in supradictis non solùm dixit, Virginem mundatam fuisse, ab omni, *Siquid adhuc in illa originalis*

peccati supererat, sed etiam addidit, *siue actualis peccati supererat*; Numquid audebit quis asserere, Anselmum præsupposuisse in V. Deipara actuale peccatum? quid ergo erit hoc *Siquid adhuc in illa originalis, siue actualis peccati supererat*, de quo, incarnationis tempore fuit, *mūdatum cor illius*? Certè nō aliud, nisi fomes, qui prout oriens ab Adami peccato, & hanc suam originem respicit, nomen originalis peccati sortitur; prout autem ad actuale peccatum inclinat, & prout hunc suum terminum respicit, etiam nomen actualis peccati obtinet.

728 Et ne hæc nostra Anselmi interpretatio alicui noua videatur, recolat mecum meus æquus Lector, non rarò in sacris litteris, dictum fomitem vocari peccatum, vt supra ex Apostolo adnotaui, Patresque Tridentini Concilij etiam adnotarūt, cùm apertè docuere, Concupiscentiam, seu peccati fomitem non ideo in sacris Scripturis nuncupari peccatum, quia verè sit peccatum: *Sed quia à peccato est* (nempe Adami) *& adpeccatum inclinat*, vt dictum est. Vnde satis commodè poterunt item explicari nonnulli alij Patres, similiter docentes, Deiparam in peccato conceptam, ac etiam natam, scilicet cum fomite (licèt non vt nos, sed alligato, iuxta alibi dicta) quod causæ fuit, vt in præsenti longiusculè immoraremur. Ses. 4.

729 Instabis; licèt fomes dicatur aliquando impropriè, *peccatum*, attamen cùm reuera peccatum non sit, & consequenter neque macula animæ, vtiquè nequit Virgo præcisè per ablationem fomitis dici ampliùs mundata.

730 Respondeo, negando absolutè vltimam consequentiam; nam cum Anselmo danda est Deiparæ omnis ea puritas, quæ sub Deo excogitari potest (vt supra dictum est;) hæc autem maior sub Deo puritas includit nō solùm immunitatem ab omni peccato, sed etiam carentiam inclinationis, seu propensionis ad peccandum; siquidem maior puritas est non solùm non habere peccatum, sed etiam omnino carere inclinatione ad peccandum; dicta verò inclinatio radicatur in fomite, quo ablato, mundior consequenter reddita est Virgo; in qua per cōsequens ex D. Anselmo, non solùm denegandum est omne prorsus peccatum tum actuale, tum originale, sed etiam omnis inclinatio seu propensio ad peccandum, in quo consistit maior puræ creaturæ puritas; sub Deo tamen, quia simul admittit potentiam ad peccādum (vt supra dixi cum Angelico Doctore, hæc Anselmi verba interpretante) qua solus Deus caret. Et clariùs idem Angelicus, explicans Damascenum eodem modo sic loquentem: *Spiritus Sanctus superuenit in Virginem eam purgans*. Quæ Damasceni verba referens D. Thomas, ita ad illa respondet: *Ad 3. dicendum; quòd illa purgatio præueniens in B. Virgine, non requirebatur ad auferendam transfusionem peccati originalis, sed quia oportebat, vt Mater Dei maxima puritate niteret*; vt dictum est, & infra etiam fusiùs dicetur. lib 3 q. 81. ar. 5.

731 Extat præterea Anselmi de hoc argumento liber ex professo scriptus, qui inter cetera eius Opera Lugduni impressa anno 1630. obtinet locum post librū de Conceptu Virginali (nempe acti-

actiuo, quo Virgo Christũ concepit) sub titulo fragmentorum de Conceptu Virginali passiuo; hoc est, quo ipsa Virgo concepta est, in quo opusculo clarissimè item docet, absque originali macula Virginem conceptam fuisse, quod præcipuè præstat in cap. 3. & 4.

732 In Capite autem 5. hæc ad sunt verba: *Ille assertor puræ veritatis, & à Filio tuo iam cælo præsidente Vas electionis cognominatus, Omnes homines in Adam peccasse fatetur. Vera vtique sententia, & cui contradici nefas esse pronuntio. Sed cùm eminentiam gratiæ Dei in te considero, sicut te non intra omnia quæ facta sunt, inæstimabili modo contueor; sic nec lege aliorum in tua Conceptione demetitam fuisse opinor, etc.*

733 Capite verò 6. sic inquit: *Quod Sacrarium, aula videlicet vniuersalis propitiationis cùm operante Spiritu Sancto construeretur, si fundamentum illius, scilicet initium, siue primordium formationis B. Mariæ corruptum fuit, ipsi certè constructuræ non congruebat, nec cohærebat. Insciane fuit, et impotens sapientia Dei, et virtus, mundum sibi habitaculum condere, remota omni labe conditionis humanæ? Angelis alijs peccantibus, bonos à peccatis seruauit; et fœminam, Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?* Desinant ergo tandem AA. pro se citare Anselmum.

734 Extat præterea Conceptionis Officium ab eodem S. Præsule compositum, vt per extensum videre est apud Biuarium, & Seraphicum Regestum; cuius solummodo Orationem hic afferam, sequentis tenoris; *Omnipotens sempiterne Deus, qui humanæ fragilitati condolens, eique clementer misereri decernens, Verbum tuum ex gloriosa B. Maria semper Virgine incarnari voluisti; præsta quæsumus, vt ipsa iugiter tuam misericordiam nobis obtineat in cælis; cuius Sanctam Conceptionem hodierna die te iubente celebramus in terrris.* In cuius Officij lectionibus legebatur supradicta reuelatio Heluino facta,

lib. 1. col. 4.

735 Sitq; tandem sibi ipsi coronis Anselmus dum inquit: *Si portum salutis volumus apprehẽdere, Dei Genitricis Conceptionem dignis obsequijs celebremus.*

736 Subnectam Cãtuariensi Archiepiscopo Archiepiscopum Toletanum, D. Ildefonsum, inquam, non minùs Benedicti Ordinis, quàm totius Hispaniæ decus immortale, qui floruit anno 650. In libro igitur de perpetua Deiparę virginitate, sic apertè itẽ propugnat eiusdem à peccato originali immunitatem: *Nullis, quãdo nata est, subiacuit delictis*; Quibus negat in Virgine omne prorsus actuale peccatum. Sequitur S. Pręsul: *Nec contraxit in vtero sanctificata originale peccatũ*; quibus clarè negat etiam in Virgine, originale peccatum.

737 Additque vlterius: *Constat eam ab omni originali peccato immunem fuisse, per quam non solùm maledictio matris Euæ soluta est, verùm etiam, et benedictio omnibus condonatur.* Et Paulò inferiùs: *Eximiæ pietatis honorem nobis affert, et decus virtutis, Beatissimæ Virginis pudicitiam prædicare; incorruptam, et incontaminatam, et ab omni contagione primæ originis confiteri alienam.*

738 Argumentatur item idem

Il.

Ildefonsus pro Immac. Conceptione primò à posteriori, & ab effectu, probat enim ipse toto illo Opere, nedum vt certum supponit, V. Deiparam exclusam fuisse à maledictione Euę inflicta, eiusque filiabus ob primum, & originale peccatum: *Multiplicabo ærumnas tuas, & conceptus tuos; in dolore paries*; Deiparæ enim neque ærumnę, & cōceptus multiplicari sunt, neque in dolore peperit. Quo posito, sic argumentatur S. Doctor; vbi pœna culpę inflicta non contrahitur, apertè conuincitur culpam non inueniri, sed Deipara non incurrit pœnam Euę filiabus infligendam pro originali culpa, ergo culpam originalem non incurrit: *Quia tristitijs non subiacuit, & ærumnis.* Inde infert Ildephōsus: *Libera ab omni maledictionis nodo fuit.* Quare Virgo libera fuit ab omni maledictionis nodo? Quia tristitijs non subiacuit, & ærumnis in partu suo, quibus reliquę filię Euę meritis originalis maledictionis fuerunt obnoxię.

Gen. cap. 3.

739 Probat idem intentum etiam à priori: *Cogitent isti disputatores naturarum leges, cogitent, & diuinarum rerum virtutem; quia non ex natura rerum diuina leges pendent, sed ex diuinis legibus natura rerum, & leges manare probantur.* Rursus: *Nam & ipsa lex natura sub qua nunc mulieres concipiunt, & pariunt, (vt ita dicam) verè non est lex natura quodammodo, sed maledictionis, & culpa; quoniam nisi Adam, & Eua primùm peccassent in paradiso, nemo deinceps nasceretur in culpa peccati; Maria autem quia benedicta culpam coruptionis non habuit, propterea Christum non in dolore, nec sub corruptione genuit.* Quid quęso manifestiùs pro Immaculata Virginis Conceptione desiderari potest?

740 In idem recidit, quod subiungit: *B. Virgo plena gratia nec corruptionem viscerum pertulit; quia quantùm aliena fuit à culpa, in tantum extranea à maledicto prima damnationis, & tantùm immunis permansit à corruptione carnis.* Vnde infert: *Eximia pietatis honorem vobis, & decus virtutis affert B. Virginis pudicitiā prædicare incorruptam, et incontaminatam, et ab omni contagione prima originis confiteri alienam.*

741 Et in fine eiusdem libri, super illum Ambrosij versiculum: *Claustrum pudoris permanet*, subdit Ildefonsus: *Ergò in qua claustrum pudoris integrum permansit, nulla disruptio viscerum interuenit, nulla vexatio carnis, nulla fœditas dirę conditionis; ei in qua vexilla virtutū micarunt, nullum peccatum prima originis, vt cruciaretur, viguit.*

742 Ac inferiùs: *Nullas adscribant SS. Matri contumelias, non gemitus, non dolores non ærumnas non vllas viscerum vexationes, non vllas dirę tristitia corruptiones*; Audi caussam: *Quia hęc omnia, sicut sępe dictum est, in prima origine illatę sunt vindictę, et retributiones iustissimę primę pręuaricationis, à quibus omnibus B.V. Maria quantùm est aliena à culpa, tantùm proculdubio libera fuit à doloribus, et à pœna.* Nescio quid clarius dici poterat pro Immaculata Virginis Conceptione.

743 Adde, quod fere initio opusculi dixerat: *Quid est; quod legem natura requirunt in Maria, vbi totum quidquid in ea fuit possedit Spiritus Sanctus? cuius virtute sicut ab omni æstu libidinis libera fuit, ita & ab omni pressura*

maledictionis. Si ergo totum, & quidquid in ea fuit, possedit Spiritus Sanctus; quid reliqui, quæso possedit in Maria peccatum? aut quam aliquando culpam incurrit, quæ ab omni pressura maledictionis libera fuit? Et loquitur S. Præsul signanter de maledictione primi, & originalis peccati, ne quis eius verba contorqueat ad actualia.

744 Idem Mysterium innuit illis verbis, quæ à D. Hieronymo hauserat: *Quod per partes datum est alijs, tota simul venit in eam gratiæ plenitudo*. Cùm autem Adamo, & Euę, & omnibus Angelis data sint initia vitæ in gratia, ac Virgini non fuerit denegatum quidquid alijs vnquam datum est, consequenter fatendum est, eandem gratiam non fuisse Deiparæ denegatam in initio suę vitę, seu Conceptionis. *Se. 3. de Ass.*

745 Comparans demum Ildefonsus Deiparam cum veteris testamenti Arca, ita concludit: *Rectè Arca sacramentorum Dei Virgo Maria fuit, supra quam sanè Propitiatorium, & Cherubim hinc inde obumbrantia figurantur; quia Mariæ nullum extrinsecus irrepsit peccati contagium, & intus omnis custodia legis fuit.* *Se. 1. de Ass.*

746 Aptè quidē S. Præsul per custodiam omnis legis astruit in Virgine ab omni peccato actuali immunitatem, quatenus omnis custodia legis omne actuale peccatum excludat; cùm actuale peccatum non sit, nisi dictum, factum, vel Concupitum contra legem æternam; vnde custodia legis rectè dicitur esse intus, vt ex propria, & interna operantis voluntate. E contra per peccati contagium, quod negat irrepsisse extrinsecus in Mariam, meritò originale peccatum innuit; quatenus hoc solum extrinsecùs in nos irrepsit, nempe per extrinsecam alterius voluntatē; vnde etiam bene dixit originale *Contagium*, quia ex vno transit in alios; rectè ergo dixit: *Mariæ nullum extrinsecùs irrepsit peccati contagium, & intus omnis custodia legis fuit.*

747 Adeò tandem extitit pugnator acerrimus Immaculatę Cōceptionis Ildefonsus, vt dici meruerit *ENSIS in offensis*; & ab eadem V. Deipara sacra Planeta cælitus donari; de quo cælesti dono loquens Alanus Doctor Parisiensis, sic inducit eandem Deiparam loquentem: *Occidentalem olim Hesperiam amore prospiciens, Præsuli Toletano, amico meo carissimo Alphonso, me sordes primi originis, mortisque veteris minimè contraxisse, reserani fideliter; casulam meæ gloriæ pignus donans in testimonium veritatis.* *Biuar. §. 4.* *Vi. n. 118.*

748 Cum toto tamen hoc AA. pro se citant Ildefonsum, præcipuè ex eo, quia S. Præsul dixit Mariam, carnem peccati, sic: *Licèt ipsa de carne peccati sit nata, & procreata, ipsaque quamuis caro peccati fuerit, non tunc iam quando ex superueniente Spiritus Sancti gratia ab Angelo, præ omnibus mulieribus, benedicta vocatur.* Quid aliud (inquiunt AA.) est esse natam, & procreatam de carne peccati, quàm in peccato conceptam? *Caiet. cit.*

749 Sed ego ab istis peto, Nunquid Virgo etiam nata est cum originali peccato, & cum eo vixit vsque ad Angelicam Salutationem, & Verbi Incarnationem? absit & tamen Ildefonsus docet, Virginem fuisse, & procreatam, & natam, ac vixisse carnem peccati vsque ad Angelicam salutationem; ergo esse car-

carnem pecati,non est esse cum originali peccato. Quid igitur est? sanè non aliud, nisi quod sæpe dixi, nempe esse cum peccati fomite, à quo fuit totaliter libera per superuentionem Spiritus Sancti, tempore Incarnationis Verbi; vt docuit, etiam Anselmus, de quo supra; alijque Patres, de quibus infra; qui item hac phrasi vtuntur, docere intendentes, Mariam conceptam fuisse via naturali ex concupiscentia, ac proinde cum debito (saltem remoto) contrahendi originale peccatum (vt supra ex Augustino satis demonstratum est) ad differentiam generationis Christi D. ex sola Spiritus Sancti virtute, ac proinde etiam à dicto debito omnino expertis, & liberi.

750 Auget quidem sermonem D. Ioannes Damascenus, dum de V. Deipara loquitur, sicque eius parentes alloquitur: *O beatos Ioachimi lumbos, è quibus prorsus Immaculatum semen profluxit.* Quo loquendi modo non solum negat apertè in Virgine ipsum originale peccatum in se ipso; sed etiam videtur in eadem negare debitum proximum, illud incurrendi, vocans ipsum semen prorsus immaculatum. Vnde eiusdem Virginis Conceptionem, cęlum lucidum appellat, *Hodie* (ait) *ex terrena natura, cælum in terra ille condidit, qui olim firmamentum ex aquis fixerat, atque in altum extulerat.*

Serm. 1. de Nat.

751 Et quid, quæso, nisi omnino de ea dignum scribere poterat, qui pro defensione sacrarum imaginum à Leone Isaurico amputatam manum, eò ab eadem Virgine acceperat, vt eius laudes scriberet, & encomia: *Sanet* (eidem Virgini dicebat) *Oro, & hanc meam dexteram tuis precibus dextera Altissimi, quæ de te incarnata est, vt tuas, & eius qui ex te incarnatus est, laudes (sicut dederis) numeris rhythmicis, & melodijs perscribat, & orthodoxi cultus sit cooperatrix, ò Deipara.*

752 Additque Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus in eius vita: *Hæc orans Ioannes, & lacrymans in somnum vertitur, videtque S. Dei genitricis imaginem misericordibus, ac lætis oculis ad se respicientem, & dicentem: ECCE sana facta est manus tua; caue posthac ne segnis fueris, sed calamum eam fac scribæ velociter scribentis, quemadmodum pollicitus es. Vt autem restitutus euigilauit, manum curiosè contemplans, curatam vidit. Neque in occulto, neque clam sunt acta hæc. Vnde Sarraceni quidam continuò ad Principē suum abierunt, dicentes, nō esse abiectam manum Ioannis, sed alterius cuiusdam. Ad horum denuntiationem accersitur Ioannes, iubeturque abiectā ostēdere dexteram. Sed cùm ostendisset, visa est lineola quædam defectionis, quam ita ordinarat Deigenitrix, vt amputationis certitudo efficaciùs comprobaretur.* Poterat ne ergo Damasceni manus diuinitus restituta à Deipara, aliquod peccatum benefactrici adscribere? absit.

753 Nihilominùs AA. pro se itē Damascenum citant, eò quia asserit, Virginem purgatam fuisse Spiritus Sancti gratia: *Spiritus Sanctus superuenit in Virginem eam purgans*; Sed cùm id accidisse asserat in Verbi conceptione, planum fit, eum loquutum de purgatione fomitis aliàs ligati (vt supra vidimus, idem docuisse Anselmum, & Ildephonsum) non autem de originali

peccato formaliter sumpto.

754 Audi D. Thomam super eũdem locum: *Damascenus dicit in lib. 3. quòd Spiritus Sanctus prauenit in Virginem, de qua Christus erat absque peccato originali nasciturus purgans eam.* Ad quod respondet Angelicus: *Ad 3. dicendum, quòd illa purgatio praueniens in B. Virgine, non requirebatur ad auferendã transfusionem peccati originalis, sed quia oportebat, vt Mater Dei maxima puritate niteret.* Quare etiam per D. Thomam, loquutus est Damascenus de purgatione à solo fomite, & in semine Virginali, non autem de purgatione peccati, vt supra etiam dixi. 1. 2. q. 81. a. 5.

755 Eadem Damasceni verba repetens idem Angelicus sic: *Praterea Damascenus dicit, quòd in B. Virginem superuenit Spiritus Sanctus, purgans eam ante Conceptionem Filij Dei,* Subdit, *Ad 3. dicendum, quòd Spiritus Sãctus in B. Virgine duplicem purgationem fecit; vnam quidem quasi praparatoriam ad Christi conceptionem, qua non fuit ab aliqua impuritate culpa, vel fomitis, sed mentem eius magis in vsum colligens, & à multitudine sustollens; nam & Angeli purgari dicuntur, in quibus nulla impuritas inuenitur, vt Dionysius dicit sexto capite Ecclesiastica Hierarchia. Aliam verò purgationem operatus est in ea Spiritus Sanctus mediante Conceptione Christi, qua est Spiritus Sancti opus; & secundùm hanc potest dici, quòd purgauit eam totaliter à fomite,* à quo scilicet eam in prima sanctificatione ex parte purgauerat, sopiens ac ligans fomitem, ne contra rationem rebellaret, vt sic in datione sui Virginalis ac purissimi sanguinis æstu concupiscentię, non vteretur, sed sua mente in Deum vnum collecta, materiam Dominici corporis operante Spiritu Sancto purissimè ministraret. 3. p. q. 27. a. 3.

756 Hic obiter noto, quòd si D. Thomas (de quo infra fusè) putasset contraxisse Virginem originale, vtiquè suum intẽtum hac dupliciPatrum purgatione, seu mundatione satis firmasset, nempe in prima Virginem, mũdatam fuisse ab originali, in secunda verò à fomite; siue in prima ab originali, & partim à fomite, & in secunda totaliter à fomite. Verùm cùm apertè asserat Angelicus, has Patrum loquutiones non intelligi de purgatione, seu mundatione ab originali peccato, sed de maiori ac maiori pręparatione independenter ab omni peccato, afferens in rei confirmationem D. Dionysium asserentem, adhuc Angelos purgatos fuisse, nõ obstante quòd in illis nulla vnquam fuerit peccati impuritas, vtiquè signum euidens est, per Angelicum nunquam fuisse in Virgine peccati impuritatem.

757 Ex dictis similiter vindicatur Venerabilis Beda, qui ab Aduersarijs item pro se citatur, eò quia sic loquatur: *Spiritus Sanctus superueniens in Maria, mentem eius ab omni vitiorum sorde castigauit, & ab omni æstu concupiscentię carnalis cor eius temperauit, atque mundauit.* Qui sanè loquendi modus, durus videretur, nisi S. Doctor de tempore Dominicę Incarnationis apertè loqueretur; atque adeò dicta Bedę verba necessariò exponẽda sunt cum D. Thoma de duplici purgatione supradicta, nempe de ea quæ item in Angelis reperitur, ac de totali fomitis hom. super miss.

tis

tis destructione, ne in datione sui Virginalis ac purissimi sanguinis ad efformandum opera Spiritus Sancti Corpus Domini Nostri Iesu Christi æstu concupiscentiæ, vreretur; sed mente in Deum vnicè collecta, materiam Dominici corporis purissimè ministraret. Vnde verbum illud, *Castigauit*, idem sonat, ac in sua purissima castitate præseruauit, vt supra etiam dictum est in simili.

758 Addam his Eminētissimum Petrum Damianum, non minùs Benedictini Ordinis, quàm Purpuræ singulare ornamētum. Sic ergo inquit pro Virgine immunitate a macula primæua: *Caro Virginis ex Adam assumpta, maculas Adæ non admisit.* Imò contra oppositum sentientes sic inuehitur: *Quid sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ Diuinæ gratiæ charismate plena fuit?* Et: *Quid vitij in eius corpore, aut mente vendicare sibi potuit locum, quæ totius Diuinitatis meruit esse sacrarium?* Citat tamen pro se, more suo, Petrus de Vincentia Damianum; sed quàm immeritò patet tum ex supradictis, tum etiam ex infra dicendis.

Ser. de Ass.

bo. de N. V.

759 Petrus verò Cellensis, Carnotensis Episcopus, rescribens ad Nicolaum, adhuc iuratus idem Mysterium confitetur, sic: *Credo, dico, assero, & Iuro B. Virginem in æterna prædestinatione, singulari priuilegio munitam: nec in sua Conceptione in aliquo violatam, sed semper mansisse, & permansisse illibatam.* Et infra: *Virginem laudas? & ego laudo; extollis super choros Angelorum? & ego; dicis immunem ab omni peccato? & ego credo, & confiteor.*

760 Ad idem collimauit Strabus item Benedictinus, qui floruit anno 840. dum de V. Maria inquit: *Fuit purissima mente, et corpore.* in gloss.

761 Benedictini Ordinis est etiā felicissimus ramus Ordo Carthusianus, cuius institutor extitit S. Bruno, qui similiter Marianam Conceptionem acclamat Immaculatam, super illud: *Dominus de cælo in terram aspexit*, Subdens: *Hæc est incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus, ab omni præterea contagione peccati libera, per quam vitæ viā agnouimus, quæ quia digna, Dominus de cælo in terram aspexit.* Quòd siquis velit, Brunonem de solo actuali peccato loqui; satis quidem immeritò, dum absolutè Bruno asserit: *Ab omni cōtagione peccati libera.* Floruit autem Bruno anno 1080. Psal. 101.

762 Sequentis verò sæculi extitit facilè princeps Doctor Mellifluus Bernardus, qui item gloriosissimus Immaculatæ Conceptionis extitit propugnator. Et quidem primò in, *Salue Regina*, Sic inquit, ipsam Virginem alloquens: *Turris es Libani; Libanus mons, qui dicitur dealbatio, altam præ omnibus signat innocentiam tuam; innocens enim fuisti ab originalibus, et ab actualibus peccatis, nemo ita præter te.* Ser. 4.

763 Et alibi, ad hoc ipsum probandum, Magni Augustini adhibet auctoritatem sic: *Verè auctoritas Augustini: Cùm de peccatis agitur nullam de B. Virgine volumus fieri mentionem, ex quo maiorem ei credimus collatam virtutem ad vincēdum peccatum ex omni, inquit, parte; hoc est, ex parte originalis, et ex parte actualis peccati: ea ergo sola excepta, ceteri omnes quid dicere possunt, nisi quod Apostolus Ioannes: Si* Ser. de Con. Dom.

Carol. Latius de Immac. Concept.

dixerimus, quòd peccatum non habemus ipsi nos seducimus. Vbi non solùm Augustini amplectitur opinionem, verùm etiam apertè contendit, Augustinum per ly, *Ex omni parte*, negasse in Virgine tam actuale, quàm originale peccatum; vnde bene cõcludit Mellifluus, solam Mariam inter Adami Filios dicere posse [peccatum non habeo.]

764 Neque eo solo contentus Bernardus, sic sequitur: *Non est in Filijs hominum magnus, neque paruus, tanta preditus sanctitate, nec tantę religionis priuilegiatus honore, qui non in peccatis fuerit conceptus, pręter Matrem immaculati Agni, peccatum non facientis, sed peccata mundi tollentis; de qua, cùm de peccatis agitur, nullam volo habere quęstionem.*

765 Sermone etiam de Assumptione idem astruit: *Caro Mariæ ex Adam assumpta, maculas Adę non admisit.* Et alio Sermone, apud Bustium, idem asserit Doctor Mellifluus, veluti à priori: *Decuit Reginam virginum sine omni macula esse, quia genuit illum quem nullum constat habere peccatum.*

Ser.8.A.

766 Item in Epist. 174. sic de eadem Virgine docuit: *In illo instanti Conceptionis plùs amabatur à Deo, quàm ceteri Sancti, quia amabatur vt Mater futura.* Vtiquè tunc Deus Virginem minimè adamasset, si cum originali peccato fuisset. Imò supra omnes Sanctos tunc Deiparam plùs gratiæ habuisse, necesse est (vt supra dictum est;) non enim tunc Deus eam plùs amasset, quàm ceteros Sanctos, nisi Mariæ gratia, ceterorum Sanctorum gratiam etiam tunc superasset. Et vniformiter in alio sermone apud eũdem Bustium, ita de eadem Deipara idem Bernardus philosophatur: *Nequaquam super omnes choros Angelorum ascendisset, si eos in puritate non trãscendisset.* Quomodo autem Maria V. in puritate Angelos transcendisset, si in peccato concepta fuisset?

Ser.7.X.

767 Demum idẽ S. Doctor hanc tradit regulam pro metiendis immensis Mariæ priuilegijs: *Quidquid alijs, licèt paucissimis est concessum, non est credendum* (inquit ipse) *gloriosæ Virgine fuisse denegatum*; Cùm igitur tam primi parentes, quàm Angeli fuerint in gratia creati, vtiquè non est credendum, exclamemus cum Bernardo, hoc ipsum fuisse fęlici Animę Virginis denegatum.

768 Contendunt tamen AA. D. Bernardum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, saltem aliquando, stetisse; ad quod afferunt eius Epistolam ad Lugdunenses, in qua mirum in modum carpit Canonicos Marianæ Conceptionis festum celebrantes, sic: *Miramur satis, quòd visum fuerit hoc tempore quibusdam vestrum mutare colorem optimum, nouam inducendo celebritatem, quam ritus Ecclesiæ nescit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio; &c.*

769 Et quidem Oieda, & Petrus Lusitanus cum alijs, negant hanc Epistolam esse D. Bernardi; neque omnino immeritò, primò quia nonnulla ibi habentur, quę Bernardi modestiam excedunt; secundò quia in eius Historia, quamuis diligentissimè scripta; nihil de hac cum Lugdunensibus controuersia; ac tertiò, cur de hoc festo ad solam Lugdunensem Ecclesiam scripsit? Adde, quòd Nicolaus; eiusdem

Ber-

Bernardi à secretis, quamplures epistolas scripsit, falsato sigillo, nomine Bernardi, vt ipsemet Bernardus conqueritur in epistola 284. Quare hæc vna ex illis poterit esse. Neque id nouum in operibus SS. Patrũ atque adeò, secundùm hunc dicendi modũ, AA. à Bernardi scriptis procul amandantur.

770 Verùm, quia eius styli dulcedo conuincit, eam fuisse genuinum Mellisflui partum; *Dicam primò cum Catharino Cāpensi Archiepiscopo Dominicano*, alijsque, ibi Bernardum non approbare Conceptionis festum vt institutum absque Romanæ Ecclesiæ auctoritate; ens: *Nouam* (inquit) *inducendo celebritatem, quam ritus Ecclesiæ nescit*; Ergo si Bernardus post Sixtum IV. vixisset, cuius primò pōtificia auctoritate institutum fuit Conceptionis festum, vtique illud non modò non reprehendisset, sed ambabus vlnis suscepisset. Vnde loquens ibidem idem Bernardus de festiuitatibus Natiuitatis eiusdem Virginis, Annunciationis, & Assumptionis auctoritate Ecclesię institutis, subdit: *Hæc mihi de illa cantat Ecclesia, & me eadem docuit decantare. Ego verò, quod ab illa accepi, securus, & teneo, & trado.* Quod ergo putāt AA. facturum, ac docturum Bernardum, si nunc temporis viueret, faciant ac doceant, & ipsi. Audi Catharinum: *Cur ergo tu mi frater, qui mihi Bernardum obiectas, quod iam vbique, & tantopere canit Ecclesia, adhuc trepidas recipere, cùm sit Bernardus securus quomodo ergo consentis cum Bernardo, si, in quo ille securus est, tu trepidas adhuc?* Et post pauca: *Quis ergo ausit posthac Bernardum producere aduersum celebritatem hanc, quando ipse iam maximè illam suis verbis confirmet?*

771 Hinc non sequitur, Bernardum sensisse Virginis Conceptionem originali culpa maculatam fuisse (vt inde falsò inferunt AA.) sed tantùm non esse publicè ac festiuo cultu, absque Ecclesię auctoritate, eam celebrādam. Sicuti siquis e.g. prudenter putaret aliquem esse Beatũ, vtique posset se illi priuatim commēdare, eumque item priuatim colere, & inuocare; publicè verò, nequaquam. Stat ergo Bernardum sensisse ac apertè docuisse (vt satis dictum est) Marianam Conceptionem ab originali peccato fuisse immunem, ac simul eiusdem Conceptionis publicum cultùm absque Ecclesiæ auctoritate, reprehendisse. Quò item collimat Bernardus inquiens: *Non probat ratio*, nempe vt detur publicus cultus absque Ecclesiæ auctoritate, ne error aliquis in populos sub pietatis specie irrepat.

772 Quòd autem Bernardus in dicta Epistola totus fuerit in tuenda Romanę Ecclesiæ auctoritate, in huiusmodi festis instituendis, patet vlterius ex eiusdem Bernardi verbis, in calce eiusdem Epistolæ appositis: *Si sic videbatur* (ait) *consulenda erat priùs Apostolicæ Sedis auctoritas, & non ita præcipitanter, atque inconsultè, &c.* Vnde etiam subdit, *Romanæ præsertim Ecclesiæ auctoritati, atque examini totum hoc, sicut & cetera, quæ huiusmodi sunt vniuersa reseruo; ipsius siquid aliter sapio, paratus iudicio emendare.*

773 Confirmatur demum totum id auctoritate Eminētissimi Baronij, in eundem sensum interpretantis Bernardum, sic: *Portò hæc*

hoc perfecit Bernardus; licèt diuersa senserit, vt res ipsa accuratiùs examinaretur, atque deferretur ad iudicium Apostolicę sedis; vbi ex Scripturis sacris, proditis in medium testimonijs, prę- uijs fidelium precibus, Pontificio sanciretur decreto, celebrandam esse in Ecclesia Sanctissimę Genitricis Conceptionem. (to.12. ad an.1136.)

774 Quod longè priùs apertissimè docuerat Petrus Cellensis, egregius eiusdem Bernardi discipulus, ac defensor; cùm enim illi obiecisset Nicolaus, sufficere consuetudinem ad constituendam Conceptionis festiuitatem; atque adeò non necessariò requiri Romanæ Ecclesiæ ad hoc auctoritatem, vt contendebat Bernardus, sic ait pari: *Non erat ab initio Natiuitas Virginis in Ecclesia solemnis, sed crescente fidelium deuotione, addita est praeclaris Ecclesiæ solemnitatibus; quarè igitur non similiter, & diem Conceptionis obtineat sedulitas Christianæ deuotionis?*

775 Respondit Petrus pro Magistro: *Cataractas cæli, & fontes abyssi libentius in obsequium Virginis soluerem, quàm clauderem; est tamen auro locus, in quo conflatur, & habet argentum venarum suarum principia, sedem Petri, & Curiam Romanam.* Et infra: *Vtinam salua veritatis auctoritate, huius communis Concilij, hæc Domina, & Moderatrix totius Christianitatis, Conceptionem Virginis librasset, et approbasset, et à mari vsque ad mare hanc propagasset; nam Sole, idest, Papa, et Luna; id est, Ecclesia Romaua præeunte, tã securè quàm expeditè, in lumine vultus eorum gressus meos ponerem, et disponerem.*

776 Neque hoc equidem contentus, quamuis hoc solum satis sufficeret ad eripiendum ab Aduersarijs Bernardum; dico Secundò cum Eminentiss. Card. Roberto Bellarmino, magna quidem Ecclesię Columna, alijsque, D. Bernardum hic non loquutum fuisse de Conceptione Virginis in eo sensu, quo post Scotum Theologi vsurpant nomen Conceptionis absolutè prolatæ. Antiquitus enim Conceptionis nomen absolutè prolatum, sumebant Auctores pro susceptione ac retententione virilis seminis in vulua matris (vt supra etiam tactum est) ex qua seminis retentione (ignoscat quęso Lectoris verecundia) dignoscere poterit mulier, & recepti seminis fæcunditatem, & se iam concepisse; quod euenit vel immediatè post concubitum, vel post breue tempus, vt docẽt artis medicę DD. cum suo Principe Hippocrate. (lib.4. de an gra. c.17. to.3.)

777 Nunc autem, ac post Scotum (vt dixi) nomen Conceptionis absolutè prolatũ, & in pręsenti materia, vsurpãt Theologi pro infusione animæ rationalis in ipsum embryonem iam perfectè organizatum, vnde anima dicitur, *Actus corporis organici*; Quę animę creatio & infusio fit in instanti, post ferè tamen trigesimum, seu quadragesimum diem in maribus, fœminis verò ferè post octogesimum à dicta seminis receptione; totũ enim hoc temporis spatium insumit natura ad fabricandam, & rite absoluendam embryonis domum pro recipienda, ac cum dignitate hospitanda anima rationali, vt supra fusiùs dictum est. (num.439.)

778 Quòd autem Conceptionis nomen absolutè prolatum, in primo sensu antiqui vsurpassẽt, pa-

patet ex Sacra Scriptura, quæ enarrans casum Iudæ cum Thamare eius nuru, subdit: *Ad vnum igitur coitum mulier concepit, & surgens abijt, &c.* Antequam ergo surgeret è terra post coitum, concepit; vbi apertè Sacram Scripturam loqui de prima Conceptione, patet. Similiter referens casum Dauidis cum Bethsabea, sic ait: *Cùm ingressa esset ad illum, dormiuit cum ea; statimque sanctificata est ab immunditia sua* (hoc est, lauit se) *& reuersa est in domum suam concepto fœtu*. Nullum ergo inter coitionem, & conceptum intercessit tempus; cùm enim dixisset: *Dormiuit cum ea*, addidit: *statim*, nulla interposita mora, *abijt in domum suam*, verùm, *concepto fœtu*; consequenter etiā hic de prima Conceptione esse sermonem, patet; similiter ex capite 30. Genesis, & alibi id ipsum apertè colligitur. Gen. c. 38. 2. Re. c. 11.

779 In eodem prorsus sensu Medici cum suo Hippocrate distinguunt partum in septimestrem, octimestrem, nonimestrem, & decimestrem à conceptu, hoc est à receptione ac detentione seminis. In eodem etiam sensu quærunt, Quo tempore mulieres potissimùm concipiunt? & Respondent cum eodem Hippocrate: *Conceptum fieri aut in ipsis interlunijs, aut ante plenilunium, aut decrescente Luna, &c.* Animatio autem non pendet à Lunæ mutationibus. Communiter tamen decepti sunt DD. sequentes Calepinum definientem conceptionem, *genitalis seminis apprehensionē*; Sic .n. omnes mulieres viris immiscentes se, concipere dicerentur, quod est apertè falsum; requiritur ergo etiam detentio, iuxta supradicta, vnde, Conceptio, non autem Ceptio dicta est; ac particula, Con, vt intensiua addit supra simplicem receptionem etiam retentionem, modo dicto. lib. de Sept. Par.

780 Quod autem modò, ac post Subtilem Doctorem, in præsenti saltem materia de Virginis Conceptione, sumatur Cōceptionis nomē absolutè prolatum in secundo sensu, nempe pro infusione animæ rationalis, satis patet ex dictis, atque etiam ex infra dicendis patebit; aperteque docet Fr. Vincentius Bandelus de Castro nouo, licèt Immaculatæ Conceptionis Mariæ iuratus hostis, sic: *B. Virgo fuit sicut cæteri homines in originali peccato concepta; quam conclusionem sic intelligo; B. Virgo in primo instanti, quo anima sibi fuit infusa, caruit iustitia originali, etc.* Et in hoc sensu est cum Bandelo ac suis præsens disceptatio præcipua, An B. Virgo originale peccatum contraxerit; nam cum tale peccatum formaliter non contrahatur in materia, sed in ipsa anima rationali, consequenter solùm hic habet locū Conceptio, prout significat solam animationem, ac illud primum instans, in quo infunditur anima. D. ...

781 Hinc Ioannes Maior, cùm proposuisset statum Quæstionis: *An Christifera Virgo fuerit in peccato originali concepta?* ita præfatur: *Duplex est Conceptio, quædam carnis, quæ fit in seminum commistione, quæ dicitur conceptio seminis, quæ animationem præcedit tempore. Alia est conceptio in fœtus animatione, quæ est conceptio hominis, vel natiuitas in rerum natura, secundùm illud Matt. 1. Quod natum est in ea, de Spiritu Sancto est.* Ac pro Immaculata deinde conceptione in 3. D. 3. q. 1.

sic

sic concludit: *Diua Virgo non est in originali peccato concepta, &c.*

782 Item Ioannes de Bassolis loquitur: *Dico, quòd conceptio alicuius hominis, vel mulieris naturaliter propagatæ diuersimodè accipitur, uno modo pro commissione seminum viri ac mulieris; alio modo accipitur pro totali formatione, & processu organizationis corporis vsque ad animationem, vel animæ infusionem; Tertio modo accipitur, & magis propriè, pro animatione ipsa, & instanti illo infusionis animæ.* Et infra: *Ad propositum dico, quòd intentio est eorum qui de Conceptione Virginis tertio modo.* Concluditque: *Videtur dicendum, quòd Deus potuit, & decuit hoc fieri, quòd ipse præseruaret V. Matrem suam dulcissimam, ne peccatum contraheret in sua Conceptione tertio modo dicta, ita quòd de facto B. Virgo originale non contraxit.*

In 3. d. 3. q. 1.

783 Simili modo loquitur Franciscus de Pitigianis Aretinus: *Tertio modo (ait) conceptio est ipsamet vnio animæ ad corpus, ita quod in illo instanti, in quo corpus est organizatum; Deus creat animam, & corpori infundit, & ipsa vnio animæ ad corpus est conceptio tertio modo.* Concluditque: *Tertia sententia affirmat, B. Virginem præseruatam fuisse à peccato originali; quæ tanquam vera, & probabilior tenenda est, publiceque prædicanda.*

ibi.

784 Neque antiquiores omnino latuit hęc duplex Conceptionis vsurpatio; audi D. Anselmum: *Iam quòd duæ sint Conceptiones hominis, omnibus notum est peritis; vna scilicet spiritualis, alia carnalis; vna qua carnalis copulatio viri, & mulieris, alia qua spiritualis anima noua, & pura, Domino operante, corpori diuinitus datur & coadunatur.*

apud Bust. ser. 9.

785 Quod autem tempore D. Anselmi, conceptionis festum sub vtraque acceptione celebraretur, apertè colligitur ex sequentibus eiusdem Anselmi verbis, acriter increpantis nolentes tale festum celebrare, sic: *Erubescant omnino qui tantum diem, tantaque sacramenta, ac mysteria tenebris ignorantiæ inuoluti respuunt celebrare; eò quod viri, & mulieris copula in Conceptione V. Virginis extitit.* Et inferius: *Si non placet illis celebrare solemnia Conceptionis carnalis Dominicæ Matris, placeat illis colere animæ eius spiritualem creationem, ac corporis, & animæ copulationem.*

Homil. de Concept.

786 Ex quibus etiam colligitur, tunc temporis primò, & principaliter coli Cōceptionis festum in primo sensu, dum Anselmus in eius defectu consulit cultum secundæ Conceptionis, ibi: *placeat illis colere animæ eius spiritualem creationem, ac corporis, & animæ copulationem*; Nempe vt quid succedaneum ad veram tunc temporis festiuitatem Cōceptionis; & hoc quia nomen Conceptionis (saltem apud priscos, vt dixi) primam Conceptionem absolutè sonabat nunc autem Ecclesia primò, & principaliter (vt infra fusè) sub Conceptionis nomine, celebrat secundam, nempe instans illud, quo infusa fuit fælix Illa Mariæ anima corpori iam organizato.

787 Hinc est vt Bernardus acriter inuehatur cōtra Lugdunenses, vt Conceptionis festum in primo sensu celebrantes, prout ex ipsius Bernardi verbis apertè ostendam vnde consequenter manifestum fiet, Bernardum nihil vnquam contra Immaculatam Deiparæ Conceptionem neque sensisse, neque docuisse.

788 Supponit ergo Bernardus, imò

imò & probat, non posse Ecclesiam celebrare festum nisi de re sancta, hoc est sanctificante gratia & ornata, & condecorata; quem vt ducem sequuti sunt deinde cum D. Aquinate reliqui Theologi (vt infra latiùs) quo sanè regiam sibi viam sternit Bernardus ad suum intentũ, concluditque tandem: *An fortè inter amplexus maritales sanctitas se ipsi Conceptioni immiscuit, vt simul & sanctificata fuerit, et concepta? Nec hoc quidem admittit ratio. Quomodo namque aut sanctitas sine Spiritu sanctificante?*

789 Apertè ergo Bernardus loquitur de prima Conceptione, & ante animationem, quæ per se stat sub maritali amplexu, & cui soli negat veram sanctitatẽ, & consequenter non esse eam Conceptionem capacem festiui cultus, quod hic principaliter intendit S. Pater. Quod clarius fiet, si perpendamus verba, quibus ipse probat in tali Conceptione nullam adesse posse sanctitatem: *Quomodo namque sanctitas* (inquit Bernardus) *sine spiritu sanctificante?*

790 Supponit hic Bernardus vt notum ac certum, veram sanctitatem, consistere in gratia sanctificante; quam vt spiritualem qualitatem, non posse recipi in materia, sed tantùm in subiecto spirituali, qualis est anima rationalis, etiam certissimum est; inde bene arguit Bernardus, nullam inueniri in fœtu inanimi sanctitatem, nisi animæ sanctæ vniatur, quam spiritum sanctificantẽ appellat. Vel si de tertia SS. Triadis Persona intelligit, vtique adhuc in idem recidit; cùm certum sit, Spiritum Diuinum Sanctificantem, quatenus talis est, non posse recipi nisi in spiritu intelligente, non autem in re sensu cassa: qualis est embryo antequam animæ vniatur.

791 Qui Bernardi discursus, si de secunda Virginis Cõceptione intelligatur, omnino inutilis euadet; vanè enim supponeret, quod ipsi probandum incumberet, & pro conclusione ipsum statum quæstionis inferret; quod de tanto Doctore, minimè dicendum; siquidem Bernardus hic non merè auctoritatiuè procedit, sed etiam ac maximè disputatiuè, vt ipsammet Epistolam legenti satis patebit; imò ipsemet S. Abbas ad hoc se initiò epistolæ adstrinxit, cùm inquit: *non probat ratio*, nempe vt Virginis Conceptio à fidelibus celebraretur; quod satis scholasticè ostendere conatus est, varijsque rationibus; quę omnes nisi item tenderent contra solam solemnitatem primę Conceptionis, ac maritalem actum, quo primò Virgineus embryo formatus est, vtique vt omnino vanæ, & inutiles reijciendæ similiter essent.

792 Ad hoc ergo vt Bernardus probet Virginis Conceptionem non fuisse sanctam, vt inde consequenter inferat, non posse de ea festum celebrari, sic argumẽtatur; Deipara vel fuit sanctificata ante conceptionem, vel in ipsa conceptione, vel post conceptionem: non primum, ibi: *Sed non valuit sancta ante esse quàm esse; siquidem non erat antequam conciperetur.*

793 Quoad secundum verò caput, in quo consistit tota difficultas, triplici via procedit Bernardus. Et quidẽ primò inquit; Fuit cum parentum libidine concepta, ergo in peccato originali, ibi: *Aut certè peccatum quomodo non fuit, vbi libido non*

l. 83. q. 56. *desuit*? Supponit hic Bernardus cum Augustino (quem vt ducẽ sequuti sunt etiam Ildefonsus, Anselmus, & Angelicus) origi- nale peccatum ex libidine pro-
serm. 1. de Purif. cedere: *Deus humanæ naturæ fœcunditatis dona contulit* (inquit Ildefonsus ex Augustino) *libidinis verò malum creatura Dei non est, sed pœna peccati; proinde de munditia nuptiarum nullus homo nascitur quia interueniente sordida libidine, iniquitas seminatur.* Et infra: *Hæc pauca dicta sint, vt nouerimus maculam originalis peccati non in legitimis nuptijs, sed in voluptate, & delectatione constare libidinis.*

794 Inquit ergo Bernardus; vbi adest libido, quantumcunque mundæ sint nuptiæ, peccatum originale ibi adesse necesse est; in Conceptione autem Virginis, cum ex concubitu, libido non defuit, ergo neque peccatum: *Quomodo peccatum nõ fuit, vbi libido non defuit*? Quod argumentum, si de carnali conceptione procedat, satis cõuincit, nam peccatum quod ibi reperitur, nihil aliud est, nisi debitum peccati, seu obligatio incurrendi peccatum, cùm inibi deinde fuerit anima rationalis (vt fusè infra) & de hoc rectè arguitur inesse peccatum, vbi li-
Paa. 23. bido non defuit; siquidem concipi in peccato, seu cum debito peccati, nihil aliud est, nisi concipi cum libidine: *Macula enim originalis peccati in voluptate, & delectatione constat libidinis.*

795 Si verò tale argumentum procederet de Conceptione, prout significat animationem, vtique prorsus futile erit, quid enim prohibet, vt cum sanctificante gratia deinde creetur anima, & ita vniatur illi corpori, quod fuerat cum libidine ac dicto debito seminatum?

796 Imò ipsemet Mellifluus satis hic sese explicuit de Conceptione carnali se loqui, vtens eo aduerbio, Vbi; *Vbi libido non defuit*, ibi conceptio fuit maculata peccato; siquidem libido non reperitur in animatione, sed in amplexibus maritalibus, & in sola consequenter conceptione carnali.

797 Argumentatur secundò Bernardus sic; in Virgnis Conceptione non fuit Spiritus Sanctificans; ergo eius Conceptio non fuit sancta; ibi: *Quomodo namque sanctitas absque Spiritu sanctificante*? Quòd item argumentum si de animatione procedat, omnino inefficax erit; gratis enim supponeret, quod maximè probandum erat; nam qui asserit eam fuisse sanctam in sua animatione, asserit etiam ibi adfuisse Spiritum sanctificantem; debuerat ergo assignare, cur in Virginis animatione non adfuit Spiritus sanctificans.

798 E contra, si tale argumentũ fiat de Conceptione carnali, satis efficax est. Sensus enim est; In Conceptione carnali certissimum est non reperiri Spiritum sanctificantem, vt talis est, eò potissimùm, quia ibi cùm nõ adhuc sit anima rationalis, vnicum sanctificationis subiectum; consequẽter in tali Conceptione nulla erit sanctitas; imò fuit peccatum, (idest debitum peccati) cum quo non compatitur Spiritus Sanctus; hinc cùm dixisset: *Quomodo namque sanctitas absque Spiritu sanctificante*? subdit: *Aut Sancto spiritui societas cum peccato fuit*? Si verò pro Spiritu sanctificante intelligas animã sanctificante gratia ornatã, tunc longè clarius, quod dicimus apparebit, iuxta supradicta.

Ter-

799 Tertium *Bernardi* argumentum procedit ab absurdo; eò quia ait, si *B.* Virgo fuisset sancta in sua conceptione, sequeretur quòd de Spiritu Sancto, & non de viro concepta fuisset; ibi: *Nisi fortè quis dicat, de Spiritu Sancto eam, & non de viro conceptam fuisse; sed id hactenus inauditum.* Quod, si de animatione velis intelligere, vtique omnino vanum, & inutile reddet; sensus enim erit [In animatione sua Deipara fuit sãctitate preuenta, ergo fuit concepta solius Spiritus Sancti opere, & nõ ex semine viri] quid enim prohibet, vt quæ ex viri opere fuit concepta, & consequenter cum debito incurrendi peccatum, cum gratia animaretur, & de facto illud non incurrat?

800 E contra verò, si de carnali Conceptione procedat, vtiquè tale *Bernardi* argumentum validissimum erit; siquidem si in conceptione carnali peccatum, hoc est debitum peccati absolutè non fuit, rectè infertur, non fuisse conceptam ex semine viri; eò quia cõcipi cum peccati debito, nihil aliud est, nisi via naturali concipi ex semine filii Adæ, qui sibi, suisque posteris iustitiam, ac sanctitatem deperdidit, vt cùm fœtus perficiatur, careat gratia, & iustitia originali, alioqui debita, si Adam stetisset, & Dei pactum seruasset. Ne igitur tam futilem Dialecticum dicamus *Bernardum* fuisse, sanè fateri cogimur, nomine Conceptionis; non intellexisse animationem, sed solam seminis paterni receptionem in vas maternum, vnde coagulatum est Virgineum corpus iuxta supradicta.

801 *Bernardus* igitur in dicta Epistola totus est in reprehendenda festiuitate Conceptionis sub hac carnali acceptione, potissimùm primò quia à Sede Romana huiusmodi festiuitas non fuerat approbata; secundò quia in tali conceptione carnali nequit inueniri Sanctitas necessariò requisita in obiecto, de quo fieri debet festum; vt dictum est, & fusiùs infra etiam dicetur. Desinant ergo AA. lætari *Bernardo.*

802 Quia verò quotquot ferè DD. qui post D. *Bernarnum* aduenere, ipsum in hoc sequuti sunt; vnde AA. pro se similiter eos citant, iuuat hic præcipuos afferre, vt sic istorum auctoritate magis ac magis confirmetur nostra supratradita doctrina, ac simul appareat malè ab Aduersarijs eos contra Immaculatam Deiparæ Conceptionẽ afferri.

803 Et quidem Alexander Alensis totum negotium sanctificationis Virginis quatuor articulis complectens, inquirit in primo, *An Virgo fuerit sanctificata ante suam Conceptionem?* 3.p.q.9. m.7. In secũdo, *An in ipsa Conceptione sanctificari potuit?* In tertio, *An post suam Conceptionem fuerit sanctificata, & ante animæ suæ infusionem?* En vt apertè hic asserit Conceptionem Virginis præcessisse eiusdem animationẽ, & consequenter per Alensem conceptio absolutè est sola seminis susceptio, iuxta supra dicta; disertisque verbis id asserit in articulo 2. quærens, An fuerit sanctificata in ipsa conceptione, cogitur consequenter explicare, quid nomine conceptionis intelligit; quare subdit: *Conceptio dicit commistionem, quæ est in principijs seminalibus viri & mulieris; quæ commistio*

sit per naturam; & ideo natura est mouens coniunctum in conceptione, à parte autem illius commistionis est libido.

804 Hoc posito negatiuè respõdet cum *Bernardo* ad quęsitum primi articuli: *Non valuit sancta, ante esse, quàm esse, &c.* Similiter ad quæsitum secundi articuli, scilicet An in ipsa Conceptione sanctificari potuit, negat, inquiens: *Ostendit Bernardus, quòd non, dicens: FORTE inter maritales amplexus sanctitas se ipsi conceptioni immiscuit, vt simul sanctificata fuerit, & concepta?* En vt apertè sensit *Alensis* Bernardum loqui de prima, ac carnali Conceptione V. Mariæ.

805 Pro negatiua autem quęsiti in 3. articulo non adducit *Bernardum*, quia ipse nihil definiuit, an Virgo post Conceptionem, & ante animationem fuerit sanctificata, necne; *Bernardus* enim solùm intẽdebat probare non fuisse sanctificatam, neque ante, neque in ipsa Conceptione (modo dicto) ne fieret festum Conceptionis; definiuit tamen fuisse sanctificatam ante natiuitatem ex vtero, quod *Alensis* in 4. articulo discutit, & inducit *Bernardum* id asserentem: *Restat vt post conceptum in vtero iam existens, sanctificationem accepisse, etc.*

806 Similiter Albertus Magnus quærens, An caro B. Virginis fuit sanctificata ante animationem? sic respondet: *Dicimus quòd B. Virgo non fuit sanctificata ante animationem; et qui dicunt oppositum est hæresis condẽnata à B. Bernardo in epistola ad Lugdunenses, &c.* Vbi primò notandum est, ex Alberto *Bernardum* in dicta Epistola, solùm contendisse non fuisse sanctificatam Virginem ante animationem. Secundò, ex eodem Alberto, Conceptionis nomen non significare animationem; nam ad comprobandum non fuisse Virginem sanctificatam ante animationem adducit *Bernardũ* asserentem, Conceptionem Virginis non fuisse sanctam, ergo apertè sensit Albertus, ibi Bernardum Conceptionis nomen pro carnali conceptione vsurpasse. Nota autem hęresis solùm inurit Albertus excludentes à Virgine absolutè debitum iuxta supradicta. (in 3. d. 8. ar. 4.)

807 Seraphicus item Doctor tribus quæstionibus concludit totum negotium Virgineæ sanctificationis. Quęrit ergo in prima *Vtrum caro Virginis fuerit sanctificata ante animationem?* In secunda: *An anima Virginis sanctificata fuerit ante peccati originalis contractionem?* Et in tertia: *An Virgo sanctificata fuerit ante Natiuitatem?* Pro sua verò negatiua primæ quæstionis adducit formalia Bernardi ea verba: *Ante conceptum sui sanctificari minimè poterat, quoniam non erat.* Et illud: *Fortè inter amplexus maritales, etc.* Et infra: *Dico gloriosam Virginem de Spiritu Sancto concepisse, non tamen et conceptam fuisse.* Vnde concludit: *Si ergo sanctitas non fuit in Virgine ante animæ infusionem, non videtur vsquequaque securum Conceptionis illius solemnitatem celebrare.* (in 3. D. 3. ar. 1.)

808 Vbi item notandum est, ex D. Bonauentura, Bernardum solùm in epistola contendisse, non fuisse ante animationem, sanctificatam Virginem, ac conceptionis nomen item pro carnali conceptione vsurpasse Bernardum, & apertissimè ibidem sub eadem Conceptionis carnalis vsur-

vsurpatione, festum Conceptionis reprehendisse.

809 Pro affirmatiua autem tertiæ quæstionis affert Bonauentura eundem Bernardum in hęc verba: *Quod vtiquè vel paucis mortalium cõstat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tanta Virgini esse negatum.* Pro secunda verò quæstione, quæ agit de vera macula peccati originalis in anima, de quo precipuè in præsenti agimus, Bernardum non adducit Bonauentura, sic innuens Bernardum de hac re minimè egisse, ac solùm negasse sanctificationem ante Conceptionem, & in ipsa Conceptione, iuxta supra dicta.

810 Eiusdem mẽtis fuit Doctor Angelicus (de quo infra fusè) qui item Virginis sanctificationem tribus quęstiunculis complectens quęrit in prima: *Vtrum B. Virgo fuerit sanctificata antequam Conceptio eius finiretur?* In 2. *Vtrum ante animationem fuerit sanctificata?* Ac in 3. *Vtrũ ante natiuitatem ex vtero?* Quo ordine dubiorum apertè deducitur, Angelicum Doctorem nomine Conceptionis nõ intellexisse animationem; nam postquam in 1. quæstiuncula asseruit, Virginem non fuisse sanctificatam antequam eius Conceptio finiretur, sequitur in secunda inquirere, *An saltem ante animationem?* Fatetur proinde, Conceptionem finitam fuisse ante animationem; ergo per D. Thomam nomine Conceptionis non venit animatio, sed carnalis conceptio, quæ cùm non sit actio instantanea, quę in instanti finiri queat, sicut animatio, sed successiua, ideo Aquinas vsus est illo loquendi modo, *Antequam finiretur eius conceptio.* in 3d. 3. q. 1. ar. 1.

811 Eodem modo loquitur in Tertia parte, vbi apertissimè cõstituit Conceptionem ante animationem, dicens: *Peccatum originale contrahitur ex origine, quod quidem fit, quando proles concepta animatur.* Priùs igitur per Angelicum fœtus concipitur, quàm animetur; Et: *Ante infusionem animæ rationalis proles concepta, nõ est culpæ obnoxia.* En vt apertè asserit, priùs esse prolem conceptam, quàm anima rationali donetur; ergo per D. Thomam, Conceptionis nomen solùm primam, ac carnalem Conceptionem sonat. q. 27. ar. 1. ar. 2. in C.

812 Clarissimè etiam id asserit in 3. argumento, quod est de festo Conceptionis; cùm enim in titulo articuli quæsiuisset: *Vtrum B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem?* pro parte affirmatiua sic arguit: *Non celebratur festum nisi de aliquo sancto; sed quidam celebrant festum Conceptionis B. Virginis; ergo videtur, quòd in ipsa sua Conceptione fuerit sancta; & ita quòd ante animationem fuerit sanctificata.* En tota nostra doctrina tradita, in summa per D. Thomam redacta. Si celebratur festum Conceptionis, inquit S. Thomas, debuerat Virgo esse sancta in sua Conceptione, & ante animationem, ergo per eundem S. Thomam, Conceptionis nomen apertè importat solam primam ac carnalem Conceptionem, & in hoc sensu tunc temporis festum Conceptionis celebrari; quod etiam aduertit Ioannes à S. Thoma celeberrimus Thomista, vt infra patebit.

813 In quo item sẽsu impugnasse Bernardum Conceptionis festum, apertè infert, idem Angelicus, sic: *B. Virgo nullo modo in suis parentibus sanctificari potuit,* num. 920.

suit, *sed neq ueinipso actu Conceptionis eius*, nempe carnalis; intendit enim hic S. Thomas item probare, Virginem non fuisse sanctam, seu sanctificatam ante animationem, hoc pacto: *Conditio enim personalis à parentibus in prolem non transit*, *nisi sit ad naturam pertinens*; *vnde grammatica patris in filium non transit*, *quia perfectio personalis est.*

814 Quod vt magis clarescat, sciendum est, aliquos ex antiquis, non solùm negasse in Virgine ipsum originale peccatum formaliter sumptum in anima (prout & nos negamus) sed etiã omne debitum in corpore inanimi, seu embryone, incurrendi ipsum originale peccatum; inde isti inferebant, asserebantque etiam ipsum Virginis embryonem fuisse sanctum adhuc ante ipsius animationem; atque adeò, sicuti reliquorum embryones, adhuc inanimes, dicebant ij ratione dicti debiti, carnem peccatricem, vitiosam, & vitiatam; sic è contrariò, auferentes dictum debitum ab embryone Virginis, consequenter vocabant illum adhuc inanimẽ *Sanctum*; sicque omnino Sanctam absolutè asserebant fuisse Virginem conceptam.

815 Ad quod probandum, alij putabant, partem illam sanguinis, qua compactum fuit Virgineum corpus, non fuisse à Deo inclusam in pacto inito cum Adamo; atque adeò peccante deinde Adamo, adhuc priuilegijs status innocentiæ gauisam fuisse, nec communi maledictioni vnquam subiectam, & consequenter (inferebant) dictam sanguinis partem, sanctam fuisse omni æuo transfusam ab Adamo vsque ad Ioachimum, Virginis genitorem.

816 Alij verò ad hoc probãdum asserebant, Ioachimum, & Annam, antequam conuenirent ad Virginem generandam, fuisse à Deo sanctificatos ac restitutos eleuatosque ad illum ipsum innocentię statum, in quo initiò fuerat Adam antequam peccasset, & consequenter (dicebant isti) Virginem conceptam fuisse absque vlla macula originalis peccati, ac proinde absque vllo debito illud contrahendi; quod quidem debitum, cùm item tunc temporis diceretur originale peccatum (vt sæpe dictum est, & infra fusiùs dicetur) inde asserebãt Virginis corpusculum inanime, & in ipsa prima conceptione carnali, absque originali peccato conceptum, ac Sanctum, sacroque cultu dignum; quibus apertè fauit Damascenus, dum ait: *O beatos Ioachimi lumbos*, *è quibus immaculatum semen fluxit*, patrocinans sane illis asserẽtibus, B. Virginem adhuc in lumbis parentum fuisse sanctificatam, modo iam dicto.

817 E contra *D.* Thomas cum reliquis, recognoscens in corpore Virginis inanimi debitum incurrendi originale peccatum, inde absolute docuit, Virginem ante animationem non potuisse sanctificari neque in se, neque in lumbis parentum; non primum, quia sanctitas, id est gratia sanctificans, recipitur in anima; non secundum, quia sanctitas personalis parentum non transit in prolem; vnde concludit cum D. Bernardo; *Et ideo B. Virgo in originali peccato concepta fuit*; *propter quod B. Bernardus ad Lugdunenses scripsit*, *Conceptionem illius non esse celebrandam.*

Cùm

818 Cùm verò D. Thomas subinde descendit quærere; An Virgo fuerit sanctificata ante animationem post conceptionem, S. Bernardi prorsus non meminit; satis sic innuens, B. Bernardum solùm inibi egisse, an Virgo fuerit sanctificata ante conceptionem in lumbis parentum, vel in ipso actu conceptionis, modo iam dicto. In eodem ergò sensu omninò intelligendi sunt, siqui fortè antiquorum, peccatum in Virginis Conceptione intercessisse docuerunt; quandoquidem dubium non est, in eodem sensu, ac significatione nomen Cõceptionis accepisse, quo tota antiquitate acceptum, satis ostensum est.

819 Hinc saluantur cum S. Bernardo reliqui Patres, qui prima fronte sibi non constare videntur, dum ex vna parte asserunt Virginis preseruationem ab originali peccato, & ex altera contendunt eandem Virginem in peccato conceptam fuisse; in primo enim dicendi modo loquuntur de instanti infusionis animæ, quod in presẽti materia nostrates absolutè dicunt Conceptionem; in secũdo autem loquendi modo, loquuntur de ipso primo actu formationis embryonis, quem antiquitus absolutè Conceptionem dicebant, vt ex supradictis patet.

820 Quod autem D. Bernardus apertè docuerit Deiparæ præseruationem ab originali peccato, satis supra monstratum est imò super illud Canticorum: *Quæ est ista, quę progreditur quasi Aurora consurgens*, Quasi huic Mariano triumpho plaudens, ita subdit: *Aurora semper noctem sequitur; nox præcedit Aurorum. Quid est autem nox frigida, & obscura, nisi originale peccatum? frigidum concupiscentiâ, obscurum ignorantiâ. Tu ergo processisti vt Aurora lucida, & rubicunda*, quia *superatis originalibus peccatis in vtero matris nata es lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis.* Ita tamẽ originale peccatũ superauit, quòd innocens ab illo permanserit sicuti, & ab actuali: *Innocens fuisti ab originalibus, & ab actualibus peccatis.*

ap.6. ser.4. in sal ibi.

821 Quare, sicuti non diceretur absolutè innocens ab actualibus peccatis, si vnquam sub aliquo actuali fuisset, ita neque absolutè innocens ab originalibus dici posset, si aliquando sub originali fuisset vnde sic concludit: *Cùm igitur tam clara auctoritates Diuinæ tuam ab vtero testentur innocentiam, quis vltra dubitet, Sanctam te, & immaculatam huic mundo progenitam?* Sancta igitur, & Immaculata fuit, iuxta S. Bernardum, progenita Maria, ergo necessariò absque macula originalis peccati.

822 Eadem mente idem S. Bernardus, in sermone cuius initiũ est: *Exultate fratres*; ita de Virgine fatur: *Germinat igitur virga Iesse de tortuosa radice generis humani, & Patriarcharum arbore, & in altitudinem, & rectitudinem erumpens omnem ignorat nodositatem, foliorũ tenebras nescit, frutificosa quæque nõ habet.* Si de tortuosa radice progenita Maria, omnem ignorat nodositatem, si nullas tenebras nouit, sanè necesse est, vt sine modo, & vmbra originalis peccati genita dicatur.

823 In alio item sermone comparans Deiparam cum Arca testamenti, ita ait: *De lignis verò Sethim condita est Arca, in qua thuribulum, manna, & virga sunt recondita; quia licèt Maria*

gia de patrum natura per peccatum vitiata duceret originem, praelecta tamen per Spiritum Sanctum, & praeseruata ad purum, Deum nobis protulit, & hominem. Nobilissima quidem sententia de praelectione, & de praeseruatione Deiparae, ne vitiata patrum natura coinquinaretur.

824 In eodem item sermone, quasi nouum mundum creatum à Deo in Virginis creatione meditans S. Bernardus, sic exorditur: *Priùs Altissimus sibi eam quasi mundum specialissimum creauit.* Sed quibus, quaeso, innixus fundamentis creatus est? Sanè in iustitia, & sanctitate: *Quam in iustitia, & sanctitate fundaret.* Si ergo primum Virginis fundamentum fuit iustitia, & sanctitas, in quibus asseritur à Bernardo creata, quid de mente eius dubitandum est? quis locus in eius creatione relinquitur peccato?

825 Ad haec docet S. Bernardus, Deum non solùm sanctificasse Virginem in Annae matris suae vtero, vt Ioannem, & Ieremiam, sed etiam alio sublimiori sanctificationis genere eã mundasse: *De singulari Virgine* (ait) *nulla sit ambiguitas, quin ipsa maternis circumsepta visceribus, sublimiori sanctificationis genere mundata sit.* Iam verò, sublimius genus illud sanctificationis nequit importare solam prioritatem temporis, vel gratiam abũdantiorem; plùs enim & minus non variant genus; debet ergo importare praeseruationẽ à peccato originali.

826 Neque obstat, quòd dicat, *Mundata sit*; siquidem propriissimè loquitur de Virgine quatenus de immundo semine, & in debito peccati fuit concepta; vnde etiam Angelicus Doctor docet: *Carnem foetus esse maculatam, & per coniunctionem ad eam maculari animam.* Et 1. sent. asserit, *inesse semini quoddã vitium*; Quod hauserat ex D. Augustino l. 2. de Nuptijs, & concup. Et D. Bonauentura concedit, posse intelligi, quòd Virgo fuerit ante animationem sanctificata, mundato scilicet semine, in quo erat contagium. cap. 2. q. 28. ar. 1. ad 4. in 3.

827 Similiter S. Bernardus super illud Genesis: *Ipsa conteret caput tuum* (vbi ad litteram sermo est de victoria ab originali peccato, vt supra satis dictũ est) apertè asserit eam Amazonem fuisse Mariam, subdens: *Cui haec seruata victoria est, nisi Mariae? Ipsa proculdubio caput cõtriuit venenatum.* Et iterum super illud Apocalypsis: *Signum Magnum, &c.* subdit; *Vnicus ille stultus, & totius stultitiae princeps, qui verè mutatus vt Luna, sapientiã perdidit in decore suo, sub Mariae pedibus conculcatus, & contritus miseram patitur seruitutem. Nimirum ipsa est quõdam à Deo promissa mulier, serpentis antiqui caput virtutis pede contritura.* c. 3. Pa. 2.

828 Docet item S. Bernardus, Angelos redemptos fuisse ex Christi meritis, non quidem post lapsum, sed nobiliori redemptione, nempe praeseruatiua ante lapsum, & ne in peccatum laberentur: *Qui erexit hominem lapsum* (ait) *dedit stanti Angelo, ne laberetur; sic illum de captiuitate eruens, sicut hunc defendens; & hac ratione fuit aequè vtrique redemptio, soluens illum, & seruans istum.* Asserit item B. Bernardus, alijque PP. passim: *Id quod vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas non esse suspicari tantae Virgini esse negatum.* Si ergo Angelis fuit concessũ praeseruari à lapsu, omnino Ser. 1. de Circ.

cum

eum S. Bernardo afferendum est, fas non esse suspicari, tantæ Virgini id ipsum fuisse negatum.

829 Tandem (ne immensus in vno sim S. Bernardo) probat Mellifluus, Innocentium II. nō autem Anacletum fuisse verum Ecclesię Pontificem ex eo, quia ita sibi persuasū habebat maior, & potior Catholicorum pars, Episcoporum, ac Principum: *Horum gloria specialis* (ait ipse) *& precipuè Sanctitas, & auctoritas, etiam hostibus reuerenda, facilè nobis, qui minorem, & meriti, & officij tenemus locum, aut errare secum, aut sapere persuasit.* Cùm igitur in hanc Immaculatę Conceptionis sententiam tota ferè Ecclesia propendeat, vtiquè eodem Duce S. Bernardo, hæc amplectenda est. Epist. 126.

830 Ceterùm, apparitionem illam S. Bernardi cum quadam macula in pectore, eò quòd cōtra Immaculatam Deiparę Conceptionem scripserat, esse merā fabellam confictam à quodam Nicolao ad aucupādum odium contra eundem S. Doctorem; fusissimè doctissimeque demonstrat Biuarius citatus; nisi quis velit, eam maculam ab Aduersarijs impingi S. Bernardo, dum contendunt, eum in Epistola ad Lugdunenses contra Immaculatam Deiparæ Conceptionē scripsisse. lib.1. §.5.

831 Probat item dictus Biuarius, & quidem satis piè, eiusdem D. Bernardi precibus specialē Ordinem Immaculatę Conceptionis fundatum in Ecclesia, sub eiusdem Bernardi instituto, (de quo infra fusè) vnumque ex præcipuis festiuitatis, ac mysterij Immaculatæ Conceptionis defensoribus, ac patronis in conspectu Diuinę Maiestatis esse S. Bernardum; eiusque meritis, ac specialibus intercessionibus, eximios sententiam hanc progressus in Ecclesia fecisse. ..§.13.

832 Orationibus item eiusdem S. Bernardi piè tribuit reuelationem factam Petro Villariensis Monasterij Conuerso eiusdē Ordinis ab eadem Virgine de eodem Mysterio, prout enarrat Ioannes de Assignies, sic: *Tertia die à festo S. Nicolai, calorum Regina, Angelorum Domina & Cisterciensis Ordinis aduocata specialis, apparuit ipsi Petro, & dixit: Fili mi, dies ista dedicata est vni ex meis festiuitatibus; expedit igitur vt in ea specialiùs meis laudibus intentus assistas, quàm in alijs diebus.* lib.3 .10.23

833 *Ille verò respondit: O Domina mea, hactenus ignoraui festiuitatem istam; deinceps tamen, vita comite, eam memoriæ mandabo, ac deuotè, quoad desuper datum fuerit, celebrabo. Facta autem inquisitione, accepit illam diem, tertiam à S. Nicolai festiuitate, id est 8 Decembris, in Kalendarijs consecratam esse Conceptioni eiusdem Virginis quare eam singulis annis deinceps celebrare curauit singulari quodam affectu lætitiæ, & deuotionis.*

834 *Sed quo fructu? Plerumque in ea festiuitate reuelationibus, ac consolationibus cœlestibus donatur à Domino, quæ verbis exprimi nequeunt. Quadam die Cōceptionis, dum in Ecclesia exercitiorum suorum gratiâ interesset, subitò raptus in spiritu ad Domini Iesu Christi, & eius sanctissimæ matris conspectum adductus est, ibi monet eum Dominus ne desistat ab incepta deuotione, & quā erga Virginem Matrem suam gerebat, fidelitate; & quòd pro certo sciat sibi gratissimam rem facere, præfatum seruitium, & ho-*

Carth. Latius de Immac. Concept.

norem impendens Matri suæ.

835 Nil mirum ergo, si totus Cisterciensis Ordo Immaculatam Virginis Conceptionem tam cordialiter veneretur; ac specialiter in Monasterijs Congregationis obseruãtiæ Regnorũ Hispaniarũ, per omne Sabbatum fit processio in honorem eiusdem Conceptionis, vt sic sui S. Patris Bernardi erga V. Deiparam hæredes esse videantur; vt refert Biuarius eiusdem Ordinis, qui non minori affectu in lucem edidit Opus, cuius titulus est: *SS. Patres vindicati à vulgari sententia, quæ illis in controuersia de Immaculata Virginis Conceptione imputari solet.* Et: *Testimonia grauia, & antiqua pro Immaculata B. Virginis Conceptione.*

836 Eiusdem Ordinis fuit Alanus, Doctor celeberrimus, qui de eodem Conceptionis Mysterio sic cecinit in Anticlaudiano.

Nescia spineti florens rosa, nescia culpæ;
Gratiæ fons, expers limi, lux nubila pellens.

837 Item Magister Fr. Franciscus Crespus in lucem edidit: *Tribunal Thomisticum*, in quo præcipuè demonstrat, D. Thomam Aquinatem nunquam cõtra Immaculatam Viginis Conceptionem scripsisse. Fuit hic olim Abbas Montisserrati eiusdem Ordinis S. Bernardi, ac deinde supradictæ Congregationis Visitator Generalis; ac anno 1653. in eodem Monasterio Montisserrati solemniter emissum est votum, eandem Immaculatam Conceptionẽ defendẽdi. Fuit etiam huic Mysterio addictissimus M. Fr. Benedictus de la Serna, eiusdem Congregationis Generalis meritissimus.

Ac tandem Philippus III. ad eiusdem Mysterij caussam suo nomine agendam cum Paulo V. Pont. Max. Fr. Placitum de Tosantos legauit, tunc eiusdem Benedictinæ Cõgregationis Generalem, ac deinde Episcopum Zamorensem.

838 Scitu etiam dignũ est, quod circa hoc idem Mysterium accidisse in Cælestinorum Religione enarrat Solerius in Opusculo de Veneratione, & inuocatione Sanctorum, apud Serranum Episcopum Acernẽsem, l. 2. c. 13.
sic: *Hoc vnum fuit quod religiosis Patribus visum fuit satis admirandum, qui cùm ex diuersis Cænobijs Parisium conuenirent ad generale conuentum ibi celebrandum, vnumquemque illorum separatim hic Fr. Nicolaus rogauit vt cùm esset in capitulo vnà cum alijs, sibi liceret annuere, quòd Deiparæ Immac. Conceptionis octaua dies in eius laudem vnoquoque anno in toto Cælestinorum Ordine celebraretur, sed licèt quilibet hoc se facturum abnegasset, dicens: sat esse quòd ipsius Conceptionis festum in vniuersa Cælestinorum Religione solemniter obseruaretur, ipse tamen Dei gratia, & eius Matris auxilio fretus, dũ illi omnes essent in vnum congregati, coram eis iterum rem hanc proposuit, ac mox cuncti vna voce consensere; itaque ab illhinc in hanc vsque diem Octaua dies Cõceptionis Deiparæ in cunctis Cælestinorum Ecclesijs semper fuit celebrata.*

839 *Ceterùm hic Frater animaduertens se id tandem obtinuisse, quod iamdudum peroptauerat, magno fuit delibutus gaudio, & ingressus viridarium, inde rubicundam rosam excerpsit, quam ante Deiparæ imaginem (nonnullis ex suis religiosis cernentibus)* re-

reuerenter apposuit, dicens: Benigna Mater, si hoc, quod hodie in nostro generali Capitulo pro tuo honore fuit statutum, est tibi gratum, hunc florem, anno reuoluto ad hanc vsque diem in hoc conspicuo vigore, ac fragranti odore, in quo nunc conspicitur, tua benignitas conseruare dignetur. Multi ex religiosis florem illum in sequenti anno, & tali die, quo ibi fuerat affixus, viderunt aquè virentem, ac redolentem, ac si tunc fuisset selectus ab horto, vt illi ijdē religiosi mihi retulerunt, asserentes semet hoc vidisse miraculum.

840 Eiusdem Patriarchæ Benedicti gloriosissimæ filiæ Hildegardis, S. Gertruda, Mechthildes, ac S. Francisca Romana de Immaculata Deiparæ Conceptione, Diuinas reuelationes accepere, vt infra fusiùs dicetur. *Pæa. 35.*

841 Deuotissimus verò Gerson, eiusdem Cęlestinorum Ordinis, & Cancellarius Parisiensis, non solùm idem Mysterium docet, sed etiam his verbis conuincit: *Se. de Cōc.* *Cùm tu summus Princeps velis habere Matrem carnaliter in terra, illi certè debebis honorem, obedientiam, reuerentiam, & seruitium; nunc autem appareret, illam legem non bene adimpleri, si in huiusmodi abominatione, immunditia, & subiectione peccati originalis, aliquo tempore permitteres illam, quæ esse debet palatiū totius puritatis.* Imò neque hoc ipse contentus, audi quid addat: *Fomes peccati in Maria extinctus fuit, quod Paulus peccatum appellauit, vt vel peccati nomen ab ipsa proculesse crederemus, nedum peccatum ipsum.* Vnde super *Magnificat*, sic docet: *Maria à necessitate contrahendi originale peccatum præuenta, & priuilegiata fuit.* Vbi nota, quòd non dixit, præuenta fuit, ne originale peccatum contraheret, sed dixit, præuenta fuit à necessitate contrahendi originale peccatum; nempe libera fuit à debito proximo, iuxta supradicta. *r. 4.*

842 Idem Mysterium docuit Federicus Nausea Episcopus Viennensis, Ordinis Carthusiani, Homil. 81. centuriæ primæ, sic: *Omnes filiæ humanæ in peccato sunt conceptæ, Maria tamen Sanctissima Virgo per legem gratiæ Immaculata mansit.*

843 Similiter Nicolaus Tedeschi Archiepiscopus Panormitanus, Abbatis tamen nomine notior, qui Concilio Basiliensi interfuit; agens de festo Conceptionis, referens primò longam altercationem circa hoc inter FF. Minores, & FF. Prædicatores, subdit: *Credendum est, Deum ab hac obligatione* (peccati originalis) *absoluisse à principio B. Virginem, ex qua debebat carnem assumere, &c.* *1. p. l. 2. De*

844 Idem docuit Ludouicus Blasius, in libro, qui inscribitur: *Sacellum animæ fidelis*, his clarissimis verbis: *Quando nobilissima anima B. Virginis à Deo creata, & illius sanctissimo corpusculo, citra originalis culpæ contagionem infusa fuit.* *cap. 4.*

845 Picus Carthusianus super illud Canticorum, *Tota pulchra*, &c. subdens: *In omni re, loco, & tempore, quia contracti originalis, aut commissi, vel lethalis, vel venialis macula non fuit in te.* *cap. 4.*

846 Similiter Dionysius Richelius item Carthusianus, B. Alcuinus, Arator, Trithemius Abbas, Henricus de Hassia, Angelus Manriquez, Augustinus Lācelottus; & ne sermonem longiùs protraham, sicuti sacra hæc Religio fuit omni æuo Ma- *Rep. Pet. Mss fol. 263.*

riani cultus norma, ita præsentis Mysterij semper extitit propugnatrix, prout absque dubio videre esset in omnibus vigintiquinque millia voluminib' per quindecim fere millia Benedictinos *Doctores* in lucem omni ęuo editis, nisi temporum edacitas hoc nobis inuidisset.

847 Deueniam nunc ad duos reliquos latinæ Ecclesiæ Doctores, nempe Angelicum, ac Seraphicum, idem Immaculatę Cōceptionis Mysterium gloriosissimè propugnantes.

Pœan Vigesimustertius

Angelici Doctoris D. Thomæ Aquinatis.

848 ILlustrissimus Iustinianus eiusdē Illustrissimi Prædicatorum Ordinis, disertissimè asserit, *Clariùs præ omnibus antiquioribus Patribus, mysteriū hoc de immaculata Virginis Conceptione docuisse Aquinatem.* Quomodo enim Angelica Salutatione enutritus Aquinas, angelicamq; æmulatus puritatem (vnde iurè Angelici nomen adeptus) Angelicam puritatem, Angelorum Reginæ denegaturus erat?

Opusc. de Imm. Conc. 718.

849 Et quidem, ipsam Angelicā salutationem explicans ipsemet Angelicus *Doctor*, luce clariùs, Marianam Conceptionem nobis acclamat immmaculatam: *Maria* (ait) *purissima fuit quantùm ad omnem maculam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*. Qui locus vel diminutus, vel mutatus, vel truncatus in nouis codicibus reperitur; at Salmeron in Epist. ad Romanos asserit, Cardinal. Turrecrematam, illā verba tāquam S.Thomę amplexum fuisse.

850 Idipsum in primo sententiarum Dist. 44. ar. 2. disertissimis verbis sic scholasticè demōstrat: *Puritas* (ait S.Doctor) *intenditur per recessum à contrario; & ideo potest aliquod creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis sine vlla contagione peccati, & talis fuit puritas B.Virginis, quæ à peccato originali, & actuali fuit immunis; fuit autem sub Deo, inquantùm erat in ea potentia ad peccādum.* Hinc Guttierrez doctissimus Dominicanus bene obseruat, quod: *S.Thomas omnium Doctorum Scholasticorum primus publicè piā opinionem docuit, vt patet ex distinctione 44 libri 1. sententiarū, vbi expressis verbis asserit, Virginem Beatam immunem fuisse tam actualis, quàm originalis peccati.*

cap. p. consl. q. 13. a. 15.

851 Cum toto tamen hoc contendit Syluester, ab Angelico concedi hic quidem Virgini ab originali immunitatem, non tamen (ait) pro omni tempore, seu non pro omni & quolibet instanti: *Nota qualiter ignorantes* (ait Syluester, satis arroganter) *aut maligni super illo verbo faciunt festum, volentes ex eo habere, quòd B.Virgo fuit sine originali concepta secundùm S. Thomam; sed S.Thomas intēdit, quòd aliquando fuit immunis, scilicet quando fuit Mater Domini, vel adhoc præparata, sed non semper.*

852 Verùm interpretatio ista Syluestri est prorsus reijcienda, vt ineptissima doctoque viro omnino indigna. Primò quia iuxta istam Syluestri interpretationem, nō solùm Ioannes *Baptista*, sed etiam quilibet baptizatus posset dici à peccato originali

ginali immunis, vt patet; quod & falsum est, neque quid proprium, ac speciale hic de *B.* Virgine Angelicus doceret.

853 Secundò, quia Angelicus absolutè prædicat immunitatem Mariæ ab originali peccato, ergo pro quocunque tempore, ac pro quolibet instanti fuit per Angelicum Maria immunis ab originali peccato.

854 Tertiò, quia Angelicus eodem prorsus modo loquitur de immunitate Mariana à peccato actuali, quàm à peccato originali, ergo per Angelicum eodem prorsus modo erit immunis à peccato originali, quam ab actuali: sed ab actuali fuit omnino immunis B. Virgo, ac pro quocunque instanti (vt de fide sanctum est) ergo similiter erit omnino immunis, ac pro quolibet instanti à peccato originali.

855 Quartò, quia non diceret S. Doctor: *Qua nihil purius esse potest*; nam si Virgo, adhuc per vnicum instans originali macula fœdata fuisset, iam aliud purius dari poterat, nempe si Virginis anima simul cum sanctificante gratia creata fuisset, neque pro vllo instanti cum peccati macula fuisset; atque adeò omnino fatendum est, iuxta Angelici doctrinam, in gratia fuisse animam Virginis creatam, & consequenter pro nullo instanti fuisse vlla peccati macula, fœdatam.

856 Quintò, quia per Doctorem Angelicum; Mariana puritas fuit puritate Diuina inferior ex eo solùm, quia Maria, vt pura creatura, habuit potentiam ad peccandum; ergo S. Doctor intendit omnino in Maria excludere actu, ac de facto inueniri peccatum.

857 Similiter S. Doctor explicãs D. Pauli Epistolas ad Galatas, postquàm docuisset, nullam inueniri mulierem omnino à peccato immunem, saltem ab originali subdit: *Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo Maria*, Prout vniformiter legitur in quatuor impressionibus, prima Parisijs anno Dom. 1529. Secunda an. 1535. Tertia an. 1541. ac Quarta Venetijs an. 1555. Eccl. c. 7. l. 6. in c. 3.

858 Iuuat totum hoc distinctim adnotare, eò quia Fr. Remigius Florentinus an. Dom. 1581. iterum typis mandans Antuerpiæ, dictam Angelici Operam, truncauit vltima supradicta Angelici verba, tam manifestè fauentia immaculatæ Deiparæ conceptioni, afferens: *malè in Veneta editione fuisse apposita*. Quod sanè tam perfricta fronte non asseruisset, si reliquas supradictas editiones pariter loquentes, labore patiens ipse legisset, prout eruditè adnotauit Fr. Iacobus Albertus Castrensis item Thomista, qui inde iurè reijcit Remigij editionem, reliquas verò supradictas antiquiores amplectitur, vt legitimum Angelici partum; sicque in margine præmonet Lectorem: *Vide hic, esse de mente D. Thoma, nullum habuisse peccatum B. Virginem.*

859 Et quidem, vltima hæc Angelici auctoritas, præ omnibus alijs eiusdem Doctoris auctoritatibus, magni facienda est, eò quia S. Doctor (vt eius Angelicæ vitæ Scriptores testantur) *Natu maior explicuit epistolas Pauli*; atque adeò, explicatio hæc epistolarum summi Doctoris ex tribu *Beniamin*, pro *Beniamino* partu Angelicæ doctrinæ Aquinatis habenda est.

860 Hoc ipsũ Immaculatæ Conceptionis Marianæ Mysterium aper-

apertè colligitur ex eiusdem Aquinatis principijs, & quidem primò satis bene docet S. Doctor, *Ecclesiam non celebrare, imò neque celebrare posse festum, nisi de Sancto, seu de re sancta*: Ageiam, sed Ecclesia maximo cultu celebrat festum Conceptionis Mariæ, ergo conceptio Mariæ sancta fuit; seu, quod idem est, Maria in sua conceptione sancta fuit, & gratiâ sanctificante, prædita; & cõsequenter absque vlla peccati macula. Quod autẽ Ecclesia celebret ipsissimum instans conceptionis Mariæ, infra latiùs demonstrabitur. 3.p.q.27.

871 Docet vlteriùs S. Doctor, *Deum non permisisse in Maria neque legalem immunditiam*, quę vtiquè absque vllo peccato esse poterat; ergo multò minùs permissurus erat in eadem Virgine originale, quod veram, ac propriam habet rationem peccati; vt fide sanctum est. Pag.37.

862 Vult similiter idem S. Doctor, *Deum nõ permisisse in eadem Virgine fomitem*, vtpotè ex originali peccato maculam; igitur multò minùs permissurus erat in eadem B. Virgine ipsum originale peccatum, vtpotè veram, ac realem in suo fonte maculam peccati.

863 Vltrò demùm concedit S. Doctor, nunquam B. Virginem maculatam fuisse vllo, quamuis leuissimo, actuali peccato, eò quia, ait, id in Filij dedecus cessisset; ergo similiter dicendum erit, cum eodem S. Doctore, longè potiori iure nunquam eandem B. Virginem fœdatam fuisse originali peccato, vtpotè in longè maius Filij dedecus cedente; originale enim, vile Diaboli mancipium reddit, Dei inimicum statuit, è cælesti Patria eliminat; actualia verò, si leuia, minimè. 3.p.q.27. ar.4.

864 Hinc Ioannes à S. Thoma; celeberrimus Thomista, ad satietatem demonstrat, D. Thomam semper pro immaculata Virginis conceptione stetisse: *Si B. Virgo (ait) præseruata est à culpa originali, dummodò in persona habuerit debitum, nil contra S. Thomam.* Quomodo autem S. Doctor in ijs locis, quibus contrarius sibi videtur, loquutus sit de solo debito incurrendi originale peccatum, & non de ipso peccato originali, infra satis. to.1.in.1.p. dist.2.prog.

865 Mitto hic ex eisdẽ Aduersarijs non paucos asserentes, quòd, si D. Thomas nunc viueret, vtiquè nostram sententiam doceret. neq; immeritò, primò quia S. Doctor colligit, Natiuitatem Virginis esse sanctam, eò quia sacro ritu ab Ecclesia vniuersali colitur; ergo cùm, saltẽ nunc eodem sacro ritu ab Ecclesia vniuersali celebretur eiusdem Virginis Conceptio, consequenter, si S. Doctor nunc viueret, certò certiùs Virginis Conceptionem, vt sanctam cõcelebraret, adoraret. Doceт q; similiter idem S. Doctor, sanctitatem cum religione esse eamdem, atque adeò cultus, qui à religionis virtute procedit, in obiectum sanctum referri debet, consequenter Virginis conceptio, cùm sit iam obiectum Ecclesiastici cultus, vtiquè sancta ab Angelico, si nunc viueret, assereretur. 3.p.q.27. ar.1. 2.2.q.81. ar.vl.

866 Secundò quia fatentur vnanimes discipuli S. Thomę, eum semper submisisse proprium sẽsum Ecclesię sensui; atque adeò, cùm Tridentinum sess. 5. in decreto de peccato originali à se facto asserat, non includi B. Virginem sed obseruandas esse bullas. Sixti 4. consequenter id ipsum assereret Angelicus quod as-

asserit Tridentinum, quod est ipsissima Ecclesia in spiritu Sancto legitimè congregata.

867 Tertiò quia S. Thomas semper plurimorum, ac grauissimorum Patrum adhæsit opinioni; iam verò dicta hæc Tridentini de Virgine exceptio, vtiquè est totius Ecclesiæ vniuersalis legitimè in spiritu S. cógregatę, ergo potiùs S. Doctor sequeretur dictam Tridentini exceptionem, quàm paucissimorum sententiã.

868 Quartò Demum docet S. Doctor, ab Ecclesia non celebrari festum, nisi de re sancta, vt dictum est; atque adeò cùm ab Ecclesia tam solemniter celebretur Virginis Conceptio, consequenter, si Angelicus nunc viueret, absque vllo dubio sanctã, immaculatamq; affirmaret Deiparę conceptionem. Valde tamen equidem demiror, eos non exequi, quod S. Doctorem certò facturum, concedunt.

869 Absolutè tamen dicendum est, S. Doctorem, non solùm si nunc viueret, nostram sententiam docturum, verùm etiam nunquam oppositum docuisse. Quod vt luce clarius fiat, paulò accuratiùs perpendenda est Angelici Doctoris doctrina, qua Aduersarij cataphracti contra nos procedunt.

870 Et quidem præcipuus textus, satisque celeberrimus Angelici Doctoris est Articulus secundus Quæstionis vigesimæ septimę eius Tertię partis, vbi S. Doctor ex doctrina à se ibi tradita, sic concludit: *Nihilominùs B. Virgo contraxit originale peccatum.* Non tamen in eo sensu, in quo AA. putant, sed in alio longè diuerso, nempe in solo debito, prout ex sequentibus satis superque constabit.

871 Querit igitur in citato Articulo S. Doctor: *Vtrum B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem*; Quod idem est, ac quęrere [An embryo, seu corpusculum illud *B.* Virginis fuerit sanctum, seu habuerit aliquam sanctitatem, antequam animę vniretur] nam cùm anima teneat se ex parte prędicati, consequẽter solum corpus inanime Virginis remanet pro subiecto talis propositionis, ac propositę quęstionis; atque adeò conclusio S. Doctoris, siue negatiua, siue affirmatiua, supra idem corpus inanime cadere debet.

872 Sed quid inde, quæso vos, sapientissimi Aduersarij? nostra enim controuersia est (vt peroptimè vos calletis) An *B.* Virginis anima, in eo instanti, quo fuit à Deo creata, fuerit simul cum sanctificante gratia, necne; & quidem vos mordicus pernegatis, nos verò piè affirmamus, iniurando contendimus, & vsque ad effusionem sanguinis confitemur. Cùm igitur in dicto articulo quęrat S. Doctor, An corpus inanime Virginis, seu antequàm eius animę vniretur, fuerit sãctũ, necne; vtique talis quęstio S. Doctoris neque vobis prodest, neque nobis quicquã obest.

873 Hinc, cùm hic S. Doctor concludit: *Ergo B. Virgo contraxit originale peccatum*, necessariò dicendum est, eum non loquutum fuisse de peccato originali formaliter sumpto, & in se; nam ea materia inanimis, seu embryo, erat prorsus incapax tam peccati, quàm gratiæ sanctificantis, & habitualis, vt satis patet; sed solùm de debito siue proximo, siue remoto, contrahẽdi ipsum originale peccatum formale; quòd debitum tunc temporis satis communiter etiam peccatum originale dicebatur

batur (sed quidem satis impropriè) alioqui S. Doctor inconsequenter loqueretur, quod dici nequit de tanto Doctore.

874 Verùm, vt meridiana luce clariùs appareat, ibi S. Doctorem solùm loqui de corpore inanimi Virginis; solumque debitum contrahendi originale peccatum, vocasse absolutè peccatum originale (iuxta tunc vsitatissimum loquendi modum, vt dixi) afferam in medium fidelissimè omnia argumenta, quæ priùs, more suo, sibi obijcit S. Doctor, eorumdemque argumentorum solutiones pro se ab eodem S. Doctore ibidem allatas.

875 Et quidem, vt vis istorum argumẽtorum, ac simul responsionum S. Doctoris, meliùs percipiatur, breuiter prẹnotãdum puto, aliquos ex antiquis, non solùm negasse in *B. Virgine* ipsum peccatum originale formaliter sumptum in anima (vt nos negamus) sed etiam omne debitum in corpore incurrendi ipsum peccatum originale; atque adeò docebant, B. *Virginem* neque de facto contraxisse originale, neque contrahere debuisse.

876 Ad quod probandum, duplici via incedebant, prout supra etiam adnotaui, *alij* enim dicebant, partem illam sanguinis, qua formatum fuit *B.* Virginis corpus, seu embryo, non fuisse inclusam à Deo in pacto cum Adamo, inito; atque adeò nunquam communi maledictioni naturę humanę fuisse subiectam & consequenter (inferebant) sanctam dictam partem sanguinis fuisse omni æuo transfusam ab Adamo, vsque ad Ioachimum *B.* Virginis genitorem. Inde sanctum dicebant Virginis corpusculum, seu embryonem, etiam antequàm ab anima informaretur, & animaretur; nam cùm ipsummet debitum contrahendi originale peccatum tunc temporis diceretur absolutè originale peccatum (vt dictum est, ac meliùs infra) ex vna parte; ex altera verò parte, tale debitum radicetur (vt ita dicam) in embryone, consequenter, sicuti aliorum em- *num. 888. 889. 890.* bryones, adhuc inanimes, ex vi precisè talis debiti (cùm in carne inanimi, neque peccatum, neque gratia sanctificans seu sanctitas possit formaliter inesse) dicebant carnem peccatricem, vitiosam, & viriatam, seu carnem peccati; è contrà, auferentes ab embryone Virginis, modo dicto, dictum debitum, vocabant eundem embryonem, adhuc inanimem, *Sanctum*; sicque omnino Sanctam, absolutè asserebant, fuisse Virginem conceptam.

877 *Alij* verò, ad id *ipsum* probandum, asserebant, Ioachimũ, & Annam B. Virginis parentes, antequàm coniugaliter conuenirent ad *Dominam* nostram generandam, fuisse à Deo positos in eodem innocentię statu, in quo fuerat Adam antequam peccasset, fructumque vetitum comedisset; hinc similiter inferebant isti, eam sanguinis, seu seminis particulam, qua formatum fuit Virginis corpusculum, sanctam fuisse, atque adeò consequenter asserebant, appellabantque etiam Sanctum Marię corpusculum, seu embryonem, adhuc inanimem, & antequàm ab anima informaretur, modo iam dicto, &c.

878 Inde vlteriùs inferebant, B. Vir-

Virginem, non solùm in se ipsa fuisse semper sanctam, tam post animationem, quàm etiam ante eius animationem, modo iam dicto; verùm etiam fuisse sanctam adhuc in lumbis Parẽtum, vt apertè innuit D. Ioannes Damascenus, cùm ait: *O beatos Ioachimi lumbos, è quibus immaculatum semen fluxit.* Imò ipsemet id innuit D. Thomas in hoc eodem articulo, vbi ex illo Diui Pauli: *Si radix sancta, & rami*; sic infert Angelicus contra se: *Potuit ergo B. Virgo sanctificari in suis parentibus ante animationem.* Et in responsione ad idem argumentum, id ipsum innuit, dùm pro se concludit: *Et ideò si parentes B. Virginis fuerunt mũdati à peccato originali, nihilominus, &c.*

879 Ex supradictis igitur vtriusque sententiæ dicendi modis, conueniebant ij in conclusione, asserentes, Virginem fuisse sanctam etiam ante animationem; hoc est, corpus Virginis, etiam ante infusionem animæ fuisse sanctum; quæ quidem sanctitas corporis inanimati, nihil aliud importare poterat, nisi immunitatem à debito contrahendi originale peccatum, vt dictum est; eò quia sola anima, & non caro potest esse subiectum peccati formaliter sumpti (vt etiam dictum est) ita & sanctitatis, item formaliter sumptæ.

880 Istorum ergo opinionem scholasticè impugnaturus D. Thomas, posuit statum Quæstionis discutiendæ, sic: *Vtrum B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem*; Quod idem est ac quærere [An corpus B. Virginis inanime, seu antequàm anima infunderetur, habuerit aliquam sanctitatem] vt patet, & supra etiam dixi. Hæc igitur Quæstionis statu posito; quatuor argumenta pro Aduersarijs deinde affert S. Doctor, vt sui moris est.

881 Et quidem primò sic à pari argumentatur pro Aduersarijs, contra se, à minori ad maius, S. Doctor: *Videtur* (ait) *quòd B. Virgo sanctificata fuerit ante animationem*; & hoc ex eo, quia & Ioannes Baptista, & Ieremias videntur fuisse sanctificati ante eorum animationem; inde infert Angelicus pro Aduersarijs: *Ergo multò magis B. Virgo ante animationem potuit sanctificari.* Negat tamen Angelicus dictum absumptum, & sic etiam consequentiam.

882 Ratio autem Angelici Doctoris (& quidem euidens) est; quia gratia sanctificans, in qua consistit omnis sanctitas, vtquid spirituale, exigit consequenter necessariò subiectum spirituale, vt est in homine anima rationalis; atque adeò nisi adueniat anima in hominem; nulla prorsus sanctitas poterit in eo haberi. Hinc euidenter concludit S. Doctor, neque Baptistam, neque Ieremiam, neque ipsam B. Virginem habuisse aliquam sanctitatem ante animę infusionẽ. Sed quid quæso contra nos, solùm loquentes de instanti quo infunditur anima, & nullo modò de tempore antecedenti?

883 Secundum S. Doctoris argumentum procedit ex cõuenientia; eò quia (ait) conueniens fuit, vt daretur Virgini omnis illa maior puritas, quæ sub Deo est; *Sed maior puritas* (subdit) *fuisset B. Virginis, si nunquam anima eius fuisset inquinata contagio originalis peccati*; ergo (cõcludit pro eisdem AA.) *hoc ei præstitum fuit, vt antequàm animaretur, caro eius sanctificaretur.*

884 Verùm, antequàm referam, quomodo S. Doctor huic argumento respondeat, diluendum breuiter est, cur S. Doctor, apertè loquens de corpore inanimi Virginis, an habuerit sanctitatem originalem, necne (vt dictum est) transeat in præsenti ad sãctificationem animæ eiusdem Virginis, sic *Sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nunquam anima eius fuisset inquinata contagio originalis peccati*? Potius certè debuerat dicere, *Sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nunquam Caro eius fuisset inquinata &c.* vt sic aptiùs deinde concluderet: *Ergo hoc ei præstitum fuit, vt antequàm animaretur, caro eius sanctificaretur*; Quis profectò non diceret fuisse sic magis genuinum hunc dicendi modum?

885 Nolo equidem cum non paucis asserere, fuisse hũc Aquinatis locum ab AA. vitiatum, (prout ex supradictis satis patet, magisque ex dicendis patetebit) sed potius lubet, vim veritatis patefacere, fortassis Aduersariorum astu in apertissimum mysterium se transformantis.

886 Age iam; nequiuit Angelicus Doctor statum propositæ à se Quæstionis derelinquere, & ad alium puerilìter prosilire impertinentem; nam S. Doctor in hoc secundo argumento, totus est in probando, quòd si caro Virginis fuisset sancta, & non coinquinata contagio originalis peccati, hoc est, si non habuisset supradictum debitum, &c. vtiquè maior puritas (vt ipsemet benè concludit) fuisset in B. Virgine; patet, quia tunc fuisset in Virgine omnimoda immunitas, & ab originali, & etiam ab omni debito, prout fuit in ipso Christo, qui neque originale contraxit, neque vllum vmquam habuit debitum illud contrahendi. Quarè si S. Doctor ad hoc probandum assumeret, quòd Virginis anima non fuit coinquinata contagio originalis peccati, si originale peccatum sumpsit pro ipso originali peccato formali, seu formaliter sũpto quatenus importat priuationem gratię aliũde debitæ &c. si Adam stetisset; sic nihil pro suo intento concluderet S. Doctor; nã ex eo quòd anima Virginis nõ fuerit coinquinata originali peccato formaliter sumpto, non sequitur, quòd non habuerit debitum (saltem remotum) illud contrahendi, vt patet, & meliùs infra patebit.

887 Necessariò igitur S. Doctor, cùm ait: *Sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nunquam anima eius fuisset coinquinata contagio originalis peccati*; nomine, *originalis peccati*, intelligere debuit dictum Debitum contrahendi originale peccatum, etiam in eius anima; vt sic directè, & consequenter concludat, quod hic intendit, vt dictum est. Quod quidem debitum, sub nomine originalis peccati sumptum, correlatiuè correspondet peccato originali in carne Virginis inanimi, quod nequit esse, nisi ipsum debitum, vt probatum est.

888 Et vt semel aliquando vlterius constet, à Patribus hoc ipsissimum Debitum contrahendi originale peccatum, dici absolutè, *Originale peccatum*; audiãt AA. Anselmum id apertissimè docentem. Quærens igitur S. Doctor Anselmus, cur homo cùm primò concipitur, nempe inanimis adhuc, dicatur tamen peccator, & in peccato conci- l. de Conc. Virg. c. 3.

l. de Conce. Virg. c. 7. pi? Respondet, ex eo quia ab ipso semine, & in ipsa conceptione, ex qua incipit homo esse, accipit necessitatem, vt cùm habebit animam rationalem, habeat peccati immunditiam.

889 En verba formalissima Anselmi: *Quaeram* (ait) *si possum, quomodo, quamuis non statim ab ipsa Conceptione sit in infantibus peccatum, de immundo tamen semine, in iniquitatibus, & peccatis concipi dicantur?* Respondet Anselmus: *Saepe Diuina Scriptura asserit aliquid esse, quando non est, quia certum est, futurum esse. sic quippe Deus, Adae de ligno vetito dicit. In quacunque die comederis ex eo, morte morieris. non quòd eodem die mortuus sit, sed quod illa die necessitatem accepit aliquando moriendi. Simili modo de immundo semine in iniquitatibus, & peccatis concipi potest homo, non quòd in semine sit immunditia peccati, & peccatum, siue iniquitas, sed ab ipso semine, & in ipsa conceptione, ex qua incipit homo esse, accepit, necessitatem, vt cùm habebit animam rationalem, habeat peccati immunditiam.*

890 *Patet igitur* (concludit idem Anselmus) *quomodo & in infantibus non statim ab ipsa conceptione sit peccatum, & nihilominus vera sint, quae de Diuina scriptura apposui, quippe non est in illis peccatum quia non habent voluntatem, sine qua peccatum non inest, & tamen dicitur inesse, quoniam in semine trahunt peccati, cùm homines iam fuerint, necessitatem*. En quomodo D. Anselmus, dictam necessitatem incurrendi in peccatum originale (quam communiter dicimus, *Debitum*) apertissimè vocat absolutè peccatum, vt supra etiam adnotaui.

891 Hinc non est mirum, si Patres, aliquando apertissimè docentes, *Deiparam* non contraxisse originale peccatum, alibi tamen asserant, eamdem B. Virginem, fuisse in peccato conceptam; nulla quidem adest contradictio, sed est solùm varietas in modo loquendi nam si sumatur peccatum originale formaliter, hoc est, vt importat priuationem, & despoliationem iustitiae originalis, alioqui nobis debitam, &c. modo dicto; tunc verissimum est, B. Virginem non incurrisse originale peccatum. Si verò nomen peccati originalis, sumatur pro necessitate iam dicta, seu debito (saltem remoto) incurrendi ipsum originale, tunc dicendum est B. Virginem cõceptam fuisse cum originali, ad differentiam Christi D. etiam absque tali debito concepti, vtpotè concepti virtute Spiritus Sancti, & non via naturali, vt Virgo; atque adeò non solùm ipse de facto non incurrit originale, sed neque vllo modo debebat incurrere.

892 Habetur etiam ęquiuocatio in ipsomet Conceptionis nomine, quod aliquando sumitur pro prima conceptione hominis, nempe embryonis inanimis; (vt supra etiam adnotaui) quę contingit aut eodem die quo mulieres viris permiscentur, aut omnino in paucis (vt docet artis medicae Princeps Hippocrates) & in hoc sensu, verissimum est, (vt dixi) Virginis conceptionem fuisse cum originali, nẽpe, cum debito dicto, saltem remoto; nam embryo inanimis nequit esse subiectum peccati formaliter sumpti (vt ex Anselmo vidimus) sed solius debiti. l. de Nat. puer. n. 30.

893 Aliquando verò, & magis propriè conceptionis nomen

Carol. Latius de Immac. Concept. Bb 2 su-

sumitur pro animatione embryonis iam organizati, seu pro instanti, quo anima rationalis creatur, & vnitur ipsi embryoni (vt fusè supra dixi) quod com- a n.780. & n.437. muniter contingit die quadragesimo in maribus, & octogesimo in fęminis, post primam cōceptionem iam dictam (vt communiter docent artis medicæ DD.) Et in hoc sensu dicimus, B. Virginis Conceptionem absque peccato originali contigisse, quatenus fælicissima illa eius Anima, quamuis ex natura sua, vt essentialis forma talis corporis subiecti supradicto debito, fuerit similiter cum eodem debito incurrendi originale peccatum (modo dicto) hoc est, ex natura sua, vt forma substantialis talis corporis, ab Adamo descendentis erat consequenter creanda spoliata originalis iustitia, nempe sanctificante gratia, &c. in qua spoliatione consistit originale, (vt sæpe dictum est) Deus tamen illam, vt in Matrem iam ab æterno electam, pręuenit, ac in eodem eius creationis instanti eam sanctificante gratia, alijsque dignissimis prærogatiuis, iustitiæ originalis proprijs plena manu condecorauit.

894 Stet igitur; supradictum Debitum incurrēdi originale peccatum, non solùm debere dari in Virginis corpore (modo dicto) verùm etiam correlatiuè in eiusdem anima; quantùm fuit ex natura sua; quatenus connaturalis, ac substantialis forma erat corporis via naturali concepti, ex massa corrupta Adami, B contra, in Anima Christi D. minimè; inquantùm forma connaturalis erat corporis, vt solius Spiritus Sancti, concepti; atque adeò sicuti in ipso corpore nullum erat huiusmodi debitum; consequenter, & correlatiuè neque erat in eius debita forma.

895 Hinc Doctor Angelicus (vt vnde disgressus sum reuertar) bene docere intendit, quòd si Virginis corpus fuisset sanctum hoc est absque tali debito (vt probatum est) consequenter eadem corporis sāctitas esset correlatiuè danda in eiusdem virginis anima, vt forma naturaliter condebita tali corpori; atque adeò satis bene S. Doctor illaturus: *Ergo hoc ei præstitum fuit, vt antequam animaretur, caro eius sanctificaretur:* Benè, inquam, assumit in minori: *Sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nunquam anima eius fuisset inquinata contagio originalis peccati*, ac si dixisset [sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nunquam neque corpus, neque eius anima fuisset inquinata cōtagio originalis peccati] sumens tamen nomen Originalis peccati pro debito communi tam corpori, quam animæ; imò in anima habetur, inquantum eius corpus eo inquinatum inuenitur, vt dictum est.

896 Hinc Angelicus aptissimè ait de Virginis anima: *Si nunquā fuisset inquinata contagio originalis peccati*, non autem dixit *Inquinata originali peccato*, vt satis innueret, se loqui de eodem corporis contagio originalis peccati; quod quidem in corpore inanimi, nequit aliud esse, nisi solum Debitum, vt sępe dictum est. Præterquamquòd, originale peccatū formaliter sumptum, nequit dici contagium respectū solius corporis inanimis, cùm peccatum originale, vt importat culpam, in sola anima subiectetur (vt totiès dictum est;)

est;) solum autem debitum verè, ac propriè dici poterit contagium inquãtum eodem prorsus modo, quo est in corpore, transfunditur & in animam, vt dictum est.

897 Neque dicas, ab Angelico dici originalis culpa, *contagium*, respectũ corporis, inquantum propter originalem culpam remanet ipsum corpus subiectum incinerationi, alijsque pænalitatibus; Contra enim est, quia Angelicus hic loquitur de contagio originalis, vt est quid oppositum puritati, quam intendit de Virgine inferre; pænalitates autem non pertinent ad dictam puritatem, vt patet. Dixit ergo Angelicus contagium originalis peccati, solum Debitum, quatenus ex corpore trãsfunditur in animam, vt dictum est.

898 Quod quidem vt exemplo magis magisque clarescat, faciat Deus, vt mulier aliqua ex Adamo descendens concipiat, vt Spiritus Sancti (prout concepit Virgo B.) non tamen hominem, & Deum (vt ipsa Virgo Christũ) sed purum hominem, (quod esse absolutè possibile, nemo neget) sanè tunc anima debita tali corpori non haberet debitum incurrendi originale peccatum, etiamsi totum compositum inde resultans, neque Personę Diuinę esset hypostaticè vniendum, neque Angelicę personę, sed puræ hominis personæ; ergo in hominibus naturali via ex Adamo descendentibus conceptis priùs intelligitur, seu habetur dictum debitum in corpore, ac deinde ratione contagiati corporis, in anima vt tali corpori debita forma.

899 Dices, in eo instanti, quo creatur anima, vel ea prędita est sanctificante gratia, vel non; si primum, ergo talis anima nullo modo habet originale peccatũ, neque Debitum ad illud, cùm per infusam gratiam extinguatur. Si secundum, ergo tunc, cùm adsit ipsummet originale peccatum, nequit esse debitum ad ipsummet originale; nam debitum hoc se habet respectù originalis culpæ, vt potentia ad actum; atque adeò præsente actu, nequit dici anima eodem tempore esse in potentia ad ipsum actum.

900 Verùm hoc facilè diluitur; nam sufficit, tale debitum esse in anima in priori naturæ, & aptitudinaliter, seu ex natura rei. Cùm enim ex nostro connaturali modo intelligendi, priùs intelligamus rem secundùm ea, quę ex se, & ex natura sua habet ac deinde secùndum ea, quæ ab extrinseco illi adueniunt; hinc in aliquo priori naturæ, correspondenti instanti creationis animæ, concipimus ipsam animam Virginis secundùm ea, quę ex natura sua habet, & consequenter cum tali debito incurrendi originale, ac pro posteriori intelligitur conuestita, sanctificante gratia.

901 Imò, vt dixi, sufficit ad hoc debitum aptitudinaliter, nempe ex natura rei, quatenus Virginis anima vt forma corporis, via naturali, geniti ex massa vitiata Adami, debuerat ex se creari spoliata originali iustitia, quod quidem etiam nunc prædicatur de ea Anima Virginis, quamuis omni gratia in immensum ferè condecorata. Imò id ipsum in statu adhuc eius possibilitatis prædicari poterat; sicuti nunc temporis, de qualibet anima possibili, via naturali, ex Adami massa procreandorum, bene di-

dicitur; quòd si creetur, iustitia originali spoliata (vi Decreti *Diuini*) creanda est.

902 Ex quibus apparet, quod si Virginis corpus fuisset conceptum eo modo, quo putabant illi Antiqui (de quibus supra) videlicet sanctum, & absque dicto debito; consequenter etiam absque tali debito creanda erat eiusdem Virginis anima; & sic per consequens daretur Virgini omnis ea puritas, quæ sub Deo excogitari potest, vt bene arguit Angelicus; quę quidem puritas, cùm sit compossibilis cum pura creatura, non est cur denegetur Deiparæ gloriosissimæ; vt benè infert idem S. Doctor contra se, & pro Aduersarijs, sic: *Ergo hoc ei præstitum fuit, vt antequàm animaretur, eius caro sanctificaretur.* num. 876. & 877.

903 Quibus iam S. Doctor admittit maiorem propositionem nempè, quod debemus tribuere B. Virgini omnē illam maiorem puritatem sub Deo excogitabilem; dummodo (addit) nihil derogetur dignitati Christi, secundùm quam est vniuersalis omnium Saluator; at (inquit *S. Doctor*) si nunquam anima Virginis fuisset contagio originalis peccati inquinata, hoc derogaret Christi dignitati, secundùm quàm est vniuersalis omnium Saluator.

904 Et quidem, si S. Doctor hic per contagium originalis peccati, intelligit ipsam originalem culpam, & non Debitum Supradictum, vtiquè nihil prorsus concludit; nam (vt infra fusè demonstrabitur) stat, *B.* Virginem non contraxisse culpam originalem, & cum toto tamen hoc fuisse perfectissimè redēptam; ergo non valet modus iste argumentandi [Si B. Virgo non cōtraxisset originalem culpam, non indiguisset redemptione, & sic derogaret dignitati Christi vtpote omnium Saluatoris. Epilogé

905 Ad hoc igitur vt S. Doctor id quod intendit concludat, necessè est, vt sub nomine contagij originalis peccati, intendat supradictum debitum incurrendi ipsam originalem culpam, in quo quidem sensu verissimum est, quòd si B. Virgo neque ipsam culpam originalem incurrisset, neque debitum illam incurrendi, tunc redemptione non indiguisset, & sic derogaretur Christi dignitati; secundùm quàm est omnium Saluator.

906 Quod autèm dictum purum debitum sufficiat, etiam ex D. Thoma, ad hoc vt B. Virgo verè, ac propriè dicatur per Christum redempta, demonstrat doctissimus Magister Ioannes à S. Thoma, celeberrimus Thomista, & nos cum ipso infra latiùs, vt dixi. Admittentes igitur nos in Virgine tale debitum (saltem remotum) nihil derogamus dignitati Christi vt omniū Saluatoris, etiamsi constantissimè contēdamus, *B.* Virginem de facto culpam originalem nō incurrisse. Ad cuius differentiam, satis disertè idem S. Doctor, de Christo ait: *Christus nullo modo contraxit originale peccatum.* Vnde infert: *Ideo sub Christo, qui saluari non indiguit, tanquam vniuersalis Saluator, maxima fuit B. Virginis puritas.* ibi.

907 In qua quidem propositione modali, appositè notādus est terminus ille: *Nullo modo*; quo S. Doctor apertissimè supponit, non vnico tantùm modo posse originale contrahi, (prout hactenus dictum est) sed, vel de facto, & in se ipso, vt nos; vel de

de iure, & in solo debito, vt gloriosissima Virgo; & cum vterque modus indigeat redemptione, (vt dictum est) consequẽter ad saluandum, quod Christus fuit omnium Saluator, in quo totus est hic S. Doctor, satis quidem ei fuit dicere, quòd B. Virgo aliquo modo contraxerit originale; atque adeò; dùm dixit: *Sed B. Virgo contraxit originale peccatum*, idem fuit ac si dixisset: *B. Virgo aliquo modo contraxit originale*, Hoc est in debito, vt dictum est.

908 Et vt magis magisque clarescat totus S. Doctoris discursus, in forma sic est [*B Virgo fuit redempta*] nequit negari. [*ergo B. Virgo contraxit originale*] tunc sic à nobis distinguitur; B. Virgo cõtraxit originale omni modo, hoc est, tam in debito, quàm in se ipso; seu tam de iure, quàm de facto, Negamus: contraxit aliquo modo, hoc est, in solo debito, & tantùm de iure, Concedimus; at quid contra nos?

909 Neque dicas, S. Doctorem non prçuidisse hanc communissimam in hac matera distinctionem, nam hoc esset valde derogare excellentiæ tanti Doctoris, preterquamquòd eam apertissimè ipsemet innuit, dum ad inferendum, quòd Christus saluari non indiguit, rectè asumpsit: *Christus nullo modo contraxit originale peccatum*; apertè innuens sic, quòd si Christus aliquo modo illud contraxisset; vtiquè saluari indiguisset: Si igitur S. Doctor satis præuidit nostram supradictam distinctionem, de duplici modo contrahendi originale, & tamen oculatissimus Doctor nihil curauit probare, B. Virginem vtroque modo contraxisse originale, signum euidens est, satis fuisse ad eius intentum, nempè quòd B. Virgo fuit per Christum redẽpta, si aliquo modo originale contraxerit.

910 Maximè etiam nobis fauet Angelicus, dùm comparans hic Mariæ puritatem cum Christi D. puritate, sic concludit: *Et ideò sub Christo, qui saluari non indiguit, tãquã vniuersalis Saluator, maxima fuit B. Virginis puritas.* Age iam; per Angelicum Doctorem puritas B. Virginis fuit Maxima sub Christo; non fuisset autem maxima, si non tantùm in debito, seu de iure, verùm etiam de facto, & in se ipso, Virgo B. originale contraxisset, vt apertè patet; maior enim puritas est illud contrahere in solo debito, quàm & in debito, & in se ipso; & sic, si B. Virgo contraxisset originale peccatũ vtroque modo (vti volunt AA.) tunc B. Virginis puritas non esset sub Christo maxima, cùm dari possit alia maior, vt constat.

911 Neque dicas, sic B. Virginis puritatem non esse sub Christi puritate, sed esse eamdem Christi D. puritatem. Contra enim est, quia cùm Christus D. neque in se ipso, neque in debito, neque de iure, neque de facto cõtraxerit originale, consequenter Christi puritas meritò semper excellet adhuc Virginis puritatem, quæ licèt de facto non contraxerit originale peccatum; contraxit tamen illud in debito seu de iure, prout toties dictum est.

912 Audi eumdem Angelicum Doctorem eadem phrasi vtentem, dum Marianam puritatem cum Diuina comparat puritate: *Puritas* (ait ipse, vt supra etiam dixi) *intenditur per recessum à contrario; & ideò potest aliquod* num. 250.

crea-

creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis sine vlla contagione peccati, & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali fuit immunis; fuit autem sub Deo, inquantum erat in ea potentia ad peccandum.

913 En vt Angelicus Doctor clarissimè prędicans Marię puritatem maximam, ac summam in rebus creatis, vtpotè & à peccato actuali, & ab originali immunem, sub *Diuina* tamen eam asserat puritate, ex eo præcisè, quia in ea fuit potentia ad peccandum; ita & nos hic, eiusdem S. Doctoris vestigijs inhęrentes maximam itidē Virgineam prędicamus puritatem, vtpote immunem & ab actuali, & ab originali peccato; fuisse tamē eam adhuc sub Christi D. puritate, inquantum fuit in ea, potentia, seu debitum ad illud contrahēdum, saltem remotè; in Christo verò, minimè, neque proximè neque remotè.

914 Obiter hic ex allato Angelici testimonio adnotare lubet, quòd si Angelicus putasset, fuisse in Virgine *B.* originale peccatum, vtiquè non contradistinxisset eiusdem Virginis puritatem à Diuina puritate ex eo, quod fuerit in illa ad peccandum potentia, sed satius ex eo, quod de facto fuerit in ea aliquod peccatum; in *Deo* autem minimè. Adde, quòd neque fuisset maxima sub Christo Mariæ puritas (vt docet S. Doctor) si vnquam alicui peccato illa subiacuisset de facto, cùm Angeli, qui æternè nunquam vlli peccato de facto subiacuerint, atque adeo Angelorum puritas esset Mariana puritate maior.

915 Iuuat demum perpendere, quod hic addidit S. Doctor, sic inserens ex doctrina à se tradita: *Et hoc signatur Iob tertio, vbi de nocte originalis peccati dicitur: Expectet lucem, id est Christum, & non videat (quia nihil inquinatum incurrit in illam, vt dicitur Sapientiæ septimo) nec ortum surgentis Auroræ, id est B. Virginis, quæ in suo ortu à peccato originali fuit immunis.*

916 Et quidem per ly, *In suo ortu*, nequit Angelicus intelligere natiuitatem, quia etiam per AA. cum eodē Angelico, fuit *B.* Virgo immunis ab originali non in sola natiuitate, sed etiam adhùc in vtero Annæ: *Ab originali fuit mundata, antequam ex vtero nasceretur*, ait idem Angelicus hic; neque intelligere potest pro prima eius cōceptione, seu formatione solius corporis inanimati, cùm id ex professo S. Doctor hic impugnauerit; ergo intelligere debet pro animatione, ac secunda Virginis Conceptione, quam proinde ab originali peccato immunem dicit Angelicus, quamuis nō primam eiusdem Virginis conceptionem, propter debitum modo iam dicto; vnde bene colligit idem S. Doctor maximam excellentiam Conceptionis Christi, supra Marianam conceptionem (prout etiam declaratum est) pro qua Christi D. Conceptione vndequaque purissima tam de iure, quàm de facto, (eo modo etiam explicato) attulit S. Doctor illud Sapientię: *Nihil inquinatum incurrit in illam.*

917 Tertium autem argumentum Angelici procedit ab auctoritate Ecclesiæ sic: *Non celebratur festum nisi de aliquo Sancto, sed quidam celebrant festum Conceptionis B. Virginis, ergo videtur quòd in ipsa sua Conceptione fuerit sancta, & ita, quòd ante ani-* cap. 7.

ma-

animationem fuerit sanctificata; in quibus vltimis verbis iterum S. Doctor renouat statum præsentis quęstionis, nempe, An corpus Virginis adhuc inanime, fuerit sanctum; seu sanctificatum. num. 786.

918 Supponit ergò hic S. Doctor id, quod supra diximus, nẽpe ab aliquibus celebrari festum primę conceptionis *B. Virginis*, nempe solius embryonis inanimati adhuc; non autem vt nos, qui sub nomine conceptionis celebramus instans, quo creata fuit Virginis anima, & corpori iam organizato infusa (vt infrà latiùs;) atque adeò S. Doctoris responsio omnino ineptè contra nos à nonnullis extorquetur.

919 Responsio autem S. Doctoris hęc est: *Ad tertium dicendum, quòd licèt Romana Ecclesia Conceptionem B. Virginis non celebret, tolerat tamẽ consuetudinem aliquarum Ecclesiarum illud festum celebrantium; vnde talis celebritas non est totaliter reprobanda. Nec tamen per hoc quòd festum conceptionis celebratur, datur intelligi, quòd in sua conceptione fuerit sancta, sed quia quo tempore sanctificata fuerit ignoratur, celebratur festum sanctificationis eius potiùs, quàm conceptionis, in die conceptionis ipsius.*

920 Siquid habent hic AA. ex hac D. Thomæ responsione, contra nos; audiant, quæso, Ioannem à S. Thoma doctissimum Thomistam ibidem appositè: *Omninò insulsè (ait) & insipienter id obijcitur; quia ibi D. Thomas non reddit rationem celebrationis huius festi eo modo, quo nunc facit Ecclesia Romana; sed reddit rationem, quarè tunc tolerabat Ecclesia illam celebrationem in alijs Ecclesijs, ipsa tamen non celebrabat; & dicit, hoc fecisse, quia attendebat magis ad sanctificationem, quàm ad conceptionem; quæ ratio optima est respectu illius tolerantiæ, quæ tempore D. Thomæ erat*; nempe celebrandi primam Virginis conceptionem, ac solius corporis inanimati, vt dictum est. Hinc vti tali responsione S. Doctoris quoad præsentem Romanæ Ecclesiæ celebrationem Marianę cõceptionis, & contra nos, erit prorsùs ineptire.

921 Verùm, ò quàm consultiùs angelicæ doctrinæ Aquinatis veri cultores philosopharent, si eiusdem Aquinatis assumptum sic pro immaculata Deiparę cõceptione assumerent [Romana Ecclesia non celebrat festum, nisi de aliquo Sancto, vt hic, & alibi satis benè docet Doctor Angelicus. Sed Romana Ecclesia (saltem nunc) etiam ex præcepto celebrat festum Conceptionis Marię, hoc est, in eo temporis instanti, quo eius anima fuit vnita eius corpori iã organizato; quod instans nunc venit sub nomine Conceptionis, proprijssimè sumptæ; ergo Marię conceptio, iuxta Angelici doctrinam, necessariò sancta, immaculataque omnino asserẽda est. 4.27.n.1.

922 Restat igitur solum Quartum, & vltimum argumentum, procedens ex auctoritate D. Pauli, asserentis: *Si radix sancta, & rami; radix autem filiorum sunt parentes eorum*; Subdit S. Doctor; concluditque pro AA. *Potuit ergo B. Virgo sanctificari etiam in suis parentibus ante animationem*, iuxta illorum opinionem supra allatam nu. 876. & 877. Rom. c.11.

923 Huic argumento sic Respõdet Aquinas: *Ad quartum dicen-*

 Cc *dum,*

ctum, quòd duplex est sanctificatio; vna quidem totius naturæ, inquantum scilicet tota natura humana ab omni corruptione culpæ, & pœnæ liberatur; & hæc erit in resurrectione. Alia verò est sanctificatio personalis, quæ non transit in prolem carnaliter genitam; quia talis sanctificatio non respicit carnem, sed mentem, & ideò, si parentes B. Virginis fuerunt mundati à peccato originali, nihilominùs B. Virgo peccatũ originale contraxit, cùm fuerit concepta secundùm carnis concupiscentiam ex commistione maris, & fœminæ. Dicit enim Augustinus, in libro de nuptijs, & concupiscentia, Omnem, quæ de concu- e.7.c.82. *bitu nascitur carnem esse peccati:* ita S. Doctor Aquinas.

924 Breuiter hic docet S. Doctor Aquinas, quòd etiamsi B. Virginis parentes fuerint sanctificati, hoc est positi in statu innocentiæ, ac iustitiæ originalis, vt illi antiqui volebant, (iuxta supradicta num. citatis) cum toto tamen hoc, originale peccatum contraxit ipsa *B.* Virgo, quatenus via connaturali secũdùm carnis concupiscentiam fuit cõcepta. Quo quidem assumpto, si S. Doctor intendisset inferre B. Virginem de facto contraxisse originale peccatum in se ipso, nihil prorsus probaret; nam ex eo, quòd B. Virgo fuerit concepta via naturali, & iuxta carnis concupiscentiam, solùm sequitur, quòd B. Virgo debuerat quantùm erat de se contrahere originaale peccatum, non autem quòd de facto illud contraxerit, prout satis patet ex dictis, & meliùs ex infra dicendis.

925 Ex eo igitur, quòd B. Virgo fuerit concepta secundùm carnis concupiscentiam, solùm infertur, quod B. Virgo contraxerit originale peccatum in debito, iuxta dicta, non autem impedit, quòd Deus ex speciali gratia possit in eodem instanti, quo creatur anima simul etiam sanctificante gratia eamdem cõdecorare. Imò fingamus corpus inanime, sanctificantis gratiæ capax; quæso quid prohiberet, posse tunc Deum eodem instanti, quo concipitur ipsum corpus inanime (secundùm quãcumque carnis concupiscentiam) sanctificante gratia illud decorare?

926 Quando ergo S. Doctor, ex eo quòd *B.* Virgo fuit concepta secundùm carnis concupiscentiam, intulit quòd originale cõtraxerit, intelligendus omnino ex virilius conceptionis, & quãtùm erat ex se, quod idem est ac in Debito, non autem de facto ex speciali Dei priuilegio; alioqui nihil concluderet. Sicuti, si quis diceret g.e. [conceptus de serua, seruus nascitur] vera vtique est propositio, quantùm est ex natura rei; nulla autem, si de facto sumatur, potest enim dominus emancipare pro suo libito, seruæ fœtum non tãtum iam conceptum, verùm etiam concipiendum.

927 Hinc S. Doctor rectè pro se citat D. Augustinum docentem: *Omnem, quæ de concubitu nascitur, carnem esse peccati*; Quod nihil aliud importat, nisi nudũ debitum (vt supra satis ostendi) hoc est caro ex se, & ex natura sua, vnienda animæ spoliatæ sanctificante gratia, & iustitia originali; eo modo, quo, in contrario sensu, sanctum dicimus corpus, seu cadauer v.g. D. Petri, eò quia olim vnitum fuit animæ sanctificante gratia prædite. Vnde etiam confirmatur

S.

S. Doctorem; sub nomine peccati originalis, non intellexisse hic, nisi debitum contrahendi culpam originalem, quantùm erat ex natura sua, & ex vi principiorum naturalium generationis, seu conceptionis; cæterùm omnino præscindit hic, quid de facto contigerit ab extrinseco, & per accidens.

928 Iuuat id ipsum etiam confirmare auctoritate Ioannis à S. Thoma, tr. de auctoritate S. Thomæ, vbi doctissimus hic Thomista constantissimè docet S. Thomam nunquam directè tractasse, An Deipara in primo animationis instanti fuerit præseruata ab originali labe; docetque nullibi Angelicum denegasse, B. Virginem fuisse immunem ab originali, ex priuilegio independēti à productione, & principijs naturalibus, sed solùm semper S. Doctorem affirmasse, ex vi principiorum generātium, seu quòd vis generatiua, siue productiua eam haberet efficaciam. Eadem mēte est Seraphinus à Porretta, alijque etiam ex doctissimis Thomistis. *in c.p. d.2. a.2.*

929 Imo (prout referunt Bernardinus de Bustis par. 1. ser. 7. Antonius Mendo in alleg. p. 1. §. 7. Ioannes à Fonte in alleg. pro conc. Salazar in opus. Espinar concord. 15. §. 4. alijque) ipsemet S. Thomas, id sensisse in suis scriptis, declarauit Fantino Episcopo Paduensi; dùm is tertiam partem eiusdem S. Doctoris euolueret, & in admirationem raperetur ratus, S. Thomā contrariæ opinioni ibi adhæsisse; apparuit ei tunc Angelicus Doctor, in forma visibili sicque illum monuit: *Scias Domine Episcope; quòd quando talem opinionem posui, solùm habui respectum ad Diuinum statutum, quo B. Virgo peccatum originale contrahere debuerat, nisi per Filium suum fuisset præseruata; sed Dei Filius Matrem suam ab originali macula præseruauit.* *in 3. p. q. 27.*

930 Idemque omnino sentiendum de reliquis Aquinatis locis, in quibus S. Doctor videtur Aduersarijs fauere, nihil tamen minùs vt quando dixit: *Solus Christus fuit de facto sine originali peccato conceptus*; hoc est, tam ex vi supernaturalis cōceptionis virtute Spiritus Sancti quam ex natura sua, iuxta supradicta circa loquendimodum Magni Augustini, quem vt Magistrum Angelicus Doctor suspexit in rebus fidei, sicuti in naturalibus Stagiritam. *in Ps. 50.* *num. 603.*

931 Similiter cùm idem Angelicus ait: *Solus Christus nec peccatum contractum habuit, nec commissum: B. Virgo habuit peccatum contractum*; hoc est, in Debito, modo dicto. Similiter cùm idem S. Doctor inquit: *In ipsa conceptione Sanctum formauit Deus Iesum; quod fuit singulare in Christo*; vtique singularissimum fuit in Christo; concipi non solùm cum immunitate ab originali in se ipso, verùm etiam ab ipsius debito. *in Ps. 13.* *in Ps. 45.*

932 Inde est, vt Angelicus alijque Patres, loquentes de Virginis puritate, eam prædicent apertissimè immunem tam ab actuali, quàm ab originali peccato; loquentes verò de Christi puritate, eum absolutè extollant singulariter immunē, & ab actuali, & ab originali peccato; simili quidē modo, quo loquentes de creaturis solitariè sumptis, cum omni philosophico, ac theologico rigore, eas dicimus vera entia realia, atque habere verum esse; at si de eisdem incidat sermo cū

ordine,& comparatione ad Diuinum esse, tunc absolutè dicimus, Deũ solum esse, iuxta illud: *Ego sum, qui sum*; reliquas verò creaturas, tunc dicimus, esse Nihil prout supra etiam adnotaui, satisque demonstraui, ne actum iterùm agam. à nu.608.

933 Ex hactenus iam dictis, sic formari poterit argumentum [D.Thomas hic affirmat originale peccatum in B.Virgine ex eo, quia nõ fuit sanctificata eius caro ante infusionem gratiæ] Sed talis non sanctificatio non importat ipsum originale peccatum formaliter sumptum, & in se ipso (cũ caro inanimis nequeat esse subiectum neque gratiæ, neque peccati formaliter sumpti) sed tantùm Debitum, modo dicto; Ergo D.Thomas hic solùm affirmat in B.Virgine purum Debitum incurrendi originale peccatum, non autem ipsum originale peccatum, formaliter sumptum, de quo præcisè agimus.

834 Rursus [Ideo D.Thomas affirmat in B. Virgine originale peccatum, quia per Christum fuit redempta] Sed solum Debitum, iam dictum, ad hoc sufficit (vt dictum est, & infra fusè dicetur) ergo &c. Quòd autẽ huiusmodi Debitum apud Patres passim originale peccatum dicatur, satis ex supradictis patet. Epilog°

935 Patet similiter ex hactenus dictis, in quo sensu idem S.Doctor concludat: *Vnde relinquitur, quòd sanctificatio B.Virginis fuerit post eius animationem*. Sensus enim verus, ac genuinus est, quòd ea caro, ante animationẽ, dicta, *caro peccati, caro peccatrix, caro vitiosa, seu vitiata, seu maculata, &c.* ratione Debiti, toties dicti; post animationem, & infusionem gratiæ sanctificantis, ablato tali debito formaliter; iurè consequenter in contrario sensu dicebatur caro sanctificata, seu caro sancta, &c.

936 Ratio autem est, quia ly, *Post* cadere debet supra illud ipsum subiectum, supra quod cadebat ly *Ante* illorum Antiquorum, contra quos argumentabatur idem S. Doctor; iam illorum *Ante* non cadebat nisi supra corpus inanime (vt satis dictum est) ergo similiter, & hoc *Post* cadere debet supra solum corpus, connotans tamen animam iam infusam; atque adeò ly *Post* non cadit supra totum suppositum, seu complexum B. Virginis, prout abs re *AA*. contendunt.

937 Cum toto tamen hoc, iuuat id ipsum Aduersarijs per liberalitatem permittere, ac videre curiosiùs, quid tãdem illis prosit. Hoc ergo dato, sic philosophantur ipsi AA.[B.Virgo (aiũt) fuit sanctificata post animationem, ergo ante talem sanctificationem non erat sancta; nam sanctificare (*inquiunt*) est facere de non sancto, *sanctum*; proinde, cùm non potuerit esse non sancta propter aliquod peccatum actuale (vt de se patet) necessariò erat non sancta, in ipso animationis instanti propter originale peccatum] inde inferunt, *B.*Virginem, in ipso animationis instanti fuisse cum originali peccato, à quo tamen asserunt fuisse mundatam vel immediatè post tale instans, vel saltem post aliquod breuissimũ tempus, vt alibi dictum est; pro quo vsurpant illud Dauidis: *Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.* Ps.45.

938 Sed ò quantùm toto cælo aberrant. Et primò quidẽ prout spectat ad verbum, *Sanctificare*

sa-

ſatis patet lippis & tonſoribus, non ſemper ſignificare, de non ſãcto ſãctũ facere. Audi Sapiẽtiam Incarnatam AEterni Patris, quid de ſe dicat: *Quem Pater ſanctificauit*. Numquid in Chriſto D. ante iſtam à Patre Sanctificationem, aliquod inerat peccatum? Abſit. Idem ergo fuit dicere, [Chriſtum Pater ſanctificauit] ac [Chriſtum Pater, vt hominem, omni gratia, & ſanctitate repleuit.] In eodem ſenſu dicito: *Sãctificauit Tabernaculum ſuum Altiſſimus*; id eſt omni gratia, & ſanctitate repleuit Altiſſimus Virginem glorioſiſſimam.

Gen.c.2. 939 Aliquando, *Sãctificare*, idem eſt, ac *Segregare*: *Et benedixit diei Septima, & ſanctificauit illum*, inquit Moiſes. Quærit hic D. Chryſoſtomus: *Quid eſt, & ſanctificauit illum?* Reſpondet: *ab alijs illum ſegregauit*. In eodẽ ſenſu dicito, Deiparam fuiſſe ab Altiſſimo ſanctificatam, hoc eſt ſegregatã à peccatoribus (prout de eiuſdem Sanctiſſimo Filio docuit Apoſtolus) & quoad peccata actualia, & quoad originale peccatum.

940 Aliquando, *Sanctificare*, ſignificat in gratia confirmare; in quo ſenſu dixit de Angelis in c.13. perſona Dei, Iſaias: *Mandaui ſanctificatis meis*. In quo etiam ſenſu dicimus, prę omnibus fuiſſe Deiparam ſanctificatam.

941 Aliquando, *Sanctificare*, idem eſt, ac ſe abſtinere ab opere malo, bonaque opera facere; in quo ſenſu dicebat Chriſtus D. Ioa.c.17. *Ego ſanctifico me ipſum*. In quo etiam ſenſu bene dicitur Deipara ſupra omnes ſanctificata.

942 Aliquando, *Sanctificare*, ſignificat, ſanctitatem alterius manifeſtare, ſeu diuulgare; in quo quidem ſenſu dicebat item Chriſtus ſuo AEterno Patri: *Sanctifica me Pater*. Et Apoſtolus: *Sanctifico Euangelium Dei*. Et in eodem ſenſu dicito Altiſſimum maximè noſtris hiſce temporibus ſanctificaſſe Virginem glorioſiſsimam, quando totus mundus, non ſine Numine, Immaculatiſsimam eius Cõceptionem conclamat, adoratque ſanctiſsimam. Audi Petrum Hieremiam eiuſdem Ordinis: *Virgo Maria fuit ſanctificata antequam nata, non à peccato, quod habuit, ſed à peccato quod habere potuiſſet*. Ser.2.de N.V.

943 Quòd ſiquis ceruicoſus adhuc contendat, ſanctificare idẽ eſſe, ac de non ſancto ſanctum facere; tunc bene diſtinguit Bernardinus de Buſtis, ſic: *Non ſanctum poteſt dupliciter intelligi*; i.8.Di.6. *priuatiuè ſcilicet, & negatiuè tantùm; primo modo dicitur non ſanctus priuatiuè, qui habet oppoſitum ſanctitatis; ſicut hoc modo diceretur non videns, qui eſſet cæcus; & talis non fuit Virgo glorioſa, ideo hoc modo non fuit ſanctificata. Alio modo dicitur non ſanctus negatiuè tantùm, qui non habet actu ſanctitatem, licèt non habet opppoſitum ſanctitatis; & hoc etiam modo Chriſtus quoad humanitatem in ſuæ conceptionis inſtanti ſanctificatus agnoſcitur, qui de ſemetipſo inquit: Quem Pater ſanctificauit. In tali ergo ſenſu dicitur: Sanctificauit tabernaculum ſuum Altiſſimus; id eſt, Virginem Immaculatam in Conceptione ſua, omni ſanctitatis benedictione repleuit*; vt dictum eſt.

944 Lippiunt etiam Aduerſarij, fingentes intermedium tempus inter animationis inſtãs, & gratiæ ſanctificantis infuſionem, cùm vtrumque commodè haberi poſsit in vnico inſtanti, prout

prout patet in Christo, cuius anima eodem instanti, quo fuit creata, fuit simul omni gratia condecorata. Similiter Angeli eodem instanti, quo fuerunt creati, fuerunt simul gratià decorati. Patet id similiter in nostris Protoparentibus Adamo, & Eua, quorum animæ eodem instanti, quo fuerunt creatæ, fuerunt simul sanctificante gratia repletæ; ergo longè potiori iure dicendum est, eodem instāti, quo fuit creata fælix illa Anima Gloriosissimę Deiparę, fuisse simul abundantissima gratia repletam.

945 Formemus, quæso, iam S. Doctoris discursum, contra assertum illorum Antiquorum (de quibus supra) putantium, B. Virginis corpus fuisse sanctū, etiam ante animationem, seu animæ infusionem [Omnis sanctitas (peroptimè docet Angelicus) consistit in gratia sanctificante: hęc autem, vt quid spirituale, necessariò prærequirit subiectum spirituale, nempe animam in nobis rationalem; ergo ante animationem, seu animæ infusionem, nulla habebatur sanctitas in B. Virgine; (concluditque & bene) ergo B. Virgo fuit sancta, seu sanctificata (idest repleta sanctificante gratia) post animationem, seu postquam fuit creata eius anima, eiusque corpori vnita.]

946 Formabo; & ego, maioris claritatis gratià, huiusmodi discursum in simili, sic [Adam, v.g. non fuit sanctificatus ante sui creationem, quia non erat; neq; ante animationem, propter eamdē supradictam D. Thomæ optimam rationem; ergo fuit sanctificatus post animationem, seu animæ infusionem.] Nonnè siquis sumeret ly, *Post*, pro posterioritate temporis, & nō solius naturę, omnino ineptiret? ita similiter, siquis omnino sumeret ly, *Post*, pro posterioritate temporis, in allato argumento Angelici Doctoris.

947 Dico igitur, quòd illud, *Post animationem*, satis commodè sumi potest pro posteritate naturę, inquantum priùs intelligitur anima creari, ac deinde (nostro modo intelligendi) sanctificante gratia, alijsque supernaturalibus donis condecorari, vt diximus de anima Adami, imò & de anima ipsius Christi Domini. Neque valet dicere, in eodem instanti fuisse creatum tam corpus, quàm animam Adami, quia id se habet omnino per accidēs ad rem nostram, vt consideranti patebit.

948 Et hoc sensit D. Vincentius Ferrerius, cùm hanc posterioritatem naturę vocat, *quasi post*, prout illum refert, & approbat D. Antoninus sic: *Notandum est tres fore sanctificationes; prima cum puer egreditur de vtero matris; & hac fuit Ieremiæ, iuxta illud eiusdem: Antequàm exires de vulua, &c. Secunda est, quando proles est adhuc in vtero tota, vt Ioannes Baptista, qui sexto mense fuit sanctificatus, quando S. Virgo Maria concepto Dei Filio salutauit Elisabet. luc. 1. Tertia est in puncto, quasi post creationē, & infusionem animæ; formato enim corpore Virginis, concepto ex Anna & Ioachim (non ex Spiritu Sancto; hoc enim dicere esset Hæreticum; solus enim Christus hoc habuit) creata anima Virginis à Deo, & infusa subitò sanctificata fuit eadem die.* Qui tertius sanctificationis modus nisi explicetur modo nostro supradicto, coincidet cum secundo modo, vt consideranti patebit. Ser. 2. de Conc.

Hinc

949 Hinc S. Doctor vlterius quærere distulit, An dicta B. Virginis sanctificatio post animationem, seu post animæ infusionem fuerit posterioritate temporis, an verò posterioritate solius naturę, & ex solo nostro modo intelligendi; quia ad eius intentũ satis fuit demonstrare, nõ fuisse B. Virginem sanctificatam ante animationem, quod erat status à se propositæ Quæstionis, vt visum est; illud verò, erat alterius longè diuersæ quæstionis; quam, an alibi S. Doctor tractauerit, necnè, neque est huius loci.

950 Quòd si AA. vlteriùs contẽdant, ly, *Post*, sumi debere pro posterioritate temporis, tunc constanter pernegabo in hoc sensu consequentiam; non sunt enim contradictoriæ duæ istę propositiones [B. Virgo non fuit sanctificata ante animationem] & [B. Virgo fuit sanctificata post aliquod tempus ab animatione] eò quia intermediat hęc alia, [B. Virgo fuit sanctificata in ipsomet instanti suę animationis,] proinde admittens primam, non inde tenetur admittere, & alteram; atque adeò AA. iuxta dictam eorum explicationem, reddunt omnino vanam, & inutilem S. Doctoris consequentiam. Ex quibus etiam satisfit reliquis similibus locis eiusdem Angelici Doctoris, vt infra etiam videbimus cum Ioanne à S. Thoma sępe citato.

951 Quòd, si quis adhuc pertinaciter contendat, pro contraria opinione aliquando stetisse Aquinatem, tunc alij confidentissimè respondent, in hoc errasse; vt quando docuit, Patrem & Filium in diuinis, dici posse duos Spiratores; & tamen in Concilio Lugdunensi, sub Gregorio X. contra decretum fuit: *Vnica spiratione procedere Spiritum Sanctum.* (num. / in 1. D. 11. a. 4.)

952 Vt quando docuit (Sum. Pontificem non posse dispensare in voto castitatis; & tamen tot Sum. Pontifices de facto toties dispensarunt in voto solemni castitatis, emisso tã in susceptione Ordinis Sacri, quàm in religiosa professione. 2. 2. q. 88. a. 11.

953 Vt quando docuit, Episcopatum, quamuis à Christo institutum, non esse tamen Ordinem, neque Sacramentum; (prout adnotauit Sotus;) quod Petrus Soto asserit esse contra fidem; Medina verò vocat talem sententiam, periculosam. in 4. D. 24. q. 1.

954 Vt quãdo docuit, neminem dicẽdum verum religiosum per vota simplicia, adhuc in religione emissa, absque solemni professione; neque consequenter dicendum hunc Apostatam, si è religione sic aufugiat; & tamen oppositum statuit Gregorius XIII. in Bulla: *Ascendente Domino.*

955 Vt quando docuit, non irritari futurum matrimonium, per votum huiusmodi castitatis, in religione emissum; & tamen idem Gregorius in eadem Bulla id ipsum condemnauit.

956 Vt quando docuit; à Deo non posse creari aliam terram, præter hanc, quam aspicimus; quod tamen videtur apertè falsum. 1. p. q. 46. a. vl.

957 Vt quando dixit, sub Zona torrida nullam esse hominum habitationem; & tamen experientia oppositum omnino demonstrat. Vt quando ait contra Gentes, possibilem esse creaturam absoluta necessitate existẽtem, quę proinde non potest non esse & alia huiusmodi, quę bre- 1. p. q. 102. a. 2.

breuitatis gratiâ prætermittuntur.

958 Cum toto tamen hoc, Angelicę imò Diuinæ doctrinæ Angelici Doctoris nihil derogatur; nam: *In nullo aliter sapere, quàm res se habet, Angelica perfectio est*: Inquit Magnus Augustinus; Aquinas quidem, & si Angelicus fuerit, Angelus tamen minimè erat, sed purus Homo; proinde, vt idem Augustinus docet: *Humanum est, aliquid aliter, quàm res se habet, sapere.*

l. 2. c. 38.

l. 2. cont. Donat. c. 5.

959 Quarè, etiamsi dem Aduersarijs, Aquinatem aliquando pro sententia minùs pia stetisse, adhuc tamen assero, nostram magis piam sententiam firmam, constantemque æternùm permanere. Cæspitauit olim vnus ex bobus Arcam ferentibus, nō ideo cecidit Arca. *Arca* vtiquè est Maria; proinde, quamuis cęspitauerit Aquinas (sic bos olim dictus) non ideo in originalem labem, quis putet, vnquam illam cecidisse.

Vid. num. 252.

960 Audi, quid idem Angelicus Doctor de suis scriptis (qua propè Diuina præditus erat modestia) testatum reliquerit: *Si non fuerit inuentum* (inquit) *Quomodò duo possint simul stare, tunc id illorum eligat, quod magis consonum veritati iudicauerit; alterum verò nos ipsi reuocaremus, si talis discordia nobis occurreret.*

Cont. Inor. dict.

961 *Age iam*, ex vna parte Angelicus Doctor pluribus in locis apertissimè docet (vt hîc initiò satis dictum est) Deiparę immunitatem ab originali peccato; ex altera verò parte, videtur idem Angelicus Doctor aliquādo oppositum docuisse; conatus sum igitur hucusque eius dicta conciliare, & obscuriora ad clariora facili negotio reducere, vt sic tantum Doctorem fidè à contradictione, siue à docendi inconstantia vindicarem (vt cōsideranti satis patebit) ostendendo, S. Doctorem, tantùm Debitum, tunc temporis passim originale peccatum dictum, Deiparę apposuisse, vt sic per Christum redemptam saluaret.

962 Quid quęso tandem aliquādo consilij restat, si adhuc *AA.* pertinaciùs contendant, S. Doctorem etiam eorum minùs piā opinionem docuisse? tunc inquam, eos eiusdem S. Doctoris hac vltima regula confidentissimè aggrediar, confodiamque, dicamque confidētiùs; nostram de Immaculata Deiparę cōceptione opinionem, non solùm esse magis piam; verùm etiam magis consonam veritati, prout satis patet ex vnanimi SS. Patrum, *Academiarum*, Vniuersitatum, ac totius Ecclesię consensu, vt infra fusiùs dicetur.

963 Quid inde? capessam lubentissimè eiusdem *Angelici Aquinatis*, angelicum apprime mandatum supra traditum: *Id tunc illorum eligat, quod magis consonum veritati iudicauerit*, mandat Magnus *Aquinas*; Eligamus igitur ex eiusdem Magni *Aquinatis* pręcepto ipsissimam de Immaculatissima Deiparę Conceptione magis piam, magisque veritati consonam opinionem; & quod magis est, cum frequentissimo ipsius *Almę* Prędicatorum Religionis consensu, plausuque, vt ex sequentibus satis patebit.

Pœan

Pœan Vigesimusquartus

Alma Prædicatorum Religionis.

964 NEquis falsò putet, Almam Prędicatorum familiam, velut agmine facto, contra præsentis Mysterij veritatem pugnare, afferam hic post Angelicum, eiusdem Religionis Primores nobiscum sentientes, imò eiusdem Gloriosissimũ Patriarcham D. Dominicum, apertissimè pro Immaculata Deiparæ conceptione propugnantem. *Sicut Primus Adam* (ait Magnus Patriarcha Dominicus) *fuit ex terra virgine, & nunquam maledicta formatus; ita decuit in secundo Adam fieri, idest Christo; cuius terra, idest Mater Virgo, nunquam fuit maledicta.* Suntque in re D. Andreę Apostoli verba, supra allata, & quidem, si B. Virgo originalem labem contraxisset, reuera aliquando, vt cæteri filij Adæ, maledicta fuisset.

lib. de Corp. Chr.

...ans. 512.

965 Negat Fr. Maluenda, librum dicta verba continentem, esse D. Dominici partum. Demiror equidem hominem istum adeò parùm fuisse in proprijs DD. versatum; nonnè Fr. Vincentius Episcopus Bellouaccensis, eiusdem Ordinis, cap. 49 suæ Historiæ, cuius Titulus est: *Qualiter eius Libellus igne ter exiuit illæsus*, euidẽter attestatur, dictum libellum fuisse verum, ac legitimum partum Gloriosissimi Patriarchæ Dominici? Id ipsum similiter attestantur ex eodem Ordine D. Antoninus, 3. p. tit. 19. c. 1. his verbis: *Libellus serui Dei Dominici non solùm ab igne non læditur, verùm ab igne foris pro-* *filijt in longinquum; secundoque iniectus, ac tertiò, aqua prodijt incombustus; vnde canit Ecclesia: Ter in ignem libellus traditus, ter exiuit illæsus.* Idem asserunt Theodoricus Apoldia, Iacobus Episcopus Genuensis, Ferdinãdus Castillo, Perbaltus, Coccius, similiter Canisius, Salmeronius, Suarez, Vasquez, alijque non pauci.

...se par. ...60.

Carol. Latius de Immac. Concept.

966 Hoc ipsum habetur in quodam Breuiario Hispali impresso, anno D. 1563. vbi in Responsorio tertiæ lectionis Officij eiusdem Patriarchæ Dominici, mentio illius memorabilis miraculi, & quod plùs est, in contestationem præsentis veritatis Immaculatę Conceptionis Mariæ, (vt fusius infra dicetur Pœa. 40.) sic: *Ter in flammas libellus traditur, ter exiuit illæsus.* Non ausus ignis attingere ea folia immaculatam Conceptionem Marianam clarè attestantia.

947 Hinc primi quique Dominici filij, apprimè callentes, quòd: *Non decet à Capite membra discedere, sed iuxta Sacra Scriptura testimonium, omnia membra caput sequuntur*; certatim Immaculatam Deiparę Cõceptionem pro viribus propugnauere; adeoque, vt publicũ testimoniũ ex hoc haberetur, Fr. Ioannes de Palentia in ipso Dominicano Martyrologio, iussu Generalis eiusdem Ordinis in lucem edito, addidit: *Festum Conceptionis B. Virginis.*

Dist. 12.

968 Idem apertè docuit Albertus non cognomento magis, quàm re Magnus, super illud Pauli: *Omnes in Adam peccauerunt*, sic ab hac communi regula B. Virginem excipiens: *Hæc enim sola Virgo à communi illa regula excipitur: Omnes in Adam peccauerunt*: Et alibi: *Est aliud*

in luc. *triplex Væ, scilicet culpæ, pœnæ, & ignorātiæ. Væ culpæ est triplex scilicet originalis, actualis mortalis, ac venialis.* concluditque *sine isto tripliti Væ fuit Beatissima Virgo Maria.*

969 Idem docuit D. Vincentius Ferrerius, super illud Genesis 1: *Fiat Lux.* subdens de Virgine: *Non credatur, quòd fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, nascimur, & nutrimur, &c.* (Ser. 2. de Nat.) *sed statim, atque eius anima fuit creata, fuit sanctificata, & statim Angeli in cælo fecerunt festum Conceptionis.* Cum toto tamen hoc Caietanus citat pro se Ferrerium; vt hęc docentem: *Quādo corpus B. Virginis fuit perfectè organizatum, & anima illi coniuncta per creatiōnem, Altissimus sāctificauit tabernaculum suum.* (à nu. 938.) Hoc est, eam gratia repleuit, iuxta supradicta, quid inde?

970 Idē docuit Eminentissimus Vgo Cardinalis, super illud eiusdem Virginis: *Fecit mihi magna, qui potens est.* addens: *Primùm fecit ab originali eam præseruari.*

971 Idem docuit Heruęus Magister Generalis eiusdem Ordinis, super illud Pauli: *Omnes mortui sunt.* Apertè inde excipiens B. Virginem, sic: *Omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine excepto; dempta Matre Dei, siue originalibus, siue voluntate additis.* (Poss. app.) Cuius libri titulus est: *Interpretatio litterarum Doctoris Gentium, quam Heruæus à maioribus, vel ab ipso Deo sumiens, composuit.*

972 Idem docuit Dominicus Sotus Primarius Theologiæ Lector Salmanticensis, & confessarius Caroli V. Imperatoris, & Philippi II. Magni Hispaniarū Regis; item super similia Apostoli verba: *In quo omnes peccauerunt;* excipiens similiter è (Rom. c. 5.)

communi regula B. Virginem, sic: *Absit, vt vllum hic verbum de Sanctissima Virgine Dei genitrice faciam, vtrùm videlicet hac sententia concludatur, necne; nam & si Tridentinum innouando Sixti decretum, libertatem fecerit sentiendi in vtramque partem, est tamen exceptio B. Virginis ab hac vniuersali sententia Pauli vsque adeò celebris, non modò inter plebes, verū etiam inter bonos DD. quales præcipuè sunt Illustrissimi Parisienses.* (l. 3. de Sac. c. 11.)

673 Idem docuit Sancius la Porta, verba faciens coram Sum. Pontifice, eamdem Virginem ab aliorum regula excipiens, sic: *Hæc priuilegiatissima Virgo habuit mali carentiam, vnde excipitur à regula generali;* vnde Magisterium Sacri Palatij adeptus est.

974 Idem docuit Guglielmus Pipinus, eadem communi exceptione vsus: *Separata fuit B. Virgo Maria à communi vita aliarum mulierum, quoad multa; primò quoad culpæ fœditatē, quia sine peccato concepta, & absque peccato vixit.* (l. de imit. SS.)

975 Idem docuit Leonardus de Vtino, iurè præferens B. Virginis redemptionem ceterorū redemptioni: *Maioris gratiæ est præseruari à lapsu, quàm post lapsum reparari; vt patet in B. Virgine.* (Ser. 12.)

976 Idem docuit Ioannes Taulerus dictus Doctor Illuminatus sic: *Qui nimirum hinc illi accessit decor, quod culpa originalis perpetui expers fuit, à qua præseruarat illam Filius Dei: itaque nec momento quidem temporis vel ira filia, vel vas immundum, vel Diabolico (sicut nos alij omnes) subiecta dominio fuerit, preuenit enim hoc Sapientia æterna, volens electissimum templum suum illi* (Ser. de Pur.)

Glo-

qua labe aspergi.

977 Idem docuit Illustrissimus Antistes Iustinianus, vocans oppositam sententiam, domum ruinosam: *Frustra nituntur* (ait) *qui pro sententia minùs pia decertant, totum enim orbem sibi infensum habent; satius ergo foret illam sententiam deserere tanquam domum ruinosam.* add. ad vit. B. I. a. Ber.

978 Idē docuit Robertus Holcot, rectè diuidens originale peccatum, in propriè seu formaliter dictū, & in impropriè dictum, hoc est pro debito (iuxta supradicta) ratione primæ seu materialis conceptionis solius corporis inanimati, & secundæ conceptionis seu formalis, nempe animationis, quæ strictè, ac magis propriè dicitur conceptio, ita concludit: *Capiendo nomē Conceptionis strictè, & propriè B. Virgo non fuit concepta in peccato originali.* in Sap. lect. 160.

979 Idem docuit Ioānes Viguerius: *Dicendum est, quòd ipsa B. Virgo sola, speciali gratia præuenta fuit, & præseruata à peccato originali.* in inst. c. 18

980 Idem docuit Alphonsus Nauarrus variis exemplis, non omnino inefficacioribus: *Si Filius Dei mortuus* (ait) *noluit sepeliri, nisi in sepulchro nouo, in quo nondùm quisquam positus fuerūt; nec inuolui corpus eius, nisi in syndone munda; & nunc nec consecrari in pane fermentato, sed in azimo sinceritatis; nec super pullum ascendit, nisi cui nemo vnquam hominum sedit; profectò nec Matrem credendum est sibi elegisse ab alio præuentam, & conculcatam, nisi eam omni tempore ea sanctitate pollentem, qua maior sub Deo inueniri non possit.* Ser. de Cōc.

981 Idem docuit Iacobus de Voragine, Episcopus Ianuensis, super ea Canticorum verba: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*; subdens: *Ipsa enim fuit pulchra, quia sine peccato originali; tota pulchra, quia sine peccato mortali; & sine macula, quia sine peccato veniali*. Et alibi: *Maria puritas fuit impermista; non enim habuit peccati originalis admistionem.* Ser. 6. Ann. Ser. 3. Ass.

982 Idem docuit Mauritius de Villaprouata: *Si Benedicta Virgo Serpentis caput contriuit, contriuit etiam virus, peccatum deleuit, &c. Non enim est illa ab Eua noxa contacta; nam eam præseruatam esse, & piè credimus, & liberè fatemur.* Ser. 10. in cor.

983 Idem docuit Ioannes Bromiardus: *Ipsa fuit mundata ab originali peccato, quod fuit incinerationis, & putrefactionis caußa; cessante ergo caußa, cessare debuit effectus*. Et infra: *Et tādem in fine mundi, hanc mundissimam inueniens Virginem, in qua nullum erat peccatum, neque originale, neque actuale, tanquam gaudens de fortuna optata inuenta, dicere potuit, Hæc requies mea.* su. p. 2. c. 5.

984 Idē docuit Ioannes Herolt, sic: *Virgo Maria in conceptione præseruata est ab originali peccato*. Et statim: *Maria immediatè postquàm anima infusa est, & vnita corpori, in eodem instanti sanctificata est*, iuxta supradicta. Ser. de Cōc. Num. 938, tom. 2.

685 Idem docuit Nicolaus de Cussa, super illud Canticorum: *Sicut Lilium, &c.* subdens: *Sola electa Dei Mater hoc habet, quòd in initio essendi, sub nequitia Maligni deficerè nequiuit.*

986 Idem docuit Raymundus Paschalius, Doctor celeberrimus, in commentarijs ad Epistolam D. Pauli ad Romanos, ad ea verba: *Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum*; subdit: *Deus de more habet, vt quando* Cap. 1.

ad munus aliquod, siue officium illustre, & præstantissimum assumit aliquem, semper illum solet ornare virtutibus, & gratia, non qualicunque gratia, sed illa, quæ deceat dignitatē, & excellentiam officij, ad quod est à Deo vocatus, & electus; & hæc est D. Thomæ sententia in 3. p. q. 27. ar. 5. ad primum. Et hinc colligere licet, quòd cùm B. Virgo Maria adscita, & electa, imò præelecta fuerit ad tātum munus, quale est esse Filij Dei naturalis veram, & propriā Matrem, consequens est, & rationi consentaneum, omnia genera gratiarum (quarum ipsa capax esse poterat) fuisse ei collata, &c. & ex hoc quoque (tametsi scriptura taceat) valde credibile est, Mariam Dei Matrem ab omni labe peccati fuisse semper immunē; talis enim sanctitatis gradus, & puritatis, & Filium, & Matrem maximè decebat, licèt dispari modo illum gratiæ gradum ambo consequuti fuerint, alter per naturā, alter verò per gratiam. Et ad caput quintum super illud: *In omnes homines mors pertransijt;* inquit: *Quid dicemus de Christi morte, et sanctissimæ Matris suæ? de Christo quidem eum mortuum fuisse propter diluendum peccatum non suum, sed nostrum, perspicuum, et manifestum est; de Beatissima Virginis morte, alia ratio habenda est; et licèt credi possit (et pium est sic credere) conceptam esse absque peccato; eam tamen à morte eximendā esse Deo Opt. Max. non est bene visum, qui nec proprium, et vnicum simulque primogenitum Filium suum Iesum semper benedictum à mortis nexibus non exeruit; nec par ratio esse videtur de exemptione à peccato, et à morte, etc.* Et Paulò post ad illud: *In quo omnes peccauerunt,* sic ait: *Nulli deuoto Deiparæ Virginis durum, ac graue esse videri debet, si pro Regina cæli, et Dominā dicamus, non fore positam hanc tam grauem legem, sed pro omnibus alijs.*

987 Idem docuit Ioannes à S. Geminiano, qui floruit annò 1310. *Originali peccato omnes infecti sunt, hìc attendat pius Lector, et Christianæ veritatis cultor quòd ab vniuersali hac sententia excipitur Virgo Maria in Conceptione purissima, quæ per gratiam præuenientem præseruata creditur, et colitur.*

988 Idem docuit Stephanus Mēdez tomo primo sic: *Hoc singulare priuilegium est soli B. Virgini concessum, inter Adæ filios via naturali conceptos, quòd vnà cum vita inciperet sanctitas; Deus enim qui illam animam creauit, dedit illi sanctitatem in eodem instanti, quo illa gloriosissima persona viuere incepit.* Dis. 2. Ser. 6.

989 Idem docuit Emmanuel de Vargas, sermone de Incarnatione, super illud: *Spiritus Sanctus superueniet in te.* Addit: *Non dixit, Angelus veniet, sed superueniet, eò quia Spiritus Sanctus iam venerat supra B. Virginem in purissima, & immaculata eius Conceptione.* Et: *Virgo sanctissima in sua immaculata Conceptione habuit maiorē gratiam, quàm habuere omnes Angeli, & omnes Sancti in toto vitæ tempore.*

990 Idem docuit Laurentius Guttierez, in Vniuersitate Cōplutensi cathedræ S. Thomæ Vesperarius Moderator, & Collegij S. Thomæ Compluti Regens in quodam sermone habito coram Catholico Rege Philippo III. Matriti die Dominicæ Incarnationis; vbi pro Immaculata Conceptione Virginis, luculentissima protulit testimonia, col. 683. vt per extensum habentur in

Se-

Seraphico Regesto.

991 Idem docuit Antonius Nauarrus, sermone primo de Cõceptione: *Ex dictis colligitur, quàm magnum fuerit, & meritò, B. Virgini beneficium diuinitus concessum; cùm enim esset Adæ filia, eductaque à massa illa infecta, præuenta est à Deo; quod quando eius anima iungeretur suo iam organizato corpori, nullam deformitatem, aut culpæ maculam contraheret; sed in ea puritate, in qua Deus eam creauit de manu sua, permaneret, & quod pro nullo tempore dici posset, fuisse filiam iræ, inimicam Dei, sed semper amicam, immaculatam, Deique filiam dilectam, electam, &c.* Et: *Ipsa sola est, cui ex filijs hominum donatum sit ex virili semine procedere originalis labis immunem.* Sequitur: *Et iustè quidem, nam si à lege communi quosdam excipi iustis ex caussis legimus; Assuerus enim inquit suæ Coniugi Esthebr: Non propter te hęc lex posita est; et licèt statutum sit hominibus semel, et in breui mori, Helias, et Enoch adhuc viuunt præter taxatum communem annorum vitę hominum numerum; &c.* Et *qui tempore iudicij vltimi in consummatione sęculi, inuēti fuerint (si Hieronymi sententię adhæremus) non morientur omnes, iuxta illud Pauli: Deinde nos, qui viuimus, qui residui sumus, rapiemur obuiam Christo in aëra; cur ergo non B. Virgo à lege tam dura peccati originalis excipienda erit?*

992 Idem docuit Ioannes à Peña, apud Sosam, fol. 18. *Si Sacrum Concilium Tridentinum Mariam comprehendere non vult, idque protestatur; nec ego (inquit) comprehendere volo, sed per illud ingredi ostium, quod mihi Synodus, totam Ecclesiam repręsentans, patefecit.*

993 Idem docuit Illustrissimus D. Fr. Ioannes Baptista de Lanuza, Episcopus Albarrazinensis, per quadringentos sermones ipsos de immaculata eadem Deiparæ Conceptione, vt ipse de se testatus est, prout à viris omni fide dignis accepi. Et in eiusdem Historia, P. M. Hieronymus Fuserus, Prouincialis Prouinciæ Aragoniæ, eiusque socius, & Confessarius testatur, c. 12. quòd summa, ac singulari deuotione dictus P. Lanuza festum Cōceptionis celebrabat; ac pluries dixit, quòd degens Valentiæ, singulis hebdomadis de hoc mysterio prædicauerat sermones 250. & ampliùs.

994 Idem docuit Fr. Iacobus Albertus Castrensis, qui proinde maximo erga præsens Mysteriū affectu detexit Fr. Remigij Florentini fraudem, in mutilanda Angelici doctrina, Immaculatā Deiparæ Conceptionis apertè docentis; præmonuitque inibi Lectorem, sic: *Vide hic, esse de mente D. Thomæ, nullum habuisse peccatum B. Virginem*; vt supra fusè dictum est. num. 852.

995 Idem docuit Petrus Hieremias *Virgo Maria fuit sanctificata antequàm nata; non à peccato, quod habuit, sed à peccato, quod habere potuisset.* Ser. 2. de N. V.

996 Idem docuit Alphonsus Cabrera, Regius Prędicator Philippi II. & Philippi III. Hispaniarum Regum: *In hac iustificatione Mariæ præuenit Deus peccatum; fecitque eam sanctam, quæ nunquam fuit peccatrix.* Et: *Sola ista Domina fuit flos sine spina, gratia plena, absque originali culpa, &c.* Ser. 1. de Conç.

997 Idem docuit per tres integros libros Ambrosius Catharinus Archiepiscopus Campsanus, non minùs piè, quàm eruditè

dine, qui non illepidè sic initiò protestatur: *Catulus Domini sum vnde, & me mordacem vocant amici mei; itaque protestor, ni mihi clauserit os quàm violentissimè, qui solus potest, clamabo, & fortè etiam mordebo, si sagaci nare deprehendero bestiam; & excitabo Pastores, & patrem familias domus, si quando ab aliis auris auersus, ad hæc dirigat oculos prouidentiæ suæ, vt vel catulum tandem compescat (si fortè fallitur) vel certe lupos, & malas bestias, si nare certa deprehenderit, atque ostenderit feram.* Quid sanè hoc temporis dicturus esset?

998 Idem luculentissimè demõstrauit, quà viuidis Scripturarum oraculis, quà efficacissimis rationibus, Illustrissimus Petrus de Palude, Patriarcha Hierosolymitanus (cuius scripta semper magni fecit Magister Turcus, eiusdem Ordinis dignissimus Generalis) qui inter alia, sic inquit: *Commendatur etiam B. Virgo à defectus immunitate, ibi: Et Luna sub pedibus eius. Per lunam* (subdit) *intelligitur defectus; & sic per Lunæ suppeditationem, omnium defectuum designamus conculcationem; & primus est peccati feditas; at B. Virgo speciali priuilegio fuit præseruata; quod considerans Salamon in spiritu dixit: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Si enim fuisset in peccato originali concepta, non posset dici immaculata.* Et alibi: *Impermista fuit eius puritas quia non habuit admistionem peccati originalis, nec actualis, nec venialis, nec mortalis.*

999 Idem dulcissimè, more suo, asseruit magnum illud ornamẽtum, nõ modò Dominicani Ordinis, verùm etiam totius Hispaniæ, ac religionis Christianæ decus, Aloysius de Granata: *Quid gratius (ait) quid iucundius mũdo nunciari potuit, quàm hoc ipso die, purissimam conceptam fuisse Virginem, ex qua Dei Filius humanam carnem pro salute mundi esset assumpturus?* Et alibi: *Hodie Paradisus ille voluptatis, hoc est, omnium spiritualium deliciarum omniumque virtutum, & gratiarum floribus adornatus, manu Diuinæ Sapientiæ consitus fuit, in quo secundus Adam mundi conditor, et instaurator collocandus erat; at in hoc Paradiso, certum est, nihil lethale, nihil noxium, nihil spinis obductum, sed omnia suauia, et salutaria fuisse.* concion. 1. de Conc. Ser. 2.

1000 Idem sensit Magister Nicolaus Richardus, Monstrum nuncupatus, super illud Litaniæ: *Mater purissima.* Subdens: *Maria fuit pura, et quoad actuale, et quoad originale peccatum.*

1001 Ioannes verò à S. Thoma, eiusdem Ordinis Prædicatorum celeberrimus Theologiæ Magister, in Complutensi Academia Cathedræ Vespertinæ Theologiæ Moderator, in Supremo fidei Senatu censor, & Regis Catholici Philippi IV. Confessor, præ reliquis doctissimè ostendit, neque D. Thomam, neque D. Augustinum vnquam contra Immaculatam Deiparæ Cõceptionem scripsisse. Cuius verba, quia continent eandem ferè doctrinam à nobis in hoc supra traditam, ideo iuuat ea hic in parte afferre.

1002 In primam ergo Partem D. Thomæ sic inquit: *Neque verba D. Thomæ, et Augustini ita vniuersalia et sub censura posita, in aliquo lædunt, aut tangunt singulare B. Virginis priuilegium (præseruationis ab originali peccato) quia quando lex aliqua fertur vniuersaliter pro omnibus in toto rigore veritatis dicitur, quòd* 10. 1. D. 2. ar. 2.

quòd lex illa omnes nullo prætermisso comprehendit, etiamsi aliquis per priuilegium excipiatur; non enim hæc duo inter se pugnant quòd ex vi legis omnes sint comprehensi, et ex vi priuilegii aliquis sit exemptus; imo potiùs natura priuilegij supponit, ex vi legis oppositum deberi, alioqui priuilegium non esset, si ab vniuersalitate legis nō exciperet, hoc enī sensu dixit optimè Augustinus, Epist. 50. Quod dispensatio est vulnus contra integritatem seueritatis. Non ergo priuilegium tollit vniuersalitatem ex vi legis, sed supponit; excipit autem ex vi priuilegii. Vnde Ester 15. dixit Rex Assuerus: NON pro te, sed pro omnibus hæc lex lata est. Vbi conuenientiùs videbatur dicendum: Non pro te, sed pro reliquis. Non autem sic dixit, sed, Pro omnibus; vt daretur intelligi, optimè stare, quod lex sit pro omnibus vniuersaliter, licèt non sit pro aliquo. Ex vi priuilegii ergo benè stat, de fide esse, quòd ex vi legis ordinariè, omnes incurrunt peccatum, solo Christo excepto, et tamen in nullo lædatur singulare priuilegium Virginis.

1003 Scio Caietanum, et Medinā super illum locum ex p. 2. propositionem D. Thomæ in hoc sensu accipere, quòd solùm sit de fide, omnes homines contrahere peccatum originale quoad debitum, non de facto; sicut est de fide omnes homines habere debitum moriendi, non tamen est de fide, sed in opinione, an aliqui de facto non sint morituri, illi videlicet, qui in vltimo fine mundi inuenientur. Ceterùm communior D. Thomæ interpretatio est, quòd loquatur D. Thomas in illa vniuersali propositione ex vi legis ordinariæ, relinquendo semper locum priuilegio. Ita censent Ferrara, Zumel, Lorca, Aluarez, Azor, Salās, Valentia, Montesinos, Cornelius à Lapide.

1004 Eodem modo explicant propositiones vniuersales Sāctorum, quòd loquantur ex vi legis, non ex vi priuilegii, Paramo Bellarminus, Aegidius à Præsentatione, Suarez, Vasquez. Quare ex illa vniuersali propositione S. Thomæ et eius censura, quæ solùm respicit id, quod ex vi legis ordinariè comprehenditur, nullum præiudicium, nec censura resultat in eam opinionem, quæ ex priuilegio concedit Virginis præseruationem à peccato, non ex vi legis; prohibitio autem Sedis Apostolicæ in censurando, solùm est circa opinionem piam, quæ ex priuilegio dicit, Virginem fuisse præseruatam, non ex vi legis ordinariæ, quæ est pro omnibus.

1005 Illud est præ oculis habendū D. Thomam bene aduertisse omnes modos, quibus poterat contingere ista sanctificatio Virginis, non solùm modo ordinario, sicut fit in aliis hominibus ex peccato, sed etiā præseruatione, ne in illud incideret, aut etiam per gratiam aliquam ante animationem vel collatam animæ, vel purificantem materiam seminalem, aut embryonem, quod bene aduertit Seraphinus à Porrecta; fuit autem sollicitus D. Thomas excludere non tam ipsam præseruationem personæ Virginis in instanti reali productionis, quàm præseruationem carnis, vel animæ; ita quòd ex ui conceptionis actiuæ, seu generationis, redderetur sancta illa persona; in se autem inquantum persona singularis, & producta non eguisset gratia liberationis, nec debitum haberet incurrendi, sed tota gratia fieret vel parentibus, vel actioni, seu principiis ipsis, unde persona illa resultare debebat, id est carni, vel animæ ante animationem.

tionem. Hoc fuit intentũ D. Thomæ, & ideo semper inquisiuit, An fuerit ante animationem sanctificata?

1006 Quòd verò ipsa persona iam producta, quæ ex vi, & modo suæ conceptionis habebat debitum incurrendi, de facto non incurrerit peccatum, D. Thomas non fuit multùm sollicitus, sed vtrique sententiæ dedit locum Ecclesiæ, ad quam solùm pertinet hãc quæstionem de facto dirimere. Hoc autem euidens fit ex ipsis locis D. Thomæ, vbi ex professo hanc quæstionẽ tractat, in quibus videbimus, eum agnouisse etiam præseruatiuam redemptionem, & præcipuè intendisse negare, quòd gratia ista non fieret parentibus, vel naturæ, sed si fieret, deberet fieri personæ ipsi Virginis in singulari; in ipsa verò persona producta requirit solùm vel debitum, vel peccatum, vt dicatur redimi, & liberari, non verò solum peccatum.

1007 Et in primis occurrit adhoc insignis locus D. Thomæ in 4. D. 43. q. 1. ar. 4. ad 3. & habetur in additionibus ad 3. p. q. 78. ar. 1. ad 3. Proposuerat D. Thomas argumentum, quod aliquando Deus hoc Ecclesiæ præstabit, vt nascantur homines absque peccato originali, eò quòd Ecclesia petit sibi debita relaxari; & sic vt plenariè assequatur hanc petitionem, oportet quòd plenariè aliquando assequatur relaxationem debitorũ, quod non erit, nisi aliquis homo sine peccato originali concipiatur.

1008 Respondet D. Thomas quòd hoc est erroneum dicere, quòd aliquis sine originali peccato concipiatur præter Christum, quia sic non indigeret redemptione per Christum. Et subdit, non potest dici, quòd non hac redemptione indiguerunt, quia præstitum fuit eis, vt sine peccato conciperentur (ecce gratia, seu redemptio præseruatiua) quia illa gratia facta est parentibus, vt in eis vitium naturæ sanaretur, quo manente, sine originali peccato generare nõ possent; vel ipsi naturæ, quæ sanata est. Oportet autem ponere quod quilibet personaliter redemptione Christi indigeat, non solùm ratione naturæ; liberari autem à malo, vel à debito absolui non potest, nisi qui debitum incurrit, vel in malũ deiectus est (ecce distinguit contrahere malum, vel debitum tantùm) & ita non possent omnes fructum Dominicæ redemptionis in se ipsis percipere, nisi omnes debitores nascerentur, & malo subiecti, vnde dimissio debitorum, & liberatio à malo non potest intelligi, quin aliquis sine debito, vel immunis à peccato nascatur, &c. Ita D. Thomas. Vbi ponderãdum est, D. Thomam negare illam gratiam præseruatiuam, quæ fieret parentibus tantùm, vel naturæ, non ipsi personæ.

1009 Et infra: Secundo pondera, quod ad liberationem per Christum, disiunctiuè postulat D. Thomas vel debitum, vel culpam in eo, qui redimendus est; ergo si sufficienter saluat D. Thomas redẽptionem per Christum in aliquo, qui solùm nasceretur cum debito, non ampliùs requirit, quando loquitur de Virgine; & si infert pro inconuenienti, quia aliàs non indigeret redemptione per Christum, intelligit, quod non indigeret, si conciperetur sine debito, aut sine peccato; non tñ si conciperetur sine peccato, dummodo cõciperetur cũ debito in persona. Et quoties D. Thomas infert, quod non indigeret redemptione, ly, NON INDIGERET, est quia excluditur etiã debitum; hoc enim si detur, sufficit ad indigentiam liberationis, vt ex isto loco colligitur. Et ita

locus

locus hic maximè prælucet menti D. Thomæ introspiciendæ in alijs locis.

1010 *Deinde oportet conferre inter se loca S. Thomæ ex 3. sent. & ex 3. p. vt constet quomodo ipse distinxerit gratiam istam præseruatiuam, & quomodo negauerit; nam in 3. D. 3. q. 1. ar. 1. inquirit in prima quæstiuncula, An B. Virgo fuerit sanctificata antequam conceptio carnis eius finiretur, idest, dum caro illa erat sub forma embryonis, vel in seminali Materia. Et Respondet negatiuè. In quæstiuncula secunda inquirit An sanctificatio fuerit ante animationem, seu infusionem animæ. Et respondens huic quæstioni, dicit: Ad secundum dicendum quòd sanctificatio Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ capax nondum erat; sed neque etiam in ipso instanti infusionis, vt scilicet per gratiam tunc sibi infusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret. Ecce manifestissimè agnoscit D. Thomas gratiam præseruatiuam, ne incurratur macula in illo instanti infusionis animæ, & distinguit illam ab ea gratia, quæ fieret Virgini ante animationem, & constitutionem personæ, siue in suis parentibus, siue in materia sui corporis, aut in animatione tanquam distinctas difficultates ista pertractet.*

1011 *Et idem colligitur ex 3. ad Anibaldum, D. 3. q. 1. ar. 1. vbi ait Quòd nec ante conceptionem, nec in conceptione ante animationem, nec in ipso instanti infusionis animæ sanctificata est. Distinguit ergo omnes istos modos sanctificationis tum ante instans animationis, tum in ipso instanti, in quo iam præseruaretur, sic conseruaretur persona, ne incurreret peccatum, & non solùm ipsa actio, seu* [illegible]

materia corporis, aut parentes præseruarentur, ne generarent prolem in peccato.

1012 *Licèt autem D. Thomas in istis locis tertij Sententiarum omnes istos modos exclus[er]it, tamen postea idem in 3. sent. cit. & in 3. p. q. 27. ar. 2. istum vltimum modū de sanctificatione præseruatiua in eodem instanti infusionis animæ vel suppressit, & omisit, vel explicauit; suppressit quidem in 3. p. cit. vbi ait, Quod sanctificatio Virginis non potest intelligi ante eius animationem. Et concludit: Et sic quocumq; modo B. Virgo ante animationem sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, & ita non indigeret redēptione per Christū.*

1013 *Vbi S. Doctor per ly, INCVRRISSET MACVLAM, intelligit etiam debitum, tum ex explicatione supra relata ex 4. sēt. tum quia loquitur in casu sanctificationis ante animationem; in quo casu ipsa personaliter non esset obnoxia, sed in sua persona careret omni debito; tum ex ratione adiuncta, quia non indiguisset redemptione; verbū autem, INDIGERE, sēper refertur ad debitum, vt ostendimus ex D. Thoma. qui autem habet debitum, etiamsi non peccatum, indiget redimi, seu indiget liberatore periculi in quo est, quod D. Thomas non negat.*

1014 *Quare in hoc loco 3. p. omnino omisit illum modum sanctificationis præseruatiuæ pro eodem instanti; & sic solum loquitur in casu ante animationem, dicens: Et sic quocumque modo ante animationem, &c. Explicauit autem in 4. sententiarum, d. 43. cit. quòd ad liberationē, & redemptionem sufficit vel debitum in persona, vel culpa; & ita si B. Virgo præseruata est à culpa, dummodo in persona habuerit debitum, nihil*

contra D. Thomam sicque ista duo loca quia sunt posteriora illis ex 3 sentent. citatis pleniùs explicant mentem S. Doctoris.

1015 Et infra: *Ex his prænotatis liquido constabit de mente S. Doctoris, quæ si attentè fuissent considerata, & Collatis diuersis suis locis inspecta, nihil sinistrum vnquam de illo fuisset suspicatum in hac parte.*

1016 Et infra: *Hoc puncto stabilito, quod præcipuè fuit curæ D. Thomæ, & in quod pondus rationis suæ librauit, sc. quia aliàs non indigeret redemptione in sua persona, si debitum saltem non haberet. In quo & Scotus conuenit, dum ponit solùm in instanti reali potuisse Virginem liberari, & in instanti naturæ esse cum debito.* Et infra: *Et ita negatio indigentiæ redemptionis semper excludit debitum apud D. Thomam.*

1017 Concluditq; tandem: *Ex his reliquuntur exposita, quæ contra D. Thoma in hac parte obiecta sunt Artic. præcedenti, dum referebamus ea, quæ in D. Thoma notantur. Itaque ad primam Obiectionem dicimus, D. Thomam in illis verbis non censurare aliquo modo assertionem piæ opinionis, sed solum asserto illi Pelagii se opponit quo dicebat, loquendo ex vi legis quod non omnes peccauerunt in Adam nullo prætermisso, sed solùm multi. Contra hos dirigit censuram D. Thomas; hæc autem censura non est contra eos, qui dicunt ex priuilegio B. Virginem esse præseruatam, non ex vi legis, vt satis ostensum est.* Ita sapientiss. M. Fr. Ioannes à S. Thoma, qui cùm sit eiusdem sacri ouilis, fortassis lubentiùs vocem eius audient.

1018 Idem Mysterium Immaculatæ Conceptionis V. Mariæ semper prædicasse S. Vincentium Ferrerium, item B. Raymundū, & B. Ludouicum Bertrandum, attestatur Doctor Aluarus Pisanus. Quorum sanctissimum exemplum deinde sequutum fuisse in omnibus Sabbatis Quadragesimalibus, doctissimum Magistrum Faxardum, anno D. 1653. & quidem vniuersali applausu, refert Christophorus Vega. *disp. 2. de Conc.* *Num. 236.*

1019 Eadem mente, eiusdem Almi Ordinis etiam fuere Magister Mancius, Lector primarius Salmaticensis: Magister Hieronymus Almonacirius Sacræ Scripturæ interpres item Salmāticę, Albertus Agnagus Episcopus Astorgiensis, Vincentius Episcopus Bellouaccensis, Abrahamus Bzouius, Aegidius Fuscarius, Melchior Canus, Ioannes Lopez, Leonardus Marinus, Ferdinandus Oxea, Philippus Diaz, Dominicus Florentinus, Hugo de prato florito, Petrus Dore, Franciscus de Arauio, Herrera, Turrecremata, alijque propè infiniti.

1020 Ioseph Guarnizus testatur duodecim Sacri Palatij Magistros, & quinq; Generales eiusdem Ordinis, immaculatam Deiparæ Conceptionem docuisse. *in mem.*

1021 Amadæus Guimenius supra triginta enumerat grauissimos Doctores ex eadem familia militare pro Immaculata Virginis Conceptione.

1022 Hugo Cauellus enarrat, se vidisse quemdam catalogū 48. Auctorum eiusdem Almæ Religionis, eamdem B. Virginis Cōceptionem, acriter propugnantium. Qui catalogus deinde prodijt in lucem Romæ anno 1619. *in 20. far.*

1023 Addit V. Vadingus, Episcopum Treium, in legatione pro Philippo III. ad Paulum V. secū tulisse

tuliffe prope infinitas litteras, quibus doctiffimi quique PP. Prædicatorum apertiffimè fefe proteftabantur Immaculatę Conceptionis Deiparæ acerrimos propugnatores.

1024 Habet etiam Dominicana Religio quam plures cathedras in publicis vniuerfitatibus, eius perpetuo regimini commiffas, vt in vniuerfitati Salmaticenfi duas cathedras matutinã, & vefpertinam; in Complutẽfi totidem; vnam in Vallifoletana, aliam in Limenfi prouinciæ Peruanæ; vbi qui ex dignioribus affumantur myfterium Immaculatę Conceptionis vouẽt, ac iurant, ac piæ fententię defenfionem, iuxta infra dicenda.

1025 Adde plurimos, imò penè infinitos, qui tam in Parifienfi Vniuerfitate, quàm in alijs etiã ex hac religione ad magifterij gradũ promouentur, & iuramẽto fe adftringunt, præferuationẽ B. Virginis ab originali peccato propugnaturos. Quare, fiquis tot Doctorum rationem fubducere velit, affirmare quidem tenetur, magnam, & prę clariorem Dominicanę religionis partem, Immaculatę Conceptioni addictam effe, & huic veritati defendendæ adftrictam.

1026 In Cœnobijs etiam huius facri Ordinis Prędicatorum extant fecularium Confraternitates erectę fub titulo Immaculatę Conceptionis, vt Bruxellis Confraternitas Hifpanorum, Immaculatę Conceptioni dicata. Hifpali fimiliter in Cœnobio, Regio nomine, extat alia antiquiffima Confraternitas, & à Legatis Apoftolicis confirmatã fub eodem titulo immaculatę Conceptionis. Vnde etiam non leue argumentum fumitur de-

Reg. col. 528.

uotionis erga hoc myfterium eiufdem religionis.

1027 Et ne immenfos, interminofque in hoc fim (faciliùs enim effet cæli ftellas enumerare, quàm nomina R R. vel Dominicanorũ, Immaculatam Deiparæ Conceptionem propugnãtium, in medium afferre) prefentem pœnam claudam fanctiffimo, fummoque teftimonio Pontificis Maximi Pij Quinti, inter Magni Patriarchæ Dominici primores alumnos, meritò Maximi. Hic in Immaculatę Marianę Conceptionis cultum verè pius, non folùm confirmauit omnes, ac fingulas Sixti Quarti conftitutiones, pro Immaculata Deiparę Cõceptione editas, fpeciali Bulla *fuper fpeculam*; verùm etiam omnium primus inferuit tã Breuiarijs, quàm Miffalibus ipfius Conceptionis Feftum, fanxitque vt fub pręcepto eius officiũ ageretur, quod antea ad libitũ erat; vnde Conceptionis Feftũ cum eiufdem Virginis Natiuitatis Fefto coæquauit. Ac tandem contrariam minùs piam opinionem è facris roftris prorfus eliminauit.

1028 Tandem, ne quis putaret, ab aliquibus tantùm priuatim, myfterium hoc de Immaculatã Deiparę Conceptione, in Alma Prędicatorum familia edoceri; anno D. 1524. in publicis prouincialibus Comitijs eiufdem Ordinis, Hifpali habitis, prefidente Fr. Alberto de las Cafas, ac prefentibus eiufdem Ordinis primoribus, omnino pro immaculata Deiparę Conceptione decretum eft, prout apparet in quodam libello, eodem anno Hifpali impreffo, cuius titulus eft: *Manuale Prædicatorum*. In quo quidẽ Decreto, poftquàm ij R R. Patres enarrafsẽt, eorum

Oiedus de conc.

Ordinem communiter opposi-tum docuisse, nihilominùs sic subdunt: *Sed de hoc iam non est curandum, cùm sit materia nullius vtilitatis, & valde scandalosa, præsertim cùm tota ferè Ecclesia (cuius vsus, & auctoritas prævalet dicto cuiuscunque Doctoris) iam asserat, quòd fuerit præseruata.* Cuius Decreti vi, iterum in eorum Breuiarijs, & Missalibus appositum fuit Conceptionis Festum, quod ab illis iam fuerat expunctum.

1029 Hinc Ioannes Fenarius, eiusdem Ordinis Magister Generalis meritissimus (qua maxima præditus erat prudentia) sic hortabatur omnes ad confitendam, & amplexandam Immaculatam Deiparę Conceptionem: *Omnes iamiam ita sentire debent* (clamabat) *Virginem Mariam absque originali macula fuisse cōceptā. Si D. Thomas, & alij huiusmodi Magistri nunc viuerent, ita sine dubio sentirent, & quò magis docti, & sancti essent, tanto magis cum reliquis catholicis censerent; hæc enim opinio per totam ferè Ecclesiam magis patefacta est.*

1. p. 2. 6. de Conc.

1030 Ad hęc, refert Iustinianus, eiusdem Ordinis, circum oram maioris cymbali Valentini Cœnobij Fratrum Prędicatorum, hunc titulum inspici: *Maria Virgo ab omni peccato originali fuit immunis;* quasi Illustrissima illa Dominici familia, non solis verbis, ac scriptis, verùm etiam millenis cymbalorum reboatibus vellet Marianam Conceptionem conclamare Immaculatam. Et in Cœnobio eorundem PP. Prędicatorum Matritensi, dicto, *de Rosario*, in via S. Bernardi, supra maiorem ipsius portam, aureis litteris, hęc inscriptio legitur: *D. O. M. Deiparę Virgini sine labe conceptę, Virgini Sponso Ioseph, &c. anno 1637.*

Sup. cit.

1031 Hinc tandem Balthasar Sorius in Prouincia Bœtica Vicarius Generalis, nomine communi, pro Immaculata Deiparę Conceptione apertè protestatur: *Apertè protestamur* (ait) *& dicimus, nihil contra Virginis nos machinari conceptum, aut quodlibet paruum persuadere, quo Deifera Virgo purissima, originale peccatum suspicetur contraxisse.* Quare, sicut canes, domorum ostia custodiunt, sic PP. Dominicani, rationum latratibus, supremi Principis Regiæ limen hoc Cōceptionis, ab omni peccati incursu, custodiere immune.

Ladu. 2. blas.

1032 Habuit etiam Sacra Dominicana Religio proprium Officium Immaculatę Conceptionis, sub hoc titulo: *Horæ B. Mariæ Virginis ad vsum Fratrum Prędicatorum Ordinis S. Dominici;* impressæ Parisijs, anno 1520. Cuius Hymnus sic habebat: *Benedicta Conceptio V. Matris Mariæ festiuetur cum gaudio; adsit dies lætitiæ; lætetur tota regio seruiens Regi gloriæ, non obstante obiurgio detrahētis inuidiæ.* Versiculus: *In conspectu Altissimi Immaculata permansisti.*

Reg. col. 235.

1033 Oratio: *Deus qui pro salute humani generis carnem gloriosæ V. Mariæ assumere dignatus es, & ipsam sine macula concipiendam ante sæcula in Matrem præelegisti; concede propitius, vt qui de eius Conceptione, quæ fuit nostrę redemptionis, necnon temporum plenitudinis exordium, lętamur, eius pijs intercessionibus ab instātibus periculis, & à morte perpetua pręseruemur.*

1034 In Hymno ad Primam: *Erubescant insensati, qui respuūt celebrare Misteria tā sacrati diei, ac festiuare, &c.* In Hymno ad Ter-

Tertium: *Conceptio laudabilis ab Angelo nunciata Mariæ tam amabilis in conceptu præseruata.* In Hymno ad Sextam: *Aue Regina cælorum inter omnes mitissima; aue decus Angelorum inter omnes pulcherrima, simul, & Archangelorum omni laude dignissima, quæ concepta vitiorum sine labe purissima.* In Hymno ad Nonam: *Venum corpus, & viscera; quæ Dominum portauerunt, virginalia vbera, quæ ipsummet lactauerunt, beata sint, & opera tua, & qui crediderunt quæ sine labe concepta post, & ante remanserunt.*

1035 In Hymno ad Vesperas: *Salue Mater Saluatoris, quæ es soror insignita: Salue quæ Deum paris, Angelorum spes, & vita: Salue Virgo singularis, verè sacra margarita. Salue quæ stella maris es sine labe concepta.* In Hymno ad Completorium: *Matris Dei Conceptio est, nostra redemptionis potissima inceptio, atque reparationis; & non mirum, exemptio antiquæ contagionis fuit, & in principio ipsius creationis perpetua saluatio.*

1036 Prædicatorum igitur Ordinem etiam antiquitus celebrasse Conceptionis Deiparæ festum, quamplures attestantur; & præcipuè Doctor Marcus Antonius Palaus; aperteque colligitur ex Raymundo Lullo, in prologo tractatus de eadem Conceptione, ita attestante: *Contigit, quod sedens in Choro Fratrum Prædicatorum Aueniont. 7. Decembris, sæcularis quidam, & pauper Canonicus, dum Vesperas Conceptionis V. Mariæ Fratres solemniter celebrarent, &c.*

Pœan Vigesimusquintus

D. Bonauenturæ Seraphici Doctoris.

1037 QVamuis Seraphicus Ecclesiæ Doctor, Purpuratorũ decus, Seraphicæ Religionis maximum ornamentum, ac sanctissimus Præsul Albanus, Diuus Bonauentura in tertio Sententiarum, sub obscurè de hoc mysterio Immaculatæ Conceptionis Gloriosissimæ Virginis disseruerit, (vnde sumunt Aduersarij ansam citandi S. Doctorem pro opposita opinione minùs pia) satis tamen commodè eius verba sumi poterunt pro puro debito incurrendi originale peccatum, non prout importãtia ipsum originale peccatum formaliter sumptum, iuxta supradicta, vt consideranti satis patebit; proinde nihil circa hoc erit vltra addendum. D. 3. Pan. 23.

1038 Restat ergo hic solùm in medium afferre Seraphici Doctoris testimonia, apertissimè Immaculatam Deiparæ Conceptionem propugnantia. Et quidem primò sic Seraphicus Doctor præcinit de Mariana Conceptione: *Dico primò, quòd Domina nostra fuit plena gratia præueniente in sua sanctificatione, gratia scilicet præseruatiua contra fœditatem originalis culpæ, quam contraxisset ex corruptione naturæ, nisi speciali gratia præseruata, præuentaque fuisset.* Ser. 2. de B. V. to. 3.

1039 Sequitur idem S. Doctor eadem quidem mente, sic: *Solus enim Filius Virginis fuit ab originali culpa immunis, & ipsa Mater eius Virgo.* Concluditque Sermonem, innuens singulare,

nobilissimumque redimēdi genus, quo B. Virgo fuit per Filium suum redempta. *Credēdum est enim* (inquit Seraphicus Doctor) *quod nouo sanctificationis genere in eius Conceptionis primordio Spiritus Sanctus eam à peccato originali, non quod infuit, sed quod infuisset, redemit, atque singulari gratia praeseruauit.*

1040 Nequibat profectò Seraphicus Doctor viuidioribus verbis B. Virginis Immunitatem, libertatemque ab originali culpa decantare; neque breuiùs ac clariùs praesentis Mysterij Diuinum enodare artificium. Etquidem primò apertè docet, B. V. originale peccatum non incurrisse, dum ait: *Non quod infuit.*

1041 Inde ostendit, Marianam Conceptionem simillimam de facto fuisse Christi Domini conceptioni, vtpote vtramque in abundantissima gratia praestitā, dum inquit: *Solus Filius Virginis fuit ab originali culpa immunis, & ipsa Mater eius.* Non tamen reticet praeexcellentiam Conceptionis Christi D. supra Conceptionem eiusdem Virginis; ex eo quia, licèt B. Virgo non contraxerit de facto originale peccatum, illud tamen ex natura sua cōtrahere debuerat, vtpote via naturali per concupiscentiam concepta ex massa Adami, vnde bene de Virgine addidit: *Sed quod infuisset.* Nempe ad differentiam Christi Domini, qui neque de facto originale peccatum contraxit, neque de natura sua illud contrahere debuerat, non solùm vt Deus, & homo, verum etiam vt Spiritus Sancti virtute solummodò conceptus.

1042 Hinc infert idem Seraphicus Doctor, B. Virginem verè, & in omni rigore fuisse per eius Filium redemptam, quatenus propter Filij merita fuit illi gratia praeueniens concessa, ne in foeditatem originalis culpę incideret, vt reliqui Adami filij, via naturali concepti. Quam quidem B. Virginis redemptionem, meritò appellat [Nouum sanctificationis genus] hoc est, excellentissimum, ac nobilissimum redemptionis genus; nam vt rectè docet Leonardus de Vtino, Almę Prędicatorum Religionis doctissimus alumnus: *Maioris gratiae est praeseruari à lapsu, quàm post lapsum reparari, vt patet in B. Virgine;* addit idem Auctor. Ser. 12.

1043 Ex quibus etiam patet, in quo sensu dixerit idem Seraphicus Doctor, B. Virginem fuisse sanctificatam, hoc est, sanctificante gratia repletam iuxta supradicta, non enim repletio, seu infusio gratiae praesupponit necessariò in subiecto peccatum, vt de se patet; nam Christus D. fuit omni gratia repletus, & tamen neque de facto, neque de possibili praesupponi in eo poterat culpa; imò in nobis, quamuis prima gratiae infusio praesupponat culpam vt auferendam, subsequens autem gratia minimè; quid igitur mirum, si dicamus, infusionem gratiae in Mariam in primo conceptionis eius instanti, nullam de facto praesupposuisse foeditatem originalis culpae, sed tantùm de possibili, & imminentem; nempe ex vi principiorum generationis? num. 938.

1044 Neque dici potest (vt ad Seraphicum Doctorem redeam) supradictum sermonem non esse ipsius Seraphici Doctoris partum; quia & stili dulcedo, & auctoritas Sixti V. qui accuratissimè euentilari, & expurgari fecit

cit

sit omnia D.Bonauenturæ Opera, satis superque euincunt, præfatum Sermonem esse verum, ac germanum Opus eiusdem Seraphici Doctoris; qui sermone primo de eadem Virgine, ad ea Spiritus Sancti verba: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*; ita eadem mente subdit: *Non solùm pulchra es, ait, in quo notat eam omnem pulchritudinem habuisse, sed addit: & macula non est in te; in quo notat eam nullam maculam admisisse, vt sic fuerit summè pulchra per omnis boni præsentiam, & fuerit absque macula per omnis mali, & culpæ absentiam.*

1045 Demùm, idem seraphicus Doctor, in Tertio sententiarum citato, satis generalem regulam tradidit, qua præsens mysterium euidentissimè demonstratur. Ait igitur ibi D.Bonauentura: *Quidquid non est contra fidem, attribui conuenienter potest B. Virgini, cùm scilicet ad suam, & Filij eius redundat gloriam.* Iam verò, non esse contra fidem fateri Deiparam à peccato originali immunem, latet neminem; redundare insuper tum ad eiusdem Virginis, tum ad eiusdem Filij maximam gloriam, satis patet ex dictis, & meliùs ex dicendis patebit, ergo non est, cur omnes vnanimes, tanti Doctoris auctoritate fulti, non confiteamur Conceptionem Deiparæ Sanctam, immaculatamque.

1046 Quam quidem regulam Seraphicus Doctor à suo Seraphico Patriarcha acceperat, vnde vltra omnes semper enituit Seraphici Patris dignissima Religio, in propugnanda Gloriosissimæ Deiparæ Immaculatissima Conceptione, vt satis ex infra dicendis patebit.

Pœan Vigesimussextus

Seraphicæ Religionis.

1047 SVpradicta Seraphici Patriarchæ, generalis regula, pro dimetiendis prope immensis Deiparæ priuilegijs, adeò inualuit in eius Seraphica sobole, vt de ea sic testetur celeberrima Academia Complutensis in Epistola ad Paulum V. *Vltra omnes* (ait) *semper enituis S. Francisci Familia in propugnanda Immaculata Virginis Conceptione.*

1048 Similiter Iulius II. committens huic Seraphicæ religioni regimen noui Cœnobij in Hispania Monialium, sub titulo Immaculatæ Conceptionis, hãc reddit rationem: *Quia prædicti Fratres indefesso studio, & vigilantia perpetui extiterint huius Virginei priuilegij defensores.*

1049 Et quidem post D. Bonauenturam, S. Bernardinus Senensis extitit, ex hac Seraphica Religione, perpetuus defensor Immaculatæ Conceptionis; Sermone enim quinquagesimo primo, explicans ipse Angelicam Salutationem, super illud, *Aue* (*to.1.cap.4.*) disertissimè infert, B.Virginem à triplici *Væ*, nempe, Originalis, Mortalis, & venialis culpę omnino alienam fuisse. Quod priùs ijsdem formalissimis verbis docuerat Albertus Magnus, dicens: *Væ culpæ est triplex, scilicet Originalis, Actualis Mortalis ac Venialis*; concludens Magnus Doctor: *Sine isto triplici Væ fuit Beatissima Virgo Maria.* (*in luc.*)

1050 Similiter sermone quadragesimo nono, super illa verba Christi D. *Inter natos mulierum* (*se.3.post resu.*)

non

Ser. 3. post resu.

non surrexit maior Ioanne Baptista: satis eleganter D. Senensis adnotat, B. Virginem nō incidisse in originale peccatū. *Christus se excipit (ait) quia natus ex Virgine; etiam Matrem suam occultè excipit, dicit enim Non surrexit, quia nullus dicitur leuari, seu surgere, qui non cecidit; sed quia B. Virgo nunquam cecidit in aliquo peccato conceptionis, ideò non dicitur surgere.*

tom. 1.

1051 Sermone etiam 13. sic inquit: *Maria sine tyranno concupiscentiæ peccati originalis fuit, quia sine eo concepta est.* Et Sermone 48. ita concludit contra Aduersarios: *Magis pium est credere, quòd non fuit in peccato concepta, quàm credere quòd sit.*

1052 Ac demum (quod magis est) D. Bernardinus Senensis insignem librum scripsit de Immaculata Deiparę Conceptione, de quo mentionem faciunt Trithemius, VVillot, Posseuinus, Cardinalis Bellarminus, aliique; & Bernardinus de Bustis, sermone quarto de eadem Conceptione, testatur se Senis illum vidisse, propria ipsius Sancti manu exaratum.

1053 Cum toto tamen hoc Caietanus pro se citat Sanctum Senensem, sic dicentem: *Tertia fuit sanctificatio maternalis; & ista remouet culpam originalem, confert gratiam, & remouit pronitatem ad peccandum vt mortaliter, quàm venialiter, & hæc fuit in Virgine Matre.* Verùm quid inde? Sanctificatio enim in nostro casu solùm importat gratiæ repletionem, prout satis superque [illegible] demonstratum est, quod ipsemet D. Bernardinus [illegible] [illegible] sanctificatione, [illegible] Quòd autem [illegible] Remouet culpam originalem, Dico; sensu D

Ser. [illegible] 1. [illegible]

Num. 938.

non

modi culpę remotionem in Virgine, non fuisse formalem, sed tantùm Aptitudinalem, hoc est, talis gratia de se quidem erat apta ad tollēdum originale peccatum; si ibi inuenisset; eo modo, quo dicimus de gratia baptismali in adulto, ante baptismi susceptionem iam perfectè contrito, quem consequenter collatio baptismi inuenit ab originali peccato mundatum: sed de hoc fusiùs infra.

1054 Tres itidem Pontifices Maximi, huius Seraphicę Religionis, maximi extitere defensores Immaculatę Cōceptionis Deiparę, nempe Alexander V. Sixtus IV. & Sixtus V. quorum primus, Apostolica auctoritate concessit suis Seraphicis Fratribus; absolutam facultatem acclamandi Deiparę Conceptionem, *Immaculatam*; cui titulo adeò omni æuo Aduersarij, omniq; conatu aduersati sunt, vt infra dicetur. Mitto hic doctissimos sermones, quos de eadem Immaculata Conceptione ipse conscripsit, tum adhuc priuatus Frater, tunc dictus Frater Petrus de Candia, tum etiam cùm esset Archiepiscopus Mediolanensis.

1055 Verùm, quis breui verborum ambitu audebit amplecti, quę dixit, fecitq; pro Immaculata Deiparę Conceptione Pontifex Maximus Sixtus Quartus? Hic ad compescendam Aduersariorum maximam licentiam, maximè eo temporis scriptis, factisque in hoc dulcissimum Mysterium vndequaq; debacchante (discussis hinc inde prius omni maximo scholastico rigore omnium rationum ponderibus) tres edidit pro Immaculata Deiparę Conceptione constitutiones nempe duas, *Graue nimis,*

nimis, Et *Cum praexcelsa*; quibus Sanctissimus Pontifex instituit Festum Conceptionis cum Octaua; atque adeò eam ecclesiastico, religiosoque cultu dignam decreuit; & per consequens eam Sanctam tunc in conceptione fuisse, auctoritate Pontificia declarauit; & per necessariam consequentiam absque peccato originali, & sic in gratia fuisse conceptam; eò quia (vt infra latius demonstrabitur ex vnanimi cōsensu SS. Patrum, ipsiusque Angelici Doctoris verissima doctrina) Ecclesia neque celebrat, neque celebrare potest Festum, nisi de re sancta.

1056 Approbauit insuper idem Sum. Pontifex eadem Apostolica Auctoritate eiusdem Festi Officia; cum à Bernardino de Bustis, tum à Leonardo Nogarola composita; in quibus sæpe sæpiùs Deiparę Conceptio dicitur *Sancta*, *Sanctissima*, *Immaculata*, *Illibata*; variasque indulgentias concessit huiusmodi Officia recitantibus; prout infra; ac eorumdem Officiorum recitationem reprobantes, eadem auctoritate Apostolica reprobauit, atque damnauit.

1057 Ad hæc, excommunicauit ipso facto, omnes, ac singulos, qui docuerint, dictum festum Conceptionis, vel eiusdem Conceptionis officium celebrates, aut pie sentientes eandem Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua Conceptione præseruatam fuisse, aut sermones de huiusmodi præseruatione audientes hęreticos esse, vel mortaliter peccare.

1058 Condemnauit etiam vt falsas, erroneas, & ab omni veritate alienas, multas, ac varias propositiones contentas in duobus libellis à Fr. Vincentio Bandelo Veg. n. 343. in lucem editis contra Defensores Immaculatæ Conceptionis; alter dictus [*Libellus de veritate conceptionis gloriosæ Virginis Mariæ*] alter [*Tractatus de singulari puritate, & prærogatiua conceptionis Saluatoris Iesu Christi*] vsumque vtriusque dicti Libelli omninò prohibuit, sub pœna æternæ maledictionis, latæque excommunicationis, eidem Apostolicæ Sedi reseruatæ.

1059 Insuper in Decretalibus apertè, absoluteque Deiparæ Conceptionem, appellat *Immaculatam*; Et alibi, *Illibatam*, *Immaculatam*, *Puram*, *Sanctam*, *à culpa immunem*, *Admirandam*; &c. huiusmodi.

1060 Demùm, in quodam suo Decreto Definitiuo apud Diagum, declarauit hereticam hanc propositionem: *Iustitia originalis B. Maria fuit ex natura, & non ex gratia*; ergo saltem implicitè, & virtualiter approbare videtur, B. Virginem ex speciali gratia obtinuisse dictam iustitiā originalem. l. 7. cap. 33.

1061 Similiter erga hoc Mysterium animatus Sixtus V. Pontifex Maximus, eiusdem Seraphicę Religionis confirmauit, ampliauitq; omnia priuilegia RR. Monialium Immaculatę Conceptionis speciali Bulla: *Expositum nobis*; cuius titulus est: *Purissima Conceptionis Dei Genitricis.*

1062 Primas tamen tulit in propugnanda Immaculata Deiparę Conceptione, Doctor subtilissimus Scotus, huius Seraphicæ Religionis, seu potiùs, dixerim, huius veteranæ legionis, pro vindicāda Deiparæ Conceptione, à Tyranno originalis peccati, meritò Antesignanus: in cuius profundissimæ doctrinæ te-

tenebris, lux tanti Mysterij luculentissimè eluxit. Et quidem Doctor hic subtilissimus præ omnibus nodum illum Herculeum facili negotio enodauit; nempe quomodo Gloriosissima Virgo fuerit per Christum D. redempta, quamuis nunquam communi Tyranno mancipata; quomodò Diuina Oracula vniuersalissimè de originali peccato loquentia, de Deipara tamen minimè loquantur; quomodò eadem B. Virgo de corrupta Adami massa compacta, eiusdē tamen communis corruptionis labem non contraxerit.

1063 Hic dictis, scriptisque per totum terrarum orbem contra aduersarios incursus, suos commilitones sub tessera Immaculatę Cōceptionis vnanimes monentes armabat, animabat, ad certissimam victoriam lacessebat. En vastissimum campum, vbi gloriosissimè strenuus iste Dux de Aduersarijs triumphauit: *B. Virgo Mater Dei* (ait ipse) *nunquam fuit inimica actualiter ratione peccati actualis, nec ratione peccati originalis; fuisset tamē nisi fuisset præseruata*; vnde meritò cognomen meruit, *Subtilissimi*. D.3.q.18.

1064 Ducenta argumenta vnica vice, vnicoque conflictu, sibi Parisijs ab Aduersarijs proposita, contra Immaculatam Deiparæ Conceptionem, sic singula memoriter proprio ordine primò repetijt, sic singillatim deinde feliciter soluit, ac tanto demum doctrinarum pondere, veritatem de Immaculata Deiparæ conceptione confirmauit, demonstrauitque, vt inde semper dictus fuerit antonomasticè *Victor*.

1065 Et nequis putet absque Diuino Numine id contigisse; en celeste portentum magis magisque tanti Mysterij confirmans veritatem. Academiam Parisiēsem ingressus Subtilissimus Doctor, Immaculatam Deiparæ Conceptionem propugnaturus, in ipso ingressu supra scholarū fores, B. Virginis imaginem suspexit affixam, statimque reuerenti cultu eam salutauit, his verbis: *Dignare me laudare te, Virgo sacrata, da mihi virtutem contra hostes tuos*; statim gloriosissima Virgo veluti resalutans, gratanter caput inclinauit, quasi gratulabunda, quòd Scotus acerrimè se accingeret ad ipsius Immaculatam Conceptionem defendendam. Quæ quidem B. Virginis Imago, vsque ad hæc tempora Parisijs conspicitur eodem situ, quo tantum sui honoris propugnatorem olim ipsa salutauit. Lect.c.15.

1066 Non minori quidem affectu, eamdem Immaculatā Conceptionem Franciscus Insuberius de Brixia propugnauit coram Sanctissimo Pontifice Sixto Quarto, à quo iurè acclamatus est: *Tu es verus Sampson*; quasi ex ore Aduersarij deuicti, tanquam ex ore demortui Leonis, dulcissimi Marianæ conceptionis Mysterij dulcissimum excerpserit fauum veritatis. Qui subinde, iure quidem optimo assumptus fuit ad Generalatum eiusdem Seraphicæ Religionis, semperque Franciscus Sampson dictus est.

1067 Eadem Scoti mente fuere omnes eius auditores; instar omniū sint *Antonius Andreas*, & Franciscus Mayronius, quorum alter sic ait: *B. Virgo actu fuisset sub originali culpa, nisi à Spiritu Sancto fuisset præseruata.* Alter verò, dictus Doctor Illuminatus, sic inquit: *De facto* 3.d.3.qu.1 ibi q.2.a.2

Deus

ibi.q.2.a.2 *Deus Matrem Virginem ab originali praeseruauit*. Quod eisdem ferè verbis asseruit Ioannes de Bassolis, eiusdem Religionis, sic:
ibi.q.1. *De facto B. Virgo originale non contraxit.*

1068 Plùs addit Petrus Aureolus S. R. E. Cardinalis, & Episcopus Aquensis, ac eiusdem Scoti discipulus in aureo quidem tractatu de eadem Immaculata Deiparæ conceptione: *Videtur horrendum* (ait) *pijs auribus, & animis deuotis, quòd vnquam anima B. Virginis filia iræ fuerit, aut in odio Dei, & quòd fuerit displicens, ac detestabilis oculis Diuinæ Maiestatis*. Et alibi ita fatetur: *Piè teneo, quòd B.* ibi a.3.
Virgo non contraxerit originale.

1069 Bernardinus verò de Bustis, non solùm perillustrem tractatum in lucem edidit de Immaculata Deiparæ Conceptione, verùm etiam, & Officium eiusdem festi composuit, quod deinde confirmauit Sanctitas Sixti Quarti, variasque indulgentias concessit illud recitantibus, necnon excommunicauit (vt supra dictum est) damnantes eiusdem Officij recitationē. Cuius deuotissimi Doctoris saltem sequentia verba nequeo reticere: *Sicut ignis* (ait) *Nunquam fuit sine calore, nec aqua aliquando fuit sine humore; ita B. Dei Genitrix nunquam fuit sine innocentia, & puritate*. Concluditque *Audite ergo Christiani omnes, & credite Immaculatam Virginis gloriosæ Conceptionem.*

1070 Eadem quoquè mente extitit Nicolaus de Lyra, sic: *Omnes descendentes ab Adam, præter Christum, & Mariam matrē* in 1. Thes. cap.4.
eius, incurrunt originale peccatum. Et alibi sic vniformiter docuit: *Primò Spiritus Sanctus* Carol. Latius de Immac. Concept.

venerat super Virginem adhuc in vtero Matris existentem, eam à peccato originali praeseruando. in c.1. lu.

1071 Eandem Immaculatæ Cōceptionis veritatem, ex eadem Religione, propugnauere Antonius Cucarus Bonitus Episcopus Acernensis libro inscripto: *Elucidarium de Conceptione incontaminata Virginis gloriosæ*. Et fol. 52. *Incipit secunda pars huius libri, in qua declaratur, & ostenditur, Virginem conceptam fuisse sine originali peccato, & semper fuisse puram, sanctam, mundam, & liberam ab omni peccati macula.*

1072 Franciscus de Torres libro inscripto: *Solatium deuotorum Immaculatæ Conceptionis Virginis Sanctissimæ*. Et infra: *Dicatus Immaculatæ Conceptioni Imperatricis cælorum Mariæ Sanctissimæ columnæ Cæsaraugustanæ.*

1073 Christophorus Morenus, libro inscripto: *Puritas Virginis Matris Dei*. cuius Caput primū habet hunc titulum: *Caput primum, in quo multis S. Scripturæ auctoritatibus tractatur de Purissima Conceptione Matris Dei &c.*

1074 Philippus de Ayala, libro inscripto: *Casus maior, et conscientiæ punctum de modo prædicandi, tractandi, et loquendi publicè his nostris temporibus de Purissima Conceptione Virginis Mariæ Dominæ nostræ.*

1075 Ioannes de Carthagena libro: *De sacris arcanis æternæ prædestinationis, ac Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis Mariæ.*

1076 Antonius Daza in Opere inscripto: *De purissima Conceptione Matris Dei, in quo historicè, et Theologicè tractātur præcipua,*

quæ circa hoc Mysterium in Orbe contigerunt, à die qua sanctissima Virgo concepta fuit, vsque ad nostra tempora.

1077 Ludouicus Miranda, in tractatu: *De purissima, et immaculata Conceptione Sanctissimæ Angelorum Reginæ*; Vbi quæstione 38. sic inquit: *Fuit Virgo Maria à peccati originalis actuali contractione diuinitus præseruata ex speciali priuilegio, per gratiam in primo suæ conceptionis instanti sibi collatam, quæ præuenit caussam, et impediuit originalis maculæ resultantiam.*

Conclus. 8.

1078 Petrus de Aquila in tertio sententiarum, vbi sic docet: *Peccatum originale ponitur in conceptione naturarum, quia cum anima infunditur corpori infecto, inficitur et ipsa; et isto modo probatur, quòd Virgo non fuit concepta in originali peccato.*

D. 3. q. 1.

1079 Lucas VVadingus, in *Historia Philippi III. et IV. Catholicorum Regum, ad SS. DD. NN. Paulum V. et Gregorium XV. de definienda controuersia Immaculatæ conceptionis Virginis Mariæ.*

1080 Bartholomæus Guerreri, in *Expositione in controuersiam de Immaculata Conceptione*; vbi copiosè colligit omnia, quæ de ea SS. Patres, aliique Scriptores hucusquè scripsere. Et Illustrissimus Episcopus Sosa, in Epistola pro oratione de Cõceptione; Ac etiam Laurentius Portellus, in Dubijs regularium, Verbo, *Conceptio*, multa luculentissimè pertractat in piæ opinionis cõmendationem. Et Hieronymus Sorbus in Compendio priuilegiorum, sub eodem Verbo, *Cõceptio*. Ac alter Hieronymus Roderiguez in compendio quęstionum Regularium.

Ser. 3.

1081 Idem mysterium ex eadem religione docuere Iacobus de Alba, Gughelmus de Histria, Ioannes Euangelista de Corduba, Bernardinus Feltrinus, Bartholomęus Pisanus, Alexander Lombardus, Didacus Stella, Philippus Diez, Ioannes Mariâ Zamorus, Marcellinus de Pise, Marius de Bignoni, Hieronymus Mautini, Alphonsus Casarubia, Castillus, Pelbartus, Pitigianus, Serranus, Carauajal, Faber, alijq; omnes, qui ex illa scripsere, vel data occasione, vel integris ipsis voluminibus. Vnde credendum est, ex hac illustrissima Religione, contrarię opinioni adhęsisse neminem.

1082 Quòd si aliquando Alexãder de Ales, D. Bonauenturę Magister, dictus Doctor Irrefragabilis, Immaculatam Deiparę Conceptionem neque asserere, neque negare ausus fuerat; id tamen non omninò permisit Virgo B. in Seraphici huius Ordinis dignissimo alumno; quotannis igitur Alensis in ipso Cõceptionis festo graui morbo percussus, & à discipulis tãdem admonitus, votum emisit de cõtestanda Immaculata Deiparę conceptione; & sic sanitatem adeptus egregium volumen de eodem mysterio scripsit; adeò vt in ipso vltimo vitę spiritu illud Spiritus Sancti canticum concinens: *Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te*; ac subdens: *Maria Domina mea tota pulchra es, et formosa, et macula originalis, aut actualis peccati in te nunquam fuit*, seraphicus hic cygnus obdormiuit immaculatę Conceptionis concinens Mysterium. Idemque euenit Giraldo de Piscaris eiusdem Ordinis, vt infra dicetur, num. 1709.

1083 B. etiam Ioannes de Capistrano

strano peregregium scripsit librum, cuius titulus est: *De pura Virginis Conceptione*; in quo latè eius preseruationem ab originali peccato probat.

1084 Similiter B. Petrus Alcantara fuit etiam huic mysterio addictissim⁹, prout apertè testatur Cœnobium eorumdem FF. Minorum, sub inuocatione Immaculatę Conceptionis, à se fundatum in Oppido de Pedroso circa annū 1554. apud Gōzagam.

1085 Nouus verò ille Ioannes, Beatus inquam Amadeus, in sua *Noua Apocalipsi*, ab Arcangelo Gabriele potius conscripta quàm dictata (vt ipsemet Seraphicus pater testatur) centies ac millies idē Immaculatę Conceptionis mysterium contestatur; vt ex supradictis satis patet.

1086 Idem mysterium acerrimè propugnauit in Concilio Tridētino Hieronymus Lombardellus eiusdem sacri Ordinis, omnium Immaculatę Conceptionis cultorum nomine, vnà cum Iacobo Laynio (vt infra dicetur) omnia Aduersariorum cōmuni plausu soluēs argumēta.

1087 Eiusdem seraphici Ordinis fuit deuotus ille laicus, qui Immaculatam Virginis Cōceptionem Zelatus, quendam alterius Religionis predicatorem, contra eiusdem Virginis ab originali peccato preseruationem in Gallia predicantem, pugno percussit; & aliquandiu metu nobilium eius consaguineorum latitans, mox tamen se vltro illorum conspectui obtulit, clara voce obtestatus, nemini iniuriā aliquam se inferre intēdisse, sed B. Virginis solùm Zelatū honorem, paratumque se dixit, ad Immaculatę Conceptionis defensionem, medium ignem intrare, si Predicator ille vellet idem periculum pro sua opinione similiter subire. Conditione ab omnibus approbata, ingentique rogo accenso Laicus Predicatorem manu apprehēdens, in ignem trahebat; sed maximè reluctātem tandem dimittens, solus ipse intrauit; in nomine Immaculatę Conceptionis; ibiq; diu illęsus, & alacri voce predicatorem vocitans, permansit: *Veni (inquiens) veni, et vide hìc, si B. Virgo fuit concepta in originali peccato*. Bust. ser. 8.

1088 Hanc imitata est quędam Tertiaria eiusdem Seraphici Ordinis, quę eandem Immaculatam Deiparę Conceptionem asserens, pernegante altera alterius Ordinis Tertiaria, in suarū opinionum defensionē tandem ignem, pacto facto, ambę ingressę sunt, dispari tamen euentu; prima enim omninò illęsa permanente, altera statim concremata est. Bust. ser. 7.

1089 Omnium etiam prima seraphica hæc religio zelauit Immaculatę Conceptionis honorē tunc, cum primò lucem aspexit subreptitium illud decretum contra eandem Immaculatam Deiparę Conceptionem, sub Pōtificatu Innocentij X. (vt infra fusiùs dicetur) omnique ope, & industria R. P. Antonij de Ribera, tunc Romæ Commissarij Generalis eiusdem odinis, curauit omnimodam eiusdem subreptitij *Decreti* abolitionem.

1090 Anno 1620. P. Benignus à Genua totius huius Ordinis Seraphici Minister Generalis, præcepit omnibus, & singulis Prouincijs eiusdem Ordinis, vt omnes & singuli Fratres omni maiori solemnitate emitterent votum defendendi, ac vbique prædicandi hanc Immaculatam Conceptionem.

P. Fran-

1091 P. Franciscus ab Angelis similiter totius Seraphici huius Ordinis Minister Generalis, admittens ad cõmunicationem spiritualium bonorum Confratres Immaculatæ Conceptionis, sic exorditur: *Quia Virginis Conceptionis aduocatio nostri Ordinis est gloria, ob magnam, quam ad ipsam ducimus reuerentiam, dignum est, vt illam honorantibus faueamus, & illam honorificantes honorificemus.*

1092 Anno 1645. Seraphica hęc religio, vnanimi consensu, elegit sibi in Patronã *B.* Virginem in sua Conceptione Immaculatam in Capitulo Generali, celebrato in Cœnobio S. Ioannis Regum Toleti, vbi in virtute S. Obedientiæ iniunctum fuit omnibus alijs Prouincialibus, vt festum Immaculatę Conceptionis ea celebritate iuberent celebrari, qua insignes Patroni in Ecclesia celebrantur. *reg.col.556*

1093 In quodam instrumento Prouincię Burgensis eiusdem Ordinis, recensentur centum & quatuor Confraternitates in omnibus ciuitatibus, & oppidis dictę prouincię, erectę de mandato P. Ioannis à Benito Commissarij Generalis, & auctoritate Ordinariorum Pamplonę, Tarraconę, Calahorrę, Palentiæ, Hosmę, & Burgos, sub titulo Immaculatę Conceptionis. Et in *vna* Confraternitate sub eodem titulo Immaculatę Conceptionis Neapoli erecta in Cœnobio S. Marię de Monte Caluario eiusdem seraphici Ordinis, supra centum millia Confratres adscripti conspiciuntur (vt refert Conzaga) quorum plures sunt Marchiones, *Du*ces, Comites, *P*rincipes vel Barones. *ibi.col.551* *ts.3.*

1094 Triginta, & octo Cœnobia eiusdem Seraphicæ Religionis sub titulo, & inuocatione eiusdem Immaculatę Conceptionis erecta, enumerat Seraphicum Regestum in fine; ac duas prouincias sub eodem titulo Immaculatę Conceptionis, scilicet Franciæ *P*arisiensis, & Aquitaniæ.

1095 Anno 1621. die vltimo Maij in congregatione Generali celebrata in Cœnobio Segouiensi dictus P. Benignus à Genua totius Ordinis Generalis, vnà cũ Generalibus Commissarijs Indiarum, & Cismontano, alijsque Diffinitoribus item Generalibus, Prouincialibus, Custodibus, &c. Cismontanę familię, nempe prouincię Immaculatę Cõceptionis Francię Parisiensis, Castellę, Turonię, Pictauiensis Aragonię, Argẽtinę, Aquitanię antiquioris, D. Iacobi, Colonię, D. *B*onauenturæ, D. Ludouici, *Lu*sitaniæ, Hybernię, *B*ritanniæ, Bœticę, Burgensis, *A*lgariorum, Pietatis, S Gabrielis, Carthaginiensis, Flandriæ, Germanię, Angelorum, S. Euangelij, Maioricarum, Aquitanię nouioris, S. Michaelis, Canariensis, S. Andreę, Sardiniæ, Valentię, Cataloniæ, Artauidorum, S. Ioseph, Granatẽsis, S. Antonij, S. Ioannis *B*aptistæ, S. Pauli, S. *B*ernardini, S. Dionysij, Immaculatæ Conceptionis Aquitaniæ, & S. Didaci in Bętica, tum proprio, tum omnium religiosorum dictarum prouinciarum nomine, iurarunt, & vouerunt: *Tenere, defendere, & docere publicè, & priuatim, quòd Beatissima Virgo fuit sine peccato originali concepta, & ab illo præseruata ex meritis Christi Domini.* *reg.col.554*

1096 Ad hęc, Sacra hæc Religio recitat omnibus Sabbatis non impeditis Officium Immacula- *reg.col.174 & 556.*

tæ

tæ Conceptionis ex speciali cõcessione viuę vocis oraculo Pauli V. ad instantiam p. Ludouici à S. Ioanne Euangelista eiusdem Ordinis, tunc in Romana Curia Commissarij Generalis Vltramõtanę familię. Quod referens Cardinalis Aragonius, sic inter alia ait: *Propter eximiã deuotionem, quam totus Ordo* (nempe hic Seraphicus) *habet in Deipara Virginis Immaculatam Conceptionem, concessit &c.* ibi.

1097 Similiter ex proprio statuto Cap. 2. titulo *De Oratione vocali* bis singulis diebus fit in eadem Seraphica Religione cõmemoratio Immaculatæ Conceptionis, nempe post horas Vespertinas, & post Completorium.

1098 Hinc Innocentius VIII. nouam Religionem sub titulo, & inuocatione, ac ad maximum honorem Immaculatæ Conceptionis confirmans, eius Alumnos cingulo huius Seraphicę Religionis condecorauit: *Vestem, & scapulare album cum mantello coloris cælestis, & Cingulo FF. Minorum, &c.* Quasi pręcipua tesserá, sub quá Immaculatæ Conceptionis pręcipui quique propugnatores per trecentos fermè annos Aduersariorum impetum strenuissimè sustinentes, gloriosissimè de illis vbique terrarum triumpharunt; vnde iure quidem optimo Seraphica hęc Religio, in hac pia sententia de Immaculata Deiparę Conceptione, *Vexillifera, & Antesignana* Ab omnibus acclamatur, & concelebratur.

1099 Cùm enim Seraphica hęc Religio Mysterium hoc Immaculatę Conceptionis totius antiquitatis veneratione commẽdatum, quamplurimis Ecclesijs celeberrimum, & ab alijs antiquioribus Religionibus per quã egregiè illustratum reperisset, ardẽtissimè à suis initijs amplexa est, & eius defensioni totam se penitus dedicauit, tunc pręcipuè, cùm quàm maximè oppugnabatur, nempe circa annum Domini 1300. Duce Subtilissimo Doctore, ac ductore. Vnde licèt non prima tunc piam opinionem ipsa adinuenerit, prima tamen eam in publicis Academiarum consessibus è cathedris defendit, acceptamque ab antiquioribus præseruatiuam redemptionem adeò stabiliuit, vt reliquis omnibus veluti via regia aperiretur ad acclamandam Deiparę Conceptionem Immaculatam: *Conceptionis festum Scoti acutissimi Theologi doctrinà maximè confirmatum*, Rectè docuit Bozius. de sig. Eccl. to. 1.

1100 Similiter Bernardinus de Bustis in suo Officio approbato à Sixto IV. ita testatur: *Dominus Noster Iesus Christus, ad protegendam dilectæ Matris dignitatem, Scotum Ordinis Minorum Doctorem eximium ad ciuitatem illam protinus destinauit, qui Aduersariorum fundamentis, argumentisque omnibus inconuincibili sermone confutatis, ita Conceptionis Dominæ innocentiam clarissimè comprobauit, quòd omnes illi Fratres sublimitatem eius plurimùm admirati, obmutescentes in disputãdo defecere. Quapropter opinio Minorum à Parisiensi Studio illico approbatur*. Vnde opinio defendens B. Virginis præseruationem à peccato originali, non modò à Bustio dicta est Antonomasticè, *Minorum opinio*, verùm etiam à reliquis communiter Doctoribus.

1101 Hinc, legationem ad Sum. Pontificem de Immaculata Virginis

ginis Conceptione definienda, Philippus III. Rex Catholicus destinaturus, nihil antiquius habuit, quàm huius Seraphici Ordinis benemerentissimis de hoc Mysterio alumnis rem tantã committere. Quare primùm Illustrissimum D.Fr. Frãciscum à Sosa, olim Ordinis Generalem tunc verò Episcopum Oxomẽsem, huic legationi obeundę designauit. Deinde Illustrissimum D.Fr. Antonium de Trejo, ex eodem Generalatus munere ad Episcopatum Carthaginiensem euectum, cum legati extraordinarij honore ad Paulum V. misit, sicut, & Rex noster Philippus IV. ad Gregorium XV. vt infra etiam dicetur; qui quantùm laborauerit in hoc promouendo mysterio; VVadingus dictę legationis comes, peculiari Opere luculentissimè docuit, ad quem, breuitati consulens, me remitto.

1102 Sed quid pro dignitate dicam de Armamentario, Regestoque omni quidem eruditione referto, ac infinito ferè labore elucubrato à quatuor illis eiusdem Seraphici Ordinis Patribus, Fr. Gaspare de la Fuente, Lectore Iubilato, Consilij Supremi generalis Inquisitionis Qualificatore, & Ordinis generali Diffinitore; Fr. Petro de Valuas, Lectore Iubilato, eiusdem supremi Concilij Censore, ac Prouincię Conceptionis Diffinitore; Fr. Petro de Alba, & Astorga, Lectore Iubilato, dicti supremi Consilij Qualificatore, ac Prouincię Limensis Patre; & Fr. Ioanne Gutierrez, itẽ Lectore Iubilato, S. Inquisitionis Censore, & Conuẽtus Segouiensis S. Frãcisci Guardiano; à quibus tanquam à quatuor Seraphim, nedum seraphicis, ab Aduersariorum incursibus tegitur Mystica hęc noui testamenti Arca Immaculati Deiparę Conceptus.

1103 Iuuat tandem adnotare, quòd Caietanus citat pro se S. Antonium de Padua, eiusdem Seraphici Ordinis decus his verbis: *S. Antonius de Padua Ordinis Minorum in Sermone de Natiuitate B. Virginis dicit: B. Virgo fuit in vtero Matris à peccato per gratiam sanctificata, & sine peccato nata.* Verùm inter sermones saltem qui circumferuntur sub nomine dicti S. Antonini, nullus inuenitur de Natiuitate B. Virginis; neque verba à Caietano adducta inueniuntur in reliquis S. Antonini sermonibus, vt etiam obseruauit Suarez, Ramarcinectus in fid. Caietana, alijque. Neque mirũ; quia *Bandelus*, quem in hac materia sequitur Caietanus, instar sagenę missę in mare ex omni genere piscium congregantis, vt numerum prefixum Doctorum compleat, fletque promissis, etiam Scotum Subtilem pro se citare non veretur. Adde, quòd *Sanctificare*, non semper importat de nõ sancto sanctum facere, sed sanctificante gratia aliquando repleri; prout supra satis ostensum est Poean. 23. *to. 2. in 3. p. d. 3.*

1104 Tandem pro coronide pręsentis Pœanos, eiusdemque Seraphici Ordinis gloria singulari sit, tria Officia propria Immaculatę Conceptionis, à sede Apostolica hos Fratres accepisse. *à nu. 938.* Primũ, quod Sixtus IV. in constitutione: *Cùm praeexcelsa*, approbauit, nempe à Leonardo de Nogarolis concinnatum; & in duabus alijs constitutionibus *Graue nimis* idem Sum. Pontifex Apostolica cõstantia defẽdit

idem

idem officium recitantes contra calumniatores.

1105 Fuit similiter idem Officiũ ab Alexandro VI. Concilio Tridentino, Pio V. Paulo item V. & Gregorio XV. confirmatum. Et grauissima illa verba: *Sanè, cũ Romana Ecclesia de intemerata, semperque V. Maria Conceptione publicè festum solemniter celebret, & speciale, ac proprium super hoc Officium ordinauerit, &c.* toties Pontificijs Diplomatibus inserta, de eodem Officio clarè loquuntur. Et Pius V. vt tandem vniuersæ Ecclesiæ Officium Natiuitatis ad festum Conceptionis designauit, hoc vt propriũ, ac speciale PP. Franciscanis Officium reliquit, indulsit, & concessit. Cuius celeberrimi Officij iuuat aliqua nobiliora verba pro pręsenti Immaculatæ Cõceptioni Mysterio afferre.

1106 Dicti ergo Officij titulus est: *In festo Conceptionis B. Mariæ Virginis, duplex.* Antiphona in primis Vesperis: *Tota pulchra es Maria, & originalis macula non est in te.* In versiculo post Hymnum Vesperis: *Immaculata Conceptio est hodie S. Mariæ Virginis.* Cuius loco in Sabbatis per annum substituitur: *In Conceptione tua, Virgo, immaculata fuisti.* Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparasti, concede quæsumus, vt sicut ex morte eiusdem Filij tui pręuisa, eam ab omni labe præseruasti, ita nos quoque mundos eius intercessione ad te peruenire concedas.*

1107 Inuitatorium ad Matutinum: *Immaculatam Conceptionem Virginis Mariæ celebremus, Christum eius præseruatorem adoremus Dominum.* vnde expresse profitetur, & colitur pręseruatio Virginis Mariæ à peccato originali, per quam in eadem Oratione petitur à Deo nobis æterna salus, ibi: *Quæsumus, vt sicut ex morte eiusdem Filij tui præuisa, eam ab omni labe præseruasti, ita nos quoque mũdos eius intercessione, ad te peruenire concedas.* Et oratione Secreta Missę: *Suscipere digneris per te ipsum benignitatis Auctorem rogamus, Domine, Matris, ac domus tuæ zelatorum deuotas cum hilaritate supplicationes, vt sicut ipsa tua gratia præueniente, mundo hodie immunis apparuit, ita ipsi mũdam de tua Matris munere, te concedente, exhibeant gratiarũ actionem.*

1108 Quæ quidem obtestatio adeò certam facit gratiam præseruatiuam Virgini collatam, vt tota Ecclesia, cuius nomine Oratio illa funditur, pro securissima conditione sanctitatis, ac æternæ salutis fidelibus concedendæ proponat; neque potest Ecclesia in modo postulandi Sanctorum intercessionem errare; vt communiter docent DD. Suarez de religione, Catharinus ad Conc. Tridentinum, alijq; Certè si hęc Virginis immunitas, vt exemplar sanctæ gratiarum actionis ab Ecclesia proponitur, & certa non esset, meritò fideles orantes quæri possent se decipi à Magistra veritatis; quod vel suspicari nefas est, dum desideria, quæ vult esse certissima, sub conditione dubia ad Deum fundere iubentur. Vnde apparet quanti sit ponderis, Virginis præseruationem, non quomodocunque in Diuino Officio affirmari, verùm etiam in eiusdem Officij pręstãtiori parte, nempe in Oratione fateri.

Carol. Latius de Immac. Concept.

p. 2. to. 2.

1109 Responsorium 8. præfati officij sic: *Tota pulchra es amica nostra, & macula originalis non est in te.* Capitulum ad Sextam: *Porta hæc clausa erit peccato, & non aperietur, quoniam Dominus Deus ingressus est per eam, eritque clausa à principio suæ formationis.* In lectione prima infra Octauam: *Sola super omnes electa est, & post ruinam mei gratia sola Immaculata est.* In Lectione tertia: *Beatus, qui obseruat, qui dicit, qui confitetur postes ostij, principium Conceptionis suæ immaculatum; Sancta quippe dum concipitur, sancta dum mūdi portas intrat, sancta in vtero, sancta extra vterum, &c.* In alia Lectione: *Lectulus noster floridus est, & tigna domorum nostrarum cedrina, quoniam ambo sine macula.* In Hymno: *Immaculata Conceptio est.* Et in Gloria ad Missam: *Quoniā tu Solus Sanctus, Mariam preseruasti, tu solus Dominus Mariam fabricasti, tu solus Altissimus Mariam sublimasti, &c.*

1110 Quod quidem Officium à tempore approbationis Sixti IV. vsque ad Breuiarij reformationem à Pio V. factam, in tota etiam vniuersali Ecclesia recitabatur, vt satis eruditè obseruauit Regestum Seraphicum, ac etiam patet ex multis, ac varijs eiusdem Officij impressionibus. Col.70.

1111 Secundum Officium eiusdem Seraphici Ordinis, confectum fuit à Venerabili P. Bernardino de Bustis, & ab eodem Sixto IV. approbatum, speciali diplomate ad eundem de Bustis die 4. Octobris 1480. Quod Officium apponitur in calce Tractatus de eadem Immaculata Conceptione, eiusdem de Bustis; continetque plura miracula à Deo patrata in confirmationem veritatis eiusdem Mysterij, de quibus infra; ex quo item seligam inferius aliqua, pro re nostra notabiliora. Tra.36.

1112 Antiphona igitur ad Vesperas, sic: *Nisi Dominus custodisset Matrem suam, Angelus tenebrarum denigrasset eam.* In Hymno: *Sicut suum sol nitorem nunquam perdit, nec decorem, primi Patris sic tu labem nullam sentis nec fœtorem.* Ad Magnificat: *Exultauit spiritus meus in Deo salutari meo, qui me preseruauit ab originali peccato.* Oratio: *Deus qui Immaculatam Virginem Mariam, vt digna Filij tui mater existeret, ab omni labe peccati in Conceptione sua preseruasti, &c.* In Hymno ad Matutinum: *Te confitemur hodie conceptam sine crimine. Qui te seruauit prouidè mundam paterno scelere.* In Lectione 8. *Beatus venter Mariæ, qui nulli vnquam fuit obnoxius culpæ. Si rectè scripturas inquirimus, si fideliter veritatem scrutamur, non modo actuali, sed etiam originali culpa intemerata monstratur.*

1113 In Hymno ad laudes: *Te preseruauit Filius ab omni labe penitus.* Antiphona ad Sextam: *Declinate à me maligni, preseruauit me gratia Filii mei.* In secundis Vesperis: *Tota pulchra es Maria, & macula originalis peccati non est in te.* In Lectione 9. *Iubilemus omnes, & exultemus propter Immaculatam Dominæ nostræ Conceptionem; valde enim nobis profuit, B. Virginem non fuisse per originale peccatum Diuinæ Maiestatis inimicam.* Ad Vesperas: *Sit nomen Domini benedictum propter immaculatum Virginis conceptum. Qui dat niuem sicut lanam, ab originali peccato preseruauit Mariam. Qui mun-*

mundum facere potest de immundo conceptum semine, me fabricauit Filius vllo sine crimine. In Missa: *De cuius Immaculata Conceptione gaudent Angeli &c.* Oratio: *Deus, qui per immaculatam Virginis Conceptionem, &c.*

1114 Tertium tandem Officium eiusdem Seraphici Ordinis, pręcipuè ad vsum Monialium Cõceptionis, à Fr. Ambrosio Montesino, permultis alijs pijs scriptis claro, concinnatum fuit ex diuersis Officijs, præsertim Nogaroli, & Busti supradictis, in quo item Officio, Deiparæ à peccato originali præseruatio satis superque declaratur, vt infra fusè dicemus. an. 1570.

Pœan Vigesimusseptimus

Sacra Religionis Carmelitarum.

1115 VOlenti iam dictis sex Latinę Ecclesię Doctoribus, Immaculatam Deiparę Conceptionem gloriosissime propugnantibus (vt hactenus demonstratum est) tanquam strenuissimis Ducibus, totidem Religiones veluti Legiones militantis Ecclesiæ gloriosissimas adiungere, idem mysterium strenuissimè itidem propugnãtes: antiquissimam hìc, nempe Carmeli, seligere visum est, ac vltimò ferè nouissimam, nempe Societatem Iesu, in sequenti.

1116 Et quidem ex hac sacra Religione primi sese offerunt Immaculatæ Conceptionis Deiparæ gloriosissimi propugnatores D. Cyrillus Episcopus Alexandrinus, & D. Ioãnes Patriarcha Hierosolymitanus, quamuis Baronius dissentiat.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1117 Cyrillus ergo, qui floruit quinto sæculo, anno 430. præfuitque Concilio Ephesino cõtra Nestorium celebrato, sic Immaculatam Deiparę Cõceptionem nobis concinit luculentissimè: *Omnes homines (excepto illo, qui de Virgine natus est, & sanctissima etiam Virgine, ex qua Deus homo prodijt in mũdum, excepta) cum peccato originali nascimur.* ad an. 444. nu. V. l. 6. in Ioa. cap. 15.

1118 Per ly enim, *Nascimur*, nequit Cyrillus intelligere pro Natiuitate extra matris vterum ad hanc lucem; siquidem in hoc sensu falsa esset eius propositio; non solum quia & Ioannes Baptista, & Ieremias similiter absque originali peccato nati sunt; sed etiam quia de Christo putasset esse conceptũ in peccato originali, si de ipso tantum affirmasset esse natum ab vtero sine peccato originali, quod est maximus error; ergo per ly *Nascimur*, necessariò intelligere debet pro Conceptione, quę à Philosophis dicitur prima Natiuitas, ac iuxta illud: *Quod ex te natum est*. Inquit igitur Cyrillus; Excepto Christo D. & Maria eius Matre, omnes cum peccato originali concipimur.

1119 Addit idem S. Doctor, & caussam istius singularissimi Virginis Deiparę priuilegij: *Propter Filium enim* (inquit) *temerarium est in Maria ponere aliquam culpam, vel peccatum.* l. con. Nest.

1120 Exemplificat id ipsum Cyrillus aptissimo Architectoris exemplo: *Quis vnquam de Architecto audiuit, quòd suum ipsius Templum costruxerit, & in eo habitare prohibitus sit?* Nonne Deus prohibitus fuisset habitare statim in Virgineo Templo, sua iam omnipotenti manu constructo, si in ea conceptionis in-

stanti per originale peccatum Diabolus inhabitasset?

1121 Ex quo deinde Cyrilli fonte crediderim hausisse Ioannem Taulerum, dictum Doctorem Illuminatum, ex Illustrissima Prædicatorum familia, cum de eadem V. Deipara sic cecinit: *Qui nimirum hinc illi accessit decor, quòd culpæ originalis perpetuò expers fuit, à qua præseruarat illam Filius eius; itaut ne momento quidem temporis vel ira filia, vel vas immundum vel diabolico (sicut nos alij omnes) subiecta dominio fuerit; præuenit enim hoc sapientia æterna, nolens electissimum Templum suum aliqua labe aspergi.* Ser. de Pur.

1122 Demum sic idem S. Doctor Cyrillus de tanto priuilegio eidem Magnæ Deiparæ gratulatur: *Salue Sancta Deipara, pretiosus totius Orbis thesaurus, lampas inextinguibilis*. Nequiret profectò dici Maria, lampas inextinguibilis, si sanctificatis gratiæ oleum in Conceptione illi defuisset.

1123 Sed accedamus nunc ad aliud eiusdem Illustrissimę Carmeli Religionis lumen fulgentissimum. Comparans igitur gloriosus Patriarcha Ioannes Virginem Deiparam cum Nubecula illa sui gloriosissimi Patriarchę Elię, eandem Immaculatam Conceptionem concinit his luculentissimis verbis:

1124 *Licet* (inquit) *Nubecula illa esset originaliter eiusdem naturæ cum mari; alterius tamen fuit qualitatis, alteriusque proprietatis; mare quippe ponderosum est, & amarum, sed Nubecula illa leuis fuit, & dulcis; sic, quamuis in quolibet alio homine instar maris natura humana sit in sua origine, ita amaritudine peccatorum pondere pressa, vt fateri cogatur: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue, grauatæ sunt super me; Beata tamen Maria de hoc mari, id est humanâ naturâ, aliter fuit orta, quia in suo ortu non fuit onerata amaritudine delictorum, sed instar illius nubeculæ fuit leuis per immunitatem peccatorum, & dulcis per plenitudinem charismatum.* L. de inst. Mon. c. 3.

1125 Vbi S. Pater, quamuis prima facie videatur loqui de Virginis Natiuitate ab vtero, attamen si attentiùs perpendatur, eum loqui de Conceptione, necesse est; primò quia aliter nihil singulare de V. Deipara hic diceret S. Pater, nam etiam Ioannes Baptista, & Ieremias nati sunt absque amaritudine primæui delicti. Secundò quia S. Pater talem amaritudinem negat in ipsamet Deiparę persona, atque adeò ab instanti suę animationis, quę in pręsenti materia dicitur absolutè Conceptio, vt sępe dictum est. Ac tertiò quia Virginem appellat immunem absolutè à peccatis, quod præseruationem importat ab omni peccato, vt sępe etiam dictum est, ac ex se patet.

1126 Idem mysterium Immaculatę Conceptionis Deiparę docuit Ioannes Bachonius Theologię lumen, ac Carmeliticę Scholę Dux meritissimus, qui floruit anno 1330. ex Anglia oriundus; in quarto, D. 2. q. 3. vbi iisdem ferè verbis D. Anselmi vtitur, pro acclamanda Immaculata eadem Deiparę Conceptione. Ac expressè loquens de instanti, quo B. Virgo concepta fuit, vocat etiam Carnalē eius Conceptionem, *Sanctam, & Deo acceptam*. ar. 3.

1127 Teste item eodē doctissimo Ba-

Bachonio, in Conuentu Carmelitarum coram S.R.E. Cardinalibus, totaque Curia Romana celebrabatur suo tempore solenissimè Conceptionis festum. Et in Gallia anno 1306. in Capitulo Generali eiusdem almę Religionis, conditum est statutum pro solemniter celebranda eadem Deiparę Immaculata Conceptione, prout refert Paleonidorus, vt testis ocularis lib. 3. Antiqui montis Carmeli, apud Oiedam. *in 3.D.3. q 1.* *cap.15.*

1128 Eandem Immaculatam Deiparę Conceptionem propugnauere Alphonsus sobrinus S. Thomę Magister, in tractatu, de eadem Immaculata B.Virginis Cōceptione. Bartholomeus Loaisius, in tractatu: *Triumphus Regina Angelorum*, *vbi per discursus concionatorios probatur eius purissima Conceptio absque omni contagione peccati.* Ac doctissimè Ioannes Baptista de Lezana Doctor celeberrimus, in libro, cuius titulus est: *Liber Apologeticus pro Immaculata Deiparę Virginis Maria Conceptione.*

1129 Idem Lezana pro dignitate testatur, D.Teresiam, eiusdem Ordinis ornamentum, eidem Mysterio Immaculatę Conceptionis addictissimā fuisse, in hęc verba: *Neque mulier illa fortis, totius mundi prodigium, nostraque Carmelitana familia decus, Teresia de Iesu, Immaculata Cōceptionis deuotionem occultare potuit. Cùm enim Capite quinto libri sua vita cuiusdam conuersionem describeret, illius caussam reddens, ait: Deiparam sanctissimam illi auxiliatam fuisse, quia nimiùm sua Conceptionis deuotus erat, ipsoque die magnum celebrabat festum. Vbi manifestè quantùm, & quàm rectè de illibata Maria Conceptione sentiat Virgo Mater protulit.* *cap.22.*

1130 Eandem deuotionem ęternauit, nedum protulit eadem Virgo, tot Heroum Mater, omnisque sanctitatis prodigium Teresia, erigens in ciuitate Vallisoletana, Monialium Monasterium sub inuocatione Immaculatę Conceptionis V. Marię anno 1557. Et aliud pastranę Fratrum Ordinis Carmelitarum reformatorum, sub eadem inuocatione Conceptionis, circa idem tempus, vt testatur idem Lezana, cum Marracio, alijsque.

1131 Addictissimus item fuit eidem Mysterio Immaculatę Cōceptionis, Venerabilis P. Ioannes à Cruce, primęui Carmelitani instituti Instaurator; vnde post mortem in eius corpore apparet imago B.Virginis, qualis ad reprę sentandam eiusdem Immaculatam Conceptionem effigiari solet, prout refert Marracius citatus. *fol. 301.*

1132 Similiter B. Angela Regis Bohemię filia, eiusdem Almi Ordinis Carmeli maximum ornamentum, vitę sanctitate celeberrima, addictissima eidem Mysterio Immaculatę Conceptionis vixit; vnde de eadem cęlestes reuelationes meruit accipere, vt infra dicemus, sicut & P.Fr.Hieronymus de Carmelo, vt supra etiam dictum est, & infra dicetur. *nu.1617. & 1620.*

1133 Habebat etiam hęc antiquissima Religio Officium proprium Immaculatę Conceptionis, vt patet in illius Breuiario impresso, anno 1579. cuius titulus erat: *Conceptio Immaculata Virginis Maria totum Duplex*, &c. Versiculum in primis Vesperis; *Immaculata Conceptio est hodie.* Inuitatorium: *Immaculatam*

tam Conceptionem Virginis Mariæ celebremus, Christum eius præseruatorem adoremus Dominum.

1134 Imò est adeò antiquum in hac antiquissima, ac venerabili Carmeli Religione, Conceptionis festum, vt non desint, qui asserant, Patres Carmelitas omnium primos, Conceptionis festum instituisse; ac proinde Sixtum IV. eisdem Patribus plures concessisse Indulgentias tam ipso Conceptionis die, quàm infra Octauam, vt videre est in Historia eiusdem Ordinis Carmeli. *fol. 204.*

1135 Idem Immaculatæ Conceptionis Mysterium satis eleganter cecinit Ioannes Baptista Mantuanus, ejusdem venerabilis Ordinis Prior Generalis, sequentibus verbis: *l. 1. Parthe.*

Ante tener sacra fœtus quàm viueret aluo
Cõceptus, ne prima nauos exordia pullis
Indueret maculis; mens ne sincera, nitensque
Communem imbiberet labem; ne pigra liquore
Pectora Lethæo fierent, quæ lactea Magno
Pabula, & amplexus fuerãt latura Tonanti,
Semine confusas sordes, & virus inustum
Dissecuit; felici Anna mox imbuit artus.

Quibus dulcissimus iste Cygnus, non solum originalem culpam videtur auferre à Virgine Deipara, verùm etiam & debitum proximum illam incurrendi, iuxta alibi à nobis dicta. *Pea. XI.*

1136 Idem Immaculatæ Conceptionis Mysterium ex eadem Carmeli familia propugnauere Magister Michael de Bononia dictus communiter Incognitus, Magister Baptista de Ferrara, Magister Franciscus Martini, qui integrum Opus edidit de eadẽ Immaculata Deiparę Conceptione, Magister Odo, & vt vno dicam verbo, omnes Carmelitici Ordinis semper vbique terrarum Immaculatam Virginis Deiparæ Conceptionem fæliciter propugnauere. Audi Abbatem Trithemium loquentem de quadam nobilissima victoria contra nescio quem Immaculatę Conceptionis hostem acerrimum; qui sic tandem subdit: *Habebat Trithemius sibi constantissimè adhærentes* (nempe pro propugnanda Immaculata Conceptione) *Vniuersitatem Parisiensem, Coloniensem, Tubigensem, Ordinem Minorum, Sacrosanctæ Ecclesiæ Maiorem cætũ Cardinalium, Archiepiscopos, Episcopos, & Principes multos, & penè omnem in Germania Clerum ac viros doctos, & eruditos innumerabiles, totumque Ordinem Carmelitanum.* *chro. ann. 1494.*

1137 Addam his omnibus Ioannem Todescum celeberrimum concionatorem in Concilio Basiliensi, atquè adeò primas ferẽ tem in condendo celeberrimo illo Decreto pro veritate præsentis Mysterij Immaculatę Cõceptionis: *Nos diligenter inspectis auctoritatibus* (asseruere ij Præclarissimi Patres) *Quæ iam à pluribus annis in publicis relationibus ex parte vtriusque doctrinæ, coram hac sancta Synodo allegata sunt, alijsque plurimis super hac re visis, & matura consideratione pensatis, Doctrinam illam asserentem, gloriosissimam Virginem Dei Genitricem Mariã (præueniente, & operante Diuini Numinis gratia singulari) nunquam actualiter subiacuisse originali peccato, sed immunem semper* *Sess. 36.*

per

perfuisse ab omni culpa, quamlibet piam, & consonam cultui Ecclesiastico, fidei catholicæ, rectæque rationi, & Sacræ Scripturæ, ab omnibus catholicis approbandam fore, tenendam, & amplectendam, Definimus, & declaramus; nullique de cetero licitum esse in contrarium prædicare, seu dicere. De quo fusius infra.

Nu. 1383.

Pœan Vigesimusoctauus

Dignissimæ Societatis Iesu.

1138 DEuenio tandem ad dignissimam Societatem Iesu, quæ, licèt minimam inter reliquas militantis Ecclesiæ Religiones se nominet; vt Euangelicum tamen granum sinapis, quod quamuis minimũ omnibus seminibus, ita tamen doctrina, ac sanctitate creuit in dies, vt non solùm maior Ecclesiæ oleribus conspiciatur, verùm etiam adeò arbor maxima effecta est, vt maximi quique fidelium volucres cæli iter aggredientes, veniant, & habitent sub tutissimis cõsiliorum ramis eius.

Matth. 13.

1139 Dignissima ergo hæc Iesu Societas, sicuti ab ipsis incunabulis, Pretoriç instar cohortis, Iesu gloriam contra nouiores fidei Hostes totis viribus vbique terrarum defensauit, sic inter catholicos Deiparæ Mariæ immunitatem ab omni peccati macula adeò semper propugnauit, vt hucusque ex eius Alũnis inuentus sit nemo, qui contra Immmaculatã Deiparç Conceptionem vel docuerit; vel senserit.

1140 Neque mirum, omnem enim id animi hauserat à suo Gloriosissimo Patriarcha Ignatio, ac Duce, sic suis prçscribente: *Sequantur nostri Doctores in Scholastica Theologia doctrinam S. Thomæ, &c. de Conceptione autem B. Mariæ, ac de solemnitate votorum sequantur sententiam, quæ magis hoc tempore communis magisque recepta apud Theologos est*, vt videre est inter alia Decreta Congregationum Generalium eiusdem Societatis.

1142 Neque aliter contingere potest, cùm insignis vir ille Alphonsus Rodriguez Diuina reuelatione acceperit, hanc Iesu Societatem pro defendenda Immaculata Deiparæ Conceptione, inter alias caussas, prçcipuè institutam, prout testatur P. Michael Iulianus Rector Collegij Maioricensis in relatione eius vitç, his verbis.

1143 *Quadraginta anni, & amplius fluxerant, ex quo Officium Immaculatæ Conceptionis quotidie recitabat; fuit enim huic Mysterio deuotissimus, & Beatissima Virgo eam deuotionem sibi valdè placere illi declarauit; quare nos ad eandem adhortans, dixit: Vna ex caussis, ob quam Deus hanc Societatis Iesu Religionem fundauit, fuisse, vt prædicaremus, & defenderemus Conceptionem suæ Matris. Quod tanto affectu, & spiritus ardore affirmauit, vt nihil affectuosiùs dicere auditus sit; addens, hoc non ex suo capite proferre, sed quia cælitus sibi fuerat reuelatum.* Torr. lib. de Conc.

1144 Idque primus omnium prçstitit gloriosissmè Iacobus Lainius in Concilio Tridentino, ad quod ter missus tanquam Sedis Apostolicæ Theologus, in defendenda, & explicanda Immaculata Virginis Deiparæ ab omni peccati labe, etiam originali, adeò enituit, vt per tres ho-

horas in Concilio perorauerit, tãta vi, tantoque successu, vt Sacra Synodus ab ore perorantis admirabunda penderet. Quare celeberrimum illud eiusdem Tridentini Decretum, quo ab omnib⁹ generalib⁹ Sacrę Scripturę loquutionibus de originali peccato ipsa Virgo Deipara excipitur (vt fusè infra dicetur) & quo Aduersarijs ora ęternùm clausa sunt; proculdubio, post Spiritum Sanctum interiùs illorum Patrum corda mouentem, huic Patri Lainio, eiusdem Societatis tunc temporis Pręposito Generali meritissimo, tribuendum est.

Pæan.31.

1144 Quod quidem Lainij studium in promouendo magis magisque Virginę Conceptionis cultu, pergratum eidem Virgini contigisse, diuinitus etiam patefactum est. Eadem enim die, qua ipse Reuerendissimus Pater Lainius ad Tridentini Patres de Immaculata Deiparę Conceptione orationem erat habiturus, febris quartana, qua laborabat, solito cursu imminebat; & quamuis dilationem obtinere potuisset, noluit tamen petere, eiusdem Virginis patrocinio confisus, quod & pręsentissimum expertus est, febri eũ deserente in ipsamet oratione, quam ad tres vsque horas protraxit, maximo totius Concilij plausu, vt dictum est.

1145 Tantam item fiduciam in pręsentis Mysterij veneratione dictus Pater collocauerat, vt ęgrotis, vel festi Conceptionis celebrationem, vel eius vigiliæ ieiunium, aliudue simile opus in illius honorem communiter consuleret; quo quidem salutari remedio, vel integram illi sanitatem, vel maximum ęgritudinis leuamen consequebãtur; ita Pineda serm. de Conceptione, Lezana, alijque.

1146 Ne miremur ergo, si ex tribus ferè millibus Societatis Iesu Scriptoribus, vix vnus aut alter inueniatur, qui siue ex professo, siue per transennam aliquando neglexerit pręsenti Immaculatę Conceptionis Mysterio sua Opera condecorare, vt sigillatim videre est in ipsismet eorum Operibus hucusque omni ęuo in lucem editis, quę ferè ad octo millia enumerantur. Quapropter cùm omnino impossibile sit omnes in medium afferre; aliquos paucos hic iuxta mihi pręfixam breuitatem adduxisse, imò tantum nominasse, contentus ero.

1147 Ex Societate ergo Iesu pro Immaculata Deiparę Conceptione ex professo scripsere Ferdinandus Quirinus de Salazar: *Defensio pro Immaculata Deiparæ Virginis Conceptione*, Parisijs anno 1625. satis celebre Volumen. Petrus Canisius, *Controuersia de Maria Deipara*, tom. 2. l. 1. cap. 6. cuius titulus est: *Disputatio contra eos, qui salua Ecclesia fide, Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem oppugnant.* Ingolstadij anno 1583. vbi referens primò Aduersariorum opinionem, acriter deinde, ac satis copiosè agit pro hac Virginis præseruatione à peccato originali.

1148 Ioannes Perlinus: *Apologia Scholastica, seu controuersia theologica pro Magnę Matris ab originali debito immunitate*, Lugduni anno 1630. vbi inter alia sic habet: *Quando in illam per multi sententiam conspirauerunt veterem à communibus parentibus in omnes filios deriuatam originis labem, ipso primæ vitæ initio, reliquorum more Mariam* con-

Di. 1. c. 1.

contraxisse arbitrarentur, quantas hi Ecclesiæ turbas dederint, commemorare præsentis lucis non est. Sedauit illas Sixtus IV. atque deinceps liberũ in suo sensu abundare cuique fuit. Ille iã omnibus fere arrisit, qui Virginem Immaculatam semper censuit.

1149 Laurentius Chrysogonus Dalmata: *Mundus Marianus, hoc est Maria speculum mundi cælestis.* Patauij anno 1651. Ioãnes Antonius Velasquez: *Dissertationes & adnotationes de Maria Immaculatè cõcepta*; Lugduni anno 1653.

1150 Theophilus Raynaudus: *Pietas Lugdunensium erga Deiparam Immaculatè Cõceptam*; Lugduni anno 1653. Cristophorus Vega: *Theologia Mariana* Lugduni anno 1653 tota Palęstra tertia, & quarta idem Immaculatæ Conceptionis Mysterium dissertissimè propugnat per viginti quinque certamina; ac tota Palęstra quĩta, etiam à debito proximo incurrendi originale peccatum, Deiparam vendicat, præcipuè Certamine 2. cuius titulus est: *Virgo Mater neque in Adamo peccauit, neque proximum & proprium culpæ debitum contraxit.*

1151 Ambrosius de Pẽnalosa: *Vindiciæ Deiparæ Virginis de peccato originali, & debito illius contrahendi.* Petrus de Oieda: *Informatio Ecclesiastica pro Immaculata Deiparæ Conceptione.* Andreas Pintus Ramirez: *Deipara ab originis peccato præseruata.* Hieronymus Gueuara: *De Augustissimo Immaculatæ Marianæ Conceptionis Mysterio.* Andreas Peruernage: *Libellus de Immaculata Virginis Conceptione.* Leonardus Bagni: *Manualis Sodalitatis Immaculatæ Conceptionis B. Mariæ, Viennæ Austriæ, erectæ.* Hieronymus de Floren. *Carol. Latius de Immac. Concept.* tia: *Marialis pro Immaculata Conceptione.*

1152 Petrus Possinus: *Vincentia Victus*, siue Confutatio libri, cui titulus est: *Fr. Petri de Vincentia Opusculum de veritate Conceptionis Beatissimæ Virginis Mariæ*. Eò quia dictus P. Possinus in hoc suo libello totus est in vindicandis Patribus, ac Doctoribus partim adulteratis, partim mutilatis à dicto de Vincentia, sicque ab eodem allatis contra hoc Immaculatæ Conceptionis Mysterium; vnde, cùm anno 1658. dictum Fr. Petri de Vincentia Opusculum, Aduersariorum astu, per hoc Sicilię Regnũ repere videretur, & quidem maximo fidelium tumultu, quamprimum ab Illustrissimis Fidei Quęsitoribus è medio sublatum est, & ne vnquam lucem aspicere auderet, iterum anno 1660 totius Regni plausu, Panormi in lucem editus est dictus Liber P. Petri Possini, quo, veluti potentiori solidiorique Petræ illidens Petrus de Vincentia *Victus* æternùm remaneret.

1153 Qui verò ex eadem Societate idem Immaculatę Conceptionis Mysterium scholasticè pertractarunt, sunt præ alijs, Cardin. Robertus Bellarminus, Ecclesiæ Dei columna, tom. 3. Controuersiarum, lib. 4. De statu peccati, Cap. 15. 16. & 17. vbi inter alia, sic inquit: *Sine peccati originalis macula existimamus animam Beatæ Virginis in ipso etiam primo instanti suæ creationis, & infusionis in corpus, ita ut nunquã persona illa existens peccatum habuerit.*

1154 Vnde quàm male citetur ab Aduersarijs pro se in libello illo supplici Eminentissimus iste Doctor, tanquam dixerit, ab Ecclesia celebrari Sanctifica- *Num. 24.*

tionem Virginis Mariæ, satis ex eiusdem Doctoris verbis allatis patet; ac præsertim cùm idem apertissimè inseruisset in Cathechismo puerorum, à Sede Romana approbato, Virginis immunitatem tàm ab actuali, quàm ab originali peccato, ad illa verba salutationis Angelicæ: *Gratia plena*; subdens ipse: *Domina nostra gratia plena est, quia nullius peccati macula nec originalis, aut actualis, nec mortalis, aut venialis infecta fuit.* Quæ doctrina à primis rudimētis voluit Clemens VIII. vt infantibus, ac pueris cum lacte instillaretur, vt infra etiam dicetur.

1155 Franciscus Suarez, in primam 2. D. Thomæ, de peccato originali, Disp. 9. sect. 4. & alibi. & 1. p. de gratia prolegom. 4. cap. 1. sic inquit: *Vnde, qui ab illo præseruatus est, vt B. Virgo, gratiam simul cum natura adeptus est.*

1156 Gabriel Vasquez, in 3. p. tom. 2. Disp. 117. vbi de eadem Societate ita testatur: *Nostra Societas tam verbo, quàm scripto vbique ita sensit, & docuit.*

1157 Gregorius de Valentia, tom. 4. Disp. 2. q. 1. p. 2. cuius titulus est: *An B. Virgo fuerit sanctificata in ipso Conceptionis momento, itaut semper fuerit ab originali peccato immunis?* Respondet affirmatiuè.

1158 Ioannes Azorius lib. 4. Instit. Moral. cap. 34. q. 3. sic: *Vera sententia est: B. Virginem esse seruatam à peccato originis, quia in ipso primo temporis momento, quo est concepta, fuit vnà cum gratia, & sanctitate.*

1159 Item Cardinalis Ioannes Delugo, De Sacramentis, Disp. 2. n. 37. Valentinus Herice, in p. p. Disp. 35. Cap. 2. Petrus Hurtadus, tom. 1. in 3. p. Disp. 13. sec. 5. Gaspar Hurtadus de Incarnatione Disp. 1. Diff. 3. Iacobus Granadus speciali libro, cuius titulus est: *De Immaculata B. Virginis Conceptione, siue de singulari eius immunitate ab originali peccato, per Iesu Christi Filij eius cumulatissimam redemptionem, &c.* Iosephus Maria Requesenius l. 3. D. 25. sec. 4.

1160 Petrus de Morales, toto lib. 3. tr. 1. cuius titulus est: *De Immaculata Deipara Conceptione, & de eius à peccato Originali præseruatione.*

1161 Ex sacris expositoribus, Eminent. Cardinal. Franciscus Toletus, in Ioannèm cap. 3. in Epist. ad Romanos Cap. 5. & in Lucam cap. 4. sic ait: *Quamuis Mater Dei fuit sine peccato concepta, id tamen fuit ex priuilegio, & non ex natura propagationis.* Cornelius à Lapide, ad 8. Prouerbiorum: *B. Virgo in ipso initio viarum ipsoque momento Conceptionis, & vitæ à Deo solo possessa fuit, tanquam hæreditas amplissima, Mater vtique Dei dilectissima futura.*

1162 Ioannes Pineda, to. 1. In Iob, cap. 14. in illud: *Quis potest facere mundum de immundo, &c.* Ioannes Maldonatus, in cap. 9. Matthæi. Ioannes Lorinus in Psalmum 95. Gaspar Sanctius in Cantica, cap. 4. Paulus Serlogus item in cap. 4. Canticorum. Ioannes Eusebius Nieremberg, præcipuè in lib. de amore erga Virginem, cap. 5.

1163 Item Sebastianus Barradas, to. 1. lib. 6. concord. cap. 30. *Omnes in Adam peccauerunt, Virgo tamen ex Adamo nullam in se contraxit labem.* Petrus de Biuero, *de sacris priuilegijs, ac festis Magnæ Filiæ, Sponsæ, & Matris Dei*, Differt. 5. Antonius de

de Balingen in Parnasso Mariano. Et ne infinitus in hoc sim, fere omnes Societatis Scriptores simili schemate suis gloriosissimis scriptis finem imponũt: *Laus Deo, ac V. Deiparæ absque originalis peccati macula concepta* Neque mirum, si ad supratraditam doctrinam Ioannis Fenarij Ordinis Prædicatorum M. Generalis attendamus, sic docentis: *Omnes iamiam ita sentire debent, V. Mariam absque originali macula fuisse conceptam. Si D. Thomas, & alij huiusmodi Magistri nunc viuerent, ita sine dubio sentirent, & quo magis docti, & sancti essent, tanto magis cum reliquis Catholicis sentirent.* 1 p.6. le cin.

1164 Deniq; vt silentio preter eã prope infinitas Congregationes sub titulo, & inuocatione Immaculatæ Conceptionis à Societate vbique terrarum erectas, aliaque gloriosissima eiusdem facinora in propugnando eodem Conceptionis Mysterio; satis sit pro eius gloria singulari, in eius cathedris communiter (saltem hoc temporis) propugnari, V. Deiparam neque originale peccatum incurrisse, neque debitum proximum, illud incurrendi eam habuisse. Vt ergo appareat, omnes PP. omnesque Ecclesię DD. (si paucos vnius Ordinis demas) pro Immaculata Deiparę Conceptione propugnare, Addam, & reliquos, qui supradictas Cathegorias ingredi hactenus nequiuere.

Pœan Vigesimusnonus.

Aliorum Patrum, ac Doctorum.

1165 Caietanus tandem ab ipsa veritate coactus, quod in præsenti inuestigamus ac intimis præcordijs fatemur, neque Sacræ Scripturæ repugnare, neque rationibus conuelli, quin pium, ac probabile esse fatetur, nisi aduersarentur illi (ait) dicta Sanctorum; *Quasi verò* (rectè subdit Catharinus) *Sanctorum sententijs, quæ nec Scripturis roborentur, nec certa ratione suadeantur, id quod alioqui est ex se pium, ac probabile, improbabile reddatur, ac minùs pium; cùm locus ab auctoritate sit omnium infirmissimus.* l.1.

1166 Iuuat nihilominùs reliquos Patres, ac Doctores (siqui sunt) hic in medium afferre, vel apertè, vel saltem interpretatiuè, Immaculatam Deiparæ Cõceptionem docentes, vt sic tandem aliquando sentiant AA. se ne vnum quidem, aut alterum ex Patribus posse pro contraria opinione citare; nisi velint illos vel adulteratos, vel mutilatos, vel etiam omnino fictos afferre, vt ex dictis patet, & ex dicendis etiam patebit.

1167 Et quidem primò sese offert, inter Græcos DD. Magnus ille Cæsariensis Episcopus Basilius, qui floruit anno D. 370. sic metaphoricè de Immaculata Deiparę Conceptione loquens: *Ex sanctitate* (inquit) *compacta caro digna erat, vt Deitati Vnigeniti vniretur*; hoc est, caro in sãctitate, ac sanctificante gratia concepta, (iuxta illud Iob: *Nonne sicut caseum me coagulasti?* Ser. de Ch. incar. cap.10.

sti? ossibus, & neruis compegisti me) digna erat, vt Deitati Vnigeniti vniretur. vtiquè, ait Magnus Basilius, si caro Mariæ fuisset cum peccati fermento compacta, non fuisset digna hypostaticæ Vnionis.

1168 Verùm alibi, idem S. Doctor, metaphoras relinquens, sic luculentissimè concinit omnimodam Deiparæ à peccato originali immunitatem: *Hæc est* (ait de Maria loquens) *quæ fuit in utero Matris absque originali peccato concepta, & generata.* Et quidem ad vtramque alludens conceptionem, iuxta supradicta. Ser. de An.

1169 Sed audiamus, quid de eodē mysterio senserit alter eiusdem sermonis Aureus Doctor Chrysostomus, qui floruit anno D. 398. *Verè dignum, & iustum est* (inquit ipse in sua Lyturgia) *glorificare te Deiparam, & semper beatissimam, ac penitus incontaminatam Matrem Dei nostri; honoratiorem Cherubim, & gloriosiorem incomprehēsibiliter Seraphim.* Certè, si vnquam Deipara fuisset peccati fæce attaminata, non poterat ab Aureo ore dici: *penitus incontaminata*, neque Angelicorum Spirituum honoratior, & gloriosior, si fuisset non in gratia concepta, cum ij fuerint in abundanti gratia creati: *In quibus erat Deus simul condens naturam, et largiens gratiam*; concinnè docuit D. Augustinus. apud Cani.

1170 At cùm post aurum omnis abeat, conatus est Caietanus ad se pertrahere Chrysostomum, qui cùm dixisset Aureus Doctor Christum ex peccatoribus ortum habuisse, nempe ex Raab, Thamar, Bersabea, quę enumerantur in Christi D. genealogia; sic inde à Caietano adulteratur, ac pro sua opinione citatur: *S. Ioannes Chrysostomus* (ait Caietanus) *super Matthaū dicit: Quamuis Christus non esset peccator, naturam tamen humanā de peccatrice sumpsit.* Quod tamen nec D. Chrysostomus vnquam dixit, neque absque graui blasphemia dici potest; nam peccatrix, propriè loquendo, dicitur, quæ etiam peccata actualia commisit, nonque in originali concepta est. Liceat ergo hic, in alio sensu, exclamare [Auri sacra fames, quid non contraria pectora cogis! Hom. 3. in Mat.

1171 Angelus verò ille catholicæ fidei Tutelaris, D. Athanasius apertè asserit, pro omni vitæ tempore competere Deiparæ encomium illud Paranymphi cælestis: *Aue gratia plena. Et semper (ait) et vndequaque Beatissima; qua de caussa factum est, vt plena gratia appellata sis; vtpote quæ omni gratia abundares.* Atque adeò etiam in sui Conceptione fuit gratia plena. to. 3.

1172 Aliquid etiam de hoc Mysterio subinnuere videtur D. Gregorius Nazianzenus, cognomento Theologus (quo Doctore adeò gloriabatur Maximus Doctor Hieronymus) ipsam Deiparam sic alloquens: *O Virgo formæ quæ nitore ceteras præis.* Et quidem non minùs animi quàm corporis; atque adeò, si animæ Protoparentum fuere in nitore gratiæ creatæ, vtiquè in longè maiori gratiæ nitore creanda erat anima Deiparæ. in Chr. pat.

1173 Similiter S. Iustinus Philosophus, & Martyr, qui floruit anno D. 150. ita de B. Virgine loquitur: *Anima pura, quæ tota ad Deum spectat.* Contradistinguit enim illam à reliquis, vtpotè propter saltem originale pec- qu. 136. ad Ortodox.

peccatum ad auernalem Hostem aliquando spectantibus, Mariæ verò anima nunquam.

1174 S. Irenęus itidem Martyr, qui floruit anno D.180. Episcopus Lugdunensis, ita de Deipara proloquitur: *Serpentis prudẽtia deuicta est simplicitate Columbæ*, hoc est Marię; profectò apertè alludens ad presentem Marię de Stygio Pythone Triũphum.

l.con.Vale.

1175 Sed audi Origenem, qui floruit anno D.226. *Mater eius* (inquit) *Mater immaculata, Mater incorrupta; Mater eius, cuius eius? Mater Dei, Vnigeniti Domini, et Regis omnium, Plasmatoris, et Creatoris cunctorum, illius, qui in excelsis est sine matre; et in terra sine patre; huius itaque Vnigeniti Domini dicitur hęc Mater Virgo Maria, digna digni, Immaculata Immaculati, vna vnius, vnica vnici.* Ad hęc introduxit Angelum ita admonentem Ioseph: *Accipe ergo eam sicut commendatum cęlestem thesaurum, Deitatis diuitias; sicut plenissimam sanctitatem, sicut perfectam iustitiam; Accipe eam sicut Vnigeniti mansionem, sicut honorabile templum, sicut domum Dei, sicut Creatoris omnium propriam, sicut Regis cęlestis Sponsi domum Immaculatam.* Eademque mente sic reliquas Mulieres alloquitur: *O vos omnes virgines, et cetere Sanctæ Mulieres, conuenire vos volo à sinistris, et Mariam Matrem Domini à dextris constituo*; addit, & rationem: *Omnes vos maculam habetis originalis culpę desuper conspersam per totum, sed non Maria.* Origini etiam tribuitur Antiphona illa: *Neque Serpentis persuasione decepta, neque eius venenosis afflatibus infecta est.*

Hom.1.in Mat.

Vide num. 211.

in Can.

1176 Eloquentissimus verò Cyprianus, Rhetor, Senator, & Episcopus Carthaginiensis, qui floruit anno D.250. sic suum exorditur pęana: *Non sustinebat iustitia* (ait ipse) *vt illud vas electionis communibus lassaretur iniuriis, quoniam plurimùm à ceteris differens, naturam communicabat, non culpam.* Et quidem communem iniuriam dici originale peccatum, ambiget nemo; vnde asserit, B. Virginem nobiscum communicasse naturam, non autem culpam; at si originale contraxisset, non solam naturam communicasset, verùm etiam, & culpam. Innuit item S. Doctor, miraculi auctorem: *Spiritu sancto obumbrante, incẽdium originale extinctum est.* Addit idem Doctor rei conuenientiam: *Verè plenitudo gratię debebatur Marię*, Absque vllo scilicet culpę defectu, Ac demum ita concludit: *Possidebat domum suam, et templum, quod sibi consecrauerat, adornabat, seruabat sacrarium suum, et sanctissimum thalamum honorabat: lętificabant consolationes huiusmodi animam benedictam Virginis Marię, cuius Conceptio singularis.* Quomodò quęso singularis, si in peccato, vt reliquę, fuisset?

Or.de Nat. Dom.

tr. de Lau. V.

1177 De iure idem Mysterium probare videtur S. Methodius Episcopus, & Martyr, qui floruit anno D.285. sic: *Qui dixit, honora patrem, & matrem, vt decretum à se promulgatum obseruaret, atque in hac parte alios excelleret, omnem Matri gratiam, & honorem impendit.* Vtiquè neque omnem gratiam, neque omnem honorem Matri Christus D. impendisset, si ei in conceptione gratiam denegasset, vel

Or.ob hyp. D.

Dia-

Diaboli seruitutem subire eam permisisset.

1178 Idem asseruit S.Gregorius Taumaturgus, Origenis discipulus, & Episcopus Neocęsariensis, qui floruit anno D.233: ita gloriosissimam Virginem salutans: *Aue gratia plena, intelligibilis solis oriens, flos vitæ Immaculatus.* Quomodo, quæso, immaculatus, si originali fæce fuisset maculatus?

Hom.1.de Ann.

1179 Eadem mente Flauius Lucius Dexter, qui floruit anno D.420. in sua Historia D.Hieronymo dedicata, de Conceptionis festo, ita testatus est: *A prædicatione Iacobi Apostoli celebratur in Hispania festum Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ.*

1180 Apertissimè etiam idem Mysterium testatus est S. Maximus Episcopus Taurinensis, qui floruit anno D.420. his conceptis verbis: *Tabernaculum gloriæ, de quo speciosus prodijt Sponsus, lux gentium, condecenter, & congruè nulla macula originali contaminata est.* Nihilominus Caietanus sic citat pro se Sanctum istum Doctorem: *S. Maximus in sermone de Assumptione B.Virginis, dicit [B. Virgo gloriosa fuit in vtero Matris sanctificata ab omni contagione originalis culpæ, antequam nasceretur, & per Spiritum Sanctum mundata.* Verùm (vt bene obseruauit Ramarcineclus omninò somniauit Caietanus sermonem illum de Assumptione, ex quo ipse testimonium profert pro conceptione maculata; nam talis sermo de Assumptione inter sermones S. Maximi vel Romæ, vel alibi impressos non reperitur, neque illius mentionem facit Gennadius in libro de viris illustribus, alijque qui de S.Maximo, eiusq;

Sr.de Vir.

cap.4.cit.

in fi.Cai.

litterarijs monumentis diligenter tractauere. Adde, *sanctificare*, non semper importare de non sancto sanctum facere, sed etiam gratia replere, &c. pro. ut satis patet ex supradictis. *num. 938.*

1181 Idem Mysterium non solùm fassus est, verùm etiam & in Concilio Ephesino prædicauit Proclus Episcopus Ciziceṇus, & D.Chrysostomi discipulus, in quadam Homilia tunc ad illos Patres habita, sic: *Ex vtero Virgineo prodiisse summum illud Numen, nihil quidquam polluit; quam enim citra vllam sui labem formauerat, ex hac quoquè nulla macula contracta processit.* Vbi Auctores Atmamentarij benè adnotant verba illa: *citra vllam sui labem*, ad Deum referri, vt ex ipsa phrasi colligitur. Egregia quidem amplificatio Virgineæ puritatis in eius formatione, seu conceptione, quæ tanta fuit, vt Deus humanitus velut artifex consideratus, nullam in tam mundo vase formando sordium adhęsionem veritus sit, aut inde aspersā labeculā trahere potuerit. Magnum ergo momentum Patrum iudicio ad defendendam Dei Maternitatem (qui erat illius Concilij scopus) affert Virginis præseruatio, qua Deo præpararetur assumendo caro munda, purissima, immaculata, & sanctissimæ animæ à primo etiam instanti sociata. Hoc ergo fuit præfati Procli argumentum à congruitate, quod semper nobiliores queque cathedræ peroptimum existimarunt. Et inde intelligant Aduersarij ex dignitate Matris Dei, prudentissimè suaderi vtramq; Virginis conceptionem, passiuam scilicet, & actiuam fuisse vndequaque Immaculatam.

1182 Sanctus autē Sabbas, apud Si-

Simonem VVangnerechium, sic eandem B. Virginem alloquitur: *De te enim sola publicè cōstat, quòd ab æterno mundata extiteris.* Quæ quidem verba ita declarat idem VVangnerechius: *Dum Menæa dicunt, Mariam ab æterno mundatam extitisse, non ita intelligi debent, ac si velint, Mariam ab æterno vixisse (cùm præter Deum nemo fuerit ab æterno) sed explicari debent, vt censeantur dicere velle, ab omni æternitate nullum vnquam momentum extitisse, in quo verum fuisset dicere; Deiparam ab Originali peccato vel fore, vel esse immundam.* Iuxta supra dicta, Pean. V.

pag. 295. num. 119.

num. 130.

1183 Eandem item V. Deiparam alloquens Ioannes Euchaita inquit: *Immortalem naturam immaculatissima sanctitate mortalis præcurrens superasti, dum puella tenera carne liberos Angelos nitoris intaminatissimi laude post se reliquit.* Quę quidem verba vera esse non possent, si Maria in peccato concepta fuisset, cùm Angeli in gratia creati fuissent.

ibi. pag. 421.

1184 Eadem mente inquit similiter S. Romanus Diaconus, Pater etiam Græcus, apud eūdem VVangnerechium: *Maria Virgo Angelos puritate transcendit.*

pag. 495.

1185 Idem Mysterium docuit Ioseph Confessor, Pater item Græcus, his verbis: *Mors, cuius præcipitem impetum reprimere nulla res potuit, ad te vsque perueniens, attonita stetit.* Hoc est, minimè te tetigit originalis culpa, quæ est quædam mors spiritualis ab Adamo in reliquos omnes transfusa.

ibi. pag. 278.

1186 Adfauet etiam Anastasius Synaita, Patriarcha Anthiochenus, qui sexto seculo floruit anno 544. lib. 6. de anagogica contemplatione, dicens: *Quis, mihi dic quæso, aut ex hominibus, aut ex dæmonibus dicere audebit, quòd ea, quæ est eiusdem simul cū Deo essentiæ (quoad carnem attinet) non sit ad imaginem, & similitudinem eius, qui est ex ipsa natus? Quomodo enim est Mater eiusdem Filij non ferens in se integram, & illæsam fœtus sui imaginem?* Integra profectò, & illęsa Filij Dei imago nullam fœditatem admittit peccati. Aitque similiter: *Ex secunda Eua Christus, tanquam ex Luna plena Maria; quæ nunquam imminuta fuit, aut defecit, aut priuata fuit essētiali lumine;* Ergo per istum Doctorem Maria mystica Ecclesiæ Luna nunquam peccati tenebras passa est.

1187 Idem sensit Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus, qui floruit anno 630. scribens ad Sergium Archiepiscopum Constantinopolitanum, his verbis: *Filius Dei vterum Virginis ingressus est; Mariæ, inquam, ab omni contagione liberatæ, & corporis, & animæ, & intellectus.* in 6. Syn. cons.

1188 Adfauet etiam aureum eloquentię flumen D. Chrysologus Episcopus Rauennæ, qui floruit anno 440. dicens: *Meritò Virgini salua sunt omnia, quæ omnium genuit Saluatorem.* Quomodo quæso, fuissent omnia salua Virgini, si in Diaboli seruitutem per originale peccatum incidisset? & clariùs cùm inquit: *Missus est seruus incorporeus ad Virginem inuiolatam; missus est à peccato liber ad corruptionis seu labis immunem.* Vbi apertè Virginis immunitatem à peccato cum Archāgeli Gabrielis comparat puritate, quam nulla vnquam peccati macula maculauit. Ser. de inn. Ser. 3.

Ea-

1189 Eadem item mente Theodoretus Episcopus Cyrię, qui eodem sęculo floruit, anno 430. inquit: *Inter tot animas omnium hominum, qui saluantur; vt electa Columba est illa sola, quæ Christum genuit Virgo Mater, quæ puritate profectò Cherubim, & Seraphim antecellit.* Argumentatur S. Pater à *minori ad maius*; Virgo ait puritate antecellit Cherubim, & Seraphim, ergo si fuerunt hi in gratia creati, profectò longè potiori iure fuit Virginis anima in gratia creata. Vnde sic rectè concludit: *Sanctissimam Dei Genitricem Mariam illam Immaculatissimam.*

l. 3. in can.

1190 Eandem Virginis Deiparæ omnimodam puritatem similibus verbis acclamat D. Epiphanius Ticinensis Episcopus qui floruit anno 470. dùm inquit de eadem Deipara: *Natura erat formosior omni exercitu Angelorum.*

l. de Laud. Virg.

1191 Idem Immaculatæ Conceptionis mysterium innuit D. Gregorius, Magni Basilij germanus, & Episcopus Nissenus, qui quarto sęculo floruit anno 370. cùm inquit: *Oportebat Matrem vitæ tam conceptionem à lætitia incohare, quàm partum in lætitia perficere.* Supponit S. Doctor, mulierem in dolore parere, esse effectum primęui peccati Protoparentum, iuxta illud: *In dolore paries:* inde benè ipse infert; quòd cùm absque dolore ipsa Christum peperisset absque primęuo peccato etiam illam conceptam fuisse, fatendum est.

Hom. 13. in Cant.

Vide num. 798.

1192 Clarius de eodem Mysterio loquutus est Arnobius iunior, qui quinto sęculo floruit anno 443. hoc pacto: *Virgo Immaculata, & ab omni contagione peccati libera.*

in ps. 10.

1193 Adstipulatur Venantius Fortunatus, Episcopus Pictauiensis, qui floruit sexto sęculo, anno 570. lib. 1. de partu Virginis, sub portę allegoria, sic: *Hæc porta clausa est, in quam intrat nemo, nec exit, nisi Dominus solus, &c.* Iam verò, Diabolum in animam per peccatum intrare, Dominum autem per gratiam, neget nemo; ergo si solus Dominus in Mariam intrauit, vtiquè semper eius fęlix anima fuit gratia decorata, & nunquam per peccatum fędata.

1194 Innuit itidem idem Mysterium Hilarius, sic eandem Virginem Deiparam alloquens: *O Virgo Benedicta super omnes fœminas, quæ Angelos vincis puritate, quæ omnes Sanctos superas pietate.* Puritas autem Angelorum inter puras creaturas summa ęstimatur, quia nunquam fęce peccati fędati; cùm igitur per Hilarium Mariana puritas maior prędicetur, vtiquè multò minùs fuit peccati macula maculata.

in quod. ser.

1195 Loquens de Marianis priuilegijs Antiquissimus Hippolytus, Orientalis, & Occidentalis Ecclesię decus meritò dictus videtur eiusdem Mysterii veritatem ijsdem Methodij verbis supra allatis, sic conuincere: *Qui dixit: Honora patrem, & matrem, vt Decretum promulgatum à se absolueret, omnem gratiam Matri, & honorem impendit.* Quasi diceret, non est dubitandum, quòd ille Deus, qui cępit priùs facere, & deinde docere, cùm parentum honorem pręcepisset omnem gratiam, honoremque possibilem suę Matri non impenderit; potuisse autem Deum pręuenire Mariam, ne in Originale peccatum ipsa incideret; ambiget nemo; quòd verò id de fa-

Baroni an. 388.

facto Deus fecerit, suadetur ex eo, quod parentum honorem ipsemet præceperit.

1196. Longè clariùs idem Conceptionis Mysterium nobis cecinit S. Ephrem Syrus, qui quarto sęculo floruit, anno 370. his conceptis verbis: *Immaculata, Intemerata, & ab omni sorde, & labe peccati alienissima Domina nostra. Sublimior cælicolis, purior solis radijs, & splendoribus, honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, & cæteris omnibus exercitibus gloriosior.* (Or. de Lau. Virg.)

1197 Eodem modo accinit Andreas Hierosolymitanus, Episcopus Cretensis, Homilia 1. de Dormitione Virginis: *Quæ cùm esset Immaculata, Impolluta*, inquit. & infra: *Maria vniuersam, quæ est in generatione naturam superauit puritate.* Floruit iste Pater sexto sæculo, anno 570.

1198 Veniens nunc ad gloriosissimum illum Heroem, qui Dei ductu Idiotam se nuncupauit, gloriosissimum item præsentis mysterij præconem inuenio. Sapientissimus ergo iste Idiota decimo sæculo floruit anno 910. sicque apertissimè Virginis Conceptionem nobis cecinit Immaculatam, super illud Spiritus Sancti: *Tota pulchra es*; subdit ipse: *Virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto, & macula peccati siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te, nec vnquam fuit.* Et iterum: *Inuenisti, Virgo Maria, gratiam cælestem, quia fuerunt in te ab originalis labe præseruatio, Angelica salutatio, Spiritus Sancti superuentio, & Filij Dei conceptio. Sed qualiter, ò fœlicissima Virgo Maria, istas gratias inuenisti? certè, ò super benedicta, sicut Eua gratiam amisit per superbiam, sic tu è diuerso gratiam inuenisti,* (lib. de cont. cap. 2. & 6.) (lib. 4. chro.) *Carol. Latius de Immac. Concept.* *quam nunquam amisisti.*

1199 Luculentissimis etiam verbis idē Mysterium cecinit Gloriosissimus Patriarcha Venetus D. Laurentius Iustinianus, sic: *Quis huius Virginis gratiam sufficit narrare? ab ipsa namque sui Conceptione in benedictionibus fuit præuenta dulcedinis, atque à damnationis aliena chyrographo.* (ser. de Ann.) Ad hæc, infallibilitatem Diuini decreti asserens, ab eo Deiparā apertè excipit: *Hæc est originalis pœna delicti, qua nemo, quamuis eximia polleat sanctitate, liber extitit; quotquot enim ex ipsa nati sunt humana propagatione (exceptis dumtaxat Mediatore Dei, & hominum homine Christo, & ipsius Matre) sub hac peccati lege sunt conditi.* (l. de s. Chri. & anim.) Quod, magnum miraculum plenitudinis temporis ipsemet appellat: *Nemo ab ipso mundi initio vsque ad temporis plenitudinem, dumtaxat Mediatore, eiusque Genitrice exceptis, iugum damnationis Diaboli euasit.* (in fa. am. c. 7.) Concludit tandem: *Ab originali peccato nullus excipitur, præter illam, quæ genuit Saluatorem.* (in fin. Ope.)

1200 Non parum etiam præsens Mysterium radijs suæ doctrinæ illustrauit fulgentissimus ille Hispaniarum sol, ac D. Ildephonsi Magister, D. Isidorus Archiepiscopus Hispalensis, qui floruit anno 600. Hic enim non solùm vt certum supponit, Deiparam in sua conceptione, abūdantissima gratia fuisse condecoratam, verùm etiam tanta, quanta requirebatur ad idoneè, ac pro dignitate exequendum nostrę Aduocatę dignissimum munus apud Deum: *Domine Iesu Christe* (inquit) *qui sic V. Matrem honorificasti, quousq; Conceptionis eius gratia tam coram te suffragatricem inuenimus.* (Orat.)

Pxa.10. Alludit S. Presul ad illud, scilicet quòd sicut Christus D. debuit esse naturâ impeccabilis, ad hoc vt esset noster idoneus aduocatus apud Patrem, ita ad hoc vt V. Deipara esset idonea nostra Aduocata apud Deū, debuit saltem ex gratia, esse absque vllo prorsus peccato. Quare concludit: *Vnde facta est idonea Aduocata; idonea, quia purissima; idonea quia acceptissima, quia pijssima; hæc enim omnia ad Aduocatam requiruntur.*

1201 Petrus Comestor, qui floruit anno 1150. in quodam eruditissimo de eadem Immaculata Conceptione tractatu, sic inquit: *Oportebat eam ab ipso fundamenti primordio præ cæteris aliquid dignitatis sortiri priuilegiū, quæ secretorum Dei, mysteriorū que cælestium in se suscepturæ erat arcanum.* Indè subdit: *Scio in Maria plùs viguisse gratiam, quàm naturam.* Quod Spiritus Sancti oraculis confirmans, addit: (Eccl. c.24.) *In omnibus Mater requiem quæsiuit, & inuenit; in Conceptione quæret, & non inueniet?* Demum sic concludit: *Dicat ergo, dicat Ecclesia: Salue festa dies, salue dies veneranda Conceptionis, in qua initiatum est Sacramentum nostræ redemptionis, per quam extincta est framea versatilis.*

1202 Fulbertus, Episcopus Carnotensis, sic eandem Deiparam absque originali culpa conceptam acclamat, & Immaculatam (Se. de N.V.) *Aue* (inquit) *Maria electa, quæ immaculata semper extitisti ab exordio tuæ creationis, quia paritura eras Creatorem totius sanctitatis.* Et infra: *Anima ipsius, & caro ab omni malitia, & immunditia purissimæ fuerunt.* Floruit anno 1020.

1203 Eodēmodo loquitur Iuo, item Episcopus Carnotensis: (Se. de N.V.) *Omnem quippe nœuum tam originalis, quàm actualis culpæ in ea deleuit, non tollendō, sed præseruando.* Floruit anno 1050.

1204 Idem mysterium docuit Hesichius Episcopus Hierosolymitanus, qui floruit anno 600. sic: *Ecce Virgo præclarum naturæ nostræ ornamentum, gloria luti nostri, quæ Adamum pudore, & Euam comminatione liberauit. Quæ Serpentis audaciam abscidit quam concupiscentiæ fumus non attigit.* (Or. 2. de V.) Sanè, Pudor Adami, audacia Serpentis, concupiscentiæ fumus, quid aliud sunt quàm originale peccatum, vel fœditates illud subsequentes? has verò Virginem abscidisse quomodo verè dici posset, si ipsa cùm primum creata est, primi parentis labe obruta, à Serpente infecta, & concupiscentiæ fumo saltem in actu primo obscurata, crederetur?

1205 S. Eligius, Episcopus Nouiomēsis, qui floruit anno 940. sic idem Mysterium conuincit: (Hom. 2. de Purif.) *Nunquam immunda iudicatur, quæ Spiritu Sancto obumbrantē totius munditiæ genuit Auctorem.*

1206 Eodèm collimauit Haimo Episcopus Alberstacensis, qui floruit anno 850. cùm ait (Ser. de Ass.) *A possessione Domini non discessit.* discessisset vtiquè, si aliquando peccato subiacuisset.

1207 Elegantiùs Henricus de Gandauo Doctor solemnis, qui floruit anno 1290. super illud: *Consurget Virga;* sic: (Ser.) *Sanctissimā Virginem, quam Deus ab æterno præordinauit, vt esset Mater Dei, sub potestate Diaboli fuisse, & peccati sorde infectam, sentire non audeo, dicere pertimesco.*

1208 Ita etiam Nicolaus Cusanus, S.R.E. Cardinalis, & Episcopus

scopus Brixensis, super illud: *Sicut Lilium*, subdit: *Sola gloriosissima Virgo non reperitur tempore ullo peccato originali subiacuisse.* Ser.

1209 Sed quid pro merito dicam de affectu erga hoc idem Mysterium Leonardi de Nogarolis? Hic, præter doctissimum, & eruditissimum tractatum, quem per modū Epistolę scripsit ad Sum. Pontificem Sixtum IV. de Immaculata Deiparæ Conceptione, vt per extensum videre est apud Seraphicum Regestum; Officium illud tam celebre composuit de eadem Deiparę Conceptione, ab eodem Sixto non solùm speciali Diplomate, approbato, sed etiā tot Indulgentijs decorato, vt infra dicetur. Quale autem fuerit tale Officium, satis supra dictum est. col. 55.

1210 Aliud item Immaculatæ Conceptionis Officium composuit, seu ordinauit Eminentissimus Cardinalis Franciscus Quiñonez, à Clemente VII. primò approbatum, ac deinde à Paulo III. cuius Officij Oratio sic se habebat: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparasti, præsta quæsumus, vt sicut eam ab omni labe præseruasti, ita nos quoque mundos eius intercessione ad te peruenire concedas.* Inuitatorium: *Immaculatam Conceptionem Virginis Mariæ celebremus, Christum eius præseruatorem adoremus Dominum.* Antiphona. *Tota pulchra es Maria, & macula originalis non est in te.* Quamplures etiam iste gratias obtinuit à Sum. Pōtificibus pro Monasterio monialiū Imm. Conceptionis erecto in ciuitate Legionensi anno 1518. sed precipuè à Clemente VII. & Paulo III. nu. 1106.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1211 Alphonsus Tostatus Episcopus Abulensis, cuius doctrina potius infusa dicenda, quàm acquisita; vt qui breui absque vllo Magistro artes omnes liberales didicerit, totque volumina in lucem ediderit, quot tantùm percurrere impossibile, nedum difficile aliquibus visum est; cùm tamen quadraginta tantùm annos vixerit, & quod magis mirere, esset à Consilijs Regis Hispaniarum Referendarius, eodemque tempore Philosophiam, Theologiam, ius Pontificium, ac Cęsareum apud Salmaticenses traderet. Hic ergo iussu Serenissimę Marię Reginę Castellæ, incumbens S. Brigittę Reuelationi enucleandæ paradoxis, quæ habentur inter eius Opuscula tom. vltimo, fusissimè probat præsens Marianæ Conceptionis Mysterium. Paradoxo autem quinto sic ait: *Si vero Dominam nostram Virginem sine originali conceptam, & natam asseramus, & consequenter nec purgatam in vtero, cùm purgari nequeat, qui nullam maculam incurrit, iuxta positionem communem FF. Minorum, quæ pietatem magis tangit, atque rationabiliùs eam teneri, &c.* cap. ibi.

1212 Ioannes Echius, Doctor celeberrimus Luthero in publicis Disputationibus conuicto, Homilia 2. de Cōceptione Virginis, sic inquit: *Dilectissimi, hac tam solemni celebritate per vniuersam Ecclesiam catholicam cum omni gaudio summaque alacritate exordium recolimus nostræ salutis, quando nobilissima anima Mariæ creata, & sanctissimo corpusculo est infusa, citra omnem originalis peccati contagionem; quod nulli aliàs hominum contigit, nisi Mariæ, & Christo Domino.*

1213 Ioannes de Agacijs Doctor Bergamensis, sic idem mysterii ex congruitate docuit : *Valde congruum fuit, quòd sicut Eua fuit similis Adæ ad corruptionem, ita B.V. Maria similis esset Christo ad reparationem; & sic necesse fuit vt esset à peccato immunis, sicut & ipse Christus.*

to. de Conc.

1214 Ioannes Maior, Doctor Parisiensis, probãs eãdem piam opinionem, sic inquit : *Sixtus IV. Historiam ordinauit* (sic nominat Officium Nogarolę) *quod ipsa non est in peccato originali concepta; & si ipsa non fuisset Sancta in conceptione, sed concepta in peccato originali, minimè deberet obseruari.*

in 3. D. 3. q. 1.

1215 Petrus Tartaretus sic idem Mysterium concludit: *Conceptio Virginis celebratur tanquam festum solemne; ergo non fuit concepta in peccato originali. Antecedens est notum; consequentia probatur; quia si esset concepta in peccato originali, Ecclesia faceret festum de peccato; hoc non est dicendum, ergo, &c.*

D. 3. q. 1.

1216 Idem Mysterium elicit Benedictus Mandina, Clericus Regularis, ex illo Apocalypsis: *Misit Serpens ex ore suo post Mulierem aquam tanquam flumen, vt eam faceret trahi à flumine: et adiuuit terra Mulierem, et aperuit os suum, et absorbuit flumen, quod misit Draco in Mulierem;* vbi ipse subdit: *Consortem facere cupiebat communis mali, quod sicuti flumen ex fonte inobedientiæ Adæ, et Euæ descendit; at illa ab hoc præseruata est, vt damna communia non sentiret, et ad ipsam aqua Serpentis venenata non perueniret. Sic ergo habemus, quod Virgo Diuinâ gratiâ, detrimenta conditionis nostræ minimè subijt, et quod Eua transmisit maledictionis in posteros, declinauit.*

cap. 12.

num. 399.

1217 Subdam eiusdem Ordinis Ioannem Baptistam Nouatum, in tractatu de Eminentia eiusdem Deiparæ, sic fatentem: *Dico Secundò, B. Virginem in primo Conceptionis instanti à peccato originali fuisse præseruatam.*

to. 1. cap. 3. q. 3.

1218 Idem Mysterium eruit Paulus de Palatio ex capite 1. Matthæi, sic : *Ex quo loco apertè collige Virginem Mariam in peccato originali non cecidisse.*

1219 Quibus addo Ioannem Fischerum Martyrem, S.R.E. Cardinalem, & Episcopum Roffensem, qui contra Lutherũ sic *Nouo quouis, et labe caruit tam originalis, quàm actualis peccati.*

ar. 7.

1220 Hector Pintus Hieronymianus sic idem Mysterium cõuincit: *Admirabilis Virgo Maria Dei Genitrix tributum hoc* (Originalis peccati) *nunquam tulit: fuit hoc singulare quoddam priuilegium, quod ei concessit Summus Rex; quia fuit genita, vt Deum ipsum generaret, et creata à Deo in tempore, vt eum qui est absque tempore conciperet, ideo fuit absque peccato concepta, quia eum conceptura erat, qui hominũ peccata deleret.*

in cap. 45. Ezec.

1221 Concinat his omnibus faustissimis concentibus noni sæculi splendor, Theophanes Abbas, in hymno Annunciationis, vbi hæc cecinit præclara: *Inuenisti gratiam apud Deum quam inuenit nulla alia quispiam, ò Immaculatissima. Tibi gratia est data, ò Dei Genitrix Diuina, tibi omnis creatura clamat: O Dei Nympha, tu enim sola Mater Filij præelecta es Immaculata.* Ab ipso vtiquè fonte repetit Virgini *Deiparæ* gratiam collatam, ab ipsa nimirum in Matrem *Dei* præelectione; vt sic in tantam dignitatem assumenda, ab ipsamet prima formatione *Immacu-*

maculatissima prodiret.

1222 Idem immaculatę Conceptionis Mysterium docet Petrus Diaz de Aguero Eques S. Ioannis, in libro inscripto: *Demonstrasio Clarissima ab breuem discursum redacta, de Immaculata, & Purissima Conceptione Virginis Sanctissima Maria Matris Dei, &c.* ann. 1618.

1223 Aluarus Pizanus de Palacios, Canonicus Cordubensis, in duobus integris discursibus, inscriptis: *Discursus pro purissima, & Immaculata Conceptione Beatę Virginis Maria.* ann. 1615. & 1616.

1224 Alphonsus Ramon, Ordinis B. Mariæ de Mercede, in libro inscripto: *Octo discursus de Conceptione purissima Beata Virginis.* ann. 1616.

1225 Syluester de Saauedra eiusdem Ordinis B. Marię de Mercede, in libro inscripto: *Ratio, & Status peccati originalis, & preseruationis Immaculata, ac purissimę Conceptionis Reginę Angelorum Marię Matris Dei, et Dominę nostrę.* Et: *Discursus pro solemnissima festiuitate purissimę Conceptionis Dominę nostrę semper in Ecclesia obseruata.* ann. 1615.

1226 Gonzalus Sanchez Lucerus, Canonicus Granatensis, in duobus discursibus, inscriptis: *Discursus Theologici pro Immaculata Conceptione Virginis Sanctissimę Matris Dei, & Dominę nostrę.* ann. 1614.

1227 Ferrandus Diaz, Presbyter Valentinus, integro libro, sub hoc titulo: *Opus de Sacratissima Conceptione intemeratę Matris Dei, examinatum, & dignè approbatum à multis Sacrę Theologię Magistris, publicatum in insigni Ciuitate Valentina, apud domum laudabilis Confraternitatis gloriosa Dominę nostrę.* ann. 1486.

1228 Antonius Gōzalez de Rosende Ordinis Clericorum Minorum, Sacræ Theologiæ Lector Complutensis, & Qualificator, in tractatu inscripto: *Memoriale pro Conceptione sine macula Marię Sanctissimę, Reginę Angelorum, et hominum; caussa communis ardentis deuotionis fidelium.*

1229 Emmanuel Reinosus, Ordinis SS. Trinitatis, Diffinitor generalis, in libro inscripto: *Probatio Purissimę Conceptionis Beatę Virginis.* ann. 1616.

1230 Ioannes Guerrerus de Spinar, Aduocatus Hispalensis, in tractatu inscripto: *Informatio concordantiarum, et discursuum iuridicorum cū locis Theologicis, et Sacrę Scripturę in fauorem Mysterii purę Conceptionis Sanctissimę Virginis Matris Dei, et Domina nostra sine originali peccato concepta.* ann. 1620.

1231 Antonius de Leon professor Decretorum, & Relator in supremo Senatu Indiarum; in tractatu inscripto: *Relatio festorum Ciuitatis limensis in Prouincia Peruana in honorem Immaculata Conceptionis Virginis Domina nostra, et pracipuè illorum, quę Congregatio expectationis partus celebrauit in Collegio Soc. Iesu.*

1232 Don Franciscus de Leon, in sacris Canonibus licentiatus, in tractatu inscripto: *Informatio Iuridica pro purissima, et mūdissima Conceptione semper Virginis Maria Matris Dei, concepta sine macula, et sine debito peccati originalis.* ann. 1625.

1233 Doctor Marcus Antonius Palaus, in libro inscripto: *Defensio Dominicana pro pura Conceptione Maria sine peccato originali.* ann. 1628.

1234 Hieronymus de Huerta, Re-

Regius Medicus, in tractatu inscripto: *Panegiricus de Immaculata Conceptione Beatæ Virginis Mariæ.* ann. 1630.

1235 Don Franciscus de la Cueua, & Sylua, insignis Iurisconsultus, in tractatu inscripto: *Informatio de Iure Diuino, et humano pro purissima Conceptione.* ann. 1625.

1236 Ildephonsus de Mergelina à Montejo, in tractatu inscripto: *Discursus iuridicus pro Immaculata Conceptione Mariæ Sanctissimæ conceptæ sine pecato originali.* ann. 1628.

1237 Petrus Siglerius, in libro inscripto: *De attributis illustrioribus Mariæ Sanctissimæ Dominæ nostræ in sua Immaculata Conceptione.* ann. 1632.

1238. Andhelmus à Valle, in libro inscripto *Conceptio Immaculata Virginis Mariæ Dominæ nostræ*; præsertim capite 3. cuius titulus est: *Declaratur, quomodo B. Virgo fuit concepta Immaculata, et sine culpa originali*, luculẽter explicat eius præseruationem ab instanti creationis animæ.

1239 Venerabilis Pater Ioannes de Auila Hispaniæ decus, Apostolicus prædicator, ac vitæ integritate celeberrimus, nõ solùm huic Mysterio addictissimus fuit, verùm etiam in libro super, *Audi filia*, ex experientia asserit contra carnis tentationes valde prodesse Immaculatæ Conceptionis inuocationem. cap. 14.

1240 Iodocus Clictoueus lib. 1. de puritate Conceptionis eiusdem Virginis, sic super illud: *Tota pulchra es amica mea*, eandem veritatem conuincit: *Si solùm post sanctificationem fuit pulchra et maculæ immunis, non etiam in ipso Conceptionis momento, non igitur tota fuit pulchra quantùm ad vniuersam suæ durationis moram, sed partim quidem speciosa post abrasam peccati scoriam, et partim fœda, atque labefacta sorde, antequam scilicet expurgaretur, et tunc fuisset inuisa, et odiosa Deo, addictaque damnationi. Quo igitur pacto tota fuisset pulchra, quomodo dulcis amica Dei, aut quomodo in ea nunquam fuisset macula?* cap. 6.

1241 Idem Mysterium elicuit Honorius Augustodunensis ex illo Canticorum: *Pessulum ostii mei aperui dilecto meo*, subdens: *Virgo ostium fuit, per quod Christus in mundum introiuit, pessulum autem erat moles peccatorum, quod ideo ita apertum dicit, quòd ab Spiritu Sancto præseruata; non, sicut cæteri, in peccato creditur concepta, etc.* apud Delr.

1242 Quammaxime etiam fuit huic dulcissimo Mysterio addictus Eminentissimus Cæsar Baronius, qui per multa eruditissimè adnotat pro veneratione, ac festiuitate eiusdem Immaculatæ Deiparæ Conceptionis. Martyro.

1243 At ne interminus in hoc sim, immensusque, Audi quid de Doctoribus sui sæculi testetur Trithemius Abbas: *Habebat Trithemius sibi constantissimè adhærentes* (scilicet in propugnanda Immaculata Deiparæ Conceptione) *vniuersitatem Parisiensem, Coloniensem, Tubigensem, totumque Ordinem Carmelitanum, Ordinem Minorum, sacrosanctæ Ecclesiæ maiorem cœtum Cardinalium, Archiepiscopos, Episcopos, et Principes multos, et penè omnem in Germania Clerum, ac viros doctos, et eruditos innumerabiles.* Similiter Bernardinus de Bustis testatur, omnes sui temporis Iuristas eãdem Deiparæ Conceptionem confiteri Immaculatam, Nos verò confidẽtissimè dicamus, totum ter- chron. anno 1494. Ser. 9. c.

terrarum Orbem nobis adhęrētem habere, paucis vnius Ordinis exceptis; vt ex dictis satis patet, ac melius ex dicendis patebit.

1244 Cum toto tamen hoc, non erubuerunt AA. in libello illo primo supplici, confidenter dicere, eorum opinionem, *Infra Scriptura fundatam, et omnium antiquorum Patrum, et Doctorum consensu firmatam*; cùm apertissimè suum antesignanum Caietanum audiant, à veritate coactum fatentem, *nostram magis piam opinionem nec repugnare Scripturę, nec rationibus conuelli*. Neque ignorare debent, SS. patrum auctoritates, ac Doctorum sententias in suorum libris coaceruatas fraudis, & imposturæ, mutilationis, vel additionis, extortę denique expositionis turpissimè notari, vt supra satis visum est, & infra adhuc vlterius videbimus. Num. 3.

1245 Et quidem quàm falsò allegent Aduersarij D. Augustinū, fusissimè ostendunt Regestum à columna 253. vsque ad columnam 262. Petrus Possinus Cap. 3. & 4. in libro: *Vincentia Victus*. Philippus Ramarcinectus libro: *Fides Caietana*, folio 15. & alijs; Quam falsò allegent D. Bernardum, item ostendunt Regestum à columna 240. ad 249. Possinus Cap. 9. Ramarcinectus fol. 22. Quàm falsò item allegent D. Ambrosium, satis item ostendunt Regestum col. 249. & 250. Possinus cap. 6. Ramarcinectus & alij. Quàm falsò ijdem AA. citent Magistrum sentētiarum, demonstrat idem Regestum, col. 250. 251. & 252. Quàm falsò etiam pro se citent Sedulium demonstrat etiam idem Regestum, col. 253. & quàm falsò citent, vel mutilent, vel adulterent ijdem AA. Anselmū, Magnum Gregorium, Chrysostomum, Bedam, Petrum Damianum, Alcuinum, Hugonem Victorinum, D. Antonium de Padua, aliosq; integris voluminibus ostendunt; Dictus Petrus Possinus, Ramarcinectus item citatus; Franciscus Biuarius, alijque, & ex supradictis patet.

1246 Audi Vincentium Bandelum: *Ducentorum, & sexaginta Doctorum testimonia in medium fideliter adducam.* Papæ, si illos fideliter, vt promittit, in medium adduceret, sed (vt videre est in Doctoribus citatis) falsò eos citat, falsa illis imponit, illorum verba sua adijcit, illorum testimonia mutilat, ac decurtat & sic tandem in suam sententiam pertrahit, velint nolint, vt numerum promissum fideliter adimpleat; alios omninò fingit, somniatque; & quod verè filium excitat, Scotum ipsum, ac D. Bernardinum Senensem primarios pro sua sentētia in medium inibi adducit; vt ex his quid ausus sit de alijs facilè valeas conjectare. c. 2. p. 1.

1247 En eiusdem familiæ testem fidelem: *Fateor* (inquit Ambrosius Catharinus *primo anno professionis meæ, cùm paulò curiosior in huius rei disquisitione essem, incidi in huiusmodi quorumdam tractatus, quos vt legi, facilè fateor, seductus sum, & ad eas partes tractus quas nunc ab omni veritate prorsus destitui existimo; nam pro illa, quam sustinent opinione, tot ac tanta congesserant, vt eam quam nunc arbitror veritatem, penè blasphemiam existimarem; non enim tunc bene callebam argumenta sophistica, nec deprahenderam citationes falsas; denique totam disputationem ex* loc. cit.

con-

contentione, ac zelo magis tractatam, quàm syncerè, & ad veritatis manifestationem, non sanè perspiciebam. Dent obsecro mihi veniam in gratiam veritatis, qui hæc molestè ferunt; non enim hæc sic assererem (teste Christo) nisi comperta haberem, & in promptu etiam cuiuis postulanti possem ostendere, &c.

1248 Et quamuis quamplures huiusmodi Patres; ac Doctores ab Aduersarijs mutilatos, & adulteratos, supra ex occasione adduxerim; aliquot tamen alios in præsenti lubet in medium afferre, vt sic magis magisque Aduersariorum audacia in hoc elucescat. *Sāctus Eusebius, Emissenus Episcopus* (inquit Caietanus) *in 2. Sermone Natiuitatis Domini, qui incipit: Nostis carissimi, ait: A peccati originalis nexu, nullus immunis extitit, nec etiam ipsa Genitrix Redemptoris.* Attamen auctoris verba, hæc sunt: *A peccati originalis nexu nullus PER SE immunis extitit, nec ipsa etiam Genitrix Redemptoris.* vltro quidem omnes fatemur B. Virginem non fuisse à peccati originalis nexu immunem, *per se*, sed per Filium suum qui item eius Creator fuit, & Sanctificator, & Redemptor. En fędam in verbis Eusebij mutilationem, vt eum ad sua pertrahant castra AA. velit nolitque vt vides amice Lector.

1249 Adde cum Sixto Senensi in Bibliotheca, & Bellarmino de Scriptoribus Ecclesiasticis dictum sermonem 2. de Natiuitate Domini, à Caietano citatum, non esse dicti Eusebij, sed vel Bedæ, vel Rabbani, vel Eucherij Lugdunensis, vel Cæsarij Arelatensis vel incerti Auctoris. Malè etiam Caietanus dictum Eusebium dixit *Sanctum*, cùm fuerit Arianus, imò: *Arianæ factionis Signiferum*, dixit D. Hieronymus. Vnde Baronius sic subdit: *Quæ quidem oportuit declarasse, quòd alicubi maxima auctoris inscitia, qui eius nomine quasdam edidit Homilias, inueniamus nominatum esse BEATVM. Nimirum decepti fuerunt à Sozomeno, qui eum, non solùm piam vitam duxisse, sed et miracula edidisse, testatur auctoritate prædicti Georgij Laodiceni. Verùm cùm et iste Georgius Arianus fuerit, haud mirum si de collega impietatis tot tantaque mendacia in eius vita consarçiuerit.* Quod AA. aduertere debuerant.

lib. 4.

Ep. an. 341

1250 Citat etiam pro se Caietanus S. Erardum, sic: *S. Erardus Episcopus, et Martyr, in sermone Natiuitatis B. Virginis, dicit: O fælix Puella, quæ concepta in peccato, purificatur ab omni peccato, et Filium concipit absque peccato.* Verùm iste S. Pater, est omnino fictus (vt rectè obseruauit Ramarcinectus) cùm in Martyrologio non habeatur, neque cuius Ecclesię fuerit Episcopus, neque sub quo Tyranno passus sit, sciatur. Et quòd magis est, nullum Opus, nullusque Sermo sub hoc nomine inueniatur. Quòd si sub nomine Erardi intelligat Caietanus Gerardum Sagredum Venetum, Episcopum Cannadiensem in Vngheria āno 1047. die 24. Septembris pro Christi fide martyrio coronatum, ac non pauca de laudibus eiusdem Virginis Deiparæ scribentem; tunc dicam, nullibi in eius Opusculis inueniri, Deiparam fuisse in peccato conceptam.

cit. fo. 12.

1251 Citat item pro se Caietanus S. Remigium, sic: *S. Remigius super Psalmum: Deus Deus meus respice, dicit: B. Virgo Maria fuit*

ab

ab omni macula peccati mundata; itaut ex ea conciperetur sine peccato homo Christ. Iesus. At iste etiam est S. Pater fictus; nam per S. Remigiũ, vel intelligit Caietanus S. Remigium Rhemensem; & hic, licèt Sanctissimus, non scripsit in psalmos; vel intelligit Remigium Altisiodoresem Monachum Benedictinum; sed hic non fuit Sanctus; scripsit tamen in psalmos, eaque ibi verba desumpsit ex Beda; qui intelli-
Num. 757. git de mundatione fomitis per superuentionem Spiritus Sancti tempore Incarnationis Verbi, prout supra satis probatũ est.

1252 Est etiam S. Pater fictus, quem sub nomine S. Maximi ita pro se citat Caietanus: *S. Maximus in sermone de Assumptione B. Virginis, dicit: B. Virgo gloriosa fuit in vtero Matris sanctificata ab omni contagione originalis culpæ, antequam nasceretur, & per Spiritum Sanctum mundata.* siquidẽ Sermo iste de Assumptione à Caietano citatus, non inuenitur inter Sermones S. Maximi, neque de eo mentionem facit Gennadius in libro de Viris Illustribus, alijq; qui de Operibus S. Maximi; atq; adeò auctoritas ista Caietani sub nomine S. Maximi, est omnino ficta.

1253 Citãt etiam pro se AA. Rupertum Abbatem Tuitiensem, Chrysippum Hierosolymitanũ Antistitem, Richardum de S. Victore, S. Fulgentium, S. Gregorium Nazianzenum, aliosque non paucos; sed quàm malè, fusè videre est apud citatos DD. Quò ergo tendit supradicta tam gloriosa Aduersariorum iactatio; appellantium eorum opinionem, *in sacra Scriptura fundatam & omnium SS. Patrum, & Doctorum consensu firmatam?* Quorum ergo Patrum? Quorum Doctorum? omnium scilicet vt ab eisdem Aduersarijs sunt malè dispuncti, adulterati, ac per turpissimã fraudẽ interpolati.

1254 Et quod longè peius est, tantum tribuunt isti; non quidem Patrum dictis, sed suis interpretationibus, vt dictus Bandelus de Castronouo (erubesco equidem referre, quod tacere nequeo) in solemni sua illa Disputatione, parte 2. ratione 10. sic eructet: *Dicta Augustini, & aliorum SS. Doctorum, maximè quando fundãtur in Sacra Scriptura, in his quæ pertinẽt ad fidem, & ius Diuinum, videntur esse præferenda constitutis Summorum Pontificum.* Et post pauca: *Et ideò, cùm Augustinus, & alij Doctores Sancti, ac Sum. Pontifices fundantes se in Sacra Scriptura promulgante ius Diuinum, dicant B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam, videtur ex prædictis sequi, quòd sententia SS. Doctorum in hac parte, sit dictis, & constitutis quorumcunque præferanda.*

1255 *En qua monstra parit* (rectè subdunt Patres Armamentarij Seraphici) *prætextum defensionis Scripturæ, ac Patrum proprio iudicio obfirmatum?* Quis quæso nos docebit in vero sẽsu Sacras Scripturas interpretare, ac Patres in sano sensu intelligere, si Summi Controuersiarum Iudicis auctoritas in dubium reuocetur? quę alia potentior fenestra aperiri poterit Nouatoribus, & Hæresiarchis? Iurè quidem horruit Sanctissimus Pater Paulus V. dum hæc, & similia Monstra è Bandeli libris sibi à Legato Regis Catholici referrentur; prout testatur VVadingus, sec. 2. post tr. 6.

1156 Desinant ergo tandem aliquando AA. hoc argumento è

SS. Patrum auctoritate ducto (quod eorum Achilles est) contra Immaculatam Deiparę Conceptionem ampliùs vti; præsertim quia Caietanus eorum Antesignanus in suo opusculo de Conceptione, non iam amplius
Cap.4. Patrum centurias pro se adducit, sed tantùm quindecim asserit sibi occurrisse, non in cōmuni, sed in indiuiduo docuisse, B. Virginem Deiparam fuisse in originali peccato conceptam; quos ne fingere videretur, nominatim affert; videlicet *S. Augustinum*, quem nos à tali impostura apertè vindicauimus supra toto Pæane XVIII. *D. Ambrosiũ*, quem vindicauimus num. *679.* *D. Anselmum*, quem vindicauimus num. *706.* *D. Bernardum*, quem vindicamus num. *770.* *S. Bedam*, quem nos vindicauimus num. 757. *S. Thomam Aquinatem*, quem vindicauimus toto Pęane XXIII. *S. Bonauenturam*, quem vindicauimus num. 1037. *S. Bernardinum Senensem*, quem vindicauimus num. 1053. *S. Vincentium Ferrerium*, quem vindicauimus num. 969. *S. Antonium de Padua*, quem vindicauimus num. 1103. *S. Chrysostomum*, *S. Eusebium Emissenum* (prout ipse Caietanus loquitur) *S. Erardum*, *S. Remigium*, & *S. Maximum*, quos item supra singillatim vindicauimus.

1257 Hinc (quamuis nō audeam cum doctissimo Catharino asserere,
lib.2. *Quòd reuera omnes Sancti tenuerunt sententiam Immaculatæ Conceptionis B. Virginis*) contendo tamē nullum SS. Patrum, saltem apertè docuisse, B. Virginem conceptam fuisse cum originali peccato, in eo sensu in quo AA. contendunt; scilicet prout importat ipsum originale peccatum formaliter sumptum, sed prout importat debitum vel proximum, vel remotum, incurrendi in ipsum peccatum formaliter sumptum. Aliquando sub peccati nomine intelligunt cum Apostolo fomitem, originalis peccati effectum, & actualis caussam; à quo dicunt etiam Deiparam mundatam tēpore Incarnationis. Demum, quando Patres vniuersaliter docent, Christum solum absque peccato conceptum; natum, &c. interpretandi tunc sunt, Christum solum, *de se, & ex natura sua* fuisse absque originali peccato conceptum, &c. vt satis supra demonstratum est suis locis.

1257 Verùm, quia tum Sacræ Scripturæ, tum Patrum sensus, tunc verus existimandus, quando cum Sum. Pontificum dictis conformatur; ideò in sequenti ostendendum est, Sum. Pontifices pro Immaculata Deiparæ Conceptione semper stetisse.

Pœan Trigesimus

Summorum Pontificum.

1259 ETsi hucusq; Sum. Pontifices inter Fidei dogmata præsens Mysterium non adscripserint, pro omni tamen euentu benemeriti de eo extitere; sic satis superque nobis, dictisque factisque innuentes, quid prima Sedes de B. Virginis semper senserit, sētiatque Conceptu. Et quidem antiquiores præteriens, exordium sumam ab Innocētio VII. cuius æuo Fr. Ioannes Montesonus nouo, crediderim, ausu, pro rostris minùs piam opinionem professus, eiusdem Sum. Pontificis

Mar. hist. cap. 68. ficis iussu, & meritas pænas dedit, & in eodẽ loco palinodiam canere impulsus est.

1260 Alexander V. subinde, ad maiorem tāti Mysterij cultum, Apostolica auctoritate, suis Fratribus Minoribus concessit, Cōceptionem Mariæ absolutè vocitandi, *immaculatam*. Vat. in 3.

1261 Sub Eugenio Quarto Cōcilium Basiliense declarauit, piam nostram opinionem, & sacris Voluminibus, & SS. Patribus, & Ecclesię cultui, ac fidelium pietati esse conformiorem, vt infra fusè dicetur. nu. 1303.

1262 Vltra tamen omnes in hoc excelluit Sixtus item Quartus; cuius æuo AA. totis animæ viribus mysterium hoc è medio tollere, quàm maximè conati sunt; pro quibus tamen steterit victoria, quod iste S. Pontifex pro immaculata Virginis Conceptione tunc decreuit, satis superque ostendit. Et quidem Pontifex tres satisceleberrimas continentes pro immaculata Deiparæ conceptione, edidit constitutiones, quibus (vt supra fusiùs dictum est) festum instituit Conceptionis cum octaua, atque adeò eam sacro cultu dignam decreuit, & consequenter iuxta Angelici Doctoris doctrinam, fuisse sanctam, & sic necessariò absque peccato, & in gratia; cùm Ecclesia, ait Angelicus, non celebret, imò neque celebrare possit festum, nisi de re sancta; vt infra latiùs. Approbauit itidem dictus Sum. Pontifex recitationem Officij eiusdem Festi, tàm à Bernardino de Bustis, quàm à Nogarola compositi, vbi sæpè sæpiùs Deiparæ conceptio dicitur *sancta, illibata, immaculata*; variasque indulgentias elargitus est, huiusmodi Officia recitantibus; *Carol. Latius de Immac. Concept.* nu 1055. Pag. 37.

eorumdemque Officiorum recitationem reprobantes Apostolica auctoritate damnauit. Excommunicauit ipso facto omnes, & singulos, idem festum Conceptionis, sub sanctificationis nomine, seu spiritualis conceptionis, celebrantes; statuens eadem Apostolica auctoritate, dictum Conceptionis festum intelligendum, ac sumendum esse de vera, reali, ac naturali Conceptione Virginis in gratia, peracta. Condemnauit insuper vt falsas, erroneas, & ab omni veritate alienas, plures, ac varias propositiones vtriusque libelli à Bandelo in lucem editi contra Defensores Immaculatę Cōceptionis Marię; vsumq; vtriusque dicti libelli omninò prohibuit sub pœna æternæ maledictionis, lataeque excommunicationis, eidem Apostolicæ Sedi reseruatæ; & in Decretalibus apertè absolutèque *Immaculatam* appellat Deiparæ conceptionem, & alibi similiter, *immaculatam, admirandam, illibatam, puram, sanctam*, & huiusmodi.

1263 Idem Sum. Pontifex in bulla: *cùm Præexcelsa*, vocat *Miram* Virginis Cōceptionem sic: *Cùm præexcelsa meritorum insignia, quibus Regina cælorũ Virgo Dei genitrix gloriosa, sedibus prælata æthereis, syderibus quasi stella matutina prærutilans, deuotæ cōsiderationis indagine perscrutamur; dignum, quin potiùs debitum reputamus, vniuersos Christi fideles; vt de ipsius Immaculatæ Virginis Mira conceptione omnipotenti Deo gratias, & laudes referant, indulgentijs, & peccatorum remissionibus inuitare.* Quęso, si fuisset sicut aliorum in peccato conceptorum, quid esset admiratione dignum in cōcep-

tione Mariæ?

1264 Eiusdem Pontificis etiam auctoritate anno 1478. erectum est Cœnobium FF. Minorum sub inuocatione Immaculatæ Conceptionis in Oppido Matozinos lusitanicè nuncupato. Idem similiter Pontifex circa annum 1481. Romę in Ecclesia D. Petri in Vaticano perinsigne ædificauit Sacellum in honorem Immaculatę Conceptionis Virginis Marię.

Serral. 2. cap. 8.

1265 Omnes has supradictas Sixti constitutiones deinde cōfirmauit Innocentius Octauus; cuius etiā Pontificia auctoritate speciali bulla: *Inter innumera*, tunc erectum fuit in Hispania, celebre illud Monialium Monasterium anno Dom. 1489. sub titulo *Immaculata Conceptionis*; nouique Ordinis Fundatrix fuit Dōna Beatrix de Sylua regij sanguinis; idque ex speciali reuelatione, expressoque iussu eiusdem gloriosissimæ Deiparę. Quarum professionis formula recitanda, sic ab eodem Pontifice præscripta fuit: *Ego N. N. amore, & obsequio Domini nostri, & Sancta Conceptionis gloriosa Matris eius, absque peccati macula concepta, &c.* Qui quidem Ordo ab omnibus eius successoribus, gratijs, indulgentijs, priuilegijsque amplissimis adauctus est.

Vide an. 1553.

1266 Iuuat vlteriùs, hic breuiter innuere prodigium illud satis celebre, quod tunc euenit in Confirmatione dicti Ordinis, sub titulo Immaculatæ Conceptionis. Cùm enim Apostolicæ Bullę confirmationis dicti noui Ordinis, in quadam capsula asseruatæ in naui veherentur, naufragium passa, simul & Bullę non comparuere; sed res mira! dicta Donna Beatrix in arcula suimet cœnobij Toletani eas ad inuenit; cumque rei prorsus ignara, nesciret quidnam esset tale Diploma, ostenso illo, inspectoq; à Fr. Garzia de Quijada, postea Episcopo Guadicensi, cognouit esse Pontificias Bullas Confirmationis diu expectatas; quarè in maximum stuporem actus, rem Monialibus patefecit, nouumque miraculum promulgatur; proinde Ecclesia Metropolitana Toletana celebri pompa, frequentissimoque comitatu dictum Cœnobium adit, & in æternam memoriam tanti miraculi, ad addendum nouum robur Immaculatæ Cōceptionis cultoribus, rem sacrā peregit, habita ad frequentissimum populum concione de eadē Immaculata Deiparę Conceptione. Auctoritate etiam Innocentij VIII. anno 1488. in Oppido del Viso Toletanę Diœcesis, erectum est Monasterium Monialium Tertij Ordinis S. Francisci sub inuocatione Immaculatæ Conceptionis.

Sal. 2. l. 8.

1297 Alexander Sextus similiter approbauit noua constitutione: *Illius qui*, omnes supradictas Sixtinas constitutiones pro immaculata Virginis Conceptione. Auxitque nouis priuilegijs dictum Monialium Cœnobium eiusdem Immaculatę Conceptionis. Ratum fecit dictum illud: *Anima Virginis in Conceptione illibata fuit.* Acriterque redarguit quosdam Regulares, Abbatem Trithemium accusantes, vtpote verbis, scriptisque pro Immaculata Virginis Contione propugnantem.

Chro. Spon. ann. 1494.

1268 Iulius II. propriam pręscripsit regulam supradictis Monialibus Immaculatę Conceptionis, vbi capite 3. apertè ait B. Virginis animam, etiam in pri-

primo instanti suę conceptionis, fuisse sanctificanti gratia preditam reddẽsque rationem, cur regimini FF. Minorum cõmiserit dictas Moniales, subdit: *Quia prædicti Fratres indefesso studio, & vigilantia perpetui extiterint huius Virginei priuilegij defensores.* Varias concessit Indulgẽtias ferentibus imaginem immaculatę Conceptionis, quã deferunt dicti Moniales, in Bulla: *Dum præclara*; vbi Sanctam appellat Deiparæ conceptionẽ. Iussitque comburi supradictos Bandeli libellos contra immaculatam Deiparę Conceptionem, vbicunque inuenirentur. Eiusdem etiam Sum. Pontificis auctoritate multa erecta sunt monasteria eorundem monialium Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, vt in oppido Torrijos, & in oppido Maqueda anno 1507. In oppido Cabeza anno 1508. In oppido Vsagre anno 1509. Matriti anno 1514. In ciuitate Abdala, vulgò Almeria, anno 1514. In oppido Medellin anno 1515. aliaque.

1269 Dicto Iulio successit Leo X. cui Caietanus Opus suum contra immaculatam Virginis conceptionem dedicauerat; hoc tamen non obstante, Summus hic Põtifex, Maximi instar Leonis, mysticum veri Salomonis solium dictisque factisque defensauit, maximam semper erga Immaculatam Deiparę Conceptionem ostendendo pietatem, maximas elargiendo indulgentias, plurima ędificando templa quamplures concedendo gratias in pręsentis Mysterij honorem. Hic Leo indulsit Benedictinis facultatem suspendendi interdictum in tota Octaua festi Imm. Conceptionis; vt patet in Bulla: *Sanè religionis sinceritas*; quod deinde omnibus Hispaniarum Ecclesijs communicauit. Hic ædem S. Marię in campo Sancto, à Leone IV. constructam, reędificauit, & in honorem Imm. Conceptionis consecrauit. Hic Ecclesijs S. Marię de Populo, de Monte, de Araceli, SS. Apostolorum, S. Laurentij in Damaso, S. Francisci Transtiberim, alijsque Vrbis Ecclesijs, in ipso Conceptionis festo amplissimum concessit Iubileum. Hic ferentibus imaginem Imm. Cõceptionis concessit omnes, ac singulas gratias, & Indulgentias antea concessas ferentibus corrigeam D. Augustini, aut cingulum D. Francisci, & recitantibus tertiam Rosarij partem, adhuc plenissimum Iubileum. Hic Rectoribus, & Beneficiatis Parochialium Ecclesiarum Oppidi Molinę in Hispania, ex speciali priuilegio perpetuò indulsit, vt in nocte ante diem festum Immaculatę Conceptionis, post laudes, singulis annis, vnam Missam solemniter celebrare licitè, ac liberè valerent.

1270 Hic item in Bulla: *Supra gregem*, vocat supradictum Nogarolę Officium de Imm. Conceptione, *Pium omnique laude dignum*; atque adeò approbat, laudatque titulum Imm. Conceptionis. Hic etiam in quodam motu proprio pro Monialibus Imm. Conceptionis, sic exorditur: *Quia nuper accepimus nonnulla in Partibus Hispaniarum* Reg. col. 164. *Monasteria Monialium Ordinis Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, &c.* Huius Leonis item auctoritate erecta sunt plura Monasteria Monialiũ Ordinis Imm. Conceptionis, & sub eadem inuocatione, vt in Oppido Carmona anno 1515. in Oppido

pido Pueblo de Monte alban, anno 1522. Vlmeti, 1516. Similiter Cœnobium FF. Minorum sub eadem inuocatione prope Herreram, anno 1517. aliudque simile in Oppido Polistina, anno 1520. aliaque. Ac tandem in quodam suo priuilegio sic exorditur: *Pia Christifidelium, & præsertim in Immaculatæ Conceptionis B. Mariæ Virginis honorem tendentia vota, ad exauditionis gratiam, libenter admittimus.* Et tamē huic Pontifici Maximo dedicauit Caietanus suum Opus contra Immaculatam B. Virginis Conceptionem. Gonz. 3. p.

1271 Adrianus Sextus, dicti Leonis successor, Apostolicis litteris approbauit Confraternitatem Toletanam sub titulo *Immaculatæ Conceptionis*; cuius primus confrater fuit Carolus V. felicis memoriæ Imperator. In qua Pontificia Constitutione sunt adnotatu digna sequentia verba. *Iubemus celebrari Festum S. Annæ* (loquitur Sum. Pontifex Maximus) *vt memoria habeatur PVRISSIMAE Conceptionis eius Filiæ, in cuius ventre fuit anima Mariæ creata in maiori gratia quàm Adami, vel Euæ, quàm Angeli etiam, aut Archangeli, Cherubim, aut Seraphim, qui cum natura gratiam acceperunt; hac enim ad maius præ illis ministerium eligebatur, & creabatur.* Vbi Sūmus Pontifex, & vt talis ex Cathedra Petri, veritatis Magistra, non solùm vocat purissimam Deiparę Conceptionem, verùm etiam apertè docet, eius animā fuisse creatam non solùm in gratia, sed etiam in maiori gratia, quàm creatę fuerāt animę Adami, & Euæ, imò & omnes Angelorum chori, qui omnes in ipsomet creationis instanti abundantissimam gratiam accepere. Quid vltra columna veritatis dicere poterat pro Immaculata Deiparæ Conceptione?

1273 Clemens Septimus approbauit Officium Conceptionis ab Eminentissimo Cardinali Quiñonez compositum; cuius inuitatorium est: *Immaculatam Conceptionem Virginis Mariæ celebremus, Christum eius præseruatorem adoremus.* Omnia etiam priuilegia dictarum Monialium Immaculatę Conceptionis confirmauit. Marac. ca. 83.

1273 Eadem similiter priuilegia deinde iterum cōfirmauit Paulus III. sub cuius Pontificatu, Concilium Tridentinum statuit celebre illud Decretum pro Immaculata Deiparæ Conceptione de quo fusiùs infra. Iterumque approbauit supradictum Quiñonez Officium, confirmauit etiam supradictam Confraternitatem Immaculatæ Conceptionis, sitam in Ecclesia S. Laurentij in Damaso; vocatque in ea Bulla Immaculatam Conceptionem. Eius etiam auctoritate erectum est Monasterium Monialium Ordinis S. Bernardi sub inuocatione Immaculatę Conceptionis in Oppido de Pinto, postea Matritum translatum. Eiusdem item facultate, Ecclesia Cathedralis de Honduras in noua Hispania erecta, dicata fuit Immaculatę Concep. tioni Deiparę Marię. Idem c. 82. P. ea. seq. Quin. li. 3. cap. 58.

1274 Iulius similiter III. pręcepit obseruanda omnia, ac singula, quę à Tridentino sub Paulo III. fuerant decreta; ex cuius item facultate erectum est Monasterium Monialum supradicti Ordinis Immaculatę Conceptionis, ac sub eadem inuocatione in Ciuitate Turiasonensi, anno 1549.

1285 Paulus Quartus, similiter con-

confirmauit Tridentini Decreta; nonnullisque Indulgentijs supradictas Immaculatæ Conceptionis ditauit Moniales; ratumque habuit, speciali Diplomate, erectionem Monasterij Monialium tertij Ordinis S. Francisci, sub inuocatione Immaculatę Conceptionis, in Oppido S. Martini de Valle Ecclesiarum Diœcesis Toletanæ.

1276 Pius deinde, similiter Quartus, confirmauit Tridentinam Synodum, sub eius Pontificatu fæliciter peractam, auxitq; magis ac magis gratias, & priuilegia ad augēdum Imm. Conceptionis cultum ab eius prędecessoribus concessa. Ex cuius etiam facultate erectum est in Oppido Tordelaguna Diœcesis Toletanę Monasterium Monialium dicti Ordinis Imm. Conceptionis, & sub eadem inuocatione, in Diœcesi Palentina.

1277 Inter pręcipuos tamen Immaculatæ Conceptionis propugnatores iurè enumerandus est Pius V. gloriosissimi Patriarchę Dominici dignissimus Alumnus. Et quidem pijssimus hic Pontifex iterum iterumque confirmauit omnes supradictas Sixti Quarti constitutiones pro Immaculata Deiparæ Conceptione editas, speciali Bulla: *Super speculam*; & speciali mandato iniunxit S. Carolo Borromęo, viuę vocis oraculo, vt confirmaret statuta, & ordinationes Confraternitatis Immac. Conceptionis in Monasterio Reginę Angelorum Ordinis Prædicatorum fundatę. Hic item Sanctissimus Pontifex in Marianæ Conceptionis cultum verè pius omnium primus inseruit Breuiarijs, & missalibus Conceptionis festum, sanxitque vt sub prę cepto eius Officium ageretur; (ante enim hunc liberum cuique erat tale festum celebrare, vel omittere) omniaque dicerentur vt in die Natiuitatis eiusdem Virginis, mutato nomine Natiuitatis in Conceptionem in Bulla: *quod à nobis*. sicque Conceptionis festum cum eiusdem Virginis Natiuitatis festo coęquauit, & proprij Officij vsum Ordini Seraphico concessit vt supra etiam adnotaui. Ex cuius etiam auctoritate eidem Immac. Conceptioni consecratum est ab Episcopo Salmaticensi maius altare in Cœnobio FF. Minorum, anno 1568. Demum contrariam opinionem è sacris rostris penitus eliminauit. *Gonz. 2. p.*

1278 Gregorius XIII. iterum confirmauit omnes ac singulas Prædecessorum constitutiones in lucem editas pro Immaculata Virginis Cōceptione, approbauitque nouam erectionem Ecclesiæ Neapolitanæ sub eodē titulo Immaculatæ Conceptionis, prout tunc cælitus acceperat Venerabilis Mater Vrsula Benincasa; de quo infra fusiùs. *an. 1746.*

1279 Sixtus V. longè magis auxit omnia priuilegia à suis Prædecessoribus cōcessa dictis Monialibus Imm. Conceptionis, vt patet ex Bulla, *Expositum nobis*; cuius concessionis titulus est: *Purissimæ Conceptionis Dei Genitricis*. Et in Bulla, *Ineffabilia*, concessit FF. Minoribus, & eiusdem Ordinis Monialibus, vt Officium proprium Conceptionis Nogarolæ, quod tantùm recitabant in die Octaua Decembris, recitarēt etiam per totam octauam; vbi Conceptionem Virginis vocat, *Purissimam*.

1280 Quę quidem Sixti priuilegia confirmauit deinde Cle-

Clemens VIII. qui similiter speciali Bulla Ferrariæ data, anno 1598. præcepit omnibus curam animarum habentibus, vt in erudiendis pueris, solo Doctrinæ Christianæ Compendio, per Emin. Cardinalem Bellarminũ edito, vterentur; in quo expressè habetur, Deiparam neque actuali, neque originali peccato infectam fuisse; cuius formalia verba supra attuli; vt sic vnà cum materno lacte doctrina hæc pueris instillaretur. Auctoritate item Clementis Octaui erectum nu.1154. est Cœnobium FF. Minorum sub inuocatione eiusdem Immaculatæ Conceptionis; in Ciuitate Episcopali, quæ dicitur, Oppidum.

1281 Paulus V. iterum confirmauit omnes, & singulas supradictas Sixti Quarti constitutiones, pro Immaculata item Virginis Conceptione in lucem editas, prout videre est in Bulla, *Regis Pacifici*; vbi etiam, inquit, *Immaculatam Conceptionem*. Contrariam opinionẽ etiam è scholis in publicis Disputationibus eliminauit eo Decreto: *Præcipimus, nequis audeat in publicis disputationibus, quòd B. Virgo fuerit in peccato originali concepta, asserere.* Iterum præcepit, ab omnibus fidelibus eius festum celebrari sub nomine Conceptionis. Approbauit, laudauitque hanc Tusculani Templi inscriptionem: *Virgini Mariæ sine origi-* Reg. coll. 174. *nali peccato conceptæ.* Concessit FF. Minoribus facultatem recitandi, omnibus Sabbatis non impeditis, eiusdem Conceptionis Officium. Varias item indulgentias concessit eandem Immaculatam Conceptionem colentibus (vt infra fusè dicetur. Demum, anno 1619. Infanti Don Carolo Iconem misit varias continentem Indulgentias, in qua ex vna parte legebatur: *Sia Lodato il Santissimo Sacramento*; ex altera verò parte: *Sia* Tor. c.8. *Lodata Maria Vergine, concetta senza peccato originale.*

1282 Eadem etiam mente Gregorius XV. confirmauit, auxitque supradictas constitutiones pro immaculata Virginis conceptione in lucem editas à Sixto Quarto, Alexandro Sexto, Pio V. & Paulo itidem V. prout patet ex eius constitutione: *Sanctissimus Dominus noster*; qua opinionem contrariam prorsus eliminauit, non solùm è suggestis, è cathedris, è typis, è disputationibus tam publicis, quã priuatis, sed etiam è priuatis, ac familiaribus colloquijs, eã perpetuo damnans silentio his conceptis verbis: *Mandans, ac præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cetero, &c neque etiam in sermonibus, & scriptis priuatis audeant asserere, quòd B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, seu tractare, &c.* Per aliam tamen constitutionem, concessit deinde RR. PP. Dominicanis facultatem de hoc puncto inter se priuatim disputandi, iterumque iussit vbique terrarum festum hoc celebrari die 8. Decembris, neque sub alio nomine, nisi sub ipsissimo Conceptionis nomine.

1283 Similiter animatus fuit erga dulcissimum hoc Mysterium Vrbanus VIII. qui anno primo sui Pontificatus, per constitutionem: *Imperscrutabilis*, constituit, & erexit ad instantiam Ferdinandi Ducis Mantuæ, Caroli Ducis Niuerniensis, & Adolphi Comitis ab Althan, Religionem militiæ Christianæ, sub titulo

Im-

Immaculatæ Conceptionis B. M. Virginis. Similiter in litteris expeditis die 21. maij an. 1627. pro Iubileo de Conceptione in Couentu Minorum Salmaticẽsi defert Conceptioni Marianæ titulum *Immaculata*. Demùm
Red. se. 30. ipsemet Sanctissimus Pontifex primum iecit lapidem RR. PP. Capuccinorum templi, Immaculatę Virginis Conceptioni dicati; vt sic Magnus iste Pontifex, adhuc in petra incisum relinqueret suum erga Immaculatam Conceptionem affectum.

1284 Extitit similiter egregius
serm. col. 619. propugnator omnimodæ Marianæ innocentiæ Innocentius. X. tunc sanè, cùm prohibuit, deleuit, annullauit subreptitium quoddam Decretum (de quo fusiùs infra) tunc primò, è latebris diuturni silentij, inaudito Aduersariorum astu, pedetentim ad lucem egressurum, quo titu-
nu. 1298. lus *Immaculata* immaculatissimæ Conceptioni prohibebatur. Eademque mente semper antea fuisse, satis superque testatus est, Apostolici Nuncij munere fungens in Hispania, anno 1628. ea aptissima superinscriptione [*Discreto viro Superiori Monialium Immaculata Concepnis B Mariæ &c.*

1285 Demùm Sanctissimus D. N. Alexander septimus, cui hoc temporis, totius orbis plausu, Ecclesię gubernaculum curę est (vt à viris omni fide dignis accepi, & qui illius voluntatem executioni mãdatam viderunt) Sacri Palatij Magistro mandauit, vt Titulum illum: *Conceptio Immaculata Virginis Mariæ*, libenter admitteret; neque amplius è typis expungeret; nec grauatè, maloque animo ferret, si concionatores è suggestis huiusmodi titulum, Conceptio-

ni Virginis darent. Et, *si Aquila in altissimis* (montibus) *habitat*; Ib.
quis scit, si nostra hæc mystica Aquila de communi Tyranno Triũphatrix, in altissimis huius Summi Pontificis Mõtibus gloriosissimè conquiescet, vltimam tandẽ aliquando præsentis Mysterij nacta definitionem; quando neque maxima inibi desideretur messis ad coronas triumphales.

1286 Iuuat hic tandem ex AA. sciscitari, an in annalibus legerint, vel in cronicis fortè inuenerint, vel saltem ex traditione vnquam acceperint, aliquem saltem ex tot Sum. pontificibus eorum minùs piæ opinionis, quoquomodo vnquam extitisse fautorem?

1287 Attende quæso, amice lector. Viuente dicto Innocentio X. in quodam supplici eorum libello AA. tres Summos Pontifices pro se attulere, eorumdemque opinionis fautores, nẽpè Innocentium II. Innocẽtium III. & Innocentiem V.; putantes trium Innocentiorum sonitu, facili negotio in eorumdem sententiam, & ipsum Innocentium X. iturum.

1288 Et quidem primò asserebant, Innocentium II. in quodam sermone apertissimis verbis docuisse, *Deiparam in culpa conceptam fuisse*. Sed hoc esse omninò fictitium, clarè conuincitur ex Baronio, Posseuino in apparatu, alijsq; diligentissimis Scriptoribus attestantibus, dictum Innocentium II. nullos scripsisse sermones. to. 12. ann. 1130. nu. 1.

1289 Quoad Innocẽtium *III*. dico, esto pro Aduersarijs stetisse, nihil tamen contra nos; eò quia id docuit vt priuatus Doctor; ostendere enim nobis debent AA. sanctionem aliquam

suc-

succesṡorum Petri, ex cathedra pro eorum opinione loquentium. Dixi etiam, esto; nam docent dictus Posseuinus, Bellarminus, Armamentarium Seraphicum, alijque, dicti Innocentij scripta, post eius mortem fuisse valde adulterata; atque adeo etiam quoad hoc, Aduersariorum astu. Adde, dictum Innocentium III. in Hymno de Christo, & Maria, sic eã alloqui *Eia Rosa siue spina*. quę loquutio satis clarè originalem exprimit munditiam.

to.1. de scr. Eccl. col. 404.

1290 satis etiam vanum fuit adducere Innocentium V. pro Aduersarijs; eò quia pro eorum opinione stetit is quidem scribens comentaria in 3. sent. D. 3. sed antequam ad Summum Põtificatum assumeretur, tunc, dictus Fr. Petrus Tarantasius; vnde quid mirum, si vt Dominicanus, cum suis Fratribus tunc senserit? Pontifex tamẽ nihil prorsus pro eorum opinione neque fecit, neque dixit: vnde Doctissimus Catarinus satis vrget Aduersarios: *Qui ante Sixtũ Quartum* (ait ipse) *præsertim & vestri Ordinis Pontifices, & alij erga Ordinem bene affecti, cur alteram partem, cui tunc plurimi fauebant, cùm iam in controuersiam res adducta esset, pro vestra opinione non determinarunt; nonne necessariò cogimini fateri, Digitum Dei hîc adfuisse?*

D. ad Trid. p. 2.

1291 Nullum igitur ex Sum. Pontificibus inuenientes AA. eorum minùs piæ opinioni suffragantem, ad labefactandam nostram opinionem, animum appulere. Et quidem primò asserebant, Summos Pontifices nunquam dedisse, sed tantùm permisisse titulum, *Immaculata*, Marianæ Conceptioni. Verùm hoc est apertè vanescere; primò quia ipsimet Sum. Pontifices in suis supradictis constitutionibus, Breuibus, Bullis, &c. expresśè appellant nunc Immaculatam, nunc Sanctam, nunc Illibatam, nunc Puram, ac purissimam Conceptionem Marianam, vt ea legentibus clarè patebit.

1292 Insuper, ijdem Sum. Pontifices centies approbarunt Officia Nogarolæ, Bernardini de Bustis, & Em. Francisci Quiñonez, in quibus millies Mariana Conceptio acclamatur similiter Immaculata, Illibata, Sancta, ac pura; atque adeò approbant, vt similiter ab omnibus acclametur Immaculata, &c. Mariana Conceptio.

1293 Varias itidem Sum. Pontifices concessere indulgentias, eadem Officia Conceptionis, vel nonnullas alias Orationes recitantibus, in quibus similiter immaculata dicitur eadem Virginis cõceptio, vt etiam dictum est; ergo Sum. Pontifices non solùm dant, approbantque titulum *Imaculata* Marianę Conceptioni, verùm etiam gratijs, indulgẽtijsque alliciunt fideles, percinere Immaculatam eãdem B. Virginis Cõceptionem. Alias item Pontifices cõcessere indulgentias ferentibus imaginem eiusdem Conceptionis, (vt etiam dictum est) & quidem vt de re sancta; igitur Sanctam, & immaculatam nobis dictitant Pontifices eandem Marianam Conceptionem. Demum ijdem Sum. Pontifices festum eiusdem Marianę Conceptionis demandantes, certè rei sanctę cultum demandant, pręcipiuntque; quod idem est, ac pręcipere, sanctam, & immaculatam ab omnibus acclamandam, adorandamque eandem Deiparę cõceptionem,

vt

vt fusiùs infra; omninò igitur vanum, falsumque est asserere, à Sum. Pontificibus solùm permitti seu tolerari, Titulum *Immaculatæ Conceptionis*. Pca.37.

1294 Peregregiè similiter fallebantur AA. asserentes, in eodem supplici libello [Sum. Pontifices solùm recitatiuè, (dicebant) non verò enunciatiuè, approbando, & confirmando, vsos fuisse titulo, *Immaculatæ Conceptionis*] Nam etiam hoc satis vanum, falsumque est; nam tunc solùm recitatiuè aliquid dicitur quando tàntùm refertur, quod ab alijs dictum est, neque affirmando, neque reprobando tale dictum, sed simpliciter proponendo; Enunciatiuè verò aliquid dicitur, cùm quis suum exprimit sensum; cùm igitur Sum. Pontifices ex proprio sensu toties dixerint Immaculatam Marianam Conceptionem (vt pluries dictum est) vtiquè non recitatiuè sed apprimè enunciatiuè, ac dispositiuè (immò approbatiuè, cùm eundem titulū pluries approbauerint) titulo immaculatę Cōceptionis vsi sunt.

1295 Cum toto tamen hoc renuentes adhuc dare manus victas. AA. pertinaciter in eodem supplici libello nu.27. obfirmabant [Nullo modo dandum esse titulum, Immmaculatę, Deiparę Conceptioni] verùm hoc, vt nulla responsione dignum, solùm addat calcaria currentibus, vt magis magisque Immaculata Deiparę conceptio acclametur.

1299 Sed audi, quęso, Amice Lector, auidaque sic ebibas aure nouum, ac singularē in hoc Aduersariorū astum. Post biennium ab absumptione Innocentij X. ad Pontificatum in lucem edidere sequens Decretum.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1297 *Feria 4. die 20. Ianuarij, 1644. in congregatione generali S. Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, &c. Eminentissimi, & Reuerendissimi DD. Cardinales Inquisitionis generalis prædictæ decreuerunt, quod quando agitur de tribuendo titulo Immaculatæ Conceptioni B. Virginis, nullo modo permittatur, sed solùm dicatur, Conceptio Immaculatæ Virginis; & ita obseruari mandarunt, &c.*

1298 Adijt statim ipsum Sum. Pontificem, R.P. Antonius Ribera, Ordinis Seraphici Commissarius Generalis tunc temporis in Romana Curia degens, vt à veritatis Oraculo, in re tanti momenti, ipsissimam acciperet veritatem. Respondit Sanctissimus Pontifex [omninò nouum id ei accidere] statimq; rei nouitate indignatus, reuocauit, nullumque Pontificia auctoritate huiusmodi Decretum reddidit, quidquid illud esset; ac presertim precibus Philippi IV. Hispaniarum Regis permotus, qui Romam huius caussę Procuratorem miserat P. Gundisaluū de Castilla ipsius Regis Concionatorem, qui tandem diligenter suo munere functus à dicto Innocentio X. prædicti Decreti obtinuit reuocationem, vt habet Vega, num 520; quod satis superque sufficit nostræ pręfixæ breuitati.

1299 Siquis verò curiosiùs inspicere auet istius Aduersariorum Decreti omnimodam falsitatem consulet Christophorum Vegā, & Ioannem à Fonte, ac præcipuè Armamentarium Seraphicum, ad Regestum per totum, euidentissimè conuincentes, nunquam huiusmodi Decretum extitisse; idque tantum fuisse num. 521. supplicem quādam Aduersariorum

rum precationem, contendentium [minimè dicendam esse Immaculatam Deiparę Conceptionem] nunquam tamen Vrbanum VIII. eorum tali petitioni annuisse, ac multò minùs Innocentium X. id permisisse saltem; vt ex dictis patet.

1300 Vnum tamen hic reticere nequeo; nempe, si supradictum Aduersariorum Decretum (vt ipsi autumant) fuit ab Vrbano VIII. confirmatum, cur, quęso, illud celauere, non solùm per semestre, adhuc viuente Vrbano, sed etiam per biennium post absumptionem Innocentij X. ad Pontificatum? sanè tunc potiùs (quis neget?) in ipsomet confirmationis momento, vt de re diutissimè peroptata, totis, plenisque buccis illud diuulgassent, quasi de diutissimo Hoste triumphantes. *Nouum ergo malitiæ genus est, scribere, quod occultes*, aptè dicendum est cum D. Hieronymo Ruffinum in simili arguente; *Veritas enim nihil erubescit, nisi solummodò abscondi*; rectè Tertullianus contra Valentinum. cap. 3.

1301 Libet hic iam tempori ab AA. sciscitari, Cur quęso tam pertinaciter pernegarunt, denegantque titulum, *Immaculatæ*, Deiparæ Conceptioni? sanè non ob aliam caussam, nisi quia peroptimè callent, titulum, *Immaculatæ*, luce clariùs explicare eiusdem Virginis exemptionem, immunitatemq; à peccato originali, quod non posset illi tribui, si adhuc per vnicum instans fuisset tali macula, maculata; cùm igitur tot Sum. Pontifices passim tribuant titulum, *Immaculatæ*, Virginis Conceptioni; & quod magis est, varijs gratijs, & indulgentijs (vt dictum est) nos alliciant, impellantque ad id ipsum sentiendum, adeò vt Illustrissimus Iustinianus Dominicanus apertè fateatur: *Sum. Pontifices magnis semper affecisse honoribus, multisque gratijs prosequutos, sentientes Dominam nostram conceptam fuisse sine peccato originali*; consequenter ijdem Sum. Pontifices euidenter ostendunt nunquam Deiparam fuisse maculà originalis peccati fædatam. tr. de conc. §. 2.

1302 Demum adde, quòd etiamsi titulus, *Immaculatæ*, immediatè apponeretur Virgini, & non eius Conceptioni, (vt AA. mordicùs autumant) idem tamen sonaret; nam sicuti infinitum absolutè prolatum, dicit carentiam finis ex vtroque extremo, sic &, *Immaculatum*, dicit carentiam maculæ pro quocunque vitæ momento; prout apertissime docuit Illustrissimus Petrus de Palude Patriarcha Hierosolymitanus, doctissimus Dominicanus: *Si B. Virgo* (ait) *fuisset in peccato originali concepta, non posset dici Immaculata*. Et: *Si Deipara originalem maculam contraxisset per quamcunque horam, Immaculata non fuisset.* ser. de conc. Subcinamus ergò cum tot Sum. Pontificibus, & nos: *Immaculata semper B. Virginis Conceptio.*

1303 Vltimò tandem, pro coronide præsentis Pæanos, iuuat eiusdem Mysterij veritatem eruere ex Indulgentijs, idem Mysterium colentibus à Sede Apostolica plena manu concessis; quare breuiter eas in vnum hic primo colligam ex propè infinitis, quę ad meas manus hactenus peruenere.

1304 Et quidem Sixtus Quartus, anno 1476. in Bulla, *Cùm præexcelsa*, sequentes Indulgentias concedit: *Omnibus* (ait) *vtriusque sexus, qui missam, & Officiũ*

Con-

Conceptionis gloriosæ Virginis, iuxta piam, deuotam, & laudabilem ordinationem dilecti filij Magistri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronensis, Notarij nostri, & quæ desuper à nobis emanauit, Missæ, & Officij huiusmodi institutionem, in die festiuitatis Conceptionis eiusdem Virginis Mariæ, & per Octauas eius deuotè celebrauerint, & dixerint, aut illis Horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorsus Indulgentiam, & peccatorum remissionem consequantur, quam iuxta felicis recordationis Vrbani Quarti in concilio Viennensi approbatas, & Martini V. & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones consequuntur illi, qui Missam, & Officium, & Horas canonicas, in festo Corporis Christi, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi à primis Vesperis, & illius Octauas iuxta Romanæ Ecclesiæ institutionem celebrant, aut dicunt; aut Missæ, & Officio, & Horis huiusmodi intersunt, &c. Eandem Indulgentiam concessit recitantibus, &c. Officium Bernardini de Bustis, vt supra dictum est.

1305 Idem Sixtus Quartus concessit vndecim millia annorum Indulgentiam recitantibus sequentem à se compositam Orationem, in laudem Immaculatæ Conceptionis: *Aue Sanctissima Maria, Mater Dei, Regina cæli, porta Paradisi, Domina mundi; tu singularis Virgo Purissima, TV CONCEPTA SINE PECCATO ORIGINALI, & ideo immaculatissima. Tu sine macula concepisti Iesum Saluatorem. Tu fuisti verissimè ante partum, in partu, & post partum Virgo inuiolata, & illibata; fac me tuis sanctis precibus, purè piè, & sanctè viuere, & ora pro nobis Iesum Filium tuum dilectum, vt semper voluntatem eius sanctissimam faciamus, & post mortem nos suscipe, & ab omnibus malis mentis, & corporis libera nos, & alios fac nos liberare, opera misericordiæ acquirere, & in gloria Paradisi in æternum tecum gaudere.*

1306 Insuper anno 1477. in Bulla: *Diuinum attenta*, omnes Indulgentias à suis prędecessoribus concessas visitantibus Ecclesias FF. Carmelitarum in festis Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis & Assumptionis B. Marię, extẽdit ad festum eiusdem Conceptionis.

1307 Anno 1480. in Bulla: *Libenter ad ea*, concessit P. Bernardino de Bustis non solùm, quòd Officium Immaculatę Conceptionis à se compositum (vt supra dictum est) ab omnibus fidelibus liberè, & licite recitari posset, verùm etiam, viuę vocis oraculo concessit idem Officium recitantibus eandem Indulgentiam, quę conceditur recitantibus Officium Nogarolę, vt supra adnotatum est.

1308 Idem concessit omnibus Christi fidelibus visitãtibus Ecclesias Fratrum Congregationis D. Hieronymi Fesulani in festo Conceptionis Virginis, tres annos indulgentiarum, ac totidem quadragenas de pœnitentijs iniunctis misericorditer relaxauit. *reg. co. 600.*

1309 Idem Sum. Pontifex multò antea, in Bulla *Ineffabilia*, nempe anno 1472. concesserat visitantibus Ecclesiam S. Marię de populo in festo Conceptionis, Indulgentiam Plenariam Et quòd teneatur Populus Romanus ad oblationem vnius calicis argentei, eadem die Concep-

tionis

tionis eidem Ecclesiæ faciendam. Ac demum in bulla: *A Sede Apostolica*, concessit, vt in eadem Ecclesia absoluere possent PP. Augustiniani eadem die Conceptionis, non secus ac Penitentiarij Minores in Basilica D. Petri.

1310 Innocentius VIII. anno *1489*. in Bulla: *Inter innumera*, concessit Monialibus Ordinis Immaculatæ Conceptionis Cœnobij Toletani, vt in quadragesima, alijsque diebus, quibus stationes in Ecclesijs Vrbis, & extra eam celebrantur, aliqua altaria in Ecclesia dicti Monasterij visitando, & ante illa flexis genibus ter Orationem Dominicam, terque salutationem Angelicam deuotè dicendo, easdem Indulgentias consequantur, quas consequerentur, si prædictas Vrbis Ecclesias visitarent. Reg. col. 631.

1311 Iulius II. anno 1510. in Bulla: *Dum præclara*, concessit omnibus, & singulis Christi fidelibus Regni Castellæ, verè pœnitentibus, & confessis, qui Imaginem B. Mariæ, eiusque Filij, quam Moniales Ordinis Immaculatæ Conceptionis Toletanæ in Scapulario, & homines in pectore deferre consueuerunt, detulerint, & nouies salutationem Angelicam deuotè recitauerint, vt easdem Indulgentias consequantur, quas consequerentur, si decies salutationem Angelicam in honorem decem virtutum eiusdem B. Virginis Mariæ recitarent.

1312 Idem, anno 1510. Ecclesiam Lauretanam multis Indulgentijs, alijsque gratijs locupletauit, eò quia ibi B. Virgo fuit concepta, vt patet ex eiusdem Bulla, quæ seruatur in Archiuio eiusdem Ecclesiæ, his verbis: *Nos attendentes quòd non solùm in prædicta Ecclesia de Laureto, Imago ipsius Virginis Mariæ, sed etiam (vt piè creditur, & fama est) camera, seu thalamus, vbi ipsa Beatissima Virgo concepta est, &c.* Talauer. Hist. lib. 1.

1313 Idem anno *1511*. in Bulla: *Ad statum perpetuum*, concessit, quòd in Monasterio Toletano Monialium Immaculatæ Conceptionis, tempore interdicti, Missæ, & alia Diuina Officia patefactis ianuis in festo Conceptionis Virginis alta voce possint à quolibet Sacerdote celebrari.

1314 Leo X. cui Caietanus Opus suum contra immaculatam Virginis Conceptionem, dedicauit (vt supra etiam dictum est) in Bulla: *Saluatoris nostri*, anno *1515*. concessit visitantibus Ecclesiam S. Mariæ de populo de Vrbe in festo Cōceptionis eiusdem Virginis à primis Vesperis, vsque ad occasum solis, & aliquam eleemosynam erogantibus, toties quoties plenariam Indulgentiam.

1315 Anno *1517*. idem Leo concessit deferentibus Imaginem Conceptionis B. Virginis, & mulieres Scapularium eiusdem Ordinis Conceptionis cum prædicta Imagine, omnes gratias, quas consequuntur deferentes chordam FF. Minorum, & Corrigeam S. Augustini. Ac eodem anno, in Bulla: *Supra gregem*, concessit omnibus Ecclesiasticis Regnorum Hispaniæ recitantibus Officium Immaculatæ Conceptionis à Leonardo de Nogarolis compositum, vt tempore cuiuscunque Interdicti possint dictum festum cum Octaua solemniter celebrare. Rodr. to. 1. 71. re.

1316 Idem Leo anno 1520. Bul-

Bulla: *Quia nuper*, cōceſſit Monialibus Ordinis Immaculatæ Conceptionis, ſub obedientia FF. Minorum degētibus, vt omnibus, & ſingulis priuilegijs, conceſſionibus, prærogatiuis, gratijs, & indultis ſpiritualibus, & temporalibus per eundem Leonem, ac Sedem Apoſtolicam FF. Minoribus, ac Monialibus S. Claræ, & Sororibus tertij Ordinis S. Franciſci, quomodolibet conceſſis, & concedendis, prædictæ Moniales vtantur, potiantur, & gaudeant.

1317 Idem Leo Iubileum conceſsit Eccleſijs S. Mariæ de Araceli, SS. Apoſtolorum, S. Franciſci trans Tyberim, S. Laurentij in Damaſo, &c. in ipſo Conceptionis die conſequendum. Idem Leo conceſsit, quòd FF. minores de Obſeruantia, quoties dicunt Miſſam Conceptionis Virginis, ac intendunt orare pro ſua Sanctitate, & vniuerſali Eccleſia, Indulgentiam Plenariam conſequantur. Quam Indulgētiam extendit etiam ad Fratres eiuſdem Ordinis, & ad Moniales S. Claræ, in congregatione viuētes, præfatam Miſſam de Conceptione audientes. Plures Indulgentias idem Leo conceſsit aſpicientibus deuotè Imaginē eiuſdem Immaculatæ Conceptionis, cum intentione dictas Indulgentias conſequendi.

Marrac.

Sorb. in Comp.

Torr. c. 11.

1318 Idem Leo conceſsit deferentibus Imaginem Conceptionis, ac recitantibus quinquies, *Pater noſter*, Et, *Aue Maria*, cum totidem, *Gloria Patri*, in fine, & poſtea vnum, *Pater noſter*, cum, *Aue Maria*, pro ſua Sanctitate, omnes, & ſingulas Indulgentias, & peccatorum remiſsiones, quæ ipſis diebus, quibus id recitauerint, ſanctiſsimis locis Hieruſalem, Romæ, Compoſtellæ, ac S. Mariæ de Portiuncula ſunt conceſſæ.

Salazar .8.

1319 Idem Leo conceſsit ſecum habentibus prædictam imaginē Conceptionis, eam venerando, & deuotè exoſculando, quinq; annos, & totidem quarantenas remiſsionis peccatorum. Idem Leo conceſsit habentibus prædictam Imaginem Conceptionis, & flexis genibus, recitantibus ter *Pater noſter*, & *Aue Maria*, quindecim annos Indulgentiarum. Idem Leo item conceſsit habentibus ſecum prædictam imaginem Conceptionis Indulgētiam Plenariam, ſi quinquies Orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam recitauerint pro fælici ſtatu Eccleſię, pro Hęreſum extirpatione, & pro pace inter Principes Chriſtianos. *ibi.*

1320 Idem Leo conceſsit habētibus eandē Conceptionis Imaginem, triginta tres annos, ac totidem quarantenas indulgentiarum, recitando ter *Pater noſter*, & *Aue Maria*, pro exiſtētibus in peccato mortali. Idem item Leo conceſsit habentibus eandem Conceptionis Imaginē, recitando tertiam Roſarij partem, aut coronam B. Virginis, vel Chriſti Domini, Indulgentiam Plenariam toties quoties. Idem etiam Leo conceſsit habentibus eandem Conceptionis Imaginem, recitando poſt ſacrā Communionem pſalmum, *Miſerere mei Deus*, aut canticum, *Magnificat*, aut quinquies *Pater noſter*, cum *Aue Maria*, liberationem vnius animæ è Purgatorio; vel recitantibus in dominica, vel feria quarta per annum, vel in feſtiuitatibus B. Virginis nouem *Pater noſter*, & nouem *Aue Maria*, in honorem Conceptionis *ibi.*

nis Virginis, liberationem similiter vnius animæ è Purgatorio. Idem demum Leo X. concessit habentibus prædictam Conceptionis Imaginem, Indulgentiam Plenariam, dicendo in hora mortis ore vel corde, *Iesus Maria.*

1321 Adrianus VI. anno 1522. Bulla: *Romanus Pontifex*, concessit Sodalibus Toletanę Confraternitatis, in obsequium, & laudem Immaculatæ Conceptionis fundatæ, Indulgentiam Plenariam in articulo mortis. Similiter deuotè visitantibus in die Conceptionis B. Virginis Ecclesias, seu loca, in quibus huiusmodi Confraternitates institutæ fuerint, duos annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentijs, relaxauit. *reg. col. 106.*

1322 Clemens VII. anno 1526. Bulla: *Dum consideramus*, concessit, quod Syndici, & Procuratores Ordinis Monialium Immaculatæ Conceptionis gaudeant omnibus, & singulis Indulgentijs, & peccatorum remissionibus, fauoribus, & gratijs, quibus FF. Minores de obseruantia gaudent, & potiuntur. Similiter concessit, quod quicunque Conceptionis habitu indutus voluerit sepeliri in Monasterio Monialium dictæ Immaculatę Conceptionis Ciuitatis Legionensis, omnes gratias, & Indulgentias obtineat, quę in Minoritico habitu decedentibus, sunt concessæ. *Lacr. to. 1.* *Gonz. 3. p.*

1323 Paulus III. anno 1536. concessit Confratribus Confraternitatis Conceptionis in Hispaniarum partibus, quod quicunque ex eis contritus, & confessus, seu propositum confitendi habens, in festo Conceptionis eiusdem Virginis, seu aliqua inter eius Octauam die aliquam Ecclesiam sub inuocatione prę fatæ Marię Virginis visitauerit, ac nouies salutationem Angelicam recitauerit, seu si legitimè impeditus fuerit, aut si Ecclesia sub huiusmodi inuocatione non existat, vbicunque moram traxerit, coram aliqua dictæ Marię Virginis Imagine, easdem nouem salutationes Angelicas recitauerit, lucrentur Indulgẽtias, & remissiones peccatorum quas consequerẽtur in quadragesima, ac per annum in diebus Stationum septem Ecclesiarum & aliarum Vrbis, & extra muros, si personaliter easdem Ecclesias visitassent.

1324 Similiter idem Pontifex concessit prædictæ Confraternitati omnes gratias, & Indulgentias tam a se, quàm à suis prædecessoribus concessas, & quòd in die Conceptionis, & quocunque eius Octauæ die, possint eligere idoneum Confessarium, qui eos absoluere posset ab omnibus excommunicationibus, suspensione, & interdicto, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis, dummodo caussam censuris nõ dederint; necnon votorum quorumcumque, vltramarino, visitationis liminum Apostolorum de Vrbe, S. Iacobi in Compostella, Religionis, & castitatis votis exceptis. *reg. col. 608.*

1325 Idem item concessit orantibus in Monasterio Monialium Immaculatæ Conceptionis Ciuitatis Legionensis in die Conceptionis pro pace inter Principes Christianos, &c. Indulgentiam plenariam. Idemque Paulus III. anno 1537. concessit Archiconfraternitati Immaculatæ Conceptionis sitæ in Ecclesia S. Laurentij in Damaso omnes gratias, Indulgentias, & pec- *Gon. xag. 3. p.* *Terr. l. 4.*

peccatorum remissiones, quæ tam per se, quam per suos Prædecessores quomodolibet sunt concessę Cōfraternitatibus Romæ fundatis; scilicet Caritatis, S. Spiritus in Saxia, S. Iacobi in Augusta, &c.

1326 Iulius III. confirmauit omnia, quæ circa Ordinem Monialium Immaculatæ Conceptionis sui statuerant Prędecessores, atque adeò omnes, ac singulas Indulgentias ab eisdem Prædecessoribus eidem Ordini concessas. Mar. c. 83.

1327 Paulus IV. varia similiter edidit Diplomata, quibus multas Indulgentias, variasque gratias concessit Monialibus dicti Ordinis Immaculatæ Conceptionis. ibi. cap. 86.

1328 Pius item IV. speciali diplomate concessit Indulgētiam plenariam visitantibus Ecclesiam S. Francisci Alcanicij in festo Immaculatæ Conceptionis. Gonzag. 3.

1329 Pius V. anno 1571. concessit visitantibus Ecclesiam FF. Minorum Ciuitatis Accitanæ (vulgò Guadix) à primis vesperis festi Conceptionis Virginis, vsque ad occasum solis sequentis diei Plenariam Indulgentiam; præterquam quòd multò antea, nempe anno 1567. concesserat omnibus Monasterijs Ordinis S. Hieronymi, quòd tempore cuiuscunque interdicti Diuinum Officium, & Missa in Monasterijs, Domibus, Ecclesijs Ordinis, per Religiosos, & Religiosas alta voce, ianuis apertis in die Cōceptionis Virginis, publicè dici, & celebrari possit; omnesque Christi fideles illis interesse possint. ibi. Temp. prim. Ord.

1330 Gregorius XIII. anno 1578 Bulla: *Ad augendum*, Confraternitatem, & Cappellam Immaculatæ Conceptionis sitam in Conuentu Iesu Ordinis Minorum in ciuitate Regum Regni Limensis in India, aliasque ibi huiusmodi Cōfraternitates Immaculatę Conceptionis, multis decorauit Indulgentijs, ac præcipuè Indulgentiâ Plenaria ipsomet die Conceptionis. Similiter anno 1580. visitantibus ipso die Conceptionis Ecclesiam, vel Cappellam Confraternitatis Conceptionis fundatæ in Conuentu FF. Minorum Valentiæ, ibique orantibus pro exaltatione S. Ecclesię, &c. dicēdo quinquies dominicam orationem, ac toties Angelicam Salutationem Indulgentiam Plenariam concessit. Quad. or. 8. Mor. co. 3.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1331 Idem Sum. Pontifex, anno 1582. visitantibus in die Conceptionis Ecclesiam Confraternitatis Cathecumenorum de Vrbe, concessit confessis, ac SS. Eucharistia refectis, ac inibi orantibus pro pace inter Principes Christianos, &c. plenariā Indulgentiam toties quoties; quam etiam idem Pontifex extendit ad visitantes Ecclesias Congregationis S. Mariæ Fuliensis Ordinis Cisterciensis, ipsomet etiam die Conceptionis. Idem etiam Pontifex, speciali diplomate concessit celebranti sacrum in altari Immac. Conceptionis existenti in Conuentu S. Spiritus Ferrariæ Ordinis Minorum, vnius animæ Purgatorij liberationem. Demū idem Gregorius speciali diplomate concessit Fratribus Conuentus S. Francisci Milionici in Prouincia Basilicatę, vt apud se erigere possent Confraternitatem Immac. Conceptionis cum altari, in quo fidelium animæ per missarum solemnia ex purgatorij pœnis liberarentur. Henr. pag. 445. Gonzag. 3. 5 idem 2. p.

Idem 4.p. 1332 Sixtus V. anno 1586. Bulla: *De salute gregis*, concessit visitantibus in die Conceptionis Ecclesiam S. Annæ Hospitalis Indorum in noua Hispania, à FF. Minoribus in Prouincia S. Ioseph fundatam, plenariam Indulgentiam. Idem item Bulla: *Expositum nobis* eodem anno, visitantibus Ecclesias Monialiũ Immac. Conceptionis in festo eiusdem Conceptionis, *Plenariam* Indulgentiam concessit.

1333 Clemens VIII. anno 1599. Bulla: *Ad augendum fidelium*, concessit plenariam Indulgentiam visitantibus Ecclesiam Parochialem B. Mariæ Virginis Hallensis in die Conceptionis eiusdem Virginis. Lyps. lib. de B. V.

1334 Paulus V. anno 1615. in Bulla: *Ad augendam*, concessit recitantibus Orationem illam: *Deus qui per Immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparasti; quæsumus, vt qui ex morte Filij tui præuisa eam ab omni labe præseruasti; nos quoque mundos eius intercessione ad te peruenire concedas*; cum Antiphona. *Hæc est Virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit.* Et versiculo: *In Conceptione tua Virgo Immaculata fuisti*, & Respon. *Ora pro nobis Patrem, cuius Filium peperisti*, cẽtum dies Indulgentiarum. Idem item anno 1616. concessit, vt in vno cuiuslibet Prouinciæ Conuentu Ordinis Minorum, SS. Eucharistię Sacramento patente, in die eiusdem Conceptionis, Indulgentiam Plenariam consequantur fideles dictum Conuentum visitantes, & pro fælici Ecclesię statu, &c. orantes. Mara. c. 76 Torr. ca. 8.

Reg. c. 560. 1335 Vrbanus VIII. Ordini militari à se instituto sub Inuocatione Conceptionis Virginis concessit Indulgentias S. Caroli Borromęi, quinque Sanctorum; & in articulo mortis plenariam indulgẽtiam. Idem anno 1627. in Bulla: *Ad perpetuam rei memoriam*, concessit plenariam indulgentiam omnibus Confratribus Immaculatæ Conceptionis visitantibus in eodem festo Ecclesiam S. Francisci Salmaticensis. Rod. ref. 30

1336 Ex quibus indulgentijs concessis, pręseruationem Virginis Deiparæ venerantibus, apertè deducitur, cultum Immaculatæ Conceptionis Virginis, non solùm esse Sedi Apostolicę gratissimum, verùm etiã piæ nostræ opinionis assensum ab eadem Sede Apostolica firmari, mirum in modum persuaderi, fidelium affectum magis magisq; in hoc excitari, currentibusq; calcaria addi.

1337 In cuius quidem rei veritate supponendum potiùs est, quàm probandum, supradictas gratias, indulgentiasque determinatè, ac signanter à Sede Apostolica concedi præcisè ob religiosos actus erga sanctitatẽ Virginis in primo instanti suæ Conceptionis, & animationis, prout à pia nostra opinione tenetur; vt bene etiam adnotãt Iustinianus, & Catharinus Dominicani, Aegidius de Præsentatione, Valentia, Suarez, Vasquez, Granadus, Salazar, Serranus, Vadingus, Miranda, alijq; omnes, qui ex hac indulgentiarum concessione eandem V. Mariæ præseruationem ab originali peccato ostendunt.

1338 Quod vt vlteriùs ostendatur, audiamus primò, quid respondeant adhoc AA. *Indulgentias* (aiunt isti in secundo supplici libello) *non concessas esse opinioni sed pietati*. O futilis distinctio!

ſtinctio! cuius diſtinctionis falſitatem antequam demonſtrem, ſciſcitari iuuat ab eiſdem AA. cur noſtram opinionem aſſerentem Deiparæ immunitatem ab originali culpa, adeò renuant *piam* vocare, cum piam illam dixerit D. Bonauentura, Patres Concilij Baſilienſis, alijque ex antiquis etiam DD., & quod magis eſt, ita eam dixerit Apoſtolica Sedes in Conſtitutione: *Cùm praexcelſa*: meritoque opinio, quam ſuſtinemus de Immaculata Virginis Cõceptione, dicitur, *Pia*; eò quia imperatur à pio affectu voluntatis; dicitur autem, *Opinio*, eò quia eſt aſſenſus intellectus, non propter formidinem adiunctam, qua omnino caret, ſed quia adhuc non creditur fide Diuina, cùm adhuc non ſit de fide definita.

1339 Iam verò, ſupradictarum Indulgentiarum præcipua ſaltem pars conceditur ſic piè credentibus, fatentibus, ac colentibus Immaculatã Virginis Conceptionem; vt apertè apparet ex ipſomet conceſsionum tenore, ergo huiuſmodi Indulgentiæ conceduntur non ſolùm pietati ſed etiam ipſi opinioni, ad quam amplectendam, ac ſpecialiori veneratione colendam Summi Pontifices, omnes Chriſti fideles inuitant, alliciunt, incitantque currentes; ad quod demonſtrandum nihil præter ſimplicem relationem tenoris conceſſionum deſideratur; quæ ſi attẽtè expendantur, omnes vtique in fauorem noſtrę pię opinionis abſque vllo dubio reperientur.

1340 Et quidem Sixtus IV. alijque Pontifices conceſſere indulgentias recitantibus, & audientibus Officium Immac. Conceptionis tum Nõgaroli, tum Buſti (vt ſupra dictum eſt) quorum Officia eſſe, compoſita ad ſpecialiter proteſtãdam, & colendam eandem Deiparę immunitatem, ac præſeruationem ab originali culpa, nemo ſanæ mentis dubitabit; recitare autem dicta Officia, vel audire ſyncerè, & in ſpiritus veritate, quis non videt eſſe piè opinari, profiteri, ac firmiſsimè tenere eandem immunitatem, ac præſeruationem Virginis à peccato originali? conſequenter huic pię opinioni cordi impreſſę, ac aliquo religioſo actu externo declaratæ, conceduntur indulgentiæ; atque adeò non conceduntur fidelium pietati vt ſic, ſed illorum pietati exhibitæ, & externatæ in hoc, nempe profiteri, ac firmiſſimè tenere V. Deiparam ſanctam etiam in primo inſtanti ſui conceptus, ſeu animationis.

1341 Similiter Iulius II. varias Indulgentias conceſsit geſtantibus Imaginem Immac. Conceptionis, quam deferunt Moniales; at geſtatio talis Imaginis eſt vtiquè formaliſsima huius piæ noſtræ opinionis proteſtatio, cui proteſtationi conſequenter tales indulgentiæ conceduntur.

1342 Audi Illuſtriſsimum Iuſtinianum: *Prima conſideratio eſt (ait) quod omnes Sum. Pontifices, qui poſt Sixtum IV. Eccleſiam gubernarunt (Pio III. Marcello II. & Vrbano VII. exceptis; qui cùm menſem integrum in Pontificatu non expleuerint, pium affectum ſuum oſtendere nõ potuerunt) magnis affecerint honoribus & multis proſequuti ſint gratiis eos, qui ſentiunt Dominam noſtram conceptam fuiſſe ſine peccato originali; & ex aduerſo, nec vnus Pontifex reperietur, qui vel in re minima, oppoſitum opinantibus fauerit. Aliqui eorum Sanctia Concep-* tr.d Con

tioni deuotos valde laudarunt, vt Sixtus IV. & Iulius II. Alij (& hi fere omnes) copiosas Indulgentias Ecclesijs, processionibus imaginibus, & festis eius cõcesserunt. Alij, vt Alexander VI. & Adrianus VI. Confraternitates in testimonium immunitatis Reginæ cæli ab originali peccato erectas confirmarunt. Denique alij, scilicet Leo X. & Pius IV, Monasteria quadam Franciscanorum Monialium Conceptionis Ordinem profiteri voluerunt.

1343 Similiter Valentia: *Sum. Pontifex* (inquit) *& si non definiuit hanc sententiam, nec iussit, vt illam amplecterentur fideles, per concessionem tamen Indulgentiarum factam ijs, qui Immaculatam Conceptionem Virginis celebrant, atque adeò planè ex Officio, vt Pontifex, & prout in ipso residet auctoritas totius Ecclesię, suasit reipsa omnibus fidelibus hanc de Immac. Conceptione Virginis opinionem; hoc ipso nimirum, quòd ad immaculatæ huius Conceptionis celebritatem fideles omnes inuitauit per concessionem illarum Indulgentiarum. Nec enim Conceptionem Virginis tanquam Immaculatam celebrare veraciter, & sine simulatione potest, is, qui non putat fuisse Immaculatam.*

to.4.D.2.q.1.

1344 Item Granadus: *Quis non videat (ait) multum fauere huic sententiæ Pontifices, qui Indulgentijs donant eos, qui credentes B. Mariam fuisse conceptam sine originali, aliquid recitant in illius honorem?*

tr.de Conc. D.3.

1345 Eandem doctrinam confirmat Suarez, his verbis: *Et eodem modo loquitur Sixtus IV. in extrauag. Cùm præexcelsa; & Extrauag. Graue nimis, de reliq. & veneratione Sanctorum, vocans Conceptionem puram, & Immaculatam, & concedens Indulgentias, hoc piè credentibus.*

to.2.in 3.p. D.3.

1346 Omninò ergo vane AA. distinguunt, dum inquiunt, *indulgentias non esse concessas opinioni, sed pietati*; cùm conceduntur piè opinantibus, credentibus, & colentibus Immaculatam Virginis Conceptionem; tenor ergo Indulgentiarum comprehendit actus piæ nostrę opinionis protestatiuos; atque adeò Sum. Pontifices, huiusmodi fauoribus, & Indulgentijs, non solùm fidelium pietatem cohonestant, verùm etiam, & ipsam piam opinionem; suntque consequenter hæ Pontificiæ Indulgentiæ declarationes mentis ipsius Ecclesiæ, ac efficaces suasiones, vt omnes eiusdem Ecclesię filij lubentiùs eandem piam opinionem amplectantur.

1347 Ratio autem à priori huius rei est, quia (vt nos fuse docuimus, cum communi Doctorum suffragio, in Dilucidatione Bullę Cruciatę) ad Indulgentiarum cõcessionem requiritur pia caussa, quę in Dei honorem & Ecclesię vtilitatem cedat; & quamuis hęc pia caussa nõ necessariò includat opus faciendum ab eo, qui Indulgentiam est lucraturus, attamen si indulgẽtia cõcedatur sub conditione alicuius operis, tunc quidem tale iniũctum opus, necessariò debet esse ex natura sua honestum; atque adeò nequit à Pontifice concedi Indulgentia pro aliquo opere ab ipso designato, quin etiam ex vi talis designationis simul etiam declaret (siue implicitè, siue dicas exercitè) & è cathedra Petri doceat, illud opus pro Indulgentia lucranda esse de se, & ex natura sua honestum, pium, & in Dei honorem, seu Ecclesiæ vtilitatem cedens.

D.4.qu.4. dif.9.

1348 Maiorem etiam vim habet hæc declaratio Sedis Apostoli-

cæ

cæ, cùm non solùm aliquod piũ opus ad hoc iniungitur, sed etiã materia ipsa, circa quam actus lucrantium Indulgentiam versatur, non supponitur, sed maturè discutitur, & examinatur; vnde licèt Romana Ecclesia diu permisisset celebrari Conceptionis festum, nunquam tamen concessit Indulgentias illud celebrantibus, donec exactè quęstio de Virginis præseruatione à culpa originali, auctoritate ipsius Apostolicę Sedis fuit diligẽtissimè agitata, prĕsertim coram Sixto IV & in Conc. Tridentino, & à Patribus Concilij Basiliensis.

1346 Iam verò, à Sum. Pontificibus concessæ sunt Indulgentiæ actibus iniunctis protestatiuis piæ opinionis, vt clarè patet ex Indulgentijs concessis à Sixto IV. recitantibus, & audientibus Officia Nogaroli, & Busti (prout supra dictum est) & clarissimè etiam ex concessione Pauli V. in qua centum dies de pænitentijs debitis relaxat recitantibus illam Antiphonam: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit*, cum versu, & oratione Immac. Conceptionis, prout supra. Ergo huius Apostolici Indulti, ac huiusmodi Indulgentię vigore, satis declaratur, affirmationem piæ opinionis, vt veræ, esse actum pium, Deoque gratum. Quę quidem declaratio quantam vim habeat, vix pro dignitate exprimi potest.

1350 Illustrissimus Serranus relatis Indulgentijs concessis deferentibus Imaginem Conceptionis, præsertim à Iulio II. sic subdit: *Quod nullatenus facerẽt, si de Conceptionis præseruatione dubitassent; nam piaculum esset pro re dubia, aut non pia Indulgentias, aut gratias impartiri*. Et commemoratis indulgentijs à Leone X. *Tales certè* (inquit) *Ac tantas concessiones nullo modo hic Pontifex fecisset, si dubium aliquod de Immaculata Virginis Conceptione haberet; maximè cùm ipsi de hoc argumẽto latè fuisset à viris doctissimis in cõtrariũ scriptum, scilicet à Caietano, & alijs.* l. 2. cap. 8.

1351 Hinc obiter colligitur, cõtentiosa Aduersariorum Imm. Conceptionis scripta id effecisse, vt fideles vndequaque Indulgentias exposcerent, ac benigniùs Sedes Apostolica concederet; tantoque pietas causę crescebat, quantò inter impugnatores defendebatur. Cõcludit dictus Serranus: *Hinc cùm Indulgentiæ pro falsa, aut dubia opinione, haud concedantur (nisi cæcutire velimus) in bona sequitur consequentia, Virginis præseruationem, non pro re falsa, aut dubia, sed pro satis firma veritate à Pontificibus haberi, quandoquidem pro illa, aut illius intuitu plenariam Indulgentiam, & omnium peccatorum remissionem concedunt*. Ex concessione igitur Indulgentiarum piam nostram opinionem, licèt non adhuc de fide definitam, euidenter tamen esse oppositæ prælatam, & vt veram ab Ecclesia iam receptam, omnino asserendum est.

1352 Quare vanissimè AA. blaterant: *Ecclesia piam fouet intentionem vtriusque partis opinantium*; nam Ecclesia alteram quidem in hoc partem opinãtium, manifestissimè fouet; alteram verò tantùm tolerat quoad internum assensum, & priuata tantummodo inter quosdam sic opinantes colloquia, eique in nullo vnquam fauit; nostram autem tot honoribus cohonestat, l. 2. nu. 30.

ſtat, tot Indulgentijs commendat, Officio ſpeciali honorat, ſpecialique feſto colit.

1353 Omnino etiam abs re in eodem ſupplici libello inquiunt AA. *Nouimus equidem in eiuſmodi conceſſionibus, titulos Ecclesiarum, Confraternitatum, etc. ſupponi, non diligenter inquiri. Siquis colligeret, et in argumentum redigeret Indulgentias titulo Epiſtolæ à Meſſanenſibus B. Virgini Mariæ aſcriptæ, iam non eſſet inter apocrypha reijcienda, ſi hac auctoritas urgeret.* Eò quia nos nõ in eo vim hic facimus, quòd Eccleſijs, aut Confraternitatibus Immac. Conceptionis concedantur Indulgentiæ, ſed in eo, quòd ad eas lucrandas deſignentur à Sum. Pontificibus actus expreſsè proteſtatiui piæ opinionis, vt ſatis oſtenſum eſt; neque quomodocunque ſed re maturè examinata, partibus auditis, negotio acerrimè ijs omnibus diſcuſſo, ac ſententia pro Virginis præſeruatione; non quidem definitiua, ſed approbatiua ſolemniter pronunciata. num. 29.

1354 Et quamuis reuera Titulus immaculatę Conceptionis, auctoritate Apoſtolicę Sedis attributus ſit tam Eccleſijs, quam Confraternitatibus, Cappellis, & Monaſterijs (vt ſatis ſupra dictum eſt) attamen actus, ſub quibus Indulgentię ſignatè conceduntur, quis dicere audebit à Sum. Pontificibus non diligentiſsimè inquiri? aliter non veram, ſed tantùm exiſtimatam pietatem, in materia religionis traderent fidelibus amplectendam.

1355 Audebuntne AA. dubitare cum Bandelo, àn Sixtus IV. viderit Immac. Conceptionis Officium, quod à ſe examinatum, & ab Eccleſia Romana ordinatum ipſemet Pontifex expreſsis verbis in conſtitutione, *Graue nimis*, affirmat? illi igitur Officio, quod non ſupponebat ſed inſtituebat, & ordinabat, Indulgentias impertitus eſt dictus Sixtus; cuius exemplum deinceps reliqui Sum. Pontifices, tam in feſti celebratione, quàm in conceſsione Indulgentiarum ſequuti ſunt. p. 2.

1356 Neque minorem iniuriam Sum. Pontificibus irrogaret, qui diceret, illos non diligenter inquiſiſſe de operibus, quorum intuitu tot Indulgentias conceſſere, quàm ſi aſſereret, non curaſſe de inquirenda ſanctitate, cuius cultui ſpecialem ſolemnitatem dedicabant.

1357 Omnino etiam inutiliter philoſophantur AA. comparantes Indulgentias huic Conceptionis Myſterio conceſſas, cum Indulgentijs conceſsis Sacello B. Mariæ ſub titulo, *de litterio*, ſeu Epiſtolæ eiuſdem Virginis ad Meſſanenſes; eſt enim mera æquiuocatio; nam Indulgentię dicti Sacelli non conceduntur credentibus, aut affirmantibus illam Epiſtolam à Maria Virgine fuiſſe ſcriptam, ſiue dictam Epiſtolam ſecum ferentibus, ſeu eandem epiſtolam deuotè recitantibus, vel eam audientibus, ſicuti ſupra oſtendimus conceſſas fuiſſe Indulgentias credentibus, aſſerentibus, colentibus Immaculatam Virginis Conceptionem, imaginem deoſculantibus, ſecum ferentibus, vel eius Officium recitantibus, vel audientibus; ſed tantùm Pontifex ſupponit extare Sacellum B. Marię, *de Litterio*, nuncupatum neque de veritate talis tituli aliquid ſtabiliuit, ſed merè recitatiuè enunciat, ac proponit, nihil de ipſius honore diminuens; ac

ac proinde fides circa veritatem talis Epistolę (quę maxima apud me est, vt infra ostendam) manet penes traditionem.

1358 Quod quidem maximum discrimen inter vtrasque Indulgentiarum concessiones, vt magis magisque clarescat, iuuat subdere tenorem concessionis dictę Indulgentię visitantibus dictum Sacellum. Sic ergo ait Paulus V. in sua concessione die 15 Ianuarij 1616.

1359 *Paulus Papa V. vniuersis Christi fidelibus, etc. Ad augendam fidelium religionem, et animarum salutem, cælestibus Ecclesiæ thesauris pia caritate intenti, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus pænitentibus, et confessis, ac sacra communione refectis, qui Ecclesiam Metropolitanam Messanensem, et in ea suam Capellam B. Mariæ de Litterio nuncupatam, in tertia die mensis Iunij, à primis Vesperis usq; ad occasum solis diei huiusmodi; singulis annis deuotè visitauerint, et ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, Plenariam suorum peccatorũ Indulgẽtiam concedimus, etc.*

1360 Huic concessioni omnino consimilis est alia Vrbani VIII. 17. Maij 1626. expedita. Ex quarum tenore apertè constat, Indulgentias dicti Sacelli Messanensis, non esse concessas credẽtibus, aut affirmantibus illam Epistolam à B. Maria Virgine fuisse scriptam, sicuti concessas ostendimus asserentibus, & colentibus Immaculatam Conceptionem; solùm enim Pontifex supponit ibi esse Cappellam B. Virginis nuncupatam, *de Litterio*, quam visitantibus concedit dictam Indulgẽtiam Plenariam.

Maximum ergo discrimen versatur inter has, & nostras concessiones, vt videre est in supradictis concessionibus pro cultoribus Immaculatę Conceptionis, pręsertim Sixti IV. supra allata num. 1304. & sequentibus.

1361 Quammaximè etiam displicent Aduersarijs ibidem, inter apocrypha reijcientes dictam B. Virginis Epistolam ad Illus. Senatum Messanensem, quando tot grauissimi DD. illam veram suscipiant, ac venerentur; quorum primus Antiquissimus, & grauissimus Doctor Lucius Dexter, D. Hieronymi Coætaneus, & cui sua opera dicauit, & apud omnes celeberrimus, sic de hac Epistola B. V. Marię, ad Messanenses attestatur: *Apud Messanenses celebris est memoria B. Virginis Mariæ, quòd Missa ipsis ab eadem fuerit Epistola.* Quod ipse ad annum Christi D. 76. reijcit; eò quia tunc talis Epistola recèns scripta, cęperit diuulgari. nu. 29. cit. num. 11.

1362 Idem Doctor mentionem etiam facit de inuentione eiusdem Epistolę ad annum 430. sic: *Eodem tempore in Tabulario Messanensi reperta est quædam Epistola Hebraicè exarata à B. Virgine ad eosdem ciues Messanenses, et maximi ducitur*; Et quidem meritò. Item Franciscus Biuarius in Comment. dicti Lucij Dextri ad dictum annum 76. affirmat, transcriptum dictę Epistolę à se repertum idiomate Hispano in Bibliotheca Cœnobij S. Bernardi, *de Spina*, nuncupati; tenoris sequentis. num. 7.

1363 *Maria Filia Ioachim, de Tribu Iuda, de domo Dauid, humillima Mater Iesu Christi Crucifixi, omnibus ciuibus Messanensibus salutem, et benedictionem Aeterni Patris. Nouimus vos misisse*

fisse magna fide nuncios, & oratores confitentes plena recognitione Filium meum esse hominem simul, ac Deum vnigenitum Aeterni Patris; & similiter; quòd post eius gloriosam resurrectionem, ad cælum ascenderit; agnoscentes in omnibus certam veritatis semitam, mediante doctrina, & prædicatione Pauli Apostoli nostri. Quapropter vobis, & huic Nostræ Ciuitati impertimur benedictionem, & promittimus vos semper sub nostra protectione, & defensione habere. Cuius V. Mariæ specialem protectionem, omni quidem quo expertos esse Messanenses, neget nemo.

1364 Quòd si illus originale desideratur, quid inde? in quibus enim quammaximam edacis temporis iniuriam non experimur? plurium etenim Epistolarum (ne ab eadem materia egrediar) à B. Virgine ad S. Ignatium Martyrem rescriptarum meminit idem Lucius Dexter; & ad alios, Hadrianus Lyreus, alijque; tanquam rei certissimę, & eo quo celeberrimę: *Epistola B. Virginis ad S. Ignatium* (inquit Lucius Dexter) *& eiusdem ad Sanctissimam Virginem, manibus fidelium nunc teruntur.* Et tamen omnes periere pręter vnam, quam iuuat hic subscribere.

lib. 2. ad an. 430.

1365 *Ignatio dilecto Discipulo, humilis ancilla Christi Iesu. De Iesu, quæ à Ioanne audisti, et didicisti, vera sunt; illa credas, illis inhæreas, & Christianitatis votum firmiter teneas, et mores, ac vitam voto confirmes. Veniam autem vnà cum Ioanne, te, & qui tecum sunt videre. Sta, et in fide viriliter age; nec te commoueat persecutionis austeritas, sed valeat, et exultet spiritus tuus in Deo salutari tuo. Amen.* Et tamē vbi nam istius originale?

1366 Alia item eiusdem Virginis Marię Epistola gloriatur Florentia, cuius tenor sic se habet: *Florentia Deo, et Domino Iesu Christo Filio meo, et mihi dilecta, tene fidem, insta orationibus, roborare sapientia; his enim sempiternam salutem apud Deum, et apud hominem consequeris.* neque istius (vt audio) ipsum extat originale; nihil ergo veritati obstat, quòd illius originale non extet.

1367 Ad Epistolam verò Virginis ad Messanenses reuertens, eam recipit Franciscus Arias in suo spirituali profectu, tract. de Imitatione Virginis; Pater Bartholomęus Petracius à Societate Iesu, in quadam concione; Syluester Maurolycus Frācisci nepos, in quadam item concione, apud Pirrum; Philippus Gothus, de inuentione Sācti Placiti; Bonfilius in sua Messana; Christophorus Vega in Theologia Mariana num. 117. Inchofer, alijque apud ipsum, vt Martinus Nauarrus, Christophorus Verruchinus, Ioannes Bonifacius, Ioannes Petrus Odelascus, Laurentius Masellus, Georgius Gualterius, item Mutius Iustinopolitanus, lib. 1. Historię Sacrę, & prę omnibus Pater Paulus Belli è Soc. Iesu, quibus adhęret Franciscus Maurolycus, cum alijs non inferioris notę Auctoribus; demum Canisius lib. 5. de Deipara, sic de eadem Epistola ait: *Apud Siculos extat insignis Respublica Messanensium, quæ Epistolam ab eadem Virgine Matre missam prædicat; atquè, vt audio, reuerenter in scrinijs asseruat.* Cap. 1.

1368 Neque eius veritati obstabit, si qua inter allatam à Biuario, & eam, quę apud Messanēses asseruatur, inuenitur varietas

nam

nam cùm à Deipara fuerit hebraicè exarata, nil mirum si eius translationes in aliquo varientur, prout videmus in varijs Sacræ Scripturæ translationibus; quę licèt ab vno eodemque fonte emanent, in varios tamē desinunt translationum riuos; attamen si attentiùs considerentur, vtique vnum omninò ingerent sensum.

1369 Hinc quamuis magni semper fecerim Abbatis Pirri eruditionem, in hoc tamen nunquam mihi arrisit, minimique semper feci eius impugnationes quas cùm non sit huius loci impugnare (alibi, Deo dante, fortassis impugnaturus) mecum lectorem remitto ad supra citatos Auctores, præsertim ad ea, quæ longè fæliciori calamo adnotauit P. Paulus Belli; ne plus æquo mei instituti limites in præsenti transgrediar. Vnum tamen silere ingenuisimè nequeo nempe ardentissimum totius illius nobilissimi Populi Messanēsis affectum, ab ipsismet incunabulis erga Virgineam hanc litteram, validissimum mihi semper pro rei veritate fuisse argumentum.

1370 Magnifaciunt etiam AA. in primo illo libello supplici (vt ad rem nostram reuertar) quòd Vrbanus VIII. in Bulla, *Imperscrutabilis*, dixerit, *Cōceptionem Immaculatæ Virginis*; non autem *Immaculatam Conceptionē Virginis*. Sed quid tum? sufficit enim tot Summ. Pontifices toties dixisse, Immaculatam Cōceptionem Virginis (vt ex supradictis satis patet;) & non solùm recitatiuè, sed etiam approbatiuè, & enunciatiuè, vt etiam ostensum est. num. 3.

1371 Addo, quòd etiãsi à Sum. Pontificibus nunquam diceretur Virginis Conceptio *Immaculata*; adhuc tamen Sancta, & Immaculata subintelligeretur ex eo præcisè, quòd ab eisdem præcipitur, vt à fidelibus sacro cultu colatur (vt ex supradictis patet, & meliùs ex infra dicendis,) & quidem eo modo, quo Ecclesia nude nominare consueuit reliqua huiusmodi Mysteria, nempe Domini Nostri Iesu Christi Natiuitatem, Resurrectionem, Ascensionem; vel B. Virginis Natiuitatem, Præsentationem, Annūciationem; item Ioannis Baptistæ Natiuitatem, Decollationem; atquè etiam reliquorum Sanctorum absolutè, ac sine vllo addito, Natalem; num ex hoc licebit reuocare in dubium sanctitatem subiectorū huiusmodi mysteriorum? Fea. 37.

1372 Neq; illud Aduersarij animaduertere, speciem esse summi honoris, rem, quam summè veneramur, nominare tantùm, nulloque adiuncto insignire; quasi apertè fatentes, nullum sufficere epithetū ad exprimendam excellentiam alioqui innumeris epithetis, & attributis dignissimam; quæ omnia apertius exprimuntur, quando in solo nomine compendiantur; sic etiam dicimus augendi honoris, maiestatisq; caussà, Deus, Papa, Imperator, Rex, Princeps; vnde satis aptè Magnus ille Theologus enunciato nudè Basilij nomine, subdit: *Dixi satis*. Naz. Idque apertè videre est in omnibus Doctoribus Immaculatam Deiparæ Conceptionem acriter alioqui propugnātibus; nunc tamen Immaculatam, nūc nudè Cōceptionem enunciant; num ex hoc non sanctam putant?

1373 Adde, quòd licèt titulus Im-

Carol. Latius de Immac. Concept.

nu.1302. *Immaculata*, apponatur immediatè Virgini, & non eius Conceptioni (vt Aduersarijs placet) idem tamen sonat, vt fusè supra probatum est. Necessariò ergo fatendum est, Sedem Apostolicam, præter definitionem de fide, omnes alios reliquos fauores, nostræ piæ opinioni plena manu contulisse; quid ergo mirum, si contraria opinio ab omnibus explodatur; & è contrario nostra de Immaculata Deiparæ Conceptione, ab ipsismet incunabulis, à cunctis Christi fidelibus acclametur? eo ipso enim quòd Sum. Pontifices nostram sententiam præferunt, proponũt, totque priuilegijs prosequuntur, rectè quiuis infert, aduersariam partem solùm eos tolerare, imò quodammodo prohibere, eamque pedetentim à fidelium animis remouere: *Prælatio alterius sine contumelia alterius nõ potest procedere*, doctè docuit Tertullianus.

Apolog. c. 13.

Pœan Trigesimusprimus

Sacrorum Conciliorum.

1374 Similiter & Sacra Concilia, omnibus anteactis sæculis, Immaculatissimam acclamarunt Deiparæ conceptionem. Sic enim in illo Proto concilio Hierosolymitano ab ipsismet Apostolis communi suffragio acclamatum ferunt (vt supra etiam tactum est) his pręcisissimis verbis: *Illa Virgo, illa Maria, illa sancta fuit à peccato originali in primo instanti suæ Conceptionis præseruata, & ab omni culpa immunis; & qui sic non senserit, non consequetur vitam æternam.* num. 524.

1375 Similiter à Tertia Synodo dicitur Deipara absolutè *Immaculata*; vt sane innueret, nullam vnquam culpa eam fuisse maculatam; vnde Ecclesia Sanctorum nemini (si Christum demas) titulum *Immaculati* vnquam attribuit per modum cognominis, & absolutè prolati. In cuius rei affirmationem, Photius Patriarcha Hierosolymitanus, in quadam Epistola de septem Ecclesijs, ita ait: *Declaratum est, Immaculatam, semperque Virginem Mariam Dei genitricem appellandam esse.*

1376 Sexta Synodus loquens de B. Virgine (vt refert Sophronius) sic ait: *Ab omni contagione, seu labe libera.* Ergo per istam sacram Synodum, fuit Deipara immunis à contagione peccati tàm actualis, quàm originalis.

1377 A Septima Synodo sic Deipara acclamatur: *Immaculata, & omni sensibili, & intellectuali creatura purior, & prorsus pura.* Et quidem, si Deipara peccati originalis macula fœdata fuisset nequiret dici purior etiam omni intellectuali creatura, vt patet.

1378 Concilium etiam Oxonense in Anglia, an. 1222. Marianã Conceptionem inter pręcipuos dies festiuos enumerauit: *Festum (ait) Conceptionis Mariæ sanctissimæ, secundùm antiquam consuetudinem, obseruetur.* Igitur sanctam, & immaculatam istius Concilij PP. putauere Deiparæ Conceptionem. Arm. col. 440.

1379 Concilium Constantinopolitanum sic concludit: *Maria libera fuit ab omni contagione peccati*; ergo etiam originalis. act. XI.

1380 Concilinm Constantiense de Mariana Conceptione, ait: *Quia inter omnes Sanctos memoria*

ria B. Virginis Matris Domini eo frequentius agitur, atque ſe fleuiùs, quò maiorem gratiam apud Deum, qui eius Conceptionem, prædeſtinatam ad Vnigeniti ſui temporalem originem, ſpecialiter ordinauit, &c. Iam verò, dum ait, Marianam Conceptionem fuiſſe à Deo prædeſtinatam, & ordinatam, conſequenter ſanctam fuiſſe exiſtimauit.

1381 Concilium Francofordienſe eadem mente loquitur de eadem Virginis Conceptione: *Licèt (ait) Adam de terra Virgine*
c.3.conc. *formatus fuerit, Chriſtus tamen formatus fuit de Virgine Maria, quæ fuit longè purior, & magis immaculata priori illa terra, de qua plaſmatus eſt Adam.* Sanè, ſi Deipara ſubiacuiſſet peccati originalis maledictioni, nequiret dici longè purior illâ terrâ, de qua formatus fuit Adam.

1382 Concilium Aueniónenſe, ſub grauiſsimis pœnis contrariam opinionem minus piam amandauit, prædicandamque omnino præcepit Deiparæ à peccato originali ſingularem præſeruationem. Quod deinde Synodus Cæſar Auguſtana approbauit, ac de præcepto feſtum Conceptionis inſtituit, quod etiam iureiurando confirmauit Synodus Compoſtellana, aliæque plures, quas ſatis longum eſſet enumerare.

1383 Præ omnibus tamen Concilium Baſilienſe, poſt triduanum ieiunium, fuſaſque ad Deū preces, Deiparæ à peccato originali omnimodam immunitatem propugnauit hoc glorio-
c.36. ſiſsimo Decreto: *Nos diligenter inſpectis auctoritatibus* (aſſerunt ij præclariſsimi PP.) *quæ iam à plurimis annis in publicis relationibus ex parte vtriuſque doctrinæ, coram hac ſancta Synodo allegatæ ſunt, aliiſque plurimis ſuper hac re viſis, & matura conſideratione penſatis, doctrinam illam aſſerentem glorioſiſſimam Virginem Dei Genitricem Mariam (præueniente, & operante Diuini Numinis gratia ſingulari) nunquam actualiter ſubiacuiſſe originali peccato, ſed immunem ſemper fuiſſe ab omni culpa, quam piam, & conſonam cultui Eccleſiaſtico, fidei catholicæ, rectæque rationi, & ſacræ ſcripturæ, ab omnibus catholicis approbandam fore, tenendam, & amplectendam, Definimus, & declaramus, nulliqui de cetero licitum eſſe in contrarium prædicare, ſeu dicere.*

1384 Et quidem, niſi Concilium hoc acephalum fuiſſet, iam de fide definitum, ſanctumque præſens Myſterium remāſiſſet; eius tamen auctoritas, vtpote tot Patrum, & doctrinâ, & ſanctitate præſtantium, maximi facienda eſt. Adde, quod dictum *Decretum* dicti Conc. Baſilienſis de Mariana Conceptione, à tribus Sum. Pontificibus cōfirmatum eſt, vt à Caniſio, aliiſque clarè demonſtratur. Vnde ſatis arroganter, Satanæ Synagoga dictum eſt à Caietano tale Concilium; contra quem doctiſsimè inſurgit Illuſt. Catharinus ſic: *Baſilienſe Concilium* (ait doctiſſimus iſte Dominicanus) *quod idem quoque determinauerit, Synagogam Satanæ vocat; cum tamen Concilium illud multa catholica Eccleſia ita etiam Romana Eccleſia tacente, hac ſaltem parte ſuſcipiant, & venerentur, et hic vnus homo tantum verbum contra pronunciare tam audacter nō dubitat, quod nunquam Romani Pontifices auſi ſunt, ad quos tamen eam vocem emittere, ſi conueniſſet, potius pertinebat.* quin

ipsemet Eugenius Quartus, aduersus quem nonnulla in eo Concilio tractata, et acta sunt, illud Concilium se venerabiliter suscipere, et eius acta professus est. Similiter et Nicolaus V. proprijs decretis, et confirmatione eius Cõcilij acta comprobauit, quamquam non omnia, id est ea quæ contra Pontificem gesta sunt.

1385 Hinc totis viribus intendit Caietanus istius Concilij infringere auctoritatem, alterius Cõcilij auctoritate: *Conciliabulo Basiliensi* (ait ipse) *è regione opponitur verum, ac venerandum Cõcilium ex Ferraria in Florentiam translatum Græcorum, et Latinorum sub Eugenio Quarto, vbi inter dogmata fidei traduntur hæc verba: Firmiter credit, profitetur, et docet Sacrosancta Romana Ecclesia, neminem vnquam ex viro fœminaque conceptum, à Diaboli dominatu fuisse liberatum, nisi per fidem Mediatoris Dei, et hominum Iesu Christi Domini nostri, qui sine peccato conceptus, natus, et mortuus, humani generis hostem, peccata delendo, solus sua morte prostrauit; et regni cælestis introitum, quod primus homo peccato proprio cum omni sua successione perdiderat, reserauit.* Subditque Caietanus: *Quæ pro tanto inducta sunt, vt appareat, quòd illo tempore, quo res in quæstione erat, vniuersalis Ecclesia solum Christum excepit ab originali peccato, quod non erat dicendum, si Beata quoque Virgo excipienda esset.* cap. 5.

1386 Verùm (vt rectè obseruauit Cardinalis Bellarminus) in tomis antiquorum Cõciliorum non inuenitur tale Decretum; positum tamen est deinde in Bullario, sub nomine Bullæ Eugenij Quarti, contra Iacobitas. Neque tempora coherent, cùm Concilium Florentinum finitum sit anno Domini 1439. & hæc Bulla dicatur facta anno 1441. Sed quidquid sit de hoc, nullus vnquam in allato Decreto leget, etiamsi millies illud relegat, quòd solus Christus fuerit exemptus à peccato originali (prout vult Caietanus) sed quòd solùs Christus sua morte prostrauit hostem humani generis; verùm quid inde, quæso, pro AA, vel contra nos? Opusc. de conc.

1387 Deuenientes tandem ad maximum Sacrosancti Concilij Tridentini oraculum, auctoritatemque maximè etiam pro Immaculata Deiparæ Conceptione pugnantem inueniemus. Postquàm igitur Sacrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, decreuit veram, ac realem originalis culpæ transfusionem per omnes protoparentis Adami posteros, via naturali descendentes; occasione hac data, persuitit omni scholastico rigore examinare hinc inde rationes, An Deipara gloriosissima fuerit necnè exempta è communi illa ab Adamo descendẽtibus lacrymabili labe.

1388 Vniuersali quidem plausu cœpta res est, ac iam iam pro gloriosissima Deipara stabat victoria; quando maximo, imò vltimo conatu sese opposuere RR. PP. Dominicani; quorum nomine sic vltimo institit Fr. Ioannes Vdine, [D. Paulus, & Patres aut crediderunt B. Virginem à communi mortalium lege exemptam, aut non crediderunt; si crediderunt, neque tamen vnquam, nisi vniuersè locuti sunt, nulla facta exemptionis huius mentione, cur non nunc eorum exemplum imitamini? Si contra crediderunt, ve- Velasq. l. 3. dis. 3. ad. 3.

vestræ opinio nouitatem redoleret] ita Vdine omnium suorum Fratrum nomine.

1389 E contra totius reliquæ Sacræ Tridentinæ Synodi nomine Responderunt Hieronymus Lombardellus Seraphicæ religionis, & Iacobus Lainius Generalis Soc. Iesu, [quod ipse idẽ Spiritus Sanctus, qui rexerat olim & Paulum, & reliquos Patres in anteactis Concilijs, regebat tunc quoque Patres Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi; atque adeò præsentis Concilij Patres, eiusdem Spiritus Sancti ductu, vtiquè præstare poterant, quæ præteritorum Conciliorum Patres non præstitere, ac magis magisque declarare, quæ non adeò clarè illi olim docuere] ita Lainius, & Lombardellus, totius reliquæ Synodi Tridentinæ nomine, vt dictum est.

1390 Quæ quidem obiectio, ac simul consequenter eius respõsio, locum etiam habent in omnibus rebus de nouo per posteriora Concilia decretis, de quibus priora Concilia nullam, seu vix fecere mentionem, vt patet; nam Spiritus Sanctus, quamuis vnà simul suam Sponsam Ecclesiam imbuerit de rebus necessariò ad salutem spectantibus, de reliquis tamen non ita, sed in dies vniformiter, & difformiter humano more; vnde non pauca huiusmodi videntur sanctissimè decreta in sequentibus Cõcilijs, de quibus antecedentia Concilia vel nihil, aut parum; ita similiter poterat Sacrosanctum Concilium Tridentinum vltimò definire præsens Mysterium de Immaculata Deiparæ Conceptione, etiamsi præcedẽtia Concilia nullam de eo mentionem fecerint; & quidem eodem, ipsissimoque Spiritus Sancti ductu, vt satis constat.

1391 Patres igitur Concilij Tridentini, iam tunc vnanimes parati erant in sessione de peccato originali Mysterium hoc de Immaculata Conceptione vltimò definire, ni tumultuariæ preces PP. Dominicanorum id retardassent, ac veluti ventus vrens, tantam Deiparæ gloriam, in ipso desiderij flore exiccassẽt vt testatur P. Nicolaus Lancinius *in Praxi Diuinæ præsentiæ*; *to.2.op.11.* vbi enarrat, se id legisse vnà cum P. Petro de Arrubal, de licentia Cardinalis Cesij, anno 1599. in Actis originalibus Concilij Tridentini, quæ asseruantur in Castro S. Angeli Romano.

1392 Imò, quod magis est, addit idem Lancinius, in eisdem Tridentini actibus haberi, non solùm de hoc mysterio fuisse tractatũ in dicta sessione, verum etiã in alia sessione fuisse conclusũ, vt tãdẽ determinaretur, fuisse Deiparã absque originali culpa conceptã; sed ob easdẽ instantissimas preces, & supplicationes aliquorum Episcoporum, & Theologorum Dominicanorum (qui in Concilio frequentissimi aderãt) ne ea vice, propter notam, quæ inureretur Ordini huiusmodi Decreto, illud ederent, sed supersederent; hanc ob caussam Concilium supersedisse, & decretum illud non vulgasse.

1393 Crediderim (ni fallor) Gloriosissimam Deiparam, vt æternùm pacis Auctricem, nolle, nisi omnium prorsus Catholicorum suffragio, suam hanc summam gloriam terminari; neque inter Bellorum amarores (maximos quidem tunc temporis) dulcissimum hoc Mysterium vltimò decretandum. Ac præcipuè, quia Imperator Ferdinandus Augustus maximoperè

Tri-

Tridentini Patres crebris ubique ... sollicitabant, ad quam primum praecipuos fidei articulos declarandos, ac decidendos, pro quam citissime recidendis innumeris nouorum Hydrarum Haeresum capitibus, in dies magis magisque pullulantibus; ac eam quidem optimo arbitrantes ij Patres, prius capitis, subinde aliorum membrorum deuicandos ictus; ideo ad quietiora tempora, articulum de Immaculata Deiparae Conceptione differre definiendum, nouo consilio existimarunt.

1394 Nihilominus tamen ostendit Sacrosancta haec Tridentina Synodus aperte, qualiter tunc animata fuerit erga Immaculatam Deiparae Conceptionem. Audi quid addat, post Decretum de originali peccato eadem Tridentina Synodus, pro Immaculata Gloriosissimae Deiparae Conceptione: *Declarat Sancta Synodus, non esse suae intentionis comprehendere in hoc Decreto, ubi de peccato originali agitur, Beatam, & immaculatam Virginem Mariam, Dei Genitricem; sed obseruandas esse constitutiones felicis recordationis Sixti Papae Quarti, sub poenis in eis constitutionibus contentis, quas innouat.*

1395 Age iam, amice Lector; Sacrosancta haec Tridentina Synodus expressè inquit [non esse suae intentionis comprehendere in Decreto, ubi de peccato originali agitur, B. Virginem]; ergo, qui asserit B. Virginem fuisse cum peccato originali conceptam, utique necessario illam includit in dicto Decreto, ubi de peccato originali agitur; & quidem contra intentionem dictae Sacrosanctae Tridentinae Synodi, ut satis patet.

1396 Similiter eadem Sacra Tridentina Synodus, ut eodem modo videtur in dicto decreto de Originali peccato includere omnes ab Adamo via naturali descendentes, ac non includere B. Virginem; ergo utilis decernitur, sicuti nequimus non includere in dicto Decreto aliquem ex dictis ab Adamo descendentibus, ita nequimus includere in eodem Decreto Deiparam.

1397 Ad haec, quidem eadem Sacra Tridentina Synodus praecipit, & innouat obseruationes Constitutionum Sixti Quarti, sub iisdem poenis, contentis in eisdem constitutionibus; consequenter praecipit, & innouat omnia, & singula, quae in dictis Sixti Quarti constitutionibus, pro Immaculata Deiparae Conceptione, praecipiuntur, & statuuntur.

1398 Et quidem primo Sixtus Quartus festum instituit Conceptionis, & consequenter statuit, Sanctam fuisse Mariae Conceptionem (ut suo loco latius dixi) igitur id ipsum statuit, ac praecepit dicta Sacra Tridentina Synodus.

1399 Confirmauit secundo dictus Pontifex rationem Officiorum a Bustis, & Nogarola compositorum, de eodem festo Conceptionis, in quibus saepe saepius dicta Conceptio acclamatur Immaculata, Sanctaque; atque adeo confirmat, approbatque eumdem titulum Immaculatae, ac Sanctae eidem Conceptioni; ergo id ipsum confirmat etiam Tridentina Synodus.

1400 Concessit tertio idem Sixtus varias Indulgentias dicta Officia recitantibus, damnauitque damnantes eorumdem Officiorum recitationem; ergo

id ipsum ratificat eadem Tridentina Synodus.

1401 Excommunicauit Quartò idem Pontifex celebrantes sub nomine sanctificationis, seu conceptionis spiritualis, festum hoc Conceptionis, decreuitque celebrandam esse naturalem, seu materialem ipsam Virginis Conceptionem in gratia factam consistentem in ipso instanti infusionis animæ (vt suo loco infra fusiùs dicetur) ergo eamdem excommunicationem cõfirmat eadem Tridentina Synodus.

1402 Quintò demùm idem Sixtus declarauit erroneas, falsas, & ab omni veritate alienas quãplures propositiones, contentas in duobus tractatibus à Bandelo, contra cultores Immaculatæ Conceptionis conscriptis, eorumdemque tractatuum omnino prohibuit vsum, sub pœna excommunicationis latæ, ac eidem Apostolicæ Sedi reseruatę; quod est summatim, quod constituit ac decreuit Sum. iste Pontifex pro Immaculata Deiparę Conceptione; ac proinde totum id summatim statuit, decreuitque eadem Sacra Tridentina Synodus pro eadem Immaculata Deiparę conceptione; pręcipiens hic obseruationem eiusdem Sum. Pontificis Constitutionum.

1403 Notandum etiam est, à Tridentina Synodo hic absolutè appellari Deiparam *Immaculatam*; quę quidem sic dici non posset, si vnquam fęditate alicuius peccati vel actualis, vel originalis fędata fuisset, vt toties dictum, probatumque est.

1404 Maximè adnotandum similiter est, tunc Aduersarios, non solùm in medium attulisse omnes rationes pro sustinenda minùs pia opinione, verũ etiam coaceruasse omnes, ac singulas Scripturarum loquutiones vniuersalissimè, generalissimè, & absque vlla exceptione de contractione peccati originalis loquentes, vt: *Omnes in Adam peccauerunt. Omnes nascimur filij ira*, & huiusmodi, in quibus omnes ac singulos ab Adamo via naturali descendentes includi, eadem Sacra Tridentina Synodus decreuerat; & cum toto tamen hoc, eadem Tridentina synodus eadem auctoritate à Spiritu Sancto accepta, decreuit, in dictis Sacrarum Scripturarum generalibus loquutionibus de cõtractione peccati originalis, minimè includi Beatam, & Immaculatam Dei Genitricem.

1405 Quarè ab eadem Sacra Tridentina Synodo iam decretum fuit, exceptionem hanc gloriosissimę Deiparę à regula communi de peccato originali non esse cõtra generales loquutiones Sacrarum Scripturarum, generalissimè de contractione originalis peccati loquentium; atque adeò sic satis corruit Aduersariorum Achilles; quoties enim ipsi nobis obijciunt generales loquutiones Sacrarum Scripturarum, vniuersalissimè loquentium de transfusione originalis peccati, toties satis nobis erit respondere, in illis non includi Beatam Virginem, prout apertè nos docet Sacrosanctum Concilium Tridentinum.

1406 Hinc A A. satis pręsentientes, ipsorum minùs piam opinionem viribus vndequaq; destitui, ac penè emortuam pręuidentes, omnem quidem lapidem emouere, vt in decreto Tridentini, saltem sic apponeretur: Vel.l.3.

retur: *Neque Synodo fuisse animum B. Virginem inibi comprehendere, neque à communi lege segregare.* At videntes se littus arare, metuentes sibi proculdubio, ne nimijs precibus, importunisque supplicationibus aliquod aliud conderetur Decretum, eorum opinionem omnino ac positiuè expressè damdamnans (vt in votis omnium erat.) bono maloue animo, facili negotio deuenere ad dictum Decretum iam editum à Tridentino prout bene notat Eminentissimus Cardinalis Sforza Pallauicinus in sua eruditissima Tridentini Historia.

Intr. ca. 6. num. 109.

1407 Et quidem, si intimiùs dictum Tridentini Decretum perpendatur, non video, quid vltra ea Sacrosancta Synodus prestare poterat pro Immaculata Deiparę Conceptione, dempto tantùm nomine Definitionis.

1408 Hinc Illustrissimus D. D. Petrus de Perea Araquipensis Episcopus luculentissimè integro volumine probat, ex hoc Tridentini Decreto, Immaculatę Conceptionis Mysterium iam esse ab Ecclesia Canonizatum. Alij, iam nostram piam opinionem esse certam, & indubitatam, & oppositam nullo modo definiri posse. Alij in errorem incidere comprehendẽtes B. Virginem sub generali regula peccati originalis, quam Tridentinum non esse suę intentionis comprehendere, apertè pronunciat. Alij alia inferunt.

1409 Quod profectò cũ maximoperè displiceret Bartholomæo Spina, (huic Mysterio, infensissimo) non valens is vim verborum dicti Decreti via aliqua debilitare, sic satis arroganter addidit in proęmio Operis Cardinalis Turrecrematę de hac materia, prout refert Illust. Catharinus in prefatione: *In Concilio Tridentino* (ait Spina) *non fuerunt Theologi, sed homines audaces, & vani, qui popularem auram captantes, decretum in fauorem Immaculatæ Conceptionis Beatæ Virginis edendum curarunt.*

1410 Sed ò quàm consultiùs homo iste dixisset, si cum suo doctissimo, insignique Theologo Dominico Soto, ęquo animo dixisset: *Etsi Tridentinum innouando Sixti Decretum, libertatem fecerit sentiendi in vtramque partem, est tamen exceptio B. Virginis ab illa vniuersali sententia Pauli (in quo omnes peccauerunt) vsque adeò celebris, non modò inter plebes, verùm etiam inter bonos DD. quales præcipuè sunt Illustrissimi Parisienses.* Vel cum Ioanne à Peña eiusdem Ordinis doctissimo: *Si Sacrosanctum Concilium Tridentinum Mariam comprehendere non vult, idque protestatur; nec ego comprehendere volo, sed per illud ingredi ostium, quod mihi Synodus, totam Ecclesiam repræsentans, patefecit.* ci.nu.971.

Pœan Trigesimussecundus.

Regum, & Imperatorum.

1411 REges quoquè, & Imperatores, aliaque totius orbis prima capita Deiparę Conceptionem dictis, factisque Sanctam, Immaculatamque; omni quidem ęuo, omniq; animi affectu, adorarunt acclamarunt, & in eorum legibus sanctissimè sanxerunt; nec profectò sine magno fœnore.

Et

1412 Et quidem Magnus Rex ille D. Ferdinandus, (meritò cognomento Catholicus) regium iam thesaurum expenderat, pro eijciendis tandem aliquando Mauris è Granata; inani tamen semper ausu proinde oleum, & operam sensit perdidisse. Quid igitur consilij vltra restat Ferdinando? audi; vouit tunc ipse in re adeò trepida, Summo exercituum Moderatori, se sub titulo Immaculatę Conceptionis Mariæ exstructurum Templum, si de Hostibus & Regno, & toti Christianæ religioni infensissimis, triumphasset. Dictum, factumque est, gloriosissimè enim de communi Hoste, breui triumphauit, & magnificentissimum Templum extruxit ad honorem Immaculatę Conceptionis; sciens *Mille clipeos pendere ab ea*, pro defensandis veris eiusdem Conceptionis cultoribus. Azn. f. 102.

Can. cap. 4.

1413 Ioannes Primus Aragonię, ac Valentiæ Rex, iussit anno 1394. per omnia sua Regna ab omnibus Festum Conceptionis Deiparæ celebrari; statuitque inter crimina læsæ Maiestatis, prædicare, seu quomodocunque docere contrariam opinionem. In qua Constitutione, seu Regia Pragmatica religiosissimus Rex appellat Deiparę Cōceptionem, *Immaculatam, Puram, omnino Sanctam, Electam, Benedictam, Præclaram, Beatam, Gloriosam.*

Arm. col. 285.

1414 Martinus Primus, non minùs eiusdem coronæ, quàm eiusdem religionis hęres, in quodam speciali priuilegio vocat similiter Mariæ Conceptionem, *Gloriosam, & Beatam*, sic: *Opinioni quondam Regis Fratris nostri* (Ioannis I.) *hoc est, quod gloriosissimæ V. Matris Mariæ Beata conceptio fuit ab omni originalis peccati labe exempta, omnino firmiter inhærens &c.* Item in quodam alio priuilegio sic ait: *Meminimus &c. inhæsisse firmiter veracissimæ opinioni, quam habuit Illustris Ioannes Rex Aragonum frater noster memoriæ celebris, hoc est quòd gloriosissimæ V. Matris Mariæ Beata conceptio fuit ab omni labe peccati originalis exempta &c.* Declarauitque rebelles, ac lęsę Maiestatis reos quosque cōtrariam opinionem docentes.

Carol. Latius de Immac. Concept. Reg. col. 288.

1415 Serenissima etiam Maria Aragoniæ Regina in alio quodam priuilegio, eadem mente appellat eamdem Deiparę Conceptionem, *Sacratissimam*, ac etiam confirmauit secundum priuilegium Martini I. contra docentes minus piam opinionem. Constit. Catal. 10. I.

1416 Ioannes Secundus, anno D. 1451. confirmauit, ac renouauit supradictam Ioannis Primi constitutionem pro Immaculata Deiparæ Conceptione editam alia noua Constitutione, in qua mentionem facit de alijs similibus decretis, seu constitutionibus aliorum Regum, præcipuè supradictæ D. Mariæ, pro Immaculata Deiparæ Conceptione religiosissimè editis. Vnde apparet continuus cultus illorum Regum erga Immaculatam Virginis Conceptionem.

1417 Ioannes Primus Nauarræ Rex, in constitutione, quam edidit de eadem Deiparæ Conceptione anno 1451. vniformiter eam vocat, Immaculatā, ac Sanctam. Oied. de Conc. cap. 9.

1418 Carolus Quintus Imperator gloriosæ memoriæ, ad perpetuam rei memoriam, rigorosissimum edit Decretum con-

tra DD. contrariam opinionem minùs piam docentes, præcipuè ad magis, magisque confirmandam supradictam Confraternitatem, sub titulo Immaculatæ Conceptionis erectam; cuius primus Confrater fuit ipsemet religiosissimus Imperator, vt supra etiam dictum est. Nu. 1271.

1419 Philippus Tertius in suis epistolis, vt videre est apud Trejum in sua legatione, Virginis Conceptionem frequenter nunc puram, nunc purissimam appellat; curauitque pius Rex, vt omnes Hispaniarum Academiæ, imò etiam omnes primores tunc ex Illustrissima Dominicanorum familia proprijs litteris eadem Treji legatione, se eiusdem Immaculatæ Conceptionis profiterentur defensores, vt supra etiam dictum est. Nu. 1023.

1420 At quis paucis perstringere poterit, quæ fecit aut dixit, pro Immaculata Deiparæ Conceptione Catholica Maiestas Inuictissimi nostri, & Hispaniarum Regis, iurè cognomento Magni, Philippi Quarti? hic ergo Gloriosissimus Monarcha (inter Gloriosissimas Austriacas Aquilas, magnarum quidem alarum) ratus, nec immeritò, sub alis Mysticæ Aquilæ, Immaculatę Conceptionis, maximum inueniri tutamen, eodem anno, quo Rex fuit inauguratus, per legationem de hoc specialiter exercitam per Illust. Præsulem Fr. D. Antonium de Trejo, à Gregorio XV. instanter efflagitauit, vt controuersia de Immaculata Conceptione Auctoritate Apostolica tandem definiretur, prout testantur ipsius Regis litteræ ad dictum Pontificem datę Matriti 10. Nouēbris 1621 & 14. Iulij 1622. Vela lib. 4. diss. 10.

1421 Id ipsum etiam institit noua legatione apud Vrbanum VII, Gregorij XV. successorem, additis omnium pæne Episcoporum, Vniuersitatum, Academiarum, ac Primorum PP. Dominicanorum, sui Dominij, votis, & desiderijs. Hoc ipsum similiter præstitit apud Innocētium X. & in præsenti magis magisque id ipsum instantissimè efflagitat à Sanctissimo D. N. Alexandro VII. verè Catholicus, ac pijssimus Rex; qui semper in suis epistolis ad dictos Sum. Pontifices, B. Virginis Conceptionem vocitat *Immaculatam*. Ar. col. 318

1422 Ad hæc, in Regio Matritensi Discalceatorum Conuentu festiuitatem Immaculatæ Conceptionis cum Octaua quotannis celebrandam Regia sanè munificentia dotauit; addictis huic deuotissimo Deiparę obsequio nonnullis Sacerdotijs seu Cappelllanijs sub aduocatione, Sacerdotum Immaculatę Conceptionis.

1423 Similiter eadem Catholica Maiestas Philippi IIII. sollicitauit apud Innocentium X. omnimodam abolitionem illius surreptitij Decreti (de quo supra satis.) quo AA. contendebant, Deiparæ Conceptionem minimè dicendam, *Immaculatam*. Nu. 1284.

1424 Iuuat hic vlterius viuidum Excelsi huius Monarchę affectum erga Immaculatam Deiparæ Conceptionem in eiusdem Epistolis viuidè insculptum breui contemplari. Sic ergo ipse scribens ad Gregorium XV. anno 1621. ait: *Horum Hispaniæ Regnorum Reges, prædecessores mei, magno colebant affectu purissimam Conceptionem Dominæ nostræ V. Mariæ, sed præ ceteris Rex Pater, & Dominus meus*

ma-

magno feruore eandem veneratus est; instillata etiam mihi à progenitoribus peculiaris huius sacri mysterij, & sanctæ festiuitatis deuotio, quam vestræ sanctitati propalandam duxi, humiliter deprecans, vt in fælici tuo Pontificatu id curare digneris, vt exaltetur, & extendatur in populo Christiano hæc pietas in Virginem, &c.

1425 Et cum idem Gregorius XV. promulgasset Decretum de non celebrando hoc festo, nisi sub titulo Conceptionis, sic gratulabundus rescripsit ad eũdem Pontificem idem Rex Catholicus; *Dux Alburquerquius, & Comes montis regij me monuerũt Decreti, quod à Sanctitate vestra emanauit in fauorem purissimæ Conceptionis Dominæ nostræ, ad quod peculiari affectus sum lætitia, dum considero quàm sancta, & Vestra Beatitudine digna fuerit hæc resolutio, quantaque gloria hinc resultauit Deo, sanctissimæque Dei Genitrici, & fidelibus populis consolatio, qui tanto feruore, & fiducia expectarunt successum hunc in fælici Vestræ Beatitudinis Pontificatu. Porrò propter consolationem, & exultationem, quam concepimus ego, Regina, & fratres mei ad bonum hunc nuncium, Sanctas Vestræ Beatitudinis exosculor manus, sanctè asseuerans inter summè grata hoc vnum me computare, & vltra quàm dici potest, magni me æstimare, quòd mea intercessio aliqualem habuerit in hac re partem, &c.* Quid, Bone Deus, plus dicturus erat Optimus Rex, si ipsam mundi Monarchiam ab hoc Pontifice accepisset?

1426 Eadem mente Regina Isabella scripsit ad eundem Gregorium, sic: *Antiqua deuotio, qua nostri Dominij Regna semper prosequuta sunt Angelorum Reginam, et Dominam nostram, excitauit in eisdem in me feruida desideria, vt foueatur apostolica determinatione pia, et secura veritas de pura, et mũda eiusdem Virginis Conceptione etc.*

1427 Eodem animi sensu loquitur Infans Cardinalis, & Archiepiscopus Toletanus, ad eundem Gregorium sic scribens: *Adeò antiqua, et recepta est in his regnis pia deuotio erga mundam, et puram V. Mariæ Dominæ nostræ Cõceptionem, vt quicunque velit contrarium, etiam per modum disputationis tueri notorium excitet scandalum; propterea toties, et tam instanter supplicatum est, vt vellet Sedes Apostolica, infallibili sua determinatione tollere omnem libertatem contra Immaculatam Conceptionem, sentiendi etc.*

1428 Ad hæc, idem Rex Catholicus in quadam epistola ad procuratores regnorum Castellæ, sic maxima pietate rescribit: *Si dependiera la definicion deste punto* (scilicet vt Immaculata Conceptio de fide declararetur à Sede Apostolica) *en solo, que yo fuera personalmente à solicitarlo à Roma, lo executara luego con sumo gusto, y me tuuiera por sumamente feliz, si fuera medio para hazer este seruicio à la Virgen nuestra Señora.*

1426 Hinc dictus Gregorius XV. eidem Maiestati rescribens, satis meritò illum appellat Europę Ornamentum, & Catholicæ Ecclesiæ gaudium: *Vix dici potest* (ait Sum. Pontifex) *quanto nos gaudio cumularint nuperæ litteræ tuæ, de Imm. Deiparæ Conceptione differentes. O curam Catholico rege dignam, et Christi Vicario gratissimã. Quàm alacriter semper gratificaturi sumus tanto*

Vuad.se.4. *Regi, quem Europa ornamentum, & catholica Ecclesia gaudium esse arbitramur.*

1430 Hanc paternam, Regiamque pietatem æmulatus est Serenissimus, & Inuictissim⁹ Princeps D. Ioannes, præcipuè post gloriosissimam illam Victoriam Geronæ obtentam, anno D. 1653. die 23. Septembris publicè ac solemniter se voto ac iuramẽto adstringens, vnà cum omni Regij Palatij comitatu, die 13. Decembris eiusdem anni (anniuersarij quidem eius triũphalis ingressus in triumphatã Barcinonem) defendendi ac propugnandi eandem Immaculatissimam Deiparæ Conceptionem.

Tribun. Thomis.

1431 At, si ab Ibera ad Germanicam euolamus Aquilam, Romanæ æmulam, ac hæredem, ibi erit suspicere eiusdem pijssimæ mentis, erga eumdem religiosissimum cultum Immaculatæ Conceptionis, Ferdinandum III. fælicis memoriæ, gloriosissimum Romanorum Imperatorem Augustum.

1432 Hic inuictissim⁹, ac pijssimus Imperator, die 18. Maij anno D. 1647 totius Imperatorię Curiæ comitatu, trium Legatorũ, nempe Apostolicæ Sedis, Catholicæ Maiestatis, ac Serenissimæ Reipublicæ Venetæ, omnium ordinum Nobilium, & magistratuum, omniumque populorum frequentia, communi, vniuersalique plausu, in celeberrimo Templo Domus Professæ Societatis Iesu publico voto communi totius Austriaci Status nomine, B. Virginem Immaculatæ cõceptam, totius Austriæ Patronam delegit, cum obligatione quotannis eiusdem Immaculatæ Conceptionis festum celebrandi die 8. Decembris, ac in eiusdem peruigilio ieiunandi; his conceptis verbis,

Veg. num. 448.

1433 *Ego Ferdinandus coram Diuina tua Maiestate humiliter prostratus meo, meorumque successorum, & inclyta huius Prouinciæ Austriæ nomine, Immaculatam Filij tui Matrem semper Virginem Mariam hodie in peculiarem Dominam, & Patronam huius Archiducatus inuoco, & assumo. Insuper voueo, ac promitto eiusdem Immaculatæ Conceptionis festum, quod cadit in diem octauum Decembris, solemniter, etiam quoad forum, in hac prouincia, quotannis, præuio more Ecclesiæ ieiunio consueto in eiusdem peruigilio celebrandum, &c.* Ad quod, Imperatoria quidem munificentia annuales redditus deputauit.

1434 Ad hæc, idem religiosissimus Imperator, vt eiusdem Mysterij cultus altissimas radices ageret, imò vt tanti Imperatoris de Immaculata Deiparæ Conceptione pijssimus sensus æternitate donaretur, superbissimam erexit Columnam, in cuius supremo vertice, ingentis magnitudinis Statua sustinetur, Deiparam sine labe conceptam repræsentans, antiquissimi Serpentis caput glorioso calcaneo proterentem; in cuius basi hæc inspiciebatur Epigraphe.

1435 *Deo Optimo Maximo, supremo cæli, terræque Imperatori, per quem Reges regnant. Virgini Deiparæ immaculatè Conceptæ, per quam Principes imperant, in peculiarem Dominam, Austriæ Patronam, singulari pietate susceptæ, se, liberos, populos, exercitus, prouincias confidit Donat, Consecrat, & in perpetuam rei memoriam, statuam hanc ex voto ponit Ferdinandus III. Augustus.*

De-

1436 Demum idem pijssimus Imperator sequens Decretum ad Austriacam Vniuersitatem expediuit: *Quæ nostra sit in Virginem sine originali macula conceptam deuoti animi inclinatio, ex eo abundè intelligere potuistis, quod impetrato prope hinc à biennio omnium Ordinum consensu, eandem Nos in Archiducatus nostri, & Sceptrorum, Coronarumque Tutelarem Patronam publico voto elegerimus; eiusdemque immaculatæ Conceptionis festum die 8. Decembris, quotannis præuio ieiunio celebrandum susceperimus, ac eiusdem honori erectam in summo foro statuam solemniter dedicauerimus.*

1437 *Quoniam verò etiam propagari in dies, & videmus cum gaudio, & auemus quammaximè eiusdem Immaculatæ Conceptionis cultum, ac religionem, ne quā fortè opinionum diuersitas, & sententiarum lites apud imperitū vulgus pariat cōfusionem, aut voluntatum, animorumque scissionem, ideò expedire iudicauimus, ab Vniuersitate nostra, quam sanæ probæque doctrinæ parentem agnoscunt omnes, perennaturum statutum erigi, quod ad Magistratus Academici instaurationem quotannis dicto Sacramento innouetur, vt nemo in Austriacam hanc Vniuersitatem nostram, siue ad cuiuscunque officij administrationem, siue ad honoris gradum in quacunque facultate suscipiendum admittatur, siue in alia Vniuersitate promotus, in nostram assumatur, nisi priùs edito Iuramento polliceatur se, donec aliter à Sede Apostolica determinatum fuerit, publicè ac priuatim velle piè tenere, & asserere Gloriosam Dei genitricem Mariam absque originalis peccati macula fuiße conceptam eandemque opinionem, non modò in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, alijsque actibus publicis defendere, ac propugnare; sed etiam neque priuatim dicto, vel scripto, vel quouis discursu in aduersum quidquam tractare; quod aliàs Sum. Pontificum constitutionibus cautum, & à pluribus Vniuersitatibus actitatum, non ignoratis.*

1438 *Quare mandamus tibi, Rector, & toti Academico Consistorio, vt eiusmodi statutum erigatis, quantocyùs Facultatibus ac Nationibus intimetis, & cum omnibus facultatum Decanis, Procuratoribus Nationum, omnibusque Doctoribus, Magistris Licentiatis, Baccalaureis, & Vniuersitatis membris, ac subditis, ad proximam Virginis ab Archāgelo salutatæ celebritatem, iuramentum in forma Vniuersitatis solemniter deponatis, idque reuolutis annis sub Magistratus Academici renouationem, priusquàm primum Consistorium celebretur, renouetis.*

1439 *Præcipimus insuper, ipso Deiparæ sine macula Conceptæ festo à Theologica facultate, eiusdem honori, publicam in Basilica D. Stephani orationem ad Academicos de more haberi; eodemque sub vesperum die Virginis Lauretanæ encomia in summo Vrbis foro decantari, atque suo spectabiles habitu Vniuersitatis Rectorē, Decanos, Nationum Procuratores comparere iubemus, &c. Viennæ 19. Ianuarij 1649.* Quod quidē Imperiale Decretum vnanimi omnium cōsensu inuiolabiliter in ea vniuersitate obseruatur, vt infra dicetur.

1440 Eiusdem deuotissimi animi religiosissimi parentis in B. Virginem absque originali macula conceptam, æquè ac Co-

Coronatum meritissimus extitit hæres Leopoldus, hoc nomine Primus, omnique iurè Magnus; qui in ipso ætatis flore, Rex Vngariæ primò inauguratus, deinde totius Austriæ plausu Rex Boemiæ acclamatus, ea Maiestate Regnorum gubernacula suscepit, eo ingenij lumine tractauit, adeò coronę splēdorem auxit, vt breui (non sine Supremi Numinis consilio) vnanimi Serenissimorum Electorum cōsensu, imò totius plaudentis Orbis assensu, vix decimo octauo ętat is anno egressus, meritissimè Cęsar Augustus est etiam inauguratus.

1441 Gestit proinde animus, nec immeritò, summos quosque tanto Heroi de communibus Hostibus inaugurari triumphos etenim: *Sicuti fuit Virgo Deipara in sua Conceptione à Deo singulariter honorata, ita eiusdem Conceptionis suæ deuotos cultores singulariter honorat*; inquit Iordanus. *in psal.* Ac longè priùs Anselmus ita testatus est; *Quisquis Præsul, Abbas, seu Prælatus es* (vel Rex vel Imperator) *recole diligenter hanc festiuitatem, & à cunctis iube eam coli, quia si eam toto corde amaueris, nunquam de gradu tuo excideris, & in me ipso probaui, quod dico.* Aeternùm enim manet, quod ipsamet Deipara de se testatur: *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.* *Prou. ca. 8.* Siquidem: *Mille clypei pendent ex ea*, pro eiusdem Immaculatæ Conceptionis cultoribus æternùm tutandis; proterens proinde sub pedibus Lunam illam Christianitati infensissimam, malignamque. *Ottoman.*

1442 Eidem Immaculatæ Conceptionis mysterio addictissimos item fuisse Christianissimos Reges, attestatur VValsingamus Benedictinus in sua Historia Anglicana, præcipuè anno D. 1380. cùm ex Regio decreto, perpetuo carceri condemnabantur contrarium docentes; neque minori cura à quibuslibet illius vastissimi Regni Ministris huiusmodi Decretum exequutioni mandabatur.

1443 Scitu item digna sunt hæc verba Ludouici XI. & Caroli VIII. Francorum Regum confirmantium regia auctoritate omnia priuilegia Ordinis Præmonstratensis. primus enim inter alia sic inquit: *Candidus dicti Ordinis habitus in honorem Purissimæ Conceptionis gloriosissimæ Virginis &c.* Alter verò ad eiusdem Ordinis Patriarcham Norbertum conuertens sermonem, sic de eo loquitur: *Habitū album iam deliberauerat assumere, de quo à B. Virgine admonitus fuerat aspiciebat enim in bonorem suæ purissimæ Conceptionis, candidum Ordinem præparari, &c.* *num. 659.* vt supra etiam notatum est.

1444 Coronidem tamē his omnibus imponat Leo Imperator, huius nominis Sextus, cognomento Sapiens, inter orientales Patres communiter (& quidem meritò) à DD. connumeratus; eò quia primus ex Grçcis (quorum superest memoria) integram Orationem Conceptionis Virginis Mysterio dicauit; & vtinam illam hoc temporis prę manibus habere licuisset, neque dubitamus apertissimè Deiparę præseruationem ab originali ibi contineri, euidenti quidem indicio ex alia eiusdem Imperatoris Oratione de Incarnatione ita Virginem alloquentis:

1445 *Cùm adhuc in lūbis paterni continereris, progenitor tuus clamabat:*

mabat: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui. Audisti verè, ò Filia, commonitionem, & oblita es populi tui, & sortis, domusque paternæ; fortis videlicet illius, quam Eua progenitrix tua toti generi ad strinxit, infinito illo affectuum, passionum, & animi perturbationum cumulo, quasi hæreditario relicto; at nihil horum in domum tuam intulisti. Et quidem mulctatam huius hæreditatis expers Deipara non fuisset, si in originali peccato concepta fuisset. Hinc certò affirmare licet, circa annum Dnongentesimum, iam festum Conceptionis Virginis apud Græcos celebre fuisse, eo quia dictus Imperator (vt obseruauit Baronius) mortuus est anno 911. cœpit autem imperare anno 886. *n. 10.*

1446 Vellem hic tandem, amice lector, in medium tibi afferre omnia præclara monimenta, quibus totius orbis Dynastæ, ac Magnates vel sacellorum erectione, vel monasteriorum fundatione sub titulo Immaculatæ Conceptionis, & suum erga hoc mysterium æternarũt affectum, & nostræ Heroinæ de originalis peccati Monstro triumphanti æterna erexere Trophea, ni præfixæ breuitatis limites mirũ in modum essem trangressurus: aliqua tamen pro materiæ dulcedine, supprimere silentio, nequeo.

1447 Serenissima ergo Philippa de Geldre Regina (vt refert Gonzaga) circa annum D. 1520. duplex Sacellum Immaculatæ Conceptioni sacrum magnificentissimè construi curauit in Monasterio S. Claræ Vrbis Pontismonsionis in Lotharingia. *3.*

1448 Serenissima etiam Ioanna Hispaniæ Regina anno Domini 1508. in Insula Palmæ, vna ex Canarijs, erexit Cœnobium FF. Minorum, sub eadem inuocatione immaculatæ Cõceptionis. Aliud simile Cenobium FF. Minorum sub eadem inuocatione Immaculatæ Conceptionis construxit Serenissima Margarita Caroli V. amita, & Flandriæ Gubernatrix in oppido Niuela Ducatus Barbantiæ anno 1524. *idem* Aliud etiam Cœnobium FF. Minorum sub eadem inuocatione Immaculatæ Conceptionis erexit prope Herreram Diœcesis Toletanæ: Alphonsus à Sotomaior Comes Bellalcazarensium anno 1517. Aliud item Cœnobium FF. Minorum sub eadem inuocatione, ac titulo Immaculatæ Conceptionis construxit Franciscus Zapata Cisneros in oppido Barajos eiusdem Diœcesis Toletanæ, primus eiusdem oppidi Comes, ac Regij Cõsilij Preses anno 1586. Aliud etiam Cenobium FF. Minorum sub eodem titulo Immaculatæ Conceptionis erectum est in oppido Ariza à Marchionibus eiusdem oppidi anno 1590. Aliique alia quamplurima huiusmodi FF. Minorum Cenobia sub eodem titulo, & inuocatione Immaculatæ Conceptionis construxere, vt supra tactum est. *nu. 1094.*

1449 Ferdinandus Regni Portugalliæ Infans, circa annum 1471. erexit in ciuitate Pacis Iuliæ Monasterium Monialium Ordinis S. Claræ sub inuocatione Immaculatæ Conceptionis. *idem* Aliud simile monialium Monasterium Ordinis S. Claræ reformatarum, sub eadem inuocatione Immaculatæ Conceptionis extruxit D. D. Melchior de Soria Episcopus Traianensis in ciuitate Gennensi anno 1618.

Emi-

1450 Eminentissimus Franciscus Ximenius S.R.E. Cardinalis, & Archiepiscopus Toletanus, anno 1517. erexit monasterium monialium tertij Ordinis S. Francisci sub eadem inuocatione Immaculatę Conceptionis in oppido Illescas, eiusdem diœcesis.

1451 Comites de Aranda anno 1621. construxerunt Cœnobium FF. Minorum Cappucinorum sub eadem inuocatione Immaculatę Conceptionis, in oppido de Epila Regni Aragonij, eiusdem Oppidi Domini.

1452 Donna Teresia Henriquez Domina oppidi Torrijos, ex Speciali Iulij II. facultate, anno 1507. in eodem oppido Toletanę diœcesis erexit Monasterium Monialium Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione; & aliud similiter in alio suo oppido Maqueda, eadem auctoritate Iulij II. eodē anno; aliudque similiter in oppido Vsagre eiusdem Pontificis auctoritate.

1453 Aliud simile Monasterium Monialium Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione auctoritate Leonis X. construxit in oppido Puebla de Montalban D. Ioannes Pachiechus, anno 1522. eiusdē oppidi Dominus.

1454 Aliud simile Monasterium monialum Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, erexit in oppido Pontis ferrari Aluarus Perez Osorius, militię S. Iacobi Eques auratus, anno 1524.

1455 Aliud simile Monasterium monialium Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione erexit in oppido, S. Gadea Castellę Prefectus, vulgò *Adelantado de Castilla.*

1456 Aliud simile Monasterium monialium Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione extruxit in oppido Escalona Didacus Paciechus, Marchio Villenicus, circa annum 1527.

1457 Aliud simile Monasterium monialium Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, erexit in Ciuitate Iuliobriga, vulgò *Logroño*, Ioannes Encisus, Caroli V. Imperatoris primus Questor anno 1533.

1458 Aliud simile Monasterium monialium eiusdem Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, erexit in oppido Villafranca Asturicensis Diœcesis, Don Petrus à Tolero, eiusdem oppidi Marchio, ac Prorex Neapolitanus anno 1543.

1459 Aliud simile Monasterium monialium eiusdem Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione erexit in oppido Aillonio Seguntinę Diœcesis, D. Didacus Lopez Paciecus, Marchio de Villena, ac eiusdem oppidi Dominus, anno 1546.

1460 Aliud simile Monasterium monialium eiusdem Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, erexit in oppido de Inojosa, Comes Bellalcozarensium, ac Dux Vexaranus anno 1570.

1461 Aliud simile Monasterium monialium eiusdem Ordinis Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, erexere in oppido Berlanga eiusdem oppidi Marchiones, ac Castellę Comestabiles anno 1547.

1462 Aliud simile Monasterium monialium eiusdem Ordinis Im-

Immaculatę Conceptionis, & sub eadem inuocatione, erexere in oppido Peñaranda, eiusdē oppidi Comites, anno 1564.

1763 Aliud simile Monasterium monialium, sub eadem inuocatione Immaculatę Conceptionis extruxere in oppido Lucches Toletanę Diœcesis, eiusdem oppidi Comites Oliuarenses, circa annum 1630. quę Moniales vestibus Sororum Dominicanorum vtūtur, sed sub regula D. Augustini militant; vulgò nuncupantur: *Moniales Conceptionis Dominicanæ.*

694 Et ne immensus in hoc sim, alij alia earumdem Monialium eiusdem Ordinis Immaculatę Conceptionis extruxere monasteria, vel aliorum Ordinum sub titulo tamen, & inuocatione eiusdem Immaculatę Conceptionis, vt in vrbe Toletana, in oppido Lerena Prioratus Legionensis, in ciuitate Cōchensi, in oppido Cabeça de Buey, in oppido Carmona, in ciuitate Abdala, in ciuitate Legionensi, in vrbe Vallesoletana, in oppido Oropesa, in ciuitate Regia Diœcesis Toletanę, in oppido Fuenteouejuna Diœcesis Cordubēsis, in ciuitate Guadalagiarę Diœcesis Toletanę, in ciuitate Truxillo, in ciuitate Abulensi, in oppido Castellonij à Planicie Regni Valentię, in ciuitate Turiasonensi, in oppido Tordelaguna Diœcesis Toletanę, in oppido de Escariche eiusdem Diœcesis, in ciuitate Burgensi, in oppido Honda, in oppido Pastranę Toletanę Diœcesis, in ciuitate Quito, in ciuitate Vallisoletana, in Vrbe Segouiensi, in oppido Fuenteelenzina, in Insula Hauana Indię occidentalis, in oppido Miedes Regni Aragonię, in ciuitate Limensi, in villa Pedroche Diœcesis Cordubensis; quatuor in ciuitate Hispalensi, in oppido Torreblanca, in oppido Cuellar Diœcesis Segouiensis, in Vrbe Mexicana, in oppido Caceres Diœcesis Cauriensis, in vrbe Gaditana, in oppido Villalon Diœcesis Palentinę, in ciuitate Iucatan, in ciuitate Guaxaca, Vlmeti, Compluti, Matriti, Romę, Neapoli, Panormi, aliaque penè infinita sub eodem titulo, & inuocatione Immaculatę Conceptionis, non minori pietate ac sumptu, vbique terrarum erecta conspiciuntur.

reg. cel. 614.

1465 D. Don Antonius de Trejo Paniagua, 24. millia ducatorum consumpsit in ędificatione illustris Sacelli Immaculatę Conceptionis in Ecclesia cathedrali Murciana, eiusdem Ciuitatis Episcopus; vt refert Aegidius Gonzales.

1466 Non minori item sumptu Veneranda Mater Flauia Aragona, germana Soror Ducis Terrenouę, condecorauit maius Sacellum Cōceptioni dicatum, in Monasterio monialium Panormi sub eadem Immaculatę Conceptionis inuocatione erecto. *fol. 338.*

1467 In Eccesia Parocchiali S. Andreę Ciuitatis Giennensis, extat insigne Sacellum Immaculatę Conceptioni sacrum, erectum anno 1550. à Domino Gutierrio Gonzalez, Protonotario Apostolico, ac Sum. Pontificis Commensali, vt pręfert titulus prologi ad librum ab eodem editum de Doctrina Christiana.

1468 Sed quid in hoc immoror? faciliùs enim mihi esset cęli stellas enumerare, quàm de Ecclesijs, Sacellis, Oratorijs, Confraternitatibus, Monasterjs, Cœ-

Carol. Latius de Immac. Concept. P p nobijs,

nobijs, Collegijs, Xenodochijs, sub hoc faustissimo Immaculatę Conceptionis titulo, vbique terrarum à Principum, Regũque pietate erectis, nec minori affectu erga idem Conceptionis Mysterium, regia munificentia dotatis.

1469 Ad hęc tam Mantuę, quàm Mediolani Duces ab antiquo, in suis Dominijs, festum Conceptionis pręcepere, variasque pœnas statuere tum isti, tum alij totius Orbis Principes contra oppositum docentes. Quibus adeò vniuersalibus Principum Decretis omnino sese conformãtes Magni Dominici Alũni, nobile illud edidere Decretum, per Fr. Balthassarem Sorium totius Ordinis Vicarium Generalem, his luculentissimis verbis: *Apertè protestamur, & dicimus, nihil contra Virginis nos machinari Conceptum, aut quodlibet paruum persuadere, quo Deifera Virgo purissima originale suspicetur peccatum contraxisse.* Vide num. 1031.

1470 Hinc tandem apertè apparet, quàm falsò Bandelus, & Caietanus dixerint: *Solam vilem plebem, nostram piam sequi opinionem.* Suntne inter vilem plebem enumerandi tot Reges, & Imperatores, gloriosissimi Orbis Monarchæ, tot Principes, & Dynastę, qui omni ęuo tot Ecclesias, tot Sacella, tot Oratoria, tot Monasteria, tot Confraternitates, tot Altaria in honorem Marianę Conceptionis erexere, regio cultu eius festum concelebrauere, tot pęnis oppositum docentes, cohercuere? Suntne inter vilem plebem enumerandi tot Pontifices Maximi, qui ad idem Conceptionis festum celebrandum tot gratijs fideles quosque allexere, totque censuris ęterni silentij tenebris oppositum opinantes addixere? vel sunt inter vilem plebem enumerandi tot Eminentissimi S.R.E. Cardinales, tot Illustrissimi Patriarchę, Archiepiscopi, & Episcopi, alięque sacrę Dignitates, tot Conciliorum patres, tot demum omnium Ordinum Doctores, qui velut agmine facto, Marię Cõceptionem vt sanctam adorarunt, vel pro rostris ab omni labe immunem acclamarunt, vel integris, immensisque voluminibus Immaculatissimã omnibus seculis propugnarunt?

1471 Quarè, consultiùs isti cum suo doctissimo Soto de nostra pia Opinione dixissent: *Est adeò celebris, non modo inter plebes, sed etiam inter bonos Doctores, quales sunt præcipuè Illustrissimi Parisienses.* De quibus in sequẽti dicetur. Quòd si etiam plebs in nostram it opinionem, cogantur inde AA. omnino fateri: *Digitus Dei est hic.* infr. num. 1473.

Pœan Trigesimustertius

Totius Terrarum Orbis.

1472 SI vellem singula singulorum dicta, factaque pro Immaculata Deiparæ Conceptione singillatim in medium afferre, vtiquè ad clepsydram æternitatis mihi perorandum esset. Breuiter ergo hic innuam, nobiscum semper vbique terrarum, de præsenti mysterio sensisse celeberrimas quasque Vniuersitates, omnesque ac singulas communitates; vt sic tandem aliquando cogantur Aduersæ partis fautores fateri: *Verè digitus Dei est iste.*

1473 Et quidem satis celeberrima Vniuersitas Parisiensis, omnique

nique laude digna, omnium prima publice pro defendenda Deiparæ immunitate ab originaria labe, cum interuentu 82. Sacræ Theologiæ professorum in eadem vniuersitate promotorum (vt asserit Trithemius in sua Chronica) ex voto nuncupauit, & sanctissimum publicauit statutum, ne in posterum opposita sententia minùs pia edoceretur, neque in conclusionibus propugnaretur anno D. 1330. vt rectè adnotauit doctissimus Ioannes Bachonius Carmelitarum decus. Quod, vt altiores radices ageret, vlterius decretum est in illa famosissima Academia, ne vllus in posterùm neque ad Magisterii, neque ad Doctoratus, neque ad alios litterariæ dignitatis gradus ascenderet, quin priùs in publico theatro, voto se adstringeret; se nullo vnquam tempore edocturum, Virginem Deiparam originali peccato vnquam subiacuisse. Quod etiam hoc temporis quàm maximè viget.

in 4. D. 2. q. 1.

1474 Cuius nobile exemplum sequutæ sunt deinceps celeberrimæ quæque Academiæ, & Vniuersitates, vt Academia Salmaticensis, cuius voti, ac statuti formula hæc fuit: *Nos N. N. N. totius nostræ Almæ Vniuersitatis nomine, ac vice, Deo O. M. tibique Sanctissima, Gloriosæque V. Maria Matri eius votum facimus, & sanctè promittimus, ac iuramus, te, quam semper beatã, semperque benedictam, & immaculatam vno omnes ore prædicamus, sanctam quoque à primo tuæ conceptionis instantii ac per Iesu Christi tui, Deique Filij vnigeniti merita ab æternitate præuisa, diuina te sic gratia præseruante, ab originali peccato immunem fuisse constanter tum priuatim, tum publicè asserturos, defensuros, prædicaturos, & nullo vnquam tempore, vel latũ vnguem, ab ea sentẽtia recessuros. Quo verò certiore, ac diuturniore, hæc nostra voluntas successu confirmetur, æternùm valituro edicto, statutum volumus, vt nullus vnquã, siue ad Doctoratus, & Magisterij, siue ad Licentia, aut Baccalaureatus gradũ, vel titulum in eximia hac nostra Academia promoueatur, vel admittatur, nisi qui huic nostro Voto, eadem mentis sententia, factoque suffragabitur; & semper tam publicè, quàm priuatim suffragaturum sese iuramento adstrinxerit, &c.*

Rege. col. 370.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1475 Similiter iurauit, vouit, ac statuit Florentissima Vniuersitas Complutensis, anno 1617. his verbis: *Florẽtissima Complutensis Academia, &c. Doctrinam, quæ asserit gloriosissimam V. Mariam Dei Matrem Augustissimã, præueniente, & operante Diuini Numinis gratia singulari, nunquam actualiter subiacuisse originali peccato, sed immunem semper fuisse ab omni originali culpa, sanctamque & Immaculatam, tanquam piam, & consonam cultui Ecclesiastico, fidei catholicæ, rectæ rationi, & Sacræ Scripturæ, hactenus semper summa consensione defendit, & propugnauit; sed quò fœliciùs tandem eiusdem sanctissimæ Mariæ gloriam in lucem proferat, resque sit illustriùs omnium oculis testata, eandem veram sententiam tenendam, & amplectendam posthac sub sacrosancta iuramenti religione spondet &c.*

ibi. col. 355

1479 Et in epistola ad Paulum V. gloriatur, se quotannis in memoria Immaculatę Conceptionis V. Marię, solemne festum colere. Insuper definitiuam sententiam, ad laudem, & honorem

eiusdem immaculatæ conceptionis summopere exposcit, ac constanter profitetur, suscepisse munus defendendi solemni iuramẽto eamdem Immaculatam Conceptionem; ac sic de se testatur: *Est, semperque fuit communis huius scholæ theologorum, qui vbique terrarum habentur doctissimi, sententia concors, B. Virginem Mariam ab illa vniuersali Apostoli sententia de originali peccato, omnipotentis Dei benificio, & priuilegio singulari, exemptam, præseruatamque.*

1477 Similiter iurauit, vouit, ac statuit Academia Granatensis, eodẽ anno sic: *Nos N.N.N. iuramus, &c. quod Immaculatam V. Mariæ Dominæ nostræ Conceptionem ab omni labe peccati originalis immunem semper & vbique pro viribus, et rationibus defendemus, et pro hac veritate, et opinione, quam sentimus, et habemus pro certiori, veriori, securiori, magis pia, et meritoria, vitam ipsam effundere, si oportuerit, et mortem subire non dubitamus; quod insuper nos facturos, et obseruaturos, solemniter vouemus, et promittimus in manibus Illustrissimi D. D. Philippi de Tassis, Archiepiscopi Granatensis, nostræ Academiæ Protectoris, etc.* ibi. col. 347.

1478 Iuramentum autem omniũ recipiendorum in regale Collegium Granatense, pro eadem Immaculata Deiparæ Conceptione, primò emissũ anno 1618. sic se habet: *Insuper me perpetuò defensurum illibatæ Deiparæ V. Mariæ conceptionem ab originalis peccati labe diuinitus præseruatam iuro, solemniterque in manibus Domini mei Rectoris promitto, et pro hac piissima veritate sanguinẽ, si oportuerit profundere et mortem subire, non recusabo.* reg. col. 248.

1478 Eodem iuramento, votoque se adstrinxit ad defendendam eandem Deiparæ ab omni labe immunitatem Academia Compostellana in cappella S. Iacobi Maioris anno 1617. sic: *Florẽtissima Compostellana Academia Purissimam, Immaculatam, ac Limpidissimam Conceptionem gloriosissimæ V. Mariæ Matris Dei dignissimæ, singulari Dei priuilegio, et gratiâ immunem, ac liberam ab omni nota, et macula originalis piaculi sicut semper sensit, sic modò, et in posterùm se tenere, et sentire, ac publicè, et priuatim confiteri, defendere, et docere hodierna die perpetuo se sacramẽto adstringit; spondet, vouet, ac iurat.* reg. col. 342.

1480 Similiter iurauit, vouit, ac statuit eodem modo adstringẽdos omnes, ac singulos ibi graduandos Vniuersitas Vallisoletana anno 1618. in hæc verba: *Regia Vallisoletana Academia, Rector, Cancellarius, Doctores, Magistri, ac Licentiati, omnes simul, et per se quisque publicè, ac solemniter iuramus, etc. Doctrinam differentem, gloriosam Virginem Dei Genitricem Mariam, praueniente, et operante Diuini muneris gratia singulari, nunquam actualiter subiacuisse originali peccato, sed immunem semper fuisse ab originali culpa, sanctamque, et immaculatam, tanquam piam, et consonam cultui Ecclesiastico, rectæ rationi etc.* reg. col. 372.

1481 Simili modo iurauit, vouit, ac statuit Vniuersitas Cæsaraugustana, anno 1617. sub hac formula: *Nos N.N.N. etc. promittimus, et sanctè iuramus, semper, et vbique sanctissimæ Dei Matris V. Mariæ prædictam veram, ac naturalem Conceptionem, vtpote sanctam ab omni originalis peccati macula immunem extitisse,* Torr. tr. de conc.

stitisse, nos semper amplexuros, ac defensuros, &c.

1487 Idem iuramentum, ac votum emisit Vniuersitas Limensis, itemque statuit emittendum ab omnibus in ea graduandis, anno 1619. his verbis: *Ego N.N. promitto, ac sanctè iuro, &c. me iuxta pium, ac laudabile huius vniuersitatis statutum, quod firmum, perpetuumque fore cupio, ac volo, semper, & vbique professurum, docturum, defensurum, neque vnquam alia ratione acturum, veram illam, ac naturalem SS. Virginis Conceptionem, in primo ipso vitæ initio, omni prorsus originali labe caruisse, &c.* reg. col. 391.

1483 Similiter iurauit, ac vouit Vniuersitas de Oñate, anno 1619. sub his verbis: *Nos N. N. N. iuramus, ac vouemus Deo, eiusque sanctissimæ Matri Mariæ, ac omnibus cæli Sanctis, confitendi, ac defendendi, Virginem Mariam conceptam fuisse absque originali peccato, præseruatam per merita passionis Dom. nostri Iesu Christi præuisa, &c.* Statuitque idem iuramentum, ac votum emittendum ab omnibus, & singulis in eadem Academia graduandis. reg. col. 387.

1484 Simili modo iurauit, ac vouit Vniuersitas Ossunensis anno 1536. statuitque idem iuramentum, votumque emittendum à graduandis in eadem Academia; sub tali formula: *Ego N.N. iuro, &c. me nec dicto, aut nutu, aut facto contra Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem iturum, quoad mihi vita comes fuerit, sic iuro, ita me Deus adiuuet, amen.* reg. col. 329.

1485 Similiter iurauit, vouitque Vniuersitas de Bàeza āno 1617. itemque statuit, idem iuramentum, ac votum emittendum à suis graduandis, sub hac forma: *Ego N.N. spondeo, voueo, ac iuro, sic me Deus adiuuet, & Immaculata Virgo Maria, hæcque sancta Dei Euangelia, me fore puritati Conceptionis ita addictū, vt nullum actum Theologiæ publicum defendam, nec illi præsim, quin prior illius conclusio naturalem Conceptionem B. Virginis nunquam originali culpa maculatam, sed omnino impollutam, ac puram fuisse, manifestè, & aperte asserat &c.* r g. col. 35.

1486 Idem iurauit, ac vouit Vniuersitas Viennensis Austriaca, anno 1949. itemque decreuit emittendum à promouendis in eadem Academia, sub hac formula: *Ego N.N. spondeo, voueo, ac iuro, me iuxta Summorum Pontificum Pauli V. & Gregorij XV. constitutiones publicè ac priuatim velle piè tenere, & asserere, B. Virginem Mariam Dei Genitricem absque originali peccati macula conceptam esse, &c.* reg. num. 450.

1487 Idem iuramentum, ac votum emitti in Vniuersitate Hispalensi à graduandis à tempore immemorabili authenticè testatur Petrus Guerrerus Secretarius eiusdem celeberrimæ Academiæ Hispalensis, sub hac forma: *Similiter iuro, & promitto, me perpetuò dicturum, & defensurum, Sanctissimam Dei Genitricem Mariam, nunquam originale peccatum habuisse, sed ab instanti suæ Conceptionis fuisse ab illo immunem, ac proinde semper Immaculatam, ac purissimam extitisse.* apud reg. col. 322.

1488 Idem iuramentum, ac votum perpetuò docendi, prædicandi, ac defendendi Immaculatam Deiparæ Conceptionem emisit Vniuersitas Toletana, anno 1617. Vniuersitas Barchinonensis, anno 1618. Vniuersitas Saguntina anno 1443. Vniuersitas ibi.

sitas Coloniensis anno 1494. Vniuersitas Valentina, anno 1630. Vniuersitas Mugontina, anno 1501. Vniuersitas Ebol- rensis, Vniuersitas Illerdensis, (Tri. in Hist.) Vniuersitas Tubigensis, Vniuersitas Erphordiana, Vniuersitas Lipsiensis, Vniuersitas Tarraconensis, Vniuersitas Matritensis, Vniuersitas Taurensis, Vniuersitas Gandiæ, & ex immemorabili traditione Vniuersitas Ouetensis.

1489 Celebris Academia Oxoniensis, à temporibus Scoti Doctoris Subtilis, Virginem Deiparam ab originali crimine mundissimam prædicat, & fatetur. (Cucar. in eluc.) Insignis Academia Tolosana, à diebus antiquis firmiter adhæsit pijssimæ affectioni de Immaculata B. Virginis Conceptione. Nobilis Academia Cantabrigensis seculis multò retrò actis firmauit, suscepitque defendendum, V. Mariam ab omni originalis peccati sorde præseruatam. Famosa Academia Louaniensis totis viribus defendit, totisque visceribus amplectitur Immaculatam Virginis conceptionem. Illustris Academia Bononiensis, ab antiquo gloriatur sensisse B. Virginē Mariam nunquam peccato originali subiacuisse, sed ab illo diuinitus preseruatam. Idemque sentire, ac sensisse de Immaculata Magnæ Deiparæ Conceptione gloriantur nobiliores quæque Vniuersitates, & Academiæ, idemque exigunt à suis graduandis, qui non minori animi promptitudine ad id ipsum iuramento, votoque solemniter se adstringunt.

1490 Idem iuramentum, ac votum confitendi, docendi, ac defendendi eandem Deiparæ Immaculatissimam Conceptionem emisere nobilissimæ quæque totius Orbis Ciuitates, Ecclesiarum Capitula, Confraternitates, Equitum Ordines, & Communitates, vt Ciuitas Vallisoletana, anno 1618. sub his verbis: *Nos N. N. N. iuramus, ac firmiter promittimus asserendi, defendendi, & c. Virginem Sanctissimam Dominam nostram, Dei Genitricem, conceptam fuisse absque vlla macula peccati, aut originalis culpæ, &c.* (reg. col. 382.)

1491 Idem iuramentum, ac votum emisit Ciuitas Palentina, anno 1619. sub hac formula: *Nos N. N. N. iuramus, ac firmiter promittimus confitendi, ac pro nostris viribus defendendi, Virginem Sanctissimam Dominam nostram, dignissimam Dei Matrem, conceptam fuisse absque vlla labe originalis peccati, &c.* (ibi. col. 382.)

1492 Idem iuramentum, ac votum defendendi eadem Immaculatam Deiparæ Conceptionem emisit tota Ciuitas Cæsaraugustana, anno 1619. in Ecclesia del *Pilar*, prima Cathedrali. (ibi. col. 392.) Idemque iurauere, ac vouere Prior, & Canonici eiusdem Ecclesiæ, eodem anno Ciuitas de Tudela in regno Nauarræ, eodem quoq; an. 1619. Ciuitas de Alfaro anno 1620. Ciuitas nobilissima de Estella, eodem anno 1620. Ciuitas Segouiensis antiquissima, ac nobilissima anno 1621. Ciuitas Murciæ anno 1923. Ciuitas Seguntina anno 1644. Ciuitas Ouetensis ex immemorabili traditione. (col. 393.) (col. 418.) (col. 422.)

1493 Idem iuramentum, ac votum pro eadem Deiparę immaculata Conceptione defendenda similiter emisit Ciuitas Granatensis, anno 1617. & anno sequenti 1618. Ecclesia Collegialis sita in eius Monte Sancto. Ciuitas Imperialis Toletana an- (col. 350.)

an-

anno 1617. in Ecclesia S. Ioan-
Col. 361. nis. Communitas de Agrada,
Col. 402. anno 1620. Communitas de
Col. 414. Cerbera anno 1621. Communitas Medinæ anno 1618. Ciuitas Placentina anno 1648.

1494 Idem Iuramentum, ac votum emisit Archiepiscopus Hispalensis cum toto illius Ecclesiæ Capitulo, ac frequentissima ciuitate ipsa Hispalensi, anno
Col. 371. 1617. his verbis: *Ad tuæ Maiestatis pedes, ò cæli, terraque Regina Maria prouoluti, & tua beneficia recolentes, atque erga immaculatam tuam conceptionem deuotissimi accepta referentes; Nos Petrus Filij tui, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, & venerabilis nostri Capituli chorus, florentissimaque Ciuitas Hispalensis, &c. In hoc tibi sacro templo Maximo Hispalensi in hac nobis læta, & fausta festiuitatis tuæ die fatemur te, Dei Mater, in primo tuæ conceptionis instanti, propter Christi Filij tui & Filij Dei merita, iam ab ipsa sua æternitate præuisa, fuisse ab originali peccato præseruatam, etc.*

1495 Itemque iurauit, ac vouit status tam Ecclesiasticus, quàm sæcularis Ciuitatis de Albarracin anno 1620. sub hac forma:
Torr. l. 5. *Nos D. Gabriel de Sora, Episcopus de Albaracim, &c. fatemur, asserimus, ac protestamur, Virginem Mariam in instanti suæ gloriosæ conceptionis, & vnionis animæ cum corpore præuentam fuisse à diuina gratia, ac præseruatam ab originali culpa.* Et anno sequenti, idem votum, ac iuramẽtum emissum fuit à Procuratoribus nomine omnium ciuitatum regnorum Castellæ coram catholica Maiestate Philippi IV.

Re. col. 456 1496 Similiter iurauit, vouitque Ecclesia Cathedralis Seguntina, anno 1644. Ecclesia Cathedralis de Baeza, anno 1640. Ecclesia S. Michaelis ciuitatis Accitanæ, vulgò de Guadix, anno 1630. Tota Ecclesia ciuitatis Baçe cum toto Senatu Bacensi anno 1631. Ecclesia Cathedralis Ciuitatis Abulensis, eiusque Episcopus, & Capitulum, vnà contestantes, se illud emittere iuxta doctrinam S. Secundi discipuli Apostolorum (vt supra Num. 554.
dictum est) anno 1622. Capitulũ Ecclesię Cathedralis Giennensis, vnà cum suo Archiepiscopo Cardinali de Moscoso, anno 1645. Col. 661.

1497 Senatus item Matritensis, anno 1338. iurauit celebrare quotannis eandem Virginis Quint. l. 9.
immaculatam Conceptionem, quod Matritenses innouarunt anno 1921. in Ecclesia Maiori S. Mariæ, promittentes denuò, se perpetuò defensuros eandem Immaculatam Conceptionem.

1498 Ciuitas item Burgensis, anno 1643. solemniter vouit, Immaculatam Conceptionem prę- reg. col. 441
cipuam semper habere Patronam, & inter celebriores festiuitates enumerare, atq; in eiusdem solemnitatis vigilia ex pręcepto ieiunare, quod quidem statutum fuit deinde confirmatum ab Illustrissimo D. Francisco Manso, & Zuniga, Archiepiscopo Burgensi.

1499 Idem iuramentum, ac votum emisit Antiquissima Con- Col. 447.
fraternitas Ciuitatis Toletanæ Col 442.
anno 1643. Confraternitas sub Rodr. f. 35
titulo Immaculatæ Conceptionis Virginis Marię Ciuitatis Accitanæ anno 1630. Congregatio S. Mariæ de la O. in Ciuitate Regum regni Peruani anno 1623. in hæc verba: *Congregatio*

Do-

Dominæ nostræ de la O. (titulus expectationis Virginei partus) &c. Iurat credendi, & confitendi, ac totis viribus defendendi, Virginem Dei Matrem cōceptam fuisse absq; originalis peccati macula, etc.

1500 Item Congregatio SS. Sacramenti, sita Matriti in Monasterio Monialium S. Mariæ Magdalenæ, anno 1619. sub hac forma: *Nos N N N. etc. votum facimus, ac iuramus ea solemniori, qua debemus, forma, ac omni meliori modo, quo possumus, et hactenus fecere omnes aliæ communitates doctrina, ac nobilitate celebres, viuendi, ac moriendi in hac verissima confessione pura, et Immaculatæ Concepionis Virginis Sanctissimæ, etc.* reg. col. 386.

1501 Confraternitas Sacerdotum S. Petri ad Vincula Ciuitatis Hispalensis, anno 1616. sic: *Ego N. N. in primis toto corde credo, ac profiteor, SS. Virginis Matris Mariæ veram illam, ac naturalem Conceptionem in ipso primo temporis instanti, quo illius anima corpori infusa fuit, omni prorsus originali caruisse labe, etc. Deinde promitto, et sanctè iuro per hæc ipsa sancta quatuor Euangelia, semper et vbique SS. Dei Matris V. Mariæ prædictam veram, ac naturalem Conceptionem, vtpotè sanctam, ab omni originalis peccati macula immunem extitisse, me semper amplexurum, et professurum, necnon defensurum; neque vnquam verbo, aut scripto, aliaue quacunque ratione aliter dicturum, docturumue; imò potius curaturum, vt tam sancta, tamque pia, et laudabilis de immaculata Virginis Conceptione, vtriusque sexus fideles doctrina informentur, atque ad eius professionem, et festi celebrationem excitentur, etc.* Quę quidem iuramenti votique formula, confirmata, & approbata fuit ab Illustrissimo Præsule D. Petro de Castro, & Quiñonez, qui insuper concessit omnibus illam profitentibus indulgentiam 40. dierum, ac toties quoties eam confirmantibus. Guer. Conc. et disc. 21.

1502 Ecclesia item eiusdem ciuitatis Hispalensis anno 1642. decreuit, ad precatiunculam solitam prȩmitti ante Horas Canonicas, addi: *Sine originali peccato conceptæ*; sic: *Sanctissimæ Trinitati, et indiuiduæ vnitati, et Domini nostri Iesu Christi humanitati, et Augustissimæ Eucharistiæ Maiestati, et Beatissimæ V. Mariæ sine peccato originali conceptæ, fæcunditati, etc.* Salaz. ad an. 1642.

1503 Similiter iurauit, ac vouit Confraternitas sub inuocatione Iesus Nazareni, Ciuitatis Palentinæ, anno 1615. Sub his verbis: *Nos N. N. N. iuramus, ac vouemus tenendi, atquè confitendi, toto vitæ tempore, Virginem Sacratissimam in sanctificante gratia fuisse conceptam, atque sine originali peccato; et in confessione, ac defensione istius veritatis, vitam etiam dandi, si opus fuerit; quam hinc offerimus Deo Domino nostro pro defensione immaculatę Conceptionis suæ Sacratissimæ Matris.* reg. col. 333.

1504 Idem iuramentum, ac votum Emisit Ecclesia Barchinonensis vnà cum Archiepiscopo Tarraconensi, ac omnibus fermè Episcopis illius Principatus anno 1617. Ecclesia Compostellana in plena totius Archiepiscopatus Synodo anno 1619. Augustissima Ecclesia Viennensis, vnà cum omnibus Prælatis, Clero, Ordinibus, tam Regularium (vnum si forte demas) quàm Militarium, Principum Legatis cæteraque nobilitate, Reg. num. 454.

ac

ac frequentissimo populo, præeunte exemplo, ac duce fælicis memoriæ Ferdinando III. Romanorum Imperatore, semper Augusto anno 1649. vt supra dictum est.

Nu. 1432.

1505 Idem Iuramentum, ac votum pro defensione eiusdem mysterij Immaculatæ Conceptionis V. Deiparæ, emisit Illustrissima Religio Equitum de Calatraua anno 1652. dum celebrarentur comitia eiusdem Ordinis in Cœnobio S. Martini, in Curia Catholici nostri, & Hispaniarum Regis Philippi IV. Item Illustrissima Religio Equitum S. Iacobi, dicta de Spada, in Regali sacello eiusdem Catholicę Maiestatis Philippi IV. perpetui Administratoris huius dicti Ordinis. Ac similiter Illustrissima Religio Equitum Alcantaræ, anno 1653. in Cœnobio Matritensi D. Benedicti. Insuper iurauere, ac vouere, nullum subinde ad huiusmodi Ordinum professionem admittendi, nisi post alia communia vota, hoc aliud votum, ac iuramentũ solemniter præstiterit. Quarum Formularum verba, vt maximum affectum erga hoc dulcissimum Mysterium redolentia, lubenter afferrem, nisi summum breuitatis studium meum calamum iamdudum Laconizare docuisset; satisque fit illarum aliquas breuiter decerptas, quo ad fieri potuit, ad rem, hactenus innuisse.

Veg. n. 458

Trib. Tho.

1506 Vnam tamen, ex infinitis huiusmodi Formulis, per extensum in præsenti non afferre, nequeo; nempe illam, qua similè iuramentum, ac votum emisit Fælix Panormi Ciuitas, vnà cum suo Archiepiscopo, tunc Eminentissimo Cardinali D. D. Ioannettino Doria, Reuerendissimo Capitulo, totoque Clero, Illustrissimo Senatu, omnique deuotissimo Populo Panormeo his conceptis verbis, vt refert P. Iordanus Cascini in vita D. Rosaliæ, Virginis item Panormeæ anno 1624.

Carol. Lutius de Immac. Concept.

1507 *Ad tuæ Maiestatis pedes, ò cæli terræque Regina, prouoluti Nos Cardinalis Ioannettinus Doria Archiepiscopus Panormitanus, Capitulum, & Clerus Panormitanæ Ecclesiæ; & Nos Senatus, Populusque Panormitanus, S. D. N. Vrbani Diuina Prouidentia, Papæ VIII. de tuæ gloriæ amplificatione benemeriti, eiusque prædecessorum Romanorum Pontificum, ac Sacrorum Cõciliorum, Tridentini præsertim, probatissimorumque Patrum, vniuerso ferè Populo Christiano plaudente, vestigijs inhærentes, in hoc tibi sacro templo, in hac nobis læta, & fausta solemnitate, per merita Filij tui te iam ab ipsa æternitate sine peccato originali præuisam, & præseruatam confitemur, testamurque Deum, & Filium tuum nos hanc sentẽtiam de tua ab originali præseruatione, nostro iamdudum insitam pectori, Deo inspirante, constantissimè ad vltimum vitæ spiritum retenturos, atque à nostris, quantùm in nobis fuerit, teneri, ac doceri, Deo adiuuante curaturos; Et insuper Conceptionis tuæ sanctissimum diem festiuitate solemni, ac illius peruigilium Ecclesiastico ieiunio celebraturos. Ita Vouimus, ita spondemus, ita iuramus, sic nos Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.*

1508 Idque præcipuè, vt Deus O. M. ob intercessionem, ac merita ipsius Virginis Deiparæ, & ad honorem, & gloriam eiusdem Immaculatæ Conceptionis,

nis, dignaretur ab exitialis morbi vndique grassantis labe ipsam Panormi Vrbem, totamque Siciliam quamprimùm vindicare; quod & breui factum est, nouo, cælestique odore Peregrinę Rosę, suo nouo ortu ab vltimo occasu in Peregrino monte; verè Peregrino, qui Panormeę Conchę Peregrinam per tot sæcula abdiderat inęstimabilem Rosaliæ Margaritam.

1509 Idem sanctissimum Panormeum exemplar, eadem exitialis morbi occasione omnia depopulantis, neque absimili euētu, æmulata est, anno 1656. Nobilissima Neapolitana Ciuitas, vnà cum toto illo florentissimo Regno, addito etiam patrocinio D. Ianuarij Martyris, D. Francisci Xauerij Indiarum Apostoli, ac dictæ Sanctissimę Virginis Rosalię; ni potiùs dicam, hoc temporis huiusmodi votum Neapolitanum Regnum solùm renouasse, cùm (iuxta Seraphicum Regestum) hoc ipsissimum Votum, pro Immaculata Virginis Conceptione, longè priùs idem regnum emiserit, nempe anno 1618. col. 383.

Bust. ser. 9. 1510 Mirum item in modum, eadem exitialis lues olim depopulabatur populatissimam tunc sub Blancorum Dominatu Mediolanam Ciuitatem; at vix nūcupato voto celebrandi quotannis eiusdem Immaculatę Cōceptionis festum, quòd infensissimus morbus euanuit, redditaque est diu optata salus. Idemque contigit in Ciuitate Oscæ, anno 1450. vix itidem emisso voto idem Cōceptionis festum celebrandi, ac in eius vigilia ieiunandi. reg. col. 327

1511 Huiusmodi nobilissima totius orbis exempla iurandi, ac vouendi pro eadem Immaculata Deiparę Cōceptione ęmulatę sunt etiam plures huius regni Sicilię Ciuitates, vt Ciuitas hęc Alcamensis, alięque passim, ac pręsertim inclyta Drepanensis Ciuitas, quę veluti articulum fidei, mysterium hoc veneratur; neque mirum, quando hęc, pręomnibus de nobilissimo illo eiusdem Magnę Deiparę viuo Simulacro non nisi Cęlitum manibus exculpto, à Diuina munificentia soli pietati deuotissimi Drepanensis populi (neque absque portento) commisso, iure quidem optimo gloriatur, cum de eo dicere vere possit: *Qui pulchrius quærit, cælum adeat*.

1512 Votum autem celebrandi quotannis idem Immaculatę Conceptionis festum ex immemorabili consuetudine extat apud Senenses, aliasque Ciuitates, quas singulas hic recensere satis longum esset. Vno tamen dicam verbo, omnes Patriarchales Ecclesias, ab ipsismet Apostolis erectas, aliasque omnes ex primoribus Ecclesijs, vel ab apostolorum primis Discipulis, vel à reliquis fidei Patribus exstructas, idem festum Immaculatę Conceptionis immemorabiliter concelebrasse, satis ex supradictis patet; ac proinde qualis semper fuerit circa idem mysterium totius terrarum orbis sensus, satis superque clarescit.

1513 Eundem totius populi Christiani communem sensum satis ostendunt tot subinde templa, tot Oratoria, totque altaria sub eodem Immaculatę Cōcepceptionis titulo in omnibus quidem regnis, in singulis prouincijs, in quouis etiam angusto Christianitatis angulo, commu-

nibus

-nibus expensis, communiquè plausu erecta; totitidem Confraternitates, tot Cœnobia, totque Monasteria sub eodem titulo instituta. Idem astruunt pro rostris omnes sacri verbi præcones, è cathedris cotestantur scholastici, atque è prælis magis magisque in dies sub penè immensa voluminum mole desudantibus, cum legitima superiorum approbatione, vnanimi suffragio, luce clarius commostrant.

1514 In Prouincia item SS. Trinitatis de Chile extat Ciuitas Conceptionis, sic dicta, ob singularem huius prouinciæ circa hoc dulcissimum Mysterium deuotionem. Gonzag. p. 4.

1515 Satis item apertè idem totius populi Christiani consensus, pro eodem Immaculatæ Conceptionis Mysterio, constat ex tumultibus, ex simultatibus, ex odijs intestinis, ex inauditis scandalis, ex horrendis sacrilegijs, quæ contraria Aduersariorum opinio, omni quidem æuo, vbique terrarum in Ecclesia Dei peperit, excitauitque.

1516 Et quidem de tumultibus Rothomagij, & Parisijs propter contrariam Aduersariorum opinionem, testatur ex authentico processu Antonius Corduba in qq. Theolog. q. 44. Aegidius de præsentatione lib. 3. de Præsent. Virg. q. 6. ac præcipuè Parisijs anno D. 1380. fatetur Gordonus, tom. 2. chronol. Thomas Vualsingamus Benedictinus in Historia Anglica ad annum 1389. & Auenione Catharinus; ac de eisdem tumultibus ex eadem caussa in tota Gallia exortis, loquitur Iacobus Christopolitanus super *Magnificat* alijque passim.

1517 Seditiones item excitatæ apud Italos ab Aduersarijs, contrarium docentibus cògerunt Sixtum Quartum Pontificem Maximum, vt vnam & alteram continentem promulgaret constitutionem contra fautores minùs piæ opinionis; prout supra dictum est.

1518 Fr. Vincentius Bandelus in Dedicatoria ad eundem Sixtum scripsit eosdem tumultus Ferrariæ ortos. Alios tumultus ex eadem caussa eiusdem Ciuitatis anno 512. enarrat Petrus Rodulphus lib. 2. Historiæ Seraphicæ, & Franciscus Sossa Episcopus Oximensis in Defensione Orationis. Dissidia item Senis orta ex eadem caussa tradit Catharinus in epistola ad Generale Capitulum Ordinis Prædicatorum. nu. 1261.

1519 Scandala ob eandem caussam excitata Valentiæ anno 1344. enarrantur in lib. priuilegiorum Regni Valentini, sub Ioanne Primo. Scandala Aragoniæ habet liber viridis Regalium priuilegiorum; ac scandala Barchinonis sub Alphonso Quarto habentur in ærario Barchinonensi anno 1435. Quæ verò contigere anno 1480. per omnia regna Castellæ, enarrat Petrus Montez, in speciali libro de hac re ad Reginam Elisabetham.

1920 Ludouicus de las Casas, in tractatu de Conceptione, abunde tradit tumultus, ac scandala, quæ contigere in Prouincia Bœtica anno 1503. Alia affert Abulensis. Denique alij plures fusè tradunt intestina odia, quæ dicta Aduersariorum opinio minùs pia, per totam Italiam disseminauit; simultates, ac dissidia, quæ per totam Hispaniam peperit; inaudita scandala, quæ Parado. 1. cap. 12.

Carol. Latius de Immac. Concept.

in Heluetiam intulit, horrenda sacrilegia quę inseruit eadem minus pia Aduersariorum opinio, alij tradidere. Quapropter Illustrissimus Iustinianus doctissimus Dominicanus satis prudenter, contrariæ opinionis fautores monendo, testatum reliquit: *Frustra nituntur, qui pro sententia minùs pia decertant, totum enim orbem sibi infensum habent; satiùs ergo foret, illam sententiam deserere, tanquam domum ruinosam.*

ci.an.977.

1521 Hinc RR.PP. Dominicani in ipsorum Manuali Hispali excuso in eorumdem Conuentu S. Pauli anno 1524. de sententia minùs pia, hęc subijciunt verba: *Cum sit opinio nullius vtilitatis, & valde scandalosa*; Et quidem non solùm ob tumultus, ac scandala per tot secula in Ecclesia Dei, excitata (vt dictum est,) verùm etiam, quia hęc minùs pia opinio prębet fidelibus ansam subdubitandi de auctoritate Ecclesię circa festorum celebritatem, ac similiter posse Pontifices in hoc errare.

1522 Quamuis igitur Aduersariorum opinio vsque adhuc in se mala non sit, cùm tamen scandala excitet, penitus eliminanda est, iuxta Magni Basilij doctrinam: *Res formidabilis est in his* (inquit S. Doctor) *quæ in nostra potestate sunt posita, fratrē scandalizare*. Quod hauserat ex D. Paulo sic docente: *Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.* Quę quidem regula longe magis locum habet in pręsenti materia, in qua, vt bene adnotauit Aureus Aureolus: *Horrendum videtur pijs auribus, & animis deuotis, quòd vnquam anima B. Virginis filia iræ fuerit, aut in odio Dei, & quod fuerit displicens, ac detestabilis oculis Diuinæ Maiestatis.*

in Reg. Bre. int69.

1.Co. ca.8.

1523 Volens ergo Caietanus vim pręsentis argumenti quoad hāc partem deludere; scandalum hoc passiuum vocat, non actiuum; contra quem sic bene insurgit Aegidius de Presentatione: *Denique quod attinet ad applausum, & deuotionem omnium catholicorum, Regum, ac totius populi fidelis, quæ puritas B. Virginis iam hodie in tota Ecclesia, non solùm communis facta est, sed ita recepta, vt opposita sit scandalosa, Respondet Caietanus, hanc probabilitatem non excedere vulgarem auctoritatem, quia est hominum imperitorum; scandalum autem non esse actiuum, sed passiuum; & cùm sit insipientium, potius est scādalum Pharisæorum, quàm piarum aurium offensiuū; vnde quæ appellatur pietas, non innititur zelo scientiæ, ex qua (vt multis probare nititur) plura inferrentur erronea.* Contra quod Caietani subterfugium sic sequitur idem Auctor.

q.6.ar.3.

1524 *Sed quantùm in hoc deliret Caietanus, nullus non videbit, qui aduerterit populum fidelem à Romana Ecclesia ad hāc pietatem allici, & vehementer incitari, dum Cōceptionem B. Virginis sub titulo Immaculatæ, & ab originali macula liberæ, publica celebritate colendam omnibus fidelibus proponit; ac etiam dum vniuersos fideles ad illius celebritatem allicit, Indulgentias largiendo, & gratias, vt dixi. Nunc pro conuincendis delirijs à Caietano adductis, & pro arguenda illius temeritate, satis sit adducere Compendium Doctrinæ Christianæ, cum declarationibus doctissimi Cardin. Bellarmini, iussu, & auctoritate Clementis VIII. approbatum*

approbatum à Congregatione reformationis Doctrinæ Christianæ ad pueros in Italia edocendos; quod Sanctiss. Clemens VIII. non solùm approbauit, sed etiam præcepit, vt solo illo compendio in Italia vterentur, qui ex Congregatione reformationis pueros in doctrina fidei instituunt, vt patet ex Bulla eiusdem, Ferrariæ 15. Iulij data, anno 1598. Deinde adducto loco Bellarmini (quem nos supra attulimus) sic idem
nu. 1154. subdit: *Iam igitur zelo catholicæ fidei Caietanum compello; an ex hac doctrina, & puerorum institutionis pietate inferri possint deliria, quæ ex pietate fidelium posse inferri, delirando affirmat Caietanus?* Ac tandem sic concludit idem Aegidius: *Quare iterum dicam, & semper dicam, quòd doctissimus Caietanus in illis verbis omnino delirauit; ne dicam, verba illa, digna esse, quæ ab illo tractatu deleantur.*

1525 Ad illud autem eiusdem Caietani asserentis, dictum totius populi Christiani circa hoc Mysterium consensum, *non excedere vulgarem auctoritatem, quia est hominum imperitorum*, sic aptè respondet Illustrissimus Catharinus eiusdem Ordinis: *Quid hoc mereatur pro responso* (ait ipse) *alij viderint, hæc enim verba latè significant, quòd Vniuersitates, & quicunque in hanc sententiam conueniunt, indocti sunt, & illi soli sapiunt, qui contra tenent. Sed hoc effutire est non probare.*

1526 Numquid omnium populorum indoctæ Respublicæ, ex communiori consensu prima negotia aggredientes? numquid indocti Pontifices Maximi, eorumque Concilijs Præsidentes, cū maioris partis consensu Decreta, Canonesque omni quidem æuo stabilientes, & in rebus fidei decernendis, etiam minuti populi Christiani sensum attendentes? numquid indocti Tridētini Patres, nobilior tunc temporis, potiorque fidelium pars, cum communiori saltem suffragio, Deiparam à generalibus Sacrarum Scripturarum de originali peccato locutionibus excipientes? nunquid indocti tot Ecclesiæ DD. prima vbique scientiarum lumina, qui ex hoc vnanimi populorum consensu, validissimum pro Immaculata Virginis Cōceptione cōstruunt argumentum?

1527 Nunquid indoctus magnus Augustinus propriū subijciens sensum, populorum consensui? *Tenet me in Ecclesia* (ingenuè de se fatetur ingeniorum apex) *Tenet me in Ecclesia consensus populorum, atque Gentium,* sicque vlterius docet idem Doctorum Phœnix: *In his, de quibus nihil certi Sacra Scriptura definit, mos populi Dei, & instituta Maiorum pro lege sunt habenda.* l. con. Ep. Fu. c. 4. s. q. Ep. 86. t. ſi.

1528 Numquid indoctus D. Bernardus, dum ostendit, Innoccentium II. & non Anacletum fuisse verum Ecclesiæ Pastorem ex eo, quia sic persuasum habebat maior, & potior Catholicorum pars Episcoporum, ac Principum? *Horum gloria specialis* (inquit S. Doctor) *& præcipuè sanctitas, & auctoritas, etiā hostibus reuerenda, facilè nobis, qui minorem, et meriti, et officij tenemus locum, aut errare secum, aut sapere persuasit.* Epis. 126.

1529 Nunquid indoctus Philosophorum Princeps, plurium dictum verissimum statuens? *Quod à pluribus dicitur, fidem habet, quod ita sit;* docet Aristoteles. Et: *Fama quam omnes ex-*

exclamant, non potest esse falsa.

1530 Nunquid indocti legum Legislatores, decernentes: *Illi opinioni standum esse, quæ testimonio multorum probatur?* Hinc doctissimè concludit Episcopus Sossa: *Ingens quidem superbia est, in vulgi numerum adscribere meliorem, ac selectiorem Ecclesiæ partem, et se ipsos Ecclesiæ DD. constituere.*

ff. de off. l. 1.

epi. procon.

1531 Mitto hic referre nonnullos parentes exhæredantes ex testamento filios in casu, quo isti contrariæ minùs piæ opinioni adhærerēt. Missas facio Mantuanas Mulieres, nullam quibusdam Fratribus eleemosynam erogantes, nisi in honorem Immaculatę Conceptionis Mariæ Virginis eam postularent. Nihil dicam de Hispaniarum Regnis, in quibus omnibus piaculum omnino detestabile habetur, concionem inchoare, non priùs acclamata *Immaculata* eiusdem Deiparę Conceptione. Longum sanè esset hic sermonem instituere de tumultibus, & quidem æternę memoriæ dignis contra contrariæ minùs piæ opinionis fautores excitatis hoc nostro sæculo in hoc Siciliæ Regno, præsertim Drepani, Panormi, Messanæ, & hic Alcami.

Bust. ser. 9. 5.

1532 Vltro silentio prætereo adhuc pueros quotidie certatim, magnoque plausu (neque absque Diuino Numine) affigentes frequentioribus platearum compitis, omnium Ecclesiarum valuis, præcipuis ædificiorum postibus, patentioribus domorum superliminaribus celeberrimum; piumque dictum illud, & quidem cubitalibus literis exaratum: *Viua la Gran Madre di Dio, concetta senza peccato originale*, tanquam præcipuum contra communes hostes incursus propugnaculum, ac munimen; adeò vt aptè contra nostros Aduersarios cadat illud Dauidis: *Sagittæ paruulorum, factę sunt plagæ eorum.* Ps. 93.

1533 Vnum tamen præclarum facinus, hoc nostro ipso sæculo editum, pro immortali Immaculatę Marianę Conceptionis gloria, sub silentio prętenire nequeo. In quadam præcipua Hispaniarum Ciuitate Valentię (si rectè memini) vt à viris fide dignis accepi; concelebrātibus omnibus, ac singulis Magistratus, ac Nobilitatis ordinibus vnà cum reliquo populo, proprijs, maximisque sumptibus Immaculatę Conceptionis Festum; maximopere angebantur eiusdem ciuitatis mancipia, sanctaque inuidia ardebant serui non habentes, vnde & ipsi idem festum concelebrarent; quando (ò Diuinę vis potentię, adhuc rudium corda interius mouentis!) quidam, & si olim seruus, libertate tamē tunc donatus, iterum in mancipium vēdi expetiit, vt eius pretio, conserui idem Immaculatę Conceptionis festum vnà concelebrarent; quod & factum est communi lętitia plausuque; quis hic non fateatur: *Vere digitus Dei est iste.* Non permisit tamen nobilium pietas, solem occidere super istius Heroicam seruitutem, qui tanto exemplo Mysticam Auroram à culpę originalis tenebris vindicauit, ęternumque acclamauit.

1534 Iuuat hic etiam pręlibare, quid alię Illustrissimarum Religionum communitates, vltra sex supradictas, pro eodem Immaculatę Conceptionis Mysterio, omni quidem ęuo, pręstitere. Et quidem Sacra Religio Cle-

Clericornm Regularium Minorum, quantùm vnanimi consensu suffragata sit Immaculatę Cōceptioni, & quātùm suis sapientissimis alumnis pia hęc nostra sententia profecerit, refert Hieronymus Ormachea tom. 1. in Cantica, loquendo de R. P. Hurtado de la Fuente, his verbis: *Hic Pater egregiam operam nauauit Romæ in promouenda hac pia sententia, assistens & consilio, & calamo Procuratoribus huius Mysterij pro Rege Catholico apud Sum Pontificem.* proleg. 3.

1535 P. Reinosus in lib. inscripto *Probatio Conceptionis*, impresso Toleti, anno 1616 asserit, Religionem SS. Trinitatis ab ipsomet exordio celebrasse festum Marianę Conceptionis, sub titulo *Præseruationis*; in cuius rei testimonium allegat Breuiarum antiquitus in vniuersa prædicta Religione, ac deinde in Prouincijs Gallicis, & Belgicis receptum, cum hoc Inuitatorio: *Immaculatam Conceptionem Virginis Mariæ celebremus, Christum eius præseruatorem adoremus Dominum.* Et in secunda lectione primi Nocturni, continebantur hęc verba: *Talis profectò laudanda est, quæ sola super omnes electa, & post ruinam mei gratia sola immaculata concepta est, &c.* Eadem dignissima Religio ter quoque die, de Immaculata Virginis Conceptionem commemorationem facit nempe post Matutinum, post meridiem, & post Completorium. Eiusdem Religionis fuit Generalis doctissimus Robert⁹ Gaguinus, qui cōtra Bādelum pro eadem Immaculata Deiparę Conceptione scriptis acerrimè pugnauit, ac plures eius fraudes detexit; cōposuit item Officium de eadem Conceptione, vt videre est in fine eius Operis impressi Parisijs anno 1617. cuius exordium est: *Incipe Sancta cohors.* reg. col. 540.

1536 Sacra Religio B. Marię de Mercede, quę ex præcepto, ac reuelatione eiusdem B. Virginis Marię erecta fuit; apparuit enim Aragonio Regi Iacobo, S. Petro Nolasco, & S. Raymundo de Pennafort Dominicano, ac nouæ huius Religionis fundationem iniunxit; cuius Fratres vestibus albis vterentur. Cuius albi coloris vsum sic in suis constitutionibus præscribit: *Fratres nostri vestes laneas, & omnino albas semper, & vbiq; ferāt.* Quibus verbis addit scholiū antiquum, vsum dictæ vestis albæ esse, *in memoriam Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis Mariæ.* Quapropter Prouincia Regni Aragoniæ, vbi hæc religio initium habuit, atque adeò omnium prima, habet pro sigillo, Imaginem Immaculatę Conceptionis, vt refert Torres. ibi. col. 541. pag. 522.

1537 Sacra item Religio Minimorum Gloriosissimi Patris S. Francisci de Paula, ab exordio suę fundationis solemni ritu celebrat festum immaculatę Conceptionis, vt refert idem Torres. Et in Capitulo Generali eiusdem Ordinis, multis ab hinc annis Valentiæ celebrato, publicè defensa fuit sacratissimæ Virginis immunitas, non solùm à peccato originali, verùm etiā à debito proximo illud contrahendi; prout testatur P. Breton in quodam sermone de eadem Conceptione, apud eundem Torres citatum. pag. 533.

1538 Religio militiæ Christianæ, sub titulo Conceptionis B. Mariæ semper Virginis Immaculatę, inter alia sui vexilli decora, gestat Imaginem Immaculatę

culatę Conception,is vouitque defendere idem Mysterium; prout etiam fecit Ordo Militaris S.Iacobi (vt supra dictum est) qui à prima etiam sui institutione, quæ fuit anno 830.celebrat idem Conceptionis festũ, cum octaua, vt adnotauit Aegidius de Præsentatione, cũ aliis. Reg.col. 559. 1.3.q.6.

1539 In constitutionibus item congregationis Hispaniæ Ordinis S. Basilij cap. 4. extat sequens constitutio: *Decernimus, quod Prouinciæ Congregationis nostræ aliquo nomine Sanctissimæ Virginis discernantur, ac nuncupentur; scilicet Bœticæ dicatur Prouincia Aßumptionis: Castellæ Natiuitatis; & Sardiniæ Prouincia Conceptionis.* Ita Marracius, capite 2.

1540 De reliquis tandem Religionibus, satis sit testimonium doctissimi Aegidii de Præsentatione, qui lib.3.de Pręseruatione Virginis, hęc habet: *Hanc piam, veram, & certam opinionem amplexati sunt Ordines Camaldolensis, Cluniacensis, Seruitarum, denique omnes Ordines tã Mendicantium, quàm non Mendicantium*; prout ex hactenus à me dictis, satis superque patet.

1541 Omnes igitur totius terrarum orbis fideles (paucissimis quibusdam vnius Ordinis exceptis) piam nostram sententiam lętabundi excipiunt, totoq; corde profitentur; quę quidem tãta animorum consensio inter nationes moribus adeò diuersas, numero pene infinitas, ac ritibus, non ad fidem pertinentibus, mirum in modũ dissentientes, vtiquè euidentissimè pręsefert pręsentis Mysterij veritatẽ. *Ita hæc opinio persuasit* (bene infert Vasquez) *vt nulla ratione vllus ab ea dimoueri possit. Dico autem hunc esse sensum totius populi Christiani, non solùm rudis, & ignari, sed etiam Doctorum, & Academiarum, vt nulla sit, in qua opposita sententia vllo modo defendi permittatur.* Et infra: *Sanè hanc communem vocem totius populi Christiani non sine Dei nutu, & peculiari prouidentia, percrebuisse quis dubitet? Si enim hæc nostra opinio multò probabilior non esset, certè non permitteret Deus totum populum Christianum, tam firmo, & constanti animo eam profiteri, & amplecti.* tom.2.in 3. p.d.117.

1542 Concludendum ergo cum Lyppomano: *Non solùm omnes fere Theologiæ Profeßores, & Doctores, sed etiam omnes, qui Christiani nominis fidem profitentur, in hanc sententiam vno animo, et vno affectu ita conspirant, vt sine magno populi scandalo, iam nemo possit oppositum populo in concionibus exponere.* Quapropter benè intulit Valentia *Ipse quidem arbitror aliquando futurum; quòd & si fortè hæc sententia expressè nunquam ab ab Ecclesia definiretur, iam eo ipso redderetur hęc sẽtentia secundùm fidem certa; siquidem ex fide certum est, Ecclesiam totam non posse errare, persuadendo sibi aliquam sentẽtiam, quæ pertineat ad pietatem, & cultum religionis, &c.* Tota autem Ecclesia dicitur communis fidelium cõsensus, etiamsi nonnulli discrepent. in Can. tom.4.D.2. q.1.

1543 Adde, doctorum etiam iuniorum Scholasticorum communi asserto contradicere, insanum, ac temerarium censuisse Canum doctissimum Dominicanum lib. 8 de locis; subditque illud Christi D. *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit;* nõ solùm ad Apostolos, & Christi Doctores, & Apostolis immediatè succedentes, Cap.4. Luc.ca.10.

sed

ſed etiam ad modernos dictum fuiſſe; quod ſuadet ex Chryſoſtomo aſſerēte, eum, qui recētiores Theologos deſpicit Chriſtum ipſum deſpicere. Atqui piæ noſtræ ſententiæ omnes iuniores Theologi adhęrent tanquam certiſſimę; neq; enim vt aliquod placitum ſit commune, obſtat aliquos paucos illi diſſentire; pręcipuè cùm neque in ſuggeſtu, aut loco publico, ſiue conſeſſu ſuam poſſint promere ſententiam. Communis item eſt opinio illa, quę ab omnibus Regnis, Prouincijs, Eccleſijs, Vniuerſitatibus, Academijs, & Matricibus amplectitur, & edocetur, prout de pia noſtra opinione ſatis patet; igitur iuxta Canum, vtiquè inſanum, ac temerarim erit huic pię ſententię ampliùs refragari.

1544 Ad maiora tamen te, amice lector, aduoco; quando, dum receptui canere mihi in animo hic erat, claſſicum tamen iterum iterumque canere compellor, ſpectans omnium Ordinum Claſſes, non ſolùm velut agmine facto pro Immaculata Deiparæ Conceptione totis viribus pugnare, verùm etiā tres inclytos Religionum Ordines ad hoc ipſum ſpecialiter inſtitui, & à Sede Apoſtolica ad hoc etiam ſpecialibus Bullis approbari, nedum titulo, & inuocatione eiuſdem Immaculatę Cōceptionis eos decorari. Quarū prima Canonicorum Regularium, à Caliſto II. ſub nomine Ordinis Conceptionis Virginis de Premonſtre, confirmata fuit. Altera Monialium, ab Innocentio VIII. Bulla *Inter innumera*, & à Iulio II. Bulla *Ad ſtatum proſperum* approbata fuit. Tertia Equitum, à Gregorio XV. anno 1623. & ab Vrbano VIII. anno ſequenti erecta, & inſtituta Bulla *Imperſcrutabilis*.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1545 Cùm enim Pontifex Maximus errare non poſſit in approbandis, & confirmandis Religionibus, ſaltem quoad ea, quę ad doctrinæ veritatem, ac inſtituti pertinent, & ad Diuinum cultum; vt communiter docent Theologi, varijs, ac grauiſſimis cenſuris oppoſitum notantes; conſequenter ex ſupradictarum Religionum approbatione, ac confirmatione bene infertur, Conceptionem Virginis declarari à Sum. Pontificibus, & à Sede Apoſtolica ſanctam ea certitudine, quæ omnem excludit falſitatem.

1546 Quę quidem illationis vis vt magis eluceſcat, ſupponendum eſt cum communi Scholaſticorum ſenſu, in quolibet regulari ſtatu primò conſiderari veluti genus id, in quo omnes Religiones inter ſeſe conueniunt; eſtque trium votorum, paupertatis, caſtitatis, & obedientię obſeruatio. Secundò veluti vltima differentia ſpecifica, qua vnaquęque Religio ab omni alia differt; ac cōſiſtit in quodam viuendi modo ſpecificante, ſeu determinante dictam triū votorum obſeruantiam. Cùm autem in Euangelio expreſsè fundetur cuiuſque religionis eſſentia, quoad votorum obſeruantiam, conſequenter quoad hanc partem non indigent religiones (ſaltem ex natura ſua) Pontificia approbatione. *Bell. l. 2. de Mon. Suar. to. 3. de Re.*

1547 E contra, quia varius viuendi modus, quo dicta tria vota ſuſcipi poſſunt, nō ita perſpicuè in Euangelio elucet, atque adeò non parum ex prudētia pendet, & conſequenter errandi periculum imminet; hinc ad illud vitandum, Eccleſiæ ap-

probatio omnino necessaria est, eò quia, si libera esset huiusmodi religionum institutio, & ampliatio, facilè accidere posset fidelium deceptio, assumentes aliquando viuendi modum vel saluti contrarium, vel impedientem perfectionem, vel saltem nihil iuuantem, pro vtili, ac vero Religionis statu; quod certè magnum esset Ecclesiæ detrimentum; sicuti nunc re ipsa propter ius positiuum nouas Religiones prohibens, confirmatione Sedis Apostolicæ, indigent Religiones.

1548 Hinc cum omnium Theologorum suffragio, infero, approbationem Sum. Pontificis, in hoc, formaliter terminari ad solum peculiarem hunc, vel illum viuendi modum, determinantem trium dictorum votorum obseruantiam, & sic certissimè ad perfectionem ducentē. Iam verò tres dictæ Religiones Conceptionis à Sede Apostolica approbatæ, habent pro speciali, ac specifico viuendi modo emittere tria dicta essentialia vota in honorem Immaculatę Conceptionis Virginis Marię, cum peculiaribus obseruantijs erga eiusdem Virginis immunitatem ab originali peccato; atque adeò Sum. Pontifices approbantes huiusmodi Religiones, apertè declarant pium, ac honestum esse venerari, & colere Sanctitatem Virginis, non pro tempore indeterminato, sed determinatè, nempe pro primo instanti animationis, quod formaliter venit sub nomine conceptionis, vt latiùs infra dicetur.

Pa.37.

1549 Respondent AA. in secundo eorũ libello supplici, quod: *à Pontificibus pius viuendi modus, non modus opinandi approbatur*. Verùm quamuis isti aliquid dicere videantur, nihil tamen dicunt; nam cùm in dictis Cõceptionis Religionibus pius viuẽdi modus institutus sit iuxta modum piè opinandi, pius enim modus iste opinandi est vnica basis superędificandi specialem istum pium modum viuendi, consequenter à Sum. Pontificibus, qui talem pium viuendi modum approbant, etiã modum opinandi comprobari, necesse est; dummodo huiusmodi instituta profitentes sciant (vt de facto omnes vel sciunt, vel facilè ab alijs audire possunt) se dicta vota essentialia emittere in honorem pręsentis mysterij, quamuis nondum de fide definiti, cuius tamen cultum Apostolica Sedes vt laudabilē, pium, & honestum approbat expressè, & vt iuuantem ad perfectionem tot modis toti Ecclesię proponit, et ad eum multis indulgentijs, fauoribus, & gratijs allicit, & inuitat.

Num.31.

1550 Quapropter, vt clarè patet, hunc opinãdi modum adeò Apostolica Sedes approbat, vt aliter opinantes, absque dubio reprobaret; siquis enim assereret, emittere vota essentialia religionis in honorem Immaculatę Conceptionis Deiparę ab originali peccato pręseruatę, non esse actum honestum, pium, sanctum, & laudabilem, sane is eo ipso doceret, Sum. Pontificem non solum errare posse, verùm etiam de facto errasse in approbatione huiusmodi Religionum, quod assertum, hęreticum esse, asserit Bañez, 2. 2. q. 1. art. 10. Suarez tom. 3. de Relig. lib. 2. cum alijs. Temerarium, & Erroneum Azor tom. 2. Institut. Moral. lib. 5. cap. 7. q. 2. Impiũm, & errori proximum

mum Aegidius de Præsent.lib.3. q. 6. art. 2. neque inuenitur qui in istum quammaximè non inuehatur.

1551 An reuera in Dei Ecclesia nō extant huiusmodi Religiones, quæ religiosum statum per Immaculatæ Conceptionis venerationem ad specialem viuendi modum determinent, & inter alias laudabiles obseruantias, primo loco cultum præsentis Mysterij profiteantur? Vtiquè Ordo Præmonstratensis ipsius Virginis iussu, in honorem eiusdem puræ Conceptionis à S. Noberto erectus est (vt supra etiam dictum est) & sub eodem nomine, & inuocatione Immaculatæ Conceptionis à Calisto II. confirmatus; an hoc nō est præseruationis Deiparæ Mysterium colere religiosis obseruantijs? an hæc religio, sine approbatione tituli Immaculatæ Conceptionis potuit à Sum. Pontifice approbari? & dum eam sub titulo Immaculatæ Conceptionis approbat, titulum eiusdem Immaculatæ Conceptionis, vel non admittere, vel denegare?

Num. 658. & 659.

1552 Ad hæc quid dicendum de candidis vestibus, quibus eiusdē Ordinis Alumni niueum Virginis candorem in primo suæ Conceptionis instanti protestantur? nonne eadem Virgo eas designauit? nonne Sum. Pontifices illarum vsum hoc intuitu expressè approbarunt? nonne Ludouicus, & Carolus Francorum Reges testantur, eas, *in honorem purissimæ Conceptionis à Norberti filijs gestari?* Et quidem ipsa religiosa istius candidi habitus gestatio hoc fine, ac intentione specialis istius Religionis obseruantia ab Apostolica Sede expressè est approbata; adeoque eius statuti propria, vt antonomasticè *Candidus Ordo* nominetur, prout imago dicti S. Norberti cum hoc schemate excudi solet;

Anno milleno centeno, bis quoque deno,
Sub Patre Norberto fundatur candidus Ordo.

1553 Quoad Secundam verò Religionem Conceptionis Monialium, cuius fundamenta sub Cisterciensi regula iecit Innocentius VIII. sub hæc verba: *Nos igitur, qui Diuini cultus augmētum, religionis propagationem supremis desideramus affectibus; pium, & laudabile propositum Reginæ, & Beatricis prædictarum plurimùm in Domino commendantes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ mandamus* (loquitur cum Episcopis Cauriensi, & Catanensi, ac Officiali Toletano) *quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum in dicta domo vnum Monasteriū eiusdem Ordinis Cisterciensis, sub inuocatione Cōceptionis huiusmodi, &c. auctoritate nostra erigatis.* Nouisque Monialibus Officium Diuinum de eadem Conceptione Virginis perpetuò recitandum præscribit aliquibus tantùm diebus exceptis. Respondeant hic quæso AA. an verba illa: *Auctoritate nostra erigatis*, sint ne tantùm recitatiua, an etiam dispositiua?

1554 Sed inquient: *Non erigitur Monasterium sub inuocatione Immaculatæ Conceptionis, sed nuda Conceptionis.* At, quæso, quodnam Diuini cultus argumentum, quam religionis propagationem hic Sum. Pontifex desiderat? quid illis concedit? quibus supplicationibus inclinatur? nonne supplicantes, Diuini cultus augmentum, ac religionis propagationem in ho-

honore ac veneratione Immaculatæ Conceptionis reponebant? quorum huiusmodi supplicationibus inclinatus Sum. Pontifex, monasteria erigi auctoritate sua mandat sub titulo, & inuocatione Conceptionis. Hinc præcipit habitu cælestis coloris Moniales indui, vt sic ab illis cultus Immaculatę Cõceptionis præ omnium oculis protestaretur; hinc item iubet easdem cingulo FF. Minorum cingi, vt sic patefaceret, eo vtentes, Virginis Conceptionem non aliter, quàm immaculatam, ac omni peccati labe immunem agnoscere; ac demum assignando perpetuò Conceptionis Officium, vbi millies Virginis Cõceptio immaculata acclamatur, milliesque sancta prædicatur, satis superque innuit Sum. Pontifex, huiusmodi Moniales, instar Pręconum Immaculatę Conceptionis Mariæ in Ecclesia Dei ęternùm proponi.

1555 Quod vt magis magisque clarescat, breuiter adnotandę sunt litterę Iulij II. quibus supradicta Religio vltimò, ac specialiter instituta est. Sic enim ait dictus Iulius: *Cum Abatissa, & conuentus præfatæ formam, & modum in communi viuendi iuxta continentiam, formam, & tenorem in duodecim Capitulis, siue articulis, sacris canonibus non contrarijs; & quoniam litterarũ Apostolicarum, quæ per Cameram Apostolicam expediuntur, expeditione diligenter inspici, ac eis fidẽ adhibendo, illarum tenore de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus contentam & expressam ad vnguem obseruare, & sub illorum modo viuendi in eodem Monasterio degere, & Altissimo perpetuò famulari, dictaque duodecim capitula, ac omnia, & singula priuilegia eis concessa approbari, & confirmari: pro parte Abbatissæ, & conuentus prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, vt ipsas à prædictis Cisterciensis, & S. Claræ regulis, & illarum constitutionibus, & obseruantia absoluare, & liberare, ac modum viuendi in præfatis duodecim capitulis contentum in earum, ac omnibus, & singulis alijs Monasterijs, Prioratibus, & locis dicti Ordinis sub inuocatione Conceptionis perpetuò obseruari debere; ac duodecim capitula, & alia priuilegia huiusmodi eisdem Monasterio, & ordini concessa approbare, & confirmare, aliasque in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur.*

1556 Et infra: *Abbatissam, & Conuentum, ac singulas Moniales prædictas, & eis in posterum* Arm. col. 154.
succedentes, ab eisdem Cisterciensis, & S. Claræ regulis, &c. Apostolica auctoritate tenore præsentium penitus absoluimus, & totaliter liberamus; ipsasque & succedentes præfatas ex tunc in antea ad regulam, & formam viuẽdi per alias nostras litteras eis datam, & concessam aliàs iuxta tenorem dictorum duodecim capitulorum, tam in dicto, quàm in alijs omnibus, et singulis Monasterijs, Prioratibus, et locis sui Ordinis, sub dicta inuocatione Conceptionis vbique consistentibus ad præsens, et in futurum perpetuò obseruandam fore, ac ad vnguem obseruari debere, decernimus, et declaramus; nec non regulam ac viuendi formam in nostris litteris, et duodecim Capitulis prædictis datam, et expressam, auctoritate, et tenore prædictis approbamus, et confirmamus, ac præsenti scripti patrocinio communimus.

In-

1557 Inspiciendum nunc est, quid approbat, ac disponit auctoritate Apostolica dict' Sum. Pontifex. Capite ergo primo dictę Religionis regulę explicatur viuendi modus iste regularis specialis, sic: *Quaecunque à Deo illustratae, et vocatae, saeculi vanitatem deserere, et huius regulae habitum assumentes Iesu Christo Redemptori nostro desponsari voluerint, eiusdem Genitricis Immaculatam Conceptionem venerantes, voueant semper viuere sine proprio, et in castitate, cum perpetua clausura.* Vide quomodo per venerationem Immaculatę Cōceptionis, quasi per vltimam differentiam specificam, determinatur status istius Religionis ad hunc peculiarem viuendi modum, atque adeò supra hanc dictam venerationem propriè cadit Sedis Apostolicę confirmatio iuxta supradicta.

1558 Id ipsum etiam satis exprimitur in professionis formula, in hęc verba: *Ego Soror N. N. ob amorem, et seruitium Domini nostri, et immaculatae Conceptionis eiusdem Genitricis, Voueo, et promitto Deo, et B. Mariae Virgini, et tibi Mater, toto tempore vitae meae viuere in obedientia, sine proprio, et in castitate, et in clausura perpetua, sub regula per SS. Papam Iulium II. nostro Ordini concessa, et confirmata.* En vt huiusmodi Moniales votis se ligant ob amorem, & seruitium Domini nostri, ac etiam Immaculatę Conceptionis, & id expressè approbante Sum. Pontifice; & consequenter Sum. Pontifex Apostolica sua auctoritate declarat, pręsens Mysterium Conceptionis V. Marię esse cultu, amore, seruitio, veneratione, ac adoratione dignum, & per necessariam consequentiam, certissimè Sanctum, &c., quamuis non adhuc fide Diuina, seu fidei certitudine.

1559 Sequitur eadem Regula, Litteris Apostolicis inserta, hoc ipsum ex illarum Habitu patefacere, hoc pacto: *Habitus Monialium huius Ordinis sit huiusmodi: Tunica, scilicet habitus cum scapulari sint albi coloris* (subdit & finem) *quatenus candor huius indumenti exterior Virgineae puritatis mentis, et corporis testimonium praetendat; pallium sit grossi panni, seu staminea hiacintini coloris propter mysticam significationem, videlicet, quòd gloriosa Virginis anima à creatione sua tota facta fuit caelestis, & singularis, Regis aeterni thalamus.* cap. 3.

1560 Et infra: *Chorda verò, siue funiculus, sit canapis, quemadmodum portant FF. Minores.* Quorum pręsens Mysterium proprium videtur; vt supra etiam dictum est, numerò 1098.

1561 Item capite quarto apertiùs sic inquit idem Sum. Pontifex: *Vt gloriosae Virginis pijs in cordibus purissimae Conceptionis augeatur deuotio, volumus, quòd Dominus Cardinalis, qui est, vel fuerit Minorum Fratrum de Obseruantia Protector, huius Religionis sit Gubernator, et defensor, sicut et Minorum Fratrum de Obseruantia. Volumus etiam, ex quo FF. Minores tam indefesso studio, et vigilantia puritatis, et innocentiae Dei Genitricis defensores existunt, quòd Vicarij Generales in suis Vicarijs, & Prouinciales, et Custodes in suis prouincijs, et Custodijs sint Visitatores huius S. Religionis; quibus firmiter teneantur obedire in omnibus, quae promiserunt Domino obseruare, et quae non sunt contraria animae, et huius regulae.* Cer-

Certè nequit Sum. Pontifex clariùs exprimere qualiter hęc Religio propriè, ac specialiter instituta sit ad peculiarem cultũ, ac specialem venerationem Immaculatæ Conceptionis V. Mariæ, cuius cultum præ reliquis FF. Minores concelebrant, vt supra suo loco satis dictum est. Pag.XXV.

1562 Similiter Cap. 10. eiusdem Regulæ, sic habet: *Omnibus autem festis simplicibus, et Dominicis, non primò ponendis, dicant Officium Conceptionis, etc.* Quod quidem totum est in acclamanda Immaculata Virginis Conceptione, nempe officium compilatum, & ordinatum ab Ambrosio Montesino, prout infra videre est; ac proinde Sum. Pōtifex dum prescribit dictis Monialibus dictum Officium, consequenter similiter eisdem præscribit cultum, ac veneratione eiusdem Immaculatæ Conceptionis. nu.1570.

1563 Id ipsum videre est in tertia Religione militari, à Sum Pontificibus Gregorio XV. anno 1623. & ab Vrbano VIII. anno 1624. sub titulo Conceptionis Virginis Immaculatæ confirmata, vt clarè patet ex sequēti Bulla Vrbani: *Inæstimabili gaudio perfundimur, cùm Principes viri vel ad veteres Ordines amplificandos, vel ad nouos Apostolica auctoritate instituendos, animos generosè conuertunt; verùm præcipuè in Domino oblectamur, dum institutionem vnius militaris Religionis sub inuocatione Conceptionis Deiparæ Virginis Immaculatæ meditantur.* Marr. pag. 252.

1564 Idem etiam patet ex votorum formula, qua quisque illorum inter alia, sic vouet: *Semper tuebor Conceptionem Matris Dei Immaculatæ; ac in hac re, et omnibus eius promouebo gloriam, iuxta mentem Romanæ Ecclesiæ.* An tueri Matris Dei Cōceptionem, erit defendere, eam conceptam fuisse cũ originali peccato, vt reliqui ab Adamo descendentes?

1565 Id etiam patet ex intentione dictorum Equitum caussam assignantium, cur sub Virginis Mariæ tutela militia hæc Christiana instituatur, sic: *Operæ pretium duxit nomen accipere à Virgine Deipara, atque exposcere patrocinium illius, quam à mundi primordiis, veluti Ducem, et Antesignanam Militum Christi filij sui Diuinum Oraculum humano generi prouidè obtulit. Illa caput Serpentis, omnisque peccati legem, et inferni vires veluti in ipso Cō. ceptionis diluculo, et vsque ad extremum vitæ spiritum conterens, tanquam nitidissima consurgit Aurora, etc.* En tot præclara Immaculatę Conceptionis encomia, quot dictiones; *Virgo caput Serpentis conterens*, nonne est ipsissimum Deiparę in sanctificante gratia conceptę Hieroglyficum? additur tamen ad maiorem asserti confirmationē: *Omnis peccati legem coterens, et inferni vires, idque in ipso conceptionis diluculo.* Neque modus, *Sicut*, dicta minuit, sed emphasim addit; eo modo, quo loquutus est Ioannes de Diuino Verbo: *Quasi Vnigeniti à Patre.*

1566 Clarescit id vlterius ex eiusdem Religionis insignibus; sic enim inquiunt nobilissimi illi Principes Constitutionum Auctores, ac Sum. Pontifex illas confirmans: *Ex alia vexilli parte pingetur Crux ingens cærulei coloris, similis ei, quam Magnus Magister gestat, in cuius medio erit imago Mariæ Virginis prout Mysterium Cōceptionis eius designans,*

gnans, illam refert amictam Sole, habentem lunam sub pedibus, et in capite coronam stellis duodecim insignitam. In Ordinis sigillo eadem Imago B. Virginis erit insculpta, qualis geritur in pallio Equitum. videlicet: *Gestãt Equites in pectore crucem auream notis vermiculatam cærulei coloris quæ in medio habeat Imaginem Conceptionis. Alia similis formæ Crux assuetur pallio, et circum imaginem Virginis.* Quæso quænam est Imago Mariæ Virginis prout designans Mysterium eiusdem Conceptionis è siue, quod nam est Conceptionis Mysterium? nonne gratia siue priuilegium preseruationis?

1567 Neque hic desideratur Seraphici Ordinis Cingulum, vtiquè Immaculatę Conceptionis propugnantium nobilis Tessera: *Ex vtraque vexilli parte per orã vniuersam, S. Francisci Cingulum circumducitur.*

1568 Denique Vrbanus VIII. in eadem Bulla, sic inquit: *Nos igitur, qui Diuini cultus augmentũ, fideique catholicæ propagationem vbique vigere sinceris desideramus affectibus, etc. huiusmodi supplicationibus inclinati, vnam militiam Christianam nuncupandam sub titulo Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ, quam Ferdinandus, et Carolus Duces, ac Adolphus Comes præfati semper habuerunt, et habent etc. Apostolica auctoritate, tenore præsentium, perpetuò erigimus, et instituimus.* Iam verò Sum. Pontifex auctoritate Apostolica erigit, & instituit hanc Religionẽ iuxta supplicantium sensum (vt de se patet) ij verò intendunt sic augere cultum, ac venerationem Marianę præseruationis, igitur Sum. Pontifex eiusdem Mysterij cultum augere intendit &c. consequenter vt certissimum id Ecclesię proponit; quamuis non adhuc certitudine Diuina, ac fidei. Designatio enim facta à Sede Apostolica pro titulo Religionis, vtiquè sacer cultus est, exposcitque consequenter sanctitatem Mysterij, quod in titulo exprimitur.

1569 Hinc bene subdit Illustrissimus Serranus: *Vide ergo, et considera, quid supremæ Ecclesiæ Capita, Romani Pontifices de Conceptionis Marianæ articulo sentiant, & qualiter sint ad illum, & in illum propensi.* Concludatque Hieronymus Rodericus, inquiens: *Nouissimè hisce nostris temporibus instituta est quædam alia Religio Militaris, cuius titulus est: Militia Christiana Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, et Diuino Numine inspirante ita factum esse, piè credendum est; quando pia opinio priuilegium præseruatiuum Immaculatæ Cõceptionis ab omni labe originis, B. Dominæ nostræ Deiparę concessum, vniuersali fidelium affectu, atque applausu, non obstante quorundam sublatrantium oppositione, piè prædicat, & exaltat; nixa, inquam, pijs magnisque fauoribus sedis Apostolicæ Romanæ, quibus hoc pium Mysterium exaltari, ac prædicari semper, & vbiq; posse libenti, ac pio animo, ad exaltationem Deiparæ Virginis, & confusionem opugnantium indulsit.*

1570 Ac tandem, cùm supradictis Conceptionis Monialibus præscripserit Sum. Pontifex Officium eiusdem Immac. Cõceptionis recitandum (vt dictum est) iuuat aliqua ex eodem Officio excerpta hic afferre. Titulus ergo dicti Officij in prima pagina hic erat: *Breuiarium*

Im-

arm. col. 142. *Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ.* In secunda verò pagina, hic alius titulus inscribebatur: *Breuiarium Immac. Conceptionis V. Mariæ approbatum, et confirmatum à quatuor Sum. Pontificibus, Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. et Iulio II.*

Sala. pag. 208.

1571 In Responsorio autẽ quarto feriæ tertiæ, dicitur de B. Virgine; *In nullo maculata.* In tertia antiphona secundi nocturni: *Sine labe totali est eius generatio, et absque originali.* In lectione 6. *Maria etsi communicat aliquibus ærumnis Euæ, non communicat contrahendo peccatum.* Oratio: *Vt qui purissimæ Conceptionis Virginis Mariæ Matris eius commemorationem colimus, &c.* Ad vesperas Antiphona 2. *Quam præseruauit Filius.* Lec. 2. Fer. 4. *Arca Immaculata, etc.* Oratio: *vt qui Matris tuæ puritatem in sua Conceptione recolimus.* Lec. 5. Feriæ 5. *Diligat præcordia mea Sanctam Conceptionem tuam.* Ad laudes, antiphona 3. *Cuius Beatam Conceptionem colimus.* Ad Benedictus antiphona. *Virgo Maria, cuius gloriosa Conceptio.* Oratio: *Qui B. Mariæ genitricis tuæ carnem ita præseruasti, vt eius animam sanctissimam nullo prorsus contagio naturæ fedares, etc.*

1572 Responsorium 2. fer. 6. *Quæ pura sine labe concepta est.* Responsorium 3. *Cuius Immaculata Conceptio miraculis coruscat.* Antiph. 2. in 2 Nocturno, *Sine macula concepta est Maria.* Responsor. 7. *Non potuit macula originalis inhærere tibi.* Lectio 9. *Festum Immaculatæ Conceptionis Mariæ celebremus.* Ad laudes, Antiph. 3. *Niuei candoris Immaculatam Mariam.* Sabbato ad Vesperas, antiph. 3. *Matrem V. Mariam immaculatam ab origine præseruauit.* In 1. Nocturno antiph. 2. *Tota pulchra es, O Maria, et macula originalis non est in te.* Versiculus: *Immaculata Conceptio est hodie S. Mariæ Virginis.* Oratio: *Deus, qui per immaculatam Virginis Conceptionem etc.* Quod quidem Officium ex diuersis Officijs concinnauit P. Fr. Ambrosius Montesinus, (vt supra dictum est) multis alijs scriptis notissimus.

1573. Neque obscurioribus encomijs idem Immaculatæ Conceptionis Mysterium acclamabat aliud simile Officium supradicti Ordinis eiusdem Immaculatæ Conceptionis B. Virginis Præmonstratensis, à Sanctissimo eiusdem Ordinis Patriarcha Norberto ordinatum eius ergo titulus hic erat: *Officium puræ, et mundæ Conceptionis.* Neque mirum, cùm sacer eius Ordo, ex ipsius Beatæ Virginis præcepto eius purissimæ Conceptioni dicatus sit, prout supra dictum est.

1574 Antiphona autem dicti Officij ad laudes, sic erat: *Conceptus hodiernus Mariæ semper Virginis neuum tersit, nexum resoluit vetustæ originis.* In Respons. verò ad 2. Vesperas, sic dicebat: *Aue Sponsa Sunamitis secundùm cor Summi Regis; aue Virgo Spiritu Sancto præseruante, quæ de tanto parentis primi peccato triumphas innoxia.*

1575 Vnde apertè etiam apparet, ante quingentos, & quinquaginta annos, auctoritate sapientissimi, ac sanctissimi istius Antistitis fuisse celebratum Immaculatæ Cõceptionis festum, siue B. Virginis à peccato originali immunitatem, ac præseruationem. Quod & dictum S. Nortbertũ in libris suarum reuelationum

num teſtatum reliquiſſe, atteſtatur Gulielmus Eiſingrenius, Nu.658.
vt ſupra etiam dictum eſt. Hinc cum S. Norberti inſtitutum, ac eiuſdem Officij recitandi formã plures Cathedrales Eccleſiæ in Germania, Gallia, ac Belgio recepiſſent, Conceptionis ſimul feſtum mirum in modum propagari cœpit, & à nonnullis etiam impugnari; quorum hæredibus adhuc dare manus renuentibus, ſic contra eos inuehitur Illuſtriſſimus Catharinus.

adTri.p.2. 1576 *Mitto* (ait iſte doctiſſimus Dominicanus) *quæ in patria mea, quidam auſi ſunt mihi reſpondere, cùm ego ad hanc celebritatem recipiendam eos ſedulò adhortarer, obiiciens Romanæ Eccleſię morem, cui adhærendum eſſe populus ille iurè flagitabat; dixerunt enim ſe eſſe viros veritatis, et Ordinem Prędicatorũ eſſe maximum, et nobiliſsimam S. Romanę Eccleſię partem, quod ſi verũ eſt, ipsi ergo ſunt caput, ceteri mẽbra, nam maxima, et nobiliſsima cuiuſque Eccleſię pars, Caput eſt, ad ipſum pertinet membrorum omnium directio. Verùm de his qui tam peruerſa loquuntur, potius miſeratione digni ſunt, ob corruptam affectionem, quàm animaduerſione ob inſolentiam, et arrogantiam.* Ita Catharinus, nec inuenuſtè quidem.

1577 Mihi verò in ſimili reſpõderunt: *Huiuſmodi populorum plauſus, in ſolis regnis Regi Catholico ſubiectis, obaudiri.* Modeſtiores quidem prioribus, auditu tamen videntur longè debiliores, qui totius terrarum orbis, in dies magis magiſque percrebreſcentes in immenſum de Immaculata Deiparę Conceptione communes plauſus, adhuc non audiere.

1578 Alij tamen velint, nolint ſatis ſuperque audientes vnanimem hunc totius Chriſtiani populi de Immaculata Deiparæ Conceptione conſenſum, nobis perfricta fronte obiectant [etiã Arianam Hæreſim (aiunt) ferè omnes olim inuaſiſſe] ſed heu quàm hallucinantur; nos enim hic non argumentamur ex nudo populorum plauſu, ſed de eodem vt conueſtito (vt ita dicam) tot Sum. Pontificum auctoritate, ac tot Conciliorum approbatione. Nũ Arianiſmum quis ex Sum. Pontificibus approbauit? ſiue Conciliũ aliquod accepit? in ſup. lib. cit.

1579 De contradicentibus ergò Immaculatæ Conceptionis Myſterio, confidentiſſimè cum Iſaia dicatur: *Qui contradicunt tibi erunt quaſi non ſint.* Cap. 41.

Pœan Trigeſimusquartus

Infidelium.

1580 V*Eritatis maximum argumentum eſt* (inquit D. Chryſoſtomus) *cùm quis inimicos ad teſtimonium adhibet.* inimico enim ore quodammodò augeſcit veritatis fulgor, vltimumque quaſi accipit incrementum. Proinde lubet, totius mundi plauſibus, & ipſos miſcere Hoſtes, vno ore itidem ſubcinentes Marianum hunc de originali triumphum.

1581 Et quidem primò infenſus ille Hoſtis, Tartareę Legionis Dux ſatis famoſus ſepticeps, Mahometus (multò ante D. Ioãni Apſtolo præmonſtratus ſub infauſto ſigno Draconis, ſeptem capita habentis, ſicuti ex Octomanibus ipſe trahebat originẽ; vni quidem Sectæ, tamquam vni- Apoc. c. 12.

Carol. Latius de Immac. Concept.

vnico corpori, plurium rituum capita superimponens) volens nolens, sub pedibus nostræ Triumphantis Hæroinæ sternens suam infaustam Lunam, quæ (proh dolor) non semel Solis iustitiæ radijs veræ fidei attulit eclipsim; sic, alioqui Barbarus, in suo Alcorano Immaculatam acclamat Deiparę Conceptionem: *Nullus nascitur de filijs Adam* (ait) *quem non tangat Satan, prętet Mariam, et Filium eius.*

apud. Cap. de B.V.

1582 Precipit vlterius, vt lingua dentesque statim auellantur audentibus asserere, aliquam aliquando in eadem Deipara fuisse peccati maculam. Quę quidē veritas, quàm altas radices egerit in mentibus illius Gentis, alioqui obcæcatis, satis constat ex solēni testimonio cuiusdam filij Soldani Armenię, prout hic breuiter referam.

1583 Armenus ergo iste, anno D. 1322. (vt refert Iacobus de Valentia Episcopus Christopolitanus) Aueniouem se contulit (vbi tunc Ioannes XXII. Pontifex Max. residebat) animo & Baptismum suscipiendi, ac Christianam religionem profitendi; assistebat proinde sæpe sæpius Diuinis Officijs, ac mirū in modum sacris Ecclesiæ ritibus oblectabatur; sed en, ipsa Immaculatę Cōceptionis die incidēte, & quodam concionatore, coram ipso Pontifice, ac Cardinalibus maximoperè contendente, Deiparam cum originali peccato fuisse conceptam; stetit tunc morę impatiens Armenus, exclamauitque [Valde equidem demiratus sum, tātam istius hominis impudentiam contra ipsius Dei Genitricem, & adhuc inultā abire] subdiditque (ò summam veritatis vim) [verum fateor, quòd siquis Saracenorum contra honorem Dei Genitricis Mariæ id asserere ausus fuisset coram Calipha, vel Soldano, siue alijs Saracenis iam tùm tantæ temeritatis pęnam, mille tormentorum generibus, dedisset] hæc ille, & si Barbarus, occultę quidem veritatis vi pro Immaculata Deiparæ Conceptione.

sup. Magn.

1583 Hinc, totum id referens dictus Episcopus Christopolitanus, sic concludit: *Si ista contraria opinio non fuerit probibita, scandalizabit multos tempore Antichristi; & sic nocebit multùm Christianæ Religioni.* Cui se subscribentes PP. Dominicani, illud satis celebre Decretum pro Immac. Conceptione condidere, supra allatum; in quo ij RR. PP. postquam retulissent, quomodo eorum Ordo oppositum communiter docuerit, sic tamē subdunt: *Sed iam de boc non est curandum, cùm sit materia nullius vtilitatis, & valde scandalosa.* nu. 1018.

1585 Eiusdem mentis fuisse quēdam alium Saracenum, cuiusdā vltramarini Regis filium, ac Soldani Aegypti nepotem, dum Romæ, domi Cardinalis Prenestini hospitaretur, testatur B. Ioannes de Capistrano. Ac demum, omnes Saracenos constantissimè asserere, Deiparam ab originali labe præseruatam fuisse, refert Dionysius Carthusianus, super *Magnificat.* Quarè, non solùm fidelium, verùm etiam infidelium, ac barbarorū auribus horrendum videtur, quòd Dei Mater fuerit aliquando iræ filia, aut in odio ipsius Dei, ac displicens, detestabilisque oculis Diuinæ Maiestatis.

1586 Iudæi quoque firmissimè te-

tentur, Messiæ Genitricem, ab omni peccati macula præseruandam; quod Rabbi Simeon probat ex illo Canticorum: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Et Rabbi Acados ex illo Dauidis: *Perfice eam, quam plantauit dextera tua.* vbi ipse legit: *Perfice abacum.* Quo loquendi genere commõstrat, Messiæ Genitricem, gazophylacium omnium thesaurorum Diuinarum gratiarum constituendam. In cuius rei confirmationem (vt refert Bernardinus de Bustis) disputans Cremonæ, quidam Iudæus cum quibusdam Fratribus contrariæ opinionis, adeò eos conuicit, vt omnino obmutescerent; euidentissimè illis ostendens, quòd semel admisso Christo pro vero Messia, consequenter necessariò etiam fatendum, eius Genitricem Mariam ab omni peccato tum actuali tum originali fuisse preseruatam.

Pet.Gal.

ſe.9.

1587 Etiam Gentilibus aliquis presentis veritatis radius illuxit. Et quidem Sibylla Samia appellauit Dei Matrem, inuiolatam, & absque macula: *Humano, quã Virgo sinu inuiolata fouebit.* Et Sibylla Phrygia nõ solùm eamdem Deiparam absolutè ab omni peccato dixit immunem, verùm etiam electam ad liberandos mortales à contracta peccati sorde: *Cùm nunciet Angelus almæ Matri (ait) quæ miseros contracta sorde leuares:* atquè adeò nunquam sub peccati iugo subactam; vt suo loco fusè probatum est.

Pea.VIII.

1588 Adde hic & Pelagium, quamuis Hæresiarcham, ex D. Augustino, de natura, & gratia, ita de eadem Deipara ingenuè fatentem: *Ipsam Domini ac Salnatoris Matrem sine peccato confiteri necesse est pietati.* Addo etiam Lutherum ex Canisio: *Mariæ conceptio piè creditur* (inquit) *sine peccato facta fuisse, vt scilicet in ipsa animæ infusione vnà etiam ab originali peccato purificata fuerit, Diuinis dotibus redimita ad recipiendam S. Animam à Deo infusam.* Item *Dignum enim, & iustum erat, personam hanc ab originali praseruari, de qua Christus sumpturus erat carnem, qua omnia peccata deleret*, Addo item & Erasmum apud eundem Canisium in Apologia: *Profiteor mihi magis probari sententiam illorum, qui Mariam faciunt immunem ab omni peccato; & me remitto* (addit) *ad id, quod scripsit discipulus meus Pean.: Tu felix illa plantula de Iessea radice subnata, nihil tamen inde genitalium sordium trahens, vt tu sacratissimum pacifici Regis templum, tam magnificum, vt in eo Rex Olympi præsideret; tàm sacrum, vt nulla vnquã peccati labe potuerit profanari.* Adde, & Albigenses, prout Pea. 40. Qui profectò, quamuis multa contra Deum, eiusque Ecclesiam essutiuerint, hunc tamen Deiparæ honorem denegare nequiuere.

Carol. Latius de Immac. Concept.

l. 1. de Ma. cap. 8.

1589 Ipsi adhuc Dæmones, Deiparæ Conceptionem coguntur acclamare *Immaculatam*; interrogatus enim quidam Obsessus à quodam Sancto, vt veritatem diceret de Deiparę Cõceptione, scilicet qualiter fuerit concepta; clarã voce ingeminauit: *Sine macula, sine macula.* Et iussus Dæmon, in virtute Immaculatæ Conceptionis B. Virginis de corpore exire, statim obediuit, vt testatur Busti, cum alijs.

1590 Obsidens Dæmon Ludouicam Capeau puellam Massiliensem, Obiuratus confessus est [B. Virginem à peccato originali fuisse preseruatam] vt testantur Torres, & Daza, ex Sebastiano Micheli, & Francisco Dompeio Dominicanis. f.175.c.13

1591 Cuidam Fratri Dominicano, Demonem adiuranti, &: *An B.Virgo fuerit concepta in peccato originali*, querenti, Demon maximo clamore respondit: *Va illis qui festum Conceptionis non celebrant, sed potius malum de Virgine dixerunt*: Torres Vngarus, Cucarus, alijque. f.174.

1592 Similiter Dux Ferrarię quēdam idiotam energumenum de Virginis Conceptione interrogauit; qui eleganti, latinoque sermone, Scoti rationibus ad litteram adductis, preseruationem Virginis à peccato originali commonstrauit, prout asserit idem Busti. ser.7.

1593 Neque hic quis ceruicosus dicat, nullam esse dandam fidem mendaciorum parenti; nam quamuis Demon parens sit mendaciorum, attamen obiuratus sub Altissimi nomine, tunc, & si coactus, ingenuè tamen veritatem fatetur; vt communiter in scholis docetur.

Pœan Trigesimusquintus

Reuelationum.

1594 QVia Angelus Satanę non semel in Angelum lucis se transfert, & sub specie verę reuelationis vera propinat deliramenta, vt fideles animas deludat; hinc nullas huc afferam de Immaculata Deiparę Conceptione reuelationes, nisi quas à probatissimis Doctoribus in lucem, superiorū auctoritate editas, decerpsi, ex ferè infinitis, quę passim circumferuntur.

1595 Et quidem iurè primum locum hic sibi vendicat, quę ab ipsamet Deipara D. Iacobo Apostolo facta est, vix post quatuor annos à Christi D. in cęlū ascensionem; quando idem Apostolus, eiusdem Virginis iussu, celeberrimum illud Cesaraugustanum sacrauit templum, sub titulo Immaculatę Conceptionis, Num.551 prout supra satis dictum est.

1596 Secundum verò locum sibi vendicet reuelatio, de eodem mysterio celebrando, facta Diacono illi Fratri Regis Vngarię, Aquileiensi deinde Patriarchę, tempore Caroli Frācorum Regis; qua diuinitus instructus, initium huic festiuitati Marianę Conceptionis, in Italia dedit; de cuius reuelatione sic luculētissimè D. Anselmus in quadam sua Epistola ad Episcopos Anglię.

1597 *Tempore Caroli Regis Francorum Illustrissimi, Clericus quidam ordine diaconus, Vngariæ Regis germanus, Matrem Iesu toto corde diligens, eius horas solicitus decantabat, parētum autem suorum consilio, nubere volens cū quadam adolescentula valde pulcherrima, accepta à Presbytero nuptiali benedictione, quadā die, Missa etiam celebrata, recordatus quòd eiusdem B. Virginis horas illa die, iuxta morem solitum, non cantasset, sponsam domum mittens, omnes ab Ecclesia exire coëgit; & ipse iuxta altare Virginis solus remansit.*

1598 *Cumque horas Dominicæ Matris decantaret, & hanc antiphonam [Pulchra es, & decora Filia Ierusalem] diceret; subitò*

ap-

apparuit ei V. Maria cum duobus Angelis, dexteram eius manum, & læuam tenentibus, dicens ei: Si ego sum pulchra, & decora, quid est, quòd dimittis me, & sponsam aliã accipis? nunquid ego non sum optimè formosa? nũquid ego nõ sum pulchior illa? vbi vidisti tam pulchram? Cui ille stupefactus ait: Domina mea dulcissima, claritudo tua omnem mundi pulchritudinem excellit. Quid vis Domina, vt faciam? Ait illa: Si Sponsam carnalem cui adhærere vis, amore mei dimiseris, me Sponsam in cælesti regno habebis: & si Conceptionis meæ festum annuatim sexto Idus Decembris solemniter celebraueris, & celebrãdum prædicaueris, mecum in regno Filij mei laureatus eris.

1599 *His dictis B. Virgo disparuit; Clericus verò domum adire renuit, & absque parentum suorum consilio ad Abbatiam quandam extra patriam illam perrexit, & ibidem monachali habitu decoratus, & post tempus exiguũ meritis B. Mariæ Virginis Aquileiæ Episcopus Patriarcha factus, festum Conceptionis B. Virginis, die præfato, quandiu vixit, annuatim cum proprijs Octauis diligenter celebrauit, et vbique celebrandum prædicauit.* ita Anselmus.

1600 Aliam item idem S. Doctor ibidem reuelationem, de eodẽ mysterio celebrando, factam cuidam Canonico sic enarrat: *Aliud etiam miraculum huius festiuitatis alibi, Diuina inspirante gratia, à nobis declaratur. In pelago Gallico Canonicus quidam, Ordine Sacerdos, solitus B. Mariæ Virginis Horas canonicas decantare, à villa quadam, vbi cum vxore alterius fornicatus fuerat, rediens, ad oppidum, in quo morabatur, tendere curans, & pelagus Sequanæ transmeare cupiens, solus nauem ingressus Dominicæ Matris horas nauigando canere cœpit, cumque Inuitatorium Aue Maria gratia plena, Dominus tecum, diceret, et iam in medio fluminis esset; ecce turba magna Dæmonum in profundo pelagi, vnà cum eius nauicula eum præcipitauit, et eius animam rapuit ad tormenta. Die autem tertia ad locum quo dæmones cum tormentis afficiebant, venit Mater Iesu cum magna Angelorum societate, dicẽs eis: Vt quid animam famuli nostri ita iniustè affligitis? Nos eã debemus habere, & meritò, quoniam in nostris operibus capta est. Quibus Mater Iesu: Si illius debet esse, cuius opera faciebat, ergo nostra debet esse, quoniam Matutinas nostras Horas, dum eum peremistis, decantabat; vnde magis rei estis, qui iniquè contra me egistis.*

1601 *His dictis, Dæmones huc, illucque dispersi fugerunt, & B. Virgo Maria animam reduxit ad corpus, & hominem ab vtroque funere suscitatum, per brachium arripiens, aquam à dextris, & à sinistris quasi murum stare iubẽs, de profundo pelagi ad portum incolumem reduxit. At ille gaudens pedibus B. Virginis prostratus ait; Carissima Domina mea, & Virgo speciosa, Christo gratissima, quid tibi tribuam pro tantis beneficijs, quæ mihi fecisti? liberasti me de ore Leonis, & de tormentis inferni grauissimis animam meã. Cui Mater Iesu ait: Precor te, ne de cetero in adulterij peccatum cadas, ne fiat tibi nouissimus error peior priore. Precor te iterum, vt de cætero festum Conceptionis meæ deuotè celebres annuatim sexto Idus Decembris, & vbique celebrandum prædices.*

1602 *Mox vt dixit B. V. Maria,*

eo

eo cernente cælos ascendit, & ipse eremiticam vitam ducens, quod sibi acciderat cunctis, audire volentibus, narrauit; & postea quãdiu vixit, illud festum Conceptionis solemniter, & deuotè celebrauit, & celebrandum prædicauit. Nos igitur, Fratres carissimi (cõcludit S. Doctor) *meritis, & intercessionibus B. Virginis indigẽtes, cum tota mentis deuotione simus solliciti, vt nullus nostrum ita sit rebus temporalibus occupatus, aut proprijs delictis desperatus, quin B. M. Virginis Conceptionem; proposse suo celebret annuatim.*

1603 Celeberrima item est apud omnes DD. reuelatio, de eodem festo Conceptionis celebrando, facta Heluino, Abbati Cœnobij Beccensis, qua diuinitus instructus; dictum festum in præfato suo Cœnobio Beccensi solemniter, quandiu vixit, celebrari præcepit, prout supra, ex eiusdem D. Anselmi enarratione, fusè dictum est. *P.ea. 22. d num. 692.*

1604 Imò ipsummet D. Anselmum similiter habuisse eandem reuelationem de eodem Mysterio, apparente sibi D. Nicolao Episcopo, & de festo eiusdem Conceptionis instruente; ex eiusdem B. Virginis mandato; attestantur Petrus de Natalibus in legendis Sanctorum, Arnaldus Vbion in ligno vitę, alijq; non pauci, vt supra etiam dictum est. *..1 cap.42.*

1605 Bernardinus de Bustis in Officio eiusdem Immaculatæ Conceptionis, à Sixto Quarto, approbato, lectione 5. diei 2. & 6. sic inquit: *B. Bernardus post mortem suam apparens cuidam Monacho suo, dixit, quòd in cælo sit festum Conceptionis.*

1606 Similiter S. Gertruda Virgo, Ordinis S. Benedicti, inter alia Diuinæ voluntatis arcana accepit, gloriosissimam Dei Genitricem à prima protoparentis labe minimè infectam fuisse; prout supra etiam dictum est.

1607 B. Angela, filia Regis Bohemiæ, vitæ sanctitate celeberrima, Almi Ordinis Carmeli filia, de eodem Mysterio Immaculatę Conceptionis V. Marię, cęlestes accepisse reuelationes, referunt Gastillus in 3. Scoti, tom. 1. Disp. 11. de Preseruatione Virginis, Guerrerus, & alij plures. *concor. 15.*

1608 S. Mechthildes, quę effulsit eodem sęculo, vixitque in eodem Monasterio, quo S. Gertrude, quamplurimis reuelationibus cęlestibus fuit illustrata, inter quas pręsentem Immaculatę Conceptionis veritatem agnouit; vt attestatur Yepes in Chronica Benedictina.

1609 Idem Mysterium de Immaculata Deiparę Conceptione, Hildegardi sanctissimę fœminę, ac Diuinis loquutionibus assuetę, fuit demonstratum; vt testatur idem Yepes cit.

1610 Ipsamet Deipara, B. Petro Villariensi Ordinis Cisterciensis apparuit die octaua Decembris, ac de celebranda, ea ipsa die, sua Immaculata Conceptione plenissimè instruxit; vt testatur Seraphicum Regestum colum. 473. *Vide num. 732.*

1611 B. Iacobus Marchia, Ordinis Seraphici, reuelatione à Deo sibi facta, cognouit Virginem Deiparam primę originis labe nunquam fuisse infectam; prout testantur Binarius de Conceptione Episcopus Oximensis in approbatione libri Doctoris Lucerij ad Card. Toletum, & supra etiam dictum est. *1.p.*

1612 S. Elisabetha, Regis Vngarię filia, de eadem Immaculata

Deipa-

Deiparę Conceptione diuinitus
cap. 42. per reuelationem edocta est; vt
testantur Salazar de Conceptione, Castillus cit. alijque.

1613 Similiter S. Franciscę Romanæ ostensum fuit, eandem
cap. 28. Virginem Deiparam, absque originali labe fuisse conceptam. ita Marracius de fundatoribus Marianis.

1614 Episcopo Fantino de men-
vid. n. 919. te D. Thomæ Aquinatis, circa Immaculatam Virginis Conceptionem, dubitanti; ipsemet Doctor Angelicus apparuit, suamque mentem explicans, affirmauit B. Virginem à peccati originalis macula præseruatam fuisse. qua habita reuelatione, dictus Episcopus festum Conceptionis in suo Episcopatu celebrari præcepit; ita Bernardinus de Bustis sermone de Conceptione, qui refert Ioannem
p. 1. se. 7. Vitalem in tract. de eadem Cōceptione asserētem, se suis oculis vidisse librum huius reuelationis. Tena, Oieda, Aegidius, alijque passim.

1615 S. Norbertus, Ordinis Pręmonstratensis fundator, ac Magdeburgensium Archiepiscopus, totiusq; Germanię Primas, ab eadem B. Virgine candidissimam vestem accepit in testimonium suæ Immaculatæ Conceptionis; eaque instructus Ordini Candido Præmonstratensi initium dedit, cuius pro-
nu. 1551. prium est venerari, pijsque obsequijs celebrare pręsens Immaculatę Conceptionis Virginis Mysterium, prout supra fusissimè dictum est.

1616 B. Amadęus, quammaximis reuelationibus vir ex Seraphica religione clarissimus, ac Sixti IV. Pontif. Max. Confessarius, ab Archangelo Gabriele sibi apparente, pluries didicit (vt ipsemet in sua noua, & ad-
mirabili Apocalypsi apertissimè nu. 1085.
enarrat) Deum sua omnipotentia B. V. Matrem Mariam à peccati iugo exemisse; prout supra etiam dictum est.

1617 Dum quadam nocte, quędam Religiosa, Deo valde familiaris, admiraretur, quòd tunc Ecclesia Dei festum Conceptionis non celebraret, audiuit Christi vocem sibi dicentem: *Scias filia pro certo, quod die oc-*
taua Decembris festum Concep- l. 1. cap. 12.
tionis Matris meæ in curia cælesti solemniter celebratur. Ita Bernardinus de Bustis serm. 8. Torres, alijque.

1618 Venerabili Beatrici de Sylua, tum generis nobilitate, tum virtutis splendore celeberrimę ipsamet B. Virgo apparuit candido, & cęruleo ornatu circumamicta, & de instituenda Reli-
gione Monialium sub inuoca- nu. 1553.
tione Immaculatæ Conceptionis admonuit, cuius proprium esset eiusdem Mysterij sanctitatem colere, ac venerari; vt supra fusè dictum est.

1619 Similiter venerabilis Ioanna à Cruce, anno 1509. in ipso die Conceptionis, in laudem eiusdem Immaculatę Cōceptionis plura (in ecstasim rapta) pronunciauit, vt videre est in libro ipsius reuelationum, Hispanicè, *Conorte*, nuncupato. Ita Carrillus de Personis illustribus tertij Ordinis S. Francisci cap. 11. Daza cap. 16. Doctor Velluga de Deipara reuel. 7. alijque.

1620 P. Fr. Hyeronimus de Carmelo, Ordinis S. Marię de Mercede, cùm in Cantica Canticorū scriberet Commentarios, deueniens tandem ad ea decantata verba: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te,* hęrebat anxius, scire peroptans, quid

quid his verbis intenderit Spiritus Sanctus; cùm in ecstasim raptus B. Virginem Mariam cōspexit, & Angelos coram dulciter decantantes, pulchram in sua Conceptione, & sine macula extitisse vnde ipse deinde sic firmauit: *Tota pulchra es Maria, & macula originalis non est in te; ego vidi, id ipsum Spiritus Angelicos decantare.* Atque eadem maximo cum gaudio repetens, totusque in purissimę Conceptionis Mysterium absortus, neque vlterius scribere quid potuit, neque comentari. Ita Fr. Melchior Rodericus, lib. Agricultura animę.

1621 Venerabilis Franciscus de Salès, vir eximię sanctitatis, Episcopus, ac Princeps Gebenensis, sodalitatem Anicij erexit, quam nomine Immaculatę Conceptionis Virginis Marię insigniri voluit; eo ipso die, quo in Episcopum consecratus est, qui fuit octauus Decēbris, Imm. Conceptioni sacer, vidit ipsam B. Virginem sibi apparentem, & in suam singularem protectionē ipsum assumentem, eò quòd cultor suę Conceptionis extitisset. Ita Hippolytus Marracius in fūdatotibus Marianis, cap. 43.

1622 Mariana de Iesu Toletana, humilitate, ac vitę asperitate conspicua, ac celebris, inter alia sibi diuinitus reuelata, accepit, B. Virginem Mariam in sua Cōceptione, nulla peccati macula fędatam fuisse. Ita Doctor Velluga de Deipara, cit. reuel. 8.

1623 Venerabilis Hippolyta de Torrixos, Cęsaraugustanę ciuitatis decus immortale, vitę, morumque honestate satis celebris, die Immaculatę Conceptionis de veritate eiusdem Mysterij, multiformiter fuit à Deo instructa, cuius sanctissimam vitam scripsit Vincentius Blascus tom. 2. Annal. Aragon. lib. 3. cap. 58. Torres, alijque.

1624 Anna de Serna, deuotissima Virgo, Oppidi Orgaciensis decor, reuelationibus à Deo factis, accepit, sanctam, & Immaculatam Virginem Deiparam in sua Conceptione extitisse. Ita Doctor Velluga, eiusdem Confessarius, cit. reuelat. 8.

1625 Venerabilis Maria de la Antigua, vita, ac sāctā cōuersatione singularis virgo, erga Immaculatam Deiparę Conceptionem studio singulari ferebatur, meruitq; in oratione edoceri de eiusdem Mysterij veritate. Ita Daza, cap. 6. Similiter & Venerabilis Mater Vrsula Benincasa, vt ex infra dicendis satis patebit. Nu. 1746.

1626 Alphonso Rodriguez (de quo supra dictum est) ipsamet Deipara Maria reuelauit, Societatem Iesu ad defensionem Immacnlatę Conceptionis, inter alias caussas, institutam. Nu. 1141.

1627 Cùm Venerabis Alexander, Ecclesię S. Georgij Tarsacti in Dalmatia Gubernator, grauissima infirmitate corriperetur, apparuit ei V. Maria, cęlesti Curia comitata, eumque monuit, vt si salutem consequi vellet, domum, in qua ipsa fuit concepta, ac nata, ab Angelis ex Nazareth ibi deductam, deuotissimè coleret, & coli ab alijs omnibns prędicaret. Spondet ita facturum; disparuit visio, & ipse è lecto surrexit incolumis; rem omnem populo patefecit, & ad cultum illi ędiculę (in qua Virgo Maria fuit concepta) exhibendum, tam litteris, quàm sermonibus incitauit. Quę deinde sacra Aedes fuit Lauretum ab Angelis translata. Ita Horatius Tursellinus in Historia Lauretana lib. 1. cap. 3.

Pa-

Vid. Num. 1706. 1628 Parisijs, cuidam Magistro contra Immaculatam Virginis Conceptionem concionaturo, Virgo ipsa *Deipara* apparuit, agminibus stipata cælestibus, dicens: *O Magister, quid ego vnquam tibi feci, quod hoc mane vis contra meum honorem predicare?* Et iussit eū flagellari, vnde ipse genuflexus, veniam postulabat, tunc B. Virgo dixit Archāgelo Gabrieli adstanti: *Vade, et doce hunc sermonem, quem mane faciet Vniuersitati Parisiensi*, cui Gabriel ait: *Aperi os tuum, et implebo illud*. Statimque sensit Magister in corde suo sermonem pulcherrimum, in quo demonstrabatur, quòd Deipara concepta fuit absque originali peccato, illumque prædicauit populo Parisieñ. ita Bustius, ser. 6. alijque.

Vid. Num. 115. 1629 Vallisoleti in Hispania, anno 1618. Bartholomeus de Cardenas, Immaculatę Conceptionis valde incredulus, in grauem incidit morbum, adeò vt à medicis pro mortuo iudicaretur; cumque paululum obdormisset, sensit se totum vndequaque ardentissimo igne comburi, & simul summo frigore algere, vocemque audiuit dicentem: *Cruciate fortiùs hūc incredulum meæ purissimæ Conceptionis.* apertis tamen magna vi oculis, conspexit in medio cubili B. Virginem stantem, quę ad infirmum conuersa, interrogauit: *Credis Immaculatam meam Conceptionem?* Et respondente infirmo: *Credo Virgo Sanctissima, te absque originali peccato fuisse conceptam.* Subdidit B. Virgo: *Sic crede, sic dicito, sic omnibus prædica, ac manifesta.* Et replicante infirmo, *Obsecro Virgo purissima vt pristinæ me sanitati restituas.* Respondit Virgo: *Fiat tibi sicut petijsti.* His dictis, in cęlo remeauit. Exultans infirmus, ac sanus factus, cępit Immaculatā Virginis Conceptionem prędicare, & ad id credendum omnes adhortari. Ita Regestum ex authentica in archiuo Conuentus Minorū Matriti, colum. 595.

Carol. Latius de Immac. Concept.

1630 Tempore Bonifacij VIII. anno tertio quędam Monialis, virtutum splendore clarissima, vidit B. Virginem sic sibi dicentem: *Sciat filia, quòd meæ Immaculatæ conceptioni, et sanctificationi interfuerunt tria millia Cherubim canentium, et dicentium: Mater Domini est Maria, et tabernaculum Trinitatis.* Ita Bustius, cit. Ser. 8.

1631 In Opppido Alcaçar de Cōsuegra nuncupato, constructa est Ecclesia in honorem Immaculatę Conceptionis, in qua sępius cęlestes Angelorum cantus à multis exauditos esse, constat ex informationibus super hoc factis; prout refert Serranus, Episcopus Acerneñis, lib. 2. cap. 13. cum alijs.

1632 Plures aliæ huiusmodi reuelationes circumferuntur, & quidem singulis sæculis diuinitus habitæ, quas omnes missas faciens, his solis contentus, quę ab Auctoribus tā pietate, quàm doctrina insignibus, ex Superiorum licentia, in lucem editæ sunt (prout supra etiam adnotaui) ac præsertim à Bernardino de Bustis in officio eiusdem Immac. Conceptionis ab ipsomet ordinato, Sixto IV. non Nu. 1056. solùm Apostolica auctoritate approbante, verùm etiam nonnullas elargiente Indulgentias illud recitantibus; vt alibi dictum est.

1633 Deuenio tandem ad omnium toto Orbe celeberrimam de eodem Immaculatæ Conceptionis Mysterio reuela-

Tt tionem

tionem, factam S. Brigittę Sueuæ, Monialium, ac Monachorum Brigittensium Fundatrici, prout ipsamet enarrat luculentissimè in libris suarum reuelationum. Et quidem libro 3. cap. 49. eadem B. V. Deipara cum eadem Brigitta familiariter loquens ita ait: *Veritas est, quòd ego concepta fui sine originali peccato, & non in peccato.*

1634 Capite verò 55. eiusdem libri, eadem B. Virgo dicit, quòd bene potest vocari aurea hora illa, in qua, ipsa à parentibus cōcepta fuit, qui plùs hoc fecerunt ex obedientia Diuina, quam voluntate propria; & plùs ibi operata est Caritas Dei, quàm voluptas carnis; sed voluit Deus, quòd Conceptionis eius modus non statim omnibus notus esset donec veritas elucesceret tempore preordinato; & sicut ante legem scriptam precessit lex naturalis, & electio voluntaria boni, & mali, ac postea venit lex scripta, quę cohiberet omnes inordinatos motus, sic placuit Deo, quòd eius amici dubitarent de sua conceptione, & quilibet ostenderet zelum suum.

1635 Libro autem quinto, loquens Deus Pater cum eadem Brigitta, eamque informans de veritate illorum quinque locorum existentium in Hierusalem, & Bethlem, sic ait: *In primo loco fuit vas clausum, & nō clausum: vas paruum, & non paruum: vas luminosum, & non luminosum: vas vacuum, & nō vacuum.* Deinde idem Deus Pater hoc enigma dissoluens, ita sequitur: *Vas illud, de quo dixi tibi, Maria filia Ioachim, Mater humanitatis Christi fuit, ipsa enim fuit Vas clausum, & nō clausum; clausum Diabolo, & non Deo; quia sicut* Reuel. 13.

torrens cupiens ingredi vas oppositum sibi, & non valens, inquirit alios exitus, & ingressus; sic diabolus, quasi torrens vitiorum, cupiebat totis adinuentionibus suis appropinquare cordi Mariæ, sed nunquam ad aliquod quantumcumque minimum peccatum valuit inclinare animū eius, quia clausum erat contra tentationes, nam torrens spiritus mei influxerat cor eius, & spirituali gratia repleuit eam.

1636 Et post pauca: *Tertiò fuit Maria Vas vacuum, & non vacuum: vacuum ab omni voluptate, & peccato; non vacuum, sed plenum cælesti dulcedine, & omni bonitate. Fuit Maria Vas mundum, & non mundum; mundum verò fuit, quia tota pulchra, & tanta immunditia non inueniebatur in ea, vbi cuspis acus infigeretur; sed non mundum fuit, quia de radice Adæ processit, & de peccatoribus nata est, licèt sine peccato concepta, vt Filius meus de ea sine peccato nasceretur.* Quas propositiones tot Pōtifices Maximi, post diligentissimum examen, inter alias S. Brigittæ reuelationes, toties approbauere; vt infra fusiùs.

1637 His reuelationibus, ac precipuè Brigittensi, opponit Caietanus quādam aliam reuelationem oppositam, factam (vt ipse ait) S. Catharinæ Senensi; subditque Caietanus, huius Sanctæ testimonium præstare testimonio S. Brigittæ. *Illa enim (ait) legitimè in Sanctorum album adscripta fuit, quod de S. Brigitta dici nequit; cùm à Bonifacio IX. tempore schismatis, quo nullus certus Papa extabat, inter Sanctos adnumerata sit.* to. 1. Opusc.

1738 Verùm hoc Caietani effugium, iurè temeritatis, ac impietatis damnatur à Corduba, lib. I.

lib. 1. q. 44. Eò quia S. Brigittę reuelationes iam erant maturo consilio, ac longa deliberatione discussæ, & approbatæ per Gregorium XI. Vrbanum VI. & Bonifacium IX. ac deinde iterum confirmatæ in Bulla Canonizationis eiusdẽ S. Brigittę à Martino V. absque dubio, legitimo Pontifice edita; à quo ad tollendum omne dubium, iterum fuerat canonizata, omni iam sublato schismate, prout rectè adnotauit Illustrissimus Iustinianus item Dominicanus.

1639 Verùm tamen est, quòd ab Ecclesia dictæ reuelationes non approbãtur sicuti Prophętarum reuelationes in Sacra Scriptura contentæ; alioqui tanquam de fide inuiolabiliter credendæ essent, solùm ergo vt fidelium pietati conformes approbantur; adeò vt absque vlla superstitione, ac mali, aut falsi suspicione à fidelibus recipi possint. Hinc eas, *Figmenta, ac mulierculrum somnia*, appellans Caietanus, pias fidelium aures mirùm offendit; eadem enim ratione cuilibet itẽ liceret multa Sanctorum miracula denegare, eorumdem etiam reuelationes, quę ab Ecclesia nondum tanquam fidei dogmata recipiuntur; quęd impietatis speciem pręsefert, maximaque scãdala generaret,

1640 Audi quomodo sic inuehantur DD. Parisienses in Erasmum dicentem: *Quòd Sanctorũ Historiæ, & similes narrationes non sunt magnificandæ, neque ea quæ de eorum miraculis scripta sunt.* quam propositionem sic notat, ac perstringit Doctorum Parisiensium censura, apud Vasquez: *Quod licèt non omnia, quæ in Sanctorum vitis leguntur, pari gradu certitudinis amplectenda* (in 3. p. t. 3. d. 117.) *sint; ipsa tamen propositio, quoad eius primam partem, pias aures offendit, & ad irreuerentiam in Sanctos, & contemptum Ecclesiastici Officij prouocat, Vuicleffi insaniæ, conformis; & siquid in Diuinis Officijs minus dignum Christiana pietate compertũ fuerit, non quorumuis, sed illorũ tantùm auctoritate id corrigẽdum est, ad quos potissimũ spectat; secũda verò pars ex Porphyriano trahitur errore.* Carol. Latius de Immac. Concept.

1641 Reuelationem autem, quam AA. autumant factam S. Catharinæ Senensi, oppositam supradictæ reuelationi S. Brigittę, sic refert D. Antoninus in quadam oratione incipiente, *Deitas æterna*, his verbis: *Datum est nobis Verbum Aeternnm per manus Mariæ, & de substantia Mariæ induit naturam, absque originalis peccati macula, & hoc quia non hominis, sed Spiritus Sãcti inspirante facta est illa Conceptio. quod quidem non fuit sic in Maria, quia non processit ex massa Adæ operatione Spiritus Sancti, sed hominis; & quia tota illa massa erat putrida, non poterat nisi in putridam naturam anima illa infundi, nec poterat purgari nisi per gratiam Spiritus Sancti, cuius quidem gratia non est subiectum susceptibile corpus, sed spiritus rationalis, aut intellectualis; & ideo non poterat Maria à macula ista purgari, nisi postquam anima infusa est corpori; quod quidem sic factum est propter reuerentiam thesauri Diuini, qui in illo vase debebat reponi; nã sicut fornax consumit guttam aquæ in modico tempore, sic fecit Spiritus Sanctus de macula peccati originalis; nam post Conceptionem eius statim fuit ab illo peccato purgata, et gratia magna data. Tu scis Domine quia ista est veritas.* (Num. 16.)

1642 En quid ex S. Catharina Senensi nobis obijciunt Aduersarij; verùm, quia omnino nequeunt ambæ istę reuelationes esse verę, vtiquè necesse est, vt ex duabus altera sit purum figmentum, à spiritu nequam adinuenta, vel suppositia. proinde omnino hic discutiendum nobis est, quęnam ex duabus à fidelibus tenquam vera, ac pietati conformior suscipienda sit, quænam procul eliminanda, iuxta quatuor pręcipuas regulas, pro dignoscendis veris reuelationibus, tam à Patribus, quàm Theologis, & Asceticis communiter pręfixas, ac receptas.

1643 Et quidem prima est, vt maturè discutiatur qualitas personę, cui reuelatio facta fuit; & quoad hoc satis constat, S. Brigittam eo sanctitatis splendore pręfulsisse, vt Ecclesia eam in Sanctorum album retulerit, & falsitatis conuincatur Caietanus oppositum asserens, prout supra dictum est. Et quoad hāc primam regulam, fateor pro neutra stare victoriam, cùm etiā Virgo S. Senensis eodem festiuo cultu à tota Ecclesia colatur.

1644 Secunda regula est, vt facta reuelatio vera sit, omnino opus est, vt cohęreat cum his, quę in sacris litteris edocētur, & Ecclesiasticis traditionibus communiter ab Ecclesia receptis. Et quidem, quod Reuelatio pro Immaculata Virginis Conceptione, S. Brigittę facta, non repugnet neque sacris Scripturis, neque Ecclesiasticis traditionibus, & consuetudinibus, satis patet ex hactenus dictis, & infra etiam dicendis, alijsque integris voluminibus prope infinitorum Doctorum, & precipuè ex Concilij Tridentini celeberrimo Decreto, pro eadem Immaculata Deiparę Conceptione, supra allato.

1645 Audi, quęso, vnum de hac re Eminentissimum Turrecrematam, cui examen reuelationum S. Brigittę, demandatum fuit, sic de eisdem sentientem: *Planè omnes* (ait) *et singulos articulos, accurato satis studio iuxta vires meas examinaui, et nullum eorum piè, ac modestè intellectum reperi sacræ scripturæ, aut Sanctorum Patrum sententijs aduersum, sed consonum, ac conformem; satis reputo vnumquemque, et omnes eos, iuxta eorum modestiam, ac piam intelligentiam esse admittendos, et posse legi in Ecclesia Sancta Dei.* Subditque. *Ex isto signo videtur capi efficax argumentum ad ostendendum, reuelationes B. Brigittæ factas, in his libris contentas à Spiritu Dei processisse, quoniam ipsa conformes esse videntur sacræ Scripturæ, et reuelationibus Diuinis.* Sic Pręfatus Auctor, tunc Sacri Palatij Magister meritissimus. c. 6. prol. Cap. 4.

1646 Tertia regula est, vt facta reuelatio aliquid emolumenti afferat Ecclesię, fidelium profectui, animarumque saluti subseruiat. Et sanè nemo neget, reuelationem istam S. Brigittę factam pro Immaculata Deiparæ Conceptione, quàm maximè ad Diuinum cultum augendum conducere, animarumque profectum adaugere; per huiusmodi enim reuelationes magis, magisque in dies Ecclesia *Dei* confirmatur in veritate Pręsentis Mysterij, fideliumque deuotio idem Mysterium festiuiùs celebrandi quàm maximè augetur, non minori animarum profectu, vt satis supra visum est, aperteque Vrbano VI. attestatur

tur idē Turrecremata his verbis: *Comperi (ait) reuelationes omnes S. Brigittæ ad vtilitatem legentiū, seu audientium, pro saluberrimo fidelium dogmate, in S. Ecclesia Dei in perpetuum cum deuotione, et reuerentia esse obseruandas.*

1647 Quarta demum regula in hoc est, vt post longum examen, & approbationem à viris tum virtute, tum sanctitate cōspicuis, ab Ecclesia *Dei* recipiātur, approbentur, ac fidelibus proponantur, tanquam veritati, ac pietati conformes. Iam verò, Reuelationes S. Brigittę, inter quas prędicta de Immaculata Virginis Conceptione continetur, post longum examen, maturamque discussionē, quamplurimi *DD.* tum sanctitate, tum sapientia clarissimi vnanimi sensu cōtestantur, Spiritus Sancti afflatu fuisse immissas, quorum meminit idem Turcremata suo speciali libro, pro contestanda veritate earundem reuelationum S. *Brigittę*.

1648 Et quidem primò, ipsius S. Brigittę adhuc superstitis rogatu, ac precibus ab Archiepiscopo Vspalensi, & tribus alijs Episcopis, Abbate, & altero Episcopo Giennensi, eius reuelationes examinatę fuere (vt idē Turrecremata ibidem testatur) acpost maturum consilium, cōcordi iudicio censuerunt, eas non à spiritu deceptore, sed à Spiritu Sancto promanasse.

1649 Anno verò *1377.* ac post obitum ipsius Sanctę *Brigittę*, Gregorius XI. iterum easdem reuelationes ad examen vocauit, & discutiendas tradidit doctissimis viris nempe quatuor Cardinalibus, duobus Episcopis, & *Magistro* Sacri Palatij, alijsque *Quibus inspectis* (ait idē Turrecremata) *et cum omni diligentia sæpius transcursis, attenteque intellectis, nihil in eis reperiri potuit reprobum, aut suspectum, aut orthodoxæ nostræ fidei dissonum, vel aduersum, sed totum, quidquid in eis cōtinebatur, extitit veritate conspicuum, et sanctitate præclarum, plenum perlucidum, atque perfectum.*

1650 Iterum anno *D* 1379. ab Vrbano VI. nouo examini traditę sunt magnorū mundi tunc luminarium in Theologia Magistrorum, nempe Cardinalis Corsiensis, Cardinalis de Anglia Cardinalis de Vrsinis, Cardinalis Ianuensis, Cardinalis de Manupelle, Episcopi Vibenetani, aliorumque plurium Theologorum, quos recēset idem Turrecremata; à quibus omnibus iterum eędem reuelationes, Dei spiritu plenæ habitę sunt.

1651 Fuerunt iterum examinatę, discussæ, & approbatę à Cōcilio Constantiensi, vt testantur Antonius Corduba lib. 1. q. *44* & Alphonsus Mendoza, .q. quodl. quare temeritatis nota iurè notādus Caietanus, vocans dictas reuelationes S. Brigittę, *Figmenta, ac muliercularum deliria*; quę verba tāquam piarum aurium valde offensiua, penitus explodēda sunt, ac ab eius scriptis obliteranda. c. 5. de con.

1652 Validum etiam argumentum est veritatis earumdem reuelationum, quod asserit Martinus V. in Bulla Canonizationis eiusdem S. Brigittę; nempe aliquas ex illis reuelationibus ipso euentu confirmatas, neque tantillum à veritate aberrasse. *Bene* Tertullianus probat contra Gentes quarumdam reuelationum veritatem ex adimpletione aliarum similium eidem personę factarum: *Idoneum opinor* (inquit) *testimonium Diuinitatis,* in Apologe.

tatis, veritas diuinationis. Hinc igitur apud nos futurorum quoque fides tuta est, tam scilicet probatorum, quia cum illis quæ quotidie probantur, prædicebantur; eadem voces sonant; eadem litteræ notant, idem Spiritus pulsat; Ergo si reliquę Brigittę reuelationes omninò veræ existimandę sunt; cur hęc sola pro Immaculata Virginis Conceptione in dubium reuocabitur?

1653 Addit idem Turrecremata, Bonifacium IX. valde laudasse easdem S. Brigittę reuelationes. Insuper testatur idem Turrecremata, iterũ anno D. 1435. easdem S. Brigittę reuelationes fuisse examinatas, & communi consensu approbatas tam à se, tunc Sacri Palatij Magistro (vt dictum est) quàm à Patribus Concilij Basiliensis, tempore quo dictum Cōcilium obedientiam Eugenio IV præstabat.

1654 Demum S. Brigittę reuelationes, post tot approbationes tot Illustrissimorum Doctorũ, tunc temporum, facilè principum, omnique doctrina, ac virtute luminum, (vt dictum est) approbatę item fuere à quatuor Summis Pontificibus, nempe à Gregorio XI. Vrbano VI. Bonifacio IX. & Martino V. prout supra etiam dictum est. Hinc satis meritò dixit illustrissimus Ioannes de Palafox, Episcopus Oxomensis, quòd post Sacram Scripturam, & Concilia, ac quidquid ad res fidei spectat, nihil inueniri in Ecclesia Dei dignius, nihil pręstabilius, omnique veneratione dignius his S. Brigittę Reuelationibus. *in ep. disc. fol. 63.*

1655 Quapropter idem Turrecremata, postquam asseruisset, *se comperisse reuelationes omnes S. Brigittæ ad vtilitatem legentiũ, seu audientium pro saluberrimo fidelium dogmate, in S. Ecclesia Dei in perpetuum cum deuotione, & reuerentia studiosius esse obseruandas*; subdit: *quamobrem plures Principes Romam venientes, & alij suos nuncios mittentes pro libris reuelationum habẽdis, instanter petiuerant.* Ex quo quidem, vt luculenter ostendit Solitarius, non inferioris notæ Auctor, dictas S. Brigittæ reuelationes, non solùm vt sic à Deo ei inditas, verùm etiam factas fuisse, vt erudirentur, & informarentur Christi fideles, ac in virtutis viam dirigerentur, atque totius Ecclesiæ commodũ, profectumque afferendum est. *ante l. 8. reuelat.*

1656 His præhabitis, facile erit ostendere, reuelationem supradictam, quam Aduersarij autumant factam S. Catharinæ Senensi, contra Immaculatam V. Marię Conceptionem, esse omninò fictam, ac suppositițiam; & quidem primò, quia Raymundus Capuanus Magister eiusdẽ Ordinis Dominicani, dictæ S. Catharinæ Senensis Confessarius, & comes assiduus, cùm eiusdem Virginis vitam diffusissimè scripsisset, & eius reuelationes diligentissimè vndique collegisset, de hac tamen reuelatione ne verbum quidem. Similiter Stephanus Carthusiensis eiusdem Virginis amanuensis, ac perpetuus comes, omnes itẽ eius reuelationes conscripsit; & tamen de hac reuelatione verbum nullum. Thomas item Senensis, alter eiusdem S. Catharinæ Confessarius, Surius, alijq; innumeri, eiusdem Virginis vitam, gestaque scripserunt, & tamen de ista reuelatione nihil minùs; certè quis credat, hanc vnam vel neglectam, vel è memoria delapsam? sanè cubitalibus litteris eam AA. in viuo marmore

more incidissent, nedum scripsissent, si adhuc semel ex S. Senensis ore decidisset; vt qui, *Et quæ sunt, & quæ non sunt vndique excauarunt, & collegerunt,* vt bene ait Catharinus, pro sustinenda opinione minùs pia, penè emortua.

1657 Deinde, cur adhuc superstite D. Senensi, lucem nunquã vidit eius asserta reuelatio? merito igitur vt supposititia, ac omnino ficta procul amandatur ab Aegidio de Præsentatione, Martino del Rio, Petro Possino, Lezana, Corduba, Suarez, Vasquez, Granado, Vega, Ramarcinecto, alijsque communiter, ac præsertim ab Illustrissimo Catharino; sic Aduersarios perstringente: *Sed hic instant* (ait) *quòd B. Catharina ex reuelatione habuit oppositum, quod tamen nullibi inuenitur; nam Raymundus Magister Ordinis, eius Cõfessarius, & comes assiduus, qui vitam illius Virginis diffusissimè scripsit, & eius reuelationes diligentissimè collegit, de hac re penitus nullum verbum. Similiter, & alij plures, qui illius S. mulieris gesta conscripsere, vt B. Stephanus Canthusiensis eius perpetuus comes, & Fr. Thomas Senensis alter eius Confessarius, nihil huiusmodi penitus memorat.*

1658 At quid dicendum de D. Antonino, cuius sola auctoritas ab Aduersarijs hic protenditur? Audi eundem Catharinum: *B. etiam Antoninus in chronicis suis, dum vitam eius perstringeret, nihil eius rei meminit, nisi quod in vita S. Brigittæ id, quod ferebatur à nostris de B. Catharina, opposuit contra Brigittæ illas assertas reuelationes de Immaculata Conceptione, nihil tale producens præter rumorẽ. Credo enim relatores quosdam, vt haberent, quod B. Brigittæ testimonio opponerent, de B. Catharina id confinxisse.* Concluditque *Hoc satis nunc nobis, quòd id, quod asserunt, nullibi legitur; sed fama malum, quo non aliud velocius ullum, mobilitate viget, viresque acquirit eundo, id mendacij nobis attulit.*

1659 Id ipsum etiam adnotauit Corduba ijsdem fere verbis: *Dominus Florentinus* (ait ipse) *in suo historiali, dum D. Catharinæ vitam perstringit, nihil eius rei meminit, nisi quod in vita B. Brigittæ id, quod ferabatur à Fratribus suis Dominicanis de B. Catharina opposuit contra illam reuelationem S. Brigittæ, nihil tamen producens certum, nisi rumorem quorundam, qui id confixerunt.*

1660 *Quorundam*, dixit iste? nequaquam; sed ex vnius Ioannis de Neapoli dicto, id tantùm dixisse D. Antoninum, ipsemet apertè testatur, his verbis: *Ad illud de reuelatione, & visione Bern. &c. Dicit IOANNES DE NEAPOLI,* (attendant AA. dicit, non quidem Antoninus ex se, & ex certa sua scientia, sed Ioannes de Neapoli) *quòd sunt visiones phantasticæ, quibus non est credendum; & si dicitur aliquas Sanctas habuisse reuelationem de huiusmodi, vt S. Brigitta; sciendum, quòd aliæ Sanctæ, quæ claruerunt miraculis, vt B. Catharina de Senis, habuerunt reuelationem de contrario.* Hæc autem omnia apud D. Antoninum afferuntur vt dicta à Ioanne de Neapoli. Quare cùm Antoninus id ex se apertè non dicat, neque aliud scriptum ad hoc proferat, consequenter huius fabellæ fides, tota quanta est, erit penes vnum Ioannem de Neapoli; qui cùm habeat contra se tot dignissimos, diligentissimosque

tissimosque ex eadem sacra Dominicana religione, Scriptores omnium illustrium gestorum, dictorumque eiusdem gloriosissimæ Virginis Senensis, nullum tamen prorsus de hac reuelatione verbum facientes, præsertim cum ageretur de reualde ipsismet fauente; sanè quid in hoc mereatur pro responsione Caietanus, ipsimet AA. videant.

1661 Quod siquis adhuc contendat, aliquam saltem fidem huic reuelationi præstandam, eò quia quomodocunque inter D. Antonini Opera legatur; audiat is, quæso, quid de bono eius genio sentiat Canus, qui ait: *S. Antoninum ex leuiusculis fundamentis, ac coniecturis suam Historiam contexuisse.* Idemque subdit: *D. Vincentio Belloua cense, & D. Antonino liberiùs iudico, quorum vterque non tam dedit operam, vt res veras, certasque describeret, quàm ne nihil omnino præteriret, quod scriptum in schedulis quibuslibet reperiretur; ita ad historiam vnamquamque existimandam, momentoque vno ponderandam, non artificum statera, sed populari trutina vsi sũt. Quamobrem boni licèt, ac minimè fallaces viri, quia tamen neque auctores eos, à quibus suos scripsere libros, diligenter examinarunt, nec res iustis libratas ponderibus, memoriæ prodiderunt apud criticos graues, atque seueros, auctoritate carent.*

l. 11. de loc. cap. 6.

1662 Similiter contestatur Cano Posseuinus in suo apparatu, sic: *Antoninus non pauca corriuauerat in suos libros, quæ sine dubio, si viueret modò eliminaret, & cùm in cælis beatissima luce fruatur, haud dubium quin percupiat sua recognosci, & puriora quàm olim erant tractari*; vbi pluraexcidisse ex incuria in examinandis, ac seligendis, Auctoribus, minùs veritati consona adnotat. Idemque sensit Corduba, vt supra dictum est. Demũ qui velit alios istius, alioqui Sanctissimi viri, in Historia errores, leuiusque, quàm deceret examen plurimarũ rerum, Mauri Galli legat Epistolam Dedicatoriam ad Magistrum Generalem PP. Prædicatorum, ac notas ad Opus eiusdem D. Antonini. Nihil ergo mirum, si affirmauerimus, reuelationem S. Senensis ab Aduersarijs prætensam, nullo graui Auctore inniti, neque aliquo solido fundamento stabiliri, falsoque ab aliquo ex ipsismet Aduersarijs fuisse confictam, vt S. Brigittæ reuelationis fidem quoquo modo debilitaret, vt satis communis fert Doctorum opinio, & satis ex hactenus dictis apparet, ac etiam ex dicendis apparebit, si talem reuelationem petrã lydia supradictarum regularum tangamus.

1663 Perstringendo tandem supradictas regulas reuelationum admittendarum, magis magisque elucescet, reuelationem illam S. Catharinę Senensis suppositiam esse, falsam, & à verę reuelationis tramite procul deuiare. Et quidem, licèt quoad primam regulam nihil nobis sit dicendum, nisi maximam D. Catharinę acclamare sanctitatem; attamen quoad reliquas multùm deficere eius prætensam ab Aduersarijs reuelationem, cõfidenter asserimus; eam enim cum Sacra Scriptura nullo modo cohærere, satis superque supra ostẽsum est, siquidem generales Sacrę Scripturę locutiones, quibus videbatur comprehendi Deipara; iam per sacrosanctum Conc. Tridentinum

Spi-

Spiritus Sanctus luculenter ostendit, non intelligi de Maria.

1664 Similiter nemo non videt eam reuelationem multum aberrare à tertia regula; nam cùm Aduersariorum opinio tot seditiones, tot tumultus, tot scandala toto terrarum Orbe excitauerit (vt satis suo loco dictum est) consequenter reuelatio tali sententię patrocinans, nihil vtilitatis, imò maximum nocumēti importare poterit Ecclesiæ Dei, ac spirituali animarum profectui. Demum quoad quartam regulam, nonnulli ex eisdem Aduersarijs simpliciter eam reuelationem referunt, nullo examine præmisso, nullaque præuia discussione; quisnam Pontifex eam vnquam vel commēdauit, vel approbauit, vel saltem viris doctis examinādam proposuit? proinde nulla fides ei habenda est.

Pun.33.

1665 Quod si AA. adhuc contendant, eam reuelationem esse, tunc cum Celoghterio, alijsque dicendum, Sanctam in ea fuisse delusam, cùm oppositam pro Immac. Conceptione, iam Ecclesia Dei post longum examen toties approbauerit, alijsq; cōsimilibus reuelationibus, tam viris, quàm mulieribus sanctitate præstantibus, similiter factis (vt supra dictum est) eadem roboretur. Neque ex hoc, quid de eius sanctitate detrahitur; cùm, vt in simili rectè docuit idem D. Antoninus: *Non semper quæ Sancti videtur inspiratius eadem vt Prophetæ viderunt, sed iuxta suæ mentis conceptas imaginationes.*

l.4. de spec.

3.p. tit.29.

1666 Demum ex hactenus dictis infero, cum doctissimo Vega, posse Sum. Pontificem etiam hac vna reuelatione S. Brigittæ innixum, litem dirimere pro *Catol. Latius de Immac. Concept.*

Num.391.

Imm. Conceptione, eamque tanquam dogma fidei fidelibus proponere; siquidem Pius I. motus reuelatione facta Hermeti fratri suo (vt ipsemet Pius testatur, epist. 1. Decretali, & refertur c. de consecr. D. 3. c. *Nosse*) statuit diem, quo Pascha coleretur, deciditque quęstionem circa hoc adeò controuersam. Similiter Vrbanus IV. reuelatione cuiusdam religiosæ fœminę ductus, SS. Corporis Christi festum instituit, vt dictis, & factis hæresim contrariam ab Ecclesia eliminaret; vt ipsemet Pontifex asserit in Bulla *Transiturus*, de eiusdem festi institutione.

1667 Insuper Ecclesia in Sanctorum album retulit Paulum, primum eremitam, ex eo præcisè quòd S. Antonius Abbas testatus sit, se illius animam in cælum ascendentem suspexisse, quod Ecclesia à D. Hieronymo accepit, qui à quodam eiusdem D. Antonij discipulo id hausisse testatus est; ergo multò magis poterit nunc Alexander VII. innixus huic S. Brigittę reuelationi (etiamsi nulla alia subesset ratio) veritatem Immac. Conceptionis vltimò definire.

1668 Verùm, quia Caietanus contendit, neque Sum. Pontificem, neque Synodum vniuersalem posse iurè pro hac sententia determinare, nisi euidentissimè fieret verum, & indubitatum miraculum, expresè ad testificandum hoc esse verum (quamuis dictum hoc falsum sit, ac derogatorium Apostolicæ Sedis, & consequenter Spiritus Sancti, qui eam Sedem semper vario modo direxit, vt non fuerit necesse tentare Deum) iuuat nihilominùs huiusmodi eius desiderio in sequentibus satisface-

re; præsertim quia, vt rectè scripsit Raphael de Torres Dominicanus: *Reuelationes veris miraculis confirmatas euidenter generare credibilitatem doctrinæ, ad quam persuadendam efficiuntur.*

Pœan Trigesimussextus

Miraculorum.

1669 INterrogemus ipsa *Miracula* (dicebat Magnus Augustinus) *quid nobis loquantur de Christo; habent enim miracula, si intelligantur linguam suam.* Dicamus & nos, quid nobis in præsenti loquantur, imò suum miracula canant pæana gloriosissimæ Deiparæ de Monstro originalis peccati triumphanti. Ita quidem olim canebatur in Officio Monialium Ordinis Immaculatæ Conceptionis, à quatuor Sum. Pontificibus approbato, nempe à Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. & Iulio II. (vt supra dictum est) in tertio Responsorio, *Cuius Immaculata Conceptio miraculis coruscat.* Quæ si vellem singillatim omnia in medium afferre, vtique magno opus esset volumine; aliqua igitur solùm hic in summam redigam, quæ ex Superiorum auctoritate, in lucem edita hactenus inueni, vel vnum, aut alterum, quod à viris fide dignis accepi.

Tract. 22. in Ioan.

Nu. 1572.

1670 Primum ergo locū occupet Doctor Subtilissimus Scotus, vt qui primas tulit in propugnando hoc Immaculatæ Cōceptionis Mysterio. Hic enim Parisiensem Academiam ingressus, eandem Immaculatam Deiparæ Conceptionem propugnaturus, cum in ipso ingressu imaginem eiusdem Virginis supra scholarum fores collocatā reuerenti cultu suspiceret, ac salutaret illis verbis: *Dignare me laudare te Virgo sacrata, da mihi virtutem contra hostes tuos,* Ipsa tunc Deipara, veluti resalutans, caput inclinauit (vt supra etiam dictum est) quasi gratulabunda, quod Scotus pro ipsius Immac. Conceptione decertaret. Quæ quidem B. Virginis imago, vsque ad hæc tempora Parisijs conspicitur eodem situ, quo olim sui honoris propugnatorem ipsa resalutauit. Nu. 1065.

Veg. n. 392

Lez. ca. 15

1671 S. Ildephonsus sacra Veste ab ipsamet Virgine Deipara donatur; de qua celeberrima apparitione Ioannes Alanus, Doctor Parisiensis in Prologo Defensorij de Conceptione, inducens eandem Virginem loquentem, sic ait: *Occidentalem olim Hesperiam amore prospiciēs, Præsulis Toletano amico meo carissimo Alphonso, me sordes primi originis, mortisque veteris minimè contraxisse, reseraui fideliter; castulam mea gloria pignus donans in testimonium veritatis.* Idem refertur de B. Guidisaluo Archiepiscopo Tholosano, qui similiter per totam Hispaniam Conceptionis festum quammaximè auxit; vt supra etiam dictum est.

1672 Puer Astigitanus Diœcesis Hispalensis, menses quatuordecim natus, & adhuc lactans, clarè ac distinctè cecinit carmen Hispanum de Immaculata Virginis Conceptione: *Todo el mūdo en general à vozes, Reyna escogida, diga, que sois concebida sin peccado original.* Torr. lib. 3.

Bust. ser. 8.

1673 In Gallia, quidam Laicus Ordinis Seraphici (prout supra etiam dixi) quendam Prædicatorem alterius Religionis, contra

tra Immaculatam Virginis Cõceptionem disputantem, pugno percussit, & aliquandiu metu nobilium eius cõsanguineorum latitans, mox se vltro illorum conspectui obtulit; obtestatus, nemini iniuriam se inferre intẽdisse, sed B. Virginis solùm zelasse honorem; paratumque se dixit ob Immaculatam Conceptionis defensionem medium ignem intrare, si Prædicator ille vellet idem periculum pro sua opinione subire; conditione ab omnibus approbata, ingenti rogo accenso, Laicus Prædicatorem manu apprehendens, in ignem pertrahebat; reluctãtem tandem dimittens, solus ipse intrauit in nomine Immaculatę Conceptionis, ibique diu illæsus alacrique voce Prædicatorem vocitans permansit: *Veni* (inquiens) *& vide hic, si B. Virgo fuit concepta in originali peccato.*

Bust. ser. 7. 1674 Quędam Tertiaria eiusdem Seraphici Ordinis, Immaculatam Virginis Conceptionem asserebat, pernegante alia alterius Ordinis Tertiaria; in suarum igitur opinionum defensionem, ignem, conuentione facta, ingressæ sunt; dispari tamen euentu; nam prima omninò illæsa permanente, altera statim concremata est.

1675 Gloriosus Patriarcha D. Dominicus, defendens contra Hæreticos Albigenses Immaculatam Deiparæ Conceptionem (vt suprà dictum est, & fusiùs etiam infra dicetur) confirmauit libello, quo talis veritas continebatur, in ignem ter proiecto, terque illæso seruato; prout testantur Bernardinus de Bustis, Ferdinandus de Castillo, Alanus, Torres, D. Antoninus, Theodoricus Apoldia, Perbaltus, Coccius, Canisius, Salme- Poea. 11.
Carol. Latius de Immac. Concept.
ronius, Vasquez, Suarez, Vega, alijque passim, præsertim ex eadem Alma Dominicana familia.

1676 Iacobus Laynius Præpositus Generalis Soc. Iesu, habituatus concionem ad Patres Concilij Tridentini de Immaculata Virginis Conceptione, ipsomet die, quo febris quartana immi- Sup. num. 1144.
nebat, renuit dilationem obtinere, eiusdem B. Virginis fauore fretus; ac febris eum deseruit in ipsamet concione, quam ad tres vsque horas protraxit, magnis totius Concilij acclamationibus.

1677 Ferdinandus, & Elisabetha Catholici Reges, post longam, Bust. ser. 9.
& euentu irritam Granatæ obsidionem, votum emiserunt dedicãdi in ea primum templum in honorem Immaculatæ Conceptionis V. Mariæ; qua auxiliante, statim victores Vrbem ingressi, Maurico ex Hispania tandem aliquando eradicato imperio, quod Deiparę promiserant, fideliter prę̃stitere; prout supra etiam dictum est.

1678 Anno 1623. triremes Me- Nu. 1412.
litenses, cùm ex Hispania Romam traijcerent, quãdam Turcarum nauim subiecerunt, iam- Serra. li. 2.
que eam deuictam Christianis ascendere incipientibus, igne tormentario à Turcis admoto, omnes in àëra statim primò leuati, in mari submersi sunt, hos inter Hyacintus de Roca Immaculatam Deiparę Cõceptionem deuotè inuocauit, nec fuit desiderio fraudatus, nam & si in àëra vnà cum ceteris fuerit eleuatus, ad vnam tamen triremiũ asportatus, incolumis inuentus est.

1679 Quędam mulier Anglicana, cũ partui proxima nauigaret, & seuiente tempestate, partuque imminente, in tabula extra na- Bust. ser. 9.

 uim,

uim, ne omnes submergerentur deposita esset, B. Virgini promisit, si illud periculum euaderet, se eius Conceptionis festum deuotiùs celebraturam; statim ergo adfuit B. Virgo; quę eam ad littus perduxit, atque a periculo abortus liberauit; natoque puero, officiũ obstetricis adimpleuit.

1680 Oscę in Aragonia desęuiens pestilentia cessauit, emisso voto de celebranda festiuitate Conceptionis Virginis, & non edendis carnibus in eius Vigilia; vt patet ex authentico in Archiuio Cœnobij S. Francisci Matritensis. Pestis item grauissima, quę ciuitatem Basileensem vexauerat, cessauit eo ipso die, quo Decretum de Immaculata Virginis Conceptione confectum est, nempe die 17. Septembris, anno 1439. vt asserunt Iacobus de Voragine, & Claudius de Rota Dominicani. Similem Virginis opem sensisse Mediolanam ciuitatem Blancorum tempore, aliasque ciuitates, ac regna, satis supra dictum est. *reg. col. 578.*

1681 Adolescens graui morbo afflictus, voto emisso à parentibus in honorem Immaculatę Conceptionis, statim sanatur. Similiter Mulier quędam Turiasonensis grauiter ęgrotans, ob deuotionem ad Immaculatã Virginis Conceptionem, statim sanitatem recuperat. *Torr. fol. 101.*

1682 Fr. Thomas de Boëmia, tibiam adeò aridam habebat, vt de abscissione inter Medicos iam ageretur; anxius tunc ille in honorem Immaculatę Conceptionis efflagitans, missam de ea, alteri tantùm pedi insistens, altarique innixus, maximò cum cruciatu celebrauit; qua expleta, statim adeò incolumis inuenitur, vt Romam vsque pedes *Bust. se. 7.*

profectus, Bernardino de Bustis hęc scribenti, hoc miraculum pręsens enarrauerit.

1683 P. Robertus Gaguinus, Ordinis SS. Trinitatis Generalis, pręseruationem Deiparę Virginis contra Aduersarios defensurus, sanitati miraculosè restituitur, prout ipsemet refert, in tractatu de eadem Imm. Cõceptione. *fol. 27.*

1684 Bergomi, cùm puer in aceruum lapidum pręceps ex alto cecidisset, inuocata ab eius Matre Immaculata Virginis Conceptione, incolumis, & illęsus inuenitur. *Bust. se. 8.*

1685 Hispali, puer sexennis ab altissimo domus tecto cadens, miraculosè liberatur, dum canit Immac. Conceptionis supradictum Carmen: *Todo el mundo en general, &c. diga que sois concebida sin peccado original.* *Torr. fol. 144.*

1686 Hispali similiter, quidam Frater Minorita pro festo Conceptionis exornans templum, è supremo altissimę scalę gradu dilapsus, & iã pro mortuo creditus, Immaculata Virginis Conceptione inuocata, incolumis est inuentus. *idem ibi.*

1687 P. Fr. Clemens de Claris, ad festum Conceptionis celebrandum properabat vectus equo, quo in pręcipitium molendini adeò violenter cadente, vt sella in duas partes scissa sit, incolumis tamen ad culmen euasit. *Bust. se. 6.*

1688 In ciuitate Aquilana, quędam mulier aspiciens paruulum filium tenentem manu gladium clamare cępit; ad cuius voces puer fugiens, posuit casu ad pectus gladium, ac super illum cecidit; at matre B. Virginem deprecante, vt in honorem suę Imm Cõceptionis ferret opem, inuentus est puer illęsus; gladius *ibi.*

verò

verò traiectis vestibus, ac carnē tangens, in se tamen, ac si cereus fuisset, reflexus.

1689 Rodericus Borgia, Copijs Alexandri VI. Præfectus, vix nuncpato voto de celebranda B. Virginis Conceptione pelagi tempestatem euadit. Torr. f. 94.

1690 In freto Insularum Philippinarum, circa annum 1617. Catholicæ naues à Batauicis, numero, & apparatu longè superioribus, iamiam intercipiendę, Immaculatæ Conceptionis Virginis auspicijs, quæ nostris pugnantibus fuit pro tessera militari, illustrem obtinuere victoriam. idem fol. 535.

1691 Heluinus Abbas in mari Britannico, ob tempestatis vim de vita periclitatus, & ad B. Virginem sua vota vnà cum socijs dirigens, quodam Augusta specie, & Pontificali habitu ab eadem B. Virgine misso, de eius Conceptione celebrāda admonetur, statimque sedata tempestate, ab instanti periculo eripitur; vt D. Anselmus testatur, & etiam dictum est supra. num. 607.

1692 Quidam Sacerdos adulterij reus, Horas tamen canonicas B. Virginis decantare solitus, à Dęmonibus in pelago Sequanę demersus, & occisus, ad pęnas trahitur; sed à B. Virgine vitę restitutus, in gratiarum actionem, festum Conceptionis die 8. Decembris celebrare iubetur. Sic idem Anselmus; vnde satis meritò S. Doctor, eiusdem Mysterij his commendat festiuitatem: *Quisquis Præsul Abbas, & Prælatus es* (inquit Anselmus) *recole diligenter hanc festiuitatem, & iube, eam coli, quia si eam toto corde amaueris, nunquam de gradu tuo depositus eris; & in me ipso probaui quòd dico.* Idemque probat Iordanus in suis postillis, sic: *Quia Virgo gloriosa fuit in sua Conceptione à Deo singulariter honorata, ita eiusdem Conceptionis suæ deuotos cultores singulariter honorat.* Vid. num. 1600.

1693 Rodericus de Sylua, Dux Pastranę, B. Virginis imaginem in quodam subterraneo loco intra suam dictionem inuentam, cùm in prędictum Oppidum venerationis ergo deferret, eum iterum ad locum, vbi inuenta est, Virgo ipsa miraculosè redibat, quòd cùm semel, iterumque effecisset, tandem Dux, purissimę Conceptioni addictissimus, candido ac cęruleo ornatu (quo vtuntur supradictę Moniales Ordinis Conceptionis) iussit imaginem superuestiri, ac de erigendo Pastranę, si ibi persisteret imago, Monasterium Virginum prędicti Ordinis, votum emisit. Quo facto, dicta Virginis imago ampliùs non recessit, acceptans, vt locum sibi gratissimum, qui suę Immac. Conceptionis augeret cultum. Ita Torres ex relatione Archiepiscopi Cęsaraugustani, ex constanti Oppidanorum traditione. cap. 13.

1694 Vir nobilis, ciuitatis Mutinensis, mortali vlcere ictus, iam vt morti proximus plorabatur; deprecatur tamen ipsam Virginem, vt sicut in sua Conceptione credit immunitatem; sanitati restituat; vix dixerat, cum suaui somno correptus, breui incolumis expergiscitur, etiam absque vllo pręteriti vlceris vestigio. Torr. cap. 9. Dax. c. 11.

1695 Magdalena de Albiano Sanctimonialis in Monasterio Imm. Conceptionis, Ciuitatis Turiasonensis, ad vltimum vitę discrimen cōtinuis febribus deducta, flagitauit ipso Immaculatę Conceptionis die, ad Chorum

tum duci, ibique Virginem precatur, vt ad honorem suę purissimę Conceptionis, sanitatem concederet; statimque eam recepit, maxima omnium admiratione. Sic idem Torres, ex monialibus eiusdem Monasterij. *cap. 14.*

1696 Cùm P. Magister *Daza* in lethalem morbum incidisset, anno 1613. atque penitus de eius salute desperarent medici, vouit, si sanitatem recuperaret, piam opinionem de Imm. Conceptione firmiter asserturum; quo facto statim vires recepit, conualuitque. *Torr. ca. 7.*

1697 Salmanticę, anno 1623. in Monasterio Corporis Christi, quędam Sanctimonialis, ex vehementissimo sanguinis fluxu, in extremis vitę laborabat; petijt vt Imaginem imm. Conceptionis sibi afferrent, quam corde inuocauit, loqui non valens; et statim vires recipit, integramque sanitatem consequitur; Episcopus Salmaticensis declarauit, non sine miraculo sanitatem restitutam. *Serran. cit.*

1698 D. Ioanni Pacieco Comiti Pueblę Montaluanicę, post longam filiorum orbitatem, successionē desideranti, infantis puellę species, habitu Monialis Immaculatę Conceptionis per visum obiecta est, qui cùm nihil verborum preterea audiuisset, intellexit, vt si filios à Deo sibi donari vellet, Monasterium prefati Ordinis construeret, quod & fecit in dicto suę dictionis Oppido, & sic numerosam prolem suscepit, ac precipuè filiam Ludouicam Faxardo, quę in eodem Monasterio monialis effecta est. *Torr. cit.*

1699 Alexander de Ales (de quo supra) Immaculatam Deiparæ Conceptionem neque asserere, neque negare initiò audens; en ipso Conceptionis die festo, prelectioni incumbens, grauissimo morbo corripitur; neque semel, sed quotannis, eodemque Conceptionis die festo; vnde à discipulis admonitus, votum emisit de confitenda Immaculata Virginis Cõceptione; sic sanitatem adeptus, egregium volumen de eodem Mysterio scripsit. *nu. 1082.* *Torr. cit.*

1700 Magister Ioannes à Viterbo, celebris Concionator, Immaculatę tamen Conceptionis impugnator, in lethalem morbum incidit, & recordatus prefati miraculi, quod dicto Alexandro de Ales euenerat; *B.* Virginem rogauit, vt si absque originali peccato verè fuerit concepta, in huius veritatis testimonium, optatam sanitatem ipsi donaret, voto se obstringens, festum eiusdem Imm. Conceptionis celebrandi, ac populis eius omnimodam innocentiam annunciandi, cumque statim, magna omnium medicorum admiratione, de incurabili morbo conualuisset, populum ad concionem conuocans, miraculum narrauit, & pro eodem Imm. Conceptionis Mysterio luculentissimè perorauit. Ob id suis Fratribus inuisus, & carceri mancipatus à *B.* Virginis deuotis liberatur; multisque deinceps precipus minisque impetitus, non modò sententiam non mutauit, sed etiam librum pro eodem mysterio edidit, quo inter alia ostendit, quòd, *S. Thomæ, ac veri Ordinis Prædicatorum propria est opinio, pro nullo instanti temporis B. Virginem subiacuisse iræ Dei.* Quod factum referens Bernardinus de *Bustis*, sic illud claudit, illo Isaię dicto: *Venient ad te, qui detrahebant tibi, & adorabunt vestigia pedum tuorum.* *idem ser. 7.* *cap. 18.*

Qui-

1701 Quidam Mediolanensis, ob non adimpletam promissionem in honorem Immaculatæ Conceptionis Mariæ Virginis, in grauem incidit languorem; at voto emisso, pristinæ sanitati restitutus est. *Bust. cit.*

1702 Fräciscus de Corijs, Eques Mediolanensis, piæ sentẽtiæ defensor, dum febri ethica laboraret, à quodam Regulari inuisitur; inciditque sermo de Deiparæ Conceptione, ac dictus Regularis acriter persistebat pro contraria opinione minùs pia; quod ægrè ferens dictus Eques, tandem in hæc prorupit verba: *Rogo Deum, vt faciat iudicium inter me, & te*; Statimque ęgrotus sanus factus est, regularis verò eadem febri ethica per multos menses laborauit. *idem ser. 7.*

1703 In vrbe Aquilana, quidam venerationi Immaculatę Conceptionis addictus, in inimicum tamen ad occidendum ruens, Deiparam Mariam deprecatus est, vt se in hoc facinore protegeret; quem pijssima Mater miraculosè, sic à dicti sceleris executione retraxit; pugionem enim quo percussurus ipse erat inimicum, adeò retortum vnà cũ ipsa vagina inuenit, vt nullo modo illum euaginare valuerit quo viso miraculo cultor Imm. Conceptionis de attentata cæde pænitentiam egit; pugio autem ad rei memoriam, adhuc seruabatur retortus, prout ab oculato teste se accepisse testatur Bernardinus de Bustis citatus. *ibid.*

1704 Ciuitate Vallisoletana in omne lætitię genus effusa erga Immaculatam Deiparæ Conceptionem, quidam ab huius Mysterij pietate pertinaciter auersus, graui morbo correptus eadem B. Virgine sibi apparente, miraculosè sanatur; vnde mutata sentẽtia, veritatem amplectitur. Ita Daza ex authentico processu. *cap. 15.*

1705 Quidam Tolosæ in Gallia, prædicauit, Deiparam in originali peccato fuisse conceptam; finita oratione, ad Virginis Mariæ altare accedit, sacrum celebraturus; sed, en eiusdem Virginis Imago, viuo marmore exculpta, terribilibus oculis ipsum concionatorem aspiciens, vultum simul ab eo auertit; pront vsque ad hęc tempora, in rei memoriam, adhuc auerso vultu conspicitur in eodem Cœnobio Tolosano, teste Cartagena. Dictus verò concionator cęcus permansit; cumque tamen vouisset in posterum se piam opinionem propugnaturum, & cõtrariam abiuraturum, statim visum recuperauit. *Bust. loc. 9.*

1706 Magistro cuidam verba facturo Parisijs contra Immaculatam Conceptionem, apparuit ipsamet Virgo agminibus stipata celestibus, sic ei dicens: *O Magister, quid ego vnquam tibi feci, quòd hoc mane vis contra meum honorem prædicare?* Et iussit eum flagellari; proinde genuflexus veniam postulabat, consilium statim mutans, & sententiam; quare Virgo adstanti Gabrieli inquit: *Vade, & doce hunc, sermonem, quem manè faciet Vniuersitati Parisiensi.* Gabriel ergo accedens ad eum, ait: *Aperi os tuum, & implebo illud.* Quo quidem facto statim magis ac magis exarsit Concionator propugnandi pro pia sentẽtia; habuitque eadem die pręclarissimam concionem de eadem Immaculata Virginis Conceptione; ita refert Mayronius ser. de Concept. *to. 2. l. 1 ho 19.*

1707 Fr. Alphonsus de Cabrera, Or- *num. 996.*

Ordinis Prædicatorum Magister, ac Regius Concionator, Hispali proposuit in die Conceptionis, non de præseruatione ab originali, sed de sanctificatione Virginis prædicare; verum quamuis illud negotio deditus, nihil tamen contra Virginis immunitatem neque cogitare, nedum scribere valuit; instante iam die sermonis, maximopere affligebatur; ac tandem causam suæ ruditatis penetrans, sententiam mutat, Virginem inuocat Immaculatam, votisque omnibus repromittit, si præstò adesset dicendi copia, purissimã Conceptionem coram omnibus defensurum. Vix emisit votũ, cùm sermonem facili negotio de Imm. Conceptione composuit, dixitque maximo omnium plausu. Ita Doctor Tena, Sermone Barchinone habito, anno 1618. ac Torres citatus.

1708 Franciscus Mulet, in Ecclesia Collegiata Ciuitatis Minorissæ, seu Manresæ regni Cathaloniæ Canonicus, Immaculatæ Conceptionis oppugnator (alioqui pius) cùm in choro Diuinum Officium persolueret, ab inimico, cui nomen Planes, pluribus mucronis ictibus occisus est, post quatuor autem horas ad vitam rediens, sic Immac. Conceptionis veritatem, non sine magno adstãtium stupore, contestatus est: *Euidem per hoc tempus purgatricibus flammis addictus fui, & B. Virginis suffragatione ab æterno inferorum carcere liberatus, ipsius etiam precibus, iterum in hanc vitam redij, vt coram vobis omnibus constanter defendam, & asseram verissimam esse sententiam asserentem, Dei Genitricem Mariam absque vlla peccati originalis macula fuisse conceptam; nouo autem verificationis confirmationem statim nouem transactis horis iterum ex hac vita decedam.* Vt reipsa contigit. Cuius miraculi authenticum instrumentum, testatur Christophorus Vega se vidisse, approbatum auctoritate, ac subscriptione Magni illius Magistri, & Primarij professoris Salmaticẽsis Fr. Basilij Ponce de Leon, 8. Nouembris, anno 1616. quod asseruari in archiuio Conuentus S. Francisci Matritensis, testatur Regestum Seraphicum; ac etiam quòd dictum miraculum in præfata Collegiata pulchris tabellis depictum, adhuc perseueret. Num. 392. Col. 581.

1709 Fr. Giraldus de Piscaris Ordinis Minorum, in quadam concione aduersus Immaculatam Virginis Conceptionem locutus, subinde Missam celebrans, cùm Eucharistiam sumere vellet, seuerissimis verbis à B. Virgine increpatus, veniam cũ gemitibus petijt; iterumque suggestum conscendens, enarrato miraculo, pro Immaculata Deiparæ Conceptione peregregiè concionatus est. Ita Alanus in Defensorio Conceptionis.

1710 In Anglia, quidam Alexander, intendens publica disputatione perturbare Imm. Conceptionis festum; nocte præcedente Disputationem, magnis doloribus correptus, ad cognoscendam suam temeritatem cogitur, vnde sermonem condidit, qui incipit: *Fiat lux*; in quo suam retractauit sententiam. Bust. ser. 7.

1711 Mediolani, Petro Antonio de Bernardis Notario, obstinatissimo animo contra præseruationem B. Virginis ipsamet Virgo B. eiusque Filius per visionem inspirãt pietatẽ, & corde mutato, obsequentissimũ Idem se. 9.

deinceps

de inde ipsi erga Immac. Conceptionem reddunt.

1712 Mantuæ, quidam Prædicator, concione per modum disputationis indicta, coram Marchione, ac frequentissimo populo, contra Immaculatam Virginis Conceptionem, cùm in suggesto libris stipatus consedisset, sic (B. Virgine eius verba immutante) loqui cœpit: *Propono vobis hanc veram conclusionem, quod B. Virgo concepta fuit absque originali peccato*. Et cùm à suis Fratribus redargueretur, seque, quod dixerat, correcturum responderet; iterum tamen eandem conclusionem repetijt; neque vnquam oppositum valuit affirmare, & si pluries, à Fratribus inuitatus, id tentauerit. — *idem ser. 7.*

1713 Barchinone, in Conuentu Patrum S. Mariæ de Mercede, cùm die festiuitatis Conceptionis Virginis Mariæ (contra laudabilem morem abstinendi eodie ab opere seruili) pistor massam subegisset ad efformandos panes; discooperiens eam reperit quasi sanguinem coagulatum. Diuulgato miraculo, statuitur, quòd die Conceptionis non incendantur furni; quod semper inuiolabiliter obseruatum est. Ita Iacobus de Voragine Ordinis Prædicatorum, in Lombardica Historia, alijque. — *Bust. ser. 9.*

1714 Quidam Regularis, Marchionis Mantuæ Confessarius, instanter apud eũdem Marchionem contendit, vt festum Conceptionis Virginis ab albo festorum expungeretur; valde tamen renuente Marchione, rogare nihilominus non destitit, vt saltem tale festum cancellatis lineis obducere sibi liceret, quod Marchione, vt se molestię eximeret permittente, Confessarius festo cancellato ad suum Conuentum reuersus, mortuus sine lingua inuentus est. Meruit enim amittere linguam, qua Deiparæ Conceptionem impugnare præsumpsit.

1715 In Ciuitate Condomij, quidam in Theologia Magister, contra Immaculatam Virginis Conceptionem cum Magistro Odone Carmelita, conuenit disputaturus in Ecclesia Cathedrali; cumque iam suam propositionem in medium producere vellet, subitò mente captus, ac cæcus effectus est, maxima adstantium admiratione; & ad suum Conuentum deductus, post dies octo, in eadem amentia, ac cæcitate mortuus est. Ita Alanus, asserens, se ab illis accepisse, qui præsentialiter adfuere. — *Alan. cit.*

1716 Quidam Theologus Tolosanus obtinuit coram Martino V. Pontifice Maximo defendere, B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam, statuta tamen disputationis die, non comparente Tolosano, inuenitur mortuus. Quod Diuinę vindictę exemplũ Ioannes Americius in sermone de eadem Cõceptione, coram Tridentina Synodo habito retulit; vt Lezana testatur, alijque. — *Bust. lec. 9.*

1717 In Cracouia, quidam lector nomine Paulus, cùm contra Immaculatam Conceptionem prædicare cœpisset, nondum finito sermone, cecidit, expirauitque. Ita idem Alanus in prologo defensorio de Conceptione, vbi Magistros Henricum de Assia, Henricum de Helica, & Ioannem de Polonia, vt testes oculatos laudat. — *cap 15.*

1718 In Germania, quidam Frater contra Immaculatam Virginis Conceptionem concionatus, — *Bust. ser. 9.*

tus, se tandem tali imprecatione
deuouit, *ut si verum non dixisset,*
asserens B. Virginem in peccato
originali conceptam, eadem die a-
periret mala morte. En miser, dum
Vespertinis horis in Choro as-
sistit, statim lupus maximus in-
trans Ecclesiam, ter totum cho-
rum circuit, ac omnes Fratres
horribilibus oculis aspiciens,
præfatum Prædicatorem ma-
gno impetu inuadens, coram
omnibus suffocauit, & Eccle-
sia deinde exiens, nunquam am-
plius comparuit.

1719 Firmi, quidam contra Im-
maculatam Deiparæ Concep- *ibi.*
tionem prædicans, statim san-
guinis fluxum ore euomens, vl-
terius progredi nequiuit.

1720 Alius similiter prædicans
contra eandem Immaculatam
Conceptionem, in medio ser- *ibi.*
mone mutus efficitur, neque
vnquam linguæ vsum recupe-
rauit.

1721 Alius contra idem Myste-
rium Immaculatæ Conceptio- *cap. 15.*
nis concionatus à cane horri-
bili occiditur; Ita Morenus.

1722 In Castro Baculi, quidam
contra Immaculatam Virginis *Bust. cit.*
Conceptionem prędicans, cę-
pit latrare, & imago eiusdem
Virginis, supra fores Ecclesię
posita, cecidit, & in puluerem
redacta est, ob quod populus di-
ctum Prędicatorem lapidasset,
eiusque Conuentum destruxis-
set, nisi Castri Dominus sęculari
potestate obstitisset.

1723 In Ducatu Sabaudiensi pro-
pe montem Diui Bernardi, pan-
guens quidam quasdam mulie- *idem le. 6.*
res ad concionem de Immacu-
lata Virginis Conceptione pro-
perantes, subdit: *Emittam spiri-*
tum ante vesperam, si Maria ori-
ginale peccatum non contraxit.
Ita euenit, nam ea eadem hora
alij Fratres inuenerunt illum à
pedibus suspensum.

1724 Quidam Nobilis Parisien-
sis, ab Aduersarijs Immaculatę
Conceptionis precibus fatiga-
tus, fingit primò se ęgrotare, &
tandem etiam mortuum, ac pro *idem ibi.*
mortuo elatus, in media Eccle-
sia sistitur; stat pro rostris Imm.
Conceptionis Aduersarius, qua-
si pro ficto suo mortuo pane-
gyrim habiturus; asseritque tan-
dem Virginem in originali pec-
cato conceptam, subditque, *In*
cuius rei veritatem resurgat sta-
tim iste mortuus; verùm ille,
qui in pœnam suę temeritatis,
verè expirauerat, nihil respon-
debat, quamuis iterum, iterum-
que à suo panegyrista vocatus;
accurit ergo mortui vxor, to-
tius technę conscia, inuenitque
coniugem non ampliùs fictè, sed
reuera emortuũ; exprobransq;
panegiristę totius mali auctori,
fugamque iam capessenti, ac
maioris mali sibi iurè timenti,
omnem mimum coram frequẽ-
tissimo populo illa detegit. Nõ
immeritò ergo AA. vim suę opi-
nionis extollant, non modò
corporis valetudinem, sed & vi-
tam ipsam eripientis.

1725 Vir quidam nobilis perti-
naciter negans B. Virginis prę- *Dasa fol.*
seruationem à peccato origina- *119.*
li, ab amico admonetur, vt sen-
tentiam mutet, aliter sibi iurè
timeat, verùm cùm non resipi-
sceret, immatura filiorum mor-
te punitur.

1726 Quidam contra eandem
Immaculatam Deiparę cõcep- *Bust. ser. 9.*
tionem concionatus, subdidit:
Rogo ipsamimet Virginem, vt ali-
quo signo confirmet veritatem à
me hactenus prædicatam. Vix di-
xerat, cùm suggestum, in quo
prędicauerat, sub eiusdem pe-
dibus confractum est.

X 2 Qui-

1727 Quidam alius Magister, vix sermonem contra eandem Immaculatam Virginis Conceptionem absoluerat coram Vngariæ Rege, quòd mortuus cecidit infelix. idem le.5.

1728 E contra, in Oppido Mõzę, Ducatus Mediolanensis, quidam calculari morbo oppressus, iamiam vitam morte commutaturus, inuocat serò Immaculatam Deiparę Conceptionem, ac manè sequenti perfectè incolumis inuenitur. idem ser.7.

1729 Compluti, Maria de la Peñuela, horribili paralysi vexata, ac penitus deformata, deuotè orans ante imaginem Cõceptionis, maxima adstantium admiratione, terribili dicta infirmitate liberatur. Ita illustrissimus Iustinianus Dominicanus, in Additionibus ad vitam B. Ludouici Beltrani, Lezana, Miranda, alijque; qui etiam enarrant, aliud simile miraculum contigisse ante imaginem Conceptionis, in Oppido Cañabate. cap. 15. q.22.

1730 Quidam Medicus, recitans Coronulam eiusdem Immaculatę Conceptionis, tribus igneis sclopis ictus, combusto pallio, pro miraculi euidentia, minimè tamen læditur in persona.

1731 Paulus Orosius, auctor grauissimus, qui floruit circa annum 700. asseris, nullam fœminam inuocantem in partus doloribus Immaculatam Virginis Conceptionem, vnquam perijsse.

1732 Sed quis breui verborum circulo comprehendere poterit miracula diuinitus patrata, breui schedula illa, breuissima illa sententia decorata, *Immaculata Mariæ Virginis Conceptio sit nobis semper salus, & protectio.* Hęc Zuero in Aragonia, *Carol. Latius de Immac. Concept.* col.567.

in magnum ignem proiecta, integra magno omnium stupore, permansit; ita Seraphicum Regestum ex anthentico in archiuio Franciscani Cœnobij Matritensis. Imò alibi pluries maxima extinxit incendia, ipsa integra remanens.

1733 Quidam è longè prospiciens voracem ignem sua bona deuastantem, nullamque ei dantem adeundi copiam, sic vt potuit è lõginquò dictam schedulam ostendit igni; mirabile dictu, stetit ignis, hęsitque illicò, venerans adoransque Mysteriũ, absque vllo deuastantis originalis peccati igne peractum.

1734 Exponitur incautè pro signo à quibusdam venatoribus, & Diuina virtute, ab eorũ igneis globulis seruatur illęsa; sicuti & pileolus, in quo eadem schedula occultabatur; qua inuenta, aperitur mysterium, & magis, magisque Immaculatę Conceptionis veritas vndique prędicatur.

1735 Quidam miles dictam Sententiam deuotè recitans, ab inimico sclopi ictu impetitur, diuinitus tamen seruatur illęsus; & vt miraculi magis constaret veritas, capitis pileolus inuenitur combustus.

1736 Eandem recitans quidam Medicus, ab instanti tempestate liberatur. Similiter alij eandem sententiam recitantes, è Banditorum, grassatorumque viarum manibus fęliciter dilabuntur, ac cuidam mulieri, item eam recitanti, fętus in vtero componitur, qui cùm suum naturalem situm amisisset, infęlicem parentem ad vltimum ferè vitę terminum perduxerat.

1737 Eandem schedulam deglutiens quidam P. Cappuccinus, è maximo lateris dolore liberatur,

tur, quem per septem vsquè dies passus erat. Alia similiter à partus doloribus eripitur, quos per duos integros dies patiebatur. Alia item eam degluciens, à sanguinis fluxu sanatur, quo per três menses afflictabatur. Similiter cuidam seni oculorũ acies mirum in modum acuitur, quam per sexennium ferè amiserat. Eodem modo è Dęmonum obsidione quædam mulier liberatur. Idemque fæliciter euenit cuidam P. Capuccino secum in pectore dictam chartulam ferenti.

1738 Eandem graui Apostemati applicat quidam alius P. Capuccinus, statimque addormiscit, sanusque expergiscitur. Applicatur cuidam iuueni iamiam morituro, qui crastina die incolumis inuenitur. Ponitur super pectus cuiusdam, pro quo vt mortuo plorabant adstantes; aperit tamen ille illicò oculos, pulchramque Matronã in aëre suspicit, omniumque stupore surgit incolumis.

1739 Eadem Schedula parti malè affectę admota, hunc à continua capitis vertigine liberat; illum ab inueterato capitis dolore, alios ab oculorum ægritudine, alios à mortalibus puncturis, alios à malignis febribus, alios à graui asthmate, alios à calculo, alios à strumis, seu scrofulis, alios à chiragris, & podagris, alios à profundissimis vulneribus, aliosque ab alijs penè infinitis infirmitatibus. Et quod magis est, nonnulli eam schedulam deperdentes, habitam sanitatem vnà amisere; eamque inuenientes, iterum deperditam salutem recuperauere, vt videre est apud Auctores, qui integra volumina de hoc scripsere, vt Mauritius Villaprouata, Doctor Lucerus, Ioannes Virulis in Defensorio, Triumphus, Chartagena, doctissimus Bachonius, alijque penè infiniti.

1740 Ad hæc, quidam iuuenis è pectore ad armum vsque confossus, ac proinde à quatuor medicis destitutus, eiusdem schedulæ tactu, incolumis inuenitur. Similiter mulier quædam ab vteri suffocatione liberatur, quam per septennium patiebatur, omni humana specula, destituta. Alteri grauissimus mammillæ cancer sanatur; alteri mammillis deperditum lac restituitur; eaque ad retinendum lac cuidam infanti venter consolidatur, alia è morbo icterico eripitur.

1741 Alijs eadem chartula, ab altissimis arboribus, decidentibus pro culcitra fuit. Alij contra carnis concupiscentiam singulare antidotum eam experti sunt. Quidam eandem secum ferens, cùm à rapido traheretur flumine, extra periculum insperatò inuenitur; ac alius eodem periculo laborans, à pulcherrima Muliere visibiliter ad littus vsque incolumis defertur.

1742 Nonimestris itèm infirma hoc vnico cælestique pharmaco optatam tandem obtinet salutem. Frequentissimè in hoc Siciliæ Regno, dictam chartulam deglutientes infirmi in iure, sanitate citò citiùs donabantur, donaturque. Quarè ne omnes silentio prætercam. Donna Antonia Lanza, & Pecorella, nobilissima ac pijssima Matrona, (vt ipsamet cum iuramento mihi hoc temporis enarrauit) circa annum 1640. à grauissima febri correpta, breuì à quatuor ipsis medicis, eam medentibus, destituitur; recurrunt proinde

domestici ad præsentaneum istius schedulæ alexipharmacũ, eamque in iure glutit infirma, & vna cum illa optatam salutẽ; indormiscit siquidem, mane que extra omne mortis periculum inuenitur, hodieque viuit, dum hęc scribo, mihique id ipsamet (vt dixi) enarrauit.

1743 Scio etiam hominem, qui anno 1659. à ferocissima mula duobus calcibus impetitus, altero in ipso stomachi ore, altero verò in ventre, adeò vt omnino ipse admiraretur, quomodo animam illicò tunc non efflauerit; mortem proinde ante oculos sibi adstantem videre videbatur, magis magisque in hoc firmabatur inspiciens anteriorem sui partem non solùm denigratam, verùm etiam & ventrem lapidescentem, adeoque à lumbis attractum, ac si exenteratus fuisset. Accedebat intensissimus in sinistro latere cruciatus, à sinistro bestiæ pede, inde post ictum transeunte, relictus, vltimum ergo spiritum, qui non absque speciali Superum fauore ipsi protrahebatur, Deo Beatæque Virgini Mariæ commendabat; præter tamen spem obdormiscit, æternum somnum sibi eum fore ratus, manè verò experge factus, beneualentem se sensit, naturęque muneribus apprimè fungentem; apertum proinde miraculum admiratus, post habitas Deo Beatęque Virgini gratias, instanter flagitabat, vt vnde eum Deus tanto dono dignatus sit, adaperiret. Quando in anteriori sinistri sui lateris perula supradictam Schedulam adinuenit, quam ipsemet ante aliquot dies ibi alligauerat, vt potentissimum contra omnia pericula amuletum; inuentamque de se benemeritam agnouit. Adhuc tamen à dicto lateris dolore tantùm afflictabatur, statuit exinde de Immaculata B. V. Marię Conceptione pro viribus scribere, sicque in dies minuebatur dolor, ac non nisi post ferequinquaginta dies omnino euanuit, vt inde habita salus maximi duceretur; stetitque promissis, Deo adiuuante, ac Immaculata eiusdem Deiparę Conceptione.

1744 Eadem, ac similia miracula, audio dum hęc scribo, à Deo patrari per schedulam illam, sequentia verba continentem: *In Conceptione tua, Virgo Immaculata fuisti, ora pro nobis Patrem, cuius Filium peperisti.* Quę feliciori calamo scribenda relinquo.

1745 Sixtus IV. Pont. Max. ingenuè fatebatur, ob affectum erga Immaculatam Virginis Conceptionem, quem cum lacte ferè suxerat, se primò ad totius sui Ordinis Generalatum, deinde ad Cardinalatum, demum ad Summum Pontificatum ascendisse. *Morenus.* Bustius item asserit, primũ Mediolani Ducẽ, ob eãdem deuotionem, talẽ Ducatum obtinuisse. *Mari. ali.* Et ne infinitus in hoc sim, vnum tandem hoc cum Ecclesiastico canam: *A Luna signum diei festi*; hoc est, A Maria omnis festiuitas, omnisque fęlicitas in nos promanat; *cap. 43.* Luna autem sub Marię pedibus pręcipuè cõspicitur, cùm eius Immaculatę Conceptionis Mysterium exprimere velimus. Vnde si: *Miraculorum abyssum*, appellauit Mariam Anselmus; profectò eiusdem Virginis Deiparę Immaculatam Conceptionem, *ser. de Nat.* *Immensum miraculorũ abyssum* dicere, non dubitemus.

1746 Venit hic in mentem nouum illud sãctitatis prodigium, ac

ac singulare Illustrissimę Clericorum Regularium Religionis ornamentum, Venerabilis (inquam Mater Vrsula Benincasa) *lib. 1. ca. 3. Vit.* hęc imaginem Immac. Conceptionis à suis oculis nunquam dimouebat; quadam verò die in ecstasim rapta, sic Abbatem Nauarrum ter compellauit: *Serue Dei, ædifica mihi Ecclesiam sub titulo Immaculatæ Conceptionis Dominæ nostræ.* *cap. 11.* Subditque: *Ne putes, serue Dei, Vrsulam tecum loqui, sed ore Vrsulæ tibi id Spiritum Sanctum præcipere; ea enim est Dei, ac Dominæ nostræ voluntas.* Instante autem nouę ædificationis die, sic eundem Abbatem alloquuta est: *cap. 12.* *SS. Trinitas iubet, vt in hac terra virgine ædificetur Ecclesia sub titulo Immac. Conceptionis.* Quâ exstructâ, sic inquit: *O Ecclesia Sancta, Ecclesia salutis, Dei Arca, à Deo electa, à SS. Triade benedicta; hîc Deus habitare dignatur, hîc Spiritus Sancti ignis semper ardebit; hîc Dei Mater assistet præcipuè in Sabbatis, eiusque festis, vt omnibus suas gratias dispertiat. Hic erit Neapolis, ac totius orbis refugium. Hîc iusta Dei ira placabitur. Hîc peccatores conuertentur, &c. Hîc cælestes gratiæ adeò frequentes videbuntur, vt eius etiam parietes miracula patrare videantur, &c.*

1747 Quantum verò veritatis augmentum addant miracula, sub inuocatione Immac. Conceptionis facta, eidem Conceptionis Mysterio, negabit nemo; Deus enim supernaturalibus operibus falsum approbare nequit. Adde multa ex relatis miraculis extare in Officio eiusdē Imm. Conceptionis à Sixto IV. speciali Bulla approbata; quis enim putet Sum. Pontificem in re tam graui, absque longa discussione consensisse? *Miracula hîc posita* (inquit Bernardinus de Bustis, doctrina, ac pietate celebris) *aut ipse oculis proprijs vidi, aut à fide dignis narrata, aut descripta recitaui.* *Ser. 9.*

1748 At, si quis ceruicosus vel ea neget, vel infirmare contendat, satis nobis erit pro euidentissimo veritatis miraculo, totius Orbis vnanimis consensus, qui magis magisque in dies erga Imm. Conceptionis cultum absque miraculis augetur: Sic Magnus Augustinus insurgit contra negantes in fide catholica facta esse miracula: *Si ista miracula facta esse non credunt,* *l. 20. de Ciui. c. 5.* (ait) *hoc nobis grande miraculum sufficit, quòd totus terrarum orbis sine miraculis credit.*

1749 Iuuat tamen vltimò cum Armamentarij Auctoribus, Aduersarios admonere, *Ne seipsos* *col. 170.* *inscitia damnent, sed à doctioribus, vel æquè doctis discant, aut omnia legāt; si omnium censuram, absque legitima renuntiatione, arripiunt; nam Caietanus, qui miracula à grauissimis scriptoribus* *tr. de Conc. cap. 15.* *tradita, & Officijs Diuinis à Sede Apostolica approbatis inserta, à Sapientum gymnasijs (nimirum à suorum discipulorum corona) exulare iubet, & ad gynæcea ablegat, tot ictibus miser confossus iacet, vt mirum sit adhuc inuenire similis temeritatis imitatores;* *num. 37.* libellorum scilicet Auctores.

Pœan Trigesimusseptimus

Sancta Romana Ecclesia.

1750 POst habitis in præsenti omnium particularium totius Orbis Ecclesiarum de

de Immaculata Virginis Conceptione festiuitatibus, de quibus hactenus satis dictum sit; de eiusdem autem Conceptionis Festo solùm dicendum est, prout supra duo ferè sæcula, ex Sum. Pontificum vel approbatione, vel iussu in Romana Ecclesia solemniter celebratur, ac subinde consequenter ab omnibus Christi fidelibus, non priuatarum ampliùs Ecclesiarum tantùm auctoritate, verùm etiam ex ipsius Apostolicæ Sedis auctoritate, iussuque, nempe à
1. ad Tim. ca. 3. *Columna ac firmamẽto veritatis*; ac proinde satis aperto Spiritus Sancti ductu *Ecclesia statuit festum Conceptionis* ait Gabriel; inde bene infert, *ergo B. Virginis Conceptio est Sancta, & per consequens Immaculata, ergo sine originali.*

3. p. qu. 69. a. 10. 1751 Loquens Angelicus Doctor de eiusdem Ecclesiæ consuetudinibus, non adhuc tamen sub eius præcepto stabilitis, sed vsu tantùm receptis, sic inquit: *Dicendum est, quòd maximam habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo, quæ in omnibus imitanda est; quia & ipsa catholicorum doctrina Doctorum ab Ecclesia auctoritatem habet; vnde magis standum est auctoritati Ecclesiæ, quàm Augustini, vel Hieronymi, vel alterius cuiuscunque Doctoris.* vnde subdit idem S. Doctor: *Hoc autem Ecclesiæ vsus nunquã habuit, quòd filij Iudæorum parentibus inuitis baptizentur.*

1752 Imò non solùm Romanæ Ecclesiæ consuetudines, sed etiã particularium Ecclesiarum præferendas esse sententijs etiam insignium, multorumque Doctorum fatetur Caietanus: *Propter auctoritatem Spiritus Sancti*
3. p. q. 74. *(ait) gubernantis Ecclesiam; nam ob similes particulares consuetudines sustinent Theologi, plures Sacerdotes consecrare eandem Hostiam.* Estque eiusdem mentis S. Thomas, dicens: *Diuersas Eccl. siæ consuetudines in* 2. 2. qu. 93. ar. 1.
cultu Diuino, in nullo repugnare veritati; ac proinde venerandas esse: *Quis enim ferat* (ait Conc. Meleuitanum) *orantem,* Ca. 8.
& non hominibus, sed ipsi Domino mentientem? Hæc verò eò pertinent, vt vigor consuetudinis Ecclesiæ appareat, etiamsi præter, aut etiam contra Patrum mentem introductæ; quid quæso dicendum de Immaculatæ Conceptionis cultu, adeò & Sacræ Scripturæ, & Concilijs, & Patribus conformi? imò quid de eiusdem Mysterij cultu à tot Sum. Pontificibus centies ac millies approbato, tot Indulgentijs commendato, auctoritateque Apostolica, & quod magis est, etiam præcepto, sentiendum?

1753 Loquens D. Augustinus de lib. de cur.
viuorum suffragijs pro Defunctis applicandis, bene docet, pro mor.
quòd licèt in sacris litteris nullibi id inueniretur, attamen ex eo præcisè quòd ex Ecclesiæ auctoritate proprium sit de illis Officium, ita etiam ex hoc præcisè, à fidelibus firmiter id tenendum est; quamuis igitur nullum de hoc Mysterio vestigium in Sacris litteris inueniretur, nulla alia subesset ratio, nulla, quę Doctorum adesset auctoritas, cùm tamen eadem Ecclesia, veritatis Magistra, proprio Officio propiaque Missa Deiparæ à peccato originali colat immunitatem, ita consequenter firmiter tenẽdum est. Adeò enim Romanæ Ecclesiæ auctoritas præ omnibus præualet, vt idem Magnus Augustinus confidenter dicat: *Euangelio non cre-*

lib. con. ep. fun. c. 5. credere'm (hoc est, credere non tenerer) *nisi mihi diceret Ecclesia*. Eo quia, benè subdit idem S. Doctor. Cont. Donat. *Hac est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ.*

1754 Maxima altercatio, tempore S. Ildephonsi, fuit inter Catholicos, & Hæreticos circa sanctitatem Natiuitatis eiusdem Virginis Deiparæ; at S. Præsul, sicuti & deinde S. Thomas, ad inferēdam infallibilem certitudinem sanctitatis Marianæ Natiuitatis, nullam definitionem neque Ecclesię neque alicuius Sum. Pontificis afferunt, nisi quòd talis Natiuitas ab Ecclesia festiuo cultu veneratur: l. de Virgin. *Quia eius Natiuitas solemniter colitur, CONSTAT* (inquit Ildephonsus) *ex auctoritate Ecclesiæ, quòd nullis, quando nata est, subiacuit delictis*. Cùm ergo Ecclesia solēniter colat Virginis Conceptionem, consequenter dicendum est, Virginis Conceptionem nullis similiter subiacuisse delictis.

1755 Quęrit D. Augustinus, cur Ecclesia celebrat D. Cypriani mortem, non autem eius Natiuitatem? *Quid est hoc fratres?* inquit Augustinus; ser. 115. redditque scholasticè rationem, quia (ait) eius mors fuit in gratia, natiuitas verò in peccato: *Quando natus est S. Cyprianus, ignoramus; & quia hodie passus est, natalem eius hodie celebramus; sed illum diem non celebraremus, & si sciremus; illo enim die traxit originale peccatum, isto autem die vicit omne peccatum*. Quarè si Deipara in sua Conceptione traxisset originale peccatum, vtiquè nequiret Ecclesia talem Conceptionem celebrare; ergo cùm illam celebret Ecclesia, consequenter nullum traxit Deipara in sua Conceptione originale peccatum. Vnde subdit S. Doctor: *Non celebraremus natalitia eius, nisi esset pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius.*

1756 Ita similiter D. Bernardus, Epist. ad Lugdunenses; *Ortum Virginis didici in Ecclesia, & ab Ecclesia habere festiuum*, inquit S. Doctor; vnde infert: *firmissimè cum Ecclesia sentiens in vtero eam accepisse, vt Sancta prodiret*. Apteque subdit Catharinus: Cit. *Cur ergo tu mi Frater; qui mihi Bernardum obiectas; quod iam vbique & tantoperè canit Ecclesia, adhuc trepidas recipere, cùm sit Bernardus securus; quomodo ergo consentis cum Bernardo, in quo ille securus est, tu trepidas adhuc?* Firmissimè iā tenet Bernardus sanctitatem Marianæ Natiuitatis ex eo, quia Ecclesia eam celebrat; cùm ergo Ecclesia eodem prorsus modo celebret Marianam Conceptionem, consequenter firmissimè cum eodem Bernardo tenenda est sanctitas eiusdem Marianę Cōceptionis.

1757 Idem docet Doctor Angelicus Aquinas: *Ecclesia* (inquit) In 3. sent. D. 3. & alij *non solemnizat nisi pro aliquo Sancto; solemnizat autem Natiuitatem B. Virginis, ergo Sancta fuit*. Subsume; solemnizat autem Conceptionem B. Virginis, ergo eius Conceptio Sancta fuit; dicendum vtiquè est cum D. Thoma. Proinde non absque Numine Pius V. pręcepit, vt sub eodem Natiuitatis Officio celebraretur eiusdem Conceptio (vt supra dictum est) Nu. 1377. nempe, vt omnia Patrum, ac Doctorum argumenta concludentia Virginis sanctitatē in ipsius Natiuitate, ex Ecclesię festiuitate, eandem similiter sanctitatem ad hominem concluderent in eius-

eiusdem Conceptione, vti ostensum est.

1758 Eodem modo loquuntur reliqui DD. ac Patres; vnum Angelico subnectam Seraphicum Bonauenturam, ita similiter docentem: *Statuta vniuersalis Ecclesiæ de Sanctorum celebritatibus, omnia fundata sunt super sanctitate; vt nullo die pro aliquo Sancto solemnizet, in quo, vel pro quo persona sancta non fuerit, cui honor ille defertur.* Ratio autem à priori est, quia adoratio propriè ac directè solius est Diuinitatis; creaturis autem tribuitur quatenus eandem Diuinitatem aliquo modo participant; hæc verò participatio habetur mediante gratia sanctificante, à qua subiectum denominatur Sanctum; atque adeò, vbicunque non habetur gratia sanctificans, seu sanctitas, nequit haberi adoratio, & per cõsequens neque festiuus cultus in dicta adoratione principaliter consistens. Proinde, quidquid Ecclesia vniuersalis dignũ sacro cultu, & adoratione fidelibus proponit, pro certo consequenter tenendum est, id ipsum, secundùm eum statum, ac temporis differentiam, pro qua dignum ducit adoratione, Sanctum fuisse, ac sanctificante gratia ornatum.

in 3. D. 3. q. 1.

1759 Imò, neque Ecclesia simpliciter, ac nudè festiuo cultu celebrat Deiparæ Mariæ Conceptionem (quod satis superque esset ad inferendam eiusdem Conceptionis sanctitatem, vt ex dictis constat) verùm etiam eandem Conceptionem absolutè, ac explicitè *Sanctam* acclamat, vt patet in octauo Respõsorio Officij eiusdem festi Conceptionis, ex præcepto Pij V. eiusque Successoribus; sic: *Sentiant omnes tuum iuuamen, quicunque celebrant tuam SANCTAM Conceptionem.* Et quidem eadem solemnitate, qua eadem Ecclesia eiusdem Virginis Sanctam clamat Natiuitatem. Quis ergo non Sanctam dicat Deiparæ Conceptionem?

Carol. Latius de Immac. Concept.

1760 Hinc bene Suarez infert, Mariæ Conceptionem iam esse canonizatam, adeoque Sanctam, & absque peccato: *Tandem Ecclesia Romana ante 200. annos celebritatem hanc generaliter amplexa, cultoribus eius singulares indulgentias impertit; vnde quodammodo videtur Conceptionem Virginis canonizasse.* Similiter docent Aegidius de Præsentatione, Christophorus Vega, Franciscus à S. Ioseph Ordinis Capucinorum, ac Philippus Bernal, libro inscripto, *Sententia S. Thomæ in fauorem Immaculatæ Conceptionis Virginis*; sic: *solemnitate Conceptionis, S. Matre Ecclesia iubente, instituta, vt à toto populo Christiano honoretur, & colatur, sequitur canonizatam manere, vt rem sanctam.*

to. 2. in 3. p. D. 3.

1761 Suadetur autem hoc, quia canonizatio consistit, quòd Sum. Pontifex iubeat vniuersaliter pro omni Ecclesia cultum, & venerationem alicuius Sancti, eius nomen applicando alijs festiuitatibus ab Ecclesia indictis; tunc aliquod Festum dicitur canonizari, quando eius cultus vniuersali Ecclesiæ indicitur; siquidem tunc adest publicum testimonium Romanæ Sedis decernentis tale Festum esse veneratione dignum, & cõsequenter Sanctum; atque adeò vt tale communi festorum catalogo adscribẽdum. Hæc autem omnia præstitisse Romanam Sedem circa Immaculatæ Con-

ceptionis Mysterium, ac præsertim per Sixtum IV. Pium V. Paulum item V. Gregoriũ XV. & Innocẽtiũ X. (vniuerso terrarum orbi, diem Conceptionis Virginis, festiuo cultu celebrandum Auctoritate Apostolica indicentes) satis patet ex dictis. Meritò ergo Conceptionis festum, quasi statum canonizationis dicitur assequutum, ea nempe ratione, qua huiusmodi Mysteria, ac festa possunt canonizari.

1762 Audi Illustrissimum D. D. Angelum Manriquez, totum hoc doctissimè tractantem, in tractatu de definitione nostræ piæ opinionis: *Ecclesia* (inquit) *hoc festum celebrat Officio omnino proprio, atque Mysterium multoties exprimẽte, quod compositum à Leonardo de Nogarolis clerico Veronensi, idemmet Sixtus IV. approbauit Apostolica, vt ipsemet ait, auctoritate, concessisque Indulgentijs; quam approbationem, & concessionem Corpori Iuris etiã inseri voluit, extatque in Extrauaganti: Cum Praexcelsa, de Reliq; & venerat. Sanct. Porrò, quanta Ecclesiastici Officij ab Ecclesia approbati sit auctoritas, maximè si lectiones, vt vocant, demas, nullus Theologus potest dubitare. Verùm de hoc specialiùs certum est, cùm in eius approbatione Sum. Pontifex eisdem verbis vtatur, quibus in Canonizatione Sanctornm vti consueuit: Omnipotentis Dei (inquit Pontifex) ac Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli auctoritate. & infra; Auctoritate Apostolica statuimus. Vt nõ immeritò possit iudicari, Virgineam Conceptionem per hanc Bullam, sanctorum Canoni ab eo fuisse adscriptam, adeoque definitam omnino Sanctam.* ca. 4. n. 13.

1763 Summum autem Pontificem in hoc tanto canonizationis negotio errare non posse, docent modò communiter Doctores; oppositum verò asserere, alij temerarium, alij scandalosum, putant; alij etiam hæresim sapere docent; sit instar omnium Bañes: *Temerarium est valde, & scandalosum, & hæresim sapit* (inquit ipse) *dicere, quòd Papa, aut Concilium possit errare in canonizatione Sanctorum. Sensus conclusionis est, non solùm quòd Papa non possit errare abutens sua potestate; hoc enim iam diximus esse hæreticum; sed sensus est, quòd asserere aliquem Sanctum canonizatum ab Ecclesia, aut Pontifice, non esse in cælo, dignum est præmissis censuris.* 2. 2. q. 1. a. 10.

1764 Alij tamen, vt dixi, cum Melchiore Cano, istos arguũt, & si non vt hæreticos, saltem tanquam temerarios, impudentes, & irreligiosos, & sic ab Ecclesia puniendos, qui Ecclesiam in canonizatione Sãctorum errare posse dicerent; alioqui (vt bene infert ipsemet Canus) si vnum aliquod huius generis Decretum in dubium reuocare liceret, proculdubio Hieronymi, Ambrosij, Augustini, & reliquorum Sanctitas in quæstionem sine crimine reuocari posset. Cùm ergo eodem modo loquendum sit de sanctitate alicuius Mysterij iam ab Ecclesia in festorum catalogum adscripti, ac de Sanctitate alicuius viri Sancti ab eadem Ecclesia in Sanctorum catalogum item relati, consequenter eadem ratione firmiter tenendum est de veritate Mysterij Conceptionis, quamuis non adhuc fide Diuina. Vnde stat, Mysterium hoc vt verissimum, omnemque excludens falsitatem ab Ecclesia fidelibus proponi (modo dicto) l. 5. de loc. cit. c. 5.

&

& tamen adhuc nō condemnari oppositum, sub aliquibus conditionibus, sentientes.

1765 Adde, quòd Episcopi olim, nempe ante Alexandrum III. & Innocentium item III. poterant in suis Diæcesibus, viros sāctitate prædictos in Sanctorum catalogo adscribere, siue sub nomine Canonizationis, siue Beatificationis, ipsisque votiua festa instituere, ac fidelibus illius propriꝫ Diœcesis celebranda proponere; vt communiter docent Theologi cum Suarez, de Religione lib. 2. & Bellarmino tom. 2. de Sanctorum Beatitudine; & colligitur ex cap. 1. de consecratione, D. 1. vbi ita habetur: *Et illa festiuitates, quas singuli Episcopi in suis Episcopatibus cum populo collaudauere.* Quam potestatem post Alexandrum III. Sedes Apostolica sibi soli meritò arrogauit, vt patet ex cap. de Reliq. & venerat. Sanctorum; & ex Innocentio III. c. 2. eiusdem tituli.

l. 1. cap. 8.

1766 Cùm ergo quàmplures Episcopi in Græcia ante annos mille, & trecentos, in Anglia ante sexcentos, in Gallia ante annos quingentos, in Hispania ante annos trecentos, saltem vniuersaliter, Festum Immaculatæ Virginis Conceptionis instituerint, ac solemniter colendum proposuerint, neque absque Romanæ Ecclesiæ consensu, ac tacita approbatione, vt fusè ac bene probant Oieda, & Pinedùs; siquidem Ecclesia Romana, dum istius Festi institutionem in ferè innumeris Diœcesibus peragi experta est, & nō interdixit, consequenter tacitè aliquo modo approbauit; atque adeò longè antea Immaculatæ Conceptionis Mysterium, statum similiter Canonizationis

Miranda cap. 99.

tract. de Conc.

fortitum esse, satis patet ex dictis.

1767 Hinc Angelicus Doctor conclusit, vt supra etiam dixi: *Consuetudines Ecclesiæ in Diuino cultu, nihil veritati repugnare*; igitur neque antiquissima totius Ecclesiæ consuetudo colendi, ac celebrandi Immaculatam Deiparæ Conceptionem, repugnabit veritati; siquidem Spiritus Sancti ductu fertur, ne aliquod non sanctum colat, neque superstitioni subiaceat; cùm ergo Ecclesia non solùm proposuerit, sed etiam præceperit colendum Immaculatæ Conceptionis Mysterium, consequenter erit illud omnino verum, ac nihil repugnabit veritati.

1768 Concludam præsens assertum auctoritate Ioannis à S. Thoma, doctissimi Thomistꝫ, asserentis irrefragabilem esse S. Thomæ doctrinam, qua certos nos efficit de Sanctitate Virginis in Natiuitate, ex eo, quòd vniuersa Ecclesia sacro ritu eam colit. Cùm ergo similiter vniuersalis Ecclesia colat eiusdem Virginis Conceptionem, consequenter certi similiter esse debemus de Sanctitate eiusdem Virginis in sua Conceptione. Quare, vnam si demas certitudinem (nempe ex Fide Diuina prouenientem) omnem aliam quidem certitudinem de præsenti Immaculatꝫ Conceptionis Mysterio confidenter affirmare poterimus; vt fusè videre est apud Vegam cit. à numero 290. Et consequenter qualis certitudinis ac veritatis gradus remaneat pro opposita Aduersariorum sententia, ipsi videant.

1769 Et quidem Almaynus de potestate Ecclesiꝫ, cap. 16. putat, piam nostram opinionem

esse ab Ecclesia iam definitam. Clitthoueus super Damascenu lib. 3. asserit, contrariam sententiam esse impiam, & definitioni Ecclesię oppositam. Titelmanus in Ioannem, Cap. 2. affirmat, contrariam absque impietate, & pertinacia non posse defendi, cui etiam adhęrent DD. Parisienses, apud Vegam. At nullus istorũ m hi placet; nam ex prima sequitur,
num. 397. quòd adhęrẽtes minùs pię opinioni, hęresis labe inficerentur, quod est contra Sum. Pontificum determinationes, quibus nulli prohibetur facultas assentiendi interiùs parti oppositę neque dicendus impius, aut pertinax, qui Ecclesię determinationibus non opponitur.

1770 Ceterùm, quia nostra opinio (imò neque ampliùs dicenda est opinio, sed verissima Sententia) adeò vera, ac certa sit, vt nulli falsitati subiaceat, quamuis nondum fide Diuina sit vera ac certa, vt dictum est; consequenter opposita sententia è contra dici poterit non solùm improbabilis, sed etiam falsa; imò ante annum 1530. (Au-
§ 17. ctore Albertino, tract. de agnoscendis assertionibus catholicis) apud Hispanos, etiam Temeraria, scandala gignens, ac malè sonans habetur, annuente Supremo fidei Senatu; quia Pontificię Cõstitutiones solùm vetant, eam inuri notà hæresis,
cap. 7. erroris, & peccati mortalis; vnde Canisius, lib. 1. de Deipara, iam ante nonaginta annos, illam dixit, Inuisam, Explosam, debilitatam, & quodammodo penitus eiectam. Alij alijs huiusmodi titulis eandem Aduersariorum opinionẽ condecorant; eò quia, vt dixi, solummodò à Pontificijs Cõstitutionibus prohibemur illam vocare Erroneam, vel Hereticam, vel mortaliter peccare eam sequentes.

1771 Ab his ergo Labyrintheis ambagibus sese extricare AA. cupientes, varios dicendi modos hic circa Marianę Conceptionis festiuitatem, ab Ecclesia indictam, pręceptamque commenti sunt. Et quidem aliqui, pręsertim ex S. Thomę discipulis, opinati sunt, sub nomine festi Conceptionis, nõ naturalem, sed spiritualem Conceptionem tantùm intelligi, nempe Sanctificationem; atque adeò secundùm iustum dicendi modum, sub nomine Festi Conceptionis, Ecclesia non colit, & adorat Mariam pro eo primo instanti, quo fuit creata eius anima, & corpori infusa, sed pro alio posteriori instanti, quo (vt ipsi AA. volunt) primò fuit sanctificante gratia ornata, idque ipsi vocant spiritualem Cõceptionem, sicuti in nobis illud primum instans, in quo per Baptismi Sacramentum primò ornatur anima sanctificante gratia, similiter dici poterit conceptio spiritualis; quæ quàm valde differat à Conceptione naturali, nẽpe ab illo instanti, quo anima creatur, & simul infunditur corpori, nemo est qui non videat.

1772 Verùm primus iste dicendi modus apertè, ac satis grauiter reprobatur à Sixto IV. in priori Extrauagante, *Graue nimis*; sic. *Sanè, cùm S. Romana Ecclesia de intemerata, semperque Virginis Mariæ Conceptione publicè festum solemniter celebrarit, & speciale ac proprium super hoc. Officium ordinauerit; nonnulli, vt accepimus, diuersorum Ordinum Prædicatores in suis sermonibus ad populum publicè per di-*

diuersas ciuitates, & terras affirmare hactenus non erubuerũt, omnes illos, qui tenent, aut asserunt eandem gloriosissimam, & immaculatam Dei Genetricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hereticos eiusdem IMMACVLATAE CONCEPTIONIS Officium celebrantes. Subditque: propositiones prędictas esse falsas, erroneas, & à veritate penitus alienas.

1773 Quare sic insurgo. Sixtus IV. in dictis verbis, inquit à Romana Ecclesia coli, quod aliqui Prędicatores damnabant; atqui hi non damnabant celebrari Virginis sãctificationem; cùm id ipsum ipsi docuerint; ergo damnabant celebrari festum Conceptionis prout importat primum instans infusionis animę, seu Conceptionem naturalẽ. Atque adeò dictus Pontifex docet Cõceptionẽ hãc naturalem ab Ecclesia coli, & consequenter prout importat Virginis prę̨seruationem ab originali peccato in ipso primo instanti infusionis animę vnà cum gratia sanctificante; aliter non posset pro tunc esse sacri cultus obiectum, siue subiectum, vt ex dictis satis patet.

1774 Roboratur id ipsum ex alia Bulla, *Graue nimis*, eiusdem Sixti, prout refertur in libro inscripto, *Monumenta Ordinis Minorum*; sic: *Nonnulli diuersorum Ordinum professores publicè affirmare hactenus non erubuerũt, & quotidie pradicare non cessant Romanam Ecclesiam, solam spiritualem Conceptionem, seu Sanctificationem Virginis Mariæ celebrare, &c. Nos ergo eiusmodi temerarijs ausibus, & peruersis assertionibus obuiare volentes, motu proprio, & de nostra mera deliberatione huiusmodi assertiones quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eandem Romanam Ecclesiam de spirituali dumtaxat Conceptione, & sanctificatione eiusdem Virginis gloriosæ festum celebrare, vtpote falsas, & erroneas, ac à veritate alienas auctoritate Apostolica reprobamus, & damnamus; & statuimus, & ordinamus, quòd quicumque qui de cetero, ausu temerario præsumpserint affirmare huiusmodi per nos sic reprobatas, & damnatas assertiones veras esse, postquam de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam, & æternæ maledictionis pœnam eo ipso incurrant.*

1775 En vt Sum. Pontifex semel atque iterum auctoritate Apostolica inuehitur contra asserẽtes ab Ecclesia Romana sola in conceptionem spiritualem Virginis celebrari. Romana igitur Ecclesia colit, ac celebrat ipsã naturalem Virginis Conceptionem, & consequenter sanctificante gratia ornatam; aliter capax non esset sacri cultus, vt dixi, atque ex dictis satis patet. Stet igitur, hanc propositionem [Romana Ecclesia sola spiritualem Conceptionem, seu Sanctificationem Virginis Marię celebrat] esse à Sixto IV. auctoritate Apostolica condemnatam, vt falsam, erroneam, & ab omni veritate alienam; eamque affirmantes, ipso facto excommunicari, & æternę maledictioni condemnari.

1776 Idem etiam Pontifex in alia constitutione, *Cùm praexcelsa*, ita statuit: *Auctoritate Apostolica, hac in perpetuum valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quòd omnes, & singuli Christi fideles vtriusque sexus, qui Missam, & Officium Conceptionis eiusdem Virginis gloriosæ iuxta piam, deuotam, & lau-*

laudabilem ordinationem Magistri Leonardi de Nogarolis, & quæ desuper à nobis emanauit, Missæ, & officij institutionem, in die festiuitatis Conceptionis eiusdem Virginis Mariæ, & per Octauas eius deuotè celebrauerint, &c.

nu. 1106. Officium autem istud (vt supra videre est) totum est de præseruatione, & gratia in primo instanti animationis; atque adeò ad hoc ipsum celebrandum Pōtifex fideles inuitat, & Indulgentijs allicit, &c. Num aliud celebratur in festo, & aliud canitur in Officio, quod pro eodem festo celebrando Sum. Pōtifex approbat?

1777 Supradictas Sixti constitutiones confirmauit deinde Alexander VI. propria Bulla, *Illius qui*; sic: *Tenore præsentium decernimus, & declaramus præinsertas litteras, ac omnia, & singula in eis contenta perpetuis futuris temporibus, donec per Sedem Apostolicam aliter decisum, & ordinatum fuerit, inuiolabiliter obseruari debere.* Quas item constitutiones antea confirmauerat Innocentius VIII.

1778 Easdem Sixtinas constitutiones confirmauit deinceps, & Tridentinum; ac nequis putaret vnam, aut alteram ex dictis constitutionibus ab eo tantùm approbari, sed omnes; ideo in plurali numero dixit: *Declarat non esse suæ intentionis comprehendere in hoc Decreto,* Sess. 5. *vbi de peccato originali agitur, Beatam, & Immaculatam Virginem Mariam Dei Genitricem; sed obseruandas esse CONSTITVTIONES fælicis recordationis Sixti PP. Quarti, sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat.* Iam Tridentinum asserens Deiparam non inclusam in loquutionibus de originali peccato, ac volens in eodem sensu ab Ecclesia celebrari eiusdem Conceptionis festum, se remittit ad dictas Sixti constitutiones; atque adeò Tridentinum apertè intendit, in illis Sixtum loqui de Conceptione, prout importat immunitatem ab originali, & sic de Conceptione vera, ac naturali, non autem de metaphorica, seu spirituali.

1779 Similiter Pius V. easdem Sixti IV. confirmauit constitutiones, in Bulla, *Super speculam*; imò ex præcepto eam celebrandam sanxit, eandem B. Virginis Conceptionem adæquans in Officio eiusdem Natiuitati; vt supra etiam dictum est: *Adeò vt* (rectè subdit Illustrissimus Sossa) *nihil præter totalem definitionem videatur deesse: neque Mysterio vacat id reseruatum fuisse Pontifici ex Dominicana familia assumpto, & Sanctitatis fama conspicuo.*

1780 Insuper Gregorius XV. in breui pro eadem Immaculata Conceptione, hæc habet: *Insuper eadem Sanctitas sua, cùm S. Romana Ecclesia de Beatissimæ Virginis Conceptione festum solemniter, & Officium celebret, omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, & instituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacrosancto Missæ sacrificio ac Diuino Officio celebrandis tam publicè, quàm priuatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti debeant. Contrauenientes autem Sanctitas sua voluit, & declarauit subiacere debere, & subiecit censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus, ac præfato decreto suorum Prædecessorum ipso facto incurrendis.*

1781 Mens igitur Sum. Pontificum semper fuit, vt ab omnibus

bus

bus Sanctitas B. Virginis in primo instanti animationis, eiusque preseruatio ab originali peccato, & consequenter, eius Immaculata Conceptio coleretur. Siquidem si Sum. Pontifices vellent celebrari festum Sanctitatis B. Virginis pro tempore indeterminato, ac vagè, vtiquè assumerent nomen Sanctificationis, quod ex natura sua, vsuque absque vllo dubio indifferens est, non autem nomen Conceptionis, quod determinatum semper fuit ad significandum primum animationis instans, tàm apud nostræ piæ opinionis Auctores, quàm & apud Aduersarios; quare Sum. Pontifices de medio tollentes nomen festi indifferens, ac nomen determinatum vniuersali lege præcipientes, sanè sustulerunt indifferentiam sensus talis festi, aperteque declarauerunt in eo colendam esse Sanctitatem pro primo animationis instanti determinatè, quod absolutè venit in præsenti materia sub nomine conceptionis, vt toties dictum est.

1782 Vlteriùs arguo contra istum primum dicendi modum Aduersariorum, quia inde incerta redditur sãctitas eiusdem Virginis in eius Natiuitate, alioqui certissima, vt supra vidimus cum D. Ildephonso, D. Benardo ipsoque Angelico Doctore, alijsque, adeò vt absque erroris, ac temeritatis nota negari nequeat. Sequela verò patet, quia similiter poterit dici, ab Ecclesia non coli Virginis Natiuitatem naturalem, sed Natiuitatẽ spiritualem, eiusdemque Sanctificationem non in ipsa Natiuitate, sed post, ac tempore sequenti, quod nefas est dicere. Sicuti ergo hic nequit interpretari, Ecclesiæ festiuitas de Natiuitate Metaphorica, & solùm spirituali; sicuti in nulla alia eiusdem Ecclesiæ festiuitate licebit ad sensus metaphoricos recurrere; ita neque in præsenti festiuitate de Virginea Conceptione vllo modo licebit recurrere ad sensus metaphoricos, eamque de Conceptione spirituali solùm interpretari.

1783 Sicuti ergo cogimur dicere, in festo Natiuitatis Virginis ab Ecclesia coli illud primum instans, quo Virgo lucem hanc aspexit, seu ad hanc lucem venit; siue, quod in idem recidit, coli Beatam Virginem pro eo primo instanti, quo ad hanc lucem venit, seu quo primò lucem hanc aspexit; ita dicere cogimur, ab eadem Ecclesia in festo eiusdem Conceptionis coli, ac venerari illud primum instans, quo Virgo suum esse accepit, siue eandem, prout stat sub illo eodem primo instãti sui esse, seu animationis, quod sub nomine Conceptionis venit in pręsenti materia, vt suo loco probatum est. Quòd autem tunc etiam fuerit B. Virgo, *Sancta*, atque adeò absque originali peccato, sequitur ex eo, quòd Ecclesia etiam pro tunc eam adoret, colat, ac festiuo cultu veneretur, appellans in officio B. V. Conceptionem sanctam, vt hactenus dictum est.

1784 Demum, contra hunc primum dicendi modum Aduersariorum facit, quia festum hoc in nulla vnquam Ecclesia sub nomine sanctificationis celebratum fuit, sed semper sub nomine Conceptionis; prout sufficientissimè, & eruditissimè probat Seraphicum Regestum; & videre est in omnibus Missalibus, ac Breuiarijs ad vsum propriarum

rum

rum Ecclesiarum confectis; de quibus præcipua seligam, ex quibus similiter ide reliquis conijcere omnino licebit.

1785 Et quidem, vt ab Ecclesia Romana exordiar, ita habebat Missale ad eius vsum, impressum Venetijs anno 1513. cuius Oratio erat: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.* Aliud similiter Venetijs impressum anno 1559. idem habebat. Aliud ibidem impressum anno 1508. idem habebat. Aliud Aluiæ impressum anno 1528. in Post communione habebat: *Cuius venerandam celebramus Conceptionem.* Item Missalia duo vetustissima in membranis manuscripta, vnum in folio, alterum in quarto, habent etiam festum Conceptionis. Similiter Missale, cuius titulus est: *Ordo Missalis secundùm consuetudinem Romanæ Curiæ*, in folio 165. *In Conceptione B. V. Mariæ Introitus: Egredimini &c.* Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.* Habentur etiam in hoc Missali fol. 282. quidam Rithmi de eadem Immaculata Conceptione, qui infra apponentur. De nouioribus verò nulla est difficultas.

Reg. cel. 24.

Pea. II.

1786 Similiter habetur in Missali Ecclesiæ Toletanæ impresso Compluti anno 1550. iussu Martini Silicei; cuius Oratio erat: *Omnipotens sempiterne Deus, qui humanæ fragilitati condolens, eique clementer misereri decernens, Verbum tuum ex gloriosa B. Maria semper Virgine incarnari voluisti; præsta quæsumus, vt ipsa iugiter hanc misericordiam nobis obtineat in cælis, cuius Sanctam Conceptionem hodierna die, te iubente celebramus in terris.* Item aliud eiusdem Ecclesiæ impressum Lugduni eodem anno. Item aliud Missale eiusdem Ecclesiæ, editum iussu D. D. Alphonsi de Fonseca, & Compluti impressum anno 1520. *Item* aliud eiusdem Ecclesiæ Missale editum iussu Em. D. D. Fr. Francisci Ximenez de Cisneros S. R. E. Cardinalis, & Archiepiscopi Toletani, ac Burgis impressum anno 1512. Item aliud eiusdem Ecclesiæ, impressum Compluti, anno 1499. Idemque videre est in alijs antiquissimis quatuor Missalibus, manuscriptis in membranis ante inuentam Typographiam.

Reg. col. 196.

1787 In Missali Ambrosiano, Mediolani impresso, anno 1522. per D. Ioannem Angelum, sic legitur Introitus: *Lætemur omnes in Domino diem festum celebrantes sub honorem B. Mariæ Virginis, de cuius Immaculata Conceptione gaudent Angeli, etc.* Super populum: *Supplicationem seruorum tuorum Deus miserator exaudi, vt qui gloriosa Conceptione Dei Genitricis, etc.* Post Epistolam: *Beata Conceptio Mariæ Virginis.* Super oblata: *Gloriosa Conceptionis eius solemnitas, etc.*

1788 In Missali secundùm regulam S. Isidori, dicto Mozarabe, Toleti impresso, iussu item eiusdem ciuitatis Archiepiscopi Ximenez de Cisneros, anno 1500. ita eius legitur Oratio: *Deus, qui nauem Ecclesiæ tuæ per mundi istius pericula fluctuantem, optimus nauta gubernas, et ne infidelitatis procella obruat, vigilantissimus custos solicitas, omnibus eius lauacro renatis tribue, interuentu Conceptionis gloriosæ Virginis Mariæ, persequutionum tempestates in tui nominis confessione deuincere.* Idemque videre est in Missali Asturiensi, impresso anno 1522. atque in Missali Placentino, impresso, an-

anno 1554. cuius Oratio erat: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.*

1789 Idem videre est in Breuiarijs, in quibus nullibi inuenitur Sanctificatio, sed vbique Conceptio. sic in Breuiario item secundùm Regulam S. Isidori, impresso Toleti anno 1502. communiter dicto Mozarabe: *In festo Cōceptionis Virginis Mariæ omnia dicūtur vt in Aßumptione eiusdem Virginis; & vbi dicitur Aßumptio, dicatur Conceptio.* Similiter in alio Breuiario eiusdem Ecclesiæ, impresso Venetijs anno 1488. iussu D. D. Petri Gonzalez de Mendoza, Archiepiscopi Toletani, & S. R. E. Cardinalis, tituli S. Crucis: *In Conceptione S. Mariæ gaude Mater Ecclesia.* Idem asseritur in alio eiusdem Ecclesiæ Breuiario impresso, anno 1505. & in alio impresso Venetijs anno 1506. & in Diurnali eiusdem Ecclesiæ impresso anno 1507.

1790 Idem habetur in Breuiario Hispalensi, impresso anno 1521. iussu D. Didaci à Daza Archiepiscopi; cuius titulus est: *Festū Conceptionis Immaculatæ Virginis Mariæ.* Idem habent antiquissima alia Breuiaria eiusdem Ecclesiæ, nempe impressa anno 1510. 1531. 1555. & 1563. & Lectionarium eiusdem Ecclesiæ, impressum anno 1562. & approbatū per D. D. Ludouicū de Alcozer Canonicum, & Vicarium Generalem, cuius titulus est: *In festo Sanctissimæ Conceptionis.* Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem.*

1791 Conchense, impressum anno 1560. approbatum à D. D. Petro à Castro Ecclesiæ Conchensis Episcopo, cuius titulus: *Officium Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ.* Et Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem.* Cæsaraugustanum, impressum anno 1556. & approbatum à D. D. Ferdinādo de Aragona Episcopo Et aliud impressum anno 1545. habet: *Festum Conceptionis.* Ac Giennense folio 147. habet similiter: *Festum in Conceptione B. V. Mariæ.* & ad laudes antiphona: *Maria plena gratia, stirpe concepta Regia.*

1792 Valentinum impressum anno 1533. similiter in Oratione: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem.* Cordubense impressum anno 1489. 1508. & 1557. habet, *Officium Conceptionis. Omnia sicut in Officio de Nogarolis.* Vxomense idem habet folio 588. Oratio: *Deus ineffabilis misericordiæ, &c.* Ac Pampilonense, folio 447. cuius titulus: *Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ Officium.*

1793 Idem habet Segouiense, folio 532. cuius Oratio: *Supplicationem seruorum tuorum Deus miserator exaudi, qui in Conceptione Dei Genitricis, & Virginis Mariæ congregamur, eius intercessionibus ab instantibus periculis eruamur.* Item aliud impressum anno 1527. eiusdem Ecclesiæ: *Omnia, vt in Officio de Nogarolis.*

1794 Compostellanum, impressum Salmanticę anno 1569. approbatum per D. D. Gasparem à Zunica, & Auellaneda, Archiepiscopum; cuius Titulus: *Conceptio Immaculatæ Virginis Mariæ. Omnia vt in Officio de Nogarolis.* Item Ilerdense, cuius Titulus: *De festo Immaculatæ Cōceptionis Virginis Mariæ; Omnia vt in Officio de Nogarolis.*

1795 Granatense, impressum anno 1544. approbatum à D. D.

Ferdinando Niño Archiepiscopo; cuius titulus: *Incipit Officium Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ.* Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem.* Eadem habet alterũ eiusdem Ecclesiæ, impressum anno 1506. iussu D.D. Ferdinãdi de Talauera.

1796 Burgense, impressum anno 1538. cuius Oratio: *Deus, qui B. Mariæ Virginis Conceptionẽ Angelico vaticinio parentibus prædixisti, præsta famili tuæ ipsius muniri præsidijs, cuius Conceptionem Sacram frequentatione congrua veneramur.*

1797 Seguntinum, impressum anno 1560. & approbatum per D.D. Petrum de Gasca Episcopum: *Officium Conceptionis cum Octaua.* Auriense, cuius Oratio, folio 410, *Qui prima piacula Mulieris, etc.* Tudense, impressum Salmanticæ, anno 1564. approbatum à D. D. Ioanne Aemiliano Episopo, cuius Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem.* Inuitatorium: *Immaculatam Conceptionem, etc.*

1798 Cauriense, impressum anno 1559. approbatum per D.D. Didacum de Almazan Episcopum; cuius Oratio: *Cuius Conceptionis sacra solemnia, etc.* Inuitatorium: *Immaculatam Conceptionem, etc.* Placentinum, impressum Hispali, anno 1521. approbatum per D. D. Petrum Gundisaluum Manso Episcopũ; cuius titulus: *In festo gloriosæ Conceptionis Virginis Mariæ.* Abulense, impressum Salmanticæ, anno 1567. approbatum per D. D. Didacum Alauẽsem Regium Præsidem; cuius titulus: *Festum Immaculatæ Conceptionis.*

1799 Ciuitatense, impressum anno 1555. approbatum à D. D. Petro Ponze de Leon Episcopo cuius titulus: *In Conceptione purissima B. V. Mariæ.* Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Conceptionem.* Dertusense, impressum anno 1547. approbatum à D. D. Hieronymo Requesto Episcopo; cuius titulus: *Incipit Officiũ Immaculatæ Cõceptionis. Omnia vt in Officio de Nogarolis.* Asturiense, impressum anno 1564. cuius titulus: *Officium Conceptionis.*

1800 Palentinum, impressum Metymnæ anno 1565. habet: *Omnia vt in Officio de Nogarolis.* Similiter Tarazonense impressum anno 1541. *Omnia sicut in Officio de Nogarolis* Huescense approbatum ab Episcopo D D. Petro Augustino; cuius titulus: *De festo Conceptionis Mariæ, pro ut in Officio de Nogarolis.* Tudelense impressum anno 1540. cuius Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Conceptionem.* Eborense dispositum per Cardinalem illius Ecclesiæ (vt ibidem dicitur) habet etiam, *Officium Cõceptionis.* Et Calagurritanum folio 311.

1801 Idemque videre est in Breuiarijs ad vsum Regularium impressis Sic Breuiarium Religionis S. Mariæ de Mercede, impressum anno 1556. cuius titulus: *Incipit Officium Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ.*

1802 Ordinis SS. Trinitatis, impressum anno 1545. cuius titulus: *Conceptio Immaculata gloriosæ Virginis Mariæ.*

1803 Ordinis S. Hieronymi editum iussu Reuerendi Leonardi de Aguilar, totius Ordinis Generalis; cuius titulus: *In festo Conceptionis B. Virginis*; cum lectionibus S. Anselmi.

1804 Ordinis Carmelitani, impressum anno 1579. idem habet

bet cuius versiculus in primis Vesperis: *Immaculata Conceptio est hodie*. Inuitatorium: *Immaculatam Conceptionem, etc.* De quo etiam supra dictum est fusiùs, numero 1133.

1805 Ordinis S. Iacobi impressum in ciuitate Legionensi, anno 1532. habet speciale Officiũ Conceptionis, cum lectionibus D. Anselmi.

1806 Similiter impressum anno 1547. ad vsum Monasterij Ordinis S. Ioãnis Hierosolymitani secũdùm ritum Sixensem; cuius titulus sic se habet: *In festo Conceptionis B. Mariæ Virginis, fiat duplex solemne*, cum lectionibus D. Anselmi.

1807 Ac demum, ne multus in hoc sim, idem apparet in Breuiario Monastico secundùm ritum, & morem congregationis Cassinensis, aliàs S. Iustinæ, impresso Venetijs anno 1511. cuius Oratio: *Maiestatem tuam omnipotens Deus, supplices deprecamur vt qui hodie exultantibus animis Beatissimæ, semperque Virginis Mariæ Conceptionis festum diem celebrare gaudemus, &c.*

1808 Imò in ipsamet alma Prædicatorum familia, hoc festum sub nomine item Conceptionis institutum fuisse, probat luculentissimè Vincentius Iustinianus ex eadem familia, in addit. ad Vitam B. Ludouici Bertrandi, §. vltimo; vbi attestatur in pluribus Conuentibus sui Ordinis, non solùm coli Conceptionis festum, sed etiam in vniuersa Prouincia Bœtica celebrari cum Octaua solemni, ac splendido cultu.

1809 In tota autem Gallia, & vbique vltra mõtes, sub eodem Conceptionis nomine coli, affirmat Catharinus de controuersia exorta inter Prædicatores, & Senẽses. patetque etiam ex suis Missalibus, Breuiarijs, & Martyrologijs antiquissimis; Missale enim huius Ordinis impressum anno 1530. Hispali, habet Sacrum eiusdem festiuitatis sub nomine Conceptionis. Breuiarium item eiusdem Ordinis editum Parisijs anno 1550. continet idem festum sub nomine Conceptionis. Similiter Martyrologium ipsorum per Fr. Ioannem de Palentia, Salmaticensis Conuentus Præcentorem, Venetijs excusum de licẽtia Reuerendissimi P. Seraphini Caualli Generalis, anno 1582. & in Calendario affixo eidem Martyrologio, ita habetur: *Octaua die Decembris Conceptio B. Mariæ Virginis, totum Duplex.* In eodem etiam Martyrologio 6. Idus Decembris inuenitur: *Conceptio Sacratissimæ Virginis Mariæ Genitricis Dei, & Domini Nostri Iesu Christi, totum duplex.*

Carol. Latius de Immac. Concept.

1810 Quare, si eiusdem Ordinis Missalia, & Breuiaria vetustiora attentè inspiciantur, reperiemus à solo tempore Hieronymi Xauerre Generalis intrusum fuisse Sanctificationis nomen pro nomine Conceptionis & hoc in eorum Comitijs, absq; vlla Sum. Pontificum auctoritate, vt fusè probat Vega num. 279, & 280. imò damnantibus Sum. Pontificibus interpretationem quorundam asserẽtium Marianam Conceptionem sub nomine Sanctificationis coli, vt supra probatum est.

1811 Et quamuis à Pontificibus permissũ sit, vt in hac re quisque opinaretur, & cui mallet adhęreret sentẽtiæ, nunquam tamen permissum fuit, vt festum Conceptionis ab Ecclesia institutũ, sub Sanctificationis nomine li-

ceat cuilibet celebrare; aliud enim est permissio opinandi in præsenti materia, aliud verò facultas celebrandi festum contrario ab Ecclesia sensu; primum in rebus opinatiuis, etiam incõsulto Pontifice, cuique licebit, his potiùs Doctoribus, quàm alijs adhærere; at secundum non nisi à Sum. Pontifice concedi potest.

1812 Neque hîc obstat Aluarus Pelagius asserens, festum hoc Conceptionis, olim sub titulo Sanctificationis coli, præcipuè in templo S. Mariæ de Vrbe; siquidem id omnino falsum esse, rectè asserit Catharinus in Disput. de Immac. Virginis Conceptione; & apertè ostendit Illustrissimus Trejo, Oratione 6. habita ad Paulum V. in sua legatione pro Immaculata Deiparæ Conceptione, ex diligentissima disquisitione facta per doctissimos Episcopos, aliosque §. 3. nu. 9. grauissimos viros in ærarijs eiusdem templi S. Mariæ, in quibus ne verbum quidem, neque vestigium aliquod apparuit talis nominis *Sãctificationis*, pro hac solemnitate Conceptionis.

1813 Ex quibus apertissimum spiritus Sancti interiùs mouentis apparet signum, tot Ecclesias in celebrando hoc festo, sub Conceptionis nomine omnes conuenisse: *Nullum Breuiarium Romanum* (rectè inquit Iustinianus citatus) *aut particulare* in 3. D.3. *alicuius Diœcesis extat, quod in Calendario opponat festum San-* D.3. ca.7. *ctificationis, sed Conceptionis Dominæ nostræ.* Et, si vnica Religio aliquando sub sanctificationis nomine illud celebrauit, sibi ipsi cõstãs minimè fuit. Erroris ergo notâ inuri Franciscus de P..igianis assertionem affirmantium ab Ecclesia celebrari solam conceptionem spiritualem Mariæ, alij verò apud Granadum de Conceptione putant esse temerariam.

1812 Cum toto tamen hoc AA. assertionem istam toties damnatam, & iamdudum consepultam, iterum ad lucem reuocare conati sunt, tempore Innocentij X. in ipsorum supplici libello, toties citato, sic pro nomine sanctificationis instantes: *FF. Prædicatores* (dicebant) *ad fugiendam omnem æquiuoca-* num. 1. *tionem, & melius propriam sententiam explicandam vtebantur voce, SANCTIFICATIONIS, & cauebant à nomine Conceptionis, quasi idem importaret Conceptio, & Immaculata Conceptio.*

1815 *FF. Prædicatores* (dicebant) absque vlla neque temporum, neque loci, neque personarum limitatione, *voce Sãctificationis vtebãtur.* Meminisse tamen illos oportebat, quod pro aliquo tãtùm tempore; in vnius, aut alterius tantùm regionis; neque omnia, sed tãtùm aliqua eorum cœnobia, neque omnes illorum Fratres vtebantur hac voce sanctificationis, prout ex supradictis satis patet. Iam si id ignorabant, quomodo quæso, eam defendebant caussam, cuius nec vulgarem quidem cognitionem habebant? si verò totum hoc illis notum erat, quomodo tam apertè mentiri, ac fallere non verebantur?

1816 At, quid tandem aliquando boni hoc suo *Sanctificationis* festo, siue à pluribus, siue à paucis recepto, elicere pertentant AA? An vt abusum, cuius memoriam sepelire omnino debuerant, iterum iterumque contra Apostolicæ Sedis præceptum toties iniunctum, ad lucem reuocarent? Abusus quidem ille

fuit,

fuit, non legitima introductio, saltem postquàm Romana Ecclesia festum hoc, & sub Conceptionis nomine recepit, nullique sub alio nomine illud celebrare concessit.

1817 Instant tamen AA. in eodem libello sic: *Officium Sanctificationis à Sum. Pontificibus, & signanter à Iulio III. concessum, & approbatum fuit.* Proferte, amabo vos, assertam approbationem; ne grauemini quæso, aliquod Pontificium diploma exhibere, vel aliquam huiusmodi concessionem siue scripto, siue voce factam; testibus, omni tamen exceptione maioribus, & à suspicione alienis, confirmare dignamini. num. 22.

1818 Et quidem nequeunt; eò quia (vt benè docet Armamentarium Seraphicum) Ecclesia Romana nemini concedit, aut cõcedere potest facultatem celebrandi contrarium eius, quod ipsa celebrat: atqui celebrat præseruationem B. Virginis à peccato originali, ergo nemo ex eius auctoritate, & concessione celebrare vnquam potuit Virginis Sanctificationem post contractionem originalis peccati. col. 279.

1819 Rursus Ecclesia Romana damnat, ac punit excommunicatione latæ sententiæ, &c. asserentes solam spiritualem Conceptionem, seu Sãctificationem Virginis celebrari: at Sanctificatio post peccati originalis contractionem, est sola spiritualis Conceptio, igitur nunquam ex Ecclesiæ mente, sed contra eius expressam sententiam celebrata est.

1820 Peto etiam ab Aduersarijs, si nomẽ Sanctificationis absque vlla cõtrouersia est indifferens, quo iure eius vsum ipsi restringere ad significandam emundationem à peccato iam contracto? cur in maximum Virginis Deiparę honorem non admisere alteram nobiliorem significationem?

1821 Nos verò contendimus ex institutione festi Conceptionis omnino tolli indifferẽtiam nominis Cõceptionis, quia Ecclesia nihil celebrat, neque colit, nisi Sanctum; AA. autem neque vsum legitimum nominis *Sanctificationis*, neque significationem, qua explicare contendunt suum sensum vllo prorsus legitimo testimonio, neque vlla ratione poterunt vnquam probare. Inde igitur iudicet veritatis scrutator, cui parti debeat adhærere.

1822 Verùm, ne putes Aduersarios omni auctoritate destitutos, afferunt pro se supradictum Aluarum Pelagium, *de Planctu Ecclesiæ* (si tamen locus incorruptus est) affirmantem, se vidisse, & audisse in Ecclesia S. Mariæ Maioris Officium Sanctificationis; quod testimonium cum alijs vndequaque corrasis, imò potius corrosis, integrum affertur in libro *De veritate Cõceptionis*, sub nomine Turrecrematę Contra quod testimoniũ satis supra dictum est. Addo tamen hic ad maiorem corroborationem V Vadingũ pag. 154. eruditè euincentem dicti testimonij Pelagiani vanitatem ex emẽdatissimis manuscriptis codicibus Sforziano, & Vrbinate, à quibus ea additio de festo *Sanctificationis*, omninò abest; neque in archiuis prędictę Ecclesiæ, post diligentissimam inquisitionem, vllum eiusdem festi sub Sanctificationis nomine; vestigium inuenire potuisse testatur, sicut & alij; de quibus supra. art. 52. p. 6. ex. 31.

1823 Et

1823 Et quamuis darem Aluari testimonium verissimum esse; nulla tamen ex eo Romanæ Ecclesiæ huiusmodi consuetudo probari poterit, cùm ibi æquè asseratur, alias Ecclesias sub nomine Conceptionis festum hoc celebrasse, Sede Apostolica tolerante, vt quę non adhuc suum iudicium interposuerat; vnde tunc vnicuique in proprio sensu abundare licuerat, at postquam ipsa cæpit festum Conceptionis celebrare, reliquę omnes per Orbem Ecclesiæ, primam Magistram vnanimi consensu subsequutæ sunt.

1824 Ad hæc addo cum doctissimo Catharino, quòd si ab Ecclesia olim alicubi permittebatur celebrari hoc festum sub nomine Sanctificationis, sanè id non permittebatur in eo sensu, quo AA. explicant, sed omnino in nostro, nempe prout significat Deiparę Sanctitatem adhuc in primo instanti suę animationis, quod nos vnico Conceptionis nomine significamus, Ecclesia sic docente, vt proba si est. *Nolo tamen latere quemquam* (inquit Catharinus) *& si nostri celebrent in Italia de sanctificatione, nihil tamen contrarium veritati eos celebrare; quod multi nesciunt; non enim repugnat Conceptioni Immaculatæ Sanctificatio, quæ tantò melior in ea fuit, quantò fuit Conceptio mundior, vt superius declaratum est.*

l.3.bic.

lib.3.

1825 *Verum est tamen, quòd celebritas Conceptionis magis exprimit præseruationis prerogatiuam, cùm Sanctam fuisse Conceptionem illam significet, & sine peccato; eò quòd ab Ecclesia coram Deo non celebretur nisi res Sancta vt B. Thomas, & alij rectè testantur; hoc autem non exprimit vox ipsa Sãctificationis, licèt nec repugnet; quod valde notandum est, ne quis putet ab Ordine nostro in Italia celebrari mendacium, & contrarium celebrationi Conceptionis; quod si esset, minimè esset ferendum; nec Spiritus Sanctus hoc permitteret in cultu Dei. vt rectè B. Thómas docuit; Ecclesiarum consuetudines in cultu Diuino, in nullo repugnare veritati, & ideò seruandas esse, quas præterire etiam illicitum esse ostendit.* Vnde rectè concludit: *superfluè tamen Sanctificatio B. Virgini celebraretur, nisi sublimius quidpiam haberet, quàm illa Ioannis Baptistæ; nam in ipsa celebratione Natiuitatis eius subintelligeretur, vt antiqui DD. sapienter interpretabantur, quando non erat festum sanctificationis.*

2.2.qu.93. ar.1.

1826 Quò etiam tēdit supradicta Aduersariorum confidentissima iactatio? *FF. Prædicatores ad fugiēdam omnem æquiuocationem, & meliùs propriam sententiam explicandam, vtebantur voce Sanctificationis.* an vt Ecclesiam corrigant? & quidem si meliùs eorum sententia per vocem *Sanctificationis* explicabatur, quàm per vocem Conceptionis, nonne maiorem scientiam ipsis tribuere videntur, quàm ipsi Ecclesiæ? ò nimis audax confidentia, ò confidentissima assertio! nonne saltem malebant Romanæ Sedis doctrinam, consuetudinemque, quàm propriam sententiam periclitari?

1827 *Terribilis est locus iste* (venustè subdit Catharinus, initio secundę partis Disputationis ad Tridentinum) *& periculosum in eum impingere, cùm hic sit Petra.* Nomen sanctificationis faciunt nobis indifferens; num nobis licebit vti nomine *Præseruationis* in Diuinis Officijs, vt me-

melius nostram sententiam explicemus? absit hoc à legitimis Ecclesiæ filijs, quibus nulla sententia, nullum nomen, nulla quevox proprior est, quàm quę ab ipsamet Ecclesia eligitur, & designatur. Imò cum Ecclesia iam eliminauerit Sanctificationis vocem, qua meliùs ipsi AA. suam explicabant sententiam, quarum consequenter eorum sententiæ derogauerit, ipsimet videant.

1828 In quo autem sensu dixerit D. Thomas: *Celebratur festum sanctificationis eius potiùs, quàm Conceptionis in die Conceptionis ipsius*; satis dictum est supra nu. 290. nempè respectu festi Conceptionis primę, & inanimatę, prout tunc celebrabatur, vt ibidē videre est. Adde, quòd tunc Ecclesia Romana non adhuc Conceptionis festum receperat neque illud expressè sub Conceptionis, & non sub Sanctificationis nomine celebrandum preceperat; vt ex supradictis patet, & ex eodem D. Thoma ibidem asserente: *Ad Tertium dicendum, quòd licèt Romana Ecclesia Conceptionem B. Virginis non celebret, tolerat tamen consuetudinem aliquarum Ecclesiarum illud festum celebrantium &c.* 3.p.qu 27. ar.2.

1829 Claudam hanc partem auctoritate Aegidij de Presentatione B. Virginis; qui reprehendens dictum Caietani interpretantis Conceptionis festum etiā de Sanctificatione Virginis, siue fuerit mundatiuā originalis peccati iam contracti, siue preseruatiua ne illud cōtraheretur, ita subdit: *Nec illum iuuat, quòd idem Sixtus IV. ac plures alij Pōtifices cum Tridentino permittāt vnumquemque in hoc suo sensu abundare; quoniam hoc solùm intelligitur; vt vnusquisque possit vnam vel alteram opinionem sine nota hæresis amplecti; non verò vt possit asserere Romanam Ecclesiam Conceptionis festū approbare sub titulo Sanctificationis, abstrahendo ab hoc vel illo modo sanctificandi; Cùm Romana Ecclesia satis superque explicatum habeat, se festiuitatem illam instituisse, & fidelibus celebrandam proposuisse sub titulo ab omni labe immaculata; cum quo optimè stat, quòd Ecclesia neutrā controuersiæ partem tanquam de fide definiuerit; vt Articulo primo aduertimus. Quare non erit excommunicatus, qui dixerit B. Virginem peccatum originale contraxisse; incurret tamen Excommunicationem, qui asseruerit Romanam Ecclesiam solùm celebrare Sanctificationem in vtero, & spiritualem Conceptionem; nòn verò illius puritatem ab omni macula. Quod in hoc materia est diligenter aduertendum; vt intelligamus Romanam Ecclesiam pro nostra pietate stare.* Nomen enim Conceptionis aptiùs indicat, imò apertè ostendit Virginis preseruationem ab originali, ac sanctam fuisse conceptam; quamuis id non adhuc fide Diuina tenendum. lib. 3. qū. 6. ar. 2.

1830 Alij ergo, vt supradictas pœnas Sum. Pontificum interminatas aduersus primum dicendi modum sequentes, effugiant; admittunt quidem celebrari ab Ecclesia naturalem, ac materialem Virginis Conceptionem, non quia Sancta tunc extitit (addunt) sed in ordine ad futuram Sanctitatem; ita Aegidius quodlib. 6. quem secundum dicendi modum admittit Bandelus, nonnullique alij, prę- q. 50. sertim ex Recentioribus factionis aduersæ.

Ve-

1831 Verùm ista explicatio est omnino ridicula; ridiculũ enim omnino est dicere nũc aliquem esse Sanctum (alioqui non sanctum, & peccatorem) in ordine ad solam eius futuram Sanctitatem; sic enim (quod faustum fælixque sit) omnes Sancti diceremur nasci, imò & concipi, in ordine ad futuram Sanctitatem, siue per Baptismum, siue per contritionem, siue aliunde habitam, quod absque errore dici nequit. Quarè, si isti iam admittunt ab Ecclesia in Conceptionis festo, venerari Deiparam Virginem in eo primo instanti animationis, & animæ infusionis, necessariò consequẽter tenentur asserere; adhuc tunc, ac pro eodem primo instanti eius animationis, & animæ infusionis, eam Sanctam fuisse; atque adeò sanctificante gratia etiam tunc ornatam, & per consequens absque peccato, & Immaculatam. Nomen enim Conceptionis significat solum, ac vnicum primum instans infusionis animæ, in præsenti materia (vt toties dictum est in omnium sententia) quod admissum in hoc Ecclesię cultu, addit necessariò supra suum naturale significatum Sãctitatem; vnde idem est, ab Ecclesia Conceptionem Virginis coli, ac profiteri Virginẽ in primo animationis instanti Sãctam fuisse, & Immaculatam; atque adeò, nihil aliud sub nomine Conceptionis coli, quàm omnimodam eius immunitatem à peccato originali.

1832 Preterea sic etiam infringeretur maximum argumentũ, quo vtuntur S. Ildephonsus, S. Bernardus, S. Thomas, alijque communiter patres, ac DD. ad probandam sanctitatem Natiuitatis Virginis, seu Virginem in sua Natiuitate fuisse Sanctam ex canonica Ecclesię celebratione; posset enim similiter quis dicere; ab Ecclesia, Virginis Natiuitatem coli, non quia tunc fuerit Sãcta, sed in ordine ad futuram deinde Sanctitatem, eo prorsus modo, quo isti AA. de festo eiusdem Virginis hic philosophantur. Sententiam tamen, quę defendit B. Virginem in vtero matris fuisse sanctitate donatam, putat esse de fide Catharinus cum alijs, ex eo prçcisè, quia Romana Ecclesia festiuo cultu Natiuitatis festũ celebrat. Suarez vocat contrariam sententiam temerariam, cùm sit cõtra omnes catholicos; ac etiam erroneam; seu errori proximam, quia est contrà communiter Sãctorum sensum; atque etiam celebrat Ecclesia natiuitatem Virginis, prout habetur in Conc. Lugdunensi. Et quidem eodem cultu celebratur ab Ecclesia eiusdem Virginis Conceptio.

1833 Similiter iuxta istorum doctrinam; omnino inefficax, vanus, & inutilis redderetur Magni Augustini discursus supra relatùs; cùm enim ibi quæsisset S. Doctor, Cur Ecclesia celebret D. Cypriani mortem, non autem eiusdem Natiuitatem? Respondet Augustinus, quia, *die Natiuitatis, traxit originale peccatum; die autem mortis vicit omne peccatum*, Iam quis, iuxta istorum Aduersariorum doctrinam, poterit respondere, quòd Ecclesia posset similiter Natiuitatem Cypriani celebrare in ordine ad futuram eius Sanctitatem; atque adeò originale peccatum nihil in hoc obstare; sicque corruet Augustini allatum discrimẽ, atque re-

redibit iterum ab eodem proposita quęstio; & tamen per Augustinum adæquatum discrimē, cur ab Ecclesia colatur Cypriani mors, non autem eiusdem Natiuitas est, quia eius natiuitas est cum peccato originali; ergo si in Virginis Conceptione adesset originale peccatum, vtiquè neque posset ab Ecclesia coli.

1834 Fatendum tamen est, istos esse alijs longè deuotiores, quia sic adorant, & sanctitatem, ac etiam peccatum; probatur nam isti in Conceptionis festo, vel colunt Deiparam pro eo, & in eo solo primo instanti animationis: & hoc non, quia sic nobiscum omnino sentirent; tum quia per ipsos tunc non adhuc aderat gratia sanctificans, sed formalissimè originale peccatū. vel colunt Deiparam pro solo tempore subsequenti ab animatione, quo ipsi dicunt, primò accepisse Deiparam gratiam sāctificantem; & hoc non, quia sic conuenirent cum primis asserētibus, ab Ecclesia coli solam Sanctificationem, seu spiritualem Virginis Conceptionem; contra quos supra satis dictum est. Quarè isti in Conceptionis festo colunt necessariò Deiparam, tam pro tempore sequenti, quo ipsi dicunt accepisse primò Deiparam gratiam sanctificantem; atque adeò sanè adorant Sanctitatem, quàm pro primo instāti eius animationis, in quo, & pro quo (vt ipsi dicunt) adest peccatum originale, consequēter, & ipsum peccatum isti adorare videntur.

1835 Hinc Romana Ecclesia omnino exclusit à sacro cultu Conceptionem S. Ioannis Baptistæ, à Græcis in eorum menologijs appositam; & è contra *Carol. Latius de Immac. Concept.* retulit in suum Calendarium Virginis Conceptionem, vtpote sanctam, & immaculatam; & quidem eodem cultu, quo eiusdem Natiuitatem colit; quare sicuti inde colligimus, imò euidenter inferimus cum D. Thoma, ac reliquis Doctoribus (vt hactenus dictum est) Virginem Sanctam fuisse in sua Natiuitate, ita similiter pro certo (quamuis non adhuc fide Diuina) tenendum est, eandem Deiparam item fuisse, & in sua Conceptione, & consequenter præseruata ab originali peccato.

1836 Audi post reliquos ad hoc supra allatos, Illustris. Iustinianum Episcopnm Valentinum, ac doctissimum Dominicanum, id ipsum ex doctrina D. Thomę euincentem: *Valde notandum est* (ait) *quòd Angelicus Doctor, art. 1. q. 27. 3 p ad probandam Virginis Natiuitatem fuisse Sanctam, affert, vt euidētissimum Argumentum, festum, quod Ecclesia facit de illa; vnde S. Doctor supponit vt euidens principium, Ecclesiam Romanam non celebrare festum, nisi de re verè Sancta; cùm igitur Ecclesia Romana instituerit festum de Virginis Conceptione, in eiusdem honore erigantur templa, instituantur Confraternitates, concedantur Indulgentia, fiant processiones componantur Diuina Officia, necessariò dicendum est* (concludit idem Doctor) *iuxta doctrinam Angelici Doctoris, Virginis Conceptionem Sanctam fuisse.* *cit. num. 1808. §. 3.*

1837 Coguntur ergo AA. ex verbis Ecclesiæ dicere Conceptionem Virginis, *Sanctam*; verùm sic illam explicant, vt faciant non Sanctam; eò quia hi duo termini in eorum opinione, simul existere non possunt; nam in primo instanti, per ipsos, non

Aaa est

est Sanctitas; in secundo autem instanti non est Conceptio, nam transacto eo primo instanti incipit conseruatio; atque adeò iuxta eorum opinionem, Ecclesia celebrat Conceptionem Sanctam prout abstrahit à Sancta, & non Sancta, quod est euidētissima implicatio, siue vt clariùs loquamur, satis callidè instillare conantur, non celebrari ab Ecclesia Conceptionem Virginis Sanctam fuisse, sed Virginem post conceptam fuisse Sanctam, quod est apertè contra Ecclesię verba, ac etiam cōtra doctrinam omnium Patrū, ac ipsius S. Thomæ (vt satis dictum est) apertissimè inferentis, Natiuitatem Virginis fuisse Sanctam, quia ab Ecclesia celebratur.

1838 Vnde satis patet in doctrina S. Tomæ, sanctitatem ex vi celebrationis festi, non solùm euincendam de persona, sed etiam de Mysterio, cui speciale festum dedicatur: aliter in Aduersariorum sententia dici posset, ab Ecclesia celebrari Virginis Natiuitatem, non propter Sanctitatem in ipsamet Natiuitate habitam, sed habēdam pro tempore sequenti, quod absque errore dici nequit, prout supra probatum est, & ex se patet. Quæ profectò adeò vrgent, vt aliqui ex Aduersarijs huius festi nomen demutarint, & non Cōceptionem Mariæ, sed Conceptam Mariam appellandum esse autument. Sed in eosdem labyrintheos hi incidunt nexus, vt consideranti patebit, Tantus quippe splendor Immaculatæ Conceptioni ex Officio Romano effulget, quod Spiritu Sancto suggerente, Pius V. inter omnia elegit.

num. 27.

1839 Alij demum ex Aduersarijs dicunt, festum Conceptionis coli ab Ecclesia, nō quia instans Conceptionis sanctum fuerit, vel (quod in idem recidit) Virgo tunc fuerit Sancta, & absque originali peccato; sed in gratiarum actionem, quia Virginis Conceptio est nostræ reparationis exordium; eo modo quo Ecclesia colit victorias ab hostibus fidei partas; & aliquæ Ciuitates colunt dies illos, in quibus aliquod singulare beneficium à Deo recepere. Ita Paludanus, Capreolus, D. Antoninus, & Ioannes de Neapoli, & immeritò hæc expositio ab aliquibus tribuitur Cardin. Bellarmino; neque enim per somniū id illi in mentem venit.

1840 Sed contra est, primò quia similiter iuxta hunc dicēdi modum infrigeretur præcipuum argumentum, quo vtuntur Patres ac Doctores, ad probādam Sanctitatem Natiuitatis Virginis ex canonica Ecclesię celebratione, vt supra satis visum est; posset enim quis facilè respondere, Festum Natiuitatis Marię ab Ecclesia institutū fuisse, non vt Virginis Natiuitas celebretur, sed vt Deo illius Artifici referantur gratiarum actiones; verùm hoc A. A. nequaquā admittunt; ergo nobiscum sentiant.

1841 Contra est secundò, quia referre Deo gratiarum actiones in Virginis Conceptione, non est ipsam Conceptionem venerari, sed Ecclesiam gratam se ostendere Deo, qui est illius opifex; at Ecclesia ipsimet Cōceptioni contexit festum, eamdemque Conceptionem miris laudibus effert, Sanctam vocat, & Immaculatam, atque ad eam venerandam allicit indulgentijs fideles; expresseque prohibet cele-

celebrari solam Sanctificationẽ, seu Conceptionem spiritualem, sed Conceptionem naturalem declarat in Conceptionis festo à fidelibus venerari; vt ex supradictis satis patet; ergo falsum est, in Conceptionis festo non venerari ipsam Virginis Conceptionem, sed solùm Deo ea die gratias referri.

1842 Confirmatur, nam Ecclesia pro gratiarum actione, solam Missam Trinitatis, vel Spiritus Sancti instituit, vel ipsius Virginis, quatenus eam eligimus mediatricem, vt pro nobis gratiarum actiones Deo offerat; in festo autem Conceptionis Ecclesia non colit Virginem vt sic, sed expresse ac præcisè eam colit quatenus stat, per commemorationem, sub primo instanti suę Conceptionis, seu animationis; vnde est, quòd non celebret Virginis, vt sic, festum, sed festum Conceptionis Virginis; sicuti cùm celebrat eius Natiuitatem, vtiquè non celebrat Virginis, vt sic, festum, sed Natiuitatem Virginis; quæ duo valde inter se differunt. Quare, sicuti Patres ex eo, quòd Ecclesia colat Virginem in sua Natiuitate pro certo inferunt, Virginem in sua natiuitate fuisse Sanctam; sic nos ex eo quòd Ecclesia colat Virginem in sua Conceptione, pro certo item colligimus, etiã in sua Conceptione sanctam fuisse, & consequenter absque originali peccato; quod idem est, ac dicere Sanctam, & Immaculatam Virginis Conceptionem.

1843 Simili modo discurrẽdum de festo Natiuitatis Ioãnis Baptistæ, quo per omnes Patres, Ecclesia supponit eum Sãctum fuisse in sua Natiuitate; vnde *Carol. Latius. de Immac. Concept.* etiã est, quòd excluserit festum Conceptionis eiusdem Baptistę, appositum in Calendario Græcorum die 23. septembris; & hoc (vt demonstratum est) quia Ecclesiæ auctoritate nullum festum fuit vnquam celebratum in memoriam facti, vel status, sub quo persona, quam cultu prosequitur, non fuerit Sancta. Similiter Ecclesia celebrans Natalem, hoc est mortem alicuius Sancti, vtiquè apertè præsupponit eum in vltimo vitæ instanti in gratia fuisse; & oppositum asserere esset error per omnes; ergo celebrans Ecclesia Virginis Conceptionem, vtiquè presupponit similiter eam in primo suę vitæ instanti (quod Conceptionem in pręsenti materia dicimus) in gratia fuisse, atque adeò absque peccato.

1844 Non est tamen negandum quòd in omnibus Ecclesię festiuitatibus agat simul Deo Ecclesia gratias, vt omnis Sanctitatis, ac gratiarum Auctori; negamus tamen Ecclesiam in hoc totam esse in suis solemnitatibus, sed reuera adorare personam sub eo statu, sub quo celebriitatem instituit; atque adeò necessariò præsupponere talem personam sub eo statu Sanctam; aliter nequaquã esset digna cultu sacro. Proinde Gabriel (qui hac controuersia maximè vigente floruit, nempe tempore Sixti IV.) benę docet: *Ecclesia statuit festũ Conceptionis, ergo eius Conceptio (scilicet Virginis) Sancta est, & per consequens absque peccato, & Immaculata.* in 3. D. 3. q. 1.

1845 Hinc AA. senticosis terminis sese tutari conantes, ita aiunt: *Etiamsi idem esset Sanctum, & Immaculatum, non sequitur* [*Per hoc instans Conceptio dicitur Sancta, ergo dici potest*

Immaculata] *ratio est, quia vox* SANCTA *neutri opinioni est alligata, & verè conuenit Conceptioni Virginis pro eo instanti, quo fuit Sancta; vox autem Immaculata, est alterius opinionis protestatiua, &c.* Conuenit ergo Sanctitas etiam hic per Aduersarios Conceptioni Virginis, atque adeò cùm nequeat stare simul Sanctitas, & peccatum, cõsequenter etiam per Aduersarios, necessariò excludẽdum est peccatum ab eadem Conceptione, quod nos intelligimus per vocem *Immaculata*.

eod. libel. num. 27.

1846 Quod si supponãt hic duo instantia correspondentia Cõceptioni Virginis, vnum scilicet cum peccato, & aliud cum gratia; tunc puras nugas effutiũt, vt satis patet. Insuper ipsis obijcio suum Antesignanum Bãdelum, ita mordicus asserentem: *sanctitatem Conceptionis soli Christo sancto sanctorum tribuimus.* Et hoc ne Virgo (vt ipsi dicunt) in sanctitate æquiparetur Christo; nunc verò tantùm abest, vt ex istorum iudicio cum contractione originalis peccati simul possit stare sanctitas. Et quidem si terminorum significationes pro nostro libito mutare ac permutare licebit, quæso, quænam controuersia vnquam finietur? quid istos conuincet, qui nihil firmum præter suam opinionem relinquent. Nos verò in ipsissimo communique maiorum sensu vsurpantes terminos, Immaculatam Conceptionem idem sonare, ac sanctam Conceptionem profitemur; vt apertè colligitur ex D. Dyonysio, sic sanctitatem definiente: *Est ab omni scelere libera & omnino perfecta, & omni ex parte Immaculata puritas.* Idem ergo erit dicere sanctum, ac Immaculatum.

Offic. lect. 9.

de Diu. No. cap. 11.

1847 Iuuat vlteriùs ad hominem contra Aduersarios argumentari ex Epistola D. Bernardi ad Lugdunenses, qua ipsi adeo gloriantur (secundùm tamen eorũ explicationem; ideo dixi, *Ad hominem*) Bernardus igitur ex festiua celebratione Natiuitatis Virginis infert, B. Virginem nõ solùm fuisse sanctam in ipso instanti Natiuitatis, sed etiam ante, adhuc in Annæ vtero existentem; sic: *Sed & ortum Virginis didici nihilominus in Ecclesia, & ab Ecclesia indubitanter habere festiuum, atque Sanctum, firmissimè cum Ecclesia sentiens in vtero eam accepisse, vt sancta prodiret.* Et ne putaremus aliunde sumi firmissimum Ecclesiæ sensum de sanctificatione Virginis in vtero matris, quàm ex ipsissima festi celebritate, subdit: *Fuit proculdubio Mater Domini ante sancta, quàm nata; nec fallitur omnino S. Ecclesia sanctum reputans, & venerans ipsum Natiuitatis eius diem, & omni anno cum exultatione vniuersa terra votiua celebritate suscipiẽs.* Ergo cùm nunc S. Ecclesia idem faciat circa Conceptionem eiusdem Virginis, consequenter erit eius Conceptio Sancta, saltem in primo instanti Cõceptionis, & non in alio subsequenti, etiãsi id daretur.

1848 Ad hæc, per eosdem Aduersarios, D. Bernardus probat B. Virginis Conceptionem non fuisse Sanctam, sed in peccato originali (vt ipsi tamen opinantur) & tandem concludit: *Cùm hæc ita se habeant, quænam erit festiua ratio Conceptionis? quo pacto, inquam, aut sanctus asseretur conceptus, qui de Spiritu Sancto non est, ne dicam de peccato est; aut festus habebitur, qui minimè Sanctus est? libenter hoc bono.*

honore Gloriosa Virgo carebit, quo vel peccatum honorari, vel falsa induci videretur sanctitas. Quid, quæso, euidentius? quid hoc testimonio, ac discursu efficacius? Si B. Virgo originale peccatum contraxit, nulla vtiquè est ratio festiuæ Conceptionis; aliter: *vel peccatum honoraretur, vel falsa induceretur sanctitas.* Ergo ex mente D. Bernardi apertissimè ex festo Conceptionis colligitur Virginis Sanctitas adhuc in primo instanti Conceptionis alioqui ipsum peccatum ab Ecclesia honoraretur.

1849 Audi Angelicũ Doctorem, Quodlib. 6. art. 2. *Romana Ecclesia (ait) & plurimæ aliæ considerantes Conceptionem Virginis in originali peccato fuisse, festum Conceptionis non celebrãt.* Et in Tertio: art. 1. *B. Virgo fuit in originali peccato concepta, propter quod scribit D. Bernardus, Conceptionem ipsius non esse celebrandam.* Similiter argumentabantur alij ex l. 2. antiquis Thomistis inde rectè subdit Catharinus: *Quid ergo in hac responsione licet colligere, nisi quòd omnes huius quæstionis resolutionem a facto Romanæ Ecclesiæ, quod nunc est notissimum, pẽdere confitebantur?* Quòd tamen reuera D. Thomas per peccatũ originale intellexerit Debitum incurrendi, non autem ipsum originale formaliter sumptum; satis supra demonstratum est.

1850 Neque valet dicere, quòd aliqui ex antiquis fecerint indifferens nomen Conceptionis vt ex D. Thoma apparet, ita docente: *Quia ignoratur, quo tempore B. Virgo fuerit sanctificata, celebratur festum sanctificationis eius potiùs, quàm Conceptionis;* eò quia (vt supra etiam adnotaui) non valet inferre ab illo festo tunc ab Ecclesia tolerato, ad festum deinde ab eadem Ecclesia præceptum, non sub alio nomine Conceptionis. Quapropter huiusmodi explicationem, post Sixti IV. constitutionem (vt supra etiam dixi) erroneam esse, & ab eodem Sixto damnatam, & reprobatam, meritò communiter docent DD. qui nobiscum Virginis præseruationem propugnant; præter alios, qui eam vt falsam, & menti Ecclesiæ in celebranda Virginea Conceptione contrariam dicunt.

1851 Ratio autem est, quia Cõceptio naturalis, quæ ab Ecclesia celebratur ex præcepto, est alligata primo instanti (vt sæpe dictum est) quo transacto incipit conseruatio, ac desinit Conceptionis conceptus; Ecclesia verò non celebrat Virginis Cõseruationem, neque Sanctificationem, sed formaliter, & expressè Conceptionem; atque adeò Conceptionis nomen minimè est indifferẽs ad primum, & secũdum instans atque adeò si AA. intelligunt ab Ecclesia celebrari Conceptionem, vt indifferentẽ ad vtrumque instans, vtiquè per ipsos non celebraretur conceptio naturalis, quia hæc per eosdem est cum peccato, & consequenter per illos sola Conceptio spiritualis ab Ecclesia celebraretur; & sic ab Aduersarijs defenderetur propositio damnata à Sixto IV. à Tridentino, alijsque Pontificibus vt erronea, nempe: *Ecclesiam solam spiritualem Conceptionem, seu sanctificationem Virginis Mariæ celebrare*; vt satis supra dictum est. Huiusmodi ergo explicatio nihil illis prodest, multùm verò nunc nocet, quamuis ante Ecclesiæ declarationem de tali festo satis valeret.

1852 Demum AA. in priori supplici

plici libello sic contra nos instant; Sanctitas quam Ecclesia colit sub titulo Conceptionis, debet esse indubitata; cùm autẽ adhuc non sit de fide certa, sed sub opinione sanctitas Conceptionis Mariæ, inferunt, ab Ecclesia nõ celebrari Cõceptionẽ Immaculatam in primo instãti: *Nunquã ergo dici potest,* (inquiũt) *ex Ecclesiæ sensu celebrari Conceptionem in primo instanti Immaculatam, hoc enim adhuc est indefinitum, atque adeò dubitationi subiectum.*

1853 Omnino tamen falsum est, omnem sanctitatem, quæ ab Ecclesia colitur, esse fide Diuina certam; nam ab Ecclesia celebratur Natiuitas eiusdem Virginis, & Ioannis Baptistæ; nec tamen fide diuina certum est B. Virginem, & Baptistam fuisse in vtero sanctificatos, de quo Suarez tom. 2. in 3. p. D. 3. sec. 1. similiter Ecclesia celebrat Assumptionem eiusdem Virginis in corpore, & anima, cum adhuc id definitum ab Ecclesia nõ sit; de quo idem Suarez citatus, D. 21. sec. 2.

1854 Maior item Doctorum pars (hodie tamẽ communiter) docet, Sum. Pontificem errare non posse in Sanctorum canonizatione, de quo idem Suarez, de fide, D. 5. sec. 8. adeoque coli ab Ecclesia certam, & indubitatam illorum Sanctitatem qui ab Ecclesia in Sanctorum albo adscribuntur; & tamen idem Suarez lib. 2. contra Regem Angliæ, negat esse de fide, solumque eam certitudinem in hoc agnoscit, quæ omne morale periculum, omnemque prudentem dubitationem excludit.

c. 9. n. 10. 1855 Fatemur ergo, Sãctitatem, quæ ab Ecclesia colitur sub nomine Conceptionis Immaculatæ Virginis esse certam, & indubitatam, non tamen fide Diuina adhuc definitam; attamen omne morale periculum, & omnẽ prudentem dubitationem excludere; ita tamen vt opposita sententia Aduersariorum sit adhuc ab Ecclesia sub aliquibus cõditionibus tolerata; atque adeò eam non licet aliqua censura ferire, iuxta satis supra dicta. Habẽdæ ergo hic sunt à nobis gratiæ Aduersarijs suppeditantibus sic nobis arma, quibus eos iugulem? Sicuti enim ex eo, quòd Ecclesia Romana celebrat Natiuitatem Mariæ, legitimè ac certissimè (licet non adhuc fide Diuina) inferimus Sanctitatem Marianę Natiuitatis; ita similiter ex celebratione festi Conceptionis vtique legitimè, ac certissimè inferimus Sanctitatẽ Marianæ Conceptionis; licèt non adhuc fide Diuina, vt sæpè dictum est.

1856 Quòd autem Ecclesia propter pacis bonum, non cogat Aduersarios, ad id credendum, sed permittat, seu potius toleret eorum assensum in oppositum, nihil prorsus obest dictæ omnimodæ certitudini. Ex quibus omnibus satis superque patet, Aduersariorũ opinionem quasi per varios gradus ad vltimam vsquè reprobationem iam descendisse; nostram verò per oppositos gradus ad summum vsquè naturalis veritatis culmen pedetentim ascendisse, atque vltimę definitionis aditum iam tetigisse. Audi, quid sentiat de Aduersariorum opinione Illustrissimus Catharinus, doctissimus Dominicanus: *Si vultis veritatem capere* (ipsos Aduersarios alloquitur) *non aliud expresso Pontificis verbo vobis indulgetur* p. 2.

tur, quàm oppositã partem absque hæresis nota tenere; hoc inquam vnum est, quod indulsit vobis Pōtifex, vt vel ipse Spina (Dominicanus, & contrariæ opinionis fautor acerrimus) *ex verbis Decretalis aduertit.*

1857 Hinc hallucinatus fuit Medina asserens, sententiam minùs piam, esse probabilem iuxta mentem Sum. Pontificum; qui tamen solùm dicunt, eam non esse hæreticam, neque erroneam, neque esse peccatum mortale illam tenere, vt satis supra dictum est. Longè magis hallucinatus fuit Arpalegus, dicens illam probabiliorem, magisque tutam; cuius arrogantiam, ac temeritatem, satis doctè confutat Illustrissimus Crespos, Episcopus Orguelensis, in propugnaculo, ac de falsitate eum conuincit.

1858 Item aliqui falsò existimarunt, Sixtum IV. Extrauaganti, *Graue nimis*, ac Patres Conc. Tridentini sess. 5. aliosque Pontifices, æquè de vtraque opinione locutos; toto enim cęlo aberrant, vt ex se satis superque patet; nam Patres Conc. Tridentini, alijque Pontifices, quamuis prohibeant vtramque opinionem censurare, attamen quid de vtraque senserint, ex hactenus dictis quisque poterit colligere; nostram enim omnibus gratijs, indulgentijs, ac priuilegijs omni quidem æuo condecorauere, oppositã verò paulatim è medio sustulere, vt vix in vnius Ordinis adytis conquiescat; tantum quippe veritatis pondus, tantusque splendor nostrę magis piæ opinioni de Immaculata Deiparæ Conceptione accessit ex communi Patrum, ac Scolasticorum consensu, ex quo Romana Ecclesia, omnium aliarũ Magistra, eiusdem Cōceptionis Festum admisit, suscepit, præcepitque.

1859 Vix hęc è calamo exciderant, quando, Cœlo auspice, ad meas peruenit manus sequens Decretum SS. D. N. Alexandri VII. nouissimè pro Immaculata Deiparæ Conceptione editum, in quo renouans ipse omnes omnium suorũ Prædecessorum Cōstitutiones pro eodem Mysterio editas, confirmat itidem quidquid hactenus nos, vel ex Doctoribus excerpsimus, vel pro nostro ingeniolo pro nostra opinione piè commenti sumus; vnde per extensum hic illud subijcere visum est.

1860 Et quidem primò innuit SS. Pōtifex ad nouum hoc Decretum se deuenire ad euitanda scandala, quoad fieri poterit, quæ propter contrariam opinionem in Ecclesia Dei excitata sunt; de quibus supra in Pæane XXXIII. satis dictum est. Sic ergo exorditur.

1861 *Sollicitudo omnium Ecclesiarum, quam, licèt meritis, & viribus longè impares, Dei O. M. voluntate, & prouidentia gerimus, in id Nos anxiè tenet intentos, & vigilantes, vt scandala, quæ inter fideles pro humana naturæ corruptione & fragilitate necesse est vt veniant, quantùm fieri potest paucissima exoriantur, vtque exorta quàm celerrimè, & quàm diligentissimè amoueantur: nam ijs per quos veniunt certam peccati perniciem, quibus verò præbentur præsens afferunt labendi periculum, quorum Nos pro nostro pastoralis officij debito, & damnum summopere dolemus, & discrimine assiduè vrimur.*

1862 Premittit subinde, veterem fuisse hanc fidelium pietatem sentientium, Virginis animam

mam in primo instanti creationis, & infusionis in corpus fuisse ex speciali priuilegio præseruatam à macula originalis peccati immunem, & in hoc sensu Cõceptionis festũ celebrari, sic: *Sanè vetus est Christi fidelium erga eius B. Matrem Mariã pietas, sentientium eius animam in primo instanti creationis, atque infusionis in corpus fuisse speciali Dei gratia, & priuilegio, intuitu meritorum Iesu Christi eius Filij, humani generis Redemptoris, à macula peccati originalis præseruatam immunem, atque in hoc sensu eius Conceptionis festiuitatem solemni ritu colentium, & celebrantium*; quod satis supra contendimus.

1863 Additque vnde nostram piam opinionem iam omnes ferè Catholici amplectantur, sic: *Creuitque horum numerus, atque huiusmodi cultus post editas à fel. rec. Sixto PP. IV. prædecessore nostro in eius commendationem Apostolicas Constitutiones, quas sacrum Conc. Tridentinum innouauit, atque obseruari mandauit. Aucta rursus, & propagata fuit pietas hæc, & cultus erga Deiparam post erecta hoc nomine, approbantibus Romanis Pontificibus, religiosum Ordinem, & Confraternitates, ac concessas ab iisdem indulgentias, ita ut accedentibus quoque plerisque celebrioribus Academijs ad hãc sententiam, iam ferè omnes Catholici eam cõplectantur.* De quibus singillatim satis supra suis proprijs locis dictum est.

1864 Meminit deinde de silentio toties Aduersarijs indicto: *Et quia ex occasione contrariæ assertionis in concionibus, lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis, quòd nempe eadem B. Virgo Maria fuerit concepta cum peccato originali, oriebantur in populo Christiano cum magna Dei offensa, scandala, iurgia, & dissentiones, fel. mem. Paulus PP. V. etiam prædecessor noster, vetuit horum opinionem præfatæ sententiæ contrariam publicè doceri, aut prædicari; quã prohibitionem piæ mem. Gregorius PP. XV. similiter prædecessor noster, ad priuata etiam colloquia extendit; mandans insuper in fauorẽ eiusdem* (nostræ) *sententiæ, vt in sacrosancto Missæ sacrificio, ac diuino Officio celebrandis tam publicè, quàm priuatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti quicumque debeant.* Quod quantùm faciat pro nostra pia opinione, satis supra ostensum est.

1865 *Nihilominus prout venerabiles fratres Episcopi ferè omnes Hispaniarum cum Ecclesiarum suarum Capitulis, datis ad Nos litteris exposuerunt; accedente etiam insinuatione carissimi in Christo filij nostri Philippi earumdem Hispaniarum Regis Catholici, qui specialem super hoc misit ad Nos Oratorem Venerabilem Fratrem Ludouicum Episcopum Placentinum, per quem etiam delatæ fuerunt ad Nos supplicationes Regnorum earumdem Hispaniarum, pergunt aliqui contrariæ illius opinionis assertores contra præfatas prohibitiones tum priuatim, tum publice præfatam sententiã aut impugnare, aut vellicare, & fauorem à Romanis Pontificibus cultui, & festo secundum illam præstitum, ita interpretari, vt frustrentur* (iuxta satis supra à nobis dicta) *imò Ecclesiam Romanam huic sententiæ, & cultui iuxta illam B. Virgini exhibito fauere negant, pios Christi fideles è sua pacifica quasi possessione deturbare conando; vnde offensiones, scandala, & iurgia, quibus*

bus obuiare voluerunt Paulus V. & Gregorius XV. nostri praedecessores, perdurant adhuc, & ex occasione eorũdem Aduersantium maiora his incommoda in posterũ prudenter, & meritò timentur. Quapropter super his tam praefati Episcopi cum Ecclesiarum suarũ Capitulis, quàm memoratus Philippus Rex, eiusque Regna nobis pro opportuno remedio instanter supplicari fecerunt. En contrariae opinionis fructus.

1866 Quos amputare volens SS. Pontifex, sic pro nostra pia opinione subdit: *Nos considerãtes, quòd S. Rom. Ecclesia de intemerata, semperque Virginis Mariae Conceptione festum solemniter celebrat, & speciale, ac proprium super hoc Officium olim ordinauit iuxta piam, deuotam, & laudabilem institutionem, quae à Sixto IV praedecessore nostro tunc emanauit; volentesque laudabili huic pietati, & deuotioni, & festo, ac cultui secundùm illam exhibito in Ecclesia Romana, post ipsius cultus institutionem nunquam immutato, Rom. Pontificum praedecessorũ nostrorum exemplo fauere, necnon tueri pietatem, & deuotionem hanc colendi, & celebrandi B. Virginem, praeueniente scilicet Spiritus Sancti gratiâ; à peccato originali praeseruatam; cupientesque in Christi grege vnitatem spiritus in vinculo pacis, sedatis offensionibus, & iurgijs, amotisque scandalis conseruare; ad praefatorum Episcoporum cum Ecclesiarum suarum Capitulis, ac Philippi Regis, eiusque Regnorum oblatam Nobis instantiam, ac preces, Constitutiones, & Decreta à Rom. Pontificibus praedecessoribus nostris, & praecipuè à Sixto IV. Paulo V. & Gregorio XV. edita in fauorem sententiae asserentis, animam B. Mariae Virginis in sui creatione, & in corpus infusione Spiritus Sãcti gratiâ donatam, & à peccato originali praeseruatam fuisse, necnon & in fauorem festi, & cultus Conceptioni eiusdem Virginis Deiparae secundùm piam istam sententiam, vt praefertur, exhibiti, innouamus, & sub censuris, & poenis in eisdem Constitutionibus contentis obseruari mandamus.*

1867 Contra autem transgressores sic pergit: *Et insuper omnes, & singulos, qui praefatas Constitutiones, seu Decreta ita pergent interpretari, vt fauorem per illas dictae sententiae, & festo seu cultui secundùm illam exhibito frustrentur, vel qui hanc eãdem sententiam, festum, seu cultum in disputationem reuocare, aut contra ea quoquo modo directè vel indirectè, aut sub quouis praetextu etiam definibilitatis eius examinandae, siue sacram Scripturam, aut SS. Patres, siue Doctores glossandi, vel interpretandi, denique alio quouis praetextu, seu occasione, scripto seu voce, loqui, concionari, tractare, disputare contra ea quicquam determinando, aut asserendo, vel argumenta contra ea asserendo, & insoluta relinquendo, aut alio quouis excogitabili modo differendo, ausi fuerint, praeter poenas, & censuras in Constitutionibus Sixti IV. contentas, quibus illos subiacere volumus, & per praesentes subijcimus, etiã concionandi, publicè legendi, seu docendi, & interpretandi facultate, ac voce actiua, & passiua in quibuscunque electionibus eo ipso, absq; alia declaratione, priuatos esse volumus, necnon ad cõcionandum, publicè legendum, docendum, & interpretandum perpetuae inhabilitatis poenas ipso facto incurrere absque alia declaratione; à quibus poenis nonnisi à No-*

Nobis ipsis, vel à successoribus nostris Rom. Pontificibus absolui, aut super ijs dispensari possint; necnon eosdem alijs pœnis nostro, & eorundem Rom. Pontificum successorum nostrorum arbitrio infligendis pariter subiacere volumus, prout subijcimus per præsentes, innouantes Pauli V. & Gregorij XV. superiùs memoratas Constitutiones, siue Decreta.

1868 Prohibet deinde libros, ac quodlibet aliud scriptum continens aliquid contra idem Immaculatæ Conceptionis Mysterium, sic: *Ac libros, in quibus præfata sententia, festum seu cultus secundùm illam in dubium reuocatur* (En vt Sum. Pontifex auctoritate Apostolica adeò certam nostram piam opinionem declarat, vt neque in dubium eam reuocare permittat; quamuis non adhuc certitudine diuina, ac fidei, vt infra dicetur) *aut contra ea quomodocunque vt supra, aliquid scribitur, aut legitur, seu locutiones, conciones, tractatus, & disputationes contra eadem continentur, post Pauli V. supra laudatum Decretum edita, aut inposterum quomodolibet edenda, prohibemus sub pœnis, & censuris in Indice librorum prohibitorum contentis, & ipso facto absque alia declaratione pro expressè prohibitis haberi volumus, & mandamus.*

1869 Vetat tamen hæresis notâ, aut pecccati mortalis inurere contrariam opinionem sectantes, sic: *Vetamus autem Sixti IV. Constitutionibus inhærentes, quempiam asserere, quòd propter hoc contrariam opinionem tenentes, videlicet Gloriosam V. Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen, aut mortale peccatum incurrant, cùm à Rom. Ecclesia, & ab Apostolica Sede nondum fuerit hoc decisum; prout Nos nunc minimè decidere volumus, aut intendimus; quinpotiùs contrariam illam opinionem hæresis, aut peccati mortalis, aut impietatis damnare audentes, præter pœnas, quibus eos subiecit Sixtus IV. alijque prædecessores nostri Rom. Pontifices, grauioribus alijs pœnis subiicimus, quas in contrafacientes huic nostra Constitutioni superiùs inflximus.* Quas ad omnes extendit, ac fidei Inquisitoribus puniendos liberè tradit, sic:

1870 *Volentes quòd contra huius nostræ Constitutionis transgressores, etiam Regulares cuiusuis Ordinis, et instituti, etiam Societatis Iesu, et quomodolibet exemptos, et alias quascumque Ecclesiasticas, et sæculares personas cuiuscumque status, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiastica, quàm sæcularis, vt præfertur, tam Episcopi, et Prelati superiores, aliique locorum deputati Inquisitores procedant, et inquirant, atque in eos strictè animaduertant; Nos enim iis et eorum cuilibet cõtra eosdem transgressores procedendi, et inquirendi, ac pœnis còhercendi, et puniendi liberam facultatem, et auctoritatem iisdem auctoritate, et tenore tribuimus, et impertimur, eosque vt præfertur, procedere, inquirere, et punire districtè præcipimus, et mandamus.*

171 *Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus, ac quibusuis indultis, et litteris Apostolicis quibusuis personis quantumcumque qualificatis, et in quacunque etiam Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, et quauis alia dignitate, et honore constitutis; etiam quòd contra eos procedi, interdici, suspendi, vel excommunicari nequeat*

queat, quomodolibet cōcessis. Quibus omnibus, et eorum singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de eis, ipsorumque totis tenoribus specialis, specifica, indiuidua, et expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per generales, etiam id importantes clausulas, mentio habenda, aut alia exquisita forma obseruāda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum inserti forent presentibus pro sufficienter expressis, et insertis habentes, harum serie specialiter, et expressè derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

1872 *Vt autem hec nostra Constitutio, et premissa omnia ad eorum omnium, quorum interest, notitiam congruentiùs peruenire possint, in virtute sanctæ obedientie, et sub pœna priuationis ab ingressu Ecclesie, eo ipso incurrenda, precipimus, et mandamus omnibus, et singulis locorum Ordinariis, ac eorum Vicariis, Suffraganeis, et Officialibus quibuscumque, et aliis singulis, ad quos quomodolibet spectat, et pertinet, quatenus huiusmodi nostram Constitutionem singulis sua Diœcesi, vel districtus Predicatoribus, et alijs, quibus expedire iudicauerint, opportunè insinuent, et publicent, ac insinuari, et publicari faciant, nequis in posterum quoquomodo ignorantiam de premissis possit pretendere, aut se contra premissa valeat excusare.*

1873 Claudit tandem constitutionem more solito, sic: *Volumus, et similiter eadem auctoritate decernimus, et mandamus, quod presentes littere per aliquos ex nostris Cursoribus in Basilicarum S. Ioannis Lateranensis ac Principis Apostolorum, et Cancellarie Apostolice valuis, ac in acie Campi Flore de Vrbe de more publicentur, et affigantur; que affixio, et publicatio ita omnes, et singulos, ad quos spectat, afficiat, et arctet, ac si illis personaliter intimate fuissent, ac quod illarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarii subscriptis, et sigillo alicuius persone in dignitate Ecclesiastica constitute munitis eadem prorsus fides adhibeatur, que presentibus litteris adhiberetur, si essent exhibite, vel ostense. Dat. Rome apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris, die 8. Decembr. MDCLXI. Pontificatus nostri anno septimo.*

1874 Publicatio verò talis constitutionis facta deinde fuit die 11. eiusdem mensis Decembris, prout in eius calce sic adnotatur. *Anno 1661. Indict. 14. die verò 11. mensis Decembris, Pontificatus SS. in Christo Patris, et D. N. D. Alexandri Diuina Prouidentia Pape VII. anno septimo, supradscripte littere affixe, et publicate fuerunt Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, et Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellarie Apostolice valuis, et in acie campi Flore, ut moris est, et per me Andream Castruccium prelibati Sanctiss. D. N. PP. Curs. Pro D. Mag. Curs. Petrus Paulus Desiderius Curs.*

1875 Vide hic, amice lector, si quid aliud (vnam fidei definitionem si demas) ab Apostolica Sede pro nostra pia opinione desiderari possit; iam enim in præsenti, Apostolica auctoritate determinatur, ac firmè statuitur (quamuis non adhuc de fide) Ecclesiam Romanam in Conceptionis festo intendere B. Virginis Mariæ animam in eo primo instanti suæ creationis, & infusionis in corpus, intuitu meritorum Christi, fuisse præseruatā immunem à macula origi-

nalis peccati, atque adeò pro nullo assignabili instanti fuisse cum macula originalis peccati; idque semper sensisse veterem Christi fidelium erga eius B. Matrem Mariam pietatem, eamque colentium ac confitentium sanctam adhuc in primo suæ creationis seu animationis instanti; hoc collimasse reliquos Sum. Pontifices tot suis Constitutionibus, & Decretis; & in hoc fidelibus fauere, silentio toties aduersæ factioni indicto.

1876 Ac tandem nequeunt Aduersarij Scripturas amplius pro se interpretari, aut Patres pro se adducere, vel argumenta cōtra nos, sub nullo prætextu afferre; atque adeò non video, quid opis vltra restet contrariæ opinioni, iam penè emortuę, atque in solo mētis ergastulo delitescenti.

Pœan trigesimus octauus.

Humanarum Legum.

1877 HVmanæ leges vnanimi Prudentiorum consensu sanctissimè conditæ, sanctissimeque subinde omni sæculorum vniuerso confirmatæ, veluti choro facto, Marianum hunc de Tartareo Tyranno absolutissimum Triumphum concinunt non minùs ac Israëliticę Mulieres singularem Dauidis de turrito Hoste concinere victoriam. 1. Reg. c. 18

1878 Et quidem primò, L. Princeps, ff. de legibus, sic habet: *Princeps legibus subditus non est, Augusta verò, licet sit subdita, Princeps tamen eadem priuilegia illi concedit, quæ ipse habet.* Hinc eg. g. Princeps nō tenetur ad vectigalia, consequenter neque eius Mater Augusta ad eadem vectigalia tenibitur.

1879 Magnum quidem vectigal soluere tenemur, in ipso conceptionis limine, communi Tyranno (quem mortalium latet?), at Christus vt supremus Princeps ab hac tam dura lege abijt solutus, similiter, ex speciali priuilegio, eius Mater Augusta Maria ab eodem onere abijt soluta. Hinc Magnus Augustinus: *Talis suo modo fuit Mater* (iurè ait) *qualis Filius*; nempe sicuti Christus fuit semper sanctificāte gratia præditus, ita & eius Mater Maria; quamuis Christus vt Deus homo, ac omnium Princeps, ex suapte natura: Maria verò vt pura creatura, modo puræ creaturæ conuenienti, nempe ex speciali priuilegio. *Cit.*

1880 Quo etiam spectat illud D. Hieronymi: *In Maria totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quamquàm aliter.* Fuit quidem in Maria (inquit Hieronymus) gratiæ plenitudo, hoc est, absque vlla temporis interpositione, ac in Christo D. *Quamquàm aliter*, hoc est, in Christo ex propria natura, suoque naturali iure: in Maria verò non ex propria natura, sed ex mero, ac priuilegio speciali prout dictum est. *citat.*

1881 In L. Bene à Zenone, C. de Quadriennij præscriptione, §. sed scimus, similiter dicitur, quòd Augusta eadem, qua Princeps prærogatiua vtitur.

1882 Similiter in L. in sacris, C. de proximis sacrorum scriniorum, L. 12. statuitur, filios, & coniuges eodem priuilegio, eademque immunitate gaudere qua gaudent parentes, & viri. Si ergo humani Principes iisdem secum priuilegijs Augustam

 con-

condecorant, quidni Summus cælorum Princeps suam Augustissimam Matrem?

1883 Hinc bene concludit Arnoldus Carnotensis, de laudibus eiusdem Deiparæ: *Manifestum est (inquit) indiuiduam esse Matris Mariæ, & Christi Filij gloriam, & commune esse vtriusque præconium.*

1884 Hinc etiam ab Ecclesia, omnia ornamenta, quæ Christo à Sacra Scriptura conferuntur, Virgini Deiparæ itidem adaptantur, si puræ creaturæ non repugnant; quo ductu Magnus Augustinus in sensu mystico aptans B. Virgini illud Genesis: *Faciamus Adiutorium simile sibi*, infert inde, eam iurè assumptam esse in cælum, & anima, & corpore; apteque subdit: *Si Mariæ non congruit, congruit Filio, quem genuit.*

Serm. de Assump.

1885 Idem, & nos dicamus in præsenti materia; siquidem si concipi ex morbida Adami massa absque eiusdem massæ morbo, non congruebat Mariæ vt sic, & vt puræ creaturæ spectatæ, quàm maximè tamen congruit Filio, qui eam in suam elegerat Matrem, atque adeò necessariò tenebatur iure filiationis eandem suorum priuilegiorum participem efficere, si puræ creaturæ non repugnaret; & sic, quod omnino impossibile erat naturæ, facili quidem negotio præstitit Deus.

1886 Sed audiamus ab eodem Legislatore Augusto, huius rei rationem velutià priori: *Cùm & natura pater & fillius eadem esse persona*, *penè intelligantur*, inquit Iustinianus Imperator, L. fin. C. de impub. & alijs subst. Quod longè priùs sic disertissimè docuerat Romanæ eloquentiæ Princeps: *Cùm filijs viui* (inquit) *bona nostra partimur, quia pro eadem persona habentur.* Vnde partus dicitur pars viscerum l. 1. §. ex hoc, ff. de ven. inspic. Cùm igitur Virgo Deipara absque vllo viri consortio, sed sola Spiritus Sancti virtute, concéperit Christum, consequenter longè potiori iure Christus, & *Maria* vna, eademque persona intelligendi sunt; atque adeò longè maiori iure Christus iure filiationis tenebatur admittere in consortium suorum priuilegiorum suam Augustissimam *Matrem* Mariam; & sic cùm ipse fuerit ex natura suâ in gratia conceptus; cur id denegaturus erat ex priuilegio suæ Genitrici?

1887 Lex etiam finalis C. de probationibus item adfauet Immaculatæ Deiparæ Conceptioni, dùm ait, quòd ea, quæ ex bona coniectura veniunt, verà esse dicuntur. At (bone Deus) ad demostrandum, nedùm probandum, præsens Immaculatæ Conceptionis Mysterium, quænam coniecturæ desiderantur? num Patriarcharum visiones? num Prophetarum vaticinia? num Sacrarum Scripturarum oracula? num Diuinarum litterarum ænigmata? num Diuinorum operum figuræ? num Patrum auctoritates? num Doctorum suffragia? num Academiarum statuta? num Vniuersitatū decreta? num Summorum Pontificum diplomata? num Conciliorum sanctiones? num Imperatorum, Regumue instituta? num Ecclesiarum vota? num Regnorum, prouinciarumque desideria? num Reuelationum assertiones? num miraculorum testimonia? num ipsius rei conuenientia? num totius Orbis vnanimis consensus?

fa-

Fatendum ergo est, Deiparę ab originali peccato immunitatem vtiquè verissimam acclamandam.

1888 Lex. Quoties ff. de reg. iuris, decernit, quòd quoties de alicuius libertate iudicatur, semper in libertatis fauorem sententia ferenda sit; quoties scilicet controuertitur, an quis liber natus sit, an verò seruus; si hinc inde rationes allatæ pro neutra parte conuincunt, sed adhùc pro vtraque parte ambigitur, tunc secundùm hanc legem, pro libertate omninò sentiendum est. *Quoties dubia interpretatio libertatis est, secundùm libertatem respondendum est.* Et ibidem Glossa: *Cùm iura partium sunt obscura, reo potiùs fauendum est, quàm actori.*

1889 Iam verò AA. contendunt Virginem Deiparam cōceptam fuisse sub originalis peccati seruitute, Nos verò ex aduerso mordicùs pernegamus, eamque in sanctificantis gratiæ libertate conceptam, totis viribus asserimus; nolo equidem in præsenti contendere, solis apparentibus istos duci sophismatibus, nos verò è contra satis euidentissimis niti rationibus; eosquè paucissimorum solùm lętari suffragio, nos verò vnanimi omnium fulciri consensu; lubet tamen æquissimo animo illis hic dare, æquo Marte nos pugnare, ac pro vtraque parte adhuc dubitari; nonne precisè ex hoc tenemur omninò pro libertate Gloriosissimæ Mariæ Dominæ nostrę suffragium ferre?

1890 Quid si addas, quod communiter colligunt DD. ex L. cogi, §. fin. ff. ad Trebellian. & §. vnicus, inst. de lege Fusia Can. tollenda, nempe, quod alteri prodest, & nobis non nocet, vtiquè facere tenemur. Princeps e. g. vltro permittit, vt Titius, de quo controuertitur [an sit nobilis, necne] vt nobilis ab omnibus, & habeatur; & vt talis honoretur; certè siquis fortè nollet eum vt nobilem honorare, sed vt ignobilem habere, signum euidens daret inimicitiæ, eò quia cùm alteri prodesse potuerit absque proprio nocumento, non fecit. Age iam, Summum Ecclesię Tribunal, ac Summus in terris Princeps non solùm permittit, verùm etiam quàm plurimis Indulgentijs, innumerisque gratijs nos allicit, ad adorandam vt Sanctam Deiparæ Conceptionem, hoc est ad acclamandam V. Mariam nunquam sub peccati ignobilitate extitisse, nonnè siquis id prestare renuat, signum dabit inimicitiæ?

1891 Passim leges docent, Indultum, & Principis beneficium latè esse interpretandum (prout fusè probauimus in materia de Indulto) iam verò, Deus dedit B. Virgini priuilegium, & gratiam vincendi omni ex parte peccatum (vt docet Magnus Augustinus) dicendum ergo est, quòd non solùm dederit pro vincendo actuali, verùm etiam originali; præsertim cùm id in nullius iniuriam cedat.

Discep. 1. Pun. 2. n. 3.

citatur

1892 Lex item 2. C. de crimine sacrilegii rectè docet: *Sacrilegij instar esse dubitare, an is dignus sit, quem elegerit Imperator.* Sacrilegij iam genus censetur in dubium reuocare, an ad aliquod munus ab Imperatore euectus, eo dignus habeatur; siquidem Imperator eo ipso, quòd in summa *Maiestatis sede* constituitur, summa itidem, ac rectissima ratione omnia moderari censendus est; & tamen vel ignorantia

rãntia falli, vel prauo aliquo affectu imbui potest.

1893 Longè ergo potiori iure id de Deo affirmandum, in quem neque ignorantia, neque deceptio, neque vllus omnino à veritate deflexus vnquam cadere potest. Iam verò Summus ille Imperator Deus in suam veram, ac propriam Matrem elegit ac prćelegit Mariam, dignissima ergo Dei Mater censenda est Maria; non vtiquè digna Dei Mater fuisset Maria, si qua adhuc leuissima culpa fuisset maculata Maria (iurè clamat Angelicus Doctor Aquinas); multò sanè minùs fuisset digna Dei Mater Maria, si originali culpa fuisset fœdata: cùm hęc è cęlo nos eliminet, seruum Diaboli constituat, ipsiusque Altissimi iram pariat, indignationemque; actualis verò, si leuis, minimè. Quis quęso putet dignam Dei Matrē, quę aliquando fuit vile vilissimi ac nequissimi communis Hostis mancipium?

1894 Audi quid statuitur in L. si vt certò, §. si duobus vehiculum ff. commodati: *Non potest eadem res in solidum simul à duobus Dominis possideri.* Iam verò, B. Virgo in initio suę Conceptionis fuit sub Dei dominio, àb eoque possessa, vt ipsamet apertè attestatur: *Dominus possedit me in initio viarum suarum*, iuxta supradicta; ergo non potuit tunc simul esse, per originale peccatum etiam sub Diaboli dominio. Sic Mag. Pisanus doctissimus Dominicanus: *Maria ab initio viarum à Deo possidetur*, ergo (rectè infert) *non habuit originale peccatum.*

Prouer. cap. 8.

1895 Intulit hoc ipsum B. Ioannes de Capistrano ex c. si Papa, de priuilegijs, l. 6. vbi habetur, quòd quilibet specialiter subiectus Papę sit exemptus; iam verò B. Virgo fuit specialissimè subiecta Deo, ergo longè potiori iure fuit exempta, ac nunquam Diabolo per peccatum subiecta. Et quid mirum, nonne propter summam alicuius personę excellentiam communium legū vincula nonnunquam rumpuntur? bene ergo clamat Albertus Magnus de Magna Deiparente: *Hæc sola Virgo à communi illa regula excipitur OMNES in Adā peccauerunt.*

citatus num. 968.

1896 Humanę tandem, Diuinęque leges parentum honorem grauissimis verbis pręcipiunt, exiguntque; nonne Christus Dominus venit non soluere legem, sed adimplere? iure igitur Filiationis tenebatur omnem honorem suę Matri impendere: *Qui dixit honora patrem, & matrem* (inquit antiquissimus Hippolytus) *vt Decretum à se promulgatum absolueret, omnem gratiam, & honorem Matri impendit.* Iam nō omnem gratiam Matri impendisset, si in Conceptione gratiam denegasset; neque omnem honorem ei detulisset, si in Diaboli seruitutem eam incidere permisisset.

Exod. 20. Deut. 5. Matt. 15. l. 1 ff. de obs.

citatus

1897 Luculentiùs tamen id pręstitit Magnus Cancellarius Parisiensis Gerson, sic Christum alloquens: *Cùm tu Summus Princeps velis habere Matrem carnaliter in terra, illi certè debebis honorem, obedientiam, reuerētiam, & seruitium; nunc autem appareret illam legem non bene adimpleri, si in huiusmodi abominatione, immunditia, & subiectione peccati originalis, aliquo tempore permitteres illam, qua esse debet palatium totius puritatis.*

citatus

1898 Et, si iniquissimus est, patrem vel matrem egere, cuius filius sit in facultatibus, ex l. si quis,

quis à liberis, §. si impubes ff. de lib. ag. certè longè iniquius esset, patris vel matris seruitutem, captiuitatemque permittere, cuius filius facili quidem negotio posset tantum malum preuenire, & euitare.

1899 In humanis tandem legibus, nedum Diuinis, non leue inuenitur vestigium preseruatiue redemptionis, qua Deus vsus est, ne B. Virgo in originale peccatum incideret sic enim in L. decem, de verb. signif. l. non vtique ff. de excep. habetur: *Miles ab alio milite liberatus, ne in hostium potestatem veniret, etiamsi nunquam seruus eorum extiterit, liberatus censetur*, ergo benestat. B. Virginem nunquam fuisse sub Diaboli potestate, ac seruitute, & tamen in omni rigore fuisse à communi Redemptore redemptam; prout fusè infra dicetur.

Pœan Trigesimusnonus

Theologia sacra, ac naturalis.

1900 GAmaliel, Iudeorum Doctor sapientissimus, post multos, variosque de Christi D. fide, tunc primùm illucescente, habitos congressus tandem Diuina, humanaque dictāte ratione facili quidem negotio vnico hoc Aduersantium ora clausit argumento: *Si est ex hominibus consilium hoc, aut opus* (inquit Gamaliel) *dissoluetur; si verò ex Deo est, non poteritis dissoluere eos, ne fortè & Deo repugnare videamini.* *Act. Ap. 5.*

1901 Id ipsum dicere quidem poterimus de Virginea Preseruatione ab originali peccato; non quidem pro futuris seculis, sed pro tot seculis iam elapsis, in quibus quoties presens controuersia ad acerrimum examen vocata est, toties nouioribus ac preclarissimis honoribus gratijsque affecta est; adeò vt confidentissimè dicere poterimus; *Si fuisset ex hominibus consilium hoc, aut opus, vtiquè iam pridem dissolutū euanuisset; quia verò ex Deo fuit, illud dissoluere non potuerūt, & sic Deo repugnasse visi sunt AA.*

1902 Et quidem primò exagitari cœpit controuersia hec apud nobiliores Academias æuo Magistri Sententiarum; à tempore tamen Scoti longè magis exarsit studium in solemnioribus Disputationibus, ac celeberrimis congressibus defendendi nostram sententiam, precipuè in Vniuersitate Parisiensi, à qua statim procul eliminata fuit sententia opposita, ipsius Scoti industria, & maxima dexteritate; vt supra fusè dictum est.

1903 Deinde Fr. Ioannes Montesonus, habita oratione ad populum, propugnauit sentētiam minùs piam, vnde oborta est Parisijs maxima seditio; hinc iterum exagitata fuit eadem controuersia corā Innocentio VII. anno 1403. & quàm maximè instante dicta Vniuersitate Parisiensi, cogitur dictus Concionator iussu eiusdem Pontificis recantare Palinodiam, ac retractare eodem loco sententiam minùs piam; vt supra etiam dictum est. *Cuadignus lib. 9.*

1904 Iterum iterumque in Conc. Basileensi vtrinque acriter decertatum fuit iussu Eugenij IV. à quo Patres illius Concilij obtinuere facultatem, vt hæc controuersia penitus dirimeretur. cumq; disceptatio adeò celebris

per

per aliquas sessiones protenderetur, iniuncto ieiunio trium dierum, vt Deus sua luce Concilij Patres perfunderet, ac peroptatę Definitioni adfaueret; tandem sancitum fuit, opinionem piam esse conformiorem sacris voluminibus, ss. Patribus, cultui Ecclesię, ac fidelium pietati; quamuis, quia tale Concilium acephalum fuit, eius facta definitio non sortita est omnimodam infallibilitatem; maximum tamen veritatis pondus attulit nostrę pię opinioni maxima tantorum patrum auctoritas; ac presertim quia tot deinde Pontifices Maximi tale dicti Concilij Decretum apostolica auctoritate approbauere; vt fusiùs suo loco supra item dictum est.

1905 Eadem controuersia similiter discussa fuit per nobiliores Theologos illius sęculi coram Sixto IV. & victrix item euasit nostra sententia; nam Pontifex eodem tempore indixit toti Ecclesiæ festum Conceptionis, ac Officium Nogaroli, & de Bustis pro eodem festo ordinatum, non solùm vt pium laudauit, & approbauit, verùm etiam varias indulgentias concessit fidelibus vtriusque sexus illud recitantibus, vt fusè suo loco dictum est.

1906 Longè tamen solemniùs fuit vtrinque decertatum in Conc. Tridentino (prout supra fusè etiam dictum est) ac tandem pro nostra item sententia stetit Sacrosanctum illud Tridentinum, decernens, non esse suæ intentionis comprehendere Virginem Immaculatam in generalibus locutionibus de contractione originalis peccati differentibus; ac confirmauit,

Carol. Latius de Immac. Concept.

renouauitque dicti Sixti IV. cōstitutiones pro eodem Mysterio editas; de quibus etiam supra satis dictum est.

1907 Ad nouum iterum examen vocatur eadem lis tempore Pauli V. quo facto idem Pontifex indixit silentium oppositæ sententiæ. De eadem re actum est tempore Gregorij XV. qui inde strictius silentium indixit contrariæ opinioni quod rumpere tentantes AA. tempore Innocentij X. per duplices supplices libellos, sæpe citatos, litus ararunt; nouissimè tādem, dum hæc scribo, pro eadem nostra pia opinione S. D. N. Alexander VII. supra allatum Decretū edidit in lucem, adeò fauorabile, vt nihil aliud, præter vltimam fidei definitionem, nobis restet desiderandum, vt consideranti patebit. Sicque semper victrix nostra opinio euasit. Nonne, quæso, Diuina humanaque ratio exclamare dictat: *Digitus Dei est hic?* vel cum Gamaliele: *Deo satis repugnare oppositum tentantes?*

1908 Et quidem hanc rectę rationis cynosuram sequutus Magnus Augustinus in lib. 3. de libero arbitrio, sic rectè docuit: *Quidquid tibi vera ratione meliùs occurerit, id scias fecisse Deū, tanquam bonorum omnium conditorem.* Et alibi specialiter de Virgine Deipara ita inquit: *Vbi Scriptura Diuina nihil commemorat de Virgine Maria, inquirendum est, quid conueniat rationi, fiatque ipsa ratio auctoritas.* Fingant iam pro suo libito AA. nullibi Diuinam Scripturā de Virginea præseruatione cōmemorare, adhuc tamen cum Magno Augustino, Virginis præseruatio prædicanda est,

cap. 5.

ser. de Assum.

quia sic rectæ conuenit rationi; vnde ita idem Augustinus ibidem concludit: *Ab improperio humanæ conditionis, à quo Christus excipitur, rationabile est, vt Maria excipiatur.*

1999 Dixit item Magnus Augustinus Virginem Deiparam in quodam Sermone de eiusdem Virginis Natiuitate: *Gloriam nostram.* Succinamus ergo, & nos cum Heroe illo Machabeo: *Absit rem istā facere, vt imponamus crimen Gloriæ nostræ.* Idest Beatissimæ Virgini ex mente D. Augustini.

cap. 41.

2000 Recta item ratio dictat, nefas esse Magnæ Deiparæ denegare, quod vel vni mortalium concessum comperimus. *Quod vel paucis mortalium cōstat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum*, inquit Mellifluus Doctor. Iam constat non solùm Angelos, sed etiam Adami, & Euę animas fuisse vnà cum sanctificāte gratia creatas; cur quęso, id ipsum animę Magnę Deiparæ denegabimus? imò: *quid magnum* (inquam cum doctissimo Salmerone) *tribuere, ac deferre Mariæ Dei Genitrici, quod quilibet suo iure habuisset, si Adam non peccasset?*

citatus.

t. 13. tr. 10.

2001 Accinit hic mihi Illustrissimus Patriarcha Petrus de Palude, Dominicani cæli fulgentissimum sidus: *Decuit B. Virginem preseruari ab originali peccato, de quo Anselmus de conceptu Virginali: DECVIT, vt ista Virgo, ea puritate niteret, qua sub Deo maior intelligi nequit; sed si non fuisset præseruata, tunc fuisset maior puritas Angelica, fuisset etiam maior puritas Adami, & Euæ tempore innocentiæ, qui fuerunt in originali iustitia creati; at non decuit maius priuilegium conferri Adamo, & Euæ, quàm Dei Matri Mariæ.*

tom. 1. p. hyem.

2002 Et infra: *Sicut Mater Domini super omnes choros Angelorum erat exaltanda, ita decuit vt Angelicis priuilegijs esset honorāda; modò omnes Angeli erant in innocentia creati, & absque originali peccato, ergo non est verisimile, quòd aliqua creatura, quæ fuit in ira Dei, fieret omnibus Angelis prælata. Bernardus: Nequaquam super omnes choros Angelorum ascendisset, si eos in puritate non transcendisset.*

2003 Succinat, & mihi Seraphicus Doctor Senēsis: *Certum est* (inquit Bernardinus) *quòd Deus creauit Adamum, & Euam sine peccato; modò non est credendum, quòd ipse Filius Dei voluerit nasci ex Virgine, & sumere eius carnem, quæ esset maculata ex aliquo peccato originali; imò credendum est, quòd voluerit sumere carnem purissimam, & quòd eius Mater fuerit plusquam Eua, & Adam, qui creati fuerunt sine peccato originali.* Subdatque Seraphico Doctor Angelicus omni quidem generalitate: *Rationabiliter creditur, quòd ea, quæ genuit Vnigenitum à Patre plenum gratia, & veritatis, præ omnibus alijs maiora dona gratiarū, & priuilegia acceperit.* Iam si B. Virgo in peccato concepta fuisset, vtiquè maiora gratiarum dona prę omnibus alijs non accepisset. siquidem quam maximè dedecebat, quòd Dominam, serui pręirent, & vassalli anteirēt Reginā. Ergo si Angeli, si Adam & Eua, imò si Dęmones fuere in sanctificante gratia creati, cur id denegandum Magnę Dei genitrici, hominumque & Angelorum Imperatrici?

tom. 4. ser. 49.

3. p. q. 27. art. 1.

S. Th. 3. p. q. 27. a. 3.

2004 Claudam ergo hanc partē cum Petro Hispano sic de magna

tract. de Concep.

gna Deipara, concludente: *Honestior disputatio esset, excellentiam aliquam sacratæ Virginis Conceptioni supra primorum parentum creationem concedere, quàm ipsum illis inferiorem appellare præsumere.* Si ergo primi nostri Parentes fuere in abundanti gratia creati, sanè quis non videt, longè honestiùs, ac decentiùs esse, id ipsum Magnæ Deiparentis animæ facili animo, omnique disputatione remota, tribuere, quàm inutiliter in dubium reuocare? quod longè priùs suo nos exemplo docuerat Magnus ille Diuinarum rerum scrutator Augustinus, cùm ait: *Cùm de peccatis agitur, nullam de Matre Domini volo habere quæstionem.*

citatus

cap. 4. cæl. Hie.

2005 Ratio autem à priori bene assignatur à Magno Areopagita docente, quòd quantò magis aliquid suo principio appropinquat in suo genere, tantò magis participat de effectu illius principij; vnde infert S. Doctor, Angelos quò Deo propinquiores, eò magis participare Diuinam bonitatem; subsumamus ergo hic nos: Sed Virgo Deipara super reliquas omnes puras creaturas, ipsosque Angelos, appropinquat Deo; consequenter si Angeli, primique Parentes fuere in gratia creati, potiori sanè iure gloriosissimæ Deiparæ anima itidem in gratia, creanda erat; quò collimans B. Laurentius Iustinianus, sic concludit: *Tanto dignitate cæteris est effecta excellentior, quanto propinquior erat Verbo.*

2006 Adeò enim altiùs super reliquas omnes creaturas peruolat Maria ratione Maternitatis Dei, vt Christi generatio ex Maria ipsam æternam Aeterni Verbi ex Patre æmuletur generationem; vnde Matthæus non absque mysterio inquit: *Christi Generatio sic erat.* quod profundiùs contemplans Chrysologus, ita subdit: *Non dixit, sic facta est sed, sic erat; quia Christi generatio erat apud Patrem, quando generabatur ex Matre;* siquidem ab æterno Maria, non quidem reali, sed intentionali influxu, & obiectiuè in mente Dei, vnà cum Aeterno Patre vnicum communem generabat Filium quasi illud æmulans: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum.* &, si Pater æternus inquit: *Filius meus es tu, ego hodie genui te,* significans, tempore præsenti, æternam Verbi generationem; in tempore itidem præsenti de Maria ipsum corporatū Verbum gignente, Ioannes inquit. *Hominem habens in utero.*

cap. 1.

Psal. 2.

Apoc. 12.

2007 Hinc à Chrysostomo dicitur, *Processio*, generatio Verbi ex Maria; cùm ait: *Non metuimus ampliùs morsus serpentum; quæ enim ex Virgine facta est, adoramus processionem.* Hinc similiter Matthæus temporalem Christi euulgaturus generationem, eodem vtitur verbo, quo Ioannes æternam Verbi publicaturus processionem. Nodum soluit Ildephonsus: *Quia* (rectè inquit) *generationis huius Materna imago, & symbolum iam præcesserat ab æterno in generatione Patris.*

Hom. de S. Io. Bapt.

l. de Virg. Maria

2008 Ita similiter eodem nomine appellatur Pater generans Verbum, & Virgo Maria generans Christum, idemque Diuinum Verbum: *Dies diei eructat Verbum,* inquit Dauid. At quis est hic Dies, qui Verbum eructat? ille quidem, de quo idem Propheta cecinit: *Eructauit cor meum, Verbum bonum;* scilicet

Psal. 18.

Psal. 44.

æternus Pater, qui generat Verbum. Sed cui eructat, cuinam committit Verbum, nisi Mariæ? siquidem à Patre æterno natus, in aluum illabitur Mariæ. *Dies* igitur dicitur Pater æternus, *Dies* etiam dicitur, & *Maria*; quasi eiusdem virtutis, ac Maiestatis; audi Bernardum: *Dies Diei eructat Verbum, Deitas Virginitati, de vtero paterna Maiestatis in vterum Materna integritatis*; ac virtus fæcunda æterni Patris, suo modo, communicata est Mariæ; proinde Dies illæ æternæ sanctitatis, suo item modo, communicatus est Diei omnimodæ puritatis.

ser. 5. de paruit.

2009 Profunda ergo mente hęc contemplatus Anselmus, attoniti instar sic clamabat: *Intendat mens humana, & contempletur, videat & admiretur; vnum Filium sibi consubstantialem Deus Pater genuit, hunc sibi tam vnicum, & in omnibus omnino æqualem, non passus est remanere solummodo suum, sed eundem ipsum voluit in rei veritate esse B. Mariæ vnicum, & naturalē Filium nec ita, vt duo essent, vnus videlicet Filius Dei, alius Virginis; sed vnus idem ipse, qui Filius Dei, in vna persona esset Filius, Virginis, et qui Filius Virginis, vnus, et idem ipse, esset in vna persona Filius Dei. Quis hæc audiens, non obstupescat? et quòd Deus tale quid velle potuerit, non vltra omne quod dici potest, admirabile ducat?* Vnde non immeritò putauit Epiphanius; Christum amātissimum Filium nunquam vsurpasse nomē Mariæ, vel Matris, sed tantùm Mulieris, ne tanquam Deus coleretur: *Quò non putarent aliqui, magis eximiam esse S. Virginem, mulierem illam appellauit, veluti prophetans, quæ in terris futura esset hæresis Collyridianorum, qui Mariam pro Deo culturi erant.*

citat. num. 208.

lib. 3. Hær. 79.

2010 Verùm, quid inde concludet S. Doctor? *Decens erat* (infert inde Anselmus) *vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum, tanquam seipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris, et Virginis Filius.* En, vt ex Anselmi mente, non modò concedenda est Magnæ Dei Parenti puritas adhuc supra ipsam Angelicam puritatem, verùm etiam ea, qua maior sub Deo intelligi nequit; hoc est ea puritate Deiparens nitere debuit, qua maiorem sub illa ęterna, increataque Dei puritate mens creata nequit excogitare; inde meritò piæ horrent aures audire, Deiparentem sub fæculentissimo peccati originalis cęno aliquando delitescentem.

cit. n. 220.

2011 Iure etiam optimo dixit Anselmus: *Decens erat*, non autem, *possibile fuit*; eò quia vt certissimam supponit eius possibilitatem; proinde subdit S. Doctor: *Inscia ne fuit, et impotens sapientia Dei, et virtus mundum sibi habitaculum condere, remota omni labe conditionis humanæ? Angelis alijs peccantibus bonos à peccatis seruauit: et fæminam, Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?*

cap. 6.

2012 Vt certissimum igitur supponendum est, potuisse fieri à Deo, vt aliqui ex posteris Adami non contraherent originale peccatum ab Adamo, atque etiam vt non peccarent, peccāte Adamo. Et quidem primum est euidentissimum, quia Deus & potuit, & potest alicui ex posteris

ſteris Adami in momento generationis, ſeu creationis animæ gratiam ſanctificantem infundere, & ſic illum ab omni macula originalis peccati immunem præſeruare; id enim nullū inuoluit inconueniens, neque minimam implicantiam; ſiquidem legi Deus potentiam ſuam non alligauit, bene docuit Aquinas; qui arguens, quòd B. Virgo non fuiſſet ſanctificata, antequàm nata per Auguſtinum ad Dardanum, dicentem: *Sanctificatio, qua efficimur templum Dei, non niſi renatorum eſt.* Ergo B. Virgo non fuit ſanctificata, antequàm nata, quia renaſci præſupponit naſci. Reſpondet D. Thomas, quòd Auguſtinus loquitur ſecundùm legem communem, ſecundum quam non regenerantur per ſacramenta, niſi qui, priùs nati; cui legi (ſubdit Angelicus) Deus potentiam ſuam non alligauit, quin aliquibus ex ſpeciali priuilegio gratiā ſuam conferre poſſet, antequam naſcantur; imò (ſubde) & dum concipiuntur.

3. p. q. 27. ar. 1. ad 2.

2013 Secundum ſimiliter videtur euidens; ſiquidem cùm traductio peccati originalis prouenerit non ſolùm ex eo, quòd poſteri Adami in ipſo continentur veluti materialiter tāquam in ſtipite, vt flos ſeu fructus in ſua radice, verùm etiam huius traductionis complementum formaliter fuerit pactum Dei, qui voluit, vt Adamo peccante, omnes ab illo labem contraherent; potuit conſequenter Deus ſtatuere, vt aliquis ex Adami poſteris tali pacto non comprehēderetur; nam ſicuti potuit omnes à tali obligatione eximere, cùm id in eius libertate abſolutè ſitum fuiſſet; ita & potuit aliquem.

2014 Exemplificat id ipſum Illuſtriſsimus Patriarcha Petrus à Palude Dominicanus; qui cùm dixiſſet: *Beata Virgo fuit præſeruata ab originali peccato, nam Deus potuit Matrem ſuam à peccato originali præſeruare: ſimiliter; et decuit ratione Matris, et Filij;* diſertiſsimè ſubdit: *Et primò Deus potuit Matrem à peccato originali præſeruare, quia Princeps ſtatuens legem autoritate ſua, eadem auctoritate poteſt eãdem legem reuocare, quia lex iſta habet vim ex eius inſtitutione. Item poteſt eandem legem ad tempus ſuſpendere. Item poteſt eadem auctoritate cum aliquibus diſpenſare, vel poteſt alicui priuilegium dare.*

tem. 1 p. ...

2015 *Omnia iſta patent in legibus, vt Inſtitutis, authentica, aliiſque libris legalibus; vt patet etiam ex ſacra ſcriptura. Et quidem circumciſio fuit data à Deo ſupremo Rege ſub anathematis præcepto, Gen. 17. Maſculus cuius præputij caro circumciſa non fuit delebitur anima illa de populo ſuo; ſed lex iſta in nouo teſtamento fuit totaliter reuocata, de qua Apoſtolus ad Galatas 6. In Chriſto Ieſu neque Circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed noua creatura, et cap. 5. Dico vobis, quoniam ſi circumcidimini, Chriſtus vobis nihil proderit; ac deinde ait: Vos in libertatem vocati eſtis; ſcilicet à corporali circumciſione. Similiter talis circumciſio fuit ad tempus ſuſpenſa in deſerto propter itineris laborem.*

2016 *Fuit etiam lex à Domino data, NON furaberis; et tamen diſpenſatum fuit Exodi 11. vt Filii Iſrael ſpoliarent Aegiptios; et ſic Dominus legis poteſt circa legem diſpenſare, ſicut, et fecit B. Virgini, quæ fuit ſingulariter pri-*

priuilegiata sic, quòd sine originali peccato fuerit concepta. Certissimum ergo est etiã per AA. potuisse à Deo fieri, vt Virgo Deipara non contraheret originale peccatum. Inde Anselmus ad eius quam maximam decentiam totum sermonem conuertit: *Decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quẽ de corde suo æqualẽ sibi genitum, tanquam seipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris, et Virginis.*

2017 Decens erat, vt, quæ sub solo Deo maiorẽ obtinuit Maiestatem, maiorem itidem sub solo Deo obtineret puritatem. Decens erat, vt, quæ solum Deum maiorem se cognouit, item Deum solum in puritate cognosceret superiorem. Decens erat, vt, quæ totius puritatis concepit Auctorem, omni itidem, dabili puræ creaturæ, niteret puritate.

2018 De dignitate Maternitatis Dei loquẽs Magnus Augustinus, sic tandem erupit: *Huius dignitatis, et gratiæ effectum, nec cor concipere, nec lingua valet exprimere;* Decens ergo similiter erat vt Dei Mater, ea puritate niteret, qua maior sub Deo intelligi nequiret.

serm. de Assumpt.

2019 De eadem Dignitate loquens Angelicus Doctor, quodammodo infinitam appellauit: *B. Virgo ex hoc, quòd est Mater Dei, habet quandam Dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus; et ex hac parte non potest aliquod fieri melius eis.* Decens ergo erat, vt Mariæ puritas adeò omnẽ aliam puræ creaturæ spuritatem excederet, vt sola, infinita increatæ puritatis mensura metiretur.

1. p. q. 26.

2020 De eadem itidem Dignitate Maternitatis Dei loquens Seraphicus Doctor, meritò exclamauit de Maria: *Ipsa est qua Deus maiorem facere non potest.* Decentissimum ergo erat, vt ipsemet Deus ea maiori puritate ditaret Mariam, quam omnipotenti suo brachio facere posset maiorem supra omnes puras creaturas.

2021 Eandem dignitatem contemplans Anastasius Synaita, integram, & illæsam Dei Imaginem appellauit Mariam: *Et quis, dic mihi quæso, dicere audebit, quod ea, qua est eiusdem simul cũ Deo essentiæ, nõ sit ad imaginem, et similitudinem ejus, qui est ipsa natura? quomodo est enim Mater eiusmodi Filij non ferens in se integram, et illæsam fœtus sui imaginem?* Decens ergo erat, vt ea puritate splenderet Maria, vt integrè in ea candor lucis æternæ introspiceretur.

2022 Eandem Maternitatis Dei dignitatem admirans Eminentissimus Petrus Damianus, ita clamat: *Taceat et contremiscat omnis creatura, et vix audeat aspicere tantæ dignitatis immensitatem.* Decens ergo erat, vt immensæ Dignitati, prope item immensa Puritas corresponderet.

2023 Eandem Dignitatem stupens Chrysologus, Diuinæ omnipotentiæ mensuram dixit Mariam: *Quantus sit Deus satis ignorat, qui hujus Virginis mentem non stupet, animum non miratur.* Decens ergo erat, vt eadem Dei Omnipotentia in Mariana dignosceretur puritate.

2024 Eidem dignitati coronidem impositurus idem Anselmus, inquit: *De Virgine solùm prædicare, quod Mater Dei est,* ex-

excedit omnem celsitudinem, quæ post Deum dici, aut excogitari possit. Meritò ergo inde concludit: *Decens erat, vt ea puritate niteret, qua maior sub Deo intelligi nequit.*

2025 Eidem Maximæ Dignitati collimans S. Thomas de Villanoua, putauit omnes alias dignitates in ea contineri; vnde inquit: *SS. Euangelista de Mariæ laudibus silent, quoniam ineffabilis est eius magnitudo, satis fuit de ea dicere, DE qua natus est Iesus.* Decens ergo erit omnem puritatem de vna Dei Matre Maria prædicare.

2026 Eidē Maternitatis Dei dignitati intēdens Andreas Cretensis: *Hæc est* (ait de Maria) *declaratio profundorum Diuinæ incomprehensibilitatis, hic est scopus, qui excogitat⁹ est ante sæcula.* Decens ergo erit acclamare Mariam, Scopum item omnis puritatis.

2027 Hanc ferè immensam Maternitatis Dei Maiestatem tandem dimetitus Magnus Albertus, sic conclusit: *Sufficit dicere, fuisse Dei Matrem Mariam, vt inde rectè inferamus, omnia possibilia priuilegia fulgere in Maria.* Cur quæso, de hoc vno dubitandum? Exeamus ergo ex hac nuda rei condecentia, & ad ipsius facti veritatem accedamus; quin imò ex ipsissima condecentia necessariò cum Magno Augustino inferamus, id ipsum Deum præstasse, quod melius vera ratione putamus: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deum, tanquam bonorum omnium Conditorem.* Si ergo decentissimum fuit, quòd à Deo Filio præseruaretur dignissima Mater Maria, ne in turpissimam peccati seruitutem incideret, vtiquè ita, & factum esse necessariò inferamus.

citatus

citatus

2028 Concludamus ergo iam absolutè cum eodem Augustino Fuit Dei Mater Maria, igitur: *Talis Mater fuit, qualis Filius;* cit. hoc est, plenus gratiæ Filius; plena gratiæ & Mater, licèt *suo modo,* hoc est, Filius ex suapte natura vt Deus homo; Mater verò ex puro priuilegio, vt pura creatura. Vel cum Eucherio: *Quæritis qualis Mater? quærite priùs qualis Filius.* cit. Si ergo plenum gratiæ inuenimus Filium, plenam gratiæ dicamus & Matrem. Quod quidem satis apertè fassus est Doctor Maximus Hieronymus: *In Mariam totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit; quamquam aliter;* cit. hoc est in Christo de iure naturæ, in Maria ex mero priuilegio; vt dictum est.

2029 Eadem mente cum Vgone de S. Victore dicamus, Fuit Maria eiusdem Dei Patris Filij dignissima Mater, ergò sicùt, *In cælo qualis Pater, talis Filius, ita & in terra qualis Mater, talis Filius: in cælo cum Patre æternus, & immensus, in terra cum Matre Immaculata Immaculatus.* lib.6. Exa.

2030 Fuit Maria digna Mater Agni vnici Immaculati, ergo inter puras creaturas vnica Immaculata, concludendum cum antiquissimo Origine: *Virgo Maria digna digni, Immaculata Sancti Immaculati; vna vnius, vnica vnici.* Homil. 3. in Matt.

2031 Fuit Omnipotentis Mater maria, ergo cum Bernardo dicendum: *Tanta gratia Mariæ data est à Domino, quantum vni puræ creaturæ dari possibile est.* cit. Iam verò possibilis procul dubio fuit in maria præseruationis gratia, igitur illi, & data est.

2032 Genuit maria totius boni

Au-

Auctorem, ergo: *datum est Maria, quantum capax est pura creatura*; concludendum cum D. Thoma de Villanoua; cùm igitur capax fuerit Maria præsentis priuilegij præseruationis ab originali labe, consequenter, & illi datum fuit. Ser. 2. de Nat. Virg.

2033 Genuit maria totius gratię Largitorem, ergo: *Nihil est virtutis, nihil est gratia, quod non resplendeat in Maria*, concludendum cum Mellifluo doctore; atque adeò etiam præseruationis gratia resplenduit in Maria. Ser. 4. in Psal. Reg.

2034 Deum genuit Maria, ergo Deiformem acclamare Mariam, cum Magno Areopagita necesse est: *Vidi, perspexi, atque proprijs oculis intuitus sum Deiformem Matrem Iesu*. Atque adeò peccati sordibus nunquam conspurcatam. ad 8. P.

2035 Ex Maria formandus erat totius Fons Sanctitatis; ergo ex sola Sanctitate compactam acclamemus Mariam, cum Magno Basilio: *Ex Sanctitate compacta caro digna erat, vt Deitati Vnigeniti vniretur*. Atque adeò absque vllo malitię fermento.

2036 Diuinitas ipsa corporanda erat ex Maria, ergo in eandem Diuinam munditiem transformanda erat Maria, concludendum cum Carnotensi: *Quomodo Matrem carnis sua Dominus sanctificauerit, audiamus, vt inde latetur Catholicus, immundus confutetur Hæreticus; omne quippe naeuum tam originalis, quàm actualis culpa in ea deleuit; sicque carnem de carne eius sumens in eandem munditiã Diuinam transformauit.* Vide num. 651. & 652.

2037 Ipsum Aeternę lucis candorem in lucem edidit Maria, ergo peccati tenebrę longè absuere à Maria, non solùm pro vitę cursu, sed etiam pro ipso primo Conceptionis instanti, concludendum cum D. Hieronymo: *Erat enim candidata, ac dealbata niue candidior Maria quoniam quidquid in eà gestum est, totum puritas, totum gratia fuit; & ideò immaculata, quia in nullo corrupta.* Num. 556.

2038 Quem genuit in splendoribus ęternitatis ęternus Pater, eundem in vnitate Personę genuit, & maria; ergo concludendum cum ipso Hieronymo: *Maria nunquam fuit in tenebris* (culpę) *sed semper in luce* (sanctificantis gratię. Num. 556.

2039 Singulariter de se Filius mariæ clamabat: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* ergo singulariter item de vna Maria, cum eodem Hieronymo concludendum: *Nullum dubium est de Matre Domini, quin talis esse debuit, qua de peccato redargui non posset, cùm hoc fuißet ad opprobrium Filij sui.* ibid.

2040 *Ego sum lux mundi*; de se itẽ clamitat eiusdem Marię Filius; ergo de eiusdem matre Maria concludendum cum Vincẽtio Ferrerio, sẽper in luce gratię fuisse, etiam à primo suę Cõceptionis instanti: *Lux dicitur illa benedicta generatio Virginis Maria, quia sine tenebris culpa facta est.* cit. n. 556.

2041 *Tenebra eum non comprehenderunt*; de eodem Virginis marię Filio testatur Ioannes, ergo cum eodem Ferrerio concludamus, neq; originarię culpę tenebras vnquam comprehendisse Mariam; super illud Genesis: *Fiat lux.* Subdens de Maria: *Non credatur, quòd fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, nascimur, & nutrimur.* cit. n. 969.

2042 Fuit præordinata Maria ad-

ad concipiendum Sanctum Sanctorum, ergo cum Anselmo asserendum est, includere contradictionem, fuisse aliquando non Sanctam Mariam: *Ordinari ad concipiendum Sanctum Sanctorum, & non esse Sanctum, includeres contradictionem.*

cit. nu. 5.

2043 Fuit Maria Mater Illibati Agni, in ara crucis pro hominum salute immolandi, ergo nequiuit communi labe inquinari Maria, concludendum cum celeberrimo Doctore Ambrosio; qui cum appellasset genus humanum, morbidum gregem, ita subdit de Maria: *De hoc grege, Sancta, & Immaculata illa intacta ouis processit B. Maria.*

ci. nu. 675.

2044 Sed ne vltra in hoc sermonem protraham, vno dicam verbo; sicuti ex maxima Maternitatis Dei dignitate omnia possibilia priuilegia in vna Maria prædicamus, ita in præsenti cum Doctore Maximo Hieronymo concludam: *Nullum dubium est de Matre Domini, quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filii sui.*

ci. nu. 557.

2045 Hinc, si hactenus suspeximus admirabundi Mariam ex summa Maternitatis Dei Maiestate euectam ad summum sub Deo fastigium puritatis; suspiciemus sanè in præsenti gratulabundi, & amantissimum Filium omnia filiationis munera etiam in hoc suæ dignissimę Matri deferentem: *Euge euge* (eidem Virgini gratulatur D. Methodius) *quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur; Deo enim vniuersi debemus, tibi autem etiam ille debet; proinde qui dixit: HONORA patrem tuum, & matrem tuam, vt is decretum à se promulgatum obseruaret, & alios excederet omnem gratiam, & honorem impendit.* Si omnem gratiam, ergo & gratiam præseruationis; si omnem honorem, ergo non permisit eam in vilissimam Diaboli seruitutem deuenire.

Or. de Pur.

Carol. Latius de Immac. Concept.

2046 Ita excogitauerat Cancellarius Parisiensis: *Cùm tu Summus Princeps velis habere Matrem carnaliter in terra, illi certè debebis honorem, reuerentiam, & seruitium; nunc autem appareret illam legem non bene adimpleri, si in huiusmodi abominatione, immunditia, & subiectione peccati originalis aliquo tempore permitteres illam, quæ esse debet Palatium totius puritatis.* Præsertim cùm ipsemet de se clamet: *Non veni soluere legem, sed adimplere.* Certè non adimpleuisset, si suam dignissimam matrem in fędissimam Diaboli seruitutem incidere permisisset.

Serm. de Concept.

2047 Quòd autem peccatum tum actuale, tum originale nos constituat vilissimos Diaboli seruos, fide sanctum est; vnde Princeps huius mūdi dictus est Diabolus ab eadem Sapientia Patris: *Nunc Princeps huius mūdi eijcietur foras.* Et ipsemet Christus Dominus dicitur verus Redemptor etiam ex eo pręcisè, quòd nos à peccato originali redemerit; proinde cōsummata redemptione, nostram apertè innuit libertatem, cùm inquit: *Omnia traham ad me ipsum.* Debuerat ergo Christus Dominus à tam dura, diraque seruitute suam electissimam matrem præseruare.

2048 Et quidem si viro prudenti vnquam datum fuisset, pro suo libito propriam matrem eligere, vel sibi efficere, nonne in ea efformanda, numerisque omnibus absoluenda omnem operam impendisset? ac potius li-

beram, ac nobilem, quàm seruam, aut ignobilem elegisset? *Nullus tam crudelis, tamq; impius reperitur, qui si Matrem suam facere posset, eam perfectissimam facere non contenderet.* rectè docuit Bernardinus de Bustis.

Off. l. 5.

2049 Verùm quod nulli mortalium vnquam concessum est, vtiquè proculdubio fuit Filio Mariæ liberè concessũ; iam enim eo tempore; quo B. Virgo fuit cõcepta, existebat Diuina Verbi persona; quæ illam sibi condebat, & in suam matrem præparabat; atq; adeò ad eius prouidentiam pertinebat ex tunc illam ab omni malo præuenire, ac omninò purissimam custodire. Vt siquis Rex aliquam in suã Sponsam educaret, vtiquè omnem curam adhiberet, vt summa semper cum honestate, ac maxima viueret nobilitate; proinde omnino fatendum est, Dominum nostrum omni pietate, omnique beneuolentia erga suam dignissimam Matrem repletum, omni quidem studio, omnique arte Sanctissimum illud tabernaculum sibi contruxisse, omnibus prærogatiuis absoluisse, tantaque claritate condecorasse, vt nihil nobilius, nihil excellentius, nihilque purius sub Deo possit excogitari. Vel (exclamare hic liceat cum Anselmo) *Insciane fuit, & impotens sapientia Dei, & virtus mundissimum sibi habitaculum condere, remota omni labe conditionis humanæ? Angelis alijs peccantibus bonos à peccatis seruauit; & fœminam, Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?*

cit. n. 228.

2050 Si ergo potuit, & decuit, vtiquè & fecisse omnino fatendum est, cõcludam iterum cum Magno Augustino iuxta eius regulã supra traditam: *Quidquid tibi vera ratione meliùs occurrerit, hoc scias fecisse Deum, tanquã bonorum omnium conditorem.* Numquid summa illa bonitas præstare negliget aliquando, quod facere debuerat? *Vsque adeò desipiendum est* (inquit idem Augustinus) *vt videat homo meliùs aliquid fieri debuisse; & hoc Deum vidisse non putet, aut putet vidisse, & credat facere noluisse, aut non potuisse?*

citatus.

2051 Verùm quis asserat, inconueniens non fuisse, Virginem Deiparam originalem culpam contrahere? Dei Mater, & culpa? Dei Mater, sub fœdissima Diaboli seruitute? Dei Mater, sub turpissima tyrannide peccati? Dei Mater, Deo inuisa? Dei Mater, iræ Diuinæ obiectũ? electa Spiritus Sancti Sponsa; ab Auernalibus Monstris aliquando conculcata? Cælitum Domina, Stygiæ seruituti miserrimè mancipata? cælorum Regina, è cælo vnquam exclusa? totius Mundi Imperatrix, fœdissimi Hostis vile mancipium? Dei, & hominis Reconciliatrix, Dei inimica? Vindex iniquitatis, iniquitatis subiectum? totius salutis Parens, perditioni addicta? æternæ vitæ Genitrix, æternæ morti damnata? totius libertatis Origo, filiorum libertate spoliata? totius boni Auctrix, totius mali origini obnoxia? Vas Aeterni Candoris, peccati fœce conspurcata? AEteri Patris Primogenita, primigeniâ gratiâ orbata? Quis hæc audiens non perhorrescat, totoque corpore non contremiscat? *Horrendum videtur* (eminenter clamat Eminentissimus aureusque Aureolus) *horrendum videtur piјs auribus, & animis deuotis,* quòd

ci. n. 1068.

quòd vnquam anima B. Virginis filia iræ fuerit, aut in odio Dei, & quòd fuerit displicens, ac detestabilis oculis Diuinæ Maiestatis. Et, si Angelicus ex Augustino, existimauit, dedecuisse Dei Matrē esse sub viri Iosephi potestate; & Magnus Albertus esse ipsius Christi, vt hominis, seruā; quantò magis, quęso vos, eandem Dei Matrem Mariam dedecuit, esse per peccatum sub Diaboli seruitute, ac vilissimam fędissimi Hostis seruam?

cit. n. 312. cit. n. 311.

2052 Et, siquis ceruicosus adhuc contēdat, id nō dedecuisse summam Maternitatis Dei dignitatem, fateatur velit nolit, ipsius Dei omnino dedecuisse Maiestatem; siquidem: *Gloria filiorum Parentes eorum.* vbi Septuaginta: *Ornamentum, & gloriatio.* Vatablus: *Decus.* ex Hebreo: *Corona, & pulcritudo.* Sunt equidem parentes gloria, honor, ornamentum, decor, pulchritudo diadema, ac corona filiorum; sicuti è contrario: *Dedecus filij pater sine honore;* vtiquè inglorij, & in honori parentes satis filijs dedecore sunt, opprobrioque; idque multò magis, si ipsimet filij cùm possent sibi ingenuos, & illustres parentes eligere, in honoros eligerent, vilesque. Fatendum ergo est, Diuinum verbum aut sese inhonorare voluisse, aut saltem propter suum honorem suam dignissimam Matrem à peccati opprobrio pręseruasse.

Prou. 17. Eccles. 2.

2053 Hinc Doctorum Maximus adhuc è vasta Syrię solitudine clamitat: *Nullum dubium est de Matre Domini, quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filij sui.* Cui succinens Magnus Augustinus: *Cùm de peccatis agitur, nullam prorsus*

citatus. cit. n. 580.

Carol. Latius de Immac. Concept.

volo habere quæstionem; id enim scimus, quòd ei plus gratiæ collatum fuit, ad vincendum ex omni parte peccatum, quia eum concipere meruit, & parere, quem constat nullum habuisse peccatum. Et hoc, *Propter honorem Domini.*

2054 Quę profunda mente contemplatus P. Aloysius de Granata, in hæc deuotissimè erupit: *Sicuti magnum filii dedecus est, ex accusanda matre nasci, ita non vulgaris eius honor est, de honestissima genitrice gloriari; quo circa, si filiorum in manu esset, vt matrem eligere, aut efficere possent, haud dubium quin eam supra cunctas fœminas ornatissimā, & honestissimam eligerent; cùm igitur Dei Filius hac tanta potestate præditus esset (qui solus, & Matrem eligere, & talem facere posset, qualem vellet; nec hoc ipsum maioribus expensis, quàm sola voluntate efficere posset) quis iam dubitare queat, eum Matrē supra creaturas omnes excellentissimam, atque sanctissimam elegisse? quis enim rem adeò pretiosam tam facili pretio, hoc est, solo voluntatis nutu, comparare nollet?* conc. 1. de Concep.

2055 Iure ergo optimo Augustinus, in persona Christi, exprobrat Manichęo peccati maculam in Virgine Deipara somnianti: *Hęc, quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, de manu mea fabricata.* Quasi diceret, si tibi, quęso, datum fuisset tuam matrem efficere pro tuo libito, nonne eam absq; vllo dubio effecisses sine illis imperfectionibus, quas tu Matri meæ impingis? cur ergo non fateris, me longè meliorem eam mihi effecisse? imò adeò perfectam omnibusque numeris absolutam, qualem de omnipotenti amantissimi Filij manu poteras spe-

lib. cont. 5. hæres. cit.

Ddd 2 rare

quia sic rectæ conuenit rationi; vnde ita idem Augustinus ibidem concludit: *Ab improperio humanæ conditionis, à quo Christus excipitur, rationabile est, vt Maria excipiatur.*

1909 Dixit item Magnus Augustinus Virginem Deiparam in quodam Sermone de eiusdem Virginis Natiuitate: *Gloriam nostram.* Succinamus ergo, & nos cum Heroe illo Machabeo: *Absit rem istã facere, vt imponamus crimen Gloriæ nostræ.* Idest Beatissimæ Virgini ex mente D. Augustini.

cap. 41.

2000 Recta item ratio dictat, nefas esse Magnæ Deiparæ denegare, quod vel vni mortalium concessum comperimus. *Quod vel paucis mortalium cõstat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum*, inquit Mellifluus Doctor. Iam constat non solùm Angelos, sed etiam Adami, & Euę animas fuisse vnà cum sanctificãte gratia creatas; cur quęso, id ipsum animę Magnę Deiparæ denegabimus? imò: *quid magnum* (inquam cum doctissimo Salmerone) *tribuere, ac deferre Mariæ Dei Genitrici, quod quilibet suo iure habuisset, si Adam non peccasset?*

citatur.

t. 13. tr. 10.

2001 Accinit hic mihi Illustrissimus Patriarcha Petrus de Palude, Dominicani cæli fulgentissimum sidus: *Decuit B. Virginem preseruari ab originali peccato, de quo Anselmus de conceptu Virginali: DECVIT, vt ista Virgo, ea puritate niteret, quæ sub Deo maior intelligi nequit; sed si non fuisset preseruata, tunc fuisset maior puritas Angelica, fuisset etiam maior puritas Adami, & Euæ tempore innocentiæ, qui fuerunt in originali iustitia creati; at non decuit maius priuilegium conferri Adamo, & Euæ, quàm Dei Matri Mariæ.*

tom. 1. p. hyem.

2002 Et infra: *Sicut Mater Domini super omnes choros Angelorum erat exaltanda, ita decuit vt Angelicis priuilegijs esset honorãda; modò omnes Angeli erant in innocentia creati, & absque originali peccato, ergo non est verisimile, quòd aliqua creatura, quæ fuit in ira Dei, fieret omnibus Angelis prælata. Bernardus: Nequaquam super omnes choros Angelorum ascendisset, si eos in puritate non transcendisset.*

2003 Succinat, & mihi Seraphicus Doctor Senẽsis: *Certum est* (inquit Bernardinus) *quòd Deus creauit Adamum, & Euam sine peccato; modò non est credendum, quòd ipse Filius Dei voluerit nasci ex Virgine, & sumere eius carnem, quæ esset maculata ex aliquo peccato originali; imò credendum est, quòd voluerit sumere carnem purissimam, & quòd eius Mater fuerit plusquam Eua, & Adam, qui creati fuerunt sine peccato originali.* Subdatque Seraphico Doctor Angelicus omni quidem generalitate: *Rationabiliter creditur, quòd ea, quæ genuit Vnigenitum à Patre plenum gratia, & veritatis, præ omnibus alijs maiora dona gratiarũ, & priuilegia acceperit.* Iam si B. Virgo in peccato concepta fuisset, vtiquè maiora gratiarum dona prę omnibus alijs non accepisset. siquidem quam maximè dedecebat, quòd Dominam, serui pręirent, & vassalli anteirẽt Reginã. Ergo si Angeli, si Adam & Eua, imò si Dęmones fuere in sanctificante gratia creati, cur id denegandum Magnę Dei genitrici, hominumque & Angelorum Imperatrici?

tom. 4. ser. 49.

3. p. q. 27. art. 1.

S. Th. 3. p. q. 27. a. 3.

2004 Claudam ergo hanc partẽ cum Petro Hispano sic de magna

gna Deipara, concludenter: *Honestior disputatio esset, excellentiam aliquam sacratæ Virginis Conceptioni supra primorum Parentum creationem concedere, quàm ipsam illis inferiorem appellare præsumere.* Si ergo primi nostri Parentes fuere in abundanti gratia creati, sanè quis non videt, longè honestiùs, ac decentiùs esse, id ipsum Magnæ Deiparentis animæ facili animo, omnique disputatione remota, tribuere, quàm inutiliter in dubium reuocare? quod longè priùs suo nos exemplo docuerat Magnus ille Diuinarum rerum scrutator Augustinus, cùm ait: *Cùm de peccatis agitur, nullam de Matre Domini volo habere quæstionem.*

tract. de Concep.

citatus

2005 Ratio autem à priori bene assignatur à Magno Areopagita docente, quòd quantò magis aliquid suo principio appropinquat in suo genere, tantò magis participat de effectu illius principij; vnde infert S. Doctor, Angelos quò Deo propinquiores, eò magis participare Diuinam bonitatem; subsumamus ergo hic nos: Sed Virgo Deipara super reliquas omnes puras creaturas, ipsosque Angelos, appropinquat Deo, consequenter si Angeli, primique Parentes fuere in gratia creati, potiori sanè iure gloriosissimæ Deiparæ anima itidem in gratia, creanda erat; quò collimans B. Laurentius Iustinianus, sic concludit: *Tanto dignitate cæteris est effecta excellentior, quanto propinquior erat Verbo.*

cap. 4. cæl. Hie.

2006 Adeò enim altiùs super reliquas omnes creaturas peruolat Maria ratione Maternitatis Dei, vt Christi generatio ex Maria ipsam æternam Aeterni Verbi ex Patre æmuletur generationem; vnde Matthæus non absque mysterio inquit: *Christi Generatio sic erat*, quod profundiùs contemplans Chrysologus, ita subdit: *Non dixit, sic facta est sed, sic erat; quia Christi generatio erat apud Patrem, quando generabatur ex Matre*; siquidem ab æterno Maria, non quidem reali, sed intentionali influxu, & obiectiuè in mente Dei, vnà cum Aeterno Patre vnicum, communem generabat Filium quasi illud æmulans: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum.* &, si Pater æternus inquit: *Filius meus es tu, ego hodie genui te*, significans, tempore præsenti, æternam Verbi generationem; in tempore itidem præsenti de Maria ipsum corporatũ Verbum gignente, Ioannes inquit. *Hominem habens in vtero.*

Carol. Latius de Immac. Concept.

cap. 1.

Psal. 2.

Apoc. 12.

2007 Hinc à Chrysostomo dicitur, *Processio*, generatio Verbi ex Maria; cùm ait: *Non metuimus ampliùs morsus serpentum, quæ enim ex Virgine facta est, adoramus processionem.* Hinc similiter Matthæus temporalem Christi euulgaturus generationem, eodem vtitur verbo, quo Ioannes æternam Verbi publicaturus processionem. Nodum soluit Ildephonsus: *Quia* (rectè inquit) *generationis huius Materna imago, & symbolum iam præcesserat ab æterno in generatione Patris.*

Hom. de S. Io. Bapt.

l. de Virg. Maria

2008 Ita similiter eodem nomine appellatur Pater generans Verbum, & Virgo Maria generans Christum, idemque Diuinum Verbum: *Dies diei eructat Verbum*, inquit Dauid. At quis est hic Dies, qui Verbum eructat? ille quidem, de quo idem Propheta cecinit: *Eructauit cor meum, Verbum bonum*; scilicet æter-

Psal. 18.

Psal. 44.

æternus Pater, qui generat Verbum. Sed cui eructat, cuinam committit Verbum, nisi Mariæ? siquidem à Patre æterno natus, in aluum illabitur Mariæ. *Dies* igitur dicitur Pater æternus, *Dies* etiam dicitur, & *Maria*; quasi eiusdem virtutis, ac Maiestatis; audi Bernardum: *Dies Diei eructat Verbum, Deitas Virginitati, de vtero paternæ Maiestatis in vterum Maternæ integritatis*; ac virtus fæcunda æterni Patris, suo modo, communicata est Mariæ; proinde Dies illæ æternæ sanctitatis, suo item modo, communicatus est Diei omnimodæ puritatis.

ser. 5. de paruis.

2009 Profunda ergo mente hęc contemplatus Anselmus, attoniti instar sic clamabat: *Intendat mens humana, & contempletur, videat, & admiretur; vnum Filium sibi consubstantialem Deus Pater genuit, hunc sibi tam vnicum, & in omnibus omnino æqualem, non passus est remanere solummodo suum, sed eundem ipsum voluit in rei veritate esse B. Mariæ vnicum, & naturalē Filium nec ita, vt duo essent, vnus videlicet Filius Dei, alius Virginis; sed vnus idem ipse, qui Filius Dei, in vna persona esset Filius Virginis, et qui Filius Virginis, Vnus, et idem ipse, esset in vna persona Filius Dei. Quis hæc audiens, non obstupescat? et quòd Deus tale quid velle potuerit, non vltra omne quod dici potest, admirabile ducat?* Vnde non immeritò putauit Epiphanius, Christum amãtissimum Filium nunquam vsurpasse nomē Mariæ, vel Matris, sed tantùm Mulieris, ne tanquam Deus coleretur: *Quò non putarent aliqui, magis eximiam esse S. Virginem, mulierem illam appellauit, veluti prophetans, quæ in terris futura esset hæresis Collyridianorum, qui Mariam pro Deo culturi erant.*

citat. num. 208.

lib. 3. Hær. 79.

2010 Verùm, quid inde concludet S. Doctor? *Decens erat* (infert inde Anselmus) *vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum, tanquam seipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris, et Virginis Filius.* En, vt ex Anselmi mente, non modò concedenda est Magnæ Dei Parenti puritas adhuc supra ipsam Angelicam puritatem, verùm etiam ea, qua maior sub Deo intelligi nequit; hoc est ea puritate Deiparens nitere debuit, qua maiorem sub illa ęterna, increataque Dei puritate mens creata nequit excogitare; inde meritò piæ horrent aures audire, Deiparentem sub fæculentissimo peccati originalis cęno aliquando delitescentem.

cit. n. 220.

2011 Iure etiam optimo dixit Anselmus: *Decens erat*, non autem, *possibile fuit*; eò quia vt certissimam supponit eius possibilitatem; proinde subdit S. Doctor: *Inscia ne fuit, et impotens sapientia Dei, et virtus mundum sibi habitaculum condere, remota omni labe conditionis humanæ? Angelis alijs peccantibus bonos à peccatis seruauit: et fœminam, Mãtrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?* cap. 6.

2012 Vt certissimum igitur supponendum est, potuisse fieri à Deo, vt aliqui ex posteris Adami non contraherent originale peccatum ab Adamo, atque etiam vt non peccarent, peccãte Adamo. Et quidem primum est euidentissimum; quia Deus & potuit, & potest alicui ex posteris

steris Adami in momento generationis, seu creationis animæ gratiam sanctificantem infundere, & sic illum ab omni macula originalis peccati immunem præseruare; id enim nullũ inuoluit inconueniens, neque minimam implicantiam; siquidem legi Deus potentiam suam non alligauit, bene docuit Aquinas; qui arguens, quòd B. Virgo non fuisset sanctificata, antequàm nata per Augustinum ad Dardanum, dicentem: *Sanctificatio, qua efficimur templum Dei, non nisi renatorum est.* Ergo B. Virgo non fuit sanctificata, antequàm nata, quia renasci præsupponit nasci. Respondet D. Thomas, quòd Augustinus loquitur secundùm legem communem, secundum quam non regenerantur per sacramenta, nisi qui, priùs nati; cui legi (subdit Angelicus) Deus potentiam suam non alligauit, quin aliquibus ex speciali priuilegio gratiã suam conferre posset, antequam nascantur; imò (subde) & dum concipiuntur.

3. p. q. 27. ar. 1. ad 2.

2013 Secundum similiter videtur euidens; siquidem cùm traductio peccati originalis prouenerit non solùm ex eo, quòd posteri Adami in ipso continentur veluti materialiter tãquam in stipite, vt flos seu fructus in sua radice, verùm etiam huius traductionis complementum formaliter fuerit pactum Dei, qui voluit, vt Adamo peccante, omnes ab illo labem contraherent; potuit consequenter Deus statuere, vt aliquis ex Adami posteris tali pacto non comprehẽderetur; nam sicuti potuit omnes à tali obligatione eximere, cùm id in eius libertate absolutè situm fuisset; ita & potuit aliquem.

2014 Exemplificat id ipsum Illustrissimus Patriarcha Petrus à Palude Dominicanus; qui cùm dixisset: *Beata Virgo fuit præseruata ab originali peccato, nam Deus potuit Matrem suam à peccato originali præseruare: similiter; et decuit ratione Matris, et Filij*; disertissimè subdit: *Et primò Deus potuit Matrem à peccato originali præseruare, quia Princeps statuens legem autoritate sua, eadem auctoritate potest eãdem legem reuocare, quia lex ista habet vim ex eius institutione. Item potest eandem legem ad tempus suspendere. Item potest eadem auctoritate cum aliquibus dispensare, vel potest alicui priuilegium dare.*

tem. 1 p. lyem.

2015 *Omnia ista patent in legibus, vt Institutis, authentica, alijsque libris legalibus; vt patet etiam ex sacra scriptura. Et quidem circumcisio fuit data à Deo supremo Rege sub anathematis præcepto, Gen. 17. Masculus cuius præputij caro circumcisa non fuit delebitur anima illa de populo suo; sed lex ista in nouo testamento fuit totaliter reuocata, de quo Apostolus ad Galatas 6. In Christo Iesu neque Circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura, et cap. 5. Dico vobis, quoniam si circumcidimini, Christus vobis nihil proderit; ac deinde ait: Vos in libertatem vocati estis; scilicet à corporali circumcisione. Similiter talis circumcisio fuit ad tempus suspensa in deserto propter itineris laborem.*

2016 *Fuit etiam lex à Domino data, NON furaberis; et tamen dispensatum fuit Exodi 11. vt Filii Israel spoliarent Aegiptios; et sic Dominus legis potest circa legem dispensare, sicut, et fecit B. Virgini, quæ fuit singulariter pri-*

priuilegiata sic, quòd sine originali peccato fuerit concepta. Certissimum ergo est etiã per AA. potuisse à Deo fieri, vt Virgo Deipara non contraheret originale peccatum. Inde Anselmus ad eius quam maximam decentiam totum sermonem conuertit: *Decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum Filium suum, quẽ de corde suo æqualẽ sibi genitum, tanquam seipsum diligebat, ita dare spondebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris, et Virginis.*

2017 Decens erat, vt, quæ sub solo Deo maiorẽ obtinuit Maiestatem, maiorem itidem sub solo Deo obtineret puritatem. Decens erat, vt, quæ solum Deum maiorem se cognouit, item Deum solum in puritate cognosceret superiorem. Decens erat, vt, quæ totius puritatis concepit Auctorem, omni itidem, dabili puræ creaturæ, niteret puritate.

2018 De dignitate Maternitatis Dei loquẽs Magnus Augustinus, sic tandem erupit: *Huius dignitatis, et gratiæ effectum, nec cor concipere, nec lingua valet exprimere*; Decens ergo similiter erat vt Dei Mater, ea puritate niteret, qua maior sub Deo intelligi nequiret.

serm. de Assumpt.

2019 De eadem Dignitate loquens Angelicus Doctor, quodammodo infinitam appellauit: *B. Virgo ex hoc, quòd est Mater Dei, habet quandam Dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus; et ex hac parte non potest aliquod fieri melius eis.* Decens ergo erat, vt Mariæ puritas adeò omnẽ aliam puræ creaturæ puritatem excederet, vt sola, infinita increatæ puritatis mensura metiretur.

1. p. q. 26.

2020 De eadem itidem Dignitate Maternitatis Dei loquens Seraphicus Doctor, meritò exclamauit de Maria: *Ipsa est qua Deus maiorem facere non potest.* Decentissimum ergo erat, vt ipsemet Deus ea maiori puritate ditaret Mariam, quam omnipotenti suo brachio facere posset maiorem supra omnes puras creaturas.

2021 Eandem dignitatem contemplans Anastasius Synaita, integram, & illæsam Dei Imaginem appellauit Mariam: *Et quis, dic mihi quæso, dicere audebit, quod ea, quæ est eiusdem simul cũ Deo essentiæ, nõ sit ad imaginem, et similitudinem eius, qui est ipsa natura? quomodo est enim Mater eiusmodi Filij non ferens in se integram, et illæsam fœtus sui imaginem?* Decens ergo erat, vt ea puritate splenderet Maria, vt integrè in ea candor lucis æternæ introspiceretur.

2022 Eandem Maternitatis Dei dignitatem admirans Eminentissimus Petrus Damianus, ita clamat: *Taceat et contremiscat omnis creatura, et vix audeat aspicere tantæ dignitatis immensitatem.* Decens ergo erat, vt immensæ Dignitati, prope item immensa Puritas correspondęret.

2023 Eandem Dignitatem stupens Chrysologus, Diuinæ omnipotentiæ mensuram dixit Mariam: *Quantus sit Deus satis ignorat, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur.* Decens ergo erat, vt eadem Dei Omnipotentia in Mariana dignosceretur puritate.

2024 Eidem dignitati coronidem impositurus idem Anselmus, inquit: *De Virgine solùm prædicare, quod Mater Dei est,*

excedit omnem celsitudinem, quæ post Deum dici, aut excogitari possit. Meritò ergo inde concludit: *Decens erat, vt ea puritate niteret, qua maior sub Deo intelligi nequit.*

2025 Eidem Maximæ Dignitati collimans S. Thomas de Villanoua, putauit omnes alias dignitates in ea contineri; vnde inquit: *SS. Euangelistæ de Mariæ laudibus silent, quoniam ineffabilis est eius magnitudo, satis fuit de ea dicere, DE qua natus est Iesus.* Decens ergo erit omnem puritatem de vna Dei Matre Maria prędicare.

2026 Eidē Maternitatis Dei dignitati intēdens Andreas Cretensis: *Hæc est* (ait de Maria) *declaratio profundorum Diuinæ incomprehensibilitatis, hic est scopus, qui excogitat⁹ est ante sęcula.* Decens ergo erit acclamare Mariam, Scopum item omnis puritatis.

2027 Hanc ferè immensam Maternitatis Dei Maiestatem tandem dimetitus Magnus Albertus, sic conclusit: *Sufficit dicere, fuisse Dei Matrem Mariam, vt inde rectè inferamus, omnia possibilia priuilegia fulgere in Maria.* citatus Cur quęso, de hoc vno dubitandum? Exeamus ergo ex hac nuda rei condecentia, & ad ipsius factiveritatem accedamus; quin imò ex ipsissima condecentia necessariò cum Magno Augustino inferamus, id ipsum Deum præstasse, quod melius vera ratione putamus: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deum, tanquam bonorum omnium Conditorem.* citatus Si ergo decentissimum fuit, quòd à Deo Filio præseruaretur dignissima Mater Maria, ne in turpissimam peccati seruitutem incideret, vtiquè ita, & factum esse necessariò inferamus.

2028 Concludamus ergo iam absolutè cum eodem Augustino Fuit Dei Mater Maria, igitur: *Talis Mater fuit, qualis Filius;* cit. hoc est, plenus gratiæ Filius; plena gratię & Mater, licèt *suo modo,* hoc est, Filius ex suapte natura vt Deus homo; Mater verò ex puro priuilegio, vt pura creatura. Vel cum Eucherio: *Quæritis qualis Mater? quærite priùs qualis Filius.* cit. Si ergo plenum gratiæ inuenimus Filium, plenam gratiæ dicamus & Matrem. Quod quidem satis apertè fassus est Doctor Maximus Hieronymus: *In Mariam totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit; quamquam aliter;* cit. hoc est in Christo de iure naturę, in Maria ex mero priuilegio; vt dictum est.

2029 Eadem mente cum Vgone de S. Victore dicamus, Fuit Maria eiusdem Dei Patris Filij dignissima Mater, ergò sicùt, *In cælo qualis Pater, talis Filius,* lib.6. Exa. *ita & in terra qualis Mater, talis Filius: in cælo cum Patre æterno æternus, & immensus, in terra cum Matre Immaculata Immaculatus.*

2030 Fuit Maria digna Mater Agni vnici Immaculati, ergo inter puras creaturas vnica Immaculata, concludendum cum antiquissimo Origine: *Virgo Maria digna digni, Immaculata Sancti Immaculati, vna vnius, vnica vnici.* Homil. 3. in Matt.

2031 Fuit Omnipotentis Mater maria, ergo cum Bernardo dicendum: *Tanta gratia Mariæ data est à Domino, quantum vni puræ creaturæ dari possibile est.* cit. Iam verò possibilis procul dubio fuit in maria præseruationis gratia, igitur illi, & data est.

2032 Genuit maria totius boni Au-

ser. 2. de Nat. Virg. Auctorem, ergo: *datum est Maria, quantum capax est pura creatura*; concludendum cum D. Thoma de Villanoua; cùm igitur capax fuerit Maria præsentis priuilegij præseruationis ab originali labe, consequenter, & illi datum fuit.

2033 Genuit maria totius gratiæ Largitorem, ergo: *Nihil est virtutis, nihil est gratia, quod non resplendeat in Maria*, concludendum cum Mellifluo doctore; atque adeò etiam præseruationis gratia resplenduit in Maria. (ser. 4. in psal. Reg.)

2034 Deum genuit Maria, ergo Deiformem acclamare Mariam, cum Magno Areopagita necesse est: *Vidi, perspexi, atque proprijs oculis intuitus sum Deiformem Matrem Iesu*. Atque adeò peccati sordibus nunquam conspurcatam. (ad 8. P.)

2035 Ex Maria formandus erat totius Fons Sanctitatis; ergo ex sola Sanctitate compactam acclamemus Mariam, cum Magno Basilio: *Ex Sanctitate compacta caro digna erat, vt Deitati Vnigeniti vniretur*. Atque adeò absque vllo malitiæ fermento.

2036 Diuinitas ipsa corporanda erat ex Maria, ergo in eandem Diuinam munditiem transformanda erat Maria, concludendum cum Carnotensi: *Quomodo Matrem carnis sua Dominus sanctificauerit, audiamus, vt inde latetur Catholicus, immundus confutetur Hareticus; omne quippe naeuum tam originalis, quàm actualis culpa in ea deleuit; sicque carnem de carne eius sumens in eandem munditiã Diuinam transformauit*. (Vide num. 651. & 652.)

2037 Ipsum Aeternæ lucis candorem in lucem edidit Maria, ergo peccati tenebræ longè abfuere à Maria, non solùm pro vitæ cursu, sed etiam pro ipso primo Conceptionis instanti, concludendum cum D. Hieronymo: *Erat enim candidata, ac dealbata niue candidior Maria quoniam quidquid in ea gestum est, totum puritas, totum gratia fuit; & ideò Immaculata, quia in nullo corrupta*. (Num. 556.)

2038 Quem genuit in splendoribus æternitatis æternus Pater, eundem in vnitate Personæ genuit, & maria; ergo concludendum cum ipso Hieronymo: *Maria nunquam fuit in tenebris (culpæ) sed semper in luce (sanctificantis gratiæ*. (Num. 556.)

2039 Singulariter de se Filius mariæ clamabat: *Quis ex vobis arguet me de peccato*? ergo singulariter item de vna Maria, cum eodem Hieronymo concludendum: *Nullum dubium est de Matre Domini, quin talis esse debuit, qua de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filij sui*. (ibid.)

2040 *Ego sum lux mundi*; de se ite clamitat eiusdem Mariæ Filius; ergo de eiusdem matre Maria concludendum cum Vincẽtio Ferrerio, sẽper in luce gratiæ fuisse, etiam à primo suæ Cõceptionis instanti: *Lux dicitur illa benedicta generatio Virginis Maria, quia sine tenebris culpa facta est*. (cit. n. 556.)

2041 *Tenebra eum non comprehenderunt*, de eodem Virginis mariæ Filio testatur Ioannes, ergo cum eodem Ferrerio concludamus, neq; originariæ culpe tenebras vnquam comprehendisse Mariam; super illud Genesis: *Fiat lux*. Subdens de Maria: *Non credatur, quòd fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, nascimur, & nutrimur*. (cit. n. 969.)

2042 Fuit præordinata Maria ad-

ad concipiendum Sanctum Sanctorum, ergo cum Anselmo asserendum est, includere contradictionem, fuisse aliquando non Sanctam Mariam: *Ordinari ad concipiendum Sanctum Sanctorum, & non esse Sanctum, includeres contradictionem.* cit. nu. 5.

2043 Fuit Maria Mater Illibati Agni, in ara crucis pro hominum salute immolandi, ergo nequiuit communi labe inquinari Maria, concludendum cum celeberrimo Doctore Ambrosio; qui cum appellasset genus humanum, morbidum gregem, ita subdit de Maria: *De hoc grege Sancta, & Immaculata illa intacta ouis processit B. Maria.* ci. nu. 675.

2044 Sed ne vltra in hoc sermonem protraham, vno dicam verbo; sicuti ex maxima Maternitatis Dei dignitate omnia possibilia priuilegia in vna Maria prædicamus, ita in præsenti cum Doctore Maximo Hieronymo concludam: *Nullum dubium est de Matre Domini, quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filii sui.* ci. nu. 557.

2045 Hinc, si hactenus suspeximus admirabundi Mariam ex summa Maternitatis Dei Maiestate euectam ad summum sub Deo fastigium puritatis; suspiciemus sanè in præsenti gratulabundi, & amantissimum Filium omnia filiationis munera etiam in hoc suæ dignissimæ Matri deferentem: *Euge euge* (eidem Virgini gratulatur D. Methodius) *quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur; Deo enim vniuersi debemus, tibi autem etiam ille debet; proinde qui dixit: HONORA patrem tuum, & matrem tuam; vt is decretum à se promulgatum obseruaret, & alios excederet, omnem gratiam, & honorem impendit.* Si omnem gratiam, ergo & gratiam præseruationis; si omnem honorem, ergo non permisit eam in vilissimam Diaboli seruitutem deuenire. Or. de Pur.

2046 Ita excogitauerat Cancellarius Parisiensis: *Cùm tu Summus Princeps velis habere Matrem carnaliter in terra, illi certè debebis honorem, reuerentiam, & seruitium; nunc autem appareret illam legem non bene adimpleri, si in huiusmodi abominatione, immunditia, & subiectione peccati originalis aliquo tempore permitteres illam, quæ esse debet Palatium totius puritatis.* Præsertim cùm ipsemet de se clamet: *Non veni soluere legem, sed adimplere.* Certè non adimpleuisset, si suam dignissimam matrem in fœdissimam Diaboli seruitutem incidere permisisset. Serm. de Concept.

2047 Quòd autem peccatum tum actuale, tum originale nos constituat vilissimos Diaboli seruos, fide sanctum est; vnde Princeps huius mũdi dictus est Diabolus ab eadem Sapientia Patris: *Nunc Princeps huius mũdi eiicietur foras.* Et ipsemet Christus Dominus dicitur verus Redemptor etiam ex eo præcisè, quòd nos à peccato originali redemerit; proinde cõsummata redemptione, nostram apertè innuit libertatem, cùm inquit: *Omnia traham ad me ipsum.* Debuerat ergo Christus Dominus à tam dura, diraque seruitute suam electissimam matrem præseruare.

2048 Et quidem si viro prudenti vnquam datum fuisset, pro suo libito propriam matrem eligere, vel sibi efficere, nonne in ea efformanda, numerisque omnibus absoluenda omnem operam impendisset? ac potius li-

Carol. Latius de Immac. Concept.

quòd vnquam anima B. Virginis filia iræ fuerit, aut in odio Dei, & quòd fuerit displicens, ac detestabilis oculis Diuinæ Maiestatis. Et, si Angelicus ex Augustino, existimauit, dedecuisse Dei Matrē esse sub viri Iosephi potestate; & Magnus Albertus esse ipsius Christi, vt hominis, seruū; quantò magis, quęso vos, eandem Dei Matrem Mariam dedecuit, esse per peccatum sub Diaboli seruitute, ac vilissimam fœdissimi Hostis seruam?

cit. n. 312. *cit. n. 311.*

2052 Et, siquis ceruicosus adhuc contēdat, id nō dedecuisse summam Maternitatis Dei dignitatem, fateatur velit nolit, ipsius Dei omnino dedecuisse Maiestatem; siquidem: *Gloria filiorum Parentes eorum.* vbi Septuaginta: *Ornamentum, & gloriatio.* Vatablus: *Decus.* ex Hebreo: *Corona, & pulcritudo.* Sunt equidem parentes gloria, honor, ornamentum, decor, pulchritudo diadema, ac corona filiorum; sicuti è contrario: *Dedecus filij pater sine honore;* vtiquè inglorij, & in honori parentes satis filijs dedecore sunt, opprobrioque; idque multò magis, si ipsimet filij cùm possent sibi ingenuos, & illustres parentes eligere, in honoros eligerent, vilesque. Fatendum ergo est, Diuinum verbum aut sese inhonorare voluisse, aut saltem propter suum honorem suam dignissimam Matrem à peccati opprobrio prę seruasse.

Prou. 17. *Eccles. 3.*

2053 Hinc Doctorum Maximus adhuc è vasta Syrię solitudine clamitat: *Nullum dubium est de Matre Domini, quin talis esse debuit, quæ de peccato redargui non posset, cùm hoc fuisset ad opprobrium Filij sui.* Cui succinens Magnus Augustinus: *Cùm de peccatis agitur, nullam prorsus volo habere quæstionem; id enim scimus, quòd ei plus gratiæ collatum fuit, ad vincendum ex omni parte peccatum, quia eum concipere meruit, & parere, quem constat nullum habuisse peccatum.* Et hoc, *Propter honorem Domini.*

citatus *cit. n. 580.*

2054 Quę profunda mente contemplatus P. Aloysius de Granata, in hæc deuotissimè erupit: *Sicuti magnum filii dedecus est, ex accusanda matre nasci, ita non vulgaris eius honor est, de honestissima genitrice gloriari; quo circa, si filiorum in manu esset, vt matrem eligere, aut efficere possent, haud dubium quin eam supra cunctas fœminas ornatissimā, & honestissimam eligerent; cùm igitur Dei Filius hac tanta potestate præditus esset (qui solus, & Matrem eligere, & talem facere posset, qualem vellet; nec hoc ipsum maioribus expensis, quàm sola voluntate efficere posset) quis iam dubitare queat, eum Matrē supra creaturas omnes excellentissimam, atque sanctissimam elegisse? quis enim rem adeò pretiosam tam facili pretio, hoc est, solo voluntatis nutu, comparare nolet?*

conc. 1. de Concep.

2055 Iure ergo optimo Augustinus, in persona Christi, exprobrat Manichęo peccati maculam in Virgine Deipara somnianti: *Hęc, quam tu despicis Manichæe, Mater mea est, de manu mea fabricata.* Quasi diceret, si tibi, quęso, datum fuisset tuam matrem efficere pro tuo libito, nonne eam absq; vllo dubio effecisses sine illis imperfectionibus, quas tu Matri meæ impingis? cur ergo non fateris, me longè meliorem eam mihi effecisse? imò adeò perfectam omnibusque numeris absolutam, qualem de omnipotenti amantissimi Filij manu poteras spe-

lib. cont. 5. heres. cit.

Carol. Latius de Immac. Concept. Ddd 2 rare

rare? Ne mireris ergo Manichęe, si de Muliere carnem sumpserim, quia ego ipse meis manibus eam mihi formaui, & sic tantę perfectionis, tantęque puritatis, quantam Matris Dei condecebat dignitatem, Maiestatemque. Desine ergo iam eã Adami labe inquinatam somniare, quia: *si ea potuit inquinari, cùm Ipsam facerem, potui & ego inquinari, cùm ex ea nascerer*; siquidem idem inconueniens quodammodo fuisset, si ego fecissem Matrem meam inquinatam, cùm omnino Immaculatam efficere potuissem, ac si ipse ex ea natus essem inquinatus.

ser. 2. de Assum.

2056 Huc collimauit, & Bernardus, cùm inquit: *Absit vt proprii quiddam inquinamenti domus hæc aliquandò habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazari quæreretur.* Indecorum satis videbatur Mellifluo Doctori, Dei Matrem pœnitentia indigere. Iam verò, de peccato originali potest haberi contritio, & dolor, vt bene docet Suarez, eo vel maximè, quòd Adami voluntas, à qua ortum habuit nostrum peccatum, quodammodo nostra censetur, quia in illo erãt posterorũ voluntates, & in illo peccauimus, ergo rectè possum⁹ dolere, quòd genus humanum in Adamo peccauerit. Idem sẽtit D. Thomas in 4. vbi subindicat, potuisse Deũ exigere illum actum doloris tãquam satisfactionem, & dispositionem necessariam ad peccati originalis cõdonationem; quare si Deipara contraxisset originalis peccati sordes, iam Lazari scopis, vt illas expelleret, indiguisset.

de pæn. D. 2. se. 1.

D 17. q. 2. ar. 2.

3. p. q. 27. art. 4.

2057 Eodem collimauit, & Angelicus, cùm negauit in Deiparente omne adhuc leuissimum actuale peccatum, eo quia alioquin in Filij dedecus cessisset; lõgè ergo potiori iurè denegandum est in eadem Deipara originale peccatũ, vtpote in maius dedecus Dei Filij cędens; siquidem originale peccatum vilem Diaboli seruum reddit, Dei inimicum statuit, è cęlesti Patria eliminat, actuale verò leue, minimè.

serm. de Assum.

2058 Eodem item collimabat Augustinus, cùm nequibat absque horrore cogitare Deiparẽtis carnem adhuc iam demortuam, pro quouis etiam temporis momento, obnoxiam corruptioni (vt ipsemet de se testatur); quantò hoc certè minùs de sacratissima illa eiusdem Deiparentis anima cogitandum, quòd peccato corrupta, quòd Diabolicę potestati subiecta, quòd ipsi Deo tandem inimica verè dici aliquando potuerit? *Non decuit, quòd corpus Mariæ fuisset incineratum, & corruptũ* (subdit Illustrissimus Petrus de Palude, ex eodem Augustino) *sed maior est corruptio animæ, quàm corporis; ergo Christus multò minùs permisit, quod anima Virginis subiiceretur originali peccato.*

tom. 1. cis.

Bust. fol. 21. y.

2059 Condecebat etiam Christum Dominum pręseruare à peccato originali Mariam, non solùm vt eius Filium, verùm etiam, vt sese perfectissimum ostenderet Redemptorem; atque adeò singula perfectissimę Redemptionis genera pręstiturum, quę ad sex reducuntur. Et quidẽ primò redimendo à mortali post lapsum, quo quidem modo redimuntur omnes peccatores, atque etiam primi Parentes. Secundò post lapsum in originale solum, & hoc modo redimuntur pueri ante vsum rationis.

ctionis. Tertiò post lapsum in peccatum veniale,& hoc modo redimuntur viri perfecti, iuxta illud: *Septies in die cadit iustus, & resurgit*. Quartò ne quis labatur in peccatum mortale, prout creditur de Apostolis post Aduentum Spiritus Sancti Quintò nequis labatur in veniale, vt de Ioanne Baptista piè creditur, & de Deipara à Tridētino decretatur. Ac Sextò, quod est omnium perfectissimum redimendi genus (vt infra latiùs demonstrabitur) nequis labatur in originale peccatum; quod cũ de nullo alio verificari posset, vtiquè saltem de sola Deiparente verificandum est. Quod si nō præstitisset, certè perfectissimũ vndequaque Redemptorem nō se ostendisset.

Prou. 24.

2060 Et, si Christus etiam vt Redemptor dicitur Medicus, & Dux; sanè Medicus, iuxta Philosophum, triplici vtitur medicina, nempe præseruatiua, conseruatiua, & curatiua. Strenuus item Dux non solùm tenetur liberare suos populos sub Hostium seruitute iam actu detentos, verùm etiam pręstare ne reliqui libertate fruentes in Hostium incidant seruitutem. Denegabimus ergo cęlesti Medico, supremoque Duci Christo, quod terrestres Medicos, Ducesque communes quàm maximè condecere fatemur? Si igitur potuit Deus suam dilectissimã dignisimamq; Matrē ab omni peccato pręseruare, maximeque decuit, vtique eam sic præseruasse omnino fatēdum est. quo modo bene argumentatur, & Augustinus, loquens de corporis corruptione: *Si nullus dubitat Ecclesiasticorum, quin possit Matrem sine corruptione in perpetuum seruare, cur dubitandum est, voluisse, quod attinet ad tanta benignitatis gratiam?*

3. Eth.

2061 At audio nescio quem dicentem [Non esse hoc reuelatum] sed vnde is hoc scit? nonne tot sacrarum Scripturarum loca, hactenus allata, quæ tam à SS. Patribus, quàm à Sacris Interpretibus, & quod magis est ab ipsa Ecclesia, tanto omnium plausu, huic Mysterio aptantur, illud nobis patefaciunt? nonne Cęlestis Paranymphus cùm eam dixit: *Gratia Plenam*, omnia priuilegia, omniaque gratię dona de Maria prædicauit (secundùm omnium cum Angelico ex positionem) quę Dei condecent Maternitatem? Et, si inde colligunt Patres, & Doctores sanctificationem Mariæ in vtero, innocentiam ab omni peccato actuali, aliaque infinita eius priuilegia, cur similiter non inde colligendum, & præsens ab originali pręseruationis priuilegium, non minorem connexionem habens cum Dei Maternitatis dignitate? Audi S. Ctesiphontem, Iacobi Apostoli Discipulũ, id ipsum contestantem: *Nunquam Angelus dixisset: AVE gratia plena, si in originali peccato concepta fuisset*. Prout supra satis etiam dictum est, à numero 123. cit. n. 523.

2062 Nonne idem Mysterium continēt verba illa eiusdem Archangeli: *Benedicta tu in Mulieribus, & benedictus fructus ventris tui*, hoc est, quia benedictus fructus ventris tui, ideo, & tu benedicta, atque adeò tali benedictione benedicta, qualis talem fructum condecebat? Similiter, & ea Spiritus Sancti encomia: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*; hoc est, absque vlla culpę spina inter reliquos Adæ filios peccatorum spi-

ſpinis obſitos. *Hortus concluſus*, Stygio Serpenti. *Fons ſignatus*, ne peccati veneno inficeretur. *Non videat ortum ſurgentis Auroræ*, ideſt, nox originalis peccati non videbit Mariæ Cōceptionem. *Thronus eius ſicut Sol*; id eſt abſque vlla peccati macula. *Ipſa conteret caput tuum*, ideſt Maria originale peccatum, omnium malorum caput, vitabit. Ac relictis omnibus alijs Sacræ Scripturæ locis, ne iterum actū agam, quomodo quæſo illud verificaretur: *Tota pulcra es amica mea, & macula non eſt in te*, prout Eccleſia veritatis Magiſtra de Maria canit ſi aliqua peccati maculà vnquam maculata fuiſſet Maria? *Vide à nu. 16.*

2063 Sed dato, quod apertè nō ſit hoc Myſterium reuelatum, quid tum? neque extat reuelatum, quòd abſque peccato nata ſit, neque quòd abſque peccato vixerit; ſufficit enim auctoritas ſcripturarum negatiua, ſi aliunde nō repugnet. Sciptura enim non negat fuiſſe datum Mariæ hoc priuilegium, ergo ſaltem ex hoc capite non eſt ei denegandum, & ſi aliunde fuerit aliqua ſufficiens ratio, neque aliqua repugnātia, vtiquè erit aſſerēdum lubentiſſimè.

2064 Antecedens patet, quia Scriptura neque in particulari id negat de Virgine, vt conſtat; neque in generalibus locutionibus, vt ſumitur ex Tridentino ſeſſione 5. vbi declarat Virginē non comprehendi ſub ſua generali definitione de originali peccato, atque adeò idem declarat, vel certè dat liberam declarandi facultatem, de generalibus ſcripturę locutionibus, eò quia Concilium id definit, quod cenſet in ſacra Scriptura doceri. Eodem modo argumētatur ex Sixto IV. definiente nō eſſe contra fidem docere, Virginem eſſe cōceptam abſque originali peccato, & conſequenter neque contra Scripturam; igitur neque in generalibus Scripturæ locutionibus id negatur.

2065 Id ipſum patet à ſimili, quia tam ſunt generales locutiones illæ de actuali peccato: *Non eſt homo, qui non peccet.* *In multis offēdimus omnes.* Et huiuſmodi. Similiter illæ de natiuitate in peccato: *Omnes naſcimur filij iræ.* Et: *Graue iugum ſuper Filios Adam à die exitus eorum de ventre Matris eorum.* In quibus omnibus nō includitur Dei Mater digniſſima; ergo neque includenda in alijs generalibus locutionibus de originali peccato, cùm vtrobique eadem militet ratio, nempe dignitas Maternitatis Dei, quæ vtiquè ad omnia priuilegia, omniaque gratiæ dona ius habet, niſi aliūde manifeſtè repugnet; idque ex nullo capite repugnare, fusè dicetur infra, cùm Aduerſariorum obiectionibus ex profeſſo ſatisfaciemus. *2. par. 6.* *Iacob. 3.* *in Epil.*

2066 Hinc Eccleſia, Mater veritatis, vt ſuis fidelibus innueret omnium Deiparæ priuilegiorū, omniſque Marianæ gratiæ originem, principiumque eſſe Maternitatis Dei dignitatem, quoties ſanè Mariæ Maieſtatem adorat, eiuſque facta concelebrat præclariora, toties eiuſdem Maternitatis commemorat dignitatem. Et quidem Mariani corporis de communi corruptione concelebratura immunitatem, eandemque, & anima, & corpore cęlum ingrediētem, ſolum Bethanicum hoſpitium memorat, vtpote viuidum Diuini Verbi ſymbolum intra Mariæ vterum carnem aſſumentis:

In-

Intrauit Iesus in quoddam Castellum, & Mulier quadam Martha nomine excepit illum in domum suam. Luc. 10.

2067 Adorat eiusdem Deiparæ Natiuitatem vt Sanctam, additque simul tam præcocis sanctitatis originem: *De qua natus est Iesus.* Celebrat eiusdem in templo Præsentationem, ibique Virginitatis votum iam inde emissi, confirmationem; verùm gloriosissimi istius facinoris nouitatem eidem Dignitati ore Diuæ Marcellę tribuit, sic clamantis: *Beatus venter qui te portauit, & vbera qua suxisti.* Eandem perpetuam Marię Virginitatem, fœcunditate Matris etiam condecoratam in Annunciatione, concelebrans, idem cælestis Paranymphi ore canit: *Concipies, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum.* Mat. 1. Luc. 11.

2068 Acclamat, & humani generis Corredemptricem in sanctificatione Præcursoris, ac simul apertè innuit, vnde tanti muneris encomium: *Vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me?* Admiratur absque vllo Euę dolore parturientem, sed en priuilegij meritum: *Pariet autem Filium, & vocabis nomen eius Iesum.* Veneratur cum Pastoribus, adorat cum Regibus vt Regum Dominam, cælique Reginam, sed en item vnde tanta Maiestas: *Intrantes domum inuenerũt Puerum cum Maria Matre eius.* Instituitur ipsius Saluatoris veluti Saluatrix, fugiens in Egyptum, adiungitur, & tanti officij caussa: *Accipe Puerum, & Matrem eius.* Acclamatur, & ipsius Redemptoris iam redemptrix, offerens pro eius pretio duos turtures, aut duos pullos columbarum; sed audi vnde præconium: *Cùm inducerent Puerum Iesum Parentes eius.*

2069 Similiter, quia, & vt Mater impetrat primum à Filio Maria miraculum, additur: *Erat Mater Iesu ibi.* Eodèm collimauit, & Ioannes, cùm prope diuinam eiusdem Virginis constantiam descripturus, proprium Filium iuxta aram crucis immolantis pro communi salute, addit: *Stabat iuxta crucem Iesu Mater eius.* Impletur prę omnibus Spiritus Sancti charismatibus, nec tacet Lucas Maternitatis Dei dignitatem, vt superaffluentium gratiarum principium: *Omnes erant perseuerantes vnanimiter in oratione cum Maria Matre Iesu.* Consecrat item Ecclesia omnia Sabbata immẽsis Marię prę rogatiuis, signatque simul vnicam illorum originem, dum canit: *Beatus venter, qui te portauit, & vbera, qua suxisti.* Ac demum, vt similiter eadem Mater veritatis doceret, eandem Maternitatis Dei dignitatem satis esse ad adorandam Mariam in ipso primo conceptionis instãti vt sanctam, sic concludit in eiusdem Conceptionis festo: *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Sufficit enim dicere, fuisse Dei Matrem Mariam, vt inde omnia possibilia priuilegia de Maria prædicemus; atque adeò, & præsens præseruationis ab omni peccati labe encomium.

2070 Hinc non modò ex antiquis, sed etiam communissimè recentiores, non solùm negant in Deipara Maria ipsum originale peccatum in se formaliter sumptum, verùm etiam omne debitum proximum ad illud incurrendum, vt supra dictum est. Siquidem si potuit Deus, ex vna parte, non includere suam dignissimam Matrem in pacto cũ Adamo, ex altera verò parte

id

id decentissimum fuit, tum pro maiori ipsius Deiparæ puritate, tum pro maiori Filij Maiestate (vt præ omnibus doctissimè ostendit cum suo subtilissimo Magister Fr. Bonauentura Bellutus) vtiquè ita factum esse iurè fatendum; atque adeò quoad solum naturę ordinem communicasse cum Adamo Mariam; piè credendum est: quoad autem ordinem gratiæ, minimè; prout eleganter innuit eloquẽtissimè S. Cyprianus, asserens de Maria, nobiscum, *communicasse naturam, non culpam*.

de Incar. D. 16. a. 2.

2071 Concludamus ergo cum Paulo in simili; Si Deus Filium suum donauit Mariæ, & ita donauit, vt simul voluerit in omni rei veritate esse, & ipsius Virginis item vnicum, & naturalem Filium, quem sibi vnicum, consubstantialemque Deus Pater genuit in splendoribus æternitatis; adeò, vt vnus idem ipse, qui Filius Dei glorietur, in vna persona esset, & Mariæ Filius, & qui Filius Mariæ gloriatur, vnus & idem ipse esset in vna personâ Filius Dei; quomodo, quæso, omnia possibilia bona simul cũ illo plena manu eidem dignissimę Parenti non donauit? Dicat ergo confidentissimè Maria: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa* Verbi Incarnati Sapientia.

Sap. 7.

2072 Audi Raymũdum Paschalium, Dominicanum Doctorem celeberrimum, sic mihi in pręsenti suffragantem: *Cùm Beata Virgo Maria adscita, & electa, imò prælecta fuerit ad tantum munus, quale est esse Filij Dei naturalis veram, & propriam Matrem, consequens est, & rationi consentaneum, omnia genera gratiarum (quarum ipsa capax esse poterat) fuisse ei collata; &c. & ex hoc quoque (tametsi Scriptura taceat) valde credibile est, Mariã Dei Matrem ab omni labe peccati fuisse semper immunẽ; talis enim Sanctitatis gradus, & puritatis & Filiũ, & Matrem maximè decebat*. Quod totum hauserat è Magno Augustino, sic in præsẽti docente: *Vbi Scriptura Diuina nihil cõmemorat de Virgine Maria, inquirendum est quid conueniat rationi, fiatque ipsa ratio, auctoritas*.

cit. n. 986.

citat.

2073 Quanti verò fecerit Virgo ipsa Deipara præsens præseruationis donum ab originali peccato, si petas à Ludouico de Turri (auctore quidem graui, ac vetusto) respondebit: *Beatam Virginem potius electuram in inferno degere, quàm offensam Dei incurrere per originale peccatum, & electuram potius in nihilum redigi, quàm esse per peccatum Deo inuisam. Ita Dei Mater ab omni culpa etiam originali abhorrebat*. Imò de quolibet alio viro bono putat Mayronius, quòd potius eligeret esse sine gloria, quàm sine gratia; eò quia homo potest esse bonus sine gloria, sicuti sunt Animę Purgatorij; at nemo potest esse bonus sine gratia Dei, prout sunt qui sunt cum originali peccato.

tr. de Conc.

Bust. s. 9. 4.

2074 Et quidem meritò, nam qui studet placere Deo, sanè semper eligere debet quod gratius est ipsi Deo; iam, vt rectè docet Nazianzenus, *Neque purus Deus tanto in pretio quidquã habet, quàm puritatem*. Quod agnoscentes Cælites, eius æternùm celebrant puritatem trisagio illo, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*; scilicet, purus ab omni contagione peccati, iuxta D. Dionysium. Et Angelicus Doctor vult, primum attributum, quod in immẽso illo Diuinitatis ocea-

L. de Cæl. Hierar.

oceano concipimus, esse ipsius Dei puritatem.

l. 1. q. 1. t. 2. in 3. p. inc. 1. Mat. Concio. 1. num. 467.

2075 Hinc Corduba, Suarez, Morales, Florenna, Vega, aliiq; bene docent, quòd si data fuisset optio Virgini Mariæ, eam selecturam potius, carere omni alio dono, ac priuilegio etiam Maternitatis Dei, quàm incurrere vel ad momentum originale peccatum, vel aliquod veniale; primò quia originale peccatum importat secum rationem culpę, & offensæ Dei, ergo eam neque ad momentum selegisset B. Virgo, quamuis ob id caruisset Maternitate Dei; esse enim Deo inimicam, eique infensam, vel ad momentum, est omnium maximum malum, quod plùs odisse debemus, quàm sit appetibile quodlibet aliud bonum cum tanto malo coniunctum; igitur Virgo plus auersabatur originale peccatum, quàm grata ei fuisset Maternitas Dei; magis enim detestanda est culpa, quàm quodlibet aliud malum, seu quàm carentia cuiuscumque boni. Idemque dicendum de veniali, eò quia vtrumque secum defert culpam, & offensam Dei; originale tamen addit inimicitiam cum Deo.

2076 Secundò quia Maternitas Dei non est conferenda solùm cum forma, qua priuat originale peccatum; nempe iustitia originali, sed etiam cum damno, quod defert ipsum originale peccatum, scilicet Dei offensam, & inimicitiam; atqui inimicitia cum Deo, iuxta rectæ rationis dictamen, plùs est detestanda, quã carentia cuiuscumque boni, etiam Maternitatis Dei; cùm ergo Virgo semper elegisset quod est rectæ rationi conformius, consequenter plùs auersata fuisset originale peccatum, quàm illi fuisset grata Maternitas Dei; esse enim Deo inuisam, & inimicam, ac vilem Diaboli seruam, etiam per vnicum instans, vtiquè maius malum est, quàm carẽtia omnium quorumcumque priuilegiorũ, quæ tum in cælo, tum in terra reperiri possunt per omnem æternitatem, nedum solius Maternitatis Dei.

2077 Potest id ipsum etiam in humanis ostendi, siquidem vir nobilis, & ingenuus reliquis omnibus bonis antefert gratiam, & amicitiam sui Principis. Et certè siquis amicitiam Dei, vel ad instans, alicui bono postponeret, profectò eiusdem gratiam, & amicitiam demereretur. Pluris ergo B. Virgo faciebat Dei amicitiam, vel ad instans, quàm Dei Maternitatem nudè sumptam, per quam &si cum Christo vt homine consanguinitatem contrahebat, attamen Dei amicitia, & gratia eam ad cognationem cum ipso Deo euexit, quæ cognatio eò nobilior existimãda, quo ex subliminori latere processit.

2078 Tertiò quia voluntas illa tunc selectiua originalis peccati cum Dei Maternitate, videtur illicita, ac mala moraliter, consequenter nequit tribui B. Virgini, adhuc in casu supra posito; cùm in omni excogitabili casu eam semper selecturam, quod esset rectæ rationi conformius, presupponendum. Assumptum suadetur ex eo, quia eligere sibi originale peccatum ob Dei Maternitatem, esset eligere culpam, & offensam Dei, eiusdemque inimicitiam, atque adeò voluntas illa sic selectiua fuisset illicita, ac mala in genere moris, qua malitia exui nõ pos-

ſet, neque vllo modo compenſari per quodcunque aliud bonum; vnde nobile illud adagiũ: *Non ſunt facienda mala, vt eueniant bona*. Inde item inferunt Theologi, nemini fas eſſe peccatum adhuc veniale patrare ob quodcunque bonum adipiſcendum, vel ob malum quodcũque arcendum, ergo neque fas vnquam fuiſſet Virgini, libe è originali culpa fædari ob Dei Maternitatem, ſibi adipiſcendam; Stet igitur, quòd ſi data fuiſſet optio B. Virgini, eam potius ſelecturam fuiſſe carere quocunque dono, etiam Dei *Maternitate*, quàm incurrere, vel ad momentum, originale peccatum.

2079 Concludamus ergo, Præſeruationem hanc à quacunque culpa, ac ſemper fuiſſe ſanctificante gratia ornatam, Deique æternũm amicam, iure quidem optimo à Glorioſiſſima Deiparente Maria, vt pretioſiſſimam totius ſui nobiliſſimi gazophylacij exiſtimari margaritã. Quò fortaſſis myſticè collimabat patientiſſimus Iob, cùm de infinito Sapientiæ pretio inquit: *Sapientia vbi inuenitur? & quis eſt locus intelligentiæ? Neſcit homo pretium eius; Non dabitur aurũ obrizum* (dignitatis Maternitatis Dei) *pro ea; nec appendetur argentum* (perpetuæ Virginitatis) *in commutatione eius. non conferetur tinctis Indiæ coloribus* (sũmæ conſtantiæ in acerbiſſima Filij Paſſione) *nec lapidi ſardonico pretioſiſſimo* (muneris Corredemptricis) *vel Saphiro* (regiæ dignitatis, terręque cęlique Dominatus. Capi. 28.

2080 *Non adæquabitur ei aurum* (prophetiæ) *vel vitrum* (illuſtriſſimę nobilitatis) *nec commutabuntur pro ea vaſa aurea* (Regię ac Sacerdotalis Maieſtatis) *excelſa, & eminentia* (reliquaque quęque encomia, quę Glorioſiſſimę Deiparenti iurè tribuuntur) *non memorabuntur comparatione eius*; Eſtque tamen qui putat adhuc, pretioſiſſimam hanc Virgineam Margaritam ab omni labe præſeruationis, cũ floribus, roſiſue poſſe commutari. profectò neſcit iſte homo vel pretium eius, vel ſummam Glorioſiſſimæ Deiparentis dignitatem. Et ne amplius ad miraculi grãditatem cæcutiat iſte, præbeat queſo aurem Damaſceno; ſic eandem Deiparentem omni ſanctitate fulgentem, obſtupeſcentis inſtar, demiranti: *O miraculorum miracula, ò rerũ admirandarum res maximè admiranda; ſiquidem par erat, vt ad Dei Incarnationem omni ſermonis facultate ſuperiorem, iter per miracula muniretur*. Or. 1. de Nat. Virg.

2081 Meritò ergo inde ipſamet glorioſiſſima Deipara, veluti præteriens reliquã omnia ſua encomia, maximaque alia priuilegia de vna hac Sanctitatis plenitudine (hoc eſt, à primo ſuæ Conceptionis inſtanti ad vltimum vſque vitæ terminum) ſupra reliquos omnes Sanctos, quãuis ſanctitate pręditos, gloriatur, conquieſcitque lætabũda: *In plenitudine Sanctorum detentio mea*, inquit Maria. Eccl. 24.

2082 Gloriatur quidem Maria, dum eam acclamamus generis noſtri Corredemptricem, ſed in hoc non omnino ſiſtet, niſi etiam addamus inde eam fuiſſe omnino Sanctam, Innocentem, Impollutam, à peccatoribus ſegregatam; gloriatur dum eam ſalutamus generis humani Mediatricem; ſed in hoc non omnino ſiſtet, niſi etiam ſubiungamus inde ęternam fuiſſe eius cũ Deo

Deo amicitiam; gloriatur dum communem nostram Aduocatam inuocamus; sed non omnino in hoc sistet nisi etiam subdamus, inde fuisse Deo semper amicam.

2083 Gaudet Maria Deum inter & hominem pacis fœdera perfecisse, sed in hoc non omnino sistet, nisi item inde addas, nunquam Deo inuisam fuisse; gaudet Maria, super omnes Angelorũ Choros exaltatam fuisse, sed in hoc nõ omnino sistet, nisi item inde subiungas, eos in puritate transcendisse. Gaudet Maria, & in Tartareas Potestates summũ Imperium obtinuisse, sed in hoc nõ omnino sistet, nisi item inde subdas, nunquam illis subiacuisse.

2084 Arrides quidem Marię, si omnia nobilitatis decora de ea prædicabis; sed in hoc non omnino sistet, nisi item omnia gratiarũ genera de ea acclamabis; arrides Marię, si omnes corporis venustates de ea acclamabis, sed in hoc non omnino sistet, nisi item omnes animi sanctitates de ea predicabis; satis arrides Marię, si ante omnem aliam puram creaturam prędestinatam Primogenitam propugnabis, sed in hoc non omnino sistet, nisi item inde inferas, ante omnem aliam puram creaturã priuilegiatam anteisse. Satis item Marię arrides, si eam dixeris totius fontem pietatis; sed in hoc non omnino sistet, nisi item fatearis, eam nunquam aquam gratię sitisse.

2085 Quàm maximè congaudet Maria, ab ęterno in Spiritus Sãcti Sponsam electam fuisse; sed in hoc non omnino sistet, nisi item asseramus, totius Sanctitatis arrham ab illo vnà accepisse. Quàm maximè item congaudet Maria Agnum Immaculatum peperisse; sed neque in hoc omnino sistet, nisi item fateamur, & Immaculatam eam conceptam fuisse. quàm maximè etiam congaudet Maria, suis visceribus totius Sanctitatis fontem incorporasse; sed neque in hoc vltimò sistet Maria, nisi itidem in ea adoremus omnem plenitudinem Sanctitatis: *Et in Plenitudine Sãctorum detentio mea*; hoc est, in plenitudine omnium Sanctitatũ vltima requies mea.

2086 Meritò ergo beatũ apertè inde prędicat eadẽ Virgo Beata hominem qui vigilat pro lucubranda quotidie sui dignissimi conceptus sanctitate, sub symbolo forium incarnati Verbi nobilissimi Palatij; & obseruat, adoratque primum suę Immaculatę Conceptionis instans sub nomine postis eiusdem Mariani Palatij: *Beatus homo, qui audit me, & vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei.* vel iuxta Septuaginta: *seruans mei introitus limina.* Vbi ipsamet Virgo Deipara loquitur cum suarum laudum buccinatoribus, suęque Immaculatę Conceptionis pręconibus; quorum Marianũ nobile encomium sic claudit Anselmus: *Si portum salutis volumus apprehendere, Dei Genitricis Conceptionem dignis obsequijs celebremus.* Prou. 8. cit.

2087 Videat ergo verus Marię cultor, suęque salutis amator, quid de pręsenti Mysterio *Marianę* Cõceptionis sentiendum. Nolo equidem hic hactenus dicta in mentem reuocare, iuuat omnes Sacrarum Scripturarum auctoritates pręterire, omnium Prophetarũ oracula silere, omnia Patrum suffragia pro Immaculata Deiparę Conceptio-

ne postʃhabere; liceat item hic nulla Sum. Pontificum Decreta, nullas Conciliorum ſanctiones, nullaſque antiquiſſimarum Ecclesiarum consuetudines pro eadem Immaculata Conceptione memorare; quàm maximè item hic iuuat tot Regum Imperatorumque leges, innumera tot Academiarum ſtatuta, penè infinita Scholaſticorum põdera pro eodem Conceptionis Myſterio, libenter ſilentio pręterire. vnum hic pręterire nequeo, vnumque hoc aduerſariorum oculis expoſitum volo, Omne bonum Summum totius boni Auctorem in Marię manibus depoſuiſſe; quapropter cũ Bernardo ita iſtos alloquar: *Altiùs intuemini, quanto deuotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem poſuit in Maria.* (serm. de Aquaduc.)

2088 *Nullus eſt, qui ſaluus fiat, niſi per te ò Sãctiſſima Virgo* (ſubdat D. Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus) *nullus eſt qui liberetur à malis, niſi per te ò Puriſſima. Nemo eſt, cui donum concedatur, niſi per te ò Caſtiſſima. Nemo eſt, cui impertiatur gratia, niſi per te ò Honeſtiſſima.* (Orat. de Zona, & faſcijs.) Cui ſic ſuccinit doctiſſimus Idiota: *Per ipſam Virginem, & in ipſa, & cum ipſa, & ab ipſa habet mundus, & habiturus eſt omne bonum.* (lib. de B.V.) Et D. Bernardinus inſtar omnium: *Spiritus Sanctus occurrit Virgini glorioſæ, eam recognoſcens fornacem ſui amoris, & officinam ſuæ ſtupendæ operationis. In hac Officina, & per eam fabrefecit quidquid in gratia mirificum operatur.* (t.3. ſer.11.) Si ergo à Maria, & per Mariam omne bonum ſperamus, cur honorem quem cum maximo noſtro bono ei facilè præſtare poſſumus, cum maximo noſtro damno eidẽ denegabimus? Sanè qui ſuo Principi honorem, quẽ poteſt, renuit exibere, eiuſdem Principis gratià indignus iurè exiſtimandus.

2089 Eſt item grati animi nobile facinus pro benefactoribus pugnare. Iam qualia beneficia vniuerſo humano generi præſtiterit Virgo Deipara, ab vno Eminentiſſimo Petro Damiano audias velim: (Serm. de Annunc.) *Per ipſam, cum ipſa, & in ipſa totum hoc faciẽdum decernitur* (tribuens Marię poſt Christum totius noſtræ ſalutis negotium) *vt ſicut ſine ipſo nihil factum eſt, ita ſine illa nihil refectum ſit*; iuxta ſatis à nobis ſupra dicta toto Pęane VIII. & X. cùm ergo noſtrę amantiſſimę Benefactricis omnimoda ſanctitas à nonnullis oppugnetur, nonne omnium noſtrum erit, eius omnimodam ſanctitatem, toto animi affectu vindicare?

2090 Verùm, quandonam totius generis humani patrocinium ſuſcepiſſe Mariam putas? vtiquè à primo ipſo ſuæ glorioſiſſimæ Conceptionis inſtanti, vt ipſamet ita atteſtatur: *Ego murus, & vbera mea quaſi turris, ex quo facta ſum coram eo, quaſi pacem reperiens.* (Cant. 8.) Ideſt, benè ſubdit deuotiſſimus Benedictus Mandina, Clericus Regularis: *Ex illo principio, quando pacem nullo originalis erroris bello perturbante, ſenſi coram Deo, media iuſtitia, ex primo inſtanti Conceptionis, ex tunc (inquam) ego fui murus & turris, protectionẽ peccatorum ſuſcepi, & defenſionem, opponens iræ Diuinæ futura munera Matris, & vbera quæ de virgineo lacte alere Puerum debebant Redemptorem: vos Ego à principio conceptionis foui, & protexi.* (num. 451.) Vt ſic grandioris beneficij vinculo fortiùs nos obligaret.

ret ad eandem suam Immaculatissimam Conceptionem pro virili propugnandam.

2091 Ex veræ item pietatis officio tenentur Filij parentum honorem vindicare; siquidem: *Gloria Filiorum parentes eorum.* Et: *Dedecus filij pater sine honore.* Nonne Virgo Deipara Maria cum Christo sub ara Crucis nos gratię genuit nobiliori modo, nosque vt Mater amantissima ab infensissimo Hoste protegit, tutatque amātissimè? quomodo ergo æquo animo feremus, amantissimam nostram Genitricem Mariam alicuius culpæ dedecore inhonorari? certè iure poterit nobis exprobrare: *Si ego Mater, vbi honor meus?*

Prou. 17. Eccl. 30.

2092 Iniustitiam, nedum inurbanitatem, inciuilitatemque sapit, etiam apud mortales, siquis Reginę defectum, & si omnibus notum ampliùs propalaret; profectò, & Regis, & totius Curiæ, nedum ipsius Reginæ stomachum bilemque in seipsum tunc concitaret. Quid si defectus ille omnino incertus esset dubiusque? longè ergo potiori iure Regem Christum, eiusdemque Genitricem, terræ cœlique Reginam, omnesque illius cęlestis Curiæ sibi infensos experietur, qui originalis culpæ maculam communi Reginæ Mariæ obiectat, ac pro ea tutanda contra totum terrarum orbem, talem maculam denegantem, contumax decertat.

2093 Fuit Sapientis sapiens quidem cōsilium, Honorare Medicum propter instantes necessitates. At Virgo Beata adeò præstò est omnibus omnium necessitatibus, vt antonomasticè, nostra firma salus ab Ephrem Syro iurè acclametur: *Aue propitiatorium laborantium, aue anima mea spes bona, aue Christianorum omnium firma salus.* Quomodo ergo sana mente poterimus eam originalis culpæ sorde inhonorare?

Orat. ad B. Virg.

2094 Iura quidem verę amicitię non seruat, qui amicorum partes contra eorum calumniatores non sustinet, iam verò Deiparam Mariam omnia quęque pręclariora amicorum officia nobis pręstitisse, ac semper pręstare fideliter, quis ambiget? *Filioli* (clamabat Bernardus) *Hæc peccatorum scala, Hæc mea maxima fiducia est, Hæc tota ratio spei meæ. Quid enim? potestne Filius repellere, aut sustinere repulsam?* Quomodo ergo Marię partes non sustinebimus contra siqui sunt calumniantes eius Conceptionis sanctitatem?

ser. de Nat. Virg.

2095 Nobilium profectò animarum est, optimè semper nobiliterque de nobilioribus personis sentire; iam inter puras creaturas nobilissimum totius generis humani indiuiduum fuisse Deiparā Mariā, supra satis ostēdimus; satis hic sit Seraphicus Doctor Senensis: *Fuit B. Virgo nobilius indiuiduum, seu nobilior creatura omnibus indiuiduis, seu creaturis, quæ in humana natura fuerunt, aut possunt generari, &c.* inquit Bernardinus. Cùm ergo vndequaque possimus, in vera nobilitate gratię conceptam acclamare Mariam, vtiquè satis ignobiliter agit, qui in culpæ ignobilitate eam conceptam asserere pręsumit.

à n. 420. t. 1. ser. 61.

2096 Demum, quod alteri prodest, & nobis non nocet, vtiquè ęquissimo animo concedēdum, vera prudētia dictat. Iam, amabo vos doctissimi ac prudentissimi Aduersarij, quid hucusque vnquam vobis profuit (ne dicam quan-

quantum vobis semper omni ęuo quàm maximè obfuit) Gloriosissimę Deiparę Conceptionem originali culpa, maculare? Num ob id Indulgentiam aliquam, gratiamue Summi Pontifices vobis concessere? num Sãctificationis Marię Officium, à nescio quo vestratum, compactum, vnquam approbauere? num Religionem aliquam, Ordinemue sub eiusdem Sanctificationis nomine confirmauere? num templum aliquod Marianę Sanctificationi erexere? num aliquod altare eidem Sanctificationi sacrauere? num Confraternitatem aliquam sub eodem Sanctificationis nomine vobis instituere? num vestrum hanc opinionem de maculata Virginis Conceptione vobis vel iidem Pontifices Maximi laudauere, vel Reges, & Imperatores commendauere, vel Vniuersitates, & Academiæ confirmauere?

2097 Nonne vobis, vestram hanc opinionem de maculato Virginis conceptu, vel pro suggestis commendantibus, vel in disputationibus propugnantibus, vel per viarum compita docentibus, docti indoctique vbique terrarum, omnique ęuo exprobrauere, maximo quidem fidelium scandalo, nec paruo vestro damno, prout Patres vestri narrauere vobis? Vestra ergo hęc opinio nihil vnquam vobis profuit, prodestue; imò, & vobis semper obfuit, obestque, omnique Christianæ reipublicę, vt ex supra dictis satis superque constat. E contrario, in maximam Deiparæ gloriam cedit, si asseramus eam fuisse in sanctificante gratia conceptam, & sic nunquam eam fuisse per peccatum sub turpissima Diaboli seruitute, vt ceteri mortaliũ; vt ex supradictis, ac de se patet. Cur ergo nostrę amantissimæ Matri, benemerentissimę de toto genere humano Dominę, dignissimę Deiparenti, gloriosissimęque terrę, cęlique Reginę tantum decus denegabimus?

2098 Audi Magistram veritatis S. Matrem Ecclesiam acclamantem Mariam omni laude dignissimam, (nisi aliunde repugnet): *Fælix es sacra Virgo Maria, & omni laude dignissima.* Cur ergo quis adhuc obdurato animo nõ dignam ducet Deiparẽtem Mariam Sanctitate Conceptionis? cur adhuc durum alicui videtur acclamare sanctam, à primo etiam Conceptionis primordio totius Sanctitatis dignissimam Parentem? id autem ex nullo capite repugnare, satis constabit ex infra vltimò dicendis. *Nulli ergo deuoto Deiparæ Virginis durum; at graue esse videri debet* (concludam cum Raymũdo Paschalio sacri Dominicani Ordinis Doctore celeberrimo) *si pro Regina cæli, & Domina dicamus, non fore positam hanc tam grauem legem* (originalis peccati) *sed pro omnibus alijs.* ci. nu. 986.

2099 Nulli durum, Dixi, ac graue esse videri debet! omnibus equidem dulcissimum, iucundumque esse debet, (dicere volebam) Deiparæ Virginis deuotis à communi seruorum lege Dominã nostram exemptam acclamare; omni sanctitatis munere, adhuc à primò suę Conceptionis instanti, dignissimam Deiparentem condecoratam prędicare; omnibus gratię donis supremam Cęlitum Reginam repletam propugnare; pręsertim cum ad hoc ipsum Pontifices Maximi, veri cultus parentes, tot Indulgentijs nos alli-

alliciant; tot gratijs nos ad id impellant, totque priuilegijs Immaculatę Conceptionis cultores cumulent, veluti currentibus calcaria addentes; è contra tot pœnarum vinculis coërcentes, tot censurarum fulminibus percutientes, vel ipsius Immaculatę Conceptionis cultum damnare audentes, vel eiusdem veritatis gradum impugnantes.

2100 Nolo equidem hic contendere, sitne amicitię signum, apertęue inimicitię, ab omnibus laudatisque viris laudatum non laudare; age iam, tot Patres (vt supra satis dictum est) Marię Conceptionem Sanctam omni ęuo acclamauere; tot Heroës sanctitate celebres Immaculatam concelebrauere; tot scientiarum antesignani Sanctissimam propugnauere, tot sapientię lumina pro sanctitate eiusdem Conceptionis propugnauere; tot cathedrarum oracula maxima argumētorū pondera adinuenere; tot sacrarum litterarum Interpretes quamplurima Diuina oracula exposuere; tot omnium scientiarum Primores infinita volumina, omni eruditione referta, vbiq; terrarum in lucem edidere; tot sacri pręcones Sanctam itē Marię Conceptionem à solis ortu vsque ad occasum euulgauere, toto Christiano orbe plaudēte.

2101 Tot celeberrimę Academię ad defendendam eandem Immaculatam Conceptionem se solemni voto adstrinxere; tot celebriores Vniuersitates idem votum emisere; præclariores quæque Ciuitates ad hoc ipsum communi iuramento se obligauere; tot Ecclesiarum Capitula ad idem solemniter conuenere; tot Regna nobile hoc exemplum singulari plausu recepere; tot Prouinciæ eiusdem Mysterij cultum certatim decreuere; omnesque ferè communitates publicis, priuatisque impensis venerauere.

2102 Pro maiori item eiusdem Mysterij commendatione tot Pontifices Maximi innumeras Indulgentias elargiti sunt, tot Officia Nogaroli, Bustij, Montesini, Quiñonez, aliorumque idem Mysterium concelebrantia commēdauere; tot Religiosorum Ordines ex professo, & propriæ professionis instituto, idem Immaculatæ Conceptionis Mysterium colentium approbauere, tot Confraternitatum statuta speciali cultu eandem Immaculatam Mariæ Cōceptionem colentium confirmauere; tot Basilicas in eius honorem erectas laudauere, tot Sacella pro eiusdem honore erigi curauere, tot altaria eidem Conceptioni dicata, ratum habuere; totque Decreta, Constitutionesque adeò eidem Immaculatæ Conceptioni fauorabiles edidere.

2103 Tot Sacrorum Conciliorum Patres, tum doctrina, tum sanctitate conspicui eidem Immaculatę Conceptioni vnanimi consensu adhęsere; tot Reges, Imperatoresq; pro maiori eiusdem Virgineæ Conceptionis cultu leges cōdidere; tot Principes, supremi quique Dynastę, infulati quique Præsules, pro temporum varietate, varias pro solemniori eiusdem Cōceptionis veneratione sanctiones sanxere. Tot sacri Ordines eorum Cœnobia Immaculatę Conceptionis titulo condecorauere, tot Monialium chori earum Monasteria eodem titulo cohonestauere; totque Religiones eiusdem tituli honore suas

Pro-

Prouincias distinxere.

2104 Ob specialem Immaculatę Conceptionis cultum tot Regulares tria essentialia religionis vota expressè emisere; pro celebriori eiusdem Conceptionis cultu tot Regna in primariam Patronam elegere; ac pro sumptuosiori eiusdem *Mysterij* veneratione certatim fideles speciales reditus statuere, tot Templa construxere, tot sacella ditauere, tot altaria consecrauere, tot Confraternitates instituere, tot Congregationes dicauere, totque statuas eidem Virgini immaculatè conceptæ erexere.

2105 Eandem Deiparę Conceptionem Immaculatam sacra reboant Rostra, acclamant suggesta, celebrant Cathedræ, propugnant Athenea, exaltant Curiæ, collaudant Tribunalia, Orientales, Occidentalesque Ecclesiæ concelebrant, demonstrant Sacella, ostendunt altaria, expositæ vbique conclamant Imagines, erecta concinunt Simulacra, ipsæque mutæ Statuæ cōmendant; pro eiusdem Conceptionis Sanctitate loquuntur tēplorum fores, viarum compita, publica postium superliminaria, intima domorum penetralia; ac demum vbique gentium nobiliora torcularia sub tot Scriptorum mole, sub tanta Voluminum Iliade, pro contestatione præsentis veritatis conscriptorum, quotidie sudāt, gemuntque.

2106 Nolo equidem in præsenti in mentem reuocare Apostolicas traditiones, viros mulieresque consummata sanctitate vbique celebres, qui de veritate eiusdem *Mysterij* cælestes accepere reuelationes; silentio hic supprimo frequentissimas gratias, quibus eadem Virgo Beata suę Conceptionis cultores in dies cumulauit; pretereo digitum Dei inuisibiliter describentis in omnium fidelium cordibus, eiusdem Sanctissimę Cōceptionis venerationem; vnde cum Magno Augustino quisque nostrum iure optimo asserere potest: *Nobis tutum est, fiducia securæ vocis asserere, quod in gubernatione Domini Dei nostri, & Saluatoris Iesu Christi vniuersalis Ecclesiæ consensione roboratum est.* Quinetiam ab ipsius veritatis pondere fidelium pietas coacta cum tanto item Doctore, Manichęorum vanitates tandem aliquando agnoscente, clamitet: *Tenet me consensus populorum, atque Gentium; tenet me auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata.*

l. contra Don. c. 33.

l. 6. cont. Epi. Man. cap. 4.

2107 Vnum tamen equidem nequeo hic præ oculis adhuc dissentientium non proponere; vnam nempe Ecclesiam Romanam, totius veritatis firmissimā columnam, nunquam contradicentem, sed toties laudantem, processu temporis commendantem, subinde tot Indulgentijs comprobantem, ac demum omnibus fidelibus etiam solemniter præcipientem festiuo cultu venerationem Sanctitatis eiusdem Conceptionis, siue (quod in idem recidit) venerationem Marianæ Sanctitatis habitæ in primo suę Conceptionis instāti ob præuisa Christi Filij sui merita, pro vt nouissimè luculenter declarauit speciali Decreto *Sollicitudo SS.* Dominus Noster Alexander VII. vt in superioribus videre est, Aperte declarans, Decernensque Apostolica Auctoritate, Ecclesiam in Conceptionis Festo semper intendisse

tendisse celebrare, ac colere ipsam Virginis Conceptionem iuxta sensum nostrę prę opinionis, nempe, Beatissimam Virginem, pręueniente Spiritûs Sancti gratia, à peccato originali pręseruatam fuisse.

2108 Quare, vltra Sanctorum omnium Patrum, omniumque Scholasticorum auctoritatem euidentissimè inferentium ex festiuitate alicuius rei certissimam Sanctitatem eiusdem rei, de qua dies festus agitur; atque adeò certissimam acclamandam (quãuis non adhuc fide Diuina) Virgineę Conceptionis Sanctitatẽ; ex pręcepta item eiusdem Conceptionis festiuitate habemus iam pro nobis summum Sedis Apostolicę testimonium eandem veritatem eadem Apostolica auctoritate declarantis, quamuis non adhuc fide Diuina id decretantis, vt dictum est. Ex quibus sic formo Argumentum. Ecclesia nequit instituere festũ nisi de re certissimè Sancta (vt supra cum D. Thoma, & communi Doctorum suffragio ostẽdimus) sed Ecclesia instituit Festum Conceptionis iuxta opinionem sentientium, Marię animam in primo instanti creationis, atque infusionis in corpus fuisse speciali Dei gratia, & priuilegio à macula peccati originalis pręseruatam immunem (vt decretauit Alexander VII. in supradicto suo Decreto) ergo Sanctitas, quam nostra pia opinio tribuit Virgini in primo instanti creationis animę, atque infusionis in corpus, omnino certissima est; quamuis non adhuc fide Diuina, vt sępe adnotatum volui. Quarè, quid vltra iam probabilitatis remaneat pro opposita Aduersariorum opinione, ipsi videant. Sic enim Beatissimę Virginis festum Cõceptionis verè, & in omni rigore Canonizatum remanet, ęquè ac eius Natiuitatis, ac reliquorum Sanctorum, de quibus Ecclesia Romana diem festum instituit, & in Calẽdario apposuit. Quòd autem Ecclesia iustis de caussis adhuc toleret interiùs sentientes oppositum, nil derogat de Mysterij veritate.

2109 Hinc eadem Ecclesia post Pij V. pręceptum ęquans Virgineę Conceptionis Sanctitatẽ cum Sanctitate Virgineę Natiuitatis, vt hanc Sanctam acclamat in eius solemnitate, ita similiter & Sanctam Marię Conceptionem concinit in eiusdem festo Conceptionis; additque gloriosissimę Deiparę Conceptionem, *Gaudium annunciasse vniuerso mundo*; siquidem: *Peccatum, & lætitia simul esse non possunt*, rectè docuit Bruno; vnde cęlestis Aliger de Pręcursore prędixit: *Multi in eius Natiuitate gaudebunt*, non autem id dixit in eiusdem Conceptione, eò quia Ioannes fuit tantùm Sanctus in Natiuitate, non autẽ in Conceptione: *Si Ioannes ab originali culpa pressus mundum intraßet, tantam secum lætitiam non attulißet; sed quia cum gratia natus, ideo in Natiuitate eius multi gauisi sunt.* Si ergo Marię Conceptio gaudium mundo attulit, vtique & Sancta concepta est. Si ergo à Magistra veritatis cogimur adorare vt Sanctam Virgineam Cõceptionem, quis, quęso, de eius Sanctitate valeat adhuc dubitare? *in gen. 4.*

2110 Reliqua ergo omnia relinquens, quę vel affectus mihi suggerit, vel fidelium plausus ingerit, claudam pręsentem Pęana cum Illustrissimo Catharino, qui ad hominem sic per-

strin-

stringens primò Aduersarios: *Considerate ad catholicam, & vobis opportuniùs seruientem Sãctissimi illius Abbatis Bernardi sententiam: EGO, inquit ille, quod ab illa* (Ecclesia) *accepi, securus teneo, & trado. accipite, & vos, ut securi teneatis, & tradatis; alioqui quis non iudicabit, vos illius auctoritate contra eiusdem auctoritatẽ abuti?* Ita deinde subdit.

2111 *Verùm, & vos in angustum concludam. Interrogo vos; Putatisne in hac celebratione, quam Romana tradit Ecclesia, & Concilium Tridẽtinum confirmauit, ullum esse peccatum, seu peccati periculum, annon? Si primum asseritis, eiusmodi assertio iamdudum ad perstringendam eorum temeritatem, qui ita blasphemabant, seuerè dãnata est ab illa Sede in secunda Decretali, Graue nimis, ut falsa, & erronea, ac penitus à veritate aliena, & quicunque illam asserit, sententia prosternitur anathematis. Sin autem hoc asserere non potestis, nec audetis, quid ergo caussæ assignari à vobis potest, cur in tam piam, & securam sententiam cum reliquo Christiano orbe non concurritis? profectò non alia fingi caussa potest, nisi quòd saltem vestra repugnantia contestamini inesse peccatum sic celebrare, ac propterea turpissimè, & grauissimè peccare Ecclesiam Dei; quæ cùm sit Mater omnium, & Magistra, non solùm celebrando peccat, verùm etiã talem celebritatem proponens alijs, peccati materiam præbet. Itaque constituitis vosmet ipsos censores, & Iudices tantæ Sedis, & omnium Ecclesiarum, & Ordinum, & Vniuersitatum, quæ à vobis, ut nostis, apertè totacorde dissentiunt; nec Ecclesiæ definitionem, quæ hunc vestrum sensum iamdudum damnauit, tenetis; cuius sententiam, quam etiam Tridentina Synodus comprobauit, contemnitis.*

2112 Vide iam, Amice lector, quàm longè consultiùs isti agerent, si dum ex Ecclesiæ præcepto tenentur Mariæ Conceptionem adorare ut Sanctam, Sanctam item negare non auderent; ac tandem aliquando domum istam ruinosam desererent, ut istorum opinionem vocat Illustrissimus Antistes Vincentius Iustinianus, Dominicani Ordinis ornamentum. *Vide num. 977.* Obiectiones autem, si quas isti nobis obiectant, infra Deo dante, euidentissimè diluemus; siquidem in præsẽti iuuat, ex innumeris Virginei Heliconis Oloribus, nonnullos in medium afferre, eandem Virgineam Conceptionem item Sanctam certatim concinentes, ultimumque Epodum nostræ Reginæ triumphanti cõcelebrantes, ac XXXX & ultimum Pæana meæ Opellæ compingentes. Sicque quatuor has Decadas Marianam Conceptionem omni æuo, totoque terrarum orbe cõcelebrantium, quatuor instar rotarum, Marianæ Triumphanti quadrigæ subijciemus.

Pœan quadragesimus, & ultimus.

Sacrorum Poëtarum.

2113 VLtimum iam Pæana concinant, ac supremum rythmum agant nostræ, de tartareo Hoste Triumphãti Heroinæ sacri Mantuani choro ducto, quorum primus Marcus Maximus Episcopus Cæsar-

agusta

augustanus, qui floruit anno Domini 6 o. sic exorditur.

Hæc nam Iacobo Apostolo, Luc. dext.
Et suo consanguineo,
Aedem iubet conficere
Cunctis manentem sæculis.
Ostendit illi se hilarem,
Suoque natalitio
Conceptionis aureæ
Templo manent encomia.
Conceptionis hinc diem.
Iacobus Hispanos docet,
Et prædicat, seu cæteri,
Quacunque labe liberam.
Hinc mos habet principium
Hunc celebrandi iugiter
Populis Iberis diem,
Qui durat vsque hodie.

2114 Pepigit antiquissimus hic Doctor hunc hymnum in laudem templi B. Virginis, vulgò dicti *del Pilar*, atque D. Iacobum Apostolum de mandato B. Virginis templum illud extruxisse sub inuocatione, ac titulo Conceptionis Deiparæ; quod vtiquè omnium primum extitit per vniuersum orbem, teste Lucio Dextro in fragmentis anni Christi D. 38. *Prima* (ait) *totius Orbis ædes erecta B. Virginis Cæsaraugustana fuit.* Atque adeò inter omnes Orbis prouincias Hispania hanc piam sententiam primùm amplexata est; & Immaculatam B. Virginis Conceptionem religioso cultu suspexit, ac venerata fuit, vt supra etiam dictum est. num. 539.

2115 Docet etiam hic Maximus quod inde profectus Apostolus, vt reliquos omnes Hispanos de fidei mysterijs erudiret, simul etiam purissimæ hoc Conceptionis Mysterium apud omnes euulgauit. Quod in maximum cedit Hispanorum decus, cùm vix post Christi mortem elapsi fuerint quatuor anni, cùm iam in Cæsaraugusta speciali templo, Deiparę Conceptio vt sancta, & immaculata adorabatur; ad cujus exemplar alia deinceps prope infinita sub eadem Immaculatæ Conceptionis inuocatione extructa fuere, vt supra latiùs dictum est.

2116 Eandem Deiparæ à peccato originali pręseruationem, sic similiter nobis cecinit Eminentissimus Cardinalis Arator, qui floruit anno D. 545. ibi.

Porta Maria Dei genitrix intacta creantis
A Nato formata suo; mala criminis Eua.
Virgo secunda fugat; nulla est iniuria sexus,
Restituit, quod prima tulit, etc.

2117 Idem etiam mysterium cecinit Sedulius, qui floruit anno D. 425. his carminibus.

Et veluti in spinis mollis rosa surgit acutis, car. Pas.
Nil quod lædat habens; matrisque obscurat honorem;
Sic Eua de stirpe sacra veniente Maria,
Virginis antiqua facinus noua Virgo piaret.

2118 Eadem mente sic idem mysteriũ cecinit Hieronymus Vida, Episcopus Albanensis, in hymno ad B. Virginem.

Sola malo exorta es, veterique impernia noua,
Seu tua te genitrix intactam & prorsus auitæ
Secretam macula, grauida concepit in aluo,
Seu simulatque vtero concretæ es cœlicolum rex
Communem exemit labem; puramque reliquit.

2019 In alio hymno eidem Virgini de originali peccato triumphāti, sic similiter plaudit Adamus de S. Victore:

Salue mundi Sacra Parens,
Flos de spina, spina carens,

Carol. Latius de Immac. Concept.

Flos spineti gloria.
Nos spinetum, nos peccati
Spina sumus cruentati,
Sed tu spina nescia.

2120 Ioannes verò Gerson pro eadem Deiparæ Immaculata Conceptione pugnans, ita inquit in persona Christi:

Et potui, & volui redimens perfectiùs ipsam,
Præueniens casum; quàm sit releuare iacentem;
Tota fuit pulchra, & nulli vnquam obnoxia culpæ.

2121 Similiter Petrus Cretensis super Lucam sic eidem Virgini plaudit: Zaldu.

Vnam nec maculam natura reliquit in ista.

Similiter Cygnus ille Panormeus sic de nostra Triumphãte Heroina satis dulciter cecinit:

Dive armata, il serpe frange
Vna feconda Vergine, e calpesta
L'orribil testa........

2122 Nobile etiam Pöemi in lucem edidit; *de Immaculata Deiparæ Conceptione*, Antonius de Leon, nobilis Decretorum professor, & Relator in supremo Indiarũ Senatu; & aliud pöema Heroicum de eadem Immaculata Conceptione Balthassar Elisius de Medinilla; aliaque penè infinita edidere alij nobilissimi pöeseos Heroès; quibus omnibus posthabitis (dicendum enim esset ad clepsidram æternitatis) iuuat solùm his adnectere quosdam veteres Rythmos antiquissimi cuiusdam Missalis Romani, cuius titulus est: *Ordo Missalis secundùm consuetudinẽ Romanæ Curiæ*, varijs quidem modis concelebrantes dictam à peccato originali Deiparæ immunitatem, prout tunc ea ferebant tempora.

2123 Quorum primus sic se habet fol. 282.

Cor deuotum eleuetur, Reg. col. 205.
Et deuotè celebretur
Virginis Conceptio.
Gens amore inflammetur,
Et amore copuletur
Laus, & iubilatio.
Hæc concepta miro more
Est vt rosa cum nitore,
Et vt candens lilium.
Vt fructus exit à flore
Est producta cum pudore,
Præuenta per Filium.
Sicut ros non corrumpitur,
Quando in terra gignitur
Elementi rubigine.
Sic Virgo non inficitur,
Cùm in Matre concipitur
Originali crimine.
Nos ergo dulci carmine
Laudemus in hac Virgine
Conceptum sine nubilo.
Hanc conceptam ex semine,
Et mundam ab origine
Laudet chorus cum iubilo.
Vt mota dulci modulo,
Nos seruet in hoc sæculo
Mundos ab omni crimine
Et in mortis articulo
Liberet à periculo,
Et inferni voragine.

2124 Secundus verò sic se habebat.

Dies læta celebretur,
In qua piè recensetur
Mariæ Conceptio.
Huius laudes prosequamur
Nos, qui tanto gratulamur
Dei beneficio.
Fœlix quidem hic conceptus,
Per quem mundus est adeptus
Salutis exordia.
Hunc Prophetæ præuiderunt,
Patriarchæ præsenserunt,
Inspirante gratia.
Virga florem conceptura,
Stella solem paritura,
Hodie concipitur.
Flos de virga processurus,
Sol de stella nasciturus,
Christus intelligitur.
O quàm

O quàm fælix, & præclara,
Deo grata mundo cara
Fuit hæc Conceptio.
Qua salute destitutis
Redit vera spes salutis,
Luctui cedit gaudio.
Virga Iesse floruit,
Christum Virgo genuit,
Virgo mundi Domina.
Noua quidem ordine
Absque viri semine
Virum parit fœmina.
Noua Mater nouam prolem
Noua stella nouum solem
Noua profert gaudia.
Noua prorsus genitura,
Creatorem creatura,
Patrem parit Filia.
O mirandam nouitatem,
Nouam quoque dignitatem
Dictat Matris castitatem
Filij conceptio!
Gaude Virgo generosa,
Virga flore speciosa,
Mater prole gloriosa,
Pleno plena gaudio.
Tu spes certa miserorum,
Vera Mater orphanorum,
Medicamen infirmorum
Omnibus es omnia.
Te rogamus voto pari,
Laude digna singulari,
Vt errantes in hoc mari,
Nos in portu salutari
Tua sistat gratia.

2125 Tertius autem ita dicebat:
Salue sponsa Deitatis,
Maria fons pietatis,
Angelorum Domina.
Aue dulcis Maria
Christi Mater, & filia,
Vlla sine macula.
Tu sol refulgens gloria
Cælorum lustrans atria,
Luce replens sæcula.
Tu puteus honestatis,
Fauus dulcis charitatis,
Tu nostra lætitia.
Rosa rubens castitatis,
Lilium virginitatis,
Cum omni flagrantia.
Tu norma innocentiæ,
Maria plena gratiæ,
Tu stella matutina.
Tu à Deo fabricata
In conceptu præseruata
Nulla trahis scelera.

2126 Vltimus verò eiusdem metri sic.
Salue Mater Saluatoris,
Vas electum, vas honoris,
Vas cælestis gratiæ.
Ab æterno vas prouisum,
Vas insigne, vas excisum
Manu Sapientiæ.
Salue Verbi sacra parens,
Flos de spina, spina carens,
Flos spineti gloria.
Nos spinetum, nos peccati
Spina sumus cruentati
Sed tu spinæ nescia.
Porta clausa, fons hortorum,
Cella custos vnguentorum,
Cella pigmentaria.
Tu cælestis paradisus,
Libanusque non incisus,
Vaporans dulcedinem.
Tu candoris, & decoris,
Tu dulcoris, & odoris
Habens plenitudinem.
Palmam præfers singularem,
Nec in terris habens parem,
Nec in cæli Curia.
Salue Mater pietatis,
Et totius Trinitatis
Nobile triclinium, &c.

2127 Vnde vlterius confirmatur antiquus mos Immaculatam Conceptionem Virginis celebrandi; ad quod etiam facit, quę leguntur in quadam antiquissima tabula Archetypi Matritensis, in Barchinonensi tamen Archiuio inuenta, circa id temporis, quo S. Patriarcha Dominicus transijt à Gallia, prout disertè ostendit Don Aloysius Tena Episcopus Tortosæ in quodam sermone impresso, ac prædicato die 27. Nouembris 1618.

In

In qua quidem tabula, multa scitu digna continentur; nos verò tantùm aliqua seligemus, quę ad rem nostram hic faciũt, prout affert Seraphicum regestum.

2128 Initium ergo sic est: *In nomine Sanctissimæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ac Immaculatæ Conceptionis Sacratissimæ Deiparæ &c.* Et infra: *De nouo celebrare ipsius sacratissimæ Virginis Mariæ immaculatæ Conceptionis celebritatem*. Et subinde: *Testimonia aurea dictæ Immaculatæ Conceptionis semper Virginis Mariæ.* col. 279.

2129 In tertio autem hymno sic ait:

Concepta purissima,
Quam Deus priuilegio
Dotauit æterno,
Esse exemptam,
Nulloque morbo infectam
A quocunque vitio
Originali, & alio.

2130 Et in Hymno Quinto:

Si in peccato concepta
Fuisset Mater, inuenta
Esset in puncto illo
Odiosa Deo.
Sed quia magis illa,
Quæ sunt Deo propinqua,
A Dei iustitia
Sunt magis dilecta,
Ideò est nulla
Conclusio contraria.

2131 Et in Hymno Sexto:

Cùm directè odium
Amori sit contrarium,
Et creatura sordida
Deo sint odiosa,
Maria concessa
Aeternè dilecta
In Matrem Filij Dei,
Omnium iustissimè
Meritò concedenda
Omnimodè semper pura,
Et in nullo momento
Infecta peccato.

2132 Tādē in Hymno Septimo:

Quolibet anno
Cum cordis, & organo
In sede Barchinone
De puritate Virginis
Festiuitas solemnis.

2133 Additur etiam talis Festiuitatis caussa his verbis: *Dominicus Sanctus, & gloriosus Pater Sacri Ordinis Prædicatorum, venit de partibus Hispaniæ ad Tholosanam ciuitatem pro Ecclesiæ defensione, quam miraculo confirmauit tempore, quo Albigēses affirmabant principaliter tres errores; primus, quòd Iesus Christus non erat ille, qui dicitur iam venisse, qui debebat humanum genus redimere. Secundus erat, quòd Hostia consecrata non continebat verum corpus Christi. Tertius error erat, quòd sicut Adam formatus fuerat in campo Damasceno ex luto mundo, & non maculato, sic ille qui debebat redimere humanum genus debebat nasci de Virgine non maculata, sed Virgo* (dicebant) *quæ dicitur Mater Iesu Christi, fuit maculata per culpam originalem, ergo natus ex tali Virgine non est ille, qui debebat mundum redimere.*

2134 *Contra quos Hæreticos, & eorū errores prædictus B. Dominicus fecit quēdam libellū de Corpore Christi, affirmando, quòd Christus redemit genus humanum, & firmissima veritate confitēdo Christum natum de Virgine Immaculata. Et prædicti Albigenses furiosè insurgētes contra ipsum B. Dominicum, dicebant, quod illa Virgo fuit concepta in peccato originali. Et B. Dominicus (prout in suo libello continetur) respondit, quòd non erat verum, quod dicebant; quoniam Virgo Maria est illa, de qua Spiritus Sanctus per*

Salomon, cum ait: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.

2135 *Finaliter existentes Haeretici in eorum erronea intentione, venerunt ad miraculi experientiã, videlicet quòd Beatus Dominicus proijceret libellum suum in quodam furno ardenti, & si ibi non cõbureretur, crederent dictis suis, & B. Dominicus proiecit illum in furno ardenti, & libellus inustus exiuit, nec ob hoc crediderunt, dicentes, quòd etiam poneret in ipso furno Hostiam, in qua dicebat, verum Corpus Christi contineri; & B. Dominicus posuit Hostiam consecratam super libellum suum, & iterum proiecit ipsum in furno ardenti, & sicut priùs sine aliqua combustione ab ipso furno exiuit, &c.*

2136 Hucusque auctor praedictae antiquissimae tabulae, qui vt oculatus testis verosimiliùs illã conscripsit; atque adeò iterum, iterumque confirmatur, gloriosissimum Patriarcham Dominicum Immaculatae Conceptionis Virginis praeclarissimum extitisse praeconem; vt supra etiã dictum est.

2137 Epodum autem hic agat deuotus ille apud Bustium:

Falluntur nimium, qui te contagia diri
Declinare Hostis, Virgo nequisse volunt.
Si decuit luctus sine labe effingere matrem,
Matrem laetitiae plùs decorare decet.
Si debent nati proprios coluisse parentes,
Debuit, & Matrem sic coluisse Deus.

2138 Quod si tandem aliquando vltimò mihi liceat vltimum *Vale* dare contrariae opinioni, illo Poëtae vtar:

Iam senio exangui frigent sua robora sensim.
Perdit, & amissa iam maiestate, recedit
Sponte sua, ceditque nouo Latonia Phoebo.

2139 Succinat & mihi, vltimũque IO canat nostrae Triumphanti Heroinae, nouus ille Heliconis Olor, condiscipulus olim meus.

CONCEPTIO EST HODIE SANCTAE MARIAE VIRGINIS.

Anagramma purum.

CANDOR IN HAC PRIMVS ENITEAT AGE IESSE CITO IO.

A Ffrat vt Virgo vitales matris in aluo Hausit, Caelicolis sic ait Omnipotens: CANDOR IN HAC PRIMVS, patrum cui nexa tenebras
Offundat nullas, largius ENITEAT.
Caelica IO pubes AGE tam concentibus imple,
Paeana ingeminans, dulcibus Empyreum.
Sidereas CITO linque plagas, e sãguine IESSE,
Quae mihi cara Parens, Filia, Sponsa, cole.
Dixit, & astra nouos sparserunt cuncta nitores,
Gaudia sensit humus, Tartarus ingemuit.

2140 Claudatque Epodum celeberrimus ille Musarum decus conciuis meus, tantum Gratiae iurè demirans Triumphum singularem supra Naturam:

Gratia deuicit, foedeque vmbone relicto.
Natura insolitum testificatur opus.

Ceterùm, vt tandem lis omnis in hoc dirimatur, apertè profitemur cum Seraphico Doctore Bonauentura, omniumque Patrum, ac Doctorum consensu: *Quidquid non est contra fidem, attribui conuenienter potest*, & debet, *B. Virgini, cum scilicet ad suam, & Filij eius redundat gloriam.* Iam praeseruatio haec Mariae à peccato originali haud est contra fidem, ac redundat ad suam, & Filij eius maximam glo-

gloriam; ergo ei tribui potest, & debet. Siquid iam contra hoc quis habet, in arenam satis lubenter nunc descendam.

EPILOGVS.

2141 Celeberrimi quique Triumphi triumphatorum Hostium fractione armorum pre spectantium oculis tandem aliquando vltimo claudebantur plausu. Hactenus iam Sacrarum Scripturarũ præcinentibus oraculis, SS.P. tum conclamantibus auctoritatibus: Summorum Pontificum concinentibus sanctionibus: Conciliorum plaudentibus Decretis: Imperatorum, Regumque percinentibus institutis: nobilium Academiarum reboantibus statutis: omnium fidelium, infidelium que gestientibus plausibus terra, cæloque gratanter suffragantibus Marianum de peccato originali satis, superque gratulabundi suspeximus Triumphum; infringẽda igitur nunc tandem nobis erunt Aduersariorum argumentorum iacula, obiectionum tela confringenda; aduersantia sophismatum arma conterenda.

2142 Sic ergo primò insurgunt AA. cõtra nostram magis piam, veramque de Immaculata Virginis Conceptione opinionem. *B. Virgo* (aiunt) *fuit baptizata, ergo originale peccatũ contraxit.*

2143 Verissimum vtiquè antecedens, & communissimè admissum; fuit enim B. Virgo baptizata, iuxta veriorem temporum supputationem, anno etatis sue quadragesimo quinto Mense Maij, imò ab ipsomet Christo D. secundùm D. Augustinum super ea verba Ioannis: *Venit Iesus, & discipuli eius in terram Iudæam, & ibi morabatur cum eis, & baptizabat.* Quomodò autem ex hoc conentur AA. suam inferre illationem, audiamus.

2144 *Baptismi sacramẽtum* (aiunt illi) *fuit à Christo D. institutum ad tollendum originale peccatum proinde externæ corporis ablutioni, quæ lustrãdis impenditur, correspõdere debet interna animæ ab huiusmodi originali sorde ablutio, quæ satis significatur per verborum formam, quæ in Baptismo adhibetur; atque adeò, si B. Virgo nõ fuisset sordidata originali sorde, irrita sanè; ac nulla fuisset eius Baptismi collatio.* Ita AA.

2145 Verùm antequam huic argumento directè respondeam, operę pretium duxi eius vanitatem ostẽdere; nam vt aliquid concludat, debet necessariò presupponere in B. Virgine originale peccatum, non tantùm in instanti eius conceptionis, sed etiam toto tempore precedente dictam Baptismi collationem, quod esset contra SS. Patres, contra bonam Theologiam, cõtra vsum Ecclesię, contra sacrã Scripturam, imò etiam contra ipsosmet Aduersarios; peto enim ab ipsis, eo tempore, seu momento ante dicti Baptismi collationem, eratne adhuc in B. Virgine originale peccatum, necne? si secundum, tunc sanè dictum argumentum esset ęquè soluendum tàm à nobis, quàm ab ipsismet Aduersarijs, vt de se patet.

2146 Si dicant primum, nempe perseuerasse in B. Virgine adhuc originale peccatum; tunc dicã, id esse primò cõtra bonã Theologiam, ac SS. Patres docentes adhuc in veteri lege fuisse sacramenta

menta pro tollendo originali peccato, atque adeò debuerat B. Virgo, vt reliqui, eo sacramento lętari; & sic etiam ex hoc longè ante Baptismi collationẽ carere debuerat B. Virgo originali peccato.

2147 Est etiam contra vsum Ecclesiæ celebrantis B. Virginis Natiuitatem vt sanctam; atque adeò tunc iam caruit Maria originali peccato, & sic multò magis tempore collationis Baptismi. Est tertiò contra sacram Scripturam, iuxta quam Angelus Gabriel, tempore Incarnationis Verbi, *Gratia plenam* eam salutauit; atque adeò non poterat tunc esse cum originali peccato, vt de se patet.

2148 Est demum contra ipsosmet Aduersarios, communiter asserentes per vnicum tantum instans fuisse Deiparam sub originali peccato. Quarè, si etiam per ipsosmet Aduersarios non subiacebat originali peccato tunc, cùm B. Virgo susceptura erat Baptismum, quęso quamnam maiorem vim habet supradictum Argumentum contra nos, quam similiter non habeat contra ipsosmet?

2149 Adde tam Apostolos, quã reliquos Hebręos, qui Christi fidem recepere, omnes baptismum suscepisse, quamuis tunc supponerẽtur ab originali peccato iam mundati vi circumcisionis viri, alioque sacramento ad id instituto, mulieres; neque ob id istorum baptismum irritum dicere ausus est quis vsquã; atque adeò neque Deiparę baptismus irritus dicendus, & si originali labe nũquam fędata fuisset, vt ex dicendis satis patebit.

2150 Nunc vero ad dictum argumentum directè respondens dico, sensum verborum formæ Baptismi esse [Infundo tibi sanctificantem gratiam, qua abluaris à peccato originali, & actuali, si in te sit, & nisi obijcem ponas] Hinc si fortè in homine, cui applicatur baptismus, inueniatur iam remissum peccatum originale, & etiam actuale, vel per præuiam contritionem, vt aliquando euenit in adultis, & alijs, qui in primitiua Ecclesia baptizabantur ex Hebræis, quibus iam deletum fuerat originale per circumcisionem, vel per aliud sacramẽtum fœminis (vt dictum est) siue ex Diuino fauore, vt factum est in B. Virgine, tunc in his casibus, quamuis anima baptizati non abluatur à peccatis per susceptionem baptismi, cùm iam antecedenter inueniatur ab illis emundata, infunditur tamen ei gratia, quæ ex se sufficiens fuisset ad emundandam animam, nisi antecedenter mundata fuisset.

2151 Sic vtiquè dicendum in præsenti casu, quòd quamuis B. Virgo non sit abluta, seu regenerata per Baptismum, cùm originale peccatum non contraxerit, pręuenta à Diuina gratia, infusus tamẽ ei fuit quidam gradus gratię, quem antecedenter non habebat, ac de se sufficiens fuisset ad abluendam illius animam, & expellendum originale peccatum, si in ea illud inuenisset; & sic veritatem habet forma Baptismi etiam in B. Virgine.

2152 Exemplificatur hoc in forma Sacramenti pęnitentię, quæ similiter verificatur, quamuis peccatori fuerint antecedenter remissa peccata per actum perfectæ contritionis, vt omnes ita dicere cogimur.

2153 Adde, in collatione baptismi, præter infusionẽ sanctificantis

cantis gratię imprimitur character, quo contradistinguitur fidelis ab infideli; infunditur etiã habitus fidei vnà cum alijs donis,& aperitur baptizato aditus ad reliqua sacramenta; vnde dicitur baptismus Sacramentorum Ianua. Hinc quamuis B. Virgo fuerit baptizata, non poterat tamen ei impendi absolutionis forma, eo quia hęc solam ablutionem à peccato intendit, collatio verò baptismi plura alia, vt dictum est.

2154 Huiusmodi igitur Aduersariorum Argumentum aut nihil prorsus probat, vel siquid probare videtur, ęquè profectò soluendum erit tam ab ipsismet Aduersarijs, quàm à nobis, vt ex dictis satis patet.

2155 Insurgunt secundò AA. sic: *B. Virgo fuit redempta, ergo* (aiũt) *contraxit originale peccatum*. Et quidem, quòd Virgo B. fuerit per Christi D. mortem, & passionem redempta, est iam de fide sanctum, iuxta illud Apostoli: *Christus pro omnibus mortuus est.* Et Ecclesia canit: *Christe Redemptor omnium.* Imò ipsamet Virgo de se cecinit: *Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo*; hoc est *Saluatore meo*; prout sacri interpretes communiter exponunt.

2.ad Cor.5.

2156 Hoc igitur posito, (quod est Aduersariorum Achilles) sic AA. discurrunt [Redemptio (inquiunt) præsupponit seruitutem, quæ in præsenti materia est solius peccati; quarè, ad hoc vt B. Virgo verè dicatur redẽpta, præsupponi debet actu obnoxia iam huiusmodi seruituti; quę, cùm nequeat esse peccati actualis (vt de fide iam est) consequenter intelligenda omnino est de peccato originali; atque adeò (concludunt) B. Virgo, saltem pro aliquo temporis instanti, obnoxia actu fuit peccato originali, & sic in originali peccato concepta.] ita AA. vel ferè ita; qui siquid concluderẽt, multum sanè concluderẽt, concluderent enim B. Virginem non fuisse per Christi merita redemptam, quod esset contra fidem, vt ex supradictis patet.

2157 Nullam tamen esse huiusmodi Aduersariorum illationem, docet quidem primò ipsemet Aduersariorũ antesignanus Caietanus apertissimè sic: *Si tenetur* (inquit) *B. Virginem, non ex vi conceptionis, sed ex gratia singularissima; in ipso instanti infusionis animæ, prauẽtam fuisse ab originali peccato, quod tunc incurrisset, nisi illi gratia adfuisset, nihil contra fidem tenetur, sed specialis modus redimendi, ac saluandi à peccato originali, Christo tribuitur respectù suæ Matris.* Cùm igitur nos doceamus, B. Virginem, non ex ex vi conceptionis, sed ex gratia singularissima, in ipso instanti infusionis animę, pręuentam fuisse ab originali peccato, quod tunc incurrisset, nisi Christus sua gratia adfuisset (vt ex supradictis satis patet) consequenter nihil contra fidem tenemus, ex ipsissima Caietani doctrina; atque adeò nulla prorsus est supradicta Aduersariorum contra nos illatio ex testimonio eiusdem aduersariæ partis Antesignani.

3.p. q. 23. ar. 2.

2158 Docet id ipsum etiam Durandus, celeberrimus item Dominicanus Doctor: *Si B. Virgo* (ait) *originale non contraxisset, posset tamen dici vere redempta à Deo, pro eo quod in radice sua, ex natura suę conceptionis obligata erat ad incurrẽdum in peccatum, nisi fuisset à Deo præseruata.* Cùm igitur nos doceamus, B. Virginem

3.sen.D.3. q. 1.

nem ex natura sua, & ex vi suæ conceptionis, obligatam fuisse, saltem remotè, seu debitum habuisse saltem remotum (millies supra replicatum) incurrendi in originale peccatum, nisi fuisset à Deo præseruata; ergo bene stat, B. Virginem non incurrisse in originale peccatum, & cum toto tamen hoc fuisse verè per Christi D. sanguinem redemptam; imò singularissimo, ac nobilissimo modo redemptam, vt ex sequentibus patebit.

2159 Pro cuius rei intelligentia, imò etiam euidentia, præsupponendum est, cum communi omnium Doctorum consensu, quòd ad hoc vt quis indigeat redimi, ac verè & in omni rigore dicatur redēptus, non semper requiritur, quòd inueniatur de facto captiuus, sed satis esse si inueniatur obnoxius captiuitati; hoc est in certo periculo incidendi in captiuitatem, & liberetur, ne illam incurrat, subeatque; vnde est tritum illud duplex redemptionis genus; primum quo lapsus iam, liberatur: Secundum quo quis præseruatur à lapsu; alterum, quo captiuum redimat: alterum, quo non sinat in captiuitatem ire; & quidem primum competit nobis, secundum Deiparæ, & Angelis, & dicitur Redemptio præseruatiua, quatenus ab imminēti iam malo præseruat.

2160 Sic rectè D. Bernardus docet, etiam Angelos fuisse per Christi D. merita redemptos: *Qui erexit hominem lapsum* (ait Mellifluus) *dedit Angelo ne laberetur, sic illum de captiuitate eruens, sic hunc à captiuitate defendens; & hac ratione fuit æquè vtrique Redemptor, soluens illum & seruans istum.* Simili modo, quamuis B. Virgo nunquam de facto fuerit cum peccato, quia tamen ex natura sua ex vi naturalis suæ conceptionis ex Adami massa (prout supra toties dictum est) debuerat subiacere originali peccato, nisi ex specialissimo priuilegio præuenta fuisset intuitu meritorum Christi gratia sanctificante, hinc & redimi indiguit, & in omni rigore dicitur per merita Christi D. redempta; redemptione tamen præseruatiua, vt dictum est.

ser. 22. in can.

2161 Eandem doctrinam tradidit lex ciuilis, L. Decem, de verbor. signif. L. non vtique ff. de exception. his apertissimis verbis: *Miles ab alio milite liberatus, ne in hostium potestatem veniret, etiamsi nunquam seruus eorum extitisset, liberatus censetur*; Ergo B. Virgo à suo Filio liberata per præuenientem gratiam sanctificantem, ne in communis Hostis potestatem veniret, etiamsi nunquam neque per actuale, neque per originale peccatum serua illius extiterit, verè liberata censenda est, & per consequens Christus D. verus eius liberator, ac redemptor dicendus.

2162 Eadem doctrina traditur ab Apostolo in simili, dicens: *Christus nos redemit à maledicto legis*; Et tamen nunquam nos fuimus sub graui iugo Mosaicæ legis; sed solùm quia etiam nos adhuc fuissemus sub iugo Mosaicæ legis, nisi Christus D. sua morte ab ea nos absoluisset; ergo quamuis B. Virgo nunquam fuerit sub iugo peccati, bene tamen dicitur redempta per Christū à peccato, eò quia per Christi D. merita præuisa, collata ei fuit sanctificans gratia, ne tale peccati iugum subiret.

2163 Similiter Magnus Areopagita

gita de eisdem Angelis docuit: *Angeli purgantur à superbia, & ignorãtia.* Vbi benè Liconiensis ita subdit: *In illis primis substantijs Diuina scientia est veluti purgans, non à sorde, quæ infuit, sed ne insit obstans; quod genus purgationis est secundùm veritatem optimum, & sufficientissimum.* Et infra: *Non purgantur Angeli sicut homines à sordibus, quæ aliquando infuerunt, sed præseruari ne aliquibus inquinentur, est ipsis vera purgatio.* In eodẽ sensu dixit Diuus Lucas de Maria: *Impletum est tempus Purgationis Mariæ*; cùm tamẽ maculam purgandam non haberet, de qua etiam fuerat pręseruata.

cap. 2. de Ang. Hie.

p. 3.

2164 Eandem doctrinam satis innuit S. Dauid, cùm ait: *Qui redemisti seruum tuum de gladio maligno* Certè nunquam Dauid quid mali passus est à Golię gladio; cur igitur tam asseueranter asserit? *Qui redemisti &c.* Audi Cassiodorum: *Intelligendus est de gladio Goliæ; non quòd vulnerauit eũ gladio suo priùs Goliath, sed quia præseruauit eum Dominus de tali gladio, ait Redemisti seruum tuum de maligno gladio.* Aptè Bernardus de 12. gradibus humilitatis, ait: *Omnes nascimur morituri, quia priùs morimur nascituri, et tanquam absorti nascimur mortui, quia in vtero matrum sumus à serpente strangulati*; à quo quidem instanti malo, exitioque incolumis seruata, ac preseruata per Christum D. Virgo B. optimo quidem iure, in figura dicit Filio suo omnium Redemptori: *Qui redemisti ancillam tuam, ac genitricem de gladio Maligni.*

psal. 143.

ibi.

2165 Similiter idem Propheta, subdit: *Erue me, & libera me de manibus filiorum alienorum*; Et tamen sub eorum manibus non erat, à quibus petit erui, & liberari; sed quia id accidere poterat, ac sua peccata id mereri videbantur. Similiter etiam quamuis nunquam inferni pœnas subierit, ita tamen Deo gratias agit: *Domine eduxisti ab inferno animam meam, et saluasti me à descentibus in lacum*; hoc est, ne cum alijs descenderem in lacum. Et alibi: *Eruisti animam meam ex inferno inferiori. Eruisti dixit* (subdit Augustinus) *quia liberauit à talibus peccatis, per quæ posset deduci ad tormenta inferni inferioris.* Et in eodem sensu Prouerbiorum 23. dicitur de corripiente proximum. *Animam eius de Inferno liberabis*, cùm ibi nunquam fuerit.

ibi.

ps. 29.

ps. 85.

2166 Exemplificat idem assertũ Magnus Augustinus, ibidẽ medici exẽplo: *Quemadmodũ* (inquit) *si medicus videat tibi imminẽtem ægritudinem forte ex aliquo labore, et dicat: Parce tibi, sic te tracta, his cibis vtere, nam si non feceris, ægrotabis, tu autem si feceris, et sanus fueris, rectè dices medico: liberasti me ab ægritudine non in qua eram, sed in qua futurus eram. Item nescio quis habeat caussam molestam mittendus erat in carcerem; venit aliquis, defendit eum, gratias agens, quid dicit? Eruisti animam meã de carcere.*

2167 Quod confirmat idem S. Doctor ex libro Iudicum, vbi Dux Sanger dicitur saluasse Isràèlem: *Ipse quoque defendit Isràèl*; in hebręo est: *Ipse quoque saluauit Isràèl.* Cùm tamen nunquam iste captiuum populum redemerit. Nodum soluit idem Magnus Augustinus: *Quomodo dictus sit saluaße Isràèl, potest esse quæstio* (ait S. Doctor) *non enim rursus fuerant captiui, nec iugo seruitutis inhæserant.* Cap. 3.

Et

Et respondet: *Intelligendum ita dictum, saluauit, non quia nocuerit aliquis hostis, sed ne permitteretur nocere*. Ergo quamuis Deipara nunquam sub peccati seruitute fuerit, bene tamen dicitur Christus eam saluasse, & redemisse, quatenus sua præueniente gratia impediuit, ne huiusmodi subiret seruitutē.

2168 Hinc prædestinatorum, ac electorum singuli verissimè poterunt fateri Christum D. de pœnis inferni eos liberasse; in quo quidem sensu dixit sententiarum Magister: *Christus D. redemit mundum à morte æterna*. Cùm tamen certissimum sit, neminem electorum subijsse, vel vnquam subiturum inferni pœnas. Licèt ergo Virgo Deipara, neque per vnicum temporis instans, fuerit de facto sub peccati seruitute, attamen quia nisi per Christi gratiam fuisset preuenta, in huiusmodi seruitutem incidisset, vt reliqui Adæ Filij, via naturali concepti, hinc verè, & in omni rigore dicitur per merita Christi D. redempta, iustificata, liberata, saluata, glorificata &c.

2169 Et ratio à priori est, quia redimere est liberare à malo: cùm autem non solùm sit malū, quod quis de facto, & actu, ac de presenti patitur; sed etiam quod quis passurus est (vt satis patet) hinc non minùs dicendus redemptus, qui liberatur à malo, quod actu patitur, quàm qui liberatur à malo quod passurus esset, cùm vterque ab aliquo malo verè liberetur.

2170 Hinc facilè soluitur instātia illa Aduersariorum, dicentium: *Non est opus valentibus medico, sed male habentibus*. Facilè inquam diluitur, eò quia non sunt inter bene valentes enumerandi, qui ex seipsis morbidi essent, nisi aliqua preseruante medicina morbum instātem propellerent; vt ex eadem medicinæ allegoria idem nostrum assertum infert Diuus Augustinus citatus, aptissimè dicens: *Sicut sunt duo officia medicinæ; alterum quo sanatur infirmitas, alterum quo custoditur sanitas, sic & duo dona gratiæ, vnū quod aufert carnis cupiditatem, alterum quod facit animæ perseuerantem virtutem; itaut vterque indigeat medico, & qui est infirmus, vt infirmitas sanetur, & qui potest infirmus fieri, vt seruetur in sanitate*.

Mat. c. 9.

de ver. innocen.

2171 Quam doctrinam ingenuè admitiētibus nobilioribus Thomistis cū Durādo citato, & Caietano itē citato, sic apertè docēte: *Non solū indigere redemptione, qui actualiter captiuus est, sed etiam qui obnoxius esset captiuitati*; vnde bene subdit idem Caietanus: *Et hæc bene notabis tu Thomista, ne nimio zelo non secundùm scientiam, dicas erronea, quæ non sunt erronea, cùm de B. Virginis Conceptione disputas, &c.* Ad quid, quæso vlteriùs hoc argumento insurgere contra nos, Deiparæ præseruationem à peccato originali venerantes?

2172 Cum toto tamen hoc, ita contra hanc Caietani bene traditam doctrinam. Syluester insurgit: *Nullus (ait) potest dici peccato obnoxius antequam sit; si igitur B. Virgo aliquādo fuit peccato obnoxia, profectò fuit quando iam erat, et ita saltem primo instanti suæ conceptionis: tunc autem quando erat obnoxia, nequaquam poterat dici præseruata, et sine peccato*. Verum iste (vt rectè contra illum insurgit Catharinus) non percepit neque

sup D. T. con. Gen.

que Caietani, neque nostram mentem; eò quia non simpliciter nos asserimus Deiparam obnoxiam captiuitati, sed ex se, & ex suaptè naturę conditione; ille verò perinde accipit, acsi simpliciter diceremus, eam aliquando captiuitati obnoxiam, errans fallaciâ, *à secundum quid ad simpliciter*.

2173 Iuuat tamen vlterius Syluestri instantiam infringere exemplo humanę seruitutis, sic; Titius v. g. nunc emancipat, ac libertate donat, seu liberos declarat omnes, ac singulos Bertę suę seruę filios, seruos item natos, seu seruos iam conceptos, vel seruos ab eadem in posterū concipiendos, iuxta iuris communis dispositionem; facta autem hac Titij declaratione, iterum concipiat Berta; iam iste Bertæ seruæ filius, alioqui concipiendus seruus de iure gentium, ex gratia tamen Titij domini, concipitur liber; peto ergo à Syluestro, iste talis erat seruituti obnoxius quando erat, an quando non erat? certè respondebit, ex vi conceptionis, pręscindendo ab omni alio impertinenti conceptu; ita & nos contra eiusdem instantiam.

2174 Exemplifico id ipsum vlterius ipsissima cōceptionis paritate: Concipiat v.g. Titia, verùm in eodem instanti, quo animatur eius fætus, à Tyranno ipsa in odium fidei occidatur (qui quidem casus, metaphysicè saltem, possibilis est) tunc autem, ex communi DD. consensu, non solùm gentrix erit martyr, sed etiam eius fœtus cum omni rigore erit verus martyr, qui consequenter vt talis sanctificante gratia decorandus est in ipso eodem instanti, quo animatur, vt ex casu posito patet; atque adeò simul cum anima sanctificantem gratiam sortitur.

2175 Quæro nunc ab AA; nonne fætus iste erat seruituti peccati originalis obnoxius? ita certè, fidesque docet. Quæro vlterius, quandonam iste fuit peccati seruituti obnoxius, quādone erat, an quando non erat? certè Respondebunt, solùm ex suapte naturæ conditione, quatenus eius embrioni, vt via naturali concepto ex massa Adæ corrupta, connaturaliter debebatur anima spoliata originali iustitia; per accidens tamē sortitus est animam sanctificante gratia decoratam, ita & nos dicimus de B. Virginis conceptione; cum hac tamen differentia, quòd in casu posito id eueniret omnino per accidens, in Conceptione verò Virginis ex singularissimo Dei priuilegio, vt eius dignissimæ Matri condebito.

2176 Hinc facillimè soluitur alia Aduersariorum instantia: *Quicunque concipitur ex virili semine, vi præsentis Decreti, in peccato concipitur: sed B. Virgo ita concepta est, ergo &c.* Respōdemus enim id verum omnino esse ex vi talis generationis, seu conceptionis (vt toties dictum est) quod autem de facto in peccato concipiatur, minimè necesse est. quare, qui diceret B. Virginem ex suapte natura, suoque iure exclusam peccato originali, vtiquè à veritate aberraret; qui verò dicit, quòd illa, quāuis ipso iure debuerat concipi spoliata iustitia originali, ex speciali tamen Dei priuilegio, in gratiam Filij sui, eiusque merito, fuit abundantissima sanctificante gratia in ipsomet animationis instanti decorata (vt nos di-

dicimus) omnino verum dicet.

2177 Quam quidem distinctionem videtur apertè docuisse Apostolus, cùm ad Ephesios inquit: *Eramus omnes naturà filij iræ.* Non dixit simpliciter, & absolutè: *Eramus omnes filij iræ*; sed mysteriosè adiecit: *Naturà*; vt sic duo nobis innueret, alterum de Christo, qui non solùm vt Dei filius verùm etiam, vt sola Spiritus Sancti virtute conceptus, & non humano, ac naturali modo., & consequenter neque naturà filius iræ, vtiquè nullo modo in hac Apostoli sententia includitur. Alterum pro Virgine Matre, quæ licèt naturà (modo dicto) nequaquã tamen de facto, ex speciali Dei priuilegio, fuit filia iræ; atque adeo ex hac propositione secũdùm quid: *Deipara fuit NATVRA filia iræ*, non licet absolutè, & simpliciter inferre: *Ergo fuit de facto filia iræ.* Sicuti ex hac propositione, Adam ab initio fuit naturà mortalis; non rectè quis colliget, ergo erat absolutè mortalis, eò quia tunc ab extrinseco dono Dei prohibebatur ne mori posset.

c. 2.

2178 Ex dictis facilè etiam diluitur alia instantia Aduersariorum, dicentium [Nos sic æquare omninò Christo D. Deiparam.] Absolutè enim id negamus; nam quamuis magnum sanè priuilegium id esse concedamus, non adeò tamen magnum acclamamus, vt ad summam Christi Maiestatem absolutè ascendat, licèt enim tam anima Christi, quàm anima Mariæ V. fuerint cũ abundãtissima gratia creatę, est tamen etiam in hoc longè dispar ratio; eò quia talis gratia Christo D. vt homini Deo debebatur de iure, & ex natura sua, (vt sæpe dictum est) Mariæ verò ex solo, ac mero gratuito Dei dono, intuitu meritorum ipsius Christi, ac eiusdem maternitatis Dei; an quia Adam, & Eua, ac Angeli creati fuere in gratia, ideò Christo D. ęquiparandi?

2179 Insuper Christus D. vt sola Spiritus Sancti virtute conceptus, & non via naturali, vtiquè nullo modo contrahere debuerat originale peccatum, & consequẽter nullo modo indiguit redemptione; Deipara verò vt pura creatura, & via naturali concepta, nisi à Deo pręuenta fuisset, sanè vt reliqui, casura erat in originale peccatum, vt sæpe dictum est; atque adeò indiguit redemptione, vt supra satis probatum est. Vnde ergo ex eo, quod Deipara originale peccatum non contraxit, Christo D. æquiparatur?

2180 Adde, quòd anima Christi D. fuit ab ipso instanti conceptionis beata, habens fruitionẽ Deitatis, anima verò Deiparæ (quãuis in abundãti gratia, creata) minimè; ac tandem, Deipara non fuit concepta absque matris corruptione, sicuti Christus Dominus; quomodo ergo nos Deiparam Christo D. omninò æquiparamus?

2181 Hinc D. Anselmus, licèt apertissimè prædicet Deiparæ ab originali peccato immunitatem, eiusdem tamen puritatem sub Dei puritate cõstituit, vt suo loco dictum est. Quod explicans Angelicus Doctor, ait, Deiparæ puritatem esse sub Dei puritate, inquantùm in illa erat potentia ad peccandum (vt suo loco etiam dictum est) & non ex eo, quod in illa fuit de facto peccatum; cuius S. Doctoris vestigijs inhærens Alphonsus Cabrera, celebris Thomista,

num. 699.

mista, sic eadem mente docuit: *Puritas Christi fuit, non habuisse peccatum neque originale, neque actuale, neque potuisse illud habere ex natura sua; puritas autem quæ immediatè post sequitur, est puritas Virginis, quæ licèt ex natura sua peccatum habere potuisset. fuit tamen ab illo præseruata ex speciali priuilegio.*

Cor. 2.

2182 Ex dictis etiam sequitur, nos nullo modo derogare dignitati Christi Saluatoris, & Redemptoris (vt contra nos falsò AA. item arguunt;) eò quia vt satis ostensum est, B. Virgo verè indiguit redimi, ac de facto verè redempta, ac saluata fuit à casu in originalis peccati baratrum per Christi D. merita præuisa; redemptione tamen præseruatiua, modo iam dicto.

2183 Addo, longè magis nos sic extollere, & prædicare dignitatem Christi Saluatoris, & Redemptoris, quàm AA. tum quia sic fatemur in Christo D. vtrumque redimendi modum, in quo AA. vnum tantùm agnoscunt (vt ex dictis satis patet) tum quia redemptio præseruatiua vtique est nobilior, atque excellentior redimendi modus, quo magis magisque elucet Diuina beneuolentia, prout ex se patet, docetq; in simili D. Augustinus, sic: *Maiorem gratiã Deus impendit illi, cui conseruatur innocentia, quàm cui remittitur culpa.* Subditque pro præsenti materia Doctor Subtilis. *Excellentius beneficium est seruare à malo, quã dimittere cadere in malum, & ab eo postea liberare. vnde multò meliùs est inter amicos pacem seruare, quàm interruptam reformare; & litem prohibere, quàm litigantes comprimere.*

in 3. D. 3. q. 1.

2184 Magna quidem gratia, magnaque Dei beneuolentia est, hominem sanguine suo, ac baptismatis lauacro originali peccato sordidatum abluere; longe tamen maior gratia, maiorque beneuolentia est, non permittere, ac impedire, ne quis vnquam in peccati sordes incidat, neque vnquam sordescat. Ratio autem à priori est, quia ipsum esse actu in peccato, vel in quocunque alio malo, vtique malum est; ergo quando Deus liberat aliquem à peccato, vel à quocunque alio malo, quod ille actu iam patitur, veluti vnicam gratiam impendit; at quando aliquem præseruat, ne in peccatum, aut quoduis aliud malum incidat, tunc sane veluti duplicem, saltem maiorem, gratiam impendit.

2185 Et exemplificatur à par.! Titius v. g. detinendus est in carcere per annum, Caius verò facit, vt tantùm per mensem ibi detineatur, magna quidem gratia; maior tamen erit, si faceret vt per vnicum tantùm diem in carcere detineretur; ac longè maior si per solum instans, ac demum summa, si faceret, vt neque in carcerem intrudatur; sic maiorem gratiam certe impendit Deus Ioanni Baptistæ, quàm nobis (quis non videt) sanctificans illum adhuc in vtero matris existentem; consequenter longe maiorem gratiam impendit Virgini Matri præueniens, ac impediens, ne vnquam, neque per vnicum instans, ea in peccati sorde sordesceret; ac proinde per nos Virgo Deipara non solùm fuit verè, & in omni rigore per Christum redempta, sed etiam nobiliori, atque excellentiori redemptionis genere redempta; vt etiam docuere

Pa-

Patres Conc. Basiliensis: *Alijs autem è conuerso dicentibus, à principio creationis suæ Deum ipsam (Mariam) diligendo, gratiam eidem contulisse, per quam à macula originali illam beatissimam personam liberans, & præseruans sublimiori sanctificationis genere redemit.* Quod etiam docuit, & Caietanus, vt dictum est.

2186 Hinc, & si Christus D. fuerit omnium Redemptor, attamē ipsamet Virgo speciali quodam modo illum suum Redēptorem prædicat: *Exultauit spiritus meus in Deo salutari meo* (hoc est) *Saluatore meo*) vt & dictum est; Apteque subdit D. Augustinus: *B. Virgo Maria, quia singulariter se electam videbat, quia singulariter gratiam acceperat, quasi priuilegio quodam electionis Diuinæ cōfirmata, fiducialiter ipsum, quem pro salute mundi filium acceperat, suū, etiam cum lætitia, & exultatione vocat.* tom. 9.

2187 Eadem ratione D. Bernardinus Senensis sic inquit: *Christus D. magis venit in carne pro B. Virgine redimenda, quam pro omnibus alijs hominibus.* Vnde idem S. Doctor illam appellauit, *Redemptoris Primogenitam*, eò quia primogenitorum iure, nobiliorem, ac maiorem partem in opere redemptionis prę alijs Virgo Deipara hæreditauit. Ser. 51.

2188 Ac tandem Ecclesia S. eandem redemptionem pręseruatiuam de Deipara canit illis verbis: *Elegit eam Deus, & præelegit eam.* Præpositio enim *Præ*, specialem quidem redimendi modum continet, nempe præseruatiuum; vnde alij prædestinati, tantùm dicuntur Electi, Deipara verò non solùm electa, sed etiam pręelecta; quia illi post casum eleuati sunt, at Deipara ne caderet retenta, ac pręseruata; quò fortè tetendit eius nobile Canticum: *Fecit potentiam in brachio suo, quia respexit humilitatem Ancillæ suæ*; hoc est ostendit omnem potentiam brachij sui in adiutorio mei Matris suæ. Certè non omnem brachij sui potentiam Deus ostendisset, si vnicum redimendi genus exercuisset; exercuit ergo Deus etiam pręseruatiuam redemptionem; itaque decebat gloriam Perfectissimi Redemptoris; non quidem cum alijs, igitur cum vnica, ac dignissima Matre sua.

2189 Imò eadem Incarnata Sapientia Patris apertè docuit idē redimendi genus pręseruatiuū, dum in Oratione Dominica sic nos docet orare: *Et ne nos inducas in tentationem*; hoc est, fac tua pręueniente gratia, ne diabolicis tētationibus succumbamus, & ne in aliquod peccatum incidamus.

2190 Quo duce eadem Mater Ecclesia, veritatis magistra, nos docet orare non solùm pro liberatione mali præsentis, & in quo actu inuenimur, sed etiam futuri, ne scilicet vnquam nobis obueniat: ac pręteriti, ne iterum nobis contingat; sic in canone Missæ: *Libera nos, quæsumus Domine, ab omnibus malis præteritis, præsentibus, & futuris.* Et in *Alma Redemptoris*: *Succurre cadenti*, hoc est, qui est in proximo periculo cadendi in aliquod peccatum. Et alibi: *Da, vt cuius commemoratione lætamur, eius pia intercessione ab instantibus malis, & à morte perpetua liberemur.* Et in Litanijs: *Ab ira tua, à subitanea, & improuisa morte, ab insidijs Diaboli, à morte perpetua, &c. libera nos*

Carol. Latius de Immac. Concept.

nos Domine. An quæso, sic orant (vt benè hic arguit Doctissimus Catharinus) vt priùs veniant super eos huiusmodi mala, vt sic deinde valeant ab illis liberari ? *Profectò non ita existimo* (sequitur idem Doctor) *ita cæcos esse corde, vt hoc orent, sed potiùs vt Dei gratia præueniens probibeat ea mala ne veniant, ac per hoc potiori liberatione liberentur.* lib. 2.

2191 Demum, vt penitus quoad hoc Aduersariorum ora claudantur, sufficit constitutio, Sixti IV. in Bulla, *Graue nimis* (supra non semel allata, & nouissimè ab Alexandro VII. confirmata, vt vidimus) in qua dictus Pontifex sub excommunicatione latę sententię prohibet, dicere hereticam tã nostram, quàm oppositam sententiam ; iam, si nostra sentẽtia excluderet Virginem à Christi redemptione (prout AA. in supradicto discursu contendunt) iam esset hæretica; igitur è contra, cùm expresse à Summis Pontificibus ea non solùm vindicetur ab hæresis nota, verùm etiam vt pia, ac laudabilis commendetur, consequentèr ex Apostolica item auctoritate ex nostra sententia non sequitur, Virginem Deiparam non fuisse Christi filij sui meritis redemptam ; atque adeò nulla, ac prorsus vana est contra nos hęc Aduersariorum instantia.

2192 Aliud contra nos telum iaciunt ex Aduersarijs aliqui, ex Sacrarum Scripturarum panoplia desumptum ; vbi Sacrę Litterę vniuersalissimè, & absque vlla exceptione de originalis peccati contractione loquũtur; vt : *Omnes in Adam peccauerunt. Omnes in Adã mortui sunt. Per vnum hominem mors in omnes pertransijt* , Et huiusmodi. Verùm in his, & huiusmodi Sacrę Scripturę locutionibus non includi Virginem Deiparam, statuit Conc. Tridẽtinum; quod cùm allegasset huiusmodi sacra testimonia ad decretã iam vniuersalem originalis peccati cõtractionem, ita subdit: *Declarat Sancta Synodus nõ esse sua intentionis comprehendere in Decreto, vbi de peccato originali agitur, Beatam, & Immaculatã V. Mariam Dei Genitricem.* Proinde, tale argumentum , saltem post Tridentinum, nullum est , nulliusque roboris ; vt satis patet. Sess. 5.

2193 Pro maiori tamen fidelium consolatione, addo cum consensu SS. Patrum, & Doctorum, vniuersales Sacrę Scripturę locutiones non semper ad singula indiuidua extendi, sed frequentissimè ad maiorem partem sic Photius Patriarcha respondens Amphilochio : *Sæpe in Scripturis figura est vniuersalis, non tamen sententia vniuersaliter accipienda est.* Subscribitur S. Fulgentius : *Familiare est Diuinis eloquijs, vt omnes nonnunquam dicant , nec tamen omne humanum genus in ipsis omnibus semper intelligere commoneant.* li. de Inca.

2194 Instar tamen omnium sit Doctor Maximus Hieronymus super ea verba : *Omnia mea tua sunt.* quasi à Deo dicta populo Hebræorum, sic subdit: *Quomodo autem Dei omnia Iudæorum sunt ? Nunquid Angeli, Troni, ceteraque Virtutes ? omnia ergo intelligamus , legem , Prophetas, eloquia Diuina, hæc ei dedit, &c. omnia non ad totum referenda sunt, sed ad maximam partem, vt ibi : OMNES declinauerunt , simul inutiles facti sunt, & alibi: OMNES, qui venerunt ante me fuerunt, & latrones. Io. 10. & ad Philippenses 2. OMNES, qua sua sunt* Epist. 146. ad Dam.

sunt quærunt, nō quæ Iesu Christi.

2195 Et quidem, si Grammaticorum, & Dialecticorum præcepta in exponendis Sacris paginis seruaremus ad vnguem, vtique in sensus ipsi Scripturę valde contrarios necessariò deueniremus; prout optimè cautum est & Indignum ex D. Gregorio: *Indignum vehementer existimo, vt verba cælestis oraculi restringam sub regulis Donati.*

2196 En Elias dixit ad populum: *Ego remansi Propheta Domini solus*; & tamen eodem capite dicitur: *Abdias timebat Dominum valde, nam cùm interficeret Iezabel Prophetas Domini, tulit ille centum Prophetas, & abscondit eos quinquagenos, & quinquagenos in speluncis, & pauit eos pane, & aqua.* Et iterum subinde dixit idem Elias: *Derelictus sum ego solus*; Et tamen eodem capite dixit Deus: *Derelinquam mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt incuruata ante Baal.* Iam si grammaticaliter ea velimus interpretari, apertam inuoluent contradictionem, occideretque littera.

3. Reg. c. 18

ibi. c. 19.

2197 Ratio autem est, quia sacræ litterę cùm ad homines dirigantur, humano item loquendi modo sępe sępius conueniuntur; hinc in illis aliquando humanam inuenies hyperbolem, vt Mattheus de Ioanne Baptista: *Exibat ad Ioannem Hierosolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem*; idest, maior pars. Similiter Isaias de Verbo Incarnato: *Videbit omnis caro, quòd os Domini loquutum est*; & tamen multi nō viderūt Filium Dei in eius Natiuitate. Et alibi: de eodem Christo Domino: *Totus mundus vadit post ipsum*, id est maxima item pars.

Cap. 3.

Cap. 4.

2198 Idem item de se Christus inquit, vt dixi: *Omnes quotquot venerūt, fures sunt, & latrones*; & tamen non tales fuere Dauid, neque Isaias, neque Ieremias, neque Ezechias, qui dixit: *Memento, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis, fecerim.*

2199 Similiter in Genesi dicitur: *Omnis caro corruperat viā suam*; & tamen in eodem capite dicitur de Noe, quòd erat vir iustus, & quòd inuenerat gratiam ante Deum. Et Diuus Paulus ait: *Hi omnes mortui sunt*, inter quos enumerauit Henoch, qui mortuus non est. Item de suo Pręcursore, inquit Christus: *Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista*. quod si grammaticaliter sumatur, sequeretur quòd fuisset etiam Christo Maior; & sic falsa redderetur ęternę veritatis locutio. Cap. 6.

2200. Aliquādo sacrę locutiones sunt verificandę in sensu accomodo, siue cum distributione accomoda, vt Dialectici loquūtur; sic Ioannes de Christo ait: *Illuminat omnem hominē venientem in hunc mundum*, videlicet, non ponentem obicem radio Diuinæ gratiæ; vel ex Diuo Augustino, nullus illuminatur in hoc mundo, nisi per Christum; attamen indispositi ad gratiam minimè illuminantur. Et Christus: *Omnia possibilia sunt credēti*. Et: *Omnia quæ orantes petitis fient vobis*, scilicet si expediant saluti, vt bene subdit Glossa. Cap. 1.

Marc. c. 9. c. 11.

2201 Similiter idem Christus inquit Apostolis: *Prædicate Euangelium omni creaturæ*; & tamen ad solos homines refertur, Matt. c. vl.

tur, quatenus soli homines eo capaces. Idem item Christus de se ait: *Omnia trahã ad me ipsum*;
Io. cap. 2. hoc est omnes homines; neque grammaticaliter omnes, sed cũ distributione accommoda, nẽpe omnes Diuinę gratiæ excitanti, & adiuuanti cooperantes; vnde non traxit Infideles in sua infidelitate obstinatè perseuerantes.

2202 Aliquando eędem sacræ propositiones sumẽdæ quidem sunt essentialiter, hoc est, spectata rerum essentia ac natura, prout fusè supra diximus à numero 607. vsque ad numerum 626. sic dicitur: *Nemo bonus, nisi solus Deus*. Et Ecclesia: *Tu solus Sanctus*. Scilicet per essentiam. Et: *Ego sum, qui sum*; Exod. 3.
nempe essentialiter, eo quia accidentaliter eadem prædicata de alijs pręd icantur, vt patet. Vel ex vi legis, & iure naturæ spectato, pręscindendo à priuilegio personali iuxta satis dicta cum de locutionibus generalibus SS. Patrum disseruimus.

2203 Aliquando demum, in loquutionibus generalibus non comprehenditur quod est in eo genere summum, vnde cùm L. inter omnes ff. quę satis. Dicantur Canones custodiendi ab omnibus; rectè ab hac generalitate cum Glossa excipiuntur Papa, & Imperator; similiter apud eosdem Iurisperitos in titulo de seruitutibus, sub communi voce reliquarum rerum vitę humanę conducibilium, non comprehenditur Aqua; eò quia Aqua vsibus humanis est maximè necessaria.

2204 Audi Dauidem: *In die, qua liberauit eum Dominus de manu inimicorum eius, & de manu*
Ps. 17. *Saul* Cur quęso addit: *Et de manu Saul*? Nonne sufficienter intelligebatur sub generalitate: *Inimicorum*? minimè, eò quia Saul erat potentior ac sęuior Dauidis hostis. Eadem de causa Marc. 16.
Angelus alloquens Mulieres, inquit: *Dicite discipulis, & Petro*. Quia Petrus vt Ecclesię caput, vniuersali discipulorum vocabulo non claudebatur.

2205 Id ipsum seruauit Christus D. cùm inquit: *Oportuit impleri omnia, quæ scripta sunt in lege, Prophetis, & Psalmis de me*. Et Luc. 24.
hoc, quia licèt Psalmi Dauidis prophetijs scatent, at tamẽ quia pluribus, ac reconditioribus referti mysterijs, minimè veniũt sub communi nomine reliquorum Prophetarum. Quod & prophani seruauere; sic Virgilius: *Dij me terrent, & Iuppiter hostis*; Et hoc quia Iuppiter vt Aen. 12.
Deorum summus, communi reliquorũ appellatione non venit.

2206 Aduoca huc verba Regis Assueri ad Esther: *Non pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est*. Esth. 15.
Iam si pro omnibus, quomodo, Non pro te? satius fuisset dicere, Non pro te, sed pro reliquis voluit tamen innuere, quod est pręstantissimum minimè venire sub nomine omnium, proinde seorsim nominandum.

2207 Hinc item eadem Virgo Beata: *Dixit mihi Creator omnium; & qui creauit me*. Nonne apertè vides appellasse Deũ Eccl. 24.
rerum omnium Creatorem, & tamẽ ijs generalibus verbis Virginem non fuisse comprehensam? proinde meritò separatim addidit: *Et qui creauit me*. Quia scilicet Virgo Deipara nomine omnium comprehendi non debet, eò quia altioris ordinis est, neque communes rerum omnium cathegorias ingreditur, sed omnes supergreditur,

ditur, peculiaremque sibi arrogat sedem.

2208 Apertè Anselmus: *Vas electionis dixit: OMNES in Adam peccauerunt vera vtiquè sententia, & cui contradicere, nefas esse pronuntio; sed cùm eminētiam gratiæ Dei in te Maria Virgo considero, sicut te non intra, sed supra omnia, quæ facta sunt, ineffabili modo contueor, ita & te non in legem naturæ aliorum in tua Cōceptione deuectam fuisse opinor.* Non ingreditur ergo Maria numerum, quę sine numero perfectiones claudit.

Off. Neg. c. 4.

2209 Audi Ecclesiasticum cum omni generalitate docentem: *Omnia, quæ de terra sunt, in terram conuertentur.* & tamen de Maria non loquitur, siquidem in terram non est conuersa, dū credimus in corpore, & anima in cęlum eam assumptam.

Cap. 4.

2210 Similiter non semel sacrę litterę cum omni generalitate loquuntur de peccato actuali, vt: *Non est homo, qui non peccet. In multis offendimus omnes. Qui se sine peccato existimat esse, ipse se seducit. Omnis homo mendax,* & huiusmodi locutiones, quę de B. Virgine, salua fide, intelligi nequeunt; inde bene Augustinus docet: *Omnes quot quot fuerunt, vel sunt, vel erunt pro quotidianis defectibus, indigent dicere Orationem Dominicam,* scilicet: *Dimitte nobis debita nostra,* quod tamen certum est nō verificari de B. Virgine, quæ nullum actuale commisit; ergo similiter neque includenda in generalibus locutionibus de originali peccato, quia V. Deipara non est ex omnibus, sed super omnes caput extulit.

2. Par 6. Iac. 3. 1. Io 1.

lib. de Bap. paru.

2211 Similiter Apostolus vniuersalissimè docet, nos omnes Dei inimicos nasci: *Omnes nascimur filij iræ.* Et tamen B. Virgo nata est Sancta, vt Ecclesia veritatis magistra apertè docet, eius solemniter celebrans Natiuitatem, iuxta supradicta.

ad Epi. 2.

2212 Vniuersalissimè item Deus in vna Eua in omnes parturientes animaduertit: *In dolore paries;* & tamen D. Damascenus ex hoc vniuersalissimo Decreto Virginem Deiparam excepit: *Dei Filium concepit, & sine dolore aliquo peperit.* Concludamus ergo cum Ludulpho Carthusiano, super illud Christi: *Non inueni tantam fidem in Israel,* num Centurionis fides Mariana maior? absit; inde sic rectè subdit: *Excipitur semper Beata Virgo, cùm de meritis, vel peccatis mentio fit.*

de vit. Chr. 1. p. 1. c. 42.

2213 Desinant ergo iam tādem aliquando AA. nobis huiusmodi Sacræ Scripturæ loca obiectare, vniuersaliter de originali peccato differentia; siquidem vno verbo eorum ora æternùm obseramus, nempe in illis Virginem Deiparam non includi, prout Sacrosācta Tridētina Synodus apertè docet. Imò etiamsi Tridētinum nihil circa hoc statuisset, semper tamen Deipara excipiēda esset; audi doctissimū Dominicum Sotū celeberrimū Dominicanū, qui ponderans ea Apostoli verba: *In quo omnes peccauerunt,* ita subdit: *Absit, vt vllum hic verbum de Sanctissima Virgine Genitrice Dei faciā, vtrum videlicet hac sententia concludatur, necne; nam, & si Conc. Tridentinum Decretum Sixti innouando, libertatem fecerit sentiendi in vtramq; partem, est tamen exceptio B. Virginis ab hac vniuersali sentētia Pauli, &c.*

Ibidem.

2214 Denique ad hominem, præsens Aduersariorum argumentum euanescit; nam ipsemet

in 1. 2 S. T. a. 3.

mer Caietanus docet, supradicta Pauli verba: *Omnes in Adam peccauerunt*, intelligenda esse quantum ad debitum, seu necessitatem incurrendi ipsum originale peccatum, non autem de facto; idque probat ex eo, quòd sicut fuit effectus inobedientiæ Adami peccatum originale, ita & mors corporalis; vt patet ex eodem Apostolo ad Romanos: *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors.* Sed mors contrahitur secundum debitum (est enim probabilissima sententia asserentium, aliquos nunquam esse morituros de facto; eos scilicet qui inuenientur viui in die

Cap. 5.

Ibidem.

iudicij, vt patet ex S. Thoma) vnde patet in quo sensu dixerit Apostolus: *Si vnus mortuus est pro omnibus, igitur omnes mortui sunt.* Hoc est, habent necessitatem seu debitum suo tempore moriendi; ita & de cōtractione originalis peccati. Cùm igitur nos afferamus, etiam Deiparam fuisse sub tali debito, saltem remoto, contrahendi ex suapte natura originale peccatum, consequenter nihil ex nostra doctrina sequitur contra Sacrarum Scripturarum locutiones.

2215 Idem erit, si cum Aluarez eiusdem Dominicani Ordinis, sumas dicta Pauli verba de facto omnes ex Adamo via naturali descendentes originale peccatum contrahere, nisi à Deo fuerint speciali priuilegio præseruati; cùm igitur nos dicamus Virginem Deiparam non ex se, & ex natura sua fuisse ab originali peccato præseruatam, sed ex mero, ac specialissimo Dei priuilegio, consequenter nihil ex nostra opinione sequitur cōtra Sacrarum litterarum dicta. Ad quæ apprime faciunt verba

Ibidem.

Dist. 174.

Ioannis à S. Thoma supra relata num. 1002.

2216 Quæ quidem vt meliùs percipiantur, recolenda sunt supradicta; addo tamen ad maiorem explicationem; peccasse nos in Adamo, nihil aliud esse, nisi peccasse Adamū, vt iā cōstitutum à Deo morale caput omnium nostrum à se naturaliter descendentium, indeque incurrētium necessariò (viribus naturæ spectatis) spoliationem tum sanctificantis gratiæ, Dei amicum, vitæque æternæ cōstituentis, tū reliquorum bonorum, iustitiam originalem concomitantium, nisi Deus ipse ex speciali priuilegio tantum malum impediat, per gratuitam infusionem suæ sanctificantis gratiæ, in eodem instanti creationis animæ rationalis, & corporis iam organizati animationis.

2217 Inde est, aliud formaliter esse peccare in Adamo, aliud de facto ipsum originale peccatum contrahere; verum enim tunc, peccante Adamo, fuit dicere [Omnes ex Adamo via naturali nasciturosi, in ipso Adamo, ipso peccāte tunc peccasse] nequaquam tamen verum fuit tunc dicere, Omnes ex Adamo naturaliter nascituros, tunc de facto originale peccatum contraxisse, siuè omnino necessariò, etiam diuino fauore obstante, cōtracturos originale, vt patet. Similiter & nunc de quocunq; ex Adamo naturaliter nascituro, e. g. de Antichristo, verum est dicere, in Adamo peccasse; minimè tamen verum erit dicere, Antichristū nunc de facto originale peccatum cōtraxisse.

2218 Quamuis ergo dem Aduersarijs, Deiparam fuisse à Deo inclusam in pacto cum Adamo, atque adeò peccante Adamo,

eam

eam modo dicto, in Adamo peccasse; ac de ea item verificari: *Omnes in Adam peccauere*; non inde tamen sequitur, de facto etiam originale peccatũ eam contraxisse; siquidem, & si ex natura sua in originale peccatum casura erat, ex speciali tamen priuilegio, vt Mater Dei iam electa, & sanctificante gratia iam ornata, ac præuenta, tantum malum omnino vitauit. Quapropter, licèt cum omni generalitate sumantur sacra dicta, de originali peccato differentia, minimè Marianæ præseruationi obstabunt.

Pag. 11.

2219 Ceterùm, quia nos, iuxta nostra principia initiò iacta, cũ communiori Recentiorum suffragio, profitemur, gloriosissimã Virginem Mariam minimè fuisse à Deo inclusam in pacto cum Adamo, cõsequenter dicimus, neque in Adamo peccante eam peccasse, atque adeò neque ex hoc habuisse debitum proximũ, seu necessitatem omnimodam contrahendi originale peccatũ, sed solùm ex eò, quòd naturaliter, vt reliqui ex ipso Adamo descendat; quod debitum remotum dicimus, seu in radice, ad differentiam debiti, supra dicti, quod proximum dicimus. quod similiter videtur sentire Tridentinum, dum omnino, & absolutè cõtendit non includere Virginem Deiparam in ijs, & similibus sacris locutionibus de originali peccato differentibus, vt supra etiam notatum volumus.

2220 Hinc vlteriùs dicendum, nostram de Immaculata Deiparæ Conceptione doctrinam, nõ solùm nõ esse oppositam sacris scripturis, vt ipsemet Caietanus fateretur, verùm etiam illis esse conformiorem, eò quia Tridẽtinum semper definire intẽdit, quod est sacræ scripturæ cõformius. Quia verò ipsemet Caietanus eiusq; asseclæ omnes, agmine facto, totum in hoc robur ab auctoritate Sanctorum Patrum expectant, ideo ad sustinendam eorum vim nunc properandum est.

2221 Omne igitur præsẽtis certaminis robur in sola Patrum auctoritate tandem reponẽtes Aduersarij, innumeros sub eorum tessera adscribere conantur. Et quidem omnium primus F. Vincentius Bandelus de Castronouo, ac deinde Fr. Petrus de Vincentia (ni mauis, cum Petro Possino, eundem dicere, laruato nomine incedẽtem) in quodam libello, ducẽtos, ac sexdecim Patres pro se enumerant. Sed quàm temerè dictam Patrum syluam allegent, ex eo dignoscẽdum, quia etiam Scotum, Anselmum ac D. Bernardinum Senensem cõtra Immaculatam Deiparæ Conceptionem citant, vt supra etiã innui.

2222 Hinc Caietanus veluti deridens (& meritò) hanc temerariam ineptamque suorum citationem, solos quindecim ex tanto Patrum aceruo sibi selegit, nobisque obiectat; quos item quàm perperam ipse citet, suum Bandelum in hoc bona fide sequutus, nempe vel mutilatos, vel adulteratos, vel deprauatos, fusè satis in supradictis videre est, ne hic iterũ actum agamus.

2223 Ad tres enim veluti classes reduci poterunt Patres, qui prima facie contra nos stare videntur. Et quidem ad primã, qui generalissimè loquentes, so-

solum Christum asserunt fuisse immunem à peccato originali at ij exponendi sunt [solũ Christum ex sua propria natura fuisse à peccato immunem] reliquos verò ex sola gratia; in quo sensu Ecclesia canit: *Tu solus Sanctus*. Et: *Nemo bonus, nisi solus Deus*. Prout supra satis ostendimus à numero 607. vsq; ad numerum 634.

2224 Ad secundam reduci poterunt, qui de B. Virgine specialiter loquentes, asserunt eã originale peccatum contraxisse. At hos loqui de prima, ac materiali Conceptione, nempe ex concubitu, & cum carnis concupiscentia, vnde debitum, ac necessitatem, tunc contraxisse incurrendi tempore animationis ipsum formaliter originale peccatum; idque debitum, seu eam necessitatem dici tunc etiam originale peccatum, satis etiam supra ostendimus à num. 776. Quam primã conceptionem principaliter tunc venisse sub nomine Conceptionis, docuit ipsemet S. Thomas, in 3 dist. 3. q. 1. & alibi, sic. *Formatio corporis, in qua principaliter ratio Conceptionis consistit*.

2225 Ad Tertiam demum classem reduci poterunt, qui asserunt, Virginem Deiparam fuisse purgatam, sanctificatam &c. qui vel loquuntur de fomite, vt vult Doctor Angelicus; vel de ipso originali peccato præseruatiuè, iuxta satis supradicta à numero 826. Vnum hunc instar omnium patronum aduoco Magnum Albertum, qui in Mariali de Mariæ laudibus, super Missus est, apud Bibliothecam Virgineam Petri de Alua, sic ait: *B. Virgo debuit quidem in peccato originali concipi, sed statim ab ipso penitus mundari.*

2226 Verùm audi eundem Albertum in lib. item de Mariæ laudibus, apud Canisium lib. 5. & Salazar cap. 32. *Hæc Virgo sola à communi illa regula excipitur: OMNES in Adam peccauerunt.* Quæso, si B. Virgo per Albertum Magnum excipitur à dicta generali regula, vtiquè euidenter originale peccatum non contraxit; quomodò ergo per eundem Albertum, & debuit Virgo in originali peccato concipi, & ab originali peccato mundari? sanè, nisi nobiscum senserat, AA. vtiquè secũ pugnantem faciunt tantum Doctorem.

2227 Nostra igitur opinio de Immaculata Deiparæ Conceptione, tam sacris litteris est cõformior, quàm Patribus, apertè eam propugnantibus; vel si aliquando oppositum sentire videntur, ita tamen loquũtur, vt facillimè pro nobis interpretentur; nullibi tamen apertè contra tantum Mysterium loquentes vnquam inuenient Aduersarij.

2228 Verum enim vero demus Aduersarijs aliquos Patres pro contraria opinione minùs pia stetisse; quid tum? num eiusdẽ Mysterij veritati, aut vltimæ Definitioni tanti item Mysterij obstabit? minimè. Nonne plura de fide etiam definiuit Ecclesia; quamuis oppositum aliqui ex Patribus senserint? En Chrysostomus, Anastasius Synaita, Nanzianzenus, Basilius, Cyrillus Alexandrinus, Hieronymus Ambrosius satis innuunt, Beatã Virginem aliqua macula peccati venialis actualis attaminatam fuisse, & tamen Ecclesia statuit, eam ab omni veniali, adhuc leuissimo, exemptam fuisse apud Vega num. 108.

Seff.6. fuisse vnde Tridentinum. *Siquis dixerit, hominem posse in tota vita peccata omnia, etiam venia-* Can. 26. *lia, vitare, nisi ex speciali Dei priuilegio, quemadmodum de B. Virgine tenet Ecclesia, Anathema sit.*

2229 Similiter S. Chrysostomus, S. Basilius, S. Gregorius Nanzianzenus, S. Cyrillus Alexan- li.6.in Io. drinus, aliique ferè omnes Pa- Cap.1. tres Græci, teste eodem Cyrillo, sensere, Angelos fuisse creatos ante mundi cōstitutionem; & tamen istorum opinionem damnauit Conc. Lateranense, sub Innocentio III. damnauit C. firmiter. item idem Concilium sententiam cōpingentem Angelos ex corpore, quamuis eam docuerint S. Methodius, S. Ireneus, S. Hilarius, S. Bernardus, S. Epiphanius, S. Basilius, alijque quā plurimi.

2230 Definiuit etiam Ecclesia, iustorum animas, quæ iam pro poenis debitis integrè satisfecerunt, statim Beatitudinem assequi, licèt oppositum senserint Irenæus, Iustinus martyr, Athanasius, Chrysostomus, Augustinus, Ambrosius, Bernardus, alijque. Multa alia definiſſe Ecclesiam; quamuis oppositum docuerit D. Thomas Aquinas, iam supradictum est à nu. 955. vsq; ad num. 958.

2231 Idem item Tridentinum statuit, librum Esther esse Canonicum, & tamen D. Hieronymus, D. Athanasius, D. Gregorius Nanzianzenus, Nicolaus de Lyra, Vgo Cardinalis, Dionysius Carthusianus, Caietanus & alij apochriphum existimarunt.

2232 Inter Canonicos etiam enumerat Ecclesia libros Iudith, Tobiæ, & Machabæorum, quamuis oppositum affirmauerint S. Athanasius, Ruffinus, & quod magis est, D. Hieronym'; ergo similiter, quamuis dem, aliquos DD. & PP. sententiam minùs piam docuisse, nihil tamen obstabit, quin possit eadē Ecclesia illam tanquam hæreticam absolutè de medio tollere, prout è publicis, ac priuatis congressibus, conciònibus, ac disputationibus eam iamdudum eliminauit; ac nostram è contra de fide definire, prout totus terrarum orbis totis viribus exoptat, expectatq; auspicatissimè.

2233 Idquè posse iam absque nouo Concilio Summum Pon- Num.323. tificem, bene probat Vega; siquidem Patres in Concilio nihil aliud suis suffragijs præstant quàm propriam sententiam aperire, atq; adeò communionem Ecclesiæ sensum patefacere; sed iam communis Patrum sensus, Doctorum, Præsulum, ac fidelium omnium, & consequenter totius Ecclesiæ (si paucissimos demas, qui respectù totius Ecclesiæ, quasi nihil reputandi) constantissimè defendunt Immaculatam Deiparæ Conceptionem, vt satis patet; prout bene etiam adnotauit Doctor Consaluus Duranti in notis ad reuelationes S. Brigittæ, vbi de nostra opinione ita asserit: *Pia opinio admodùm pia est, & nostris temporibus omniū scriptorum consensu recepta*: ergo ad id definiendum de fide, non opus erit amplius Cōcilij Generalis connocatione.

2234 Satis enim superq; res iam discussa est, vt ex supradictis patet; iam ad vltimam peruenit metam, iam vltimum subiuit discrimen, nihil hinc inde non exa-

exagitatum, nihil omnique non reuisum, nihil non acriter examinatum, nihil non auditis partibus decretum. Patres omnes iam constat pro hac pugnare, nullum saltem eam apertè oppugnare; satis adfauent Concilia, per plura sacrarum litterarum oracula suffragantur, adstipulatur vniuersalis Ecclesiæ ritus, Summi item Pontifices, qui hucusque extitere post excitatam præsentem controuersiam nostræ sententiæ vnanimi suffragio adhæsere, nec quisquã contrariæ factioni, ne leuissimè quidem annuere visus est; quã plurima etiam edidere diplomata, quibus singulari studio, viuoq; affectu nostram fouere sententiam, satis superq; testantur. vniuersus tandem populus Christianus totis mentis viribus eamdem sententiam amplexus est; quid ergo vltra desiderandum ad vltimam tanti Mysterij definitionem? Et quidẽ, si post tot examina nõ erit hæc nostra sententia vltimò definibilis, sanè nulla alia veritas definita fuisset cum examine sufficienti.

2235 Adde, varias definitiones doctrinales, absque vllo Cõcilio, promulgasse Pium V. & Gregorium XIII. contra Baium. Paulum V. contra asserentes in oleo non benedicto ab Episcopo validam extremam vnctionem. Et Clementem VIII. circa Confessionem, & Absolutionem per litteras non tolerandam. aliasq; alios.

2236 Omnino item inutiliter nobis obtendunt AA. aliquos Patres asserentes, Mariam conceptam, ac natam fuisse sicut & reliqui homines concipiuntur; siquidem S. Ignatius ad Tral- lianum, S. Cyrillus de Incarnatione Vnigeniti, S. Athanasius de Incarnatione Christi, Quinta Synodus collatione 6. alijque Patres similiter docent, Christum conceptum, & natum vt nos, hoc est, cum passibilitate, & mortalitate, exclusis tamen peccati imperfectionibus.

Cap. 24.

2237 Aliquando verò Patres sic de Maria loquuntur ad differẽtiam Christi, qui sola virtute Spiritus Sancti conceptus est; Maria verò via naturali, vt & nos. cur inde ad peccatum recurrendum? Imò & ipsimet Aduersarij ita istas Patrum loquutiones interpretari coguntur; primò quia similiter de Christo Domino loquuntur, vt dictum est. Secundò quia non solum ij Patres asserunt Mariã conceptam vt nos, verùm etiã, & Natam vt nos. Num inde asseras, Mariam vt nos cum originali peccato Natam?

2238 Demum quoad Patrum locutiones, diligenter cum cõmuni interpretum suffragio ad notandum est, adeò aliquandò Patres in stabiliendo aliquo fidei articulo contra Hæreticos excandescere, vt alijs fidei articulis penitus obliuisci videantur. Sic Diuus Gregorius Taumaturgus Episcopus Cæsareæ adeò excanduit in stabilienda Diuinæ essentiæ vnitate contra Ethnicos illius ciuitatis, ad cultum plurium Deorum maximè propensos, vt sic ad cultum vnius Dei eos traheret, vt nullam de Diuinis Personis fecerit memoriam. vnde Sabellius occasionem sumpsit negandi cum suis in Deo pluralitatem, ac distinctionem personarum; itaut necesse fuerit, quòd S. Basilius scriberet ad Neocesareænses ex-

cusans Taumaturgum, ejusque doctrinam in sano sensu interpretans.

2239 Negarũt aliqui distinctionem Diuinarum personarum inter se, & S. Dionysius Alexãdrinus adeò ardenter probauit dictarum Diuinarum Personarum inter se distinctionem, vt Arius inde sumpserit occasionem admittendi etiam distinctionem in ipsamet essentia Diuina; vnde ipsemet Dionysius coactus fuit iterum cõtra Arianos scribere, suamque doctrinam in vero sensu adaperire. Diuus item Hieronymus cùm inuenisset quosdam Hæreticos condemnantes Virginitatem, & cęlibatum, eumque statui cõiugali postponentes, adeò S. Doctor pro cęlibatu, & Virginitate vehementer declamauit, vt videretur statum cõiugalem condemnare; vnde Patres eius successores communi calamo, Hieronymi doctrinam in sano sensu declarauere.

2240 Et quidem Pelagiani contra veritatem de originali peccato adeò olim inuehebãtur, vt SS. Patres, vt fidem de eo firmarent, omnes in illo, solo Christo excepto, includebant; Deiparam vt nos omnes, conceptam asserebant. Inclinet e.g. arbor ad hanc partem, quid tũc facit agricola, vt eam dirigat, vertit in aliam partem; ita vidẽtur fecisse Patres, conantes obtortam Hæreticorum mentem tandem dirigere; proinde illorum propositiones non statim grammaticaliter omnes sumendæ, sed pensatis omnibus in saniori sensu interpretandæ; iuxta supradicta; nempe vel sumentes sub nomine peccati originalis debitum, vel loqui de iure, hoc est, ex natura sua, ac vi principiorum generantium, atque actionis productiuæ ipsorum, & per se loquendo, prǽscindendo à priuilegio personali independẽti à productione, & principijs naturalibus, quod se habet omnino per accidens, prout ad rem præsentem spectat.

2241 Demum, si qui ex antiquioribus Patribus subobscurè de hoc mysterio loquuti sunt, rationem bene reddit in communi Magnus Gregorius sic: *Per incrementa temporum creuit scientia spiritualium Patrum.* Pedetentim enim Deus veritates reuelat; quia quamuis fuerint initiò omnes reuelatæ, velatæ tamen detinebantur. Vnde eleganter S. Leo Papa: *Indulgentius nobiscum egit doctrina cælestis, quos in hac mundi tempora distulit ad intelligentiæ facultatem, vt multò pluribus, quàm priores, & vatibus vteremur, & testibus.* *Hom. 16. in Ezechiel.* *Ser. 18. de Passione*

2242 Concludamus ergo iam cũ Solymæo Rege, de nostra hac opinione, sic iam olim vaticinãte: *Fundamenta eius in montibus sanctis.* Quæ verba communi omnium Interpretum sensu de Virgine Deipara accipi, ignorat nemo. Sed quodnam est hoc fundamentum, nisi Immaculata eius Conceptio. Et nequis hoc fundamentum quoquomodo audeat labefactare, apertè asserit Propheta, hoc fundamentum iactum fuisse, & innixum in Montibus Sanctis, hoc est, in Sanctis, & antiquis Patribus, tam doctrina, quàm sanctitate præstantibus, prout lucuIentissimè asserit Paraphrastes Chaldeus, dum ea verba ita interpretatur: *Cuius fundamenta super ora Patrum, qui fuerunt à* *Ps. 86.*

principio. Præsentem igitur Immaculatę Conceptionis veritatem, vnà cum Ecclesię Patribus, qui fuerunt à principio, meritò vno ore deprædicāt omnes Sacrorum voluminum Interpretes; omnes Biblicæ litteraturæ Primates, omnes theologię antistites, sapientię proceres, omnium scientiarum antesignani, omnium Academiarum Principes; vt ex hactenus dictis satis patet.

2243 Instant vlterius Aduersarij ex eiusdem Virginis morte sic [Mors videtur pæna, siue effectus peccati, iuxta illud Pauli: *Et per peccatum mors.* pœna autem nequit esse, vbi peccatum non est; neque effectus, vbi non eius caussa, quare si Virgo mortem passa est, vtiquè (concludunt) originale subijt peccatū] Eodem dicendi modo vtūntur quoad eiusdem Virginis dolores, & pœnalitates.

2244 Verùm ista instantia omnino etiam vana est; siquidem, & Christus Dominus mortem passus est, doloresque subijt; nunquid isti inde etiam Christo peccatum aliquod impingent? quàm maximè ergo conformari debuit tanto Filio Redemptori suo Virgo Deipara; voluissetne vnquam illa non mori, videns Filium tam dirę morti subiacuisse? Audi Raymundum Paschalium Celeberrimum Dominicanum: *Quid dicemus de Christi morte, & SS. Matris suæ? de Christo quid in eum mortuum fuisse propter diluēdum peccatum non suum, sed nostrum, perspicuū est, & manifestum; de B. Virginis morte alia ratio habenda est & licèt credi possit (& pium est sic credere) conceptam esse absque peccato: eam tamen à morte eximendam esse Deo Opt. Max. non est bene visum, qui nec proprium, & vnicum, simulque Primogenitum Filium suum à mortis nexibus non exeruit, nec par ratio esse videtur de exemptione à peccato, & à morte.*

2245 Verumtamen vt & ista instantia omnino euanescat (vt & reliquæ) recolendum est, donum immortalitatis in statu innocentiæ non fuisse in homine, naturale, sed supernaturale; siquidem homo fuit quatuor elementis compactus, inter se cōtinuò pugnantibus, atque adeò indiuidui destructionem tandē afferentibus; consequenter homo ex suapte natura semper fuisset morti obnoxius, atque adeò ex propria natura semper mortalis.

2246 Si verò Adam non peccasset; & sic innocentiæ status durasset, tunc fuisset vtiquè homo immortalis, non quidem naturaliter ex suapte natura (vt dictum est) sed supernaturaliter ab extrinseco Dei speciali dono, cursum caussarum naturalium impediente, vel mediante ligno vitæ, vel aliquo alio modo, dictum immortalitatis donum caussante; quodquidem immortalitatis donum Adam peccans & sibi perdidit & nobis, remansitque consequenter homo in puris naturalibus quoad hoc, nempe non solùm ex natura sua mortalis, verùm etiam de facto mortalis.

2247 Iam verò, ex hac ipsissima natura suam Matrem selegit Deus, imò & seipsum conuestiuit (seclusis tamen semper peccati imperfectionibus) consequenter & morti obnoxia, ex suapte natura, concepta est; quamuis prædita sanctificante gratia

gratia ex specialissimo priuilegio; itaque philosophandum quoad eiusdem Virginis dolores.

2248 Ad cuius rei vlteriorem elucidationem, finge aliquem purum hominem nunc concipi ex sola Spiritus Sancti virtute (quod esse possibile ex absoluta Dei omnipotentia negabit nemo) iam iste homo sic conceptus vtiquè erit, ex suaptè natura, morti alijsque doloribus, humanam naturam comitantibus obnoxius, & tamen iste talis neque de facto originale peccatum incurret (vt alibi notauimus) neque de iure illud incurrere debuerat; proinde bene stat, Mariam fuisse obnoxiam & morti & doloribus, quamuis minimè originale peccatum de facto incurrisset.

2249 Imò, creet Deus hominem in puris naturalibus; sanè iste neque originale peccatum contraxit, neque vllum debitum habuit ad illud contrahendum, & tamen erit morti obnoxius; non quidem in pænam peccati, sed ex pura necessitate naturæ, & ipsius humanæ conditionis; nos igitur sumus morti obnoxij tum ex necessitate naturæ, tum in pænam originalis peccati; Deipara verò ex sola necessitate naturæ, & vt suo Filio magis conformaretur. Idemque dicendum de alijs corporis pœnalitatibus.

2250 Hinc similiter euanescit alia huiusmodi Aduersariorum instantia, sic philosophantium [Si B. Virgo ante Christum obijsset, certè in gloriam minimè intrasset; ergo originale cõtraxit, vt quod cæli portas obserauit] Concesso antecedenti, nego consequentiam. Dedecebat enim sponsam ante sponsum (vt bene notauit Catharinus) in regnum sponsi intrare; corpus ante caput, & saluatam ante salutis Auctorem. Imò etiamsi neque Adam, neque vllus hominum peccasset, & Christus venisset (vt probabiliùs supra docuimus) nullus tamen ante ipsum Christum cæli portas ingressus fuisset. *lib. 2.* *Pean. 11.*

2251 Non minùs etiam vanè aliqui arguunt ex fomite, putantes in V. Deipara fuisse peccati fomitem, quamuis alligatum, & omnino deinde sublatum ante Diuini Verbi incarnationem, indeque inferentes, fuisse in eadem Virgine originale peccatum, vt dicti fomitis semẽtinam. Negamus enim vtrumque; siquidem asserimus cum communissima præsertim Recentiorum sententia, nullum in Maria fuisse fomitem; vt sic omnem maiorem puritatem demus in dignissima Deiparente, dum ex nullo capite id repugnat, &, si potuit Deus eã à fomite omnino purgare ante Verbi incarnationem, vt ipsimet AA. fatentur, cur nõ id similiter Deus poterat in eodem instanti eius Cõceptionis? si ergo id etiam tunc poterat, nonne congruentius erit asserere, & illud tunc fecisse?

2252 Dices, D. Damascenus apertè asserit, quòd Spiritus Sanctus superuenit in Mariam, *purgans eam*. Et D. Ambrosius, *castificans eam ab omni vitiorum sorde*. Eodem loquendi modo vtuntur nonnulli alij ex antiquioribus Patribus vt suo loco videre est; vbi similiter diximus, *D.* Thomam Aquinatem de fomite id intellexisse. *de fid. ort.* *num. 753.*

2253 At huiusmodi Patrum locutiones bene intelligi posse de

maio-

maiori, ac superabundantiori collatione gratię, & satis patet ex dictis, & eruditissimè adnotauit Illustrissimus Catharinus, sic: *Quasi verò & Angeli (iuxta Dionysium) non dicantur assiduè purgari; non quidem ab vllo peccato, cùm nullum habeant, sed vt fulgorem illius eximiæ Maiestatis excipiant, quoniam nec Luna splendet, nec stellæ mundæ sunt in conspectu eius; & secundùm hoc similiter intelligendus est B. Ambrosius, qui dixit, quòd Spiritus Sanctus superueniens, eam ab omni vitiorum sorde castigauit. Quoniam omnis creatura, præsertim mortalis, & si munda, dici tamen potest sordescere composita ad æternam illam, & inaccessibilem lucem; propter quod & B. Iob dicebat: Si lotus fuero quasi aquis viuis, & fulserint veluti mundissimæ manus meæ, tamen in sordibus intinges me, & abominabuntur me vestimenta mea. Nam hæc nostra lutea domus, & carnis infirmitas, atque fragilitas non potest non aliquantulum, & quandoque à supernis retrahere animam, tametsi mundam, & omni gratia plenam, qualis erat Sacratissima Virginis, nondum tamen Beata, & gloriosa.*

lib. 2.

de cal. Hierar.

Iob. 25.

sup. Luc.

Cap. 9.

2254 Quod auctoritate D. Hieronymi firmat: *Quare & elegantiùs hoc exprimens B. Hieronymus dixit: ANTE ipsum conceptum, sanè vterus Virginis quamuis mundus, quamuis impollutus, & alienus à contagione peccati, quamuis sanctus, tamen adhuc vilitate humanitatis induitur (vt ita dicam) ac si lana mundissima suoq; colore dealbata; ad quam sanè cùm accessisset Spiritus Sanctus, quasi & ipsa eadem lana cùm inficitur conchilij sanguine, vel muricis, vertitur in purpuram, versa est & ipsa sine coitu in Matrem; vt non sit iam à modò quæ fuerat, sed purpura mundissima ad indumentum, & gloriam Summi Regis aptissimè dedicata, vt nulli deinceps vti ea liceat, nisi Deo; quippe (vt ita loquar) B. Virgo, & gloriosa Maria, quamuis dudum incomparabilis vniuersis, quæ sub cœlo sunt virginibus, vt decenter posset suscipere in se Diuinitatis admistionem, salua vtraque natura, tamen cùm gratia repletur, cùm Spiritu Sancto perfunditur, cùm virtute Altissimi obumbratur, fit pretiosior meritis, celsis sublimior fastigijs, pulchrior sanctitate, gloriosior suorum prærogatiuis meritorum, itaut nullis vsibus sit mancipanda, nisi Diuinis.* Quibus Hieronymi verbis commentitia ista fomitis ligatio procul eliminatur, concludit dictus Catharinus.

2255 Verùm vt ex vtroque latere Aduersarios aggrediamur, addo, quòd etiamsi illis demus, fuisse fomitem in Maria, non inde tamen sequi, eam fuisse in peccato conceptam, quod ipsi AA. in præsenti contendunt, nã fomes non habet indiuiduam, & necessariam connexionem cum originali peccato, prout patet in nobis, quibus per Baptismum (vt fides docet) tollitur originale peccatũ, minimè autem fomes; poterat ergo Deus sua sanctificante gratia impedire in Maria incursionem originalis peccati, absque eo quòd tolleretur fomes, qui gratię sãctificantis pręsentiam nequaquam respuit, vt dixi ex fide sanctum esse. Proinde etiamsi dem Aduersarijs, aliquos Patres admisisse fomitem in Maria, non inde tamen erit inferre, ex eorũ mente fuisse, & originale pecca-

ca-

catum in Maria. In quo autem sensu dictus fomes dicatur aliquando in Scripturis & peccatum, supra ex Tridentino docuimus.

num. 728.

2256 Alij demum ex Aduersarijs addunt (sed satis ineptè) nempe satis esse eam vt Dei Matrem celebrare, idque solũ loco omnis laudis. Siquidem hac ratione etiam concluderetur, ne laudetur vt Virgo, ne colatur vt Sancta nata, taceatur & eius gloriosa Assumptio, alijq; gloriosissimi tot prærogatiuarum tituli, aliaque encomia, quibus singulariter satisque abundat.

2257 Bona ergo Aduersariorum pace, liceat tandem in præsenti vti verbis illis Laurentij Surij, qui in appendice historię Naucleri ad annum 590. postquam retulit terrificum illud prodigium, quod eodem anno contigit in vrbe Beras in Germania hęc subdit verba; *Illud verò inprimis cauendum est hominibus à religione Christianis, vti ne in defendenda sententia sua, & aliena oppugnanda, nimium sint pertinaces; ijs præsertim in rebus, quas certum est, nihil officere pietati, qualis est opinio de Immaculata Sanctissima Virginis Conceptione, quam videmus ab Ecclesia receptam, & à grauissimis, & doctissimis viris fortissimè propugnatam.* Vnde Apostolus: *Quæ pacis sunt sectemur, & quæ ædificationis sunt inuicem custodiamus.*

ad Ro. 14.

2258 Tandem sit iam huic meę Opellę pro coronide Apostrophe dicti Illustrissimi Pręsulis Ambrosij Catharin Sacri Ordinis Predicatorum celeberrimi Alumni, sic Aduersarios alloquentis: *Reliquum tandem est, Patres Obseruandissimi, & Fratres dilectissimi, atquè intimi cordi meo, vt iustam querimoniã Christiana, ac pia mente suscipiatis, nec spernatis consilium pacis, quod à vestra caritate proficiscitur.*

in fin. dist. ad C. Trid.

2259 Et infra: *Nam vt finem nostra Disputationi tandem imponamus; Putatisne, Sacrosanctam Romanam Ecclesiam ea leuitate ferri, vt sit aliquando vel opinionem vestram amplexatura, vel saltem cultum illũ reprobatura, quem semel Pontificio Decreto suscepit, & solemni omnium Ecclesiarum ritu cũ munificentissima Indulgentiarum largitione iamdudum celebrare perseuerat? an vllum, quæso potestis similis mutationis exemplum proferre, quo in spem bonam erecti expectare possitis ex vestra opposita opinione victoriam? si hoc vobis persuasistis, quis non videt, in quanto errore versamini, & quàm parum piè de prouidentia Dei erga Ecclesiam, & eius gubernationem sentitis? Quòd si victoria spem vobis ereptam clarè cernitis, cur non anteuertitis sæueriorem aliquam Ecclesiæ sententiam, quæ non patietur vlteriùs serpere in dimidiato vno Ordine opinionem Diuino cultui repugnantem? quid enim vobis præter imminens periculum publicæ ignominiæ restat?*

2260 *Reddita iam sunt vobis clara omnia; probatum est, sententiã nostram non solùm Christi dignitati non detrahere, sed magnificẽtissimè illam extollere; Matrem Filio non æquari, sed locum ei ex Filij meritis conuenientissimum dari, Scriptura nedùm non reclamant, sed mirificè fauent. Soluta sunt Sanctorum Patrum argumenta; omnes totius orbis Ecclesiæ, omnes Religiosorum Ordines celebrant, Vniuersitates celeberri-*

rima comprabant, ipsa tãdem sacrosancta Romana Ecclesia grauissimo Decreto per Concilium Tridentinum confirmato, ita sanxit. quem igitur finem vobis proponitis?

2261 *Vosne ea spe sustinetis, vt totus Christianismus cultum suum deserat, & vestra opinioni adhærescat, sicque petendam esse à vobis in posterum Ecclesiasticarum solemnitatum veritatem credat? non existimo certè ita vos desipere. Vestrum igitur est sapienter veram Ordinis gloriam quærere, quam tum demum sartam tectã existimare debetis cũ gloria Christi, & Matris potissimùm studebitis, & ab institutis Romanæ Ecclesiæ nõ recedetis; quod futurum propter Dei bonitatem, & merita illius mitissimæ Matris, & P. N. Dominici, & filiorum eius, spero, & confido.*

2262 Sic sapientissimus iste Antistes, Immaculatæ Cõceptionis, verique sensus eiusdem festiuitatis impugnatores alloquébatur, cùm ex Ecclesiæ præcepto, adhuc illam celebrare non tenebãtur fideles; longè ergo magis mihi licebit iisdẽ verbis eosdem alloqui, sinceroque corde appellare hoc temporis, quãdo dulcissimum hoc Immaculatæ Conceptionis Mysterium instar surgentis Auroræ in omnibus anteactis sęculis, nunc iam post supradictã SS. D. N. Alexandri VII. Constitutionẽ, non absque summa Diuinæ prouidentię admiratione, in pleno ac summo veritatis lumine (vnam si fidei definitionem demas) suspicimus, & adoramus.

2263 Nil ergo reliqui est, nisi quòd communi Heroinę de cõmuni Hoste vndequaque Triũphanti, vltimum Rithmum gratulabũdi faciamus, dicamusque cęlo terraq; plaudẽtibus: CANTEMVS nostrę Triumphanti Dominę, gloriosè enim magnificata est, effręnẽ peccati equũ, & Ascensorem eius Diabolũ fortiter deiecit in mare cõfusionis. Fortitudo tua, & laus tua ipsemet Dominus, vnde facta es nobis in æternã salutem. Dominus tecũ quasi vir pugnator, omnipotens nomẽ eius; currus stygij Pharaonis deiecit in mare rubrũ passionis. Dextera tua, Domina, singulariter magnificata est in fortitudine; dextera tua, Domina, mirabiliter primęuum percussit inimicum, & in multitudine glorię tuę tartareos Aduersarios tuos de tyrannico solio deposuisti; vnda originalis labis fluens, omnesq; Adę posteros inũdans, corã te stetit instar admirabũdi. Cõgregatę sũt peccatorum abyssi in medio mundi mari, te autẽ nihil tetigere. Dixit superbiens Inimicus: Persequar eam, & vt reliquos comprehendam; euaginabo antiquissimum gladium meum, interficiet eam manus mea; at flauit Spiritus Spõsi tui, ceciditq; miser quasi plumbum in aquis vehementibus; tũc cõturbati sũt Principes Edom àërę potestatis, robustos quosque Moab tartareę phalangis obtinuit tremor, irruitq; super eos insolita formido, nouusque pauor in magnitudine brachij tui, te tandem Sãctuarium Domini Filij tui, eiusdemq; manibus firmatum obstupuere. *Eccl. 15.*

2264 Quis inter puras creaturas similis tui in fortibus Domina? quis similis tui, magnifica in sãctitate, admiranda in omnimoda sub vno Deo puritate, terribilis vt castrorum acies ordinatæ per omnia sęcula laudabilis, *Cant. 4.*

Beatam

Luc. 1. BEatam te dicent omnes gene-
Iud. 4. rationes. Tu gloria Hierusalem
Ecclesię Triumphantis: Tu lę-
titia Israëlis nostrę Militantis,
quę communis Hostis caput du-
plici ictu obtruncasti, quia neq;
Cap. 15. actuale commisisti, neq; in ori-
ginale peccatũ incidisti. Tu pul-
Can. 4. cherrima illa Esther, in cõmuni
Adami lege numquam inclusa.
Tu mystica Luna, quę licèt ali-
quibus maculata videaris, Diui-
nis autem oculis absque vlla ma-
cula acclamaris, atque speculum
sine macula. Tu Sol lucentissi-
mꝰ, quia nullas peccati tenebras
Psal. 18. cognouisti. Tu Aurora formo-
sissima, quia cũ luce gratię sem-
Sap. 7. per incessisti. Tu diei dies absq;
vllo culpę nubilo. Tu cãdor lu-
cis ęternę, omnis tenebrę pecca-
ti nescia. Tu imago diuinę boni-
tatis, nũquam primęua labe fœ-
data. Deo ipsi simillima, inac-
cessibilem lucem gratię semper
inhabitans.

3. Reg. 10. 2265 Tu Thronus veri Salomonis
è solo puritatis ebore, & auro ca-
Gen. 47. ritatis exstructus. Terra Sacer-
dotalis cęlestis Melchisedech,
ab omni peccati cẽsu libera. Pa-
Eccl. 40. radisus in benedictionibus, sty-
Isai. 2. gio Serpenti clausus. Mons in
vertice montium, ad quem ter-
Gen. 28. renę impuritates ascendere ne-
quiuere. Scala Iacob admirabi-
lis, cuius pars inferior corporis
Eccl. 43. & si terrę innixa, pars tamen su-
perior animę tota cęlo inni-
Isai. 11. tebatur. Vas illud admirabile,
nullo culpæ putore conspurca-
tum. Virga singularis ab ipsa
Psal. 84. prima radice Conceptionis in
heroicarum virorũ fructus fę-
Esth. 8. liciter erumpens. Terra semper
Num. 24. benedicta, numquam maledic-
tioni Euę subiecta. Noua lux à
luce oriens gratię. Stella Iacob,
3. Reg. 5. occasu culpę nescia. Arca testa-
menti, tartarei Dagonis, & ca-
put ambasque eius manus ab-
scindens, cùm originale incolu-
mis vitasti, nec mortale nec ve-
niale vnquam commisisti. Arca
Nóè, diluuiei originalis culpę
vna superstes. Arcus fœderis tri- Gen. 7.
plici colore triplicem item tuã
immunitatem ab originali, mor- ibi. 9.
tali, & veniali peccato pręfigu-
rans. Nubes illa leuis, quę etsi
de Adami terra orta, nullo ta- Psal. 77.
men peccati pondere prægra- 1. Reg. 15.
uata. Elię Nubecula ab omni
culpę salsedine aliena. Ciuitas Isai. 20.
Sancta, cuius lapis fundamen-
talis sapphirus gratię cęlestis.
Candidissimus libanus, nullam Can. 4.
peccati nigredinem agnoscens.
Turris fortitudinis mille cly- ibid.
peis omnium gratiarum com-
munita, ne vllis tartareis pate-
ret incursibus.

2266 Tu mystica Platanus, Eccl. 24.
auernales noctuas procul ar-
cens. Cedrus libani, stigios ser-
pentes enecans. Oliua semper
virens, Altissimi pacem ęternũ
seruans. Fęlix palma, de com-
muni Tyranno fęliciter trium-
phans. Myrra electa, emittens
semper suauitatem odoris om-
nimodę puritatis. Cypressus
Sionis, nullam humanę labis
sentiens corruptionem. Balsa-
mum non mistum cũ corrupto
culpę liquore. Virgula fumi ex Cant. 3.
aromatibus gratiarum, contra
peccati fœtorem. Rubus ardẽs, Exod. 3.
& incombustus in communi in-
cendio originalis.

2267 Tu Porta illa semper clau- Ezech. 44.
sa Principi tenebrarum. Tu vni-
ca Columba, omni peccati felle Cant. 5.
carens. Tu diuinus liber, in
quo Dei Verbum ineffabiliter
sine hominum manibus inscri- Damasc.
ptum fuit, nulla culpę menda
maculatus. Succinat ergo quis-

que, Tota pulchra es Domina mea amantissima, & nulla macula vnquam fuit in te, neque actualis, neque originalis peccati. Idque totum claudat Sacra Prędicatorum Religio, sic in quodam suo proprio olim Immaculatę Conceptionis Officio, pro eiusdem die festo: *BENEDICTA Conceptio Virginis Matris Mariæ festiuetur cum gaudio; adsit dies lætitiæ, lætetur tota regio seruiens Regi gloriæ, nō obstante obiurgio detrahentis inuidię.*

ci n. 1032.

2268 Quę omnia iudicio, & correctioni Sanctę Romanę Ecclesię, quę est totius veritatis firmissima columna, humillimè ac omnino subijcio obsequentissimus.

FINIS.

IN-

INDEX RERVM NOTABILIVM HVIVS OPERIS.

Numerus numerum adnotat.

A

D

Ioan-

Dies

Scala

FINIS.